

AZ EURÓPAI UNIÓ
BÍRÓSÁGA

ÉVES JELENTÉS 2019

IGAZSÁGSZOLGÁLTATÁSI TEVÉKENYSÉG

AZ EURÓPAI UNIÓ
BÍRÓSÁGA

ÉVES JELENTÉS 2019

IGAZSÁGSZOLGÁLTATÁSI TEVÉKENYSÉG

Az Európai Unió Bírósága és az Európai Unió Törvényszéke igazságszolgáltatási tevékenységének áttekintése

Bíróság
L-2925 Luxembourg
Luxembourg
Tel. +352 4303-1

Törvényszék
L-2925 Luxembourg
Luxembourg
Tel. +352 4303-1

A Bíróság honlapja: curia.europa.eu

Printed by Court of Justice of the European Union in Luxembourg

Kézirat lezárva: 2020. február

A fenti információk esetleges felhasználásáért sem az intézmény, sem pedig az intézmény nevében eljáró más személy nem tehető felelőssé.

Luxembourg: Az Európai Unió Bírósága / Kommunikációs Igazgatóság –
Kiadványok és Elektronikus Média Egység

© Európai Unió, 2020.

Photos © Európai Unió, 2019-2020.

A többszörözés a forrás feltüntetése esetén engedélyezett.

Az európai uniós szerzői jogi védelem alatt nem álló fényképeket és más anyagokat a szerzői jog tulajdonosának előzetes engedélyével lehet csak felhasználni vagy sokszorosítani.

Print	QD-AP-20-001-HU-C	ISBN 978-92-829-3362-6	ISSN 2467-0871	DOI 10.2862/632095
PDF	QD-AP-20-001-HU-N	ISBN 978-92-829-3332-97	ISSN 2467-110X	DOI 10.2862/128576

Tartalomjegyzék

K. Lenaerts, az Európai Unió Bírósága elnökének előszava	10
--	----

I. Fejezet | Bíróság

A A Bíróság fejlődése és tevékenysége 2019-ben	13
B A Bíróság ítélkezési gyakorlata 2019-ben	16
I. Alapvető jogok	16
1. A pártatlan bírósághoz fordulás joga és a tisztességes eljáráshoz való jog	16
2. A <i>ne bis in idem</i> elve	21
3. Vallásszabadság	22
II. Uniós polgárság	22
1. Állampolgárság alapján történő hátrányos megkülönböztetés	23
2. Az uniós polgárság elvesztése valamely tagállam állampolgárságának elvesztése miatt	24
3. Az uniós polgár harmadik ország állampolgárságával rendelkező családtagjának származékos tartózkodási joga	25
III. Intézményi rendelkezések	28
1. Az Európai Parlament tagjainak mentességei	28
2. Európai polgári kezdeményezés	29
IV. Az Európai Unió joga és a nemzeti jog	31
V. Az Unió peres eljárásai	33
1. Általános peres eljárások	33
1.1. Kötelezettségszegés megállapítása iránti kereset	33
1.2. Az Unió szerződésen kívüli felelősségének megállapítása iránti kereset	36
2. Gazdasági, pénzügyi és banki tárgyú peres eljárások	37
VI. Mezőgazdaság és halászat	42

VII. Mozgásszabadság	46
1. Az áruk szabad mozgása	46
2. A munkavállalók szabad mozgása	48
3. A letelepedés szabadsága	51
4. A szolgáltatásnyújtás szabadsága	54
5. A tőke szabad mozgása	56
VIII. Határellenőrzések, menekültügy és bevándorlás	60
1. Menekültügyi politika	60
1.1. Menekült jogállás	60
1.2. A nemzetközi védelem iránti kérelmek vizsgálata	64
1.3. Kiutasítási határozatok	71
2. Bevándorlási politika	73
IX. Büntetőügyekben folytatott igazságügyi együttműködés: európai elfogatóparancs	75
X. Közlekedés	82
XI. Verseny	84
1. EUMSZ 101. cikk	84
2. EUMSZ 102. cikk	86
3. Állami támogatások	88
XII. Adórendelkezések	91
XIII. A jogszabályok közelítése	94
1. Szerzői jog	94
2. Ipari tulajdon	100
3. Távközlés	105
4. Közbeszerzés	106
5. Élelmiszerek	108
6. Gépjármű-biztosítás	111
7. A fegyverek megszerzésének és tartásának ellenőrzése	112
XIV. Internet és elektronikus kereskedelem	115
1. A személyes adatok védelme	115
2. Elektronikus kereskedelem	119

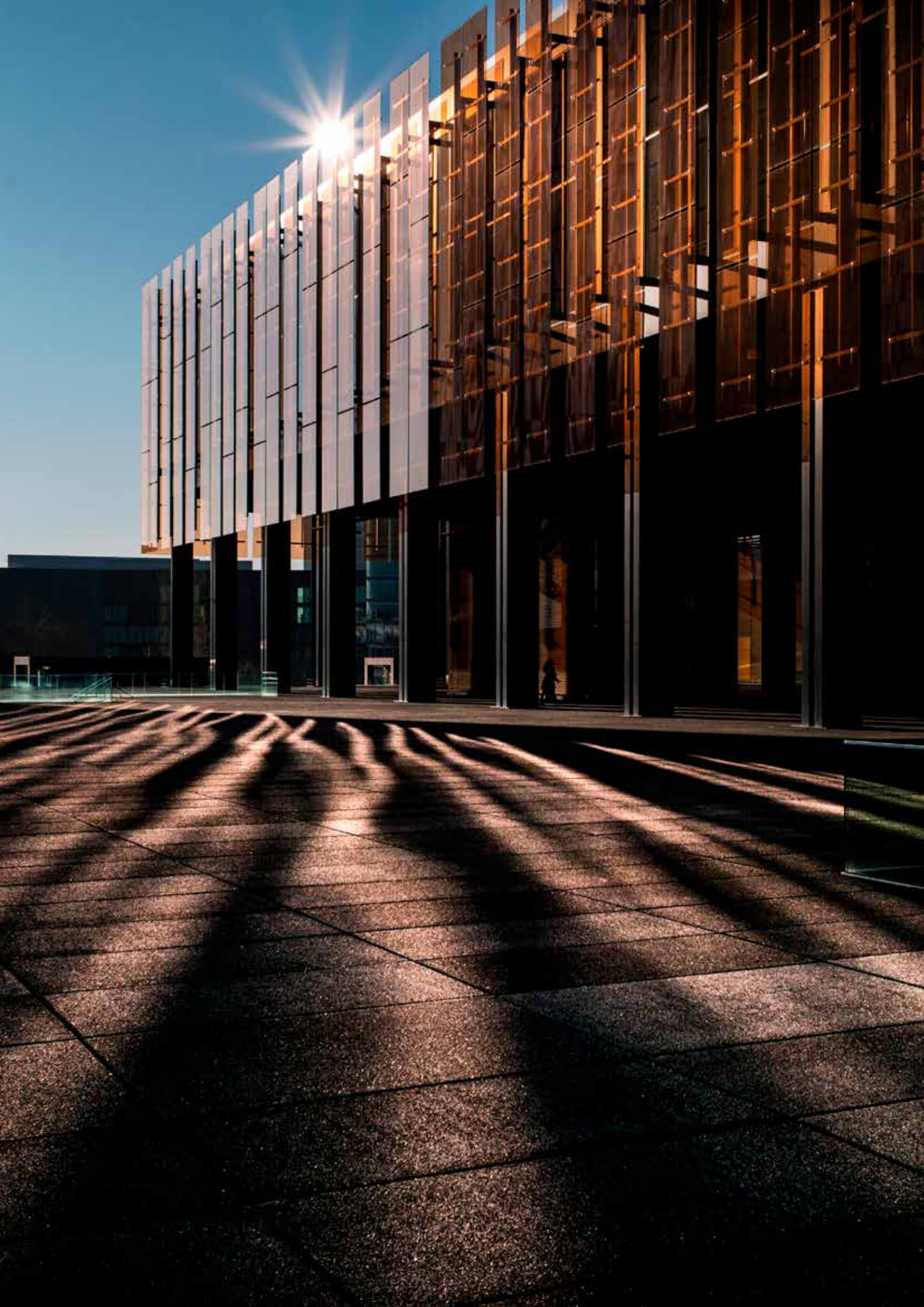
XV. Szociálpolitika	121
1. A foglalkoztatás és a szociális biztonság terén alkalmazott egyenlő bánásmód	121
2. Munkaidő-szervezés	126
3. A fizetett éves szabadsághoz való jog	128
4. A munkavállalók védelme a munkáltató fizetéseképtelensége esetén	130
5. A munkavállalók kiküldetése	131
XVI. Közegészségügy	132
XVII. Fogyasztóvédelem	134
XVIII. Környezetvédelem	138
1. Az elővigyázatosság elve	138
2. A vizek nitrátszennyezéssel szembeni védelme	140
3. Az élőhelyvédelmi irányelv	141
4. Egyes köz- és magánprojektek környezetre gyakorolt hatásainak vizsgálata	142
5. Megújuló energiaforrásból előállított energia	144
XIX. Energia	145
XX. Tengerentúli országok és területek	146
XXI. Nemzetközi megállapodások	148
XXII. Európai közszolgálat	150
C A Bíróság hivatalának tevékenysége 2019-ben	156
I. Az érkezett ügyek	156
II. A befejezett ügyek	158
III. A folyamatban maradt ügyek	159
D A Bíróság igazságügyi statisztikái	160
E A Bíróság összetétele	190

II. Fejezet | Törvényszék

A A Törvényszék tevékenysége 2019-ben	197
B A Törvényszék 2019. évi ítélkezési gyakorlata	199
Az ítélkezési gyakorlat tendenciái	199
I. Bírósági eljárás	202
1. A keresettel megtámadható jogi aktus fogalma	202
2. Kereshetőségi jog	205
3. Keresetindítási határidők	208
4. Költségmentesség	209
II. Intézményi jog	211
III. A vállalkozásokra alkalmazandó versenyszabályok	213
1. Az EUMSZ 101. cikk területét érintő fejlemények	213
2. Az összefonódások területét érintő fejlemények	220
IV. Állami támogatások	221
1. Elfogadhatóság	221
2. Az állami támogatás fogalma	222
a. Gazdasági előny fennállása	222
b. Betudhatóság – az állami források felhasználása	224
3. Nemzeti adóintézkedések	226
a. Nemzeti kikötők javára hozott intézkedések	226
b. A multinacionális csoporthoz tartozó társaságok adóztatása	229
4. A tömegközlekedési vállalkozásoknak nyújtott beruházási támogatások	234
5. Az állami támogatásokra vonatkozó rendelkezések időbeli alkalmazhatósága	236
V. Szellemi tulajdon	237
1. Európai uniós védjegy	237
a. Feltétlen kizáró okok	237
b. Viszonylagos kizáró okok	241
c. Eljárási kérdések	243
2. Formatervezési minták	244
3. Növényfajták	245

VI. Közös kül- és biztonságpolitika – Korlátozó intézkedések	246
1. A terrorizmus elleni küzdelem	246
2. Ukrajna	248
VII. Gazdasági, társadalmi és területi kohézió	250
VIII. Egészségvédelem	251
IX. Energia	252
X. Vegyi anyagok (REACH)	254
XI. Dömping	256
XII. Az intézmények dokumentumaihoz való hozzáférés	261
1. A környezetbe való kibocsátásra vonatkozó információk fogalma	261
2. A belső használatra rendelt dokumentumok védelmére vonatkozó kivétel	262
3. Az állami támogatások ellenőrzésére irányuló eljárásokhoz kapcsolódó dokumentumok bizalmas jellegére vonatkozó általános vélelem terjedelme	263
XIII. Közszolgálat	264
1. A szerződés megszüntetése	264
2. Hivatalból történő nyugdíjazás	266
3. Szociális biztonság	266
4. Visszaélést bejelentő személy	267
5. Az Unió szolgálatában álló személyi állomány biztonsága	268
XIV. Kártérítési jogviták	270
XV. Ideiglenes intézkedés iránti kérelmek	274
C A Törvényszék Hivatalának tevékenysége 2019-ben	278
I. Az igazságszolgáltatási tevékenységhez való hozzájárulás	279
a. Az eljárási iratanyagok kezelése	279
b. A koherenciához nyújtott segítség	281
c. A megállapodás nélküli Brexit kockázatával összefüggő, megelőző jellegű intézkedések	282

II. A reform harmadik szakasza keretében tett intézkedések	283
a. A bírák soha nem látott mértékű távozásához és hivatalba lépéséhez kapcsolódó intézkedések	283
b. Az igazságszolgáltatási fórum szervezetére irányuló intézkedések	284
III. Az igazságszolgáltatási fórumnak nyújtott segítség egyéb formái	285
IV. Adminisztratív munkák	286
D A Törvényszék igazságügyi statisztikái	288
E A Törvényszék összetétele	314

Koen Lenaerts

az Európai Unió
Bírósága elnökének előszava

A 2019. évet több évforduló fémjelezte.

Tizedik évfordulója volt a Lisszaboni Szerződésnek, amely többek között módosította a Bíróság és a Törvényszék elnevezését, valamint a tagjaik kinevezésére irányuló eljárást, továbbá a bírósági eljárások vonatkozásában bevezetett egy sor újdonságot, és az elsődleges jog rangjára emelte az Európai Unió Alapjogi Chartáját.

Tizenötödik évfordulója volt az Európai Unió „nagy bővítésének”, amely maga is annak folyamányaként zajlott le, hogy megszűnt az európai földrész megosztottsága, amelynek végét a berlini fal 1989. november 9-i leomlása jelképezte.

Végül, harmincadik évfordulója volt a Törvényszék létrehozatalának, amelyet 2019 szeptemberében ünnepeltünk meg egy olyan konferencia során, amely lehetővé tette, hogy visszatekintsünk ezen igazságszolgáltatási fórumnak az uniós jog fejlesztéséhez való jelentős hozzájárulására, és átgondoljuk azokat a kihívásokat, amelyek többek között annak következtében várnak a Törvényszékre, hogy végrehajtásra kerül az Unió igazságszolgáltatási szervezetrendszerére irányuló reform harmadik és egyben utolsó szakasza.

További örömdetes eseményt jelentett a harmadik torony felavatása, amelyre 2019. szeptember 19-én került sor Ő Királyi Fensége a Luxemburgi Nagyherceg, a luxemburgi Képviselőház elnöke és a luxemburgi miniszterelnök, valamint a számos közéleti személyiség jelenlétében. Ez az esemény kifejezésre juttatta az épület ötödik bővítésének lezárását, és lehetővé tette 750 munkatárs számára, hogy csatlakozzanak az intézmény ingatlanegyütteséhez. E torony – amelynek esetében többről van szó, mint egy épületről – azt jelképezi, hogy húsz év óta első alkalommal sikerült egy fedél alatt egyesíteni az intézmény teljes személyi állományát, elősegítve a hatékonyságot és a mindennapi munkakapcsolatok barátságos légkörét.

A 2019. év ugyanakkor mozgalmas évnak is bizonyult az Európai Unió számára. Brexit, thuiég hajlati vészhelyzet, migrációs válság, továbbá a szabadság, a demokrácia és a jogállamiság értékeinek tisztelőben tartásával kapcsolatos aggodalmak: megannyi olyan problémakör, amelyek megfelelő válaszokat igényelnek, igazodva az európai projekt célkitűzéseire, és amelyek közvetlenül befolyásolták – vagy idővel befolyásolni fogják – a Bíróság és a Törvényszék elé kerülő jogvitákat.

E kontextusban tehát minden eddiginél jobban ki kell fejtenünk az ahhoz szükséges erőfeszítéseket, hogy fáradhatatlanul előmozdítsuk a jogállamiságon alapuló Uniót, és mindenkit fogékonyra tegyünk az európai építkezés érdemeire, valamint az annak alapját képező alapvető értékekre.

E vonatkozásban örömmel tölt el az olyan kezdeményezések mindig egyre növekvő sikere, mint például az intézmény „Nyílt napja”, amelyhez a személyi állomány számos tagja minden évben hozzájárul, valamint az intézmény honlapjának gazdagítása, amely honlap most már lehetővé teszi, hogy az összes elérhető nyelven hozzáférhető legyen minden olyan előzetes döntéshozatal iránti kérelem, amelyet 2018. július 1-je óta terjesztettek a Bíróság elé.

Intézményi szempontból a 2019. évet a Bíróság öt tagjának távozása és négy tag érkezése, valamint az jellemezte, hogy 2019. június 9-én elhunyt Yves Bot főtanácsnok úr, akivel szemben tisztelettel adózom azon szellemi örökségért, amelyet különösen az uniós büntetőjoggal összefüggő területeken hagyott ránk.

A Törvényszék a maga részéről nyolc tagjának távozása mellett tizennégy új tagot üdvözölt azon körülmény együttes hatásaként, hogy a háromévenkénti részleges megújítása mellett végrehajtották az igazságszolgáltatási szervezetrendszer azon reformjának harmadik szakaszát, amely a Törvényszék bíráinak számát tagállamonként két bíróra emelte. Ezen előszó keretében megragadom az alkalmat, hogy Marc Jaeger bíró úrnak – aki 2019 szeptemberében Marc van der Woude bíró úrnak adta át a Törvényszék elnökségének stafétáját – hálás köszönetet mondjak az ezen igazságszolgáltatási fórum élén eltöltött tizenkét év során tanúsított töretlen odaadásáért.

A statisztikát illetően a 2019. év két szempontból is kivételes volt. Jóllehet a két igazságszolgáltatási fórum által 2019-ben befejezett ügyek teljes száma az előző év történelmi szintjét közelíti (1739 ügy, szemben a 2018. évi 1769 üggyel), a Bíróság a maga részéről rekordszámú, vagyis 865 ügyet fejezett be (szemben a 2018. évi 760 üggyel). A két igazságszolgáltatási fórum elé terjesztett ügyek teljes száma maga is korábban soha nem látott szintre került, vagyis 1905 ügyet nyújtottak be (szemben a 2018. évi 1683 üggyel és a 2017. évi 1656 üggyel). Az ügyek számának alakulása különösen látványos a Bíróság esetében, amely 2019-ben 966 új ügyet vett nyilvántartásba (szemben a 2018. évi 849 üggyel és a 2017. évi 739 üggyel). Ez betudható az előzetes döntéshozatali ügyek számában tapasztalt nagyon jelentős növekedésnek (641 ügy, szemben a 2018. évi 568-cal), viszont annak is, hogy érezhetően nőtt a Törvényszék határozatai ellen benyújtott fellebbezések száma (266 fellebbezés, szemben a 2018. évi 199-cel), ez utóbbi növekedés pedig nagy részben ahhoz kapcsolódik, hogy a 2018. év során nőtt a Törvényszék eredményessége.

E kontextusban üdvözlendő, hogy 2019. május 1-jén hatályba lépett a fellebbezések előzetes megengedhetővé nyilvánítására irányuló mechanizmus, amelynek lehetővé kellene tennie, hogy bizonyos területeken valamelyest tehermentesítsék a Bíróságot annak érdekében, hogy az még inkább azon elsődleges feladatára összpontosíthasson, hogy előzetes döntéshozatal keretében értelmezze az uniós jogot.

E jelentés teljeskörűen bemutatja az olvasónak az intézmény 2019. évi fejlődését és tevékenységét. A korábbi évekhez hasonlóan e jelentés számottevő része foglalkozik a Bíróság és a Törvényszék ítélkezési gyakorlata fő irányvonalainak felidézésével. Az elemzést az egyes igazságszolgáltatási fórumokra konkrétan jellemző statisztikai adatok egészítik ki és illusztrálják, amelyeket rövid bevezetés előz meg.

Szeretném megragadni az alkalmat, hogy őszintén megköszönjem a munkatársaimnak, valamint az intézmény teljes személyi állományának az elmúlt év során általuk végzett kiemelkedő munkát.

I. Fejezet

Bíróság

A | A Bíróság fejlődése és tevékenysége 2019-ben

Koen Lenaerts elnök

Az alábbi első fejezet összefoglaló jelleggel mutatja be a Bíróság által a 2019. év során gyakorolt tevékenységeket. Az első rész (A) áttekinti az igazságszolgáltatási fórumot érintő, az elmúlt év során bekövetkezett változásokat, valamint e fórum igazságszolgáltatási tevékenységét. A második rész (B), mint minden évben, tárgykörönként ismerteti az ítélkezési gyakorlat lényegesebb fejlődési irányait. A harmadik és a negyedik rész ismerteti a Hivatal által a tárgydőszakban végzett tevékenységet (C), valamint az elmúlt évre vonatkozó igazságügyi statisztikákat (D), az ötödik rész pedig bemutatja, hogy ugyanezen év során hogyan alakult a Bíróság összetétele (E).

1.1. A 2019. évben négy tag távozott a Bíróságról: Maria Berger (2009-től 2019-ig a Bíróság bírāja), a Lett Köztársaság elnökévé történő megválasztását követően Egils Levits (2004-től 2019-ig a Bíróság bírāja), Allan Rosas (2002-től 2019-ig a Bíróság bírāja, 2004-től 2009-ig pedig az egyik öt bíróból álló tanács elnöke) és Carl-Gustav Fernlund (2011-től 2019-ig a Bíróság bírāja). Másfelől erre az évre tragikus árnyékot vetett Yves Bot halála (2006-tól 2019-ig főtanácsnok).

Ugyanezen év során bíróként hivatalba lépett Nils Wahl (Svédország, 2012-től 2019-ig főtanácsnok), Andreas Kumin (Ausztria) és Niilo Jääskinen (Finnország, 2009-től 2015-ig főtanácsnok), míg Priit Pikamäe (Észtország) főtanácsnökként lépett szolgálatba.

1.2. Az intézményi működést illetően a 2019. év során szinte teljeskörűen megvalósult az Unió igazságszolgáltatási szervezetrendszerére irányuló, az Európai Unió Bíróságának alapokmányáról szóló 3. jegyzőkönyv módosításáról szóló, 2015. december 16-i (EU, Euratom) 2015/2422 európai parlamenti és tanácsi rendeletből (HL 2015. L 341., 14. o.) eredő reform harmadik szakasza.

E reform első szakasza, amely 2015 decemberében lépett hatályba, a Törvényszéken tizenkét további bírót hivatalba lépését írta elő. E szakasz gyakorlatilag megvalósult, a lezárásához csupán egyetlen kinevezés van hátra.

A 2016 szeptemberében lebonyolított második szakasz az Európai Unió Közzolgálati Törvényszékének megszűnésében és a hatásköreinek a Törvényszékre történő átruházásában nyilvánult meg. Ezzel párhuzamosan e szakasz előírta, hogy a Törvényszékre hét további bírót kell kinevezni; e szám a Közzolgálati Törvényszéket alkotó bírák számának felelt meg. E második szakasz 2017 októbere óta teljes egészében megvalósult.

A reform harmadik és egyben utolsó szakaszának – amellyel kapcsolatban az Unió jogalkotó szervei azt akarták, hogy az egybeessen a Törvényszék bírói karának 2019 szeptemberében történő részleges megújításával – azt kell eredményeznie, hogy ezen igazságszolgáltatási fórum bírójának létszámát megemeljék annak érdekében, hogy ott minden egyes tagállamból két bírót legyen. E kontextusban került sor hét új bírónak a 2019. szeptember 26-án tartott ünnepélyes ülésen történő hivatalba lépésére.

1.3. A 2019. április 17-i (EU, Euratom) 2019/629 európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2019. L 111., 1. o.) 2019. május 1-jétől két jelentős módosítást vezetett be az Európai Unió Bíróságának alapokmányában.

Az első módosítást azok a nehézségek indokolták, amelyekkel a Törvényszék a tagállamok által a Bizottság azon jogi aktusainak megsemmisítése iránt benyújtott keresetek keretében szembesült, amelyek a Bíróság által az EUMSZ 260. cikk (2) vagy (3) bekezdése alapján hozott ítélet végrehajtásának elmulasztására vonatkoznak, amennyiben a Bizottság és az érintett tagállam eltérő álláspontot képvisel azzal kapcsolatban, hogy megfelelő-e

az e tagállam által a Bíróság ítéletének való megfelelés érdekében tett intézkedések. Az EUMSZ e rendelkezései értelmében a tagállammal szemben kiszabott átalányösszeg vagy kényszerítő bírság megfizetésével kapcsolatos peres eljárások ezen indok alapján most már egyedül a Bíróság hatáskörébe tartoznak.

A második módosítás – amely azzal függ össze, hogy az elmúlt évek során jelentősen emelkedett a Törvényszék határozataival szemben a Bíróság elé terjesztett fellebbezések száma – abban nyilvánult meg, hogy a fellebbezések előzetes megengedhetővé nyilvánítására irányuló mechanizmus került bevezetésre az olyan ügyek esetében, amelyek már kétszer is vizsgálat tárgyát képezték, először valamely független fellebbezési tanács (olyan uniós szerv vagy hivatal, mint például az Európai Unió Szellemi Tulajdoni Hivatala, a Közösségi Növényfajta-hivatal, az Európai Vegyi anyag-ügynökség vagy az Európai Repülésbiztonsági Ügynökség), ezt követően pedig a Törvényszék által. E mechanizmus most már lehetővé teszi a Bíróság számára, hogy az ilyen ügyekben a fellebbezést csak akkor nyilvánítsa egészben vagy részben megengedhetővé, ha az az uniós jog egységessége, koherenciája vagy fejlődése szempontjából jelentős kérdést vet fel.

1.4. A Bíróság a Tanács jóváhagyásával elfogadta az eljárási szabályzatának egy sor módosítását (HL 2019. L 316., 103. o.). E módosítások egy része arra irányul, hogy a Bíróság eljárási szabályzatában foglalt bizonyos rendelkezések tartalmának egyértelművé tétele, illetve adott esetben e rendelkezések kiegészítése vagy egyszerűsítése érdekében figyelembe vegye a szerzett tapasztalatokat. Más módosítások a közelmúltban bekövetkezett azon fejleményeket veszik figyelembe, amelyek többek között az első főtanácsnok kijelölésének módjához vagy az Európai Unióban a személyes adatok védelmére vonatkozó azon új szabályozási környezethez kapcsolódnak, amely szükségessé tette az eljárási iratok kézbesítésére és közzétételére rendszerint alkalmazandó szabályok bizonyos kiigazításait.

A Bíróság 2019 szeptemberében elfogadta az előzetes döntéshozatal iránti kérelmek előterjesztésére vonatkozóan a nemzeti bíróságok részére összeállított Ajánlásainak újabb változatát is (HL 2019. C 380., 1. o.). Ezen Ajánlások felidézik az előzetes döntéshozatali eljárás alapvető jellemzőit, valamint a nemzeti bíróságok által a Bíróság eljárásának kezdeményezése előtt figyelembe veendő körülményeket, gyakorlati iránymutatásokat nyújtva a nemzeti bíróságoknak az előzetes döntéshozatal iránti kérelmek formáját és tartalmát illetően. Mivel e kérelmeket a lefordításuk után meg kell küldeni az Európai Unió Bíróságának alapokmányáról szóló jegyzőkönyv 23. cikke szerinti valamennyi érdekeltnek, továbbá a Bíróság által az előzetes döntéshozatali ügyekben hozott határozatokat főszabály szerint közzé kell tenni az Európai Unió valamennyi hivatalos nyelvén, az említett Ajánlások nagy figyelmet fordítanak e kérelmek megjelenítésére, különösen pedig a személyes adatok védelmére. A tagállami bíróságokat ezenkívül ösztönzik arra, hogy a Bírósággal folytatott üzenetváltásaik során használják ki az e-Curia alkalmazás által kínált valamennyi lehetőséget, amely alkalmazás lehetővé teszi az eljárási iratok azonnali és biztonságos benyújtását és kézbesítését.

A Bíróság végül 2019 decemberében jóváhagyta a Bíróság elé terjesztett ügyekre vonatkozóan a felek részére összeállított Gyakorlati útmutatójának egy sor módosítását (HL 2020. L 42 I., 1. o.). E módosítások a fellebbezések keretében előterjesztett bizalmas kezelés iránti kérelmek feldolgozásával, az eljárási iratok továbbításának módjaival és a tárgyalások lefolytatásával kapcsolatos pontosításokat tartalmaznak. Tükröznek olyan közelmúltbeli fejleményeket is, mint például a fellebbezések bizonyos kategóriáinak előzetes megengedhetővé nyilvánítására irányuló, fent hivatkozott mechanizmus 2019. május 1-jei hatálybalépése, vagy az igazságszolgáltatási fórum által a személyes adatok védelmére fordított fokozott figyelem.

2. Statisztikai szempontból – és az Éves Jelentés jelen fejezetének C részében kifejtett részletesebb magyarázatok sérelme nélkül – az elmúlt évre vonatkozó statisztikai adatok olvasata alapján több tendenciát is le lehet vezetni.

Az első nagyon nyilvánvaló tendencia az érkezett ügyek számára vonatkozik. A Bíróság a 2019-ben elé terjesztett 966 új ügygel ugyanis a történelmének legmagasabb ügyszámát érte el, e szám pedig közel 14%-os növekedést jelent a 2018-ban benyújtott ügyek számához (849) viszonyítva, amely e tekintetben már maga

is rekordévnnek számított. Mint az előző két évben is, e növekedés lényegi részét az előzetes döntéshozatal iránti kérelmek teszik ki (641 új előzetes döntéshozatali üggyel, szemben a 2018. évi 568-cal), viszont a Bíróság jelentős növekedést tapasztalt a fellebbezések, az ideiglenes intézkedés tárgyában hozott határozat elleni fellebbezések és a beavatkozás tárgyában hozott határozat elleni fellebbezések számát illetően is (266 ügy, szemben a 2018. évi 199-cel), ellentétben a közvetlen keresetekkel, amelyek száma 2019-ben visszaesett (41 ügy).

E statisztikák második szembetűnő eleme a Bíróság által befejezett ügyek számára vonatkozik, amely szintén tükrözi az igazságszolgáltatási fórum által kifejtett rendkívül feszített tevékenységet. Így a Bíróság 2019-ben 865 ügyet bírált el, szemben a 2018-ban elbírált 760 üggyel. Az elmúlt évre vonatkozó statisztikai adatok tanulmányozása során különösen az tűnik majd fel az Olvasónak, hogy továbbra is magas a Bíróság nagytanácsa által elbírált ügyek aránya (2019-ben ez az ítélkező testület 82 ügyet fejezett be), viszont növekszik a három bíróból álló tanácsok által elbírált ügyek aránya is, amelyek száma 2019-ben enyhén meghaladta az öt bíróból álló tanácsok által befejezett ügyek számát (351 ügy, szemben 343 üggyel).

Végül meg kell állapítani, hogy az új ügyek számának növekedése ellenére az ügyek elbírálásának átlagos időtartama 2019-ben is nagyon kielégítő szinten maradt, hiszen az előzetes döntéshozatali ügyek elbírálása 15,5 hónapot, a fellebbezések elbírálása pedig 11,1 hónapot vett igénybe. Ez az eredmény különösen annak köszönhető, hogy a Bíróság gyakrabban él azzal a lehetőséggel, hogy az eljárási szabályzat 53., 99., 181. vagy 182. cikke alapján végzéssel határoz, viszont betudható a fellebbezések előzetes megengedhetőségének nyilvánítására irányuló új mechanizmus alkalmazásának is, amely nagyon gyors határozathozatalt eredményez valamely fellebbezés meg nem engedhetősége tárgyában akkor, ha a fellebbező nem bizonyította, hogy a fellebbezés az uniós jog egységessége, koherenciája vagy fejlődése szempontjából jelentős kérdést vet fel.

B | A Bíróság ítékezési gyakorlata 2019-ben

I. Alapvető jogok

2019-ben a Bíróság több alkalommal határozott az uniós jogrendben biztosított alapvető jogokról. Az e téren meghozott határozatok közül többet a jelen jelentés ismertet.¹ Az e részben bemutatott határozatok fontos pontosításokat tesznek az Európai Unió Alapjogi Chartájában (a továbbiakban: Charta) rögzített bizonyos olyan jogok és elvek terjedelmére vonatkozóan, mint a pártatlan bírósághoz fordulás joga és a ne bis in idem elve.²

1. A pártatlan bírósághoz fordulás joga és a tisztességes eljáráshoz való jog

A Bíróságnak három ítéletben a pártatlan bírósághoz fordulás joga, a tisztességes eljáráshoz való jog és a bírói függetlenség elvének szempontjából állást kellett foglalnia a lengyel igazságszolgáltatási reformok hatásairól.

A 2019. június 24-i **Bizottság kontra Lengyelország (A legfelsőbb bíróság függetlensége)** ítéletben (C-619/18, [EU:C:2019:531](#)) a nagytanácsban eljáró Bíróság helyt adott a Bizottság által a Lengyel Köztársasággal szemben

1] Ezen ítéletek a következők: a II., „Uniós polgárság” című részben bemutatott 2019. március 26-i **SM (Az algériai kafala alá helyezett gyermek)** ítélet (C-129/18, [EU:C:2019:248](#)); a III., „Intézményi rendelkezések” című részben bemutatott 2019. december 19-i **Junqueras Vies** ítélet (C-502/19, [EU:C:2019:1115](#)); az V., „Az Unió peres eljárásai” című részben bemutatott **2019. november 5-i EKB és társai kontra Trasta Komerbanka és társai ítélet** (C-663/17 P, C-665/17 P és C-669/17 P, [EU:C:2019:923](#)); a VII., „Mozgásszabadság” című részben bemutatott 2019. május 21-i **Bizottság kontra Magyarország (Mezőgazdasági földterületeken létesített haszonélvezeti jog)** ítélet (C-235/17, [EU:C:2019:432](#)); a VIII., „Határellenőrzések, menekültügy és bevándorlás” című részben bemutatott 2019. március 19-i **Ibrahim és társai ítélet** (C-297/17, C-318/17, C-319/17 és C-438/17, [EU:C:2019:219](#)), 2019. március 19-i **Jawo** ítélet (C-163/17, [EU:C:2019:218](#)), 2019. április 2-i **H. és R.** ítélet (C-582/17 és C-583/17, [EU:C:2019:280](#)), 2019. május 14-i **M és társai (Menekült jogállás visszavonása)** ítélet (C-391/16, C-77/17 és C-78/17, [EU:C:2019:403](#)), A 2019. május 23-i **Bilali** ítélet (C-720/17, [EU:C:2019:448](#)), 2019. július 29-i **Torubarov** ítélet (C-556/17, [EU:C:2019:626](#)), 2019. november 12-i **Haqbin** ítélet (C-233/18, [EU:C:2019:956](#)), 2019. december 12-i **Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal (Családegyesítés – A menekült lánytestvére)** ítélet (C-519/18, [EU:C:2019:1070](#)); a IX., „Büntetőügyekben folytatott igazságügyi együttműködés: európai elfogatóparancs” című részben bemutatott 2009. május 27-i **OG és PI (Lübecki és zwickauai ügyészség)** ítéletek (C-508/18 és C-82/19 PPU, [EU:C:2019:456](#)), 2019. május 27-i **PF (Litvánia főügyése)** ítélet (C-509/18, [EU:C:2019:457](#)), 2019. október 15-i **Dorobantu ítélet** (C-128/18, [EU:C:2019:857](#)); a XI., „Verseny” című részben bemutatott 2019. július 29-i **Bayerische Motoren Werke és Freistaat Sachsen kontra Bizottság** ítélet (C-654/17 P, [EU:C:2019:634](#)); a XIII., „Jogsabályok közelítése” című részben bemutatott 2019. július 29-i **Funk Media NRW** ítélet (C-469/17, [EU:C:2019:623](#)), a 2019. július 29-i **Pelham és társai** ítélet (C-476/17, [EU:C:2019:624](#)), valamint a 2001. július 29-i **Spiegel Online** ítélet (C-516/17, [EU:C:2019:625](#)); a XIV., „Internet és elektronikus kereskedelem” című részben bemutatott 2019. szeptember 24-i **Google (A linkek törlésének területi hatálya)** ítélet (C-507/17, [EU:C:2019:772](#)), valamint 2019. szeptember 24-i **GC és társai (Különleges adatokra mutató linkek törlése)** ítélet (C-136/17, [EU:C:2019:773](#)); a XV., „Szociálpolitika” című részben bemutatott 2019. január 22-i **Cresco Investigation ítéletben** (C-193/17, [EU:C:2019:43](#)), 2019. május 14-i **CCOO** ítélet (C-55/18, [EU:C:2019:402](#)), 2019. november 19-i **TSN és AKT** ítélet (C-609/17 és C-610/17, [EU:C:2019:981](#)), valamint 2019. június 20-i **Hakelbracht és társai** ítélet (C-404/18, [EU:C:2019:523](#)). A jelen jelentés a XXI., „Nemzetközi megállapodások” című részben bemutatott 2019. április 30-i 1/17 **EU-Kanada Átfogó gazdasági és kereskedelmi megállapodás** véleményt ([EU:C:2019:341](#)) is ismerteti.

2] A Bíróság ezenkívül számos alkalommal határozott a foglalkoztatás és a munkavégzés során alkalmazott egyenlő bánásmód általános kereteinek létrehozásáról szóló, 2000. november 27-i 2000/78/EK tanácsi irányelvben (HL L 303., 16. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 4. kötet, 79. o.) és a férfiak és nők közötti esélyegyenlőség és egyenlő bánásmód elvének a foglalkoztatás és munkavégzés területén történő megvalósításáról szóló, 2006. július 5-i 2006/54/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvben (HL 2006. L 204., 23. o.; helyesbítés: HL 2019. L 191., 45. o.) pontosított, a hátrányos megkülönböztetés tilalmának elvéről. Ezt az ítélezési gyakorlatot a XV.1., „A foglalkoztatás és a szociális biztonság terén alkalmazott egyenlő bánásmód” című rész mutatja be.

benyújtott kötelezettségszegés megállapítása iránti keresetnek, amely konkrétan annak *megállapítására irányult, hogy e tagállam – mivel egyrészt a legfelsőbb bíróság bírának nyugdíjkorhatárát csökkentő intézkedésnek az e bíróságra 2018. április 3. előtt kinevezett, hivatalban lévő bírákra való alkalmazásáról rendelkezett, másrészt az említett bíróság bírái aktív szolgálatának az újonnan megállapított nyugdíjkorhatáron túli meghosszabbítására vonatkozóan a köztársasági elnök számára diszkrecionális jogkört biztosított – nem teljesítette az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdéséből eredő kötelezettségeit.*

A Bizottság azt rótta fel a Lengyel Köztársaságnak, hogy ezen intézkedésekkel megsértette a bírói függetlenség elvét és különösen a bírák elmozdíthatatlansága elvét, és így a fent hivatkozott rendelkezésből eredő, a tagállamokra háruló kötelezettségeket is megsértette.

A Bíróság ítéletében először az EUSZ 19. cikk (1) bekezdése második albekezdésének alkalmazásáról és terjedelméről foglalt állást. A Bíróság e tekintetben emlékeztetett arra, hogy e rendelkezés minden tagállam számára előírja, hogy meg kell teremtenie azokat a jogorvoslati lehetőségeket, amelyek az uniós jog által szabályozott területeken különösen a Charta 47. cikkének értelmében vett hatékony bírói jogvédelem biztosításához szükségesek. Konkrétan az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdése értelmében minden tagállamnak biztosítania kell, hogy jogorvoslati rendszerében, az uniós jog által szabályozott területeken az uniós jog értelmében vett „bíróságnak” minősülő fórumok, amelyek tehát az uniós jog alkalmazására vagy értelmezésére vonatkozó kérdésekről határozhatnak, teljesítik a hatékony bírói jogvédelem követelményeit, ebben az ügyben ilyen bíróság a lengyel legfelsőbb bíróság. Annak biztosítása érdekében, hogy e bíróság maga ilyen védelmet nyújtson, alapvető fontosságú e szerv függetlenségének védelme, amint azt a Charta 47. cikkének második bekezdése is megerősíti. A bíróságok függetlenségére vonatkozó követelmény – amely a bírói hivatás velejárója – a hatékony bírói jogvédelemhez való jog és a tisztességes eljáráshoz való alapvető jog lényegéből következik, amely döntő jelentőségű a jogalanyok uniós jogból eredő valamennyi joga védelmének biztosítása és a tagállamok EUSZ 2. cikkben felsorolt közös értékeinek, különösen pedig a jogállamiság értékének a megőrzése szempontjából.

A Bíróság ezt követően pontosította e követelmény terjedelmét. E tekintetben kimondta, hogy a függetlenségi és pártatlansági garanciák olyan szabályok meglétét igénylik – különösen, ami az érintett fórum összetételét, a kinevezést, a megbízatás időtartamát, valamint az elfoglaltsági okokat, a kizárási okokat és a tagok elmozdítását illeti –, amelyek a jogalanyok számára biztosítják minden, az említett fórum külső tényezők általi befolyásolhatóságára, valamint az ütköző érdekek vonatkozásában való semlegességére vonatkozó jogos kétség kizárását. Különösen a bírák ezen, bármely külső beavatkozással vagy nyomással szembeni nélkülözhetetlen szabadsága megkövetel bizonyos olyan megfelelő garanciákat, mint az elmozdíthatatlanság, amelyek az ítélethozatal feladatával megbízott személyek védelmére szolgálnak. Az elmozdíthatatlanság ezen elve megköveteli többek között, hogy a bírák hivatalban maradhassanak mindaddig, amíg nem érik el a kötelező nyugdíjkorhatárt, vagy a megbízatásuk lejártáig, ha az határozott időre szól. Ezen, nem teljesen abszolút jellegű elv alól kizárólag akkor lehet kivételt tenni, ha jogszerű és kényszerítő indokok igazolják, tiszteletben tartva az arányosság elvét.

A Bíróság ebben az ügyben megállapította, hogy a vitatott reformnak az a következménye, hogy a legfelsőbb bíróságon hivatalban lévő bírák igazságszolgáltatási feladatainak ellátása idő előtt megszűnik és e reform csak akkor engedhető meg, ha jogszerű céllal igazolható és e céllal arányos, valamint ha a jogalanyokban nem vetnek fel a fent említettekhez hasonló, jogos kétségeket. Márpedig a Bíróság azt állapította meg, hogy a legfelsőbb bíróság bírának nyugdíjkorhatárát csökkentő intézkedésnek az e bíróságon már hivatalban lévő bírákra való alkalmazása nem felel meg e feltételeknek, többek között mivel nem igazolható jogszerű céllal. Következésképpen a Bíróság kimondta, hogy az említett alkalmazás sérti a bírák elmozdíthatatlanságának elvét, amely a függetlenségük szerves részét képezi.

A Bíróság végezetül a köztársasági elnöknek a legfelsőbb bíróságról szóló új törvényben a tekintetben biztosított diszkrecionális jogköréről foglalt állást, hogy az e törvénnyel megállapított új nyugdíjkorhatáron túl meghosszabbítsa e bíróság bírójának aktív szolgálatát. A Bíróság megállapította, hogy kizárólag a tagállamok dönthetnek arról, hogy engedélyezik-e az ilyen meghosszabbítást, ugyanakkor, ha ilyen mechanizmus mellett döntenek, gondoskodniuk kell arról, hogy az ilyen meghosszabbításra vonatkozó feltételek és részletes szabályok ne veszélyeztethessék a bírói függetlenség elvét. E tekintetben az a körülmény, hogy az olyan szerv, mint a köztársasági elnök, rendelkezik azon hatáskörrel, hogy engedélyezze vagy megtagadja az esetleges ilyen meghosszabbítást, önmagában kétségtelenül nem elegendő az említett elv sérelme fennállásának megállapításához. Mindazonáltal biztosítani kell, hogy az ilyen határozatok elfogadására vonatkozó érdemi feltételek és eljárási szabályok olyanok legyenek, hogy az egyénekben ne merüljön fel jogos kétség az érintett bírák függetlenségét illetően. E célból különösen fontos, hogy az említett feltételeket és eljárási szabályokat oly módon alakítsák ki, hogy a bírák mentesek legyenek minden olyan késztetéstől, hogy a függetlenségüket veszélyeztető külső beavatkozásnak vagy nyomásnak engedjenek. Az ilyen eljárási szabályoknak tehát különösen lehetővé kell tenniük az utasításokban megnyilvánuló közvetlen befolyás kizárását, és az olyan közvetett befolyás kizárását is, amely hatással lehet az érintett bírák határozataira.

Márpedig a legfelsőbb bíróságról szóló új törvényt illetően a Bíróság megállapítja, hogy e törvény értelmében a bíróság bírái aktív szolgálatának meghosszabbítása immár a köztársasági elnök olyan diszkrecionális jellegű határozatától függ, amelyet nem kell indokolni, és amely nem lehet bírósági jogorvoslat tárgya. A nemzeti igazságszolgáltatási tanácsnak a köztársasági elnök határozatának meghozatalát megelőző, e törvényben előírt beavatkozását illetően a Bíróság hangsúlyozza, hogy a bírói feladatai ellátásának a rendes nyugdíjkorhatáron túli meghosszabbítására vonatkozó eljárással összefüggésben az ilyen fórum beavatkozása főszabály szerint olyannak bizonyulhat, hogy hozzájárul ezen eljárás objektív tételéhez. Ez csak akkor történhet azonban meg, ha az említett fórum megfelel bizonyos feltételeknek, nevezetesen maga független a jogalkotó és végrehajtó hatalomtól, továbbá azon hatóságtól, amelynek állásfoglalást ad ki, valamint az ilyen állásfoglalást objektív és releváns kritériumok alapján adják ki, és az megfelelő indokolást tartalmaz, így alkalmas arra, hogy objektív felvilágosítást adjon a hatóság határozathozatalához. A Bíróság ebben az ügyben elegendőnek tartja annak megállapítását, hogy a nemzeti igazságszolgáltatási tanács állásfoglalásai, tekintettel az indokolás hiányára, nem járulhatnak hozzá ahhoz, hogy a köztársasági elnök objektív tájékoztatást kapjon a legfelsőbb bíróságról szóló törvény által ráruházott hatáskör gyakorlása keretében, olyannyira, hogy e hatáskör jogos kétségeket ébreszt nevezetesen a jogalanyokban az érintett bírák külső tényezők általi befolyásolhatatlanságát, valamint az előttük esetlegesen ütköző érdekek vonatkozásában való semlegességét illetően. A 2019. november 5-én kihirdetett **Bizottság kontra Lengyelország (A rendes bíróságok függetlensége)** ítéletben (C-192/18, [EU:C:2019:924](#)) a nagytanácsban eljáró Bíróság helyt adott a Bizottság által a Lengyel Köztársasággal szemben indított, kötelezettségszegés megállapítása iránti keresetnek, és *kimondta, hogy e tagállam nem teljesítette az uniós jogból eredő kötelezettségeit azáltal, hogy egyrészt eltérő nyugdíjkorhatárt állapított meg a bírói tisztséget betöltő nők, illetve férfiak, valamint ügyészi tisztséget betöltő nők, illetve férfiak esetében, másrészt csökkentette a rendes bíróságok bírójának nyugdíjkorhatárát és a bírák szolgálati viszonyának meghosszabbítására vonatkozóan diszkrecionális jogkört biztosított az igazságügyi miniszter számára.*

Egy 2017. július 12-i lengyel törvény a nők tekintetében 60, míg a férfiak tekintetében 65 évre csökkentette a rendes bíróságok bírái és az ügyészek nyugdíjkorhatárát, valamint a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) bírái előrehozott nyugdíjba vonulásának korhatárát, miközben korábban e korhatárok mindkét nem esetében 67 évben voltak rögzítve. Emellett e törvény jogkört biztosított az igazságügyi miniszternek arra, hogy az így

meghatározott, nemenként eltérő új nyugdíjkorhatáron túl meghosszabbítsa a lengyel rendes bíróságok bírái szolgálati viszonyát. Mivel a Bizottság úgy vélte, hogy e szabályok ellentétesek az uniós joggal,³ kötelezettségszegés megállapítása iránti keresetet indított a Bíróság előtt.

Az e törvény által a lengyel bírák és ügyészek nyugdíjkorhatára vonatkozásában a nemek alapján így bevezetett eltéréseket illetően a Bíróság először rámutatott arra, hogy az említett bírák és ügyészek nyugdíjai az EUMSZ 157. cikk hatálya alá tartoznak, melynek értelmében minden tagállam biztosítja annak az elvnek az alkalmazását, hogy a férfi és a női munkavállalók egyenlő vagy egyenlő értékű munkáért egyenlő díjazást kapjanak. A szóban forgó nyugdíjrendszerek továbbá a 2006/54 irányelv⁴ (a továbbiakban: „női-férfi egyenlőség” irányelv) a foglalkoztatási szociális biztonsági rendszerekben az egyenlő bánásmódra vonatkozó rendelkezéseinek hatálya alá is tartoznak. Ezt követően a Bíróság úgy ítélte meg, hogy ugyanezen törvény az érintett nyugdíjrendszerekben a nemen alapuló közvetlen hátrányos megkülönböztetéssel járó feltételeket vezetett be azon időpont vonatkozásában, amikor az érintettek ténylegesen részesülhetnek az e rendszerek által biztosított előnyökben. Végezetül a Bíróság elutasította a Lengyel Köztársaság azon érvét, amely szerint a női és férfi bírák és ügyészek közötti, az öregségi nyugdíjra való jogosultságra vonatkozó korhatár tekintetében előírt különbségek pozitív diszkriminációra irányuló intézkedésnek minősülnek. E különbségek ugyanis nem olyan jellegűek, amelyek ellensúlyoznák azokat a hátrányokat, amelyeknek a női közszolgálati alkalmazottak a szakmai életük során ki vannak téve, segítve e nőket a szakmai életükben, és orvosolva azokat a problémákat, amelyekkel a szakmai pályafutásuk során szembesülhetnek. A Bíróság ennél fogva megállapította, hogy a szóban forgó szabályozás sérti az EUMSZ 157. cikket és a „női-férfi egyenlőség” irányelvet.

Másodszor a Bíróság megvizsgálta azon intézkedést, amellyel az igazságügyi minisztert felruházták azon jogkörrel, hogy döntsön a lengyel rendes bíróságok bírái feladatkörük ellátásának a csökkentett új nyugdíjkorhatáron túli folytatásának engedélyezéséről. A Bíróság különösen a 2019. június 24-i **Bizottság kontra Lengyelország (A legfelsőbb bíróság függetlensége)** ítéletben⁵ megfogalmazott elvek alapján úgy határozott, hogy az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdése alkalmazható, mivel a lengyel rendes bíróságok határozhatnak az uniós jogra vonatkozó kérdésekről. E bíróságoknak tehát meg kell felelniük a hatékony bírói jogvédelemhez kapcsolódó követelményeknek. Márpedig annak biztosítása érdekében, hogy maguk ilyen védelmet nyújtsanak, alapvető fontosságú e bíróságok függetlenségének védelme.

E tekintetben a Bíróság rámutatott, hogy az a körülmény, hogy egy olyan szervet, mint az igazságügyi miniszter, felhatalmaznak annak eldöntésére, hogy engedélyezi-e, vagy sem, a bírói feladatok ellátásának a rendes nyugdíjkorhatáron túli meghosszabbítását, önmagában valóban nem elegendő a bírói függetlenség elve megsértésének megállapításához. Mindazonáltal a Bíróság megállapította, hogy az ilyen határozathozatali jogkör gyakorlására vonatkozó érdemi feltételek és eljárási szabályok ebben az ügyben olyan jellegűek, hogy jogos kétség merül fel az érintett bírák külső tényezők általi befolyásolhatatlanságát és semlegességét illetően. Egyrészt ugyanis azon szempontok, amelyek alapján a miniszternek meg kell hoznia döntését, túl homályosak és nem ellenőrizhetők, továbbá az említett határozatot nem kell indokolni, és azzal szemben nincs helye bírói jogorvoslatnak. Másrészt azon időtartam hossza, amelynek során a bírák a miniszter döntésére várnak, szintén ez utóbbi diszkrecionális jogkörébe tartozik.

3] Az EUMSZ 157. cikk, valamint a férfiak és nők közötti esélyegyenlőség és egyenlő bánásmód elvének a foglalkoztatás és munkavégzés területén történő megvalósításáról szóló, 2006. július 5-i 2006/54/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2006. L 204., 23. o.; helyesbítés: HL 2019. L 191., 45. o.) 5. cikkének a) pontja és 9. cikke (1) bekezdésének f) pontja, illetve az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének a) Charta 47. cikkével összefüggésben értelmezett második albekezdése.

4] A férfiak és nők közötti esélyegyenlőség és egyenlő bánásmód elvének a foglalkoztatás és munkavégzés területén történő megvalósításáról szóló, 2006. július 5-i 2006/54/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2006. L 204., 23. o.; helyesbítés: HL 2019. L 191., 45. o.).

5] A Bíróság 2019. június 24-i **Bizottság kontra Lengyelország (A legfelsőbb bíróság függetlensége)** ítélete (C-619/18, [EU:C:2019:531](#)).

A Bíróság azt is megállapította, hogy sérti a bírák elmozdíthatatlanságának elvét a rendes bíróságok bírái rendes nyugdíjkorhatárának csökkentésére vonatkozó intézkedés, valamint az igazságügyi minisztert annak érdekében megillető diszkrecionális jogkör kombinációja, hogy engedélyezi-e vagy sem e bírák számára feladatkörük ellátásának folytatását az így rögzített új korhatáron túl, női bírák esetében további tíz, férfi bírák esetében pedig további öt évig. Ezen intézkedések kombinációja ugyanis jogos kétségeket kelthet a jogalanyokban azzal kapcsolatban, hogy az új rendszer valójában arra irányulhat, hogy lehetővé tegye az igazságügyi miniszter számára, hogy az újonnan meghatározott rendes nyugdíjkorhatár elérésekor eltávolítson bizonyos hivatalban lévő bírói csoportokat, miközben másokat hivatalban tart. Továbbá mivel a miniszter határozatát semmilyen határidő nem köti és az érintett bíró ez ilyen határozat meghozataláig tisztségében marad, a miniszter esetleges elutasító határozata megszülethet azt követően, hogy az érintettet a rendes nyugdíjkorhatáron túl tisztségében tartották.

A 2019. november 19-én kihirdetett **A. K. és társai (A legfelsőbb bíróság fegyelmi tanácsának függetlensége)** ítéletében (C-585/18, C-624/18 és C-625/18, [EU:C:2019:982](#)) a Bíróság – gyorsított eljárás keretében és nagytanácsban eljárva – kimondta, hogy az *Európai Unió Alapjogi Chartájának 47. cikke által biztosított, és egy konkrét területen a 2000/78 irányelv⁶ (a továbbiakban: a hátrányos megkülönböztetéssel szembeni küzdelemre vonatkozó irányelv) által megerősített hatékony bírói jogorvoslathoz való joggal ellentétben az, hogy az uniós jog alkalmazására vonatkozó jogviták olyan fórum kizárólagos hatáskörébe tartozhatnak, amely nem minősül független és pártatlan bíróságnak.*

A kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő ügyekben (a legfelsőbb közigazgatási bíróság és a legfelsőbb bíróság) három lengyel bírása többek között arra hivatkozott, hogy a legfelsőbb bíróságról szóló, 2017. december 8-i új törvénynek megfelelően történő, idő előtti nyugállományba helyezésükkel megsértették az életkoron alapuló, a foglalkoztatás során alkalmazott hátrányos megkülönböztetés tilalmát. Jóllehet ez a törvény egy közelmúltbeli módosítás óta már nem érinti azokat a bírákat, akik az alapügyek felpereseihez hasonlóan e törvény hatálybalépésekor már szolgálati jogviszonyban álltak a legfelsőbb bíróságon, következésképpen az említett felpereseket tisztségükben tartották vagy oda visszakérültek, a kérdést előterjesztő bíróság úgy ítélte meg, hogy továbbra is egy eljárási jellegű problémával szembesül. Ugyanis bár a szóban forgó jogvita típusa általában a legfelsőbb bíróságon belül újonnan létrehozott fegyelmi tanács hatáskörébe tartozik, az a kérdés merült fel benne, hogy az e fórum függetlenségével kapcsolatos kétségek miatt köteles-e mellőzni a bírósági hatáskörök megosztására vonatkozó nemzeti szabályok alkalmazását, és adott esetben e jogvitákban érdemben dönteni.

A Bíróság, miután megállapította a Charta 47. cikkének, valamint az EUSZ 19. cikk (1) bekezdése második albekezdésének ebben az ügyben való alkalmazhatóságát, a 2019. június 24-i **Bizottság kontra Lengyelország (A legfelsőbb bíróság függetlensége)** ítéletben⁷ megfogalmazott elvek alapján kiemelte azokat a sajátos tényezőket, amelyeket a kérdést előterjesztő bíróságnak meg kell vizsgálnia annak értékeléséhez, hogy a legfelsőbb bíróság fegyelmi tanácsa a függetlenség kellő garanciáit biztosítja-e, vagy sem.

Elsőként a Bíróság e tekintetben rámutatott arra, hogy az a pusztán tény, hogy a fegyelmi tanács tagjait a köztársasági elnök nevezte ki, nem hozhat létre a politikai hatalommal szembeni függőségi viszonyt, és nem is kelthet kétségeket pártatlanságukat illetően, ha kinevezésüket követően az érdekeltek semmilyen nyomás alá nem kerülnek és feladataik ellátása során nem kapnak utasításokat. Egyébiránt a bírák kinevezése iránti javaslattétellel megbízott nemzeti igazságszolgáltatási tanács előzetes fellépése objektíven behatárolhatja a köztársasági elnök mérlegelési mozgásterét, feltéve azonban, hogy ez a szerv maga kellően független a

6] A foglalkoztatás és a munkavégzés során alkalmazott egyenlő bánásmód általános kereteinek létrehozásáról szóló, 2000. november 27-i 2000/78/EK tanácsi irányelv (HL 2000. L 303., 16. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 4. kötet, 79. o.).

7] A Bíróság 2019. június 24-i **Bizottság kontra Lengyelország (A legfelsőbb bíróság függetlensége)** ítélete (C-619/18, [EU:C:2019:531](#)).

törvényhozó és végrehajtó hatalomtól, továbbá a köztársasági elnöktől. Ennek kapcsán a Bíróság pontosította, hogy figyelembe kell venni azokat a ténybeli és jogi körülményeket, amelyek egyszerre vonatkoznak azokra a feltételekre, amelyek mellett az új lengyel igazságszolgáltatási tanács tagjait kijelölték, és arra, ahogyan az igazságszolgáltatási tanács a bíróságok és bírák függetlensége védelmének szerepét konkrétan betölti. A Bíróság azt is kifejtette, hogy ellenőrizni kell a nemzeti igazságszolgáltatási tanács javaslataival kapcsolatos bírósági felülvizsgálat terjedelmét, mivel a köztársasági elnöknek a kinevezésre vonatkozó határozatai ellen nem indítható ilyen felülvizsgálat.

Másodsorban a Bíróság a fegyelmi tanácsot közvetlenebbül jellemző más tényezőket is kiemelt. Például rámutatott arra, hogy a legfelsőbb bíróságról szóló új törvény rendelkezéseinek erőteljesen vitatott elfogadásából eredő sajátos összefüggésben – amely rendelkezéseket a Bíróság 2019. június 24-i **Bizottság kontra Lengyelország (A legfelsőbb bíróság függetlensége)** (C-619/18, [EU:C:2019:531](#)) ítéletével az uniós jogba ütközőnek nyilvánított – releváns annak kiemelése, hogy a fegyelmi tanács számára kizárólagos hatáskört biztosítottak az e törvényből eredő, a legfelsőbb bíróság bírának nyugállományba helyezésével kapcsolatos jogviták elbírálására, hogy a fegyelmi tanács tagjai csak újonnan kinevezett bírák lehetnek, és hogy úgy tűnik, hogy a legfelsőbb bíróságon belül különösen nagymértékű autonómiával rendelkezik.

A Bíróság pontosította, hogy jóllehet az egyes megvizsgált körülmények önmagukban nem vonhatják szükségszerűen kétségbe e fórum függetlenségét, együttes figyelembevételük esetében más érvényesülhet. A kérdést előterjesztő bíróság feladata a valamennyi rendelkezésre álló releváns tényező figyelembevételével annak meghatározása, hogy e tényezők a lengyel legfelsőbb bíróság új fegyelmi tanácsa függetlensége vagy pártatlansága látszatának a hiányához vezethetnek-e, ami sértheti azt a bizalmat, amelyet egy demokratikus társadalomban az igazságszolgáltatásnak az említett jogalanyokban kell keltenie.

Ilyen esetben az uniós jog elsőbbségének elve a kérdést előterjesztő bíróságot ezért arra kötelezi, hogy mellőzze az olyan nemzeti jogi rendelkezés alkalmazását, amely a legfelsőbb bíróság bírának nyugállományba helyezésével kapcsolatos jogviták elbírálására vonatkozó kizárólagos hatáskört ennek a fegyelmi tanácsnak tartja fenn, mégpedig annak érdekében, hogy ezeket a jogvitákat olyan bíróság vizsgálhassa meg, amely teljesíti a függetlenség és pártatlanság követelményeit, és amely az érintett területen hatáskörrel rendelkezik, ha az említett rendelkezés annak nem képezi akadályát.

2. A *ne bis in idem* elve

A Bíróság a 2019. április 3-i **Powszechny Zakład Ubezpieczeń na Życie** ítéletben (C-617/17, [EU:C:2019:283](#)) lényegében a *Charta 50. cikkében szabályozott ne bis in idem elvét értelmezte*. A Bíróság ezen ítéletet a Powszechny Zakład Ubezpieczeń na Życie S. A. biztosítótársaság és a lengyel versenyhatóság között az utóbbi azon határozata tárgyában folyamatban lévő jogvita keretében hozta, amely erőfölénnyel való visszaélés miatt a nemzeti versenyjog és az uniós versenyjog megsértése címén egy-egy bírságot szabott ki e társasággal szemben.

Ebben az összefüggésben a Bíróság kimondta, hogy a *ne bis in idem* elvével nem ellentétes az, ha a nemzeti versenyhatóság valamely vállalkozással szemben ugyanazon határozat keretében egy-egy bírságot szab ki a nemzeti versenyjog megsértéséért és az EK 82. cikk (jelenleg EUMSZ 102. cikk) megsértéséért. Ilyen helyzetben ugyanakkor a nemzeti versenyhatóságnak meg kell bizonyosodnia arról, hogy a bírságok összességükben véve arányosak a jogsértés jellegével.

E tekintetben a Bíróság hangsúlyozta, hogy az ítélezési gyakorlatából az következik, hogy az említett elv annak megelőzésére irányul, hogy valamely vállalkozást újból elmarasztaljanak vagy eljárás alá vonjanak, ami feltételezi, hogy e vállalkozást elmarasztalták vagy megállapították a felelősségének hiányát olyan korábbi határozatban, amellyel szemben már nincs helye jogorvoslatnak.

Következésképpen a Bíróság megállapította, hogy a *ne bis in idem* elve nem alkalmazandó olyan helyzetben, amelyben a nemzeti versenyhatóság az 1/2003 rendelet⁸ 3. cikkének (1) bekezdésével összhangban párhuzamosan alkalmazza a nemzeti versenyjogot és az uniós versenyszabályokat, és e rendelet 5. cikke alapján akként szankcionál valamely vállalkozást, hogy ugyanazon határozat keretében egy-egy bírságot szab ki vele szemben e jog megsértése és e szabályok figyelmen kívül hagyása miatt.

3. Vallásszabadság

A vallásszabadságot illetően a Bíróság nagytanácsa által 2019. január 22-én hozott **Cresco Investigation** ítéletet (C-193/17, [EU:C:2019:43](#)) kell kiemelni, amelyben a nagytanács arról határozott, hogy összeegyeztethető-e a Charta 21. cikkével, valamint a hátrányos megkülönböztetéssel szembeni küzdelemre vonatkozó irányelvvel az a szabályozás, amely csak bizonyos keresztény egyházak tagságával rendelkező munkavállalók számára biztosít nagypénteken fizetett munkaszüneti napot, illetve az e napon történő munkavégzés esetén „munkaszüneti napra járó bérpótlékot”⁹.

Ezenkívül a 2019. február 26-i **Œuvre d'assistance aux bêtes d'abattoirs** ítéletben (C-497/17, [EU:C:2019:137](#)) a Bíróság nagytanácsa azt vizsgálta, hogy az Európai Unió ökológiai termelés jelölésére szolgáló logóját el lehet-e helyezni olyan állatokból származó termékeken, amelyek az 1099/2009 rendeletnek¹⁰ a vallásszabadság tiszteletben tartásának biztosítása céljából eltérést engedő rendelkezése alapján előzetes kábítás nélkül vallási célú vágás tárgyát képezték.¹¹

II. Uniós polgárság

A Bíróság az uniós polgárság tárgyában több ítéletet hozott: az egyik ítélet az állampolgárság alapján történő hátrányos megkülönböztetésre,¹² egy másik ítélet az uniós polgárságnak valamely tagállam állampolgárságának elvesztése miatti elvesztésére, két további ítélet pedig az uniós polgár harmadik ország állampolgárságával rendelkező családtagjának származékos tartózkodási jogára vonatkozott.

8] A Szerződés 81. és 82. cikkében meghatározott versenyszabályok végrehajtásáról szóló, 2002. december 16-i 1/2003/EK tanácsi rendelet (HL 2003. L 1., 1. o.; magyar nyelvű kiadás 8. fejezet, 2. kötet, 205. o.)

9] Ezen ítéletet a XV.1., „A foglalkoztatás és a szociális biztonság terén alkalmazott egyenlő bánásmód” című rész mutatja be.

10] Az állatok leölésük során való védelméről szóló, 2009. szeptember 24-i 1099/2009/EK tanácsi rendelet (HL 2009. L 303., 1. o.; helyesbítés: HL 2019. L 55., 18. o.).

11] Ezen ítéletet a VI., „Mezőgazdaság és halászat” című rész mutatja be.

12] E tekintetben ki kell emelni a 2019. június 18-i **Ausztia kontra Németország** ítéletet (C-591/17, [EU:C:2019:504](#)), amelyben a Bíróságnak a személygépkocsikat terhelő infrastruktúra-használati díjról és a Németországban nyilvántartásba vett járművek üzembentartóinak mentességéről kellett határoznia. Mivel e díj gazdasági terhe *de facto* csupán a Németországtól eltérő tagállamban nyilvántartásba vett járművek üzembentartóira és vezetőire hárult, a Bíróság azt állapította meg, hogy ez állampolgárság alapján történő eltérő bánásmódot hozott létre. Ezen ítéletet a VII.1., „Az áruk szabad mozgása” című rész mutatja be.

1. Állampolgárság alapján történő hátrányos megkülönböztetés

A Bíróság a 2019. június 13-i **TopFit és Biffi** ítéletben (C-22/18, [EU:C:2019:497](#)) az EUMSZ 18., EUMSZ 21. és EUMSZ 165. cikket értelmezte egy olasz állampolgár amatőr sportoló és a német atlétikai szövetség között *a más tagállamok állampolgárainak a német amatőr sportbajnokságokon szenior kategóriában való részvétele feltételeinek* tárgyában folyamatban lévő jogvitában.

A Bíróság szerint e rendelkezésekkel ellentétes valamely nemzeti sportszövetség olyan szabályzata, amelynek értelmében egy más tagállam állampolgárságával rendelkező uniós polgár, aki több éve abban a tagállamban él, amelyben e szövetség székhelye van, amelynek tagjaként ezen állampolgár amatőrként a síkfutás sportot űzi a szenior kategóriában, nem vehet részt a nemzeti bajnokságokon e sportágakban ugyanazon a jogcímen, mint a nemzeti sportolók, illetve csak „helyezésen kívül” vagy „helyezés nélkül” vehet részt, a döntőbe jutás, illetve az országos bajnoki cím elnyerésének lehetősége nélkül, kivéve ha e szabályozást objektív és a jogszerűen követett célkitűzéssel arányos megfontolások igazolják, aminek vizsgálata a nemzeti bíróság feladata.

A Bíróság mindenekelőtt ugyanis azt állapította meg, hogy az ezen ügy amatőr sportolójához hasonló uniós polgár, aki élt a szabad mozgáshoz való jogával, jogszerűen hivatkozhat az EUMSZ 18. és az EUMSZ 21. cikke valamely amatőr sport verseny céljából történő űzése keretében a fogadó tagállam társadalmában. A Bíróság e tekintetben hivatkozott a sportnak mint a fogadó tagállam társadalmába való beilleszkedéssel kapcsolatos tényezőnek az EUMSZ 165. cikkben tükröződő szerepére.

A Bíróság ezt követően megállapította, hogy valamely nemzeti sportszövetség olyan szabályai, amelyek az uniós polgároknak a sportversenyekhez való hozzáférését szabályozzák, a Szerződés és különösen az EUMSZ 18. és EUMSZ 21. cikk hatálya alá tartoznak. A Bíróság e tekintetben emlékeztetett arra, hogy a Szerződésben rögzített, az alapvető szabadságok tiszteletben tartása és az állampolgárságon alapuló hátrányos megkülönböztetés tilalma azokra a nem közjogi jellegű szabályozásokra is vonatkozik, amelyek kollektív módon rendelkeznek a nem önálló munkavállalásról és a szolgáltatásnyújtásról. Ezt az elvet akkor is alkalmazni kell, ha valamely csoport vagy szervezet bizonyos hatalmat gyakorol a magánszemélyek felett, és olyan helyzetben van, hogy bizonyos olyan feltételeket támasszon velük szemben, amelyek sértik a Szerződés által garantált alapvető szabadságok gyakorlását.

A Bíróság ebben az ügyben végezetül megállapította a szóban forgó amatőr sportoló EUMSZ 21. cikkben rögzített szabad mozgásának a korlátozására alkalmas eltérő bánásmódot, amennyiben az ilyen személy, még ha meg is felel a megkövetelt sportteljesítményekre vonatkozó feltételeknek, és a nemzeti atlétikai szövetséghez tartozó valamely sportegyesülethez legalább egy év óta való tartozás jogcímen jogosult sportversenyeken részt venni, állampolgársága miatt nem vehet részt a rövidtávú síkfutás valamely nemzeti bajnokságán a szenior kategóriában, illetve azon csak korlátozottan vehet részt. A Bíróság hozzátette, hogy valamely nemzeti sportszövetség szabályzata ahhoz is vezethet, hogy a Német Szövetségi Köztársaságtól eltérő tagállam sportolóit kevésbé támogatják azok a sportegyesületek, amelyeknek e sportolók tagjai, mint a nemzeti sportolókat, mivel az egyesületek kevésbé érdekeltek abban, hogy olyan sportoló tekintetében fektessenek be, aki nem vehet részt a nemzeti bajnokságokon, és emiatt a más tagállam állampolgárságával rendelkező sportolók kevésbé tudnak beilleszkedni a kapcsolódást jelentő sportegyesületükbe, következésképpen a lakóhelyük szerinti tagállam társadalmába.

Márpedig a Bíróság szerint az uniós polgárok szabad mozgásának korlátozása csupán akkor igazolható, ha objektív megfontolásokon alapul, és a szóban forgó szabályozás által jogszerűen megállapított célkitűzéssel arányos, amit a nemzeti bíróságnak kell megvizsgálnia. Igaz, hogy egy adott sportágban az országos bajnoki cím odaítélésének egy nemzeti állampolgár számára történő fenntartása jogszerűnek tűnik, mivel e nemzeti tényező az országos bajnoki cím jellemzőjének is tekinthető. Mindazonáltal fontos, hogy az említett célkitűzés

követéséből eredő korlátozások összeegyeztethetők legyenek az arányosság elvével, mivel e célkitűzés nem igazolja a nem nemzeti állampolgársággal rendelkező személyeknek a nemzeti bajnokságokon való részvétele bármilyen korlátozását. A nemzeti bíróság feladata az esetleges igazolások fennállásának megvizsgálása, az EUMSZ 21. cikk (1) bekezdése és az EUMSZ 165. cikk rendelkezéseinek együttes értelmezéséből eredő azon célkitűzés figyelembevételével, hogy szélesebb lehetőséget kell biztosítani a versenyeken való részvételre, illetve az elsősorban a hosszú ideje lakóhellyel rendelkező személyek fogadó tagállamba történő integrációjának fontosságára figyelemmel. A nem nemzeti állampolgárságú sportoló országos bajnokságon való teljes részvételének állampolgársága okán történő megtagadása mindenestre aránytalannak tűnik, amennyiben létezik egy olyan mechanizmus, amely az ilyen sportolónak az ilyen bajnokságon való, illetve legalább a selejtező futamokon és/vagy helyezés nélküli részvételére vonatkozik.

2. Az uniós polgárság elvesztése valamely tagállam állampolgárságának elvesztése miatt

A 2019. március 12-i **Tjebbes és társai** ítéletben (C-221/17, [EU:C:2019:189](#)) a nagytanácsban eljáró Bíróság arról a kérdésről határozott, hogy *valamely tagállam állampolgárságának a törvény erejénél fogva történő elvesztése, amely az európai uniós polgárság elvesztésével jár, összeegyeztethető-e a Charta 7. és 24. cikkével együttesen értelmezett EUMSZ 20. cikkel*. Az alapügyben a holland külügyminiszter azzal az indokkal tagadta meg olyan holland állampolgárok útlevélkérelmeinek elbírálását, akik egy harmadik állam állampolgárságával is rendelkeztek, hogy e személyek – köztük egy kiskorú – a törvény erejénél fogva elvesztették holland állampolgárságukat. A holland miniszter általi megtagadás a holland állampolgárságról szóló jogszabályon alapult, amelynek értelmében a nagykorú személy elveszíti ezen állampolgárságot, ha egyúttal egy másik állam állampolgárságával is rendelkezik, és tízéves, megszakítás nélküli időszakon keresztül az Unión kívül rendelkezett szokásos tartózkodási hellyel. Ugyanezen jogszabály szerint másfelől a kiskorú személy főszabály szerint elveszíti a holland állampolgárságát, ha apja vagy anyja az Unión belüli tartózkodás hiányában elveszíti ezen állampolgárságot.

A Bíróság megállapította, hogy az uniós joggal főszabály szerint nem ellentétes, hogy valamely tagállam közérdekű okokból előírja e tagállam állampolgárságának elvesztését, még akkor is, ha az állampolgárság elvesztése az uniós polgár jogállás elvesztését eredményezi. Valamely tagállam ugyanis jogosan tekinti úgy, hogy az állampolgárság a közötte és az állampolgárai közötti tényleges kapcsolat megnyilvánulása, és kapcsolja következményként az ilyen tényleges kapcsolat hiányához vagy megszűnéséhez az állampolgárság elvesztését. Ugyancsak jogszerű, hogy a tagállam védeni kívánja az állampolgárság egyazon családon belüli egységességét annak előírásával, hogy a kiskorú elveszíti az állampolgárságát akkor, ha valamelyik szülője elveszíti az állampolgárságát.

Ahhoz azonban, hogy az alapügy tárgyát képező holland jogszabályhoz hasonló jogszabály összeegyeztethető legyen a Charta 7. és 24. cikkének fényében értelmezett EUMSZ 20. cikkel, lehetővé kell tennie az illetékes nemzeti hatóságoknak, ideértve adott esetben a nemzeti bíróságokat is, hogy járulékos jelleggel vizsgálják az érintett tagállam állampolgársága törvény erejénél fogva történő elvesztésének következményeit, és esetlegesen *ex tunc* hatállyal visszaállítsák az érintett személyek állampolgárságát az általuk úti okmány vagy az állampolgárságukat tanúsító bármely más dokumentum kiállítására irányuló benyújtott kérelem alkalmával.

E vizsgálat keretében a nemzeti hatóságoknak és bíróságoknak vizsgálniuk kell, hogy az állampolgárság elvesztése, amely az uniós polgár jogállás elvesztését eredményezi, tiszteletben tartja-e az arányosság elvét azon következményeket illetően, amelyeket az az érintett személy és adott esetben családtagjai helyzetére gyakorol az uniós jogra tekintettel. Az ilyen vizsgálat megköveteli az érintett személy, valamint családja egyéni helyzetének értékelését annak meghatározása céljából, hogy az állampolgárság elvesztése olyan

következményekkel jár-e, amelyek a nemzeti jogalkotó által követett célhoz képest aránytalan módon érintenék családi és szakmai élete alakulását az uniós jogra, és különösen a családi élet tiszteletben tartásához való jogra tekintettel, amelyet a Charta 7. cikke rögzít.

Az érintett személy egyéni helyzetére vonatkozó, azon körülményekkel kapcsolatban, amelyek relevánsak lehetnek az ilyen értékelés szempontjából, a Bíróság megemlíti többek között azt, hogy az állampolgárságának és az uniós polgár jogállásnak a törvény erejénél fogva történő elvesztését követően az érintett személy olyan korlátozásoknak lehet kitéve a tagállamok területén való szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jogának gyakorlásában, amelyek adott esetben különleges nehézségeket támaszthatnak a tekintetben, hogy továbbra is egyik vagy másik tagállamba járjon, hogy ott tényleges és rendszeres kapcsolatot tartson fenn családtagjaival, szakmai tevékenységét folytassa, vagy megtegye a szükséges lépéseket ilyen tevékenység folytatásához. Relevanciával bír továbbá egyrészt az a tény, hogy az érintett személy nem mondhatott volna le valamely harmadik állam állampolgárságáról, másrészt pedig annak a komoly kockázata, hogy lényegesen romlik e személy mozgási biztonsága vagy szabadsága, amely veszélynek az érintett személy annak folytán lenne kitéve, hogy azon harmadik állam területén, ahol állandó tartózkodási helye található, nem részesülhet az EUMSZ 20. cikk (2) bekezdésének c) pontja szerinti konzuli védelemben.

Ami továbbá a kiskorú személyeket illeti, az illetékes hatóságoknak figyelembe kell venniük azt is, hogy esetlegesen fennállnak-e olyan körülmények, amelyekből az következik, hogy az érintett tagállam állampolgárságának az érintett kiskorú által történő elvesztése az állampolgárság elvesztésének az uniós jogra tekintettel e kiskorút érintő következményei folytán nem felel meg a Charta 24. cikkében foglalt, a gyermek mindenképp fennálló érdekének.

3. Az uniós polgár harmadik ország állampolgárságával rendelkező családtagjának származékos tartózkodási joga

A 2019. március 26-i **SM (Az algériai kafala alá helyezett gyermek)** ítéletben (C-129/18, [EU:C:2019:248](#)) a nagytanácsban eljáró Bíróság arról a kérdésről határozott, hogy az uniós polgárok által az algériai kafala rendszer keretében gondozásba vett kiskorú a 2004/38 irányelv 2. cikke 2. pontjának c) alpontja értelmében vett, az uniós polgár „egyenes ági leszármazottjának” fogalma alá tartozik-e.¹³ Két francia állampolgárságú, az Egyesült Királyságban lakóhellyel rendelkező házastárs örökbe fogadott gyermeknek járó beutazási engedélyt kért a brit hatóságoktól egy algériai kiskorú számára, akinek gyámságba vételét számukra a kafala alapján Algériában engedélyezték. Az iszlám hagyományt követő egyes országokban közös, e családügyi intézmény a gyermek gondozásának, oktatásának és védelmének egy vagy több felnőtt révén történő biztosítását, valamint a gyermeknek az ő állandó törvényes gyámságuk alá helyezését írja elő. A brit hatóságok megtagadták az említett engedély megadását.

A Bíróság először is hangsúlyozta, hogy bár az uniós polgár „egyenes ági leszármazottjának” a 2004/38 irányelv 2. cikke 2. pontjának c) alpontja értelmében vett fogalma elsődlegesen a vér szerinti felmenő-utód kapcsolat fennállására vonatkozik, tekintettel e fogalom tág értelmezésének követelményére, ami az említett irányelv céljából – azaz az uniós polgárok szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jogának megkönnyítéséből és megerősítéséből – következik, úgy kell tekinteni, hogy e fogalomba az ilyen polgár örökbe fogadott gyermeke is beletartozik, mivel tény, hogy az örökbefogadás jogi jellegű szülő-gyermek kapcsolatot hoz létre az érintett

¹³ Az Unió polgárainak és családtagjaiknak a tagállamok területén történő szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jogáról, valamint az 1612/68/EGK rendelet módosításáról, továbbá a 64/221/EGK, a 68/360/EGK, a 72/194/EGK, a 73/148/EGK, a 75/34/EGK, a 75/35/EGK, a 90/364/EGK, a 90/365/EGK és a 93/96/EGK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2004. április 29-i 2004/38/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2004. L 158, 77. o.; magyar nyelvű kiadás 5. fejezet, 5. kötet, 46. o., helyesbítés: HL 2009. L 274., 47. o.).

gyermek és uniós polgár között. A Bíróság megállapította ugyanakkor, hogy mivel az algériai *kafala* rendszer nem hoz létre szülő-gyermek kapcsolatot a gyermek és a gyámja között, az e rendszer keretében uniós polgár törvényes gyámsága alá helyezett gyermek nem tekinthető az uniós polgár ezen irányelv 2. cikke 2. pontjának c) alpontja értelmében vett „egyenes ági leszármazottjának”.

A Bíróság mindazonáltal úgy ítélte meg, hogy az ilyen gyermek az ugyanezen irányelv 3. cikke (2) bekezdése első albekezdésének a) pontja szerinti „más családtag” fogalmába tartozik. E fogalom ugyanis olyan jellegű, hogy abba bele kell érteni az olyan gyermek helyzetét, akit uniós polgároknál az algériai *kafalához* hasonló törvényes gyámsági rendszer hatálya alá helyeztek, és akiről ezen uniós polgárok gondoskodnak, valamint akinek e polgárok biztosítják az oktatását és a védelmét azon kötelezettségek keretében, amelyeket a gyermek származási országának joga alapján vállaltak.

E tekintetben a Bíróság ezt követően pontosította a nemzeti hatóságokra e rendelkezés alapján háruló feladatot. A Bíróság így kimondta, hogy a 2004/38 irányelv 3. cikke (2) bekezdésének a Charta 7. cikkével és 24. cikkének (2) bekezdésével összefüggésben értelmezett a) pontja értelmében a nemzeti hatóságok feladata, hogy megkönnyítsék az ilyen gyermek mint az uniós polgár más családtagja beutazását és tartózkodását az adott ügy összes fennálló és releváns körülményének a kiegyensúlyozott és észszerű értékelése alapján, valamennyi érintett érdeket, és különösen az érintett gyermek mindenek felett álló érdekét figyelembe véve. Ezen értékelés keretében figyelembe kell venni továbbá annak az esetleges konkrét és egyéni veszélyét is, hogy az érintett gyermek bántalmazás, kizsákmányolás vagy gyermekkereskedelem áldozata lesz, azzal, hogy az ilyen veszélyek azonban nem vélelmezhetők pusztán az alapján, hogy az algériai *kafala* rendszer hatálya alá helyezésre vonatkozó eljárás a felnőtt alkalmasságának és a gyermek érdekének olyan értékelésén alapszik, amely kevésbé mélyreható, mint a fogadó tagállamban az örökbefogadás vagy a gyermek elhelyezése céljából lefolytatott eljárás.

A Bíróság megállapította, hogy abban az esetben, ha az ilyen értékelés alapján bizonyításra kerül, hogy a gyermek és az uniós polgársággal rendelkező gyámja tényleges családi életet kívánnak élni, és e gyermek a gyámjával szemben függőségi viszonyban van, a családi élet tiszteletben tartásához fűződő alapvető joghoz kapcsolódó követelmények a gyermek mindenek felett álló érdekének a figyelembevételére vonatkozó kötelezettséggel összefüggésben főszabály szerint megkövetelik azt, hogy az említett gyermek számára biztosítsák a beutazás és a tartózkodás jogát annak lehetővé tétele érdekében, hogy a gyámjával az utóbbi fogadó tagállamban együtt éljen.

A 2019. szeptember 10-i **Chenchooliah** ítéletben (C-94/18, [EU:C:2019:693](#)) a nagytanácsban eljáró Bíróságnak a 2004/38 irányelv 15. cikkét kellett értelmeznie, amely többek között azt írja elő, hogy az említett irányelvnek „A beutazási és tartózkodási jog közrendi, közbiztonsági vagy közegészségügyi okokból való korlátozása” című VI. fejezetében foglalt bizonyos eljárásokat¹⁴ hasonlóan kell alkalmazni az európai uniós polgár és családtagjai szabad mozgását nem közrendi, közbiztonsági vagy közegészségügyi alapon korlátozó határozatokra. A Bíróság megállapította, hogy e cikk alkalmazandó a harmadik állam állampolgárával szemben azzal az indokkal hozott kiutasítási határozatra, hogy ez utóbbi már nem rendelkezik az említett irányelv alapján tartózkodási joggal olyan helyzetben, amikor ez az állampolgár házasságot kötött egy uniós polgárral, amikor az a szabad mozgáshoz való jogát gyakorolta azzal, hogy a fogadó tagállamba utazott, és ott az említett állampolgárral tartózkodott, és ez az uniós polgár ezt követően visszatért az állampolgársága szerinti tagállamba. A Bíróság hozzáteszi, hogy ebből az következik, hogy az irányelvben az uniós polgár és családtagjai

14| Nevezetesen a 30. és 31. cikkben szereplő eljárások.

szabad mozgását közrendi, közbiztonsági vagy közegészségügyi alapon¹⁵ korlátozó határozatokra előírt bizonyos biztosítékok az alapügyben szóban forgóhoz hasonló kiutasítási határozat elfogadásakor kötelezőek, amellyel összefüggésben semmilyen esetben sem írható elő beutazási tilalom.

Ezen ítélet egy írországi tartózkodási hellyel rendelkező mauritiusi állampolgár és a Minister for Justice and Equality (igazság- és egyenlőségügyi miniszter) között az előbbi uniós polgár házastársának az állampolgársága és a szabadságvesztés-büntetésének letöltése szerinti tagállamba, azaz Portugáliába való visszatérését követően a mauritiusi állampolgárral szemben az 1999. évi ír bevándorlási törvény 3. cikke alapján hozott kiutasítási határozat tárgyában folyamatban lévő jogvita keretébe illeszkedik. A kiutasítási határozathoz a nemzeti jog alapján automatikusan határozatlan időtartamra szóló beutazási tilalom kapcsolódott.

A Bíróság mindenekelőtt megállapította, hogy egy olyan helyzetben, amikor az uniós polgár visszatért az állampolgársága szerinti tagállamba, tehát a fogadó tagállamban már nem gyakorolja az uniós jog által biztosított szabad mozgáshoz való jogát, az említett uniós polgár harmadik állam állampolgárságával rendelkező házastársa már nem rendelkezik az ezen irányelv¹⁶ értelmében vett „kedvezményezett” minőséggel, ha a fogadó tagállamban marad és már nem a házastársával tartózkodik.

A Bíróság továbbá kimondta, hogy jóllehet e minőség elvesztése azzal a következménnyel jár, hogy az érintett harmadik országbeli állampolgár már nem rendelkezik a fogadó tagállam területén való szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való joggal, amely bizonyos ideig megillette, mivel már nem felel meg azoknak a feltételeknek, amelyek e joghoz kapcsolódnak, ez a veszteség nem jelenti azt, hogy a 2004/38 irányelv már nem alkalmazandó az ezen állampolgárra vonatkozó kiutasítási határozatnak a fogadó tagállam általi ilyen indokkal való meghozatalára. A 2004/38 irányelv 15. cikke¹⁷ ugyanis, amely az irányelvnek „A tartózkodás joga” című III. fejezetében szerepel, egy akkor alkalmazandó rendszert határoz meg, amikor az ezen irányelv szerinti ideiglenes tartózkodási jog megszűnik, különösen amikor az uniós polgár vagy annak családtagja, aki korábban három hónapig, illetve három hónapot meghaladóan rendelkezett tartózkodási joggal, már nem felel meg a szóban forgó tartózkodási jog feltételeinek, tehát a fogadó tagállam főszabály szerint kiutasíthatja.

A Bíróság rámutatott ezenkívül, hogy a 2004/38 irányelv 15. cikke csak az irányelv VI. fejezete bizonyos – különösen a határozatokról szóló értesítésre és a bírósági jogorvoslat kezdeményezéséhez való jogra vonatkozó – rendelkezései hasonlóan történő alkalmazására hivatkozik.¹⁸ Az említett VI. fejezet más rendelkezései viszont az említett irányelv 15. cikke szerinti határozat elfogadása során nem alkalmazandók. Ezen egyéb rendelkezések ugyanis csak akkor alkalmazandók, ha az érintett személyt jelenleg ezen irányelv alapján megilleti a fogadó tagállamban a tartózkodási jog, függetlenül attól, hogy az ideiglenes vagy állandó.

A Bíróság végül hozzátette, hogy a 2004/38 irányelv 15. cikke (3) bekezdésének megfelelően az alapügyben meghozható kiutasítási határozattal összefüggésben semmilyen esetben sem írható elő beutazási tilalom.¹⁹

15| Nevezetesen a 30. és 31. cikkben előírt releváns biztosítékok.

16| A 3. cikk (1) bekezdése.

17| 15. cikk.

18| 30. és 31. cikk.

19| A 15. cikk (3) bekezdése.

III. Intézményi rendelkezések

E részben²⁰ két ítéletet kell kiemelni, az egyik tárgya az Európai Parlament tagjainak mentessége, a másiké pedig egy európai polgári kezdeményezés.

1. Az Európai Parlament tagjainak mentességei

Az előzetes döntéshozatali eljárás keretében hozott, 2019. december 19-i **Junqueras Vies** ítéletben (C-502/19, [EU:C:2019:1115](#)) a nagytanácsban eljáró Bíróság meghatározta az *Európai Parlament tagjait megillető mentességek személyi, időbeli és tárgyi hatályát*.²¹

Ezen ügyben a Tribunal Supremo (legfelsőbb bíróság, Spanyolország) előzetes döntéshozatal céljából számos kérdést terjesztett a Bíróság elé a jegyzőkönyv 9. cikkének értelmezésére vonatkozóan. E kérdéseket egy olyan keresettel összefüggésben terjesztették elő, amelyet egy a 2019. május 26-i választásokon az Európai Parlamentbe megválasztott politikus indított meg egy olyan végzéssel szemben, amelyben megtagadták vele szemben a büntetés-végrehajtási intézetből való rendkívüli eltávozásra vonatkozó engedélyt. Az érintettet az említett választásokat megelőzően ideiglenesen fogva tartásba helyezték a Katalónia autonóm közösségében 2017. október 1-jén rendezett önrendelkezési népszavazás megszervezésében való részvétele miatt ellene indított büntetőeljárás keretében. A fent említett engedélyt abból a célból kérelmezte, hogy az eredmények kihirdetését követően teljesíthessen egy, a spanyol jog által előírt alaki követelményt, amely abban áll, hogy egy központi választási bizottság előtt esküt vagy fogadalmat kell tenni a spanyol alkotmány tiszteletben tartására, és ezt követően meg kell jelenni az Európai Parlamentben az új jogalkotó testület alakuló ülésén való részvétel céljából. A Tribunal Supremo a Bírósághoz fordulást követően 2019. október 14-én az érintettet tizenhárom év tartamú szabadságvesztésre ítélte, valamint ugyanezen időtartamra a közéleti megbízatások és tisztségek gyakorlására vonatkozó teljes tilalom büntetését szabta ki.

A Bíróság először is megállapította, hogy az olyan személy, akit az Európai Parlamentbe megválasztottak, a választási eredmények hivatalos kihirdetésével és annak időpontjában megszerzi a Parlament tagjának a jogállását, így részesül a jegyzőkönyv 9. cikkében biztosított mentességekben.

E tekintetben a Bíróság megállapította, hogy bár a választási eljárásra és az eredmények kihirdetésére az 1976. évi választási okmány²² 8. és 12. cikke értelmében főszabály szerint a tagállamok szabályozása az irányadó, az Európai Parlament tagjainak a közvetlen és általános választójog alapján, szabad és titkos választásokon való megválasztása²³ a képviseleti demokrácia alkotmányos elvének a kifejeződése, amelynek hatályát maga az uniós jog határozza meg. Márpedig a Szerződésekből és az 1976. évi választási okmányból

20] Ki kell továbbá emelni az intézmények nyelvhasználatra vonatkozó szabályai tekintetében a Bíróság két, 2019. március 26-i ítéletét: *Spanyolország kontra Parlament* ítéletét (C-377/16, [EU:C:2019:249](#)) és *Bizottság kontra Olaszország* ítéletét (C-621/16 P, [EU:C:2019:251](#)). Ezen ítéleteket a XXII. „Európai közszolgálat” című rész mutatja be.

21] AZ EUMSZ 343. cikkben és az Európai Unió kiváltságairól és mentességeiről szóló (7. sz.) Jegyzőkönyv (HL 2012. C 326., 266. o.; a továbbiakban: jegyzőkönyv) 9. cikkében előírt mentességek.

22] A legutóbb a 2002. június 25-i és szeptember 23-i 2002/772/EK, Euratom tanácsi határozattal (HL 2002. L 283., 1. o.; magyar nyelvű kiadás 1. fejezet, 4. kötet, 137. o.; helyesbítés: HL 2009. L 126., 23. o.) módosított, az 1976. szeptember 20-i 76/787/ESZAK, EGK, Euratom tanácsi határozathoz (HL 1976. L 278., 1. o.) csatolt, az Európai Parlament képviselőinek közvetlen és általános választójog alapján történő választásáról szóló okmány.

23] Az EUSZ 14. cikk (3) bekezdése.

az következik, hogy az Európai Parlament tagjának a jogállása kizárólag az érintett megválasztásából ered, és az adott személy e jogállást a választási eredményeknek a tagállamok általi hivatalos kihirdetésével szerzi meg. Ezenfelül az EUMSZ 343. cikkéből az következik, hogy az Uniónak, és ezáltal az intézményeinek és a tagjainak a feladataik ellátásához szükséges mentességekben kell részesülniük.

Másodszor a Bíróság megállapította, hogy azok a személyek, akiket O. Junqueras Vieshez hasonlóan megválasztanak az Európai Parlamentbe, az eredmények kihirdetésétől részesülnek az utazásra vonatkozó mentességben, amely a tagi jogállásukhoz kapcsolódik, és amelyet a jegyzőkönyv 9. cikkének második bekezdése előír. Márpedig e mentességnek az a célja, hogy e személyek számára lehetővé tegye többek között azt, hogy az Európai Parlament új jogalkotó testületének alakuló ülésére utazzanak, és azon részt vegyenek. Az utazásra vonatkozó mentesség ugyanis – az első bekezdésben előírt, ülésre vonatkozó mentességtől eltérően, amely az említett személyeket csupán ezen alakuló ülés megnyitásától kezdve illeti meg az Európai Parlament ülésszakainak teljes tartamát érintően – kiterjed a tagoknak az Európai Parlament ülésének – többek között az első ülésnek – a helyére való odautazásra is.

A Bíróság e tekintetben emlékeztetett arra, hogy a jegyzőkönyvben előírt mentességek célja az intézmények megfelelő működése és függetlensége védelmének a biztosítása. Ennek keretében az utazásra vonatkozó mentesség, amelyet e jegyzőkönyv 9. cikkének második bekezdése ír elő, a Charta 39. cikkének (2) bekezdésében biztosított passzív választójog érvényesülését biztosítja azáltal, hogy az Európai Parlament alakuló ülésén való részvételt az odautazásban való akadályoztatás nélkül minden tag számára lehetővé teszi attól az időponttól, hogy a megválasztását kihirdették, és függetlenül attól, hogy a belső jog által előírt esetleges alaki követelményeket teljesítette-e.

Harmadszor és végezetül a Bíróság megállapította, hogy az Európai Parlament valamennyi tagja számára biztosított, utazásra vonatkozó mentesség miatt a tag megválasztásának kihirdetését megelőzően elrendelt mindenfajta ideiglenes fogvatartási intézkedést fel kell függeszteni annak lehetővé tétele érdekében, hogy e tag az Európai Parlament alakuló ülésére utazhasson, és azon részt vehessen. Következésképpen, ha az illetékes nemzeti bíróság szükségesnek véli az ilyen intézkedés fenntartását, a jegyzőkönyv 9. cikkének harmadik bekezdése alapján a lehető legrövidebb időn belül fel kell kérnie az Európai Parlamentet arra, hogy függessze fel az említett mentességet.

2. Európai polgári kezdeményezés

A 2019. december 19-i **Puppinck és társai kontra Bizottság** ítéletben (C-418/18 P, [EU:C:2019:1113](#)) a Bíróság, nagytanácsban eljárva, elutasította az „Egy közülünk” címet viselő európai polgári kezdeményezés (EPK) szervezői által a Törvényszék azon ítéletével²⁴ szemben benyújtott fellebbezést, amellyel a Törvényszék elutasította az ezen EPK-ra vonatkozó, 2014. május 28-i bizottsági közlemény megsemmisítése iránti keresetüket.²⁵

Az Európai Unióról szóló szerződés²⁶ és a 211/2011 rendelet²⁷ értelmében a tagállamok legalább egynegyedéből származó legalább egymillió uniós polgár kezdeményezheti, hogy a Bizottság – hatáskörén belül – terjesszen

24| A Törvényszék 2018. április 23-i **One of Us és társai kontra Bizottság** ítélete (T-561/14, [EU:T:2018:210](#)).

25| Az „Egy közülünk” európai polgári kezdeményezésről szóló, 2014. május 28-i COM(2014) 355 final bizottsági közlemény.

26| Az EUSZ 11. cikk (4) bekezdése.

27| A polgári kezdeményezésről szóló, 2011. február 16-i 211/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2011. L 65., 1. o.; helyesbítés: HL 2012. L 94., 49. o.).

az uniós jogalkotó elé uniós jogi aktus elfogadására vonatkozó javaslatot a Szerződések végrehajtása céljából. A szükséges számú aláírás összegyűjtésének megkezdését megelőzően az EPK szervezőinek nyilvántartásba kell vetetniük a polgári kezdeményezést a Bizottsággal, amely megvizsgálja különösen annak tárgyát és célkitűzéseit.

Patrick Grégor Puppinc és hat másik személy alkotja a Bizottságnál 2012-ben nyilvántartásba vett, „Egy közölünk” címet viselő európai polgári kezdeményezés²⁸ polgári bizottságát. Ezen európai polgári kezdeményezés célja minden olyan tevékenység uniós finanszírozásának megtiltása és befejezése, amelyekben feltételezhetően emberi embriók megsemmisítése történik (különösen a kutatás, a fejlesztési támogatás és a közegészségügy területén), ideértve a terhességmegszakítás közvetlen vagy közvetett finanszírozását. Az „Egy közölünk” európai polgári kezdeményezés nyilvántartásba vételét követően összegyűjtötte a szükséges egymillió aláírást, mielőtt 2014 elején hivatalosan is benyújtották volna a Bizottsághoz. 2014. május 28-án a Bizottság egy közleményben jelezte, hogy semmilyen lépést nem szándékozik tenni ezen európai polgári kezdeményezés nyomán.

Az EPK szervezői ekkor a Bizottság közleményének megsemmisítését kérték az Európai Unió Törvényszéke előtt többek között arra való hivatkozással, hogy ezen intézmény köteles uniós jogi aktusra irányuló javaslatot előterjeszteni a nyilvántartásba vett EPK-ra válaszul. A Törvényszék helybenhagyta a Bizottság határozatát.

A fellebbezés tárgyában eljáró Bíróság kiemelte mindenekelőtt, hogy az EUSZ 11. cikk (4) bekezdése értelmében az EPK célja a Bizottság „felkérése” arra, hogy a Szerződések végrehajtásához megfelelő javaslatot terjesszen elő, nem pedig az, hogy ezen intézményt kötelezze az adott EPK által tervezett lépés vagy lépések megtételére. A Bíróság hozzátette, hogy a 211/2011 rendelet különböző rendelkezéseinek a szövegéből az következik, hogy a Bizottság az EPK benyújtását követően összefoglalja az esetlegesen megtenni kívánt lépéseit és ezek okait, illetve ha nem kíván lépéseket tenni, ennek okait, ami megerősíti, hogy az uniós aktusra irányuló javaslatnak a Bizottság által valamely EPK nyomán történő előterjesztése fakultatív jellegű.

A Bíróság ezt követően emlékeztetett arra, hogy a Bizottságnak ezen, a Szerződésekben biztosított jogalkotás-kezdeményezési hatásköre azt jelenti, hogy ezen intézménynek kell arról határoznia, hogy előterjeszt-e, vagy sem, jogalkotási aktusra irányuló javaslatot, kivéve azt az esetet, amikor az uniós jog értelmében köteles ilyen javaslatot tenni. A Bizottság e jogalkotás-kezdeményezési hatásköre az intézményi egyensúly elvének egyik kifejeződése, amely az Unió intézményi struktúrájának jellemzője. Ez az elv azt feltételezi, hogy az egyes intézmények a hatásköreiket a többi intézmény hatásköreit tiszteletben tartva gyakorolják. E tekintetben a Bíróság kiemelte, hogy a 211/2011 rendelet értelmében az EPK ahhoz hasonló jogot kíván biztosítani az uniós polgárok számára, mint amellyel EUMSZ 225. cikk értelmében az Európai Parlament, valamint az EUMSZ 241. cikk értelmében a Tanács rendelkezik arra, hogy a Szerződések végrehajtása céljából megfelelő javaslat előterjesztésére kérjék fel a Bizottságot. Márpedig, mivel az Európai Parlament és a Tanács számára ekként elismert jog nem sérti a Bizottság jogalkotás-kezdeményezési hatáskörét, az EPK-kra is ugyanennek kell vonatkoznia.

A Bíróság hangsúlyozta továbbá, hogy az, hogy a Bizottság nem köteles lépéseket tenni egy EPK nyomán, nem jelenti azt – ellentétben azzal, amit a fellebbezők állítanak –, hogy az ilyen kezdeményezés meg lenne fosztva hatékony érvényesülésétől. Ugyanis, egyrészt az EPK mechanizmusa egyike a részvételi demokrácia azon eszközeinek, amelyekkel a Lisszaboni Szerződés elfogadása során kiegészítették a képviseleti demokrácia rendszerét, amelyen az Unió működése alapul, és amelyek célja, hogy támogassák a polgárok demokratikus folyamatban való részvételét, és előmozdítsák a polgárok és az uniós intézmények közötti párbeszédet. Másrészt egy olyan EPK, amelyet a 211/2011 rendeletnek megfelelően nyilvántartásba vettek, és amely

28| COM(2014) 355 final.

tiszteletben tartja az e rendeletben előírt eljárásokat és feltételeket, a Bizottság számára számos, az e rendelet 10. és 11. cikkében előírt különös kötelezettséget keletkeztet. A Bíróság álláspontja szerint az EPK mechanizmusának sajátos hozzáadott értékét nem az eredmény bizonyossága, hanem az általa az uniós polgárok számára teremtett azon alkalmak és lehetőségek képezik, hogy politikai vitát kezdeményezzenek az uniós intézményekben anélkül, hogy be kellene várni jogalkotási eljárás megindítását.

A Bíróság megerősítette továbbá a Törvényszék azon megközelítését, amelynek értelmében egy EPK-ra vonatkozó közlemény, mint amilyen a vitatott közlemény, a Bizottság széles mérlegelési jogköre gyakorlásának körébe tartozik, következésképpen annak korlátozott – az indokolásának megfelelő jellegére és a nyilvánvaló értékelési hibák hiányára szorítkozó – bírósági felülvizsgálat tárgyát kell képeznie.

Ezzel összefüggésben a Bíróság megerősítette különösen a Törvényszék által követett azon gondolatmenetet, amely szerint a Bizottság az Egészségügyi Világszervezet kiadványára támaszkodva nem követett el nyilvánvaló értékelési hibát, amikor úgy ítélte meg, hogy biztonságos és hatékony egészségügyi szolgáltatások egy – például a terhességmegszakításhoz kapcsolódó – csoportjának uniós finanszírozása hozzájárul a nem biztonságos terhességmegszakítások számának csökkentéséhez és ezzel az anyai halandóság és betegségek kockázatának csökkentéséhez.

IV. Az Európai Unió joga és a nemzeti jog

A 2019. december 19-i **Deutsche Umwelthilfe** ítéletben (C-752/18, [EU:C:2019:1114](#)) a nagytanácsban eljáró Bíróság első alkalommal határozott arról a kérdésről, hogy *a nemzeti bíróságok jogosultak, sőt kötelesek-e arra, hogy a nemzeti hatóságok képviselőivel szemben kényszerítő elzárást rendeljenek el, amennyiben azok következetesen megtagadják az őket az uniós jogból eredő kötelezettségeik teljesítésére kötelező bírósági határozat végrehajtását.*

A Deutsche Umwelthilfe, egy német környezetvédelmi szervezet és Bajorország között azzal kapcsolatban folyamatban lévő jogvita keretében fordultak a Bírósághoz, hogy Bajorország következetesen megtagadta a környezeti levegő minőségéről szóló 2008/50 irányelv²⁹ végrehajtása keretében ahhoz szükséges intézkedések meghozatalát, hogy München városában megfeleljenek a nitrogén dioxidra vonatkozóan megállapított határértéknek. Bajorország, miután először 2012-ben arra kötelezték, hogy módosítsa az e városban alkalmazandó levegőminőségi cselekvési tervet, majd másodszor 2016-ban kényszerítő bírság terhe mellett arra kötelezték, hogy tegyen eleget kötelezettségeinek, ideértve azt is, hogy egyes városi övezetekben bizonyos dízelüzemű gépjárművek tekintetében írjon elő közlekedési tilalmat, megtagadta az e meghagyásokban foglaltak teljesítését, következésképpen 2017-ben harmadszor is kötelezték 4000 euró összegű kényszerítő bírság megfizetésére, amelyet megfizetett. Mivel Bajorország továbbra is megtagadta az e meghagyásokban foglaltak teljesítését, és nyilvánosan is bejelentette, hogy nem fog eleget tenni a kötelezettségeinek, a Deutsche Umwelthilfe újabb keresetet nyújtott be egyrészt egy újabb, 4000 euró összegű kényszerítő bírság kiszabása érdekében, amely kérelemnek a 2018. január 28-i végzéssel helyt adtak, másrészt pedig annak érdekében, hogy Bajorország politikai képviselőivel (azaz a környezetvédelmi és fogyasztóvédelmi miniszterrel, illetve ennek hiányában a miniszterelnökkel) szemben rendeljenek el kényszerítő elzárást, amely kérelmet az ugyanezen a napon hozott végzéssel elutasították. A kérdést előterjesztő bíróság, azaz a bajor tartományi közigazgatási felsőbíróság, amelyhez Bajorország fordult, egyrészt helybenhagyta a kényszerítő bírság kiszabását, másrészt pedig úgy határozott, hogy az esetleges kényszerítő elzárás elrendelése tárgyában előzetes döntéshozatal iránti kérelmet terjeszt a Bíróság elé. Az említett bíróság – megállapítva ugyanis azt,

29] A környezeti levegő minőségéről és a Tisztább levegőt Európának elnevezésű programról szóló, 2008. május 21-i 2008/50/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2008. L 152., 1. o.; helyesbítés: HL 2014. L 346., 62. o.).

hogy a kényszerítő bírság megfizetésére kötelezés nem változtat Bajorország magatartásán, mivel e bírságokat az említett szövetségi tartomány bevételeként számolják el, így azok semmilyen vagyoni veszteséggel nem járnak, és hogy belső alkotmányos okokból a kényszerítő elzárás alkalmazása kizárt – lényegében annak eldöntésére irányuló előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdéssel fordult a Bírósághoz, hogy az uniós jogot, és különösen a Charta 47. cikkében biztosított hatékony jogorvoslathoz való jogot úgy kell-e értelmezni, hogy az feljogosítja, sőt kötelezi a nemzeti bíróságokat ilyen intézkedés elrendelésére.

A Bíróság kimondta, hogy olyan körülmények között, amikor valamely nemzeti hatóság következetesen megtagadja az őt az uniós jogból, különösen a 2008/50 irányelvből eredő, egyértelmű, pontos és feltétel nélküli kötelezettség teljesítésére kötelező bírósági határozat végrehajtását, a hatáskörrel rendelkező nemzeti bíróság köteles a szövetségi tartomány politikai képviselőivel szemben kényszerítő elzárást elrendelni, amennyiben két feltétel teljesül. Egyrészt a belső jognak ezen intézkedés elrendeléséhez olyan jogalapot kell nyújtania, amely kellőképpen hozzáférhető, pontos és alkalmazását tekintve előre látható. Másrészt tiszteletben kell tartani az arányosság elvét.

E tekintetben a Bíróság mindenekelőtt emlékeztetett arra, hogy a tagállamoknak az uniós jog végrehajtása során biztosítaniuk kell a Charta 47. cikkében, valamint a környezetvédelem területén az Aarhusi Egyezmény³⁰ 9. cikkének (4) bekezdésében egyaránt biztosított hatékony bírói jogvédelemhez való jog tiszteletben tartását. Az említett jog annál is inkább fontos, mivel a 2008/50 irányelv által megkövetelt intézkedések meghozatalának elmulasztása az emberi egészséget veszélyeztetné. Márpedig azon nemzeti jogszabály, amely olyan helyzetet eredményez, hogy valamely bíróság ítélete hatástalan marad, sérti e jog lényeges tartalmát, és teljesen megfosztja e jogot a hatékony érvényesüléstől. A Bíróság emlékeztetett arra, hogy ilyen helyzetben a nemzeti bíróságnak a nemzeti jogot úgy kell értelmeznie, hogy az a lehető legteljesebb mértékben megfeleljen az e rendelkezésekben kitűzött céloknak, illetve ennek hiányában mellőznie kell mindazon nemzeti rendelkezések alkalmazását, amelyek ellentétesek az uniós jog közvetlen hatállyal bírói rendelkezéseivel.

Mindazonáltal a Bíróság azt is kifejtette, hogy ez utóbbi kötelezettség betartása nem vezethet egy másik alapvető jog, azaz a Charta 6. cikkében biztosított szabadsághoz való jog megsértéséhez, amely jogot korlátozza a kényszerítő elzárás. Mivel a hatékony bírói jogvédelemhez való jog nem abszolút jog, és a Charta 52. cikke (1) bekezdésének megfelelően korlátozható, mérlegelni kell a szóban forgó alapvető jogokat. Márpedig a bíróság számára valamely személy szabadságának elvonását lehetővé tevő jogszabály akkor felel meg az e rendelkezésben foglalt követelményeknek, ha először is e jogszabály – az önkényesség veszélyét elkerülendő – kellőképpen hozzáférhető, pontos és alkalmazását tekintve előre látható, amit a kérdést előterjesztő bíróságnak kell megvizsgálnia. Egyébiránt, mivel a kényszerítő elzárás elrendelése szabadságelvonással jár, az arányosság elvéből eredő követelmények tiszteletben tartása mellett e kényszerintézkedés csak abban az esetben rendelhető el, ha nem áll rendelkezésre kevésbé korlátozó intézkedés (mint például olyan, rövid időn belül megismételt, jelentős összegű kényszerítő bírságok kiszabása, amelyek a megfizetésüket követően végső soron nem azon költségvetés bevételei lesznek, amelyből származnak), amit szintén a kérdést előterjesztő bíróságnak kell megvizsgálnia. Az uniós jog kizárólag abban az esetben tenné nem csupán lehetővé, hanem kötelezővé kényszerítő elzárás elrendelését, ha megállapítást nyer, hogy a szabadsághoz való jog ezen intézkedés elrendeléséből eredő korlátozása megfelel e feltételeknek, azzal, hogy a 2008/50 irányelv megsértését egyébiránt a Bíróság megállapíthatja kötelezettségszegés megállapítása iránti kereset keretében, illetve az állam e jogsértésből eredő károkért való felelőssége is megállapítható.

30] A környezeti ügyekben az információhoz való hozzáférésről, a nyilvánosságnak a döntéshozatalban történő részvételéről és az igazságszolgáltatáshoz való jog biztosításáról szóló, 1998. június 25-én Aarhusban aláírt és az Európai Közösség nevében a 2005. február 17-i 2005/370/EK tanácsi határozattal (HL 2005. L 124., 1. o.) jóváhagyott egyezmény (kihirdette: a 2001. évi LXXXI. tv.).

E részben emlékeztetni kell a Bíróság a 2019. október 3-i **Wasserleitungsverband Nördliches Burgenland és társai** ítéletére (C-197/18, [EU:C:2019:824](#)), amelynek értelmében az olyan természetes és jogi személyek, akiket közvetlenül érint a felszín alatti vizek szennyezettsége, a nemzeti bíróságok előtt hivatkozhatnak a vizek mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezéssel szembeni védelméről szóló 91/676 irányelv³¹ bizonyos rendelkezéseire.

A Bíróság a versenyjog területén a **Cogeco Communications** ítéletben (C-637/17, [EU:C:2019:263](#)), amelynek tárgya a portugál jogban a szerződésen kívüli felelősségre vonatkozó elévülési szabályoknak az EUMSZ 102. cikkel való összeegyeztethetősége a versenyjog megsértésére alapított kártérítési keresetek keretében, a Bíróság megállapította, hogy az említett cikkel és a tényleges érvényesülés elvével ellentétes a nemzeti szabályozás, amennyiben az abban előírt elévülési idő gyakorlatilag lehetetlenné vagy rendkívül nehézvé teszi az uniós versenyszabályok megsértését megállapító jogerős határozatra alapított kártérítési kereset indításához való jog gyakorlását.³² Ezenkívül a Bíróság az **Otis Gesellschaft és társai** ítéletben (C-435/18, [EU:C:2019:1069](#)), megállapította, hogy az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdése közvetlen joghatásokat fejt ki a magánszemélyek közötti jogviszonyokban és többek között kártérítéshez való jogot biztosít minden olyan személy számára, akit a verseny korlátozására vagy torzítására alkalmas szerződés vagy magatartás miatt ért kár, amennyiben a kár és a versenyjogi szabályok megsértése között okozati összefüggés áll fenn.³³

V. Az Unió peres eljárásai

Ebben a részben először két olyan ítéletet kell kiemelni, amelyek valamely irányelv átültetésének elmulasztását állapítják meg, majd pedig egy olyan ítéletet, amelyet a Bíróság az Unió szerződésen kívüli felelősségének megállapítására irányuló kereset keretében fellebbezési eljárásban hozott. Ezekhez társul még három olyan ítélet, amelyet a Bíróság gazdasági, pénzügyi és banki tárgyú peres eljárásokban hozott.³⁴

1. Általános peres eljárások

1.1. Kötelezettségszegés megállapítása iránti kereset

A 2019. július 8-i **Bizottság kontra Belgium (Az EUMSZ 260. cikk (3) bekezdése – Szélessávú hálózat)** ítéletben (C-543/17, [EU:C:2019:573](#)) a nagytanácsban eljáró Bíróság *első alkalommal értelmezte és alkalmazta az EUMSZ 260. cikk (3) bekezdését*.³⁵ A Bíróság ugyanis a Bizottság által Belgiummal szemben indított,

31| Ezen ítéletet a XVIII.2., „A vizek nitrátszennyezéssel szembeni védelme” című rész mutatja be.

32| Ezen ítéletet a XI.2., „EUMSZ 102. cikk” című rész mutatja be.

33| Ezen ítéletet a XI.1., „EUMSZ 101. cikk” című rész mutatja be.

34| E részben említhető még az állami támogatások területére vonatkozó, 2019. július 29-i **Bayerische Motoren Werke és Freistaat Sachsen kontra Bizottság** ítélet (C-654/17 P, [EU:C:2019:634](#)), amelyben a Bíróság megerősítette, hogy egy olyan végzés, amelyben a Törvényszék helyt ad egy beavatkozási kérelemnek, nem képezheti fellebbezés vagy csatlakozó fellebbezés tárgyát. Ezen ítéletet a XI.3., „Állami támogatások” című rész mutatja be.

35| Az EUMSZ 260. cikk (3) bekezdése lehetővé teszi a Bíróság számára, hogy az uniós „irányelv átültetésére elfogadott intézkedés[e]k [Bizottság számára történő] bejelentésére vonatkozó kötelezettség” megsértése esetén pénzügyi szankciót (átalányösszeget vagy napi kényszerítő bírságot) szabjon ki az érintett tagállamra.

kötelezettségszegés megállapítása iránti keresetet bírálta el, és az ítélet kihirdetésétől kezdődően napi 5000 euró összegű kényszerítő bírság megfizetésére kötelezte e tagállamot *a nagy sebességű elektronikus hírközlő hálózatokról szóló 2014/61 irányelv*³⁶ átültetésének részleges elmulasztása, és mindenekelőtt amiatt, hogy Belgium nem jelentette be a Bizottságnak a kapcsolódó nemzeti átültető intézkedéseket.

A tagállamoknak legkésőbb 2016. január 1-jéig kellett nemzeti jogukba átültetniük az irányelvet és tájékoztatniuk a Bizottságot az ennek érdekében elfogadott intézkedésekről.

2017. szeptember 15-én a Bizottság kötelezettségszegés megállapítása iránti keresetet indított a Bíróság előtt, mivel megítélése szerint Belgium a számára megállapított határidőn belül nem ültette át teljeskörűen az irányelvet és a kapcsolódó nemzeti átültető intézkedéseket sem közölte. Azt kérte továbbá, hogy a Bíróság kötelezze Belgiumot az ítélet kihirdetésétől kezdve napi kényszerítő bírság megfizetésére, mivel Belgium elmulasztotta az ugyanezen irányelv átültetésére elfogadott intézkedések bejelentését. A kényszerítő bírság eredetileg 54 639 euróban megállapított összegét 6071 euró összegre csökkentette a Bizottság, figyelembe véve Belgium által az irányelv átültetése tekintetében a kereset benyújtása óta tett előrelépéseket. A Bizottság ugyanis pontosította, hogy a hiányosságok kizárólag Brüsszel fővárosi régió tekintetében álltak fenn.

A Bíróság először is megállapította, hogy az indokolással ellátott véleményben Belgium számára megállapított és a Bizottság által Belgium kérelmére meghosszabbított határidő lejártakor e tagállam nem fogadta el a 2014/61 irányelv átültetéséhez szükséges nemzeti intézkedéseket, és nem is jelentette be ezen intézménynek a fenti intézkedéseket, ezért nem teljesítette az ezen irányelvből eredő kötelezettségét.

Másodszor, az EUMSZ 260. cikk (3) bekezdése hatályának vizsgálata során a Bíróság felidézte ezen, a Lisszaboni Szerződés által nem csupán abból a célból bevezetett rendelkezés szövegét és célját, hogy a tagállamokat fokozottabban ösztönözze az irányelvek megállapított határidőn belüli átültetésére, hanem abból a célból is, hogy megkönnyítse és felgyorsítsa az azon tagállamokkal szemben alkalmazandó pénzügyi szankciók kiszabására irányuló eljárást, amelyek megsértik az irányelvek átültetésére irányuló nemzeti intézkedések bejelentésére vonatkozó kötelezettségüket.

A Bíróság így e rendelkezés olyan értelmezését fogadta el, amely kettős célt követ. Ez egyrészt a Bizottságot az uniós jog hatékony alkalmazása érdekében megillető jogosultságok biztosítására, valamint a tagállamokat – az EUMSZ 258. cikknek³⁷ és az EUMSZ 260. cikk (2) bekezdésének³⁸ együttes alkalmazása alapján – megillető védelemhez való jog és eljárási helyzet védelmére irányul. Másrészt azt célozza, hogy a Bíróság gyakorolhassa azon igazságszolgáltatási hatáskörét, hogy egyetlen eljárás keretén belül értékelhesse, hogy az érintett tagállam eleget tett-e a bejelentéssel kapcsolatos kötelezettségeinek, és adott esetben felmérje az így megállapított kötelezettségszegés súlyát, és így az adott ügy körülményeinek legmegfelelőbbnek tartott pénzügyi szankciót szabja ki.

A Bíróság ezért megállapította, hogy az EUMSZ 260. cikk (3) bekezdésében szereplő, az „átültetés[...] re elfogadott intézkedés[e]k] bejelentésére vonatkozó kötelezettség” a tagállamok azon kötelezettségét jelöli, hogy kellően egyértelmű és pontos információkat nyújtsanak az irányelvet átültető intézkedéseket illetően. A jogbiztonság követelményének való megfelelés, továbbá annak biztosítása érdekében, hogy ezen irányelv rendelkezéseit az érintett terület egészén teljes mértékben átültessék, a tagállamok kötelesek az említett

36] A nagy sebességű elektronikus hírközlő hálózatok kiépítési költségeinek csökkentésére irányuló intézkedésekről szóló, 2014. május 15-i 2014/61/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2014. L 155., 1. o.).

37] Az EUMSZ 258. cikk a Bizottság által indítható, kötelezettségszegés megállapítása iránti kereset alapján induló eljárásra vonatkozik.

38] Az EUMSZ 260. cikk (2) bekezdése a kötelezettségszegést megállapító ítélet tagállam általi végrehajtásának elmulasztása esetén követendő eljárásra vonatkozik. Pénzügyi szankciót (átalányösszeget vagy kényszerítő bírságot) szabhat ki a Bíróság.

irányelv valamennyi rendelkezése tekintetében megjelölni az adott rendelkezést átültető nemzeti rendelkezést vagy rendelkezéseket. Miután sor került e bejelentésre, a Bizottságot terheli annak bizonyítása – amennyiben az említett rendelkezésben szereplő pénzügyi szankciót kívánja alkalmazni az érintett tagállammal szemben –, hogy bizonyos átültető intézkedések nyilvánvalóan hiányoznak, vagy nem terjednek ki az érintett tagállam teljes területére. Az EUMSZ 260. cikk (3) bekezdése alapján indított eljárásban viszont nem a Bíróság feladata annak vizsgálata, hogy a Bizottságnak bejelentett nemzeti intézkedések megfelelően ültetik-e át a szóban forgó irányelvet.

A Bíróság megállapította, hogy e rendelkezés alkalmazandó ebben az ügyben, mivel Belgium részben elmulasztotta a bejelentési kötelezettségét. A Belgium ugyanis – mivel a tényállás Bíróság általi vizsgálatának időpontjáig a Brüsszel fővárosi régió tekintetében továbbra sem fogadta el a 2014/61 irányelv több rendelkezésének³⁹ a belső jogba való átültetéséhez szükséges intézkedéseket, és következésképpen nem jelentett be a Bizottságnak ilyen átültető intézkedéseket – továbbra is részleges kötelezettségszegést valósít meg.

Következésképpen a Bíróság – miután megállapította, hogy Belgium kényszerítő bírság megfizetésére való kötelezése megfelelő pénzügyi eszköz annak biztosítására, hogy e tagállam tiszteletben tartsa a 2014/61 irányelvből és a Szerződésekből eredő kötelezettségeit – a kényszerítő bírság összegének meghatározás céljából a mérlegelési jogkörében értékelte a szóban forgó jogsértés súlyát és időtartamát. Ezen elemzés végén a Bíróság kötelezte Belgiumot, hogy az ítélet kihirdetésétől kezdve addig, amíg meg nem szünteti a megállapított kötelezettségszegést, fizessen napi 5000 euró összegű kényszerítő bírságot a Bizottság számára.

A 2019. november 12-i **Bizottság kontra Írország (Derrybrieni szélerőműpark)** ítéletben (C-261/18, [EU:C:2019:955](#)) a nagytanácsban eljáró Bíróság ezúttal az EUMSZ 260. cikk (2) bekezdése alapján pénzügyi szankciókat szabott ki Írországgal szemben, amiért az nem tett konkrét lépéseket a 2008. július 3-i Bizottság kontra Írország ítéletben⁴⁰ foglaltak teljesítése érdekében, amely ítéletében a Bíróság megállapította, hogy Írország a derrybrieni (Írország) szélerőműpark előzetes környezeti hatásvizsgálat nélkül történő megépítésével megsértette a 85/337 irányelvet.⁴¹

A 2008-as ítélet kihirdetését követően Írország bevezetett egy olyan szabályossá tételi eljárást, amellyel lehetővé kívánta tenni a derrybrieni szélerőműpark üzemeltetője számára, hogy megfeleljen a 85/337 irányelv követelményeinek. Mindazonáltal, mivel a szélerőműpark üzemeltetője nem vetette magát alá ezen eljárásnak, és ilyen eljárást az ír hatóságok sem indítottak hivatalból, a Bizottság másodszor is kötelezettségszegés megállapítása iránti keresetet nyújtott be a Bírósághoz.

A Bíróság mindenekelőtt megvizsgálta a tagállamokat abban az esetben terhelő kötelezettségeket, ha valamely projektet a 85/337 irányelv által előírt előzetes környezeti hatásvizsgálat végzésére vonatkozó kötelezettség megsértésével engedélyeztek. A Bíróság emlékeztetett arra, hogy a lojális együttműködés elve szerint a tagállamok kötelesek megtenni minden ahhoz szükséges intézkedést, hogy a környezeti hatásvizsgálat elmulasztását pótolják. Kötelesek különösen arra, hogy szabályossá tétel címén – a létesítmény üzembe helyezését követően is – vizsgálatot végezzenek. E vizsgálatnak nem csak az adott létesítmény környezetre gyakorolt jövőbeli hatásait, hanem a létesítmény kialakítása óta jelentkező környezeti hatásokat is figyelembe kell vennie. E vizsgálat az előzetes vizsgálati kötelezettség megsértésével kiadott engedélyek módosítását vagy visszavonását eredményezheti.

39| Nevezetesen a 2. cikkének (7)–(9) és (11) bekezdése, a 4. cikkének (5) bekezdése, valamint a 8. cikke.

40| A Bíróság 2008. július 3-i **Bizottság kontra Írország** ítélete (C-215/06, [EU:C:2008:380](#)).

41| Az egyes köz- és magánprojektek környezetre gyakorolt hatásainak vizsgálatáról szóló, 1985. június 27-i 85/337/EGK tanácsi irányelv (HL 1985. L 175., 40. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 1. kötet, 248. o.).

Márpedig Írország, a szabályossá tételi eljárást bevezető jogalkotási reform ellenére, tartózkodott attól, hogy a szélerőműpark környezetre gyakorolt hatásainak újabb vizsgálatát elvégezze, amivel megsértette a 2008-as ítélethez kapcsolódó jogerőt.

Ezt követően a Bíróság elutasította az Írország által igazolásul előadott különböző érveket. Egyrészt Írország nem hivatkozhat azokra a nemzeti rendelkezésekre, amelyek korlátozzák a 2008-as ítéletben foglaltak teljesítése céljából bevezetett szabályossá tételi eljárás megindításának lehetőségét. Ennek keretében a Bíróság emlékeztetett arra, hogy a nemzeti hatóságoknak orvosolniuk kell a hatásvizsgálati kötelezettség elmulasztását, és a 85/337 irányelvből eredő kötelezettségek a szélerőműpark üzemeltetőjét is terhelik, mivel az Írország ellenőrzése alatt áll. Másrészt, jóllehet a derrybrieni szélerőműpark építésére vonatkozó engedélyek jogerőssé váltak, Írország nem hivatkozhat a jogbiztonság és a szélerőműpark üzemeltetőjének a szerzett jogai tekintetében fennálló bizalomvédelem elvére az azon objektív megállapításból eredő következmények alóli mentesülés vitatása érdekében, hogy nem tartotta tiszteletben a 85/337 irányelvet. E tekintetben a Bíróság kiemelte, hogy azok a projektek, amelyek engedélyezése közvetlen kereset útján már nem támadható meg, a környezeti hatásvizsgálat kötelezettsége tekintetében nem minősülhetnek tisztán és egyszerűen jogszerűen engedélyezettnek.

Figyelemmel a kötelezettségszegés súlyára és időtartamára, mivel a 2008-as ítélet kihirdetése óta tizenegy év telt el anélkül, hogy Írország meghozta volna az abban foglaltak teljesítéséhez szükséges intézkedéseket, és tekintettel e tagállam fizetési képességére, a Bíróság kötelezte e tagállamot, hogy fizessen az Európai Bizottságnak 5 000 000 euró átalányösszeget, valamint a jelen ítélet kihirdetésétől a 2008-as ítéletben foglaltak teljesítésének időpontjáig számított napi 15 000 euró kényszerítő bírságot.

1.2. Az Unió szerződésen kívüli felelősségének megállapítása iránti kereset

A 2019. szeptember 10-i **HTTS kontra Tanács** ítéletével (C-123/18 P, [EU:C:2019:694](#)) a nagytanácsban eljáró Bíróság helyt adott a HTTS Hanseatic Trade Trust & Shipping GmbH (a továbbiakban: fellebbező) által a Törvényszék 2017. december 13-i **HTTS kontra Tanács** ítéletével (T-692/15, [EU:T:2017:890](#), a továbbiakban: megtámadott ítélet) szemben benyújtott fellebbezésnek. Ezen ítélettel a Törvényszék elutasította a fellebbező által annak következtében állítólagosan elszenvedett kár megtérítése iránt benyújtott keresetet, hogy két tanácsi rendelet⁴² felvette a nevét az Iránnal szembeni, a pénzeszközök és gazdasági erőforrások befagyasztásáról szóló intézkedésekkel érintett személyek és szervezetek listájára (a továbbiakban: vitatott listák). A Törvényszékkel ellentétben a Bíróság azt állapította meg, hogy a Tanács annak bizonyítása érdekében, hogy nem követte el az uniós jog olyan megsértését, amely megalapozza az Unió szerződésen kívüli felelősségét, nem hivatkozhatott olyan körülményekre, amelyeket nem vett figyelembe a fellebbező e listákra való felvételekor.

A fellebbező egy német jog szerint alapított társaság volt, amely hajózási ügynökként és tengeri hajók műszaki kezelőjeként tevékenykedik. A fellebbező és a Tanács közötti jogvita az atomfegyverek iránti elterjedésével szembeni küzdelem keretében elfogadott, egy hajózási társasággal, valamint az e társasághoz kapcsolódó bizonyos természetes vagy jogi személyekkel – amely személyek között a fellebbező is szerepel – szembeni korlátozó intézkedésekkel kapcsolatos ügyek sorába illeszkedett. A fellebbező nevét a vitatott listákra először 2010 júliusában vették fel, amely felvételt nem vitatták. A fellebbező nevének második, 2010. októberi felvételét azonban a Törvényszék megsemmisítette (2011. december 7-i **HTTS kontra Tanács** ítélet, T-562/10, [EU:T:2011:716](#)). A megtámadott ítéletben a Törvényszék ugyanakkor elutasította a fellebbező által az őt az említett felvételekből fakadóan ért kár megtérítése iránt benyújtott kérelmet.

42| Az Iránnal szembeni korlátozó intézkedésekről szóló 423/2007/EK rendelet 7. cikke (2) bekezdésének végrehajtásáról szóló, 2010. július 26-i 668/2010/EU tanácsi végrehajtási rendelet (HL 2010. L 195., 25. o.) és az Iránnal szembeni korlátozó intézkedésekről és a 423/2007 rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2010. október 25-i 961/2010/EU tanácsi rendelet (HL 2010. L 281., 1. o.).

A Bíróság ebben az ügyben kimondta, hogy a megtámadott ítélet több helyen is téves jogalkalmazást tartalmaz. Különösen azt emelte ki, hogy az Unió szerződésen kívüli felelősségének megállapításához – ami valamely uniós jogszabály kellően súlyos megsértését feltételezi – szükségszerűen mérlegelni kell egymással szemben – és e mérlegelés fokozott jelentőséggel bír a korlátozó intézkedések területén – egyrészt a magánszemélyek számára az intézmények jogellenes cselekményeivel szemben biztosított védelmet, másrészt pedig azt a mozgásteret, amelyet az intézmények számára el kell ismerni ahhoz, hogy ne bénuljon meg a működésük. E megfontolásokra figyelemmel a Bíróság rámutatott arra, hogy más keresetekhez hasonlóan a kártérítési kereset keretében az Unió szerződésen kívüli felelősségének megalapozására alkalmas jogi aktus vagy magatartás jogellenességét az említett aktus elfogadásának vagy a magatartás tanúsításának időpontjában fennálló jogi és ténybeli körülményekre tekintettel kell értékelni. Ehhez hasonlóan megállapította, hogy valamely uniós jogszabály kellően súlyos megsértésének fennállását szükségképpen azon körülmények alapján kell értékelni, amelyek között az intézmény e konkrét időpontban eljár. Mindebből azt a következtetést vonta le, hogy az érintett intézmény az ilyen jogsértés fennállásának vitatása érdekében kizárólag a szóban forgó jogi aktus elfogadásakor figyelembe vett körülményekre hivatkozhat.

Következésképpen a Bíróság hatályon kívül helyezte a Törvényszék ítéletét, és visszautalta az ügyet a Törvényszékhez annak érdekében, hogy az – anélkül, hogy alapul venné a Tanács által a fellebbező említett listákra történő felvételekor figyelembe nem vett bizonyítékokat, amelyekre a Tanács a kártérítési kereset keretében hivatkozott – megvizsgálhassa, hogy esetlegesen sor került-e valamely uniós jogszabály kellően súlyos megsértésére.

2. Gazdasági, pénzügyi és banki tárgyú peres eljárások

A 2019. február 26-i **Rimšēvičs és EKB kontra Lettország** ítéletben (C-202/18 és C-238/18, [EU:C:2019:139](#)) a Bíróság nagytanácsa helyt adott a Központi Bankok Európai Rendszere és az Európai Központi Bank alapokmányáról szóló jegyzőkönyv (a továbbiakban: a KBER és az EKB alapokmánya) 14.2. cikkének második bekezdése szerinti két keresetnek. E kereseteket, amelyek az első, e jogalap alapján indított keresetek voltak, az EKB és I. Rimšēvičs indította azon határozattal szemben, amellyel ez utóbbi I. Rimšēvičset – annak gyanújával, hogy a lett központi bank elnökekénti minőségében kenőpénzt kért és fogadott el – a Korupciós novēršanas un apkarošanas birojs (a korrupció megelőzéséért és leküzdéséért felelős hivatal, Lettország) felfüggesztette e bank elnöki hivatalából.

A Lett Köztársaság legelőször is a Bíróság keresetek elbírálására irányuló hatáskörének hiányára hivatkozott, és azzal érvelt, hogy ilyen keresettel egyedül azok a határozatok támadhatók meg, amelyek véget vetnek a lett nemzeti központi bank elnöke és az említett bank közötti jogi és intézményi kapcsolatnak. A Bíróság ezzel kapcsolatban kiemelte a nemzeti központi bankok elnökei függetlenségére irányuló célt, amelyet a KBER és az EKB alapokmányának 14.2. cikke követ. Súlyosan csorbulna a nemzeti központi bankok elnökeinek, és következésképpen magának az EKB-nak a függetlensége is, ha indokolás nélkül lehetne határozni a hivatalból való felmentésükről. Márpedig valamely nemzeti központi bank elnöke számára előírt, azon ideiglenes tilalom, hogy feladatait ellássa, az utóbbira gyakorolt nyomás egyik eszközének minősülhet. Egyfelől az ilyen tilalom különösen súlyos jelleget ölthet azon elnök számára, akire irányul, amennyiben e tilalom nincsen meghatározott időtartamhoz kötve. Másfelől az ideiglenes jellegénél fogva még hatékonyabb nyomásgyakorló eszközt kínálhat, mivel bármikor visszavonható nemcsak a nyomozás előrehaladásától függően, hanem az érintett elnök magatartásától függően is. Következésképpen a Bíróság megállapította hatáskörét az olyan intézkedéssel szemben indított kereset elbírálására, mint a nemzeti központi bank elnöki feladatainak ellátására irányuló ideiglenes tilalom.

Ezt követően, a KBER és az EKB alapokmánya 14.2. cikkének második bekezdése szerinti kereset jellegét illetően, a Bíróság azt a nemzeti központi bank elnökét hivatalából felmentő határozat megsemmisítése iránti keresetnek minősítette. Többek között rámutatott e tekintetben arra, hogy az EUMSZ 263. cikk szerinti keresethez hasonlóan a KBER és az EKB alapokmánya 14.2. cikkének második bekezdése szerinti keresetet magánszemély, ebben az ügyben a hivatalából felmentett elnök indíthatja, azon határozat ellen, amelynek címzettje, továbbá mindkét kereset ugyanazon két hónapos határidőn belül indítható.

Az alapokmány 14.2. cikkének második bekezdése kétségtől eltér a nemzeti bíróság és az uniós bíróság közötti hatáskörök Szerződésekben, nevezetesen az EUMSZ 263. cikkben foglalt, általános megosztásától, mivel az e cikk szerinti kereset kizárólag az uniós jogi aktusok ellen irányulhat. Ezen eltérést ugyanakkor a KBER azon sajátos intézményi összefüggése magyarázza, amelybe az illeszkedik. A KBER ugyanis sajátos jogintézményt képez az uniós jogban, amely összekapcsolja a nemzeti intézményeket, nevezetesen a nemzeti központi bankokat, valamint egy uniós intézményt, nevezetesen az EKB-t, és szoros együttműködést hoz létre közöttük, továbbá e jogintézményen belül az uniós jogrend és a nemzeti jogrendek különböző tagolódása és kevésbé markáns különbsége érvényesül. Márpedig a KBER és az EKB alapokmányának 14.2. cikke következtetéseket von le a Szerződések megalkotói által a KBER-nek szánt, ezen igen integrált rendszerből, és különösen a nemzeti központi bank elnökének funkcionális megkettőződéséből, amely bank kétségtől nemzeti hatóság, azonban elnöke a KBER keretében jár el, aki továbbá – amennyiben olyan tagállam központi bankjának elnöke, amelynek pénzneme az euró – részt vesz az EKB fő irányító szervének ülésein. E kevert státusz miatt és a nemzeti központi bankok elnökeinek KBER-en belüli funkcionális függetlenségének biztosítása céljából lehet kivételesen a nemzeti hatóságok által hozott, e bankok valamely elnökét a hivatalából felmentő határozattal szemben a Bírósághoz fordulni.

Az ügy érdemét illetően a Bíróság legelőször is pontosította, hogy nem feladata, hogy a hatáskörrel rendelkező nemzeti bíróságok helyébe lépjen az érintett elnök büntetőjogi felelősségére vonatkozó döntés meghozatalában, sem pedig az, hogy az ezen elnökkel szemben indított előzetes nyomozásba beavatkozzon. A KBER és az EKB alapokmánya 14.2. cikkének második bekezdéséből eredő hatáskörei keretében viszont a Bíróság feladata annak vizsgálata, hogy az érintett elnökkel szemben hozott, a feladatainak ellátására vonatkozó átmeneti tilalmat csak akkor rendeljék el, ha kellő valószínűsítő körülmény van arra vonatkozóan, hogy e személy az ilyen intézkedést igazoló, súlyos kötelezettségszegést követett el. Ebben az ügyben a Bíróság megállapította, hogy a Lett Köztársaság által benyújtott bizonyítékok alapján ez utóbbi nem igazolta, hogy I. Rimševičs hivatalából való felmentése ilyen körülményeken alapult, és ennél fogva megsemmisítette a vitatott határozatot.

A 2019. november 5-i **EKB és társai kontra Trasta Komercbanka és társai** ítéletben (C-663/17. P., C-665/17. P. és C-669/17. P. sz. egyesített ügyek, [EU:C:2019:923](#)) a nagytanácsban eljáró Bíróság *hatályon kívül helyezte a Törvényszék azon végzését*,⁴³ amellyel az utóbbi egyrészről kimondta, hogy mivel a felperes társaságot már nem képviselte az eljárási szabályzat⁴⁴ értelmében vett, szabályszerűen kiállított meghatalmazással rendelkező ügyvéd, az engedélyének visszavonásáról rendelkező európai központi banki (EKB) határozat megsemmisítése iránti keresetéről nem kell határozni,⁴⁵ másrészt részben elutasította az EKB által emelt elfogadhatatlansági kifogást annyiban, amennyiben az a többi felperes, azaz az említett társaság részvényesei által benyújtott keresetre vonatkozott.

43] 2017. szeptember 12-i **Fursin és társai kontra EKB** végzés (T-247/16, nem tették közzé, [EU:T:2017:623](#)).

44] A Törvényszék eljárási szabályzata 51. cikkének (3) bekezdése úgy rendelkezik, hogy az ügyvédeknek, amennyiben az általuk képviselt fél magánjogi jogi személy, e személytől származó meghatalmazást kell benyújtaniuk a Törvényszék Hivatalához.

45] A Trasta Komercbanka engedélyének visszavonásáról szóló, 2016. március 3-i ECB/SSM/2016-529900WIP0INFDAWTJ81/1 WOANCA-2016-0005 európai központi banki határozat. Ez az engedély banki működési engedélynek minősül. Az „engedély” kifejezést az Európai Központi Banknak a hitelintézetek prudenciális felügyeletére vonatkozó politikákkal kapcsolatos külön feladatokkal történő megbízásáról szóló, 2013. október 15-i 1024/2013/EU tanácsi rendelet (HL 2013. L 287., 63. o.) használja.

A felperes társaság, a Trasta Komercbanka a pénz- és tőkepiaci bizottság (a továbbiakban: CMFC) által számára kiállított engedély alapján pénzügyi szolgáltatásokat nyújtó lett hitelintézet. Az EKB azt követően, hogy a CMFC-től a felperes társaság engedélyének visszavonására vonatkozó javaslatot kapott, és meghallgatta az utóbbi észrevételeit, 2016. március 3-án elfogadta a vitatott határozatot.⁴⁶ 2016. március 14-én a CMFC kérelmére az illetékes lett bíróság határozatot fogadott el, amelyben elrendelte a felperes társaság felszámolására irányuló eljárás megindítását, és felszámolót jelölt ki. E bíróság jogerős ítéletében ezenkívül elutasította a hitelintézet arra irányuló kérelmét, hogy fenntartsák igazgatóságának képviselői jogköreit a felülvizsgálati kérelemnek az EKB felülvizsgálati testületéhez⁴⁷ való benyújtása és a vitatott határozat elleni keresetnek az uniós bírósághoz való benyújtása tekintetében. 2016. március 17-én a Lett Köztársaság hivatalos lapjában közzétették a felperes társaság elleni felszámolási eljárás megindításáról és az e hitelintézet vezető tisztviselőinek a felszámolóval való felváltásáról szóló értesítést. Ugyanezen a napon a felszámoló a felperes társaság által kiállított valamennyi meghatalmazás visszavonásáról szóló határozatot fogadott el. 2016. március 21-én egy közjegyző közzétette a hivatalos lapban a 2016. március 17. előtt kiállított valamennyi meghatalmazás visszavonásáról szóló értesítést. A vitatott határozat felülvizsgálata iránti kérelme elutasítását követően a felperes társaság és több részvényese 2016. május 13-án keresetet nyújtott be a Törvényszékhez a vitatott határozat megsemmisítése iránt. Az EKB e keresettel szemben elfogadhatatlansági kifogást emelt.

A C-669/17. P. sz. ügyben benyújtott fellebbezést illetően annyiban, amennyiben azt a felperes társaság nyújtotta be, a Bíróság kimondta, hogy a Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot annak megállapításával, hogy a lett jog alkalmazása nem vezet a társaság hatékony bírói jogvédelemhez való jogának megsértéséhez, és ebből azt a következtetést vonta le, hogy a keresetet a felperes társaság nevében hozzá benyújtó ügyvéd már nem rendelkezett az említett társaság nevében erre jogosult személy által szabályszerűen kiállított meghatalmazással, mivel a részére kiállított perbeli meghatalmazást a felszámoló visszavonta. E tekintetben a Bíróság hangsúlyozta a CMFC és a felszámoló között fennálló, bizalmi viszony jellemzőivel bíró kapcsolatot, valamint az előbbi által a vitatott határozat elfogadásában játszott szerepet. E körülmények, a CMFC-nek azon jogkörével együttesen, hogy a felszámoló visszahívását kezdeményezze, ha az utóbbi a bizalmát elvesztette, azzal a következménnyel jár, hogy az említett felszámolóval szemben összeférhetlenségi ok áll fenn, és hogy a felperes társaság ügyvédje részére az e határozat elleni, az uniós bíróság előtti keresetindítás érdekében kiállított meghatalmazás esetleges visszavonásának jogosultsága nem ruházható a fent említett felszámolóra a felperes társaságot a Charta 47. cikkének értelmében megillető, hatékony bírói jogvédelemhez való jog sérelme nélkül. Mivel a felperes társaság által benyújtott fellebbezés elfogadható, és egyben megalapozott is volt, a Bíróság úgy határozott, hogy ezt az ügyet visszautalja a Törvényszék elé annak érdekében, hogy a Trasta Komercbanka által benyújtott kereset tárgyában érdemben határozzon.

A C-663/17. P. és a C-665/17. P. sz. ügyben benyújtott fellebbezéseket illetően, amelyeket egyfelől az EKB, másfelől a Bizottság terjesztett elő, a Bíróság úgy ítélte meg, hogy a Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot annak megállapításával, hogy a felperes társaság részvényeseit a vitatott határozat közvetlenül érinti. Egyfelől a Törvényszék – azáltal, hogy a vitatott határozat joghatásainak „intenzitására” vonatkozó téves kritériumot részesített előnyben –, nem végezte el a feladatának megfelelően annak meghatározását, hogy e határozat esetlegesen közvetlen joghatásokat gyakorol-e a felperes társaság részvényeseinek jogi helyzetére. Másfelől a Törvényszék tévesen vette figyelembe a vitatott határozatnak az említett társaság részvényeseinek helyzetére gyakorolt nem jogi, hanem gazdasági hatásait. Márpedig a vitatott határozat nem érintette közvetlenül a részvényesek arra vonatkozó jogát, hogy osztalékban részesüljenek, és a felperes társaság mint lett jog alapján létrejött társaság irányításában részt vegyenek, mivel a Trasta Komercbanca felszámolásának elrendelésére az uniós jogban nem szereplő lett jogi rendelkezés alapján hozott bírósági határozat folytán

46] A vitatott határozatot az 1024/2013 rendelet 4. cikke (1) bekezdésének a) pontja és 14. cikkének (5) bekezdése alapján fogadták el.

47] E testületről az 1024/2013 rendelet 24. cikke rendelkezik.

került sor. A Bíróság ennél fogva megállapította, hogy mivel a vitatott határozat nem érinti az EUMSZ 263. cikk negyedik bekezdése értelmében véve közvetlenül e társaság részvényeseit, az EKB elfogadhatatlansági kifogásának helyt kell adni annyiban, amennyiben az e részvényesek keresetére vonatkozik, és ezért e keresetet mint elfogadhatatlant el kell utasítani.

A 2019. december 3-i **Iccrea Banca** ítéletben (C-414/18, [EU:C:2019:1036](#)) a nagytanácsban eljáró Bíróság kiemelte az uniós bíróságoknak az Egységes Szanálási Testület (ESZT) határozatait, valamint az ilyen határozatok előkészítése során a nemzeti szanálási hatóság által elfogadott jogi aktusok jogszerűségének az értékelésére fennálló kizárólagos hatáskörét, amely határozatok a hitelintézetek hálózata élén álló bank Egységes Szanálási Alapnak (ESZA) fizetendő hozzájárulásaira vonatkoznak. Ezenkívül a Bíróság megállapította, hogy valamely nemzeti bíróság nem semmisíthet meg egy, az ESZT határozatáról értesítő nemzeti határozatot az ez utóbbi által elkövetett hiba alapján. Egyébiránt a Bíróság megállapította, hogy az olyan takarékszövetkezeti bankcsoporthoz tartozó jogalanyok közötti kötelezettségek, mint amelyet az Iccrea Banca olyan takarékszövetkezeti bankokkal együtt alkot, amelyeknek anélkül nyújt különböző szolgáltatásokat, hogy azok felett ellenőrzést gyakorolna, nem zárhatók ki a nemzeti szanálási alapok javára fizetett hozzájárulások kiszámításából.

Az Iccrea Banca, egy hitelintézeti hálózat élén álló bank, úgynevezett „második szintű bank”, Olaszországban különböző szolgáltatásokat nyújt takarékszövetkezeti bankoknak, és a takarékszövetkezeti rendszer pénzügyi központjaként jár el. Ez utóbbi jogcímen különösen az említett bankoknak számos szolgáltatást nyújt annak érdekében, hogy azok az Európai Központi Banknál és a piacon rendelkezésre álló finanszírozáshoz strukturált módon férhessenek hozzá. Több egymást követő határozatával a Banca d'Italia (olasz nemzeti bank) az olasz nemzeti szanálási alaphoz való rendes, rendkívüli és kiegészítő hozzájárulások 2015. és 2016. év tekintetében történő megfizetését követelte az Iccrea Bancától. A Banca d'Italia ezenkívül kérte tőle az ESZA-hoz való 2016. évi előzetes hozzájárulás megfizetését. E hozzájárulást az ESZT a Banca d'Italia által az ESZT-nek továbbított adatok alapján hozott határozatokban állapította meg.

Az Iccrea Banca, mivel vitatta a kért hozzájárulások számítási módjait, a Tribunale amministrativo regionale per il Lazio (Lazio tartomány közigazgatási bírósága, Olaszország) előtt megtámadta a Banca d'Italia e határozatait. Többek között azzal érvelt, hogy az ESZA-hoz való előzetes hozzájárulások ESZT általi kiszámítása során elkövetett hiba forrása a Banca d'Italia volt, mivel az adatok ESZT-vel való közlése során nem emelte ki azon integrált rendszer sajátos jellegét, amelyben az Iccrea Banca működött. A Tribunale amministrativo regionale per il Lazio a Bíróságtól az adott területre vonatkozó uniós szabályozás értelmezését kérte.

Ami először is a Banca d'Italiának az ESZA-hoz való előzetes hozzájárulások kiszámítására vonatkozó ESZT-határozatok elfogadását megelőző eljárási szakaszban való közreműködését illeti, a Bíróság először emlékeztetett arra, hogy az Európai Unió Bírósága kizárólagos hatáskörrel rendelkezik arra, hogy megvizsgálja az Unió szervei vagy hivatalai – amelynek az ESZT a részét képezi – által elfogadott jogi aktusok jogszerűségét. A Bíróság ezt követően pontosította, hogy az ESZA-hoz való előzetes hozzájárulások kiszámítását illetően az ESZT egyedül gyakorolja a végleges döntéshozatali jogkört, és hogy a nemzeti szanálási hatóságok csak operatív támogatást nyújtanak az ESZT-nek. Következésképpen egyedül az uniós bíróságnak van hatásköre valamely intézmény ESZA-hoz való előzetes egyéni hozzájárulásának összegét meghatározó ESZT-határozat jogszerűségének vizsgálata során annak megítélésére, hogy a nemzeti szanálási hatóság által az ilyen határozat előkészítése céljából elfogadott jogi aktus tartalmaz-e olyan hibákat, amelyek érinthetik az ESZT e határozatát, anélkül hogy a nemzeti bíróság felülvizsgálatot gyakorolhatna e nemzeti jogi aktus felett. E megoldás alapját a 2018. december 19-i **Berlusconi és Fininvest** ítéletbeli (C-219/17, [EU:C:2018:1023](#)) megállapítások képezték.

Az uniós joggal így ellentétes az, ha a Tribunale amministrativo regionale per il Lazio a Banca d'Italia azon eljárási szakaszban való közreműködésének a jogszerűségéről határoz, amely megelőzi az ESZT-nek az ESZA-hoz való 2016. évi előzetes hozzájárulások kiszámítására vonatkozó határozatainak elfogadását.

Másodszor az ESZT – Banca d'Italia által az Iccrea Bancával közölt – határozatainak az elfogadását követő szakaszt illetően a Bíróság kimondta, hogy a nemzeti szanálási hatóságok nem jogosultak arra, hogy felülvizsgálják az ESZT által végzett számításokat e hozzájárulások összegének módosítása céljából, és ezért az ESZT határozatának az elfogadását követően e célból nem értékelhetik újra egy adott intézmény kockázati kitéttiségét. Hasonlóképpen, a Bíróság szerint, ha valamely nemzeti bíróság megsemmisíthetné az ESZT valamely intézmény ESZA-hoz való előzetes hozzájárulásának kiszámítására vonatkozó határozatáról szóló, nemzeti szanálási hatóság által küldött értesítést azon az alapon, hogy téves az érintett intézmény kockázati kitéttiségének e számítás alapjául szolgáló értékelése, megkérdőjelezné az ESZT értékelését, és végső soron megakadályozná az ESZT e határozatának a végrehajtását. Egyébiránt a Bíróság kimondta, hogy mivel az Iccrea Bancát az ESZT határozatai közvetlenül és személyében érintik, azonban mivel az Unió Törvényszéke előtt e határozatokkal szemben nem vagy késedelmesen⁴⁸ indított megsemmisítés iránti keresetet, a nemzeti bíróság előtt nemzeti intézkedésekkel szemben indított kereset keretében járulékosan nem hivatkozhat az említett határozatok érvénytelenségére.

A Tribunale amministrativo regionale per il Lazio hatáskörére vonatkozó e megállapításokra tekintettel a Bíróság kimondta, hogy e bíróság csak a Banca d'Italia azon határozataival kapcsolatban terjeszthet elé előzetes döntéshozatalra kérdést, amelyekben az Iccrea Bancától az olasz nemzeti szanálási alaphoz való hozzájárulások kifizetését követelik.

Ami harmadszor e határozatokat illeti, a Bíróság értelmezte a hitelintézetek és befektetési vállalkozások helyreállítását és szanálását célzó keretrendszer létrehozásáról szóló 2014/59 irányelv⁴⁹ 103. cikkének (2) bekezdését, valamint a szanálásfinanszírozási rendszerhez való előzetes hozzájárulásról szóló 2015/63 felhatalmazáson alapuló rendelet⁵⁰ 5. cikke (1) bekezdésének a) és f) pontját. A Bíróság e tekintetben megállapította, hogy nincsenek kizárva a nemzeti szanálási alaphoz való hozzájárulások kiszámításából az olyan kötelezettségek, amelyek egy második szintű bank és az általa olyan takarékszövetkezeti bankokkal együtt alkotott csoport tagjai közötti ügyletekből erednek, amely takarékszövetkezeti bankoknak a második szintű bank különböző szolgáltatásokat nyújt anélkül, hogy azok felett ellenőrzést gyakorolna, és amely kötelezettségek nem foglalnak magukban valamely tagállam központi vagy regionális kormányzata közpolitikai célkitűzéseinek előmozdítása érdekében nem versenyalapon, hanem nonprofit jelleggel nyújtott kölcsönöket.

48| Lásd a Törvényszék 2018. november 19-i **Iccrea Banca kontra Bizottság és ESZT** végzését (T-494/17, [EU:T:2018:804](#)).

49| A hitelintézetek és befektetési vállalkozások helyreállítását és szanálását célzó keretrendszer létrehozásáról és a 82/891/EGK tanácsi irányelv, a 2001/24/EK, 2002/47/EK, 2004/25/EK, 2005/56/EK, 2007/36/EK, 2011/35/EU, 2012/30/EU és 2013/36/EU irányelv, valamint az 1093/2010/EU és a 648/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet módosításáról szóló, 2014. május 15-i 2014/59/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2014. L 173., 190. o.; helyesbítés: HL 2019. L 165., 129. o.).

50| A 2014/59/EU európai parlamenti és tanácsi irányelvnek a szanálásfinanszírozási rendszerhez való előzetes hozzájárulás tekintetében történő kiegészítéséről szóló, 2014. október 21-i (EU) 2015/63 felhatalmazáson alapuló bizottsági rendelet (HL 2015. L 11., 44. o.; helyesbítés: HL 2017. L 156., 38. o.).

VI. Mezőgazdaság és halászat

Ebben a részben három ítéletet kell kiemelni⁵¹: az egyik tárgya a kábítás nélkül levágott állatokból származó, „halal” tanúsítvánnyal rendelkező marhahústermékek forgalmazási módjáról, a másik ítélet tárgya a mezőgazdasági termékpiacok közös szervezése, a harmadik ítéleté pedig a tagállamok olyan támogatás iránti kérelem esetén fennálló kötelezettségei fenn, amelyet az Európai Tengerügyi és Halászati Alap (ETHA) címen nyújtottak be.

A 2019. február 26-i *Œuvre d'assistance aux bêtes d'abattoirs* ítéletben (C-497/17, [EU:C:2019:137](#)) a Bíróság nagytanácsa azt vizsgálta, hogy az Európai Unió ökológiai termelés jelölésére szolgáló, a 834/2007⁵² és a 889/2008 rendelet⁵³ szerinti logóját el lehet-e helyezni olyan állatokból származó termékeken, amelyek előzetes kábítás nélkül vallási célú vágás tárgyát képezték. Ez a problémakör annak keretében merült fel, hogy a francia hatóságok elutasították az Œuvre d'assistance aux bêtes d'abattoirs francia egyesület többek között arra irányuló kérelmét, hogy tiltsák be bizonyos, „halal” tanúsítvánnyal ellátott és „agriculture biologique” jelölést (ökológiai termelésre utaló jelölés) viselő marhahústermékek reklámozását és forgalmazását. Ezen egyesület azt állította, hogy ilyen jelölés nem helyezhető el előzetes kábítás nélkül levágott állatokból származó húson, mivel a levágás e módszere nem felel meg a 834/2007 rendelet által előírt, a „magas szintű állatjóléti szabványok” tiszteletben tartására vonatkozó követelménynek.

Ezzel összefüggésben a Bíróság azt állapította meg, hogy a 834/2007 rendeletet, és különösen annak 3. cikkét, valamint az EUMSZ 13. cikkel együttesen értelmezett 14. cikke (1) bekezdése b) pontjának viii. alpontját úgy kell értelmezni, hogy nem engedélyezi az Európai Unió ökológiai logójának olyan állatokból származó termékeken való elhelyezését, amelyek előzetes kábítás nélkül olyan vallási célú vágás tárgyát képezték, amelyet az 1099/2009 rendeletben⁵⁴ és különösen a 4. cikkének (4) bekezdésében meghatározott feltételeknek megfelelően végeztek el.

Amint az ugyanis a 834/2007 rendelet (1) és (10) preambulumbekkezdéséből, valamint fent hivatkozott rendelkezéseiből következik, az ökológiai termelési módszert a levágáskor is az állatjólét területére tartozó megerősített szabványok betartása jellemzi. Egyébiránt a 834/2007 rendelet azon célkitűzésére tekintettel, hogy fenn kell tartani és indokolttá kell tenni az ökológiai jelölésű termékek iránti fogyasztói bizalmat, fontos ügyelni arra, hogy a fogyasztók biztosítékot kapjanak arra vonatkozóan, hogy az Európai Unió ökológiai logójával ellátott termékeket ténylegesen a legmagasabb szintű, különösen az állatjólétre vonatkozó szabványok tiszteletben tartásával állították elő.

51] Utalni kell egy negyedik ítéletre, a 2019. október 1-jei *Blaise és társai* ítéletre (C-616/17, [EU:C:2019:800](#)) is, amelyben a Bíróság a növényvédő szerek forgalomba hozatalára vonatkozó uniós jog vonatkozásában határozott Ezen ítéletet a XVIII.1., „Az elővigyázatosság elve” című rész mutatja be.

52] Az ökológiai termelésről és az ökológiai termékek címkézéséről és a 2092/91/EGK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2007. június 28-i 834/2007/EK tanácsi rendelet (HL 2007. L 189., 1. o.).

53] A 2010. március 24-i 271/2010/EU rendelettel (HL 2010. L 84., 19. o.) módosított, a 834/2007/EK rendelet részletes végrehajtási szabályainak megállapításáról szóló, 2008. szeptember 5-i 889/2008/EK bizottsági rendelet (HL 2008. L 250., 1. o.).

54] Az állatok leölésük során való védelméről szóló, 2009. szeptember 24-i 1099/2009/EK tanácsi rendelet (HL 2009. L 303., 1. o.; helyesbítés: HL 2019. L 55., 18. o.).

Noha a 834/2007 rendelet vagy a 889/2008 rendelet egyetlen rendelkezése sem határozza meg kifejezetten az állatok levágásának azon módszerét vagy módszereit, amely vagy amelyek alkalmasak az állatok szenvedésének legkisebbre való csökkentésére, a 834/2007 rendeletet nem lehet az 1099/2009 rendeletről függetlenül értelmezni, amely utóbbi rendelet célja az EUMSZ 13. cikk alapján elsődlegesen az állatok jóllétének leölésük során történő védelme.

E tekintetben az 1099/2009 rendelet 4. cikkének e rendelet (20) preambulumbekzdésével együttesen értelmezett (1) bekezdése kimondja az állat leölését megelőző kábítás elvét, sőt azt kötelezettséggé teszi. Noha igaz, hogy az 1099/2009 rendelet 4. cikkének az említett rendelet (18) preambulumbekzdésére tekintettel értelmezett (4) bekezdése elismeri a vallási célú vágás gyakorlatát, amelynek keretében az állat előzetes kábítás nélkül leölhető, a vágás e formája, amely az Unióban csak kivételesen és kizárólag a vallásszabadság tiszteletben tartásának biztosítása céljából engedélyezett, nem alkalmas az állatok fájdalmának, szorongásának és szenvedésének olyan mértékben hatékony csökkentésére, mint az a vágás, amelyet kábítás előz meg. A vallási szertartások által előírt e különleges vágási módszerek az állatok magas szintű jóllétének a leölésük során való garantálása szempontjából nem egyenértékűek az ez utóbbi rendelet 4. cikkének (1) bekezdésében főszabályként előírt vágási módszerrel. Nem engedélyezett tehát az Európai Unió ökológiai termelés jelölésére szolgáló logójának olyan állatokból származó termékeken való elhelyezése, amelyek előzetes kábítás nélküli vágás tárgyát képezték.

A 2019. november 13-i **Lietuvos Respublikos Seimo narių grupė** ítéletében (C-2/18, [EU:C:2019:962](#)) a Bíróság kimondta, hogy a mezőgazdasági termékpiacon közös szervezésének létrehozásáról szóló 1308/2013 rendelettel,⁵⁵ nem ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok elleni küzdelem érdekében megtiltja, hogy a nyerstej-felvásárlók eltérő felvásárlási árat fizessenek a nyers tej napi értékesített mennyiségére tekintettel ugyanazon csoportba tartozónak tekintendő termelőknek azonos összetételű és minőségű, valamint ugyanolyan módon leszállított nyers tej vonatkozásában, amennyiben az említett szabályozás alkalmas az elérni kívánt cél megvalósításának biztosítására, és nem haladja meg az említett cél eléréséhez szükséges mértéket. A Bíróság kifejtette továbbá, hogy szintén a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok elleni küzdelem érdekében a tagállamok elfogadhatnak olyan nemzeti szabályozást, amely megtiltja, hogy a nyerstej-felvásárló indokolás nélkül csökkentse a termelővel közösen megállapított árat, és amely a 3%-nál nagyobb árcsökkenést az illetékes nemzeti hatóság engedélyéhez köti.

Az alapügy egy litván parlamenti képviselőcsoport által kezdeményezett, a litván gazdasági szereplők részéről a nyers tej vásárlása és értékesítése során tanúsított tisztességtelen gyakorlatok tilalmáról szóló törvény alkotmányosságának vizsgálatára irányuló eljárás keretében illeszkedik. E törvény a fent említett két tilalomra vonatkozó rendelkezéseken kívül a nyerstej-értékesítőket a nyers tej napi értékesített mennyisége alapján tíz csoportba sorolta. A törvény kimondta továbbá, hogy az érintett gazdasági szereplők a nyers tej vásárlásakor kötelesek írásbeli szerződést kötni, amint azt az 1308/2013 rendelet 148. cikkének (1) bekezdése előírja. Ezen intézkedések összessége az ágazat sajátos jellemzőire tekintettel elsődlegesen a nyerstej-felvásárlóknak a gyengébbnek tekintett féllel, azaz a tejtermelőkkel szemben folytatott tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatai elleni küzdelemre irányult. Az előterjesztő bíróságban felmerült a kérdés, hogy a fent említett két tilalom összeegyeztethető-e az 1308/2013 rendelet 148. cikkének (4) bekezdésében rögzített tárgyalási szabadság elvével.

⁵⁵ A 2017. december 13-i (EU) 2017/2393 európai parlamenti és tanácsi rendelettel (HL 2017. L 350., 15. o.) módosított, a mezőgazdasági termékpiacon közös szervezésének létrehozásáról és a 922/72/EGK, a 234/79/EGK, az 1037/2001/EK és az 1234/2007/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2013. december 17-i 1308/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2013. L 347., 671. o.; helyesbítések: HL 2014. L 189., 261. o.; HL 2014. L 232., 25. o.; HL 2016. L 130., 9. o.; HL 2017. L 262., 16. o.).

A Bíróság mindenekelőtt emlékeztetett arra, hogy a közös agrárpolitika az EUMSZ 4. cikk (2) bekezdésének d) pontja alapján az Unió és a tagállamok között megosztott hatáskörbe tartozik, így ez utóbbiak jogalkotási hatáskörrel rendelkeznek, amely lehetővé teszi számukra, hogy hatáskörüket olyan mértékben gyakorolják, amilyen mértékben az Unió nem gyakorolta hatáskörét. E tekintetben a Bíróság hangsúlyozta, hogy a közös piacszerzés létrehozása nem akadályozza meg a tagállamokat abban, hogy olyan nemzeti szabályokat alkalmazzanak, amelyek az e közös piacszerzés célkitűzéseitől eltérő közérdekű célkitűzéseket követnek, még akkor sem, ha e szabályok hatással lehetnek a belső piac működésére az érintett ágazatban. A Bíróság ezzel kapcsolatban kifejtette, hogy az 1308/2013 rendeletnek és különösen e rendelet 148. cikkének az elfogadásával az Unió nem gyakorolta hatáskörét kimerítő jelleggel a nyerstej-szállítási szerződés felei közötti szerződéses jogviszonyok területén, és hogy az e rendeletben foglalt, egyes tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokra való hivatkozások nem teszik lehetővé annak megállapítását, hogy a tisztességtelen gyakorlatok elleni küzdelemre irányuló cél az említett rendelet hatálya alá tartozik. Ezenkívül a Bíróság álláspontja szerint e cikk akként való értelmezése, hogy az megtiltja a tagállamok számára, hogy a tejágazatban a tisztességtelen gyakorlatok elleni küzdelemre célzó intézkedéseket hozzanak, sértené az 1308/2013 rendelet által követett célkitűzést, azaz a közös agrárpolitika célkitűzéseivel összhangban a termelés megvalósítható fejlesztésének, és így a tejtermelők megfelelő életszínvonalának biztosítását, amint azt a célkitűzést is, hogy a mezőgazdasági termékek piacán biztosítsák a tényleges verseny fenntartását. A Bíróság így elismerte, hogy a tagállamok fennmaradó hatáskörrel rendelkeznek a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok elleni küzdelemre irányuló, az árakra vonatkozó szabad tárgyalási folyamatot korlátozó intézkedések elfogadására, még akkor is, ha ezen intézkedések hatással vannak az 1308/2013 rendelet 148. cikkéből eredő azon elvre, hogy a nyers tej szállításáért fizetendő árról a felek szabadon tárgyalhatnak.

A Bíróság mindazonáltal kimondta, hogy az ilyen intézkedéseknek arányosaknak kell lenniük az általuk követett célkitűzéssel. Ebben az ügyben a Bíróság kimondta, hogy a szóban forgó litván szabályozás alkalmasnak tűnik azon kockázat megelőzésére, hogy a szerződésben részes gyengébb fél – azaz a tejtermelő – kénytelen legyen indokolatlan árcsökkenéseket elfogadni, és ezáltal alkalmas az esetleges tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok elleni küzdelemre, és hogy figyelemmel a közös agrárpolitika célkitűzéseire, valamint a közös piacszerzés megfelelő működésére, e szabályozás nem haladja meg az általa követett célok eléréséhez szükséges mértéket, amit azonban a kérdést előterjesztő bíróságnak kell megvizsgálnia.

A 2019. december 19-i **Coöperatieve Producentenorganisatie en Beheersgroep Texel** ítéletben (C-386/18, [EU:C:2019:1122](#)) a Bíróság pontosította a tagállamok azon kötelezettségeit, amelyek olyan támogatás iránti kérelem esetén állnak fenn, amelyet valamely halászati ágazati termelői szervezet (a továbbiakban: termelői szervezet) az Európai Tengerügyi és Halászati Alap (a továbbiakban: ETHA) címén nyújtott be azt megelőzően, hogy a tagállam előírta volna az ilyen kérelmek elbírálására vonatkozó lehetőséget, ugyanakkor azt követően, hogy a termelési és értékesítési tervet e szervezet kidolgozta és végrehajtotta.

Ebben az ügyben a termelői szervezetként működő PO Texel 2015. május 19-én támogatás iránti kérelmet nyújtott be a holland hatóságokhoz annak érdekében, hogy jogosult legyen az ETHA által előírt pénzügyi támogatásra a 2014-es évre vonatkozó termelési és értékesítési tervének előkészítése és végrehajtása körében felmerült kiadások tekintetében. Jóllehet a Bizottság 2015. február 25-én jóváhagyta a Holland Királyság által a 2014. január 1. és 2020. december 31. közötti időszakra vonatkozóan beterjesztett operatív programot, ez utóbbi tagállam csak 2016. augusztus 25-én írta elő az ilyen kérelmek benyújtására vonatkozó lehetőséget. Ezt követően a PO Texel kérelmét azzal az indokkal utasították el, hogy a támogatás iránti kérelem benyújtásának időpontjában a Holland Királyság még nem írta elő az ilyen kérelem benyújtásának lehetőségét, és hogy ezenkívül a PO Texel csak a terve végrehajtását követően nyújtotta be az említett kérelmet. Az ügyben eljáró gazdasági tárgyú közigazgatási jogviták fellebbviteli bírósága (Hollandia) az ilyen támogatás iránti kérelem esetén a tagállamokat terhelő kötelezettségekre vonatkozóan intézett kérdéseket a Bírósághoz.

Először is, a Bíróság hangsúlyozta annak szükségességét, hogy biztosítsák a termelői szervezetek számára az ahhoz szükséges pénzügyi támogatást, hogy a közös halászati politika területén 2014. január 1-jén hatályba lépett legújabb reform célkitűzéseinek megvalósítása körében jelentősebb szerepet tölthessenek be.⁵⁶ A Bíróság ezt követően megállapította, hogy annak az 508/2014 rendelet⁵⁷ (a továbbiakban: ETHA-rendelet) 66. cikkének (1) bekezdésében való kötelező jellegű kimondásával, hogy az ETHA „támogatja” a termelési és értékesítési tervek előkészítését és végrehajtását, az uniós jogalkotó arra irányuló kötelezettséget kívánt létrehozni a tagállamokkal szemben, hogy azok hozzanak intézkedéseket annak érdekében, hogy a termelői szervezetek mind a termelési és értékesítési tervek előkészítése, mind pedig azok végrehajtása érdekében ETHA-támogatást vehessenek igénybe. E kötelezettség teljesítése érdekében a tagállamok kötelesek a belső jogrendjükben előírni, hogy a termelői szervezetek a támogatás iránti kérelmeiket benyújthatják az ETHA címén, továbbá kötelesek elfogadni a kiadások támogathatóságára vonatkozó végrehajtási intézkedéseket, közelebbről pedig az e kiadások támogathatóságának kezdő időpontjára és az egyes szervezeteknek nyújtott összeg kiszámítási módjára vonatkozó szempontokat.

E tekintetben, figyelemmel arra a körülményre, hogy a Holland Királyság csak 2016. augusztus 25-én írta elő a belső jogrendjében az erre irányuló lehetőséget, a Bíróság megállapította, hogy a holland hatóságok által tanúsított tétlenség nem illeszkedhet a tagállamok tekintetében az operatív programjaik végrehajtása céljából elismert mérlegelési mozgástérbe. Következésképpen a Bíróság megállapította, hogy az ETHA-rendelet 66. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétes, ha valamely tagállam azzal az indokkal utasítja el valamely termelői szervezetnek az általa a termelési és értékesítési terve előkészítése és végrehajtása érdekében viselt kiadásokra vonatkozó támogatás iránti kérelmét, hogy e kérelem benyújtásának időpontjában ezen állam még nem írta elő a belső jogában az ilyen kérelmek elbírálására vonatkozó lehetőséget.

Másodszor, azon kérdés kapcsán, hogy az ETHA-rendelet 66. cikkének (1) bekezdése közvetlen jogot keletkeztet a termelői szervezetek számára a pénzügyi támogatásra, a Bíróság emlékeztetett arra, hogy valamely uniós rendelet rendelkezése a jogalanyok számára csak akkor keletkeztethet olyan jogot, amelyre azok bíróság előtt hivatkozhatnak, ha az egyértelmű, pontos és feltétel nélküli. Márpedig, figyelemmel az ETHA-rendelet 66. cikkének feltételes jellegére, e rendelkezést úgy kell értelmezni, hogy az nem keletkeztet közvetlen jogot az ETHA címén való pénzügyi támogatásra.

Harmadszor, az 1303/2013 rendelet⁵⁸ (a továbbiakban: közös stratégiai keretről szóló rendelet) azon 65. cikke (6) bekezdésének értelmezését illetően, amely előírja, hogy amennyiben valamely ügyletet teljes egészében végrehajtottak, még mielőtt a finanszírozásra irányuló kérelmet benyújtották volna az irányító hatósághoz, az nem részesülhet pénzügyi támogatásban, a Bíróság megállapította, hogy a termelési és értékesítési terv előkészítését és végrehajtását nem elszigetelt, elkülönülten végrehajtott intézkedések sorozatának, hanem egyetlen, folyamatos tevékenységnek kell tekinteni, amelyhez folyamatos működési költségek kapcsolódnak. Ebből következően az ilyen terv előkészítése és végrehajtása a 2020. december 31-ig terjedő programozási

56] Az uniós jogalkotó a halászati és akvakultúra termékek piacának közös szervezéséről, az 1184/2006/EK és az 1224/2009/EK tanácsi rendelet módosításáról, valamint a 104/2000/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2013. december 11-i 1379/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2013. L 354., 1. o.) (7) preambulumbekkezdésében hangsúlyozta ennek szükségességét.

57] Az Európai Tengerügyi és Halászati Alapról, valamint a 2328/2003/EK, a 861/2006/EK, az 1198/2006/EK és a 791/2007/EK tanácsi rendelet, valamint az 1255/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2014. május 15-i 508/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2014. L 149., 1. o.; helyesbítések: HL 2015. L 116., 26. o.; HL 2015. L 275., 68. o.; HL 2017. L 88., 22. o.).

58] Az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alapra, a Kohéziós Alapra, az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapra és az Európai Tengerügyi és Halászati Alapra vonatkozó közös rendelkezések megállapításáról, az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alapra és a Kohéziós Alapra és az Európai Tengerügyi és Halászati Alapra vonatkozó általános rendelkezések megállapításáról és az 1083/2006/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2013. december 17-i 1303/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2013. L 347., 320. o.; helyesbítések: HL 2016. L 200., 140. o.; HL 2017. L 20., 4. o.; HL 2019. L 30., 121. o.; HL 2019. L 30., 122. o.).

időszak lezárulta előtt nem tekinthető „teljes egészében végrehajtott[n]ak”. Következésképpen a Bíróság megállapította, hogy a közös stratégiai keretről szóló rendelet 65. cikkének (6) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy azzal nem ellentétes a termelési és értékesítési terv előkészítésének és végrehajtásának ETHA címén való támogatása, amennyiben a támogatás iránti kérelmet az ilyen terv előkészítését, illetve végrehajtását követően nyújtották be.

VII. Mozgásszabadság

1. Az áruk szabad mozgása

A 2019. június 18-i **Ausztria kontra Németország** ítéletben (C-591/17, [EU:C:2019:504](#)) Bíróság nagytanácsa az Osztrák Köztársaság által az EUMSZ 259. cikk alapján indított kötelezettségszegési kereset folytán megállapította, hogy a *Németországi Szövetségi Köztársaság – mivel személygépkocsikat terhelő infrastruktúra-használati díjat vezetett be, és ezzel egy időben a Németországban nyilvántartásba vett járművek üzemmentartói javára legalább a befizetett díjjal egyenértékű gépjárműadó-mentességet biztosított – nem teljesítette az EUMSZ 18., EUMSZ 34., EUMSZ 56. és EUMSZ 92. cikkből eredő kötelezettségeit*. A keresete alátámasztása érdekében az Osztrák Köztársaság négy kifogást hozott fel. Az első és a második kifogás az EUMSZ 18. cikknek – egyrészt az infrastruktúra használati díj és a Németországban nyilvántartásba vett járműveket megillető gépjárműadó-mentesség együttes hatásából, másrészt az infrastruktúra-használati díj szabályozásából és alkalmazásából eredő – megsértésén alapul. A harmadik kifogás az EUMSZ 34. és EUMSZ 56. cikknek az első és második kifogás keretében vitatott intézkedések összessége általi megsértésén alapul. A negyedik kifogás az EUMSZ 92. cikknek az infrastruktúra-használati díj és a Németországban nyilvántartásba vett járműveket megillető gépjárműadó-mentesség együttes hatása általi megsértésén alapul.

Az első, az EUMSZ 18. cikknek a vitatott nemzeti intézkedések együttes hatásából eredő megsértésére alapított kifogásról szólva a Bíróság, miután megállapította, hogy mind időbeli, mind tárgyi szempontból annyira szoros kapcsolat áll fenn a vitatott nemzeti intézkedések között, amely igazolja az uniós jog szempontjából való együttes értékelésüket, kimondta, hogy azok állampolgárságon alapuló eltérő bánásmódot vezetnek be. E tekintetben a Bíróság a vitatott díj kivetéséről szólva többek között megállapította, hogy a német autópályák valamennyi használója köteles megfizetni az infrastruktúra-használati díjat, függetlenül a járműük nyilvántartásba vételi helyétől. Ugyanakkor a Németországban nyilvántartásba vett járművek üzemmentartói legalább az általuk fizetendő díjnak megfelelő összegű gépjárműadó-mentességben részesülnek, így e díj gazdasági terhe *de facto* csupán a Németországtól eltérő tagállamban nyilvántartásba vett járművek üzemmentartóira és vezetőire hárul. A vitatott nemzeti intézkedések együttese nyomán tehát a Németországtól eltérő tagállamban nyilvántartásba vett járművek német autópályákat használó üzemmentartói és vezetői az ezen autópályák használatát illetően kedvezőtlenebb bánásmódban részesülnek, mint a Németországban nyilvántartásba vett járművek üzemmentartói, jóllehet e használat szempontjából összehasonlítható helyzetben vannak. E különbség a Bíróság álláspontja szerint valójában ugyanahhoz az eredményhez vezet, mint az állampolgárságon alapuló eltérő bánásmód.

Márpedig a Bíróság emlékeztetett arra, hogy a gépjárműadók bevezetésekor a tagállamoknak oly módon kell tiszteletben tartaniuk többek között az egyenlő bánásmód elvét, hogy az ezen adók alkalmazására vonatkozó részletes szabályok ne képezzék hátrányos megkülönböztetés eszközét.

Igaz, hogy a tagállamok szabadon választhatják meg nyilvános infrastruktúrájuk finanszírozási módját, és ennek keretében módosíthatják közúti infrastruktúrájuk finanszírozási rendszerét, amennyiben e módosítás tiszteletben tartja az uniós jogot, ideértve a hátrányos megkülönböztetés EUMSZ 18. cikkben foglalt tilalmát. Ugyanakkor a Bíróság megállapította: az ezen ügy tárgyát képező ellentételezési mechanizmus hátrányosan megkülönböztető a Németországtól eltérő tagállamokban nyilvántartásba vett járművek üzemeltetőivel és vezetőivel szemben, mivel a Németországi Szövetségi Köztársaság nem tudta bizonyítani, hogy az említett mechanizmus az e tagállam által kitűzött – az infrastruktúra adóból való finanszírozásának rendszeréről a valamennyi felhasználó általi finanszírozás rendszerére való áttérésre irányuló – célnak felel meg, ugyanis az e tagállam által bevezetett gépjárműadó-csökkentés azzal a következménnyel jár, hogy a Németországban nyilvántartásba vett járművek üzemeltetői gyakorlatilag mentesülnek az infrastruktúra-használati díj alól.

A második, az EUMSZ 18. cikknek az infrastruktúra-használati díj szabályozásából és alkalmazásából eredő megsértésére alapított kifogásról szólva a Bíróság kimondta: az a körülmény, hogy egyes szabálysértések olyan tényállási elemei, mint a díj hiányos megfizetése vagy helytelen információ nyújtása, csak a Németországtól eltérő tagállamokban nyilvántartásba vett járművek üzemeltetői és vezetői tekintetében állapíthatók meg, nem támasztja alá az Osztrák Köztársaság azon állítását, miszerint e rendelkezések főként az utóbbiakat érintik. Ezenkívül a Bíróság azt állapította meg, hogy a Németországtól eltérő tagállamban nyilvántartásba vett járművet használó szabálysértőkkel szemben kiszabott bírságok megfizetésének biztosítására irányuló cél, amelyet az a lehetőség követ, hogy e szabálysértőktől biztosíték fizetése követelhető, igazolja az ebből eredő, e szabálysértők és a Németországban nyilvántartásba vett járművet használó szabálysértők közötti eltérő bánásmódot; ezen intézkedés e célra tekintettel arányos.

A harmadik, az EUMSZ 34. és EUMSZ 56. cikk megsértésére alapított kifogásról szólva a Bíróság kimondta: a vitatott nemzeti intézkedések akadályozhatják a más tagállamokból származó termékek német piacra való belépését. Azon infrastruktúra-használati díj ugyanis, amely ténylegesen csupán az ezen árukat szállító járműveket terheli, megnövelheti a szállítási költségeket, és ezért a termékek árát, befolyásolva azok versenyképességét.

A Bíróság megállapította továbbá: a vitatott nemzeti intézkedések akadályozhatják a szolgáltatások Németországtól eltérő tagállamból származó nyújtóinak és igénybevevőinek a német piacra való belépését. Az infrastruktúra-használati díj ugyanis a vitatott nemzeti intézkedések részét képező gépjárműadó-mentesség miatt vagy növelheti az e szolgáltatásnyújtók által Németországban nyújtott szolgáltatások költségét, vagy pedig megemelheti azt a költséget, amelyet a szolgáltatások ezen igénybevevőinek az e tagállamba, a szolgáltatás ottani igénybevételeért való utazás jelent.

Végül a negyedik, az EUMSZ 92. cikk megsértésére alapított kifogásról szólva a Bíróság kimondta: a vitatott nemzeti intézkedések – mivel a valamennyi fuvarozó által fizetendő infrastruktúra-használati díjban megtestesülő új terhet teljes mértékben ellentételezik a legalább a befizetett díjjal egyenértékű gépjárműadó-mentességgel, amelyben a német fuvarozók részesülnek, a külföldi fuvarozók pedig nem – azt eredményezik, hogy a külföldi fuvarozók helyzetét számukra kedvezőtlenül módosítják a német fuvarozók helyzetéhez képest. Ezért a vitatott nemzeti intézkedések az EUMSZ 92. cikkel is ellentétesek.

Meg kell még említeni ebben a részben a 2019. szeptember 18-i **VIPA** ítéletet (C-222/18, [EU:C:2019:751](#)), amelyben a Bíróság kimondta, hogy a tagállamok megtilthatják a gyógyszeráraknak, hogy megrendelőlap alapján adjanak ki orvosi rendelvényre kiadható gyógyszereket, amennyiben e megrendelőlapot egy, valamely másik tagállamban gyógyszer rendelésére és tevékenységének végzésére jogosult egészségügyi szakember állította ki, ha az ilyen megrendelőlapok nem tartalmazzák az érintett beteg nevét.⁵⁹

59| Ezen ítéletet a XVI. „Közegészségügy” című rész mutatja be.

2. A munkavállalók szabad mozgása

A 2019. április 11-i **Tarola** ítéletben (C-483/17, [EU:C:2019:309](#)) a Bíróság az Unió polgárainak a tagállamok területén történő szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jogáról szóló irányelvet⁶⁰ értelmezve megállapította, hogy a szabad mozgáshoz való jogát gyakorló tagállami állampolgár, aki a kényszerű munkanélkülivé válása előtt kéthetes időszakban, határozott időre szóló munkaszerződéstől eltérő keretek között végzett tevékenysége miatt egy másik tagállamban munkavállalói jogállást szerzett, legalább további hat hónapig megtartja munkavállalói jogállását. Mindennek ugyanakkor feltétele, hogy őt az illetékes munkaügyi hivatal álláskeresőként nyilvántartásba vegye.

Az alapeljárásban szóban forgó román állampolgár többször rövid ideig Írországban dolgozott, többek között 2014 júliusában két hétig. Ezt követően álláskeresői támogatás (jobseeker's allowance) iránti kérelmet nyújtott be a szociális védelemért felelős miniszterhez. A miniszter e kérelmet lényegében azon az alapon utasította el, hogy az érdekelt nem tudta bizonyítani, hogy szokásos tartózkodási helye Írországban van, megállapítva, hogy azon rövid időszak alapján, amelyet 2014 júliusában munkavégzéssel töltött, e megállapítás nem vonható kétségbe. Az ír bíróságok előtt az érdekelt azt állította, hogy a 2004/38 irányelv alapján a 2014. júliusi foglalkoztatásának megszűnését követően hat hónapig jogosult volt munkavállalóként Írországban tartózkodni.

Ezen irányelv azt írja elő,⁶¹ hogy valamennyi uniós polgárt megilleti a tartózkodás joga egy, az állampolgársága szerintitől eltérő, másik tagállam területén három hónapot meghaladó időtartamra, ha munkavállalói jogállással rendelkezik a fogadó tagállamban. Az irányelv ezenkívül az átmenetileg nem dolgozó valamennyi uniós polgár számára garantálja munkavállalói jogállásának, ebből következően pedig a fogadó tagállamban történő tartózkodáshoz való jogának megtartását bizonyos körülmények fennállása esetén, különösen akkor, ha kényszerű munkanélkülivé vált. Az alapeljárás felperese az említett irányelv azon rendelkezésére hivatkozott, amely előírja a munkavállalói jogállás megtartását többek között abban az esetben, ha az uniós polgár „kényszerű munkanélkülivé vált az első tizenkét hónapban”⁶².

A Bíróság pontosította e rendelkezést azzal, hogy az akkor alkalmazandó, ha az uniós polgár az akaratától független okokból válik az előtt munkanélkülivé, hogy egy évet dolgozhatott volna. Ez a helyzet többek között minden olyan helyzetben, amikor a munkavállaló arra kényszerült, hogy az egy év lejárta előtt hagyjon fel tevékenységével a fogadó tagállamban, a végzett tevékenység természetétől és az általa e célból megkötött munkaszerződés típusától, azaz attól függetlenül, hogy egy évnél hosszabb, határozott időre szóló munkaszerződést, határozatlan időre szóló munkaszerződést, vagy bármely más típusú szerződést kötött-e.

Egyébiránt a munkavállalói jogállás említett rendelkezés alapján történő megtartásának az az előfeltétele egyrészt, hogy az érintett polgár a kényszerű munkanélküliségének időszaka előtt ténylegesen rendelkezett munkavállalói jogállással, másrészt pedig, hogy őt az illetékes munkaügyi hivatal álláskeresőként nyilvántartásba vette. Ezenkívül az érintett polgár csupán arra az időtartamra jogosult megtartani munkavállalói jogállását, amelyet a fogadó tagállam meghatároz, feltéve, hogy az nem rövidebb hat hónapnál.

⁶⁰ Az Unió polgárainak és családtagjaiknak a tagállamok területén történő szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jogáról, valamint az 1612/68/EGK rendelet módosításáról, továbbá a 64/221/EGK, a 68/360/EGK, a 72/194/EGK, a 73/148/EGK, a 75/34/EGK, a 75/35/EGK, a 90/364/EGK, a 90/365/EGK és a 93/96/EGK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2004. április 29-i 2004/38/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2004. L 158., 77. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 5. kötet, 46. o.; helyesbítés: HL 2009. L 274., 47. o.).

⁶¹ A 2004/38 irányelv 7. cikke (1) bekezdésének a) pontja.

⁶² A 2004/38 irányelv 7. cikke (3) bekezdésének c) pontja.

A Bíróság végezetül megállapította, hogy a 2004/38 irányelv⁶³ alapján a fogadó tagállam területén tartózkodó valamennyi uniós polgárt az Európai Unió működéséről szóló szerződés alkalmazási körébe tartozó területeken a fogadó tagállam állampolgáraival egyenlő bánásmód illet meg. Ha tehát a nemzeti jog a szociális ellátásokhoz való jogosultságból kizárja azokat a személyeket, akik csak rövid ideig folytattak keresőtevékenységet, e kizárás ugyanúgy vonatkozik a más tagállamok munkavállalóira is. Az alapügy tekintetében a Bíróság megállapította, hogy kérdést előterjesztő bíróság feladata annak meghatározása, hogy – a nemzeti jog alapján és az egyenlő bánásmód elvének megfelelően – az alapeljárás felperese jogosult-e az általa igényelt álláskeresési támogatásra.

A 2019. október 10-i **Krah** ítéletben (C-703/17, [EU:C:2019:850](#)) a Bíróság megállapította, hogy az EUMSZ 45. cikkben biztosított munkavállalók szabad mozgása akadályozásának minősül valamely tagállam egyetemének olyan szabályozása, amely posztdoktori egyetemi oktatói illetménybesorolásának megállapítása céljából korlátozza az ez utóbbiak által más tagállamban korábban teljesített egyenértékű tevékenységi időszakok figyelembevételét. Ezzel szemben az EUMSZ 45. cikkel és a munkavállalók szabad mozgásáról szóló 492/2011 rendelet⁶⁴ 7. cikkének (1) bekezdésével nem ellentétes az ilyen szabályozás, ha az ebben a másik tagállamban korábban folytatott tevékenység nem volt egyenértékű, hanem csupán hasznosnak bizonyult a posztdoktori egyetemi oktatói munkakörnek a szóban forgó egyetemnél történő betöltése szempontjából.

A kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő ügyben egy történelemből doktori fokozattal rendelkező német állampolgár öt éven keresztül a müncheni egyetemen dolgozott oktatóként. 2000 vége óta dolgozott a bécsi egyetemen, először oktatóként, később docensként, majd 2010. október 1-jétől posztdoktori egyetemi oktatóként. A bécsi egyetem 2011. november 8-i határozatában úgy döntött, hogy a posztdoktori egyetemi oktatók illetménybesorolásának megállapítása céljából összesen legfeljebb négy év erejéig veszi figyelembe a korábbi releváns tevékenységi időszakokat, anélkül hogy különbséget tenne az Ausztriában és a külföldön szerzett időszakok között. Ez a négyéves határ azonban nem vonatkozik a bécsi egyetemen posztdoktori egyetemi oktatóként szerzett szakmai tapasztalatra. E határozat értelmében a felperes illetménybesorolására négyéves, korábbi szakmai tapasztalat figyelembevételével került sor.

A Bíróság a 2011. november 8-i határozatnak az állampolgárság alapján történő hátrányos megkülönböztetés tilalmával való összeegyeztethetőségével kapcsolatban először is megállapította, hogy e határozat nem valósít meg sem állampolgárságon alapuló közvetlen hátrányos megkülönböztetést, sem pedig más tagállamok állampolgárságával rendelkező munkavállalókkal szembeni közvetett hátrányos megkülönböztetést. A Bíróság mindazonáltal úgy ítélte meg, hogy ez az EUMSZ 45. cikk (1) bekezdésében biztosított munkavállalók szabad mozgása korlátozásának minősül, mivel alkalmas rá, hogy e szabadság gyakorlását kevésbé vonzóvá tegye.

E tekintetben a Bíróság előjáróban megállapította, hogy a 2011. november 8-i határozat összesen legfeljebb négy év erejéig veszi figyelembe a korábbi releváns szakmai tevékenységet. Ez a fogalom nemcsak a bécsi egyetem posztdoktori egyetemi oktatói munkakörével egyenértékű – sőt, azzal azonos – szakmai tevékenységet foglal magában, hanem minden másfajta olyan tevékenységet is, amely csupán hasznosnak bizonyul e feladat ellátása szempontjából.

A Bíróság megállapította, hogy a korábbi egyenértékű szakmai tevékenység figyelembevételének négy évre történő korlátozása a szabad mozgás akadályának minősül. Ez a korlátozás ugyanis alkalmas arra, hogy az ezt meghaladó idejű, egyenértékű szakmai tapasztalatot szerzett posztdoktori egyetemi oktatót visszatartsa

63] A 2004/38 irányelv 24. cikkének (1) bekezdése.

64] A munkavállalók Unión belüli szabad mozgásáról szóló, 2011. április 5-i 492/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2011. L 141., 1. o.). E rendelet 7. cikkének (1) bekezdése mindössze a hátrányos megkülönböztetés tilalmának az EUMSZ 45. cikk (2) bekezdésében kimondott elvét fejt ki egyedi jelleggel a foglalkoztatási és munkafeltételekre vonatkoztatva.

attól, hogy elhagyja származási tagállamát és a bécsi egyetemen ilyen állást pályázzon meg. Az ilyen posztdoktori egyetemi oktatókra ugyanis kedvezőtlenebb illetményfeltételek vonatkoznak, mint azon posztdoktori oktatókra, akik ugyanezen munkakört ugyanazon időtartamon belül a bécsi egyetemen töltötték be.

Ezzel szemben a csupán hasznos tapasztalat teljes mértékű figyelembevételének hiányát illetően a Bíróság megállapította a munkavállalók szabad mozgása akadályozásának hiányát, mivel e tapasztalat figyelembevételének a hiánya nem járhat a szabad mozgástól visszatartó hatással.

Végül a szabad mozgásnak az egyenértékű szakmai tapasztalat részleges figyelembevételéből eredő akadályozásának igazolását illetően a Bíróság megerősítette, hogy az azon tapasztalat megszerzésének jutalmazása, amely a munkavállaló számára feladatainak jobb teljesítését teszi lehetővé, jogszerű bérpolitikai célnak minősül. Mindazonáltal az alapügy konkrét körülményeire tekintettel a 2011. november 8-i határozat nem tűnik alkalmasnak e cél megvalósításának biztosítására, így a Bíróság megállapította az EUMSZ 45. cikk megsértését.

A 2019. december 18-i **Generálny riaditeľ Sociálneho poisťovního Bratislava** ítéletben (C-447/18, [EU:C:2019:1098](#)) a Bíróság megállapította, hogy a munkavállalók szabad mozgásáról szóló 492/2011 rendelet 7. cikkének (2) bekezdésével, amely előírja, hogy a valamely tagállam állampolgárságával rendelkező munkavállaló a többi tagállam területén a hazai munkavállalókkal azonos szociális kedvezményeket élvez, ellentétes az olyan tagállami szabályozás, amely az e tagállamot vagy annak jogelődjeit a nemzetközi sportversenyeken képviselő bizonyos élsportolók számára folyósított kiegészítő ellátásra való jogosultságot attól a feltételtől teszi függővé, hogy a kérelmező az említett tagállam állampolgárságával rendelkezzen.

Ebben az ügyben egy cseh állampolgárral szemben (aki a Cseh és Szlovák Szövetségi Köztársaság felbomlásakor ezt az állampolgárságot választotta) – akinek a lakóhelye azon a területen található, amely ma Szlovákia területének felel meg, és aki a jégkorong Európa-bajnokságon aranyérmet, a jégkorong világbajnokságon pedig ezüstérmet szerzett a Csehszlovák Szocialista Köztársaság nemzeti válogatottjának tagjaként – megtagadták a Szlovákiát képviselő bizonyos élsportolók számára bevezetett kiegészítő ellátásra való jogosultságot amiatt, hogy nem rendelkezett szlovák állampolgársággal. A Szlovák Köztársaságnak és a Cseh Köztársaságnak az Európai Unióhoz való csatlakozásakor az érintett továbbá egy általános iskolában dolgozott, és ezt az állást a csatlakozást követően is betöltötte.

A Bíróság mindenekelőtt megállapította, hogy a szóban forgó kiegészítő ellátás nem tartozik a szociális biztonsági rendszerek koordinálásáról szóló 883/2004 rendelet⁶⁵ hatálya alá. A Bíróság szerint ugyanis a kiegészítő ellátás nem tartozik az e rendelet 3. cikkének (1) bekezdése értelmében vett „öregségi ellátás” fogalma alá, amely rendelkezés meghatározza azokat a szociális biztonsági ágakat, amelyekre az említett rendelet alkalmazandó. A Bíróság e tekintetben rámutatott arra, hogy a kiegészítő ellátás alapvető célja az, hogy kedvezményezettjeit megjutalmazza azokért a teljesítményekért, amelyeket országuk képviselőjeként a sport területén értek el, ami magyarázattal szolgál egyrészt az állam általi közvetlen finanszírozásra a nemzeti szociális biztonsági rendszer finanszírozási forrásain kívül és a kedvezményezettjei által fizetett hozzájárulásoktól függetlenül, másrészt pedig arra a tényre, hogy az említett kiegészítő ellátást kizárólag igen korlátozott számú sportolónak folyósítják. A Bíróság egyébiránt hozzátette, hogy a kiegészítő ellátás folyósítása nem a kedvezményezett öregségi nyugdíjra való jogosultságától, hanem kizárólag az általa benyújtott, kiegészítő ellátásra irányuló kérelemtől függ.

65| A szociális biztonsági rendszerek koordinálásáról szóló, 2004. április 29-i 883/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2004. L 166., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 5. kötet, 72. o.).

Ezt követően, miután a Bíróság kifejtette, hogy az érintett munkavállaló, aki ugyan nem helyezte át lakóhelyét, az állampolgársága szerinti és a lakóhelye szerinti állam Unióhoz való csatlakozása miatt a migráns munkavállaló helyzetében található, rámutatott arra, hogy az ebben az ügyben érintett kiegészítő ellátás a 492/2011 rendelet 7. cikkének (2) bekezdése értelmében vett „szociális kedvezmény” fogalma alá tartozik. Ennek kapcsán megállapította, a valamely migráns munkavállaló számára biztosított azon lehetőség, hogy a fogadó tagállam állampolgárságával rendelkező munkavállalókkal azonos jogcímen megjutalmazza azokért a kivételes sporteredményekért, amelyeket e tagállamot vagy annak a jogelődjeit képviselve szerzett, hozzájárulhat e munkavállalónak az említett tagállamba való integrációjához, tehát a munkavállalók szabad mozgása célkitűzésének a megvalósításához. A Bíróság hangsúlyozta, hogy az alapügy tárgyát képező kiegészítő ellátásnak a hatása nemcsak az, hogy kedvezményezettjeinek pénzügyi biztonságot nyújtson – amely többek között az élsportnak szentelt évek alatt a munkaerőpiacra való teljes beilleszkedés hiányának az ellentételezésére irányul –, hanem főként az is, hogy az ilyen képvisellel összefüggésben elért sporteredmények alapján különleges társadalmi presztízst biztosítsanak számukra.

A Bíróság következőképpen megállapította, hogy az olyan tagállam, amely nemzeti munkavállalóinak ilyen kiegészítő ellátást biztosít, nem tagadhatja meg azt a más tagállamok állampolgárságával rendelkező munkavállalóktól anélkül, hogy ne valósítsa meg állampolgárságon alapuló hátrányos megkülönböztetést.

3. A letelepedés szabadsága

A 2019. június 19-i **Memira Holding** ítéletben (C-607/17, [EU:C:2019:510](#)) és **Holmen** ítéletben (C-608/17, [EU:C:2019:511](#)) a Bíróság első tanácsa pontosította a 2005. december 13-i **Marks & Spencer** ítéletből (C-446/03, [EU:C:2005:763](#)) eredő ítélkezési gyakorlatot. A Bíróságnak az EUMSZ 54. cikkel összefüggésben értelmezett EUMSZ 49. cikket kellett értelmeznie két jogvita keretében, amelyek a valamely tagállamban székhellyel rendelkező anyavállalat azon lehetőségére vonatkoztak, hogy társasági adó címén levonják a más tagállamokban letelepedett leányvállalatokat vagy unokavállalatokat ért veszteségeket.

A szóban forgó svéd adószabályozás két rendszert írt elő, amelyek közül az egyik a vállalkozások ún. minősített egyesülésére, a másik pedig a cégcsoporton belüli pénzügyi transferekre vonatkozóan lehetővé téve egy társaság számára, hogy figyelembe vegye a tőle eltérő társaságok által elszenvedett veszteségeket. A két ügyben a svéd anyavállalatok előzetes állásfoglalást kértek a Skatterättsnämnden-től (adóügyi bizottság), hogy megismerhessék a külföldi leányvállalataik tevékenysége megszüntetésének adójogi következményeit. A *Memira Holding* ügyben egy leányvállalat felszámolás nélküli megszűnésével járó egyesülésről van szó, míg a *Holmen* ügyben, vagy egy leányvállalat felszámolásáról, vagy a leányvállalatnak valamely unokavállalatba való beolvadásáról, amelyet az új jogalany felszámolása követ.

E tekintetben a minősített egyesülések rendszere ahhoz a feltételhez köti a veszteségek levonásához való jogot, hogy a szóban forgó veszteségeket elszenvedő leányvállalat Svédországban adóköteles legyen. A csoporton belüli transferekre vonatkozó rendszer pedig azt követeli meg, hogy a veszteséget elszenvedő leányvállalat közvetlenül az anyavállalat tulajdonában legyen. Miután az előzetes állásfoglalásokkal szemben jogorvoslattal fordultak a Högsta förvaltningsdomstolenhez (legfelsőbb közigazgatási bíróság, Svédország), e bíróság előzetes döntéshozatal iránti kérdésekkel fordult a Bírósághoz az A ítéletre⁶⁶ hivatkozva, és úgy ítélve meg, hogy ezen ítélet nem fejt ki, hogy a *Marks & Spencer* ítéletből⁶⁷ következő ítélkezési gyakorlat értelmében vett „végleges veszteségek” levonásának joga feltételezi-e azt, hogy a leányvállalatban az

66] A Bíróság 2013. február 21-i A ítélete (C-123/11, [EU:C:2013:84](#)).

67] A 2005. december 13-i *Marks & Spencer* ítélet (C-446/03, [EU:C:2005:763](#)).

anyavállalat közvetlen részesedéssel rendelkezik, és azt, hogy a leányvállalat veszteségei végleges jellegének értékelése céljából figyelembe kell-e venni a leányvállalat illetősége szerinti állam szabályozása által más jogalanyok számára biztosított, e veszteségek figyelembevételére vonatkozó lehetőségeket, és hogy igenlő válasz esetén hogyan kell e szabályozást figyelembe venni.

A *Memira Holding* ügyben a felperes társaság Németországban veszteséges leányvállalattal rendelkezett, amely tevékenységének megszüntetésekor a mérlegében már csak tartozásokat és néhány likvid eszközt szerepeltetett. Ez a társaság az említett leányvállalatot határokon átnyúló egyesülés révén kívánta bekebelezni, ami az utóbbi felszámolás nélküli megszűnésével járt volna, így véget vetve a felperes társaság valamennyi tevékenységének Németországban. Márpedig a német jog egyesülés esetén kizárja az ilyen veszteségek átruházását valamely, Németországban adóköteles vállalkozás részére.

A Bíróság emlékeztetett arra, hogy az ítélezési gyakorlata értelmében a szóban forgó korlátozás kétségtől mentesen igazolható lehet. Ugyanakkor aránytalan lenne abban az esetben, ha a veszteségek véglegesek, és a külföldi illetőségű leányvállalat kimerítette volna azok figyelembevételének az illetősége szerinti államban fennálló lehetőségeit. Ebben a tekintetben a Bíróság leszögezte, hogy a veszteségek nem minősíthetők „véglegesnek”, ha a gazdasági hasznosításuk harmadik félre történő átruházásuk révén továbbra is lehetséges. Tehát nem zárható ki, hogy valamely harmadik fél adójogi szempontból figyelembe vegye a leányvállalat veszteségeit az e leányvállalat illetősége szerinti államban, az átruházási árba belefoglalva azon adóelőny értékét, amelyet a veszteségek jövőbeli levonhatósága képvisel. Ekképpen, amennyiben a felperes társaság nem bizonyítja, hogy ez a lehetőség kizárt, azon egyedüli körülmény, hogy az említett állam joga nem teszi lehetővé egyesülés esetén a veszteségek átruházását, önmagában nem elegendő ahhoz, hogy a leányvállalat veszteségeit véglegesnek lehessen tekinteni.

A *Holmen* ügyben a felperes társaságnak Spanyolországban több unokavállalata volt, amelyek egyike jelentős veszteségeket halmozott fel, és azt tervezte, hogy megszünteti a spanyolországi tevékenységét. E veszteségek nem voltak levonhatók sem Spanyolországban, mivel jogilag lehetetlen a felszámolt vállalkozás veszteségeinek a felszámolás évében történő átruházása, sem pedig Svédországban, a végleges veszteségeket felhalmozó leányvállalatban fennálló közvetlen részesedés feltétele miatt.

A Bíróság emlékeztetett arra, hogy az olyan feltétel, amely bizonyos esetekben a határokon átnyúló célcsoportkedvezmény kizárásához vezet, igazolható a *Marks & Spencer* ítéletben meghatározott közérdeken alapuló nyomós indokokkal, azonban e feltételnek alkalmasnak kell lennie a kitűzött célok megvalósítására, és nem léphet túl az azok eléréséhez szükséges mértéken. E tekintetben a Bíróság két esetet különböztetett meg.

Az első azon feltételezett helyzetre vonatkozik, amelyben a célcsoportkedvezményt kérő anyavállalat és a véglegesnek tekinthető veszteségeket felhalmozó unokavállalat közötti köztes leányvállalat vagy leányvállalatok nem ugyanabban a tagállamban rendelkeznek székhellyel. Ebben az ügyben nem zárható ki, hogy valamely csoport megválaszthatja a végleges veszteségek felhasználásának tagállamát, és ennek során vagy a legfelső szintű anyavállalat tagállama, vagy a potenciálisan közbejövő köztes leányvállalat tagállama közül választ. E választási lehetőség lehetővé tenné a célcsoportra alkalmazandó adómértékek optimalizációjára irányuló stratégiákat, amelyek megkérdőjelezhetik az adóztatási joghatóság tagállamok közötti kiegyensúlyozott megosztását, és e tagállamok számára a veszteségek többszörös elszámolásának veszélyével járhat.

A második eset arra a feltételezett helyzetre vonatkozik, amikor a célcsoportkedvezményt kérő anyavállalat és a véglegesnek tekinthető veszteségeket felhalmozó unokavállalat közötti köztes leányvállalat vagy leányvállalatok székhelye ugyanabban a tagállamban található. E körülmények között az annak kapcsán felmerülő kockázatok, hogy a csoportra alkalmazandó adómértékeket a veszteségek beszámításának helye szerinti tagállam megválasztásával optimalizálják, és azokat több tagállamban többszörösen figyelembe

veszik, azonosak azokkal, mint amelyeket a Bíróság a *Marks & Spencer* ítéletben megállapított. Aránytalan tehát, ha valamely tagállam olyan közvetlen részesedésre vonatkozó feltételt ír elő, mint amely az alapügy tárgyát képezi, amennyiben a teljesülnek az ezen ítélet 55. pontjában⁶⁸ meghatározott feltételek.

A 2019. december 19-i **Comune di Bernareggio** ítéletben (C-465/18, [EU:C:2019:1125](#)) a Bíróság megállapította, hogy *a letelepedés szabadságát biztosító EUMSZ 49. cikkkel ellentétes az olyan nemzeti intézkedés, amely a valamely önkormányzati gyógyszerertárban alkalmazott gyógyszerészek számára feltétel nélküli elővásárlási jogot biztosít a gyógyszerertár pályázati eljárás útján történő átruházása esetén.*

Az olaszországi Bernareggio önkormányzata 2014-ben pályázati eljárást indított egy önkormányzati gyógyszerertár eladása céljából. A két ajánlattevő által benyújtott ajánlat bizonyult a gazdaságilag legelőnyösebbnek, így ők lettek az ideiglenes nyertes ajánlattevők. A szerződést azonban egy, a vimercatei (Olaszország) gyógyszerertárakat üzemeltető önkormányzati vállalkozás által alkalmazott gyógyszerésznek ítélték oda. E gyógyszerész számára, bár nem vett részt a pályázati eljárásban, az olasz jog azon rendelkezése értelmében elsőbbséget biztosítottak, amely szerint az önkormányzati gyógyszerertár tulajdonjogának átruházása esetén a gyógyszerertárban alkalmazott gyógyszerészeket elővásárlási jog illeti meg. A fent említett két ajánlattevő ezt követően az odaítélésről szóló határozat megsemmisítése iránt keresetet nyújtott be az olasz bíróságokhoz.

Először is a Bíróság megjegyezte, hogy az önkormányzati gyógyszerertár pályázati eljárás útján történő átruházása esetén az e gyógyszerertárban alkalmazott gyógyszerészeknek biztosított feltétel nélküli elővásárlási jog – azáltal, hogy előnyt biztosít az önkormányzati gyógyszerertárban alkalmazott valamennyi gyógyszerésznek – a más tagállamokból származó gyógyszerészek visszatartására, sőt akár annak megakadályozására irányul, hogy Olaszország területén szakmai tevékenységük gyakorlásához állandó üzletviteli helyet létesítsenek. Ennek alapján megállapította, hogy az ilyen elővásárlási jog az EUMSZ 49. cikk értelmében vett letelepedés szabadsága korlátozásának minősül.

Másodszor, a Bíróság megvizsgálta, hogy adott esetben e korlátozás igazolható-e. Ami az alapügyben szóban forgó elővásárlási jog célját illeti, a Bíróság megjegyezte, hogy ez a gyógyszerertári szolgáltatás jobb irányításának biztosítására irányul, egyrészt garantálva a munkavállalók munkaviszonyának folytonosságát, másrészt pedig hasznosítva a gyógyszerészek által az üzemeltetés során megszerzett tapasztalatot. Az ilyen célkitűzés, mivel az az EUMSZ 52. cikk (1) bekezdésében kifejezetten említett közegészség védelmére vonatkozó célkitűzéshez kapcsolódik, igazolhatja a letelepedés szabadságának korlátozását.

Ugyanakkor a Bíróság kimondta, hogy a feltétel nélküli elővásárlási jog, feltéve, hogy valóban a közegészség védelmére irányuló célt követ, nem alkalmas e cél elérésének biztosítására. Elsősorban, az alkalmazott gyógyszerészek munkaviszonyának folytonosságára irányuló célt illetően a Bíróság megjegyezte, hogy az nem tekinthető alkalmasnak a közegészség védelmére irányuló célkitűzés megvalósítására. Másodszorban, a gyógyszerészek által megszerzett üzemeltetési tapasztalat beszámítását illetően a Bíróság megjegyezte, hogy az alapügyben szóban forgó elővásárlási jog nem a ténylegesen megszerzett tapasztalatnak, a nyújtott szolgáltatás minőségének, sem pedig az önkormányzati gyógyszerertárban konkrétan ellátott feladatoknak a konkrét értékelésén alapul, ennél fogva nem alkalmas a kitűzött cél elérésére. Hangsúlyozta továbbá, hogy mindenestre ez az elővásárlási jog meghaladja a szakmai tapasztalat beszámítására irányuló cél eléréséhez

68] A *Marks & Spencer* ítélet 55. pontjának szövege a következő: „E tekintetben a Bíróság úgy ítéli meg, hogy az ezen ügyben tárgyalt korlátozó intézkedés túllépi a jelen helyzetben kitűzött cél lényegének eléréséhez szükséges mértéket abban az esetben, ha: a külföldi illetőségű leányvállalat kimerítette a székhelye szerinti államban a veszteségek elszámolására nyitva álló lehetőségeket a kedvezmény iránti kérelemben foglalt, valamint a későbbi adózási időszakok tekintetében, adott esetben azáltal, hogy harmadik személy részére átadta veszteségeit, vagy azt a leányvállalat későbbi időszakok során elért nyereségének terhére számolták el, és a külföldi leányvállalat, illetve – különösen e társaság átruházása esetén – harmadik személy nem számolhatja el a jövőbeli időszakokra a saját, illetve a leányvállalat veszteségét a leányvállalat illetősége szerinti tagállamban”.

szükséges mértéket. Ez ugyanis kevésbé korlátozó intézkedésekkel is elérhető, például úgy, hogy a pályázati eljárás keretében a gyógyszerár üzemeltetésében tapasztalattal rendelkezést igazoló ajánlattevőknek további pontszámot adnak.

4. A szolgáltatásnyújtás szabadsága

A 2019. július 4-i **Bizottság kontra Németország** ítéletben (C-377/17, [EU:C:2019:562](#)) a Bíróság úgy határozott, hogy a Németországi Szövetségi Köztársaság az építészek és mérnökök által nyújtott tervezési szolgáltatásokra alkalmazandó legalacsonyabb és legmagasabb díjtételek fenntartásával nem teljesítette a 2006/123⁶⁹ irányelvből eredő kötelezettségeit.

Az ügy egy olyan német szabályozásra vonatkozott, amely megállapítja az építészek és mérnökök által nyújtott tervezési szolgáltatásokra alkalmazandó legalacsonyabb és legmagasabb díjtételeket. A Németországi Szövetségi Köztársaság szerint a legalacsonyabb díjtételek célja e szolgáltatások minőségének biztosítása és a fogyasztóvédelem, míg a legmagasabb díjtételek célja e védelem biztosítása a tiszteletdíjak átláthatóságának garantálásával, valamint a túlzottan magas díjak alkalmazásának akadályozásával.

A Bíróság szerint a szóban forgó díjtételek a 2006/123 irányelv azon rendelkezésének hatálya alá tartoznak, amely arra kötelezi a tagállamokat, hogy vizsgálják meg, hogy jogrendszerük tartalmaz-e olyan követelményeket, amelyek valamely tevékenység gyakorlását attól teszik függővé, hogy a szolgáltató minimum- és/vagy maximumdíjtételeket tartson tiszteletben.⁷⁰ Ahhoz, hogy megfeleljenek ezen irányelv céljainak, az ilyen követelményeknek hátrányos megkülönböztetéstől mentesnek, szükségesnek és a közérdeken alapuló nyomós indok eléréséhez képest arányosnak kell lenniük.⁷¹

Mivel a Németországi Szövetségi Köztársaság által hivatkozott célokat a Bíróság ítélkezési gyakorlata elismeri közérdeken alapuló nyomós indokként, a Bíróság megvizsgálta a német díjszabási rendszer alkalmasságát és arányosságát.

Először is, ami a legalacsonyabb díjtételeket illeti, a Bíróság először is a 2006. december 5-i **Cipolla és társai** ítélet (C-94/04 és C-202/04) fényében megállapította, hogy a tervezési szolgáltatások esetében a legalacsonyabb díjtételek fennállása főszabály szerint alkalmas arra, hogy – a német piac jellemzőire tekintettel – hozzájáruljon e szolgáltatások magas színvonalának biztosításához. Ugyanis, tekintettel egyrészt a tervezési szolgáltatások piacán tevékenykedő gazdasági szereplők igen magas számára, és másrészt az e piacot jellemző, a tervezési szolgáltatók és a fogyasztók közötti jelentős információs aszimmetriára, fennállhat annak a kockázata, hogy e szolgáltatók olyan versenyhelyzetbe kerülnek, amely árendedménnyel nyújtott szolgáltatásokat vagy akár kontraszelekció útján a minőségi szolgáltatásokat nyújtó szereplők kizárását eredményezheti. Ebben az összefüggésben a legalacsonyabb díjtételek megállapítása hozzájárulhat e kockázat korlátozásához azáltal, hogy megakadályozza a nem megfelelő áron történő szolgáltatásnyújtást, annak érdekében, hogy hosszú távon biztosítsa e szolgáltatások minőségét.

69] A belső piaci szolgáltatásokról szóló, 2006. december 12-i 2006/123/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2006. L 376., 36. o.; helyesbítés: HL 2014. L 287., 33. o.).

70] A 2006/123 irányelv 15. cikke (2) bekezdésének g) pontja.

71] A 2006/123 irányelv 15. cikkének (3) bekezdése.

Mindazonáltal a Bíróság ezt követően úgy ítélte meg, hogy a legalacsonyabb díjtételek nem alkalmasak a kitűzött célok megvalósításának biztosítására. A Bíróság szerint az a körülmény, hogy a tervezési szolgáltatásokat nem tartják fenn bizonyos, a szakmai jogszabályok alapján, illetve szakmai kamarák által történő kötelező felügyelet alá vetett szakmák számára, a magas minőség megőrzésének célkitűzése szempontjából a német szabályozás inkoherenciájára mutat rá. A legalacsonyabb díjtételek ugyanis nem lehetnek alkalmasak e cél elérésére, amennyiben az általuk szabályozott szolgáltatások nyújtását nem veszik körül olyan minimális garanciák, amelyek lehetővé teszik az említett szolgáltatások minőségének biztosítását.

Másodszor, ami a legmagasabb díjtételeket illeti, a Bíróság megállapította, hogy bár ezek a díjak hozzájárulhatnak a fogyasztók védelméhez, a Németországi Szövetségi Köztársaság nem bizonyította azokat az okokat, amelyek miatt az ügyfelek számára a különböző szolgáltatási kategóriák tekintetében az árra vonatkozó iránymutatás rendelkezésre bocsátása kevésbé korlátozó intézkedésként miért ne lenne elegendő az említett cél megfelelő eléréséhez. Ebből következik, hogy a legmagasabb díjtételek rögzítésére vonatkozó követelmény nem minősül e célkitűzéssel arányosnak.

A 2019. július 4-i **Baltic Media Alliance** ítéletében (C-622/17, [EU:C:2019:566](#)) a Bíróság kimondta, hogy *nem tartozik a 2010/13 irányelv*⁷² 3. cikkének hatálya alá az olyan intézkedés, amely közrendi okokból előírja azon kötelezettséget, hogy egy másik tagállamból származó televíziós csatornát ideiglenesen kizárólag külön díjfizetéssel aktiválható televíziós műsorcsomagokban szolgáltatassanak vagy közvetítsenek tovább. E rendelkezés arra kötelezi a tagállamokat, hogy biztosítsák a más tagállamokból származó televíziós adások vételének szabadságát, és ne korlátozzák a területükön azok továbbközvetítését olyan okoknál fogva, amelyek az ezen irányelv által összehangolt területekre – köztük a gyűlöletre uszítás elleni küzdelem területére – tartoznak.

Az NTV Mir Lithuania a litván közönségnek szánt televíziós csatorna, és műsorainak túlnyomó része orosz nyelvű. A litván rádió és televízió bizottság elfogadott egy határozatot, amely előírta a médiaszolgáltatók számára, hogy tizenkét hónapon keresztül e csatornát Litvánia területén csak külön díjfizetéssel aktiválható televíziós műsorcsomagban szolgáltatassák vagy közvetítsék tovább. E határozatot azzal az indokkal hozták, hogy az említett csatorna egyik programja olyan hamis információkat tartalmazott, amelyek állampolgárságon alapuló ellenségeskedésre és gyűlöletre uszítottak a balti államokkal szemben. Az Egyesült Királyságban bejegyzett Baltic Media Alliance, amely az NTV Mir Lithuania televíziós csatorna szolgáltatására vonatkozó brit engedély birtokosa, úgy ítélte meg, hogy e határozat elfogadásával megsértették a 2010/13 irányelvet, mivel e határozat akadályozza egy másik tagállamból származó televíziós csatorna továbbközvetítését.

Ami a továbbközvetítési korlátozásoknak a 2010/13 irányelv 3. cikkében foglalt tilalmát illeti, a Bíróság az irányelv összefüggésére, céljaira és keletkezésére hivatkozva mindenekelőtt rámutatott arra, hogy a „korlátozás” kifejezés ezen irányelv összefüggésében olyan különös jelentéssel rendelkezik, amely szűkebb, mint az EUMSZ 56. cikkben szereplő korlátozás fogalma. Nem vonatkozik minden olyan korlátozásra, amelyet a fogadó tagállam a vétel és a továbbközvetítés szabadsága tekintetében bevezet. Főszabály szerint ezért nem ellentétes a 2010/13 irányelvvel az olyan nemzeti jogszabály alkalmazása, amely általában közérdekű célra irányul, de nem vezeti be a televíziós műsorszolgáltatás adásainak olyan második ellenőrzését, amely hozzáadódik ahhoz az ellenőrzéshez, amelyet az adás tagállama köteles elvégezni.

A Bíróság – pontosítva korábbi ítélezési gyakorlatát⁷³ – ezt követően kimondta, hogy nem képez a 2010/13 irányelv 3. cikke szerinti akadályt az a nemzeti intézkedés, amely általános közrendi célt követ, és amely

72] A tagállamok audiovizuális médiaszolgáltatások nyújtására vonatkozó egyes törvényi, rendeleti vagy közigazgatási rendelkezéseinek összehangolásáról szóló, 2010. március 10-i 2010/13/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv (Audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv, HL 2010. L 95., 1. o.; helyesbítés: HL 2010. L 263., 15. o.).

73] 2011. szeptember 22-i **Mesopotamia Broadcast és Roj TV** ítélet (C-244/10 és C-245/10, [EU:C:2011:607](#)).

valamely televíziós csatornának a fogadó tagállam fogyasztói részére történő terjesztésére vonatkozó feltételeket szabályozza, mivel ezek a feltételek nem akadályozzák meg az említett csatorna szoros értelemben vett továbbkövetését. Az ilyen intézkedés ugyanis nem vezeti be az adások második ellenőrzését.

E megállapítások alapján a Bíróság arra a következtetésre jutott, hogy az alapügy tárgyát képezőhöz hasonló rendelkezés nem tartozik a 2010/13 irányelv 3. cikkének hatálya alá. Egyrészt ugyanis a szóban forgó határozat általánosan közérdekű célra irányul, mivel a litván állam hitelét sértő információk terjesztése elleni küzdelmet szolgálja, és a litván információs tér biztonságának védelmére, valamint a megfelelő tájékoztatáshoz fűződő közérdek biztosítására és megőrzésére irányul. Másrészt nem akadályozza meg a más tagállamból származó televíziós adások Litvánia területén történő, szoros értelemben vett továbbkövetését, mivel a szóban forgó televíziós csatorna továbbra is jogszerűen terjeszthető e területen, és a litván fogyasztók továbbra is megtekinthetik azt, amennyiben díjfizetéssel aktiválható televíziós műsorcsomagra fizetnek elő.

A szolgáltatásnyújtás szabadsága területén ki kell még emelni a 2019. december 19-i **Dobersberger** ítéletet (C-16/18, [EU:C:2019:1110](#)), amelyben olyan, valamely tagállamban letelepedett vállalkozásról van szó, amely nemzetközi vonatokon végez több tagállamban fedélzeti kiszolgálási tevékenységet.⁷⁴

5. A tőke szabad mozgása

A 2019. február 26-i **X (Harmadik országban letelepedett közvetítő társaságok)** ítéletben (C-135/17, [EU:C:2019:136](#)) a Bíróság nagytanácsa úgy határozott, hogy a tőke szabad mozgásáról szóló EUMSZ 63. cikk (1) bekezdésével nem ellentétes valamely olyan tagállami szabályozás, amelynek értelmében a valamely harmadik országban letelepedett társaság által megszerzett, nem e társaság saját tevékenységéből származó, e szabályozás értelmében vett „tőkebefektetés jellegű közvetett jövedelmeknek” minősülőhöz hasonló jövedelem a birtokolt részesedés arányában beszámításra kerül az e tagállamban illetőséggel rendelkező adóalany adóalapjába, amennyiben ezen adóalany legalább 1%-os részesedéssel rendelkezik az említett társaságban, és amennyiben ezen jövedelmet ezen harmadik országban az érintett tagállamban fennállónál alacsonyabb adómérték terheli, kivéve ha létezik olyan jogi keret, amely különösen olyan egyezményen alapuló kötelezettségeket állapít meg, amelyek feljogosítják az említett tagállam adóhatóságát arra, hogy adott esetben ellenőrizze az ugyanezen társaságra vonatkozóan annak bizonyítása érdekében szolgáltatott információk hitelességét, hogy az említett adóalany az ez utóbbi társaságban való részesedése nem mesterséges struktúrából ered.

Kiemelve, hogy az említett szabályozás csak határokon átnyúló helyzetekben alkalmazandó, a Bíróság mindenekelőtt úgy ítélte meg, hogy e szabályozás alkalmas arra, hogy eltántorítsa az érintett tagállamban teljes körű adókötelezettséggel rendelkező befektetőket attól, hogy bizonyos harmadik országokban letelepedett társaságokba fektessenek be, ennél fogva pedig a tőke szabad mozgásának az EUMSZ 63. cikk (1) bekezdése által főszabály szerint tiltott korlátozását valósítja meg.

Ezt követően a Bíróság azt vizsgálta, hogy ez a korlátozás az EUMSZ 65. cikk alapján igazolható-e, amelynek értelmében az eltérő adójogi bánásmód a szabad tőke mozgással összeegyeztethetőnek tekinthető, amennyiben olyan helyzetekre vonatkozik, amelyek objektíve nem hasonlíthatók össze. E tekintetben a Bíróság megállapította, hogy az alapügyben szóban forgó szabályozás arra irányul, hogy a tőkét valamely „alacsony” adómértéket alkalmazó harmadik országba fektető belföldi illetőségű társaságok helyzetét a lehető legnagyobb mértékben közelítse az olyan belföldi illetőségű társaságok helyzetéhez, amelyek tőkéjüket egy másik, az érintett

⁷⁴ | Ezen ítéletet a XV.5., „A munkavállalók kiküldetése” című rész mutatja be.

tagállamban illetőséggel rendelkező társaságba fektették, különösen annak érdekében, hogy semlegesítse az előbbi vállalkozások által a tőkéjük valamely harmadik országba helyezését elérő esetleges adóelőnyöket, amely okból a szóban forgó eltérő bánásmódot nem igazolja a helyzetek közötti objektív különbség.

A Bíróság e feltételek között megvizsgálta, hogy az eltérő adójogi bánásmód igazolható-e közérdeken alapuló nyomós indok alapján. Megállapítva, hogy az említett szabályozás célja az adócsalás és az adókikerülés megelőzése, úgy ítélte meg, hogy e szabályozás alkalmas az említett cél elérésének biztosítására. Ugyanis annak előírásával, hogy valamely „alacsony” adómértéket alkalmazó harmadik országban letelepedett társaság jövedelme beszámításra kerül az érintett tagállamban teljes körű adókötelezettség alá eső társaság adóalapjába, az alapügyben szóban forgó szabályozás alkalmas arra, hogy semlegesítse az ilyen harmadik országba irányuló mesterséges jövedelemátcsoportosítás esetleges hatásait.

A Bíróság szerint mindazonáltal e szabályozás, amennyiben kizárólag azzal az indokkal vélelmezi mesterséges magatartások fennállását, hogy az e szabályozásban szereplő feltételek teljesülnek, anélkül hogy lehetőséget biztosítana az érintett adóalany számára e vélelem megdöntésére, főszabály szerint meghaladja a célja eléréséhez szükséges mértéket.

Hangsúlyozva ugyanakkor, hogy az alapügy tárgyát képező szabályozás nem a tagállamokra, hanem harmadik országokra vonatkozik, a Bíróság megállapította, hogy a tagállam azon kötelezettségének fennállását, hogy az adóalany számára biztosítsa a harmadik országban letelepedett társaságban fennálló részesedése esetleges kereskedelmi indokait alátámasztó bizonyítékok előterjesztését, az ilyen elemek hitelességének adott esetben való ellenőrzését lehetővé tevő közigazgatási és szabályozási intézkedések rendelkezésre állása alapján kell értékelni. Következésképpen a nemzeti bíróság feladata, hogy megvizsgálja, az érintett tagállam és a harmadik ország között fennállnak-e többek között olyan egyezményeken alapuló kötelezettségek, amelyek jogi együttműködési keretet hoznak létre, és az érintett nemzeti hatóságok közötti információcsere mechanizmusairól rendelkeznek, és amelyek ténylegesen feljogosíthatják a tagállam adóhatóságait a harmadik országban letelepedett társaságra vonatkozóan annak bizonyítása érdekében szolgáltatott információk hitelességének az adott esetben való vizsgálatára, hogy az említett adóalany az ez utóbbi társaságban való részesedése nem mesterséges struktúrából ered.

A kérdést előterjesztő bíróság kérdéseket terjesztett előzetes döntéshozatalra a Bíróság elé az EUMSZ 64. cikk (1) bekezdésében előírt „standstill” klauzula hatályára vonatkozóan is, amelynek értelmében valamely tagállam a harmadik országokkal fenntartott kapcsolataiban továbbra is alkalmazhatja az e rendelkezés tárgyi hatálya alá tartozó, olyan tőkemozgást érintő korlátozásokat, amely nevezetesen közvetlen befektetéssel függ össze, még akkor is, ha azok ellentétesek a tőke szabad mozgásának az EUMSZ 63. cikk (1) bekezdésében rögzített elvével, feltéve hogy e korlátozások már 1993. december 31-én hatályban voltak. Az alapügyben az alapeljárásban érintett korlátozás alapjául szolgáló nemzeti adójogi szabályozás 1993. december 31-ét követően lényegesen módosult egy olyan törvény elfogadása nyomán, amely ugyan hatályba lépett, de amelyet – mielőtt a gyakorlatban alkalmazásra került volna – egy, lényegét tekintve a 1993. december 31-én alkalmazandóval azonos szabályozás váltott fel. A Bíróság úgy határozott, hogy ilyen esetben az EUMSZ 63. cikk (1) bekezdésében szereplő tilalmat alkalmazni kell, hacsak a nemzeti jogszabályok az említett módosítás alkalmazhatóságát nem halasztották későbbre, ily módon annak hatálybalépése ellenére az nem volt alkalmazható az EUMSZ 64. cikk (1) bekezdése szerinti határokon átnyúló tőkemozgásokra, aminek a vizsgálata a kérdést előterjesztő bíróság feladata.

A 2019. május 21-i **Bizottság kontra Magyarország (Mezőgazdasági földterületeken létesített haszonélvezeti jog)** ítéletben (C-235/17, [EU:C:2019:432](#)) a Bíróság nagytanácsa úgy ítélte meg, hogy Magyarország – mivel a törvény erejénél fogva megszüntette a magyarországi mező- és erdőgazdasági földterületekre vonatkozó haszonélvezeti jogokat, amennyiben e jogok közvetlenül vagy közvetve más tagállamok állampolgárait illetik – nem teljesítette az EUMSZ 63. cikk és a Charta 17. cikk együttesen értelmezett rendelkezéseiből eredő kötelezettségét.

2013-ban Magyarország olyan törvényt (a továbbiakban: 2013. évi törvény) fogadott el, amelynek értelmében a törvény erejénél fogva megszűnnek a korábban jogi személyek vagy olyan természetes személyek által mező- és erdőgazdasági földterületeken megszerzett haszonélvezeti jogok, akik nem tudják igazolni az e földek tulajdonosához fűződő közeli hozzátartozói viszonyt, anélkül hogy e személyek kártalanítására vonatkozó szabályozást írtak volna elő. Magyarország e törvény megalapozása érdekében azt állítja, hogy az érintett haszonélvezeti jogot alapító szerződések megkerülték a Magyarország Unióhoz való csatlakozása előtt a mezőgazdasági földterületeken fennálló tulajdonszerzési korlátozásokat, és ezenfelül sértették az ezen időszakban hatályos, devizakorlátozásokra vonatkozó nemzeti szabályozást, amelyek következtében e szerződések eleve, a csatlakozás előtt semmisek voltak. Szintén hivatkozott különböző agrárpolitikai célokra, vagyis annak biztosítására, hogy a termőföldek kizárólag az azokat megművelő természetes személyek tulajdonában legyenek, és ne váljanak spekuláció tárgyává, a birtokelaprózódás megelőzésére és a vidéki népesség fenntartására, valamint fenntartható mezőgazdaság előmozdítására, továbbá élet- és versenyképes földbirtokok létrehozására.

Miután úgy ítélte meg, hogy nem szükséges megvizsgálni az 2013. évi törvényt az EUMSZ 49. cikk fényében, a Bíróság megállapította, hogy az olyan személyek mezőgazdasági földterületeken fennálló haszonélvezeti jogai törvény erejénél fogva való megszűnésének előírásával, akik nem tudnak igazolni az e földterületek tulajdonosához fűződő közeli hozzátartozói viszonyt, és akik közül számosan Magyarországtól eltérő tagállamok állampolgárai, e törvény önmagában a célja okán korlátozza az érdekelteknek a tőke szabad mozgásához fűződő jogát, amelyet az EUMSZ 63. cikk biztosít. E szabályozás ugyanis megfosztja e személyeket mind attól, hogy továbbra is élvezzék haszonélvezeti jogukat, mind pedig attól, hogy adott esetben e jogot elidegeníthessék. Ezenfelül a szóban forgó szabályozás alkalmas arra, hogy a külföldi illetőségűeket eltántorítsa attól, hogy a jövőben Magyarországon eszközöljenek befektetéseket.

E körülmények között a Bíróság úgy ítélte meg, hogy meg kell vizsgálni, hogy az említett korlátozás igazolható-e közérdeken alapuló nyomós indokokkal, illetve az EUMSZ 65. cikkben említett indokokkal, és hogy az összhangban volt-e az arányosság elvével, a hivatkozott célokat koherens és szisztematikus módon követve.

Ebben az összefüggésben a Bíróság emlékeztetett arra is, hogy a Chartában biztosított alapvető jogokat az uniós jog által szabályozott valamennyi tényállásra alkalmazni kell, így azokat tiszteletben kell tartani akkor, amikor valamely nemzeti szabályozás e jog hatálya alá tartozik. Ez az eset áll fenn többek között akkor, ha a nemzeti szabályozás akadályozhatja az EUM-Szerződés által biztosított egy vagy több alapvető szabadság gyakorlását és az érintett tagállam az EUMSZ 65. cikkben szereplő indokokra vagy az uniós jog által elismert, közérdeken alapuló nyomós okokra hivatkozik ezen akadályozás igazolásául. Ilyen esetben az érintett nemzeti szabályok csak akkor tarthatnak a kivételek alá, ha összeegyeztethetők az alapvető jogokkal, amelyek tiszteletben tartását a Bíróság biztosítja. Ebben a tekintetben, ha valamely tagállam az uniós jog szerinti kivételekre hivatkozik a Szerződés által biztosított valamely alapvető szabadság akadályozásának igazolása céljából, azt úgy kell tekinteni, hogy a Charta 51. cikkének (1) bekezdése értelmében „végrehajtja az uniós jogot”.

Következésképpen a Bíróság a 2013. évi törvény uniós joggal való összeegyeztethetőségét mind a szerződésekben és a Bíróság ítélezési gyakorlatában előírt kivételekre, mind a Charta által biztosított alapvető jogokra tekintettel megvizsgálta, amely jogok között szerepel a Charta 17. cikkében biztosított tulajdonhoz való jog, amelynek megsértésére a Bizottság ebben az ügyben hivatkozott.

Ami az Alapjogi Charta e 17. cikkét illeti, a Bíróság először is megállapította, hogy az e cikk (1) bekezdése által nyújtott védelem olyan vagyoni értékű jogokra terjed ki, amelyekből az érintett jogrendre tekintettel olyan megszerzett jogi helyzet következik, amely lehetővé teszi, hogy a jogosult e jogait saját maga javára önállóan gyakorolja. A Bíróság szerint nyilvánvaló, hogy a szóban forgó haszonélvezeti jogok vagyoni értékkel rendelkeznek és a jogosultak számára megszerzett jogi helyzetet biztosítanak, még akkor is, ha az ilyen jogok átruházhatósága az alkalmazandó nemzeti jog alapján korlátozott vagy kizárt. A mezőgazdasági földterületeken

fennálló ilyen haszonélvezeti jogok szerződéssel történő megszerzése ugyanis főszabály szerint ellenérték fejében történik. E jogok lehetővé teszik a jogosultjaik számára az ilyen földek hasznainak szedését, többek között gazdasági célból, sőt, adott esetben azok bérbeadását harmadik személyeknek, így a Charta 17. cikke (1) bekezdésének hatálya alá tartoznak.

Másodszor a Bíróság úgy ítélte meg, hogy azon haszonélvezeti jogokat, amelyek megszűnését a 2013. évi törvény előírta, a Charta e rendelkezése értelmében „jogszerűen szerzettnek” kell tekinteni. Az említett jogok ugyanis olyan időszakban keletkeztek, amikor az ilyen jogok alapítását nem tiltották a hatályos jogszabályok, és Magyarország nem bizonyította, hogy e jogok érvénytelenek lettek volna az ezen időszakban hatályos, devizagazdálkodásra vonatkozó nemzeti szabályozás megsértése miatt. Ezenfelül ugyanezen jogokat a hatáskörrel rendelkező nemzeti hatóságok által vezetett ingatlan-nyilvántartásban szisztematikusan bejegyeztették, és fennállásukat egy 2012-ben elfogadott törvény is megerősítette.

Harmadszor, a Bíróság úgy ítélte meg, hogy a 2013. évi törvény nem javak használatának korlátozását, hanem a Charta 17. cikkének (1) bekezdése szerinti, tulajdontól való megfosztást foglal magában, azon körülménytől függetlenül, hogy az érintett haszonélvezeti jogokat nem a hatóság szerzi meg, hanem azok megszűnésének következtében a tulajdonos javára áll vissza a szóban forgó földterületek korlátozásmentes tulajdonjoga.

E megállapítás alapján a Bíróság mindazonáltal pontosította, hogy a Chartában elismert jogok gyakorlása korlátozható, ha azt törvény rendeli el, tiszteletben tartva e jogok lényeges tartalmát, valamint az arányosság elvét, amennyiben a korlátozás elengedhetetlen és ténylegesen az Unió által elismert általános érdekű célkitűzéseket vagy mások jogainak és szabadságainak védelmét szolgálja. E tekintetben a Charta 17. cikke (1) bekezdésének és 52. cikke (1) bekezdésének az együttes értelmezése annak megállapításához vezet, hogy amikor közérdekű célkitűzésre hivatkoznak a tulajdontól való megfosztás igazolására, akkor e közérdekre és az abban foglalt általános érdekű célkitűzésekre tekintettel kell ügyelni az arányosság elvének a Charta 52. cikke (1) bekezdésében előírt tiszteletben tartására. Másrészt ezen értelmezés magában foglalja, hogy ilyen, a tulajdontól való megfosztás igazolására alkalmas közérdek hiányában, vagy feltételezve, hogy az ilyen közérdek megállapításra kerül, a Charta 17. cikke (1) bekezdésének második mondatában előírt feltételek teljesülése hiányában sérül az e rendelkezésben biztosított tulajdonhoz való jog.

E tekintetben, habár a Bíróság elismerte, hogy a nemzeti szabályozások korlátozhatják a tőke szabad mozgását a Magyarország által az 2013. évi törvény alátámasztása érdekében hivatkozottakhoz hasonló célok érdekében, úgy ítélte meg, hogy az említett törvény bizonyíték hiányában nem tekinthető úgy, mint amely ténylegesen ilyen célokat követ, és úgy sem, mint amely alkalmas azok megvalósításának biztosítására. A Bíróság hozzátette, hogy ez a törvény mindenesetre meghaladja az azok eléréséhez szükséges mértéket. Ugyanezen okokból a Bíróság arra a következtetésre jutott, hogy nem állnak fenn olyan közérdekű okok, amelyek igazolhatnák az érintett haszonélvezeti jogok megszüntetéséből eredő tulajdontól való megfosztást.

Ami a tulajdontól való megfosztást illeti, a Bíróság megállapította, hogy a 2013. évi törvény nem felel meg a Charta 17. cikke (1) bekezdésének második mondatában előírt azon követelménynek, amely szerint kellő időben méltányos összegű kártalanítást kell fizetni. Ez a törvény ugyanis nem tartalmaz olyan rendelkezést, amely előírná a haszonélvezeti jogoktól megfosztottak kártalanítását, és a Magyarország által felhozott, a polgári jog általános szabályaira való egyszerű hivatkozás nem tesz eleget ennek a követelménynek. Az ilyen hivatkozás ebben az ügyben a haszonélvezeti jogok jogosultjaira hárítaná a számukra a földterület tulajdonosa által fizetendő esetleges kártalanítás adott esetben hosszadalmas és költséges eljárások révén történő igénylésének terhét. E polgári jogi szabályok nem teszik lehetővé annak könnyedén és kellően pontosan vagy előre látható módon való meghatározását, hogy a kártalanítást ténylegesen megkapják-e ezen eljárások végén, sem pedig adott esetben annak felmérését, hogy az milyen természetű és mértékű lesz.

VIII. Határellenőrzések, menekültügy és bevándorlás

1. Menekültügyi politika

Tekintettel az Európát több éve sújtó migrációs válságra, és az ennek következtében a nagyszámú, nemzetközi védelmet kérmező személy Unióba érkezésére – a Bíróságnak továbbra is számos, az uniós menekültügyi politikával összefüggő ügyben kellett ítéletet hoznia. E tekintetben nyolc ítéletet kell kiemelni: két ítélet a menekült jogállásra, öt ítélet a nemzetközi védelem iránti kérelmek elbírálására, és egy ítélet a kiutasítási határozatokra vonatkozik.

1.1. Menekült jogállás

A 2019. május 14-i **M és társai (Menekült jogállás visszavonása)** ítéletben (C-391/16, C-77/17 és C-78/17, [EU:C:2019:403](#)) a Bíróság nagytanácsa a 2011/95 irányelv⁷⁵ (a továbbiakban: elismerési irányelv) 14. cikke (4)–(6) bekezdésének érvényességéről határozott, amely pontosítja azokat az eseteket, amikor a tagállamok visszavonhatják vagy megtagadhatják a menekült jogállást, az EUMSZ 78. cikk (1) bekezdése és a Charta 18. cikke alapján, amelyek a menekültek helyzetére vonatkozó Genfi Egyezményre (a továbbiakban: Genfi Egyezmény)⁷⁶ utalnak. Ez az ítélet a harmadik országok állampolgárai és a hatáskörrel rendelkező nemzeti hatóságok közötti, a menekült jogállás e hatóságok által azzal az indokkal történő visszavonása vagy megtagadása tárgyában folyamatban lévő három jogvita keretében illeszkedik, hogy e személyeket különösen súlyos bűncselekmények miatt elítélték, és veszélyt jelentenek az érintett tagállam biztonságára vagy társadalmára. A Bíróság közelebbről arról a kérdéssel határozott, hogy ezen irányelv 14. cikkének (4)–(6) bekezdése azzal a hatással jár-e, hogy az ilyen harmadik országbeli állampolgárok, akik esetében teljesülnek az említett irányelv 2. cikkének d) pontjában előírt anyagi jogi feltételek, elvesztik a „menekült” jogállást, és hogy ezek a rendelkezések emiatt sértik e a Genfi Egyezmény 1. cikkét.

A Bíróság először is úgy ítélte meg, hogy a három előzetes döntéshozatal iránti kérelem elbírálására hatáskörrel rendelkezik. Megállapította, hogy jöllehet az Unió nem részes fele a Genfi Egyezménynek, az EUMSZ 78. cikk (1) bekezdése és a Charta 18. cikke kötelezi az Uniót ezen egyezmény szabályainak tiszteletben tartására, ezért az elismerési irányelvnek az elsődleges jog e rendelkezései értelmében tiszteletben kell tartania e szabályokat, és a Bíróság rendelkezik hatáskörrel ezen irányelv 14. cikke (4)–(6) bekezdése érvényességének e rendelkezések fényében történő vizsgálatára.

75] A harmadik országbeli állampolgárok és hontalan személyek nemzetközi védelemre jogosultként való elismerésére, az egységes menekült vagy kiegészítő védelmet biztosító jogállásra, valamint a nyújtott védelem tartalmára vonatkozó szabályokról szóló, 2011. december 13-i 2011/95/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2011. L 337., 9. o.; helyesbítés: HL 2017. L 167., 58. o.).

76] A menekültek helyzetére vonatkozó, 1967. január 31-én New York-ban aláírt és 1967. október 4-én hatályba lépett jegyzőkönyv (kihirdette: az 1989. évi 15. tvr.) által kiegészített és módosított, a menekültek helyzetére vonatkozó, Genfben 1951. július 28-án aláírt és 1954. április 22-én hatályba lépett egyezmény (Recueil des traités des Nations unies [1954], 189. kötet, 137. o., 2545. sz.; kihirdette: az 1989. évi 15. tvr.).

A Bíróság továbbá megállapította, hogy az említett irányelv 14. cikke (4)–(6) bekezdése rendelkezéseinek olyan értelmezést kell tulajdonítani, amely biztosítja, hogy ne sérüljön a védelemnek a Genfi Egyezményben előírt minimális szintje, amint azt az EUMSZ 78. cikk (1) bekezdése és a Charta 18. cikke megköveteli, és megállapította e rendelkezések érvényességét.

E tekintetben a Bíróság először is pontosította, hogy noha az elismerési irányelv a tagállamok számára közös, ekként pedig az Unió sajátját képező fogalmakat és kritériumokat tartalmazó szabályozási rendszert hoz létre, az irányelv a Genfi Egyezményen alapul, célja pedig különösen ezen egyezmény 1. cikkének teljes körű tiszteletben tartása. Így az elismerési irányelv 2. cikkének d) pontjában szereplő „menekült” kifejezés lényegében a Genfi Egyezmény 1. cikkének A. szakaszában szereplő fogalom meghatározást veszi át. Az ezen irányelv 2. cikkének e) pontja értelmében vett „menekült jogállás” maga a „menekült” minőség formális elismerésének felel meg, amely a menekültnek minősülést illetően deklaratív, nem pedig konstitutív aktus, ami az említett irányelv 13. cikke értelmében azt jelenti, hogy azon harmadik országbeli állampolgár vagy olyan hontalan, aki esetében teljesülnek az ugyanezen irányelv III. fejezetében szereplő anyagi jogi feltételek, pusztán emiatt minősül az említett irányelv 2. cikkének d) pontja és az említett egyezmény 1. cikkének A. szakasza értelmében vett menekültnek, és a tagállamok nem rendelkeznek e tekintetben diszkrecionális jogkörrel. A Bíróság egyebekben megállapította, hogy a menekült jogállás megadása azzal a következménnyel jár, hogy az érintett menekült az elismerési irányelv 2. cikkének b) pontja értelmében az ezen irányelv szerinti nemzetközi védelemben részesülő személlyé válik, ekként pedig rendelkezik az említett irányelv VII. fejezetében előírt valamennyi joggal és előnnyel, amely fejezet a Genfi Egyezményben szereplőkkel egyenértékű jogokat foglal magában, egyúttal pedig az ezen Egyezményben egyenértékű megfelelőekkel nem rendelkező, még teljesebb védelmet biztosító jogokat. E különböző körülményekre tekintettel a Bíróság megállapította, hogy az elismerési irányelv 2. cikkének d) pontja és az említett egyezmény 1. cikkének A. szakasza értelmében vett „menekültnek” minősülés nem függ e minősülésnek az ezen irányelv 2. cikkének – az irányelv 13. cikkével összefüggésben értelmezett – e) pontja értelmében vett „menekült jogállás” megadása révén történő hivatalos elismerésétől.

Másodsorban, a Bíróság – miután megállapította, hogy az uniós jog az elismerési irányelv 14. cikkének (4) és (5) bekezdésében említett helyzetek valamelyikében található menekültek esetében a Genfi Egyezményben biztosítottnál szélesebb védelmet ír elő – kijelentette, hogy ezen 14. cikk (4) és (5) bekezdését nem lehet akként értelmezni, hogy az ezen irányelvvvel létrehozott rendszerben a menekült jogállás visszavonása vagy megadásának megtagadása következtében többé nem minősül az említett irányelv 2. cikkének d) pontja és a Genfi Egyezmény 1. cikkének A. szakasza szerinti menekültnek az az érintett harmadik országbeli állampolgár vagy hontalan személy, aki esetében teljesülnek az említett 2. cikkének – az irányelv III. fejezetében szereplő rendelkezésekkel összefüggésben értelmezett – d) pontjában található feltételek. Az a körülmény ugyanis, hogy az érintett személy az ugyanezen irányelv 14. cikkének (4) és (5) bekezdésében említett valamely esetben tartozik, nem jelenti azt, hogy esetében már nem teljesülnek a származási országában az üldöztetéstől való megalapozott félelem fennállásával kapcsolatos azon anyagi jogi feltételek, amelyekről a menekültnek minősülés függ. Ebben az esetben természetes, hogy e személyt megfosztják az említett jogállástól, és így nem, vagy már nem rendelkezik az elismerési irányelv VII. fejezetében rögzített jogokkal és előnyökkel. Amint azonban azt ezen irányelv 14. cikkének (6) bekezdése kifejezetten előírja, e személyt megilletik, illetve továbbra is megilletik a Genfi Egyezményben előírt bizonyos jogok, ami megerősíti, hogy ez a személy a menekült jogállás visszavonása vagy megtagadása ellenére többek között az ezen egyezmény 1. cikkének A. szakasza értelmében vett menekültnek minősül vagy továbbra is annak minősül.

Ami ezen 14. cikk (6) bekezdését illeti, a Bíróság úgy ítélte meg végül, hogy az előírja az elismerési irányelv 14. cikkének (4) és (5) bekezdése szerinti lehetőségeket alkalmazó tagállam számára azon kötelezettséget, hogy biztosítsa az említett tagállam területén tartózkodó menekült számára legalább azokat a jogokat, amelyeket a Genfi Egyezmény rögzít és amelyekre e 14. cikk (6) bekezdése kifejezetten hivatkozik, továbbá az említett Egyezményben előírt azokat a jogokat, amelyek esetében nem követelmény a jogszerű tartózkodás. Továbbá a Bíróság hangsúlyozta, hogy ez utóbbi rendelkezést semmiféleképpen nem lehet akként értelmezni,

hogy az – a Genfi Egyezmény alapján e személyeket megillető jogok korlátozásával – arra ösztönözné a tagállamokat, hogy kivonják magukat az ezen Egyezményből eredőkhöz hasonló nemzetközi kötelezettségeik alól. Egyebekben a Bíróság hozzáfűzte, hogy ezen irányelv 14. cikke (4)–(6) bekezdésének alkalmazása nem érinti az érintett tagállamnak a Charta releváns rendelkezéseinek tiszteletben tartására vonatkozó kötelezettséget.

A Bíróság annak hangsúlyozásával zárta a vizsgálatát, hogy míg a Genfi Egyezmény alapján az elismerési irányelv 14. cikkének (4) és (5) bekezdésében szereplő esetek valamelyikébe tartozó személyekkel szemben – ezen Egyezmény 33. cikkének (2) bekezdése értelmében – lehet a származási országukba való visszaküldéssel vagy kiutasítással kapcsolatos intézkedést hozni, mégpedig akkor is, ha életük vagy szabadságuk ott veszélyeztetve van, az ilyen személyeket ezen irányelv alapján nem lehet visszaküldeni akkor, ha az a Charta 4. cikkében és 19. cikkének (2) bekezdésében rögzített alapvető jogaik megsértésének kockázatával járna. Kétségtelen, hogy az érintett tagállamban az említett irányelv 2. cikkének e) pontja értelmében vett menekült jogállás visszavonására vonatkozó határozat vagy az e jogállás megadásának megtagadására vonatkozó határozat hozható ezekkel a személyekkel szemben, az ilyen határozatok elfogadása azonban nem érintheti menekültnek minősülésüket, amennyiben esetükben teljesülnek az ezen irányelv 2. cikkének – az ugyanezen irányelv III. fejezetében, ekként pedig a Genfi Egyezmény 1. cikkének A. szakaszában szereplő rendelkezésekkel összefüggésben értelmezett – d) pontja értelmében vett menekültnek minősülésükhöz szükséges anyagi jogi feltételek.

A 2019. május 23-i **Bilali** ítéletben (C-720/17, [EU:C:2019:448](#)) a Bíróság megállapította, hogy az elismerési irányelv 19. cikkének az irányelv 16. cikkével összefüggésben értelmezett (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy a tagállamnak vissza kell vonnia a kiegészítő védelmi jogállást abban az esetben, ha e jogállást oly módon adta meg, hogy az arra vonatkozó feltételek nem teljesültek, és olyan tényeket vett alapul, amelyek a későbbiekben tévesnek bizonyultak, és e visszavonásra annak ellenére is köteles, hogy az érintett személynek nem róható fel, hogy az említett tagállamot a jogállás megadása alkalmával félrevezette volna.

Ebben az ügyben a kiegészítő védelmi jogállást, valamint a határozott időre szóló tartózkodási engedélyt, amelyet az érdekeltnek korábban biztosítottak, hivatalból visszavonták, mivel egyrészt hibát követtek el ez utóbbi feltételezett állampolgárságának meghatározása során, másrészt pedig a származási országába vagy a szokásos tartózkodási helye szerinti országba való visszaküldése esetén soha nem volt kitéve az elismerési irányelv 15. cikke szerinti súlyos sérelem elszenvedése tényleges veszélyének.

Ebben az összefüggésben a Bíróság mindenekelőtt rámutatott, hogy az elismerési irányelv 19. cikke (3) bekezdésének b) pontja a kiegészítő védelmi jogállás elvesztését kétségkívül csak arra az esetre írja elő, ha az érintett személy megváltoztatta a tényeket, vagy tényeket elhallgatott, ami az ilyen jogállás elismerésében döntő szerepet játszott. Ezenfelül semmilyen más rendelkezése nem írja elő kifejezetten, hogy lehetséges vagy kötelező lenne az említett jogállás visszavonása, ha a szóban forgó határozatot téves tények alapján hozták meg, anélkül, hogy az érintett megváltoztatta volna a tényeket, vagy tényeket hallgatott volna el.

Mindazonáltal a Bíróság azt is megállapította, hogy nem kifejezetten kizárt az sem, hogy ez a jogállás elveszíthető, amikor a fogadó tagállam észleli, hogy e jogállást téves adatok alapján adta meg, ami nem az érdekeltnek betudható. E tekintetben a Bíróság megállapította egyrészt, hogy az olyan személy helyzete, aki a kiegészítő védelmi jogállást téves adatok alapján szerezte meg, anélkül hogy valaha is teljesültek volna az arra vonatkozó feltételek, semmilyen összefüggésben nem áll a nemzetközi védelem logikájával. Következésképpen a kiegészítő védelmi jogállás ilyen körülmények között való elvesztése megfelel az elismerési irányelv céljának és általános rendszerének, és különösen 18. cikkének, amely a kiegészítő védelmi jogállás megadását csupán olyan személyek tekintetében írja elő, akik megfelelnek az említett feltételeknek. Ha ugyanis az érintett tagállamok jogszerűen nem adhatják meg e jogállást, még inkább kötelezetteknek kell lenniük arra, hogy azt visszavonják, amennyiben annak tévességet észlelik.

Másrészt a Bíróság hangsúlyozta, hogy az elismerési irányelv 19. cikkének (1) bekezdése azt írja elő, hogy a nemzetközi védelmi jogállás iránti, olyan kérelmek vonatkozásában, amelyeket, amint ebben az ügyben, a 2004/83 irányelv⁷⁷ hatálybalépését követően nyújtottak be, a tagállamoknak vissza kell vonniuk, vagy meg kell szüntetniük a kiegészítő védelmi jogállást, illetve meg kell tagadniuk annak meghosszabbítását, ha a harmadik ország állampolgára vagy a hontalan személy az elismerési irányelv 16. cikke értelmében már nem jogosult kiegészítő védelemre, vagyis akkor, ha az e védelem elismeréséhez vezető körülmények megszűntek, vagy olyan mértékben változtak meg, hogy az említett védelem már nem szükséges. E tekintetben a fogadó tagállamnak az érintett személyes helyzetét érintő ismereteinek a változása ugyanúgy – mint a harmadik országban fennálló ténybeli körülmények módosulása – járhat azzal a következménnyel, hogy az azt érintő eredeti félelem, hogy e személy súlyos sérelemnek lesz kitéve, már nem tűnik megalapozottnak, azzal a feltétellel, hogy az ismeretek állapotának változása kellően jelentős és maradandó azon kérdést illetően, hogy az érintett teljesíti-e a kiegészítő védelmi jogállás nyújtásának feltételeit. Következésképpen, ha a fogadó tagállam olyan új információkkal rendelkezik, amelyek bizonyítják, hogy azon harmadik országbeli állampolgár vagy hontalan személy helyzetének a kezdeti értékelése ellenére, akinek téves információk alapján kiegészítő védelmet nyújtott, e személy tekintetében soha nem állt fenn súlyos sérelem veszélye, e tagállamnak arra a következtetésre kell jutnia, hogy a kiegészítő védelmi jogállás alapjául szolgáló körülmények oly módon változtak, hogy e jogállás fenntartása többé nem indokolt. Ráadásul az a körülmény, hogy a fogadó tagállam által elkövetett hiba nem tudható be az érdekeltnek, nem olyan jellegű, hogy módosítaná azt a megállapítást, amely szerint ezen utóbbi a valóságban soha nem felelt meg a kiegészítő védelmi jogállás megadását indokoló feltételeknek.

A Bíróság szerint az elismerési irányelv ezen értelmezését alátámasztja a Genfi Egyezmény is, mivel az ezen egyezményből eredő követelményeket figyelembe kell venni ezen irányelv 19. cikkének értelmezéséhez. Ezzel kapcsolatban a Bíróság megállapította, hogy az Egyesült Nemzetek Menekültügyi Főbiztosa (UNHCR) által kibocsátott dokumentumok különösen relevánsak a Genfi Egyezmény által az UNHCR-re bízott feladatokra tekintettel. Márpedig, bár az említett egyezmény egyetlen rendelkezése sem írja elő kifejezetten a menekült jogállás elvesztését arra az esetre, ha a későbbiekben kiderülne, hogy e jogállást soha nem kellett volna megadni, az UNHCR úgy véli, hogy az ilyen helyzetben a menekült jogállás megadásáról szóló határozatot főszabály szerint meg kell semmisíteni.

Egyebekben a Bíróság pontosította, hogy a kiegészítő védelmi jogállásnak az elismerési irányelv 19. cikkének (1) bekezdése szerinti elvesztése nem jár állásfoglalással arra a külön kérdésre vonatkozóan, hogy az érintett személy az érintett tagállamban elveszíti-e a tartózkodás jogát, és kiutasítható-e származási országába. Egyrészt ugyanis a kiegészítő védelmi jogállásnak az elismerési irányelv 19. cikke (3) bekezdésének b) pontja alapján való elvesztésével ellentétben e jogállásnak az említett irányelv 19. cikkének (1) bekezdése szerinti elvesztése nem tartozik azon esetek közé, amelyekben a tagállamoknak a 2003/109 irányelv⁷⁸ 4. cikkének (1a) bekezdése szerint meg kell tagadniuk azt, hogy a nemzetközi védelemben részesülő személynek a „huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező” jogállást biztosítsák, és azon esetek közé sem tartozik, amelyekben a tagállamok a 2003/109 irányelv 9. cikkének (3a) bekezdése alapján visszavonhatják az említett személytől a „huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező” jogállást. Másrészt az elismerési irányelv elismeri, hogy a fogadó tagállamok – saját nemzeti joguknak megfelelően – olyan jogokkal párosuló nemzeti védelmet biztosíthatnak, amely jogok lehetővé teszik a kiegészítő védelmi jogállással nem rendelkező személyek számára, hogy az érintett tagállamok területén tartózkodjanak.

77] A harmadik országok állampolgárainak, illetve a hontalan személyeknek menekültként vagy a más okból nemzetközi védelemre jogosultként való elismerésének feltételeiről és az e státuszok tartalmára vonatkozó minimumszabályokról szóló, 2004. április 29-i 2004/83/EK tanácsi irányelv (HL 2004. L 304., 12. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 7. kötet, 96. o.).

78] A harmadik országok huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező állampolgárainak jogállásáról szóló, 2003. november 25-i 2003/109/EK tanácsi irányelv (HL 2004. L 16., 44. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 6. kötet, 272. o.).

A Bíróság még hozzáfűzte, hogy az érintett tagállam ennek keretében köteles tiszteletben tartani többek között az érintett személy magánélethez és családi élethez fűződő alapvető jogait, amelyeket a Charta 7. cikke biztosít. E tekintetben releváns körülménynek minősül, hogy az elismerési irányelv 19. cikkének (3) bekezdésében előírt helyzetben lévő személlyel ellentétben az a személy, akinek a kiegészítő védelmi jogállását visszavonták az említett irányelv 19. cikkének a 16. cikkével összefüggésben értelmezett (1) bekezdése alapján, nem tévesztette meg szándékosan az illetékes nemzeti hatóságot e jogállás megadásakor.

1.2. A nemzetközi védelem iránti kérelmek vizsgálata

A Bíróság által a nemzetközi védelem iránti kérelmek vizsgálatával kapcsolatban hozott, az e jelentésben bemutatott ítéletek e kérelmek vizsgálatának, értékelésének és újbóli értékelésének részletes szabályaival, e kérelmek elfogadhatóságával, a kérelmezők e vizsgálatért felelős tagállamnak való átadására vonatkozó feltételekkel, e tagállam meghatározásával, valamint az erőszakos magatartást tanúsító, nemzetközi védelmet kérelmező személlyel szemben alkalmazható szankciókkal foglalkoznak.

A 2019. március 19-i **Jawo** ítéletében (C-163/17, [EU:C:2019:218](#)) a Bíróság nagytanácsa a 604/2013 rendeletre⁷⁹ (a továbbiakban: „Dublin III” rendelet) és a Chartára tekintettel arról a kérdésről határozott, hogy *milyen körülmények esetén lehet megállapítani, hogy a nemzetközi védelmet kérelmező személy megszökött, és ezért a kérelmének megvizsgálásáért főszabály szerint felelős tagállamnak való átadására vonatkozó határidő meghosszabbítható, valamint az ilyen átadás jogszerűségéről akkor, ha fennáll a veszélye annak, hogy az érintett a menekültügyi eljárás eredményeként embertelen vagy megalázó bánásmód komoly veszélyének lenne kitéve a nemzetközi védelemben részesülő személyek említett tagállamban fennálló életkörülményei miatt.*

Ebben az ügyben egy gambiai állampolgár Olaszországon keresztül utazott be az Európai Unióba, és az előbbi államban menedékjog iránti kérelmet nyújtott be, majd Németországba utazott, ahol új kérelmet terjesztett elő. A német hatóságok – miután az olasz hatóságoktól kérték az érintett visszavételét – elutasították a menedékjog iránti kérelmét, és elrendelték az Olaszországba történő kiutasítását. Az átadás első megkísérlése meghiúsult amiatt, hogy a kérelmező nem tartózkodott a közösségi szálláson számára kijelölt lakrészen. Mivel a német hatóságok ekkor úgy ítélték meg, hogy megszökött, a „Dublin III” rendelet 29. cikke (2) bekezdésének megfelelően figyelmeztették az olasz hatóságokat arról, hogy nem lehet az átadást lefolytatni és meghosszabbították a határidőt. E cikk szerint az átadás lefolytatásának határideje hat hónap, de legfeljebb tizenhét hónappal meghosszabbítható, ha a kérelmező megszökött. Ezt követően az érintett kijelentette, hogy egy barátjához látogatott, és hogy nem tudott arról, hogy be kellett volna jelentenie a távolléteit. Ezzel párhuzamosan keresetet terjesztett elő az átadásra vonatkozó határozattal szemben, és ennek elutasítását követően fellebbezést nyújtott be a kérdést előterjesztő bírósághoz. E fellebbezés keretében arra hivatkozott, hogy mivel nem volt szökésben, a német hatóságok nem voltak jogosultak arra, hogy meghosszabbítsák az Olaszországnak történő átadásának határidejét. Arra is hivatkozott, hogy Olaszországban a menedékjog terén olyan rendszerszintű hiányosságok állnak fenn, amelyek akadályát képezik annak, hogy átadják ezen államnak.

Először is a Bíróság pontosította, hogy a „Dublin III” rendelet 29. cikkének (2) bekezdése értelmében vett „szökés” fogalma magában foglalja többek között egy szándékos elem fennállását, így e rendelkezés főszabály szerint csak akkor alkalmazandó, ha a kérelmező a nemzeti hatóságok elől átadásának meghiúsítása érdekében szándékosan elrejtőzik. A Bíróság azonban hozzátette, hogy a „Dublin III” rendelet hatékony működésének biztosítása, és azon jelentős nehézségek figyelembevétele érdekében, amelyekkel az említett hatóságok a

⁷⁹ | Egy harmadik országbeli állampolgár vagy egy hontalan személy által a tagállamok egyikében benyújtott nemzetközi védelem iránti kérelem megvizsgálásáért felelős tagállam meghatározására vonatkozó feltételek és eljárási szabályok megállapításáról szóló, 2013. június 26-i 604/2013/EU európai parlamenti és a tanácsi rendelet (HL 2013. L 180., 31. o.; helyesbítés: HL 2018. L 33., 6. o.).

kérelmező szándékainak bizonyítása érdekében találkozhatnak, vélelmezhető, hogy a kérelmező megszökött, ha az átadás nem hajtható végre amiatt, hogy a kérelmező elhagyta a számára kijelölt tartózkodási helyet, anélkül hogy a nemzeti hatóságokat tájékoztatta volna távollétéről, és adott esetben előzetes engedélyt kért volna tőlük. E vélelem azonban csak akkor alkalmazható, ha a 2013/33 irányelv⁸⁰ (a továbbiakban: befogadási irányelv) 5. cikkének megfelelően a kérelmezőt megfelelően tájékoztatták e tekintetben fennálló kötelezettségeiről. Ezenkívül a kérelmezőnek továbbra is rendelkeznie kell az annak bizonyítására vonatkozó lehetőséggel, hogy azt a tényt, hogy nem értesítette az illetékes hatóságokat távollétéről, érvényes indokok igazolják, nem pedig az e hatóságok elől való elrejtőzés szándéka.

Másodszor a Bíróság megállapította, hogy a Shiri ítéletben⁸¹ már kimondottakkal összhangban a kérelmező az átadásra vonatkozó határozattal szembeni jogorvoslat keretében hivatkozhat arra, hogy mivel nem volt szökésben, lejárt a „Dublin III” rendelet 29. cikkének (1) és (2) bekezdésében előírt hat hónapos határidő.

Harmadszor, az átadási határidő meghosszabbítását illetően a Bíróság úgy ítélte meg, hogy nem volt szükség előzetes egyeztetésre a megkereső tagállam és a felelős tagállam között. Következésképpen e határidő legfeljebb tizenhét hónapról való meghosszabbításához elegendő, ha az első állam a hat hónapos határidő lejártát megelőzően tájékoztatja a második államot arról, hogy a kérelmező megszökött, és megjelöli az új átadási határidőt.

Végül, negyedszer, a Bíróság megvizsgálta azt a kérdést, hogy a Charta 4. cikkével ellentétes-e, hogy átadják valamely nemzetközi védelmet kérelmezőt, ha az ilyen védelemben részesülő személyek életkörülményei a kérelme megvizsgálásáért főszabály szerint felelős tagállamban olyanok, hogy embertelen vagy megalázó bánásmódnak minősülhetnek.

Mindenekelőtt a Bíróság pontosította, hogy e kérdés az uniós jog alkalmazási körébe tartozik. Hangsúlyozta továbbá, hogy a közös európai menekültügyi rendszer, különösen pedig a „Dublin III” rendelet összefüggésében, amely a kölcsönös bizalom elvén alapul, vélelmezni kell, hogy a kérelmezőkkel kapcsolatos bánásmód tiszteletben tartja alapvető jogait. Ugyanakkor, amint azt a Bíróság az N. S. és társai ítéletben⁸² már kimondta, és amint azt a „Dublin III” rendelet 3. cikkének (2) bekezdése kodifikálta, nem zárható ki, hogy a kérelmező azon tagállamban, amelynek átadni tervezik, az e tagállamban többek között rendszerszintű, általánossá vált vagy bizonyos személyek csoportját érintő hiányosságok okán, embertelen vagy megalázó bánásmódnak lesz kitéve, ami így akadályát képezi az említett átadásnak. E tekintetben, jóllehet a „Dublin III” rendelet 3. cikke (2) bekezdése csak azt a helyzetet képezi le, amely az N. S. és társai ítélet alapjául szolgált, amelyben e veszély a menekültügyi eljárás rendszerszintű hiányosságaiból eredt, az átadás minden olyan helyzetben kizárt, amikor komoly és bizonyítékokkal alátámasztott okok léteznek annak feltételezésére, hogy a kérelmező átadásakor, a menekültügyi eljárás során vagy azt követően ilyen veszélynek lesz kitéve.

Végül a Bíróság rámutatott arra, hogy az állítólagos hiányosságok ténylegességét az átadásra vonatkozó határozattal szembeni jogorvoslat tárgyában eljáró nemzeti bíróságnak objektív, megbízható, pontos és kellően aktuális adatok alapján, valamint az uniós jog által biztosított alapvető jogok védelmi szintjére tekintettel kell értékelnie. E hiányosságoknak a súlyosság különösen jelentős mértékét kell elérniük. A nemzetközi védelemre jogosult személyek életkörülményeit illetően e mértéket éri el az, ha a nemzeti hatóságok által tanúsított közöny azzal a következménnyel jár, hogy valamely személy – akaratától és személyes választásától függetlenül – súlyos anyagi nélkülözéssel szembesül, ami miatt képtelen legalapvetőbb

⁸⁰ | A nemzetközi védelmet kérelmezők befogadására vonatkozó szabályok megállapításáról szóló, 2013. június 26-i 2013/33/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2013. L 180., 96. o.).

⁸¹ | A Bíróság 2017. október 25-i **Shiri** ítélete (C-201/16, [EU:C:2017:805](#)).

⁸² | A Bíróság 2011. december 21-i **N. S. és társai** ítélete (C-411/10 és C-493/10, [EU:C:2011:865](#)).

szükségeit kielégíteni, és ez sérti a fizikai vagy lelki egészségét vagy az emberi méltóságát. Az a tény viszont, hogy a családi szolidaritás olyan formái, amelyekhez az érintett tagállam állampolgárai a szociális rendszer elégtelenségeinek orvoslása céljából fordulnak, általában nem állnak rendelkezésre a nemzetközi védelemben részesülő személyek számára, nem elegendő annak megállapításához, hogy a kérelmező e tagállamnak való átadása esetén ilyen helyzettel szembesülne. Hasonlóképpen, az ilyen védelemben részesülő személyeket megillető, integrációt elősegítő programok végrehajtását illető hiányosságok fennállása nem elegendő e megállapításhoz. Mindenesetre az a pusztán tény, hogy a szociális védelem és/vagy az életkörülmények a megkereső tagállamban kedvezőbbek, mint a kérelem megvizsgálásáért főszabály szerint felelős tagállamban, nem elegendő azon következtetéshez, hogy a második tagállamban embertelen vagy megalázó bánásmód veszélye áll fenn.

A 2019. március 19-i **Ibrahim és társai** ítéletben (C-297/17, C-318/17, C-319/17 és C-438/17, [EU:C:2019:219](#)) a Bíróság nagytanácsa *pontosításokkal szolgált a nemzetközi védelem iránti kérelem elfogadhatatlanságának a 2013/32 irányelv*⁸³ (a továbbiakban: eljárási irányelv) 33. cikke (2) bekezdésének a) pontjában foglalt további indokával kapcsolatban. E rendelkezés kiterjeszti a 2005/85 irányelv⁸⁴ által korábban előírt azon lehetőséget, hogy a kérelmet mint elfogadhatatlant el lehet utasítani abban az esetben, ha egy másik tagállam korábban megadta a menekült jogállást, és lehetővé teszi az ilyen elutasítást a kiegészítő védelem nyújtása esetén is. Az alapügyekben e védelmet több harmadik országbeli állampolgárnak nyújtották, Lengyelországban, illetve Bulgáriában. Ezt követően e személyek Németországba utaztak, ahol 2012 és 2013 között menedékjog iránti kérelmeket nyújtottak be. Miután sikertelenül kérték az említett személyek visszavételét az illetékes lengyel és bolgár hatóságoktól, a német hatóságok a menedékjog iránti kérelmeket érdemi vizsgálat nélkül elutasították, amit az érintettek bíróság előtt megtámadtak.

Ebben az összefüggésben a Bíróság mindenekelőtt az eljárási irányelv időbeli hatályáról határozott. E tekintetben az 52. cikk első bekezdésében szereplő átmeneti rendelkezések előírták egyrészt, hogy az ezen irányelvet átültető nemzeti rendelkezéseket alkalmazzák a „2015. július 20-tól kezdve vagy annál korábban” benyújtott nemzetközi védelem iránti kérelmekre, másrészt pedig, hogy „a 2015. július 20. előtt” benyújtott kérelmekre a 2005/85 irányelv szerint elfogadott nemzeti rendelkezések irányadók. A Bíróság úgy ítélte meg, hogy az e két szabály közötti feszültség ellenére, egy tagállam előírhatja a további elfogadhatatlansági okot átültető nemzeti rendelkezés olyan menedékjog iránti kérelmekre való azonnali alkalmazását, amelyeket jogerősen még nem bíráltak el, és amelyeket 2015. július 20. előtt, és e nemzeti rendelkezés hatálybalépése előtt nyújtottak be. A jogbiztonság és a törvény előtti egyenlőség érdekében azonban szükség van arra, hogy az ugyanezen időszak alatt e tagállamban benyújtott kérelmeket előreláthatóan és egységesen vizsgálják meg. Ezzel szemben a Bíróság rámutatott arra, hogy nem megengedett az ilyen azonnali alkalmazás, ha mind a menedékjog iránti kérelmet, mind a visszavétel iránti megkeresést az eljárási irányelv hatálybalépése előtt nyújtották be. Ugyanis az egyik alapügyben szóban forgó ilyen helyzetben e kérelem és e megkeresés a „Dublin III” rendelet 49. cikkének megfelelően még teljes egészében a 343/2003 rendelet⁸⁵ hatálya alá tartozik, míg az eljárási irányelv 33. cikke csak a „Dublin III” rendelet hatálya alá tartozó helyzetekre vonatkozik.

83] A nemzetközi védelem megadására és visszavonására vonatkozó közös eljárásokról szóló, 2013. június 26-i 2013/32/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2013. L 180., 60. o.; helyesbítés: HL 2016. L 198., 50. o.).

84] A menekültstátusz megadására és visszavonására vonatkozó tagállami eljárások minimumszabályairól szóló, 2005. december 1-jei 2005/85/EK tanácsi irányelv (HL 2005. L 326., 13. o.; helyesbítés: HL 2006. L 236., 35. o.).

85] Egy harmadik ország állampolgára által a tagállamok egyikében benyújtott menedékjog iránti kérelem megvizsgálásáért felelős tagállam meghatározására vonatkozó feltételek és eljárási szabályok megállapításáról szóló, 2003. február 18-i 343/2003/EK tanácsi rendelet (HL 2003. L 50., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 6. kötet, 109. o.).

A Bíróság továbbá megállapította, hogy ha valamely harmadik országbeli állampolgár kiegészítő védelemben részesült, és ezt követően menedékjog iránti kérelmet terjesztett elő egy másik tagállamban, az utóbbi tagállam azt mint elfogadhatatlant elutasíthatja, anélkül hogy elsődlegesen a „Dublin III” rendeletben előírt átvételi vagy visszavételi eljárásokat kellene vagy lehetne alkalmaznia.

Végül a Bíróság megvizsgálta azokat a feltételeket, amelyek mellett egy tagállam a Charta alapján megfosztható az eljárási irányelv 33. cikke (2) bekezdésének a) pontjában biztosított lehetőségtől. E tekintetben a Bíróság az ugyanezen a napon hozott *Jawo*⁸⁶ ítéletére hivatkozva megállapította, hogy ha fennáll a veszélye annak, hogy a kérelmező valamely tagállamban a Charta 4. cikkével ellentétes embertelen vagy megalázó bánásmódban részesül, e körülmény akadályát képezi annak, hogy átadják e tagállamnak, akár magának az átadásnak az időpontjában, a menekültügyi eljárás során vagy pedig azt követően merülne fel e veszély. Analógia útján a Bíróság úgy ítélte meg, hogy valamely tagállam nem élhet a további elfogadhatatlansági indokkal, ha a kérelmező előre látható életkörülményei a számára kiegészítő védelmet nyújtó tagállamban őt mint e védelemben részesülő személyt embertelen vagy megalázó bánásmód komoly veszélyének tennék ki. A szóban forgó hiányosságoknak azonban a súlyosság olyan különösen jelentős mértékét kell elérniük, amely az érintett személyt súlyos anyagi nélkülözésnek teszi ki.

E tekintetben nem elegendőek az elismerési irányelv olyan megsértései, amelyek nem érik el az Alapjogi Charta 4. cikke megsértésének mértékét. Hasonlóképpen, az a tény, hogy az érintett személy számára kiegészítő védelmet nyújtó tagállamban az ilyen védelemben részesülő személyek nem részesülnek a megélhetést biztosító semmilyen ellátásban vagy a más tagállamokban biztosítottakhoz képest egyértelműen korlátozottabb mértékben részesülnek ilyen ellátásban, azonban az érintett tagállam állampolgáraihoz képest nem kezelik őket eltérően, nem teszi lehetővé e 4. cikk megsértésének megállapítását, kivéve ha a kérelmező különös kiszolgáltatottsága miatt és akaratától, valamint személyes választásától függetlenül súlyos anyagi nélkülözéssel szembesül.

Egyébiránt a Bíróság pontosította, hogy ha a kiegészítő védelmet nyújtó tagállam tényleges vizsgálat nélkül rendszeresen megtagadja a menekült jogállás biztosítását az olyan kérelmezőktől, akik pedig teljesítik az elismerési irányelvben előírt feltételeket, a menedékkérőkkel való bánásmód nem tekinthető a Charta menedékjogról szóló 18. cikkéből eredő kötelezettségeknek megfelelő bánásmódnak. Mindazonáltal e tagállam feladata átvenni a menekült jogállás biztosítása iránti eljárást, azon tagállam pedig, amelynél új kérelmet nyújtottak be, elutasíthatja azt az eljárási irányelvnek a kölcsönös bizalom elvének fényében értelmezett 33. cikke (2) bekezdésének a) pontja alapján.

A 2019. április 2–i **H. és R.** ítéletben (C-582/17 és C-583/17, [EU:C:2019:280](#)) a Bíróság nagytanácsa azon kérdést vizsgálta, hogy *egy nemzetközi védelmet kérelmező visszavétele iránti megkeresés előterjesztését megelőzően az illetékes hatóságoknak meg kell-e határozniuk a kérelme megvizsgálásáért felelős tagállamot, különösen a „Dublin III” rendelet 9. cikkében előírt felelősségi feltétel alapján*. E cikk pontosítja, hogy amennyiben a kérelmezőnek van olyan családtagja, akinek tartózkodását nemzetközi védelemben részesülő személyként engedélyezték egy tagállamban, e tagállam lesz a kérelem megvizsgálásáért felelős. Ebben az ügyben a holland hatóságok két szír állampolgár visszavétele iránt keresték meg a német hatóságokat, amely állampolgárok nemzetközi védelem iránti első kérelmet terjesztettek elő Németországban, majd elhagyták ezen államot, és újabb kérelmet nyújtottak be Hollandiában. Az érintettek a nemzetközi védelemben részesülő házastársuk hollandiai jelenlétére hivatkoztak, azonban a holland hatóságok megtagadták ezen állítások figyelembevételét, következésképpen a kérelmük vizsgálatát, azzal az indokkal, hogy a visszavételi eljárás keretében a kérelmező nem hivatkozhat a „Dublin III” rendelet 9. cikkére.

86| A Bíróság 2019. március 19-i *Jawo* ítélete (C-163/17, [EU:C:2019:218](#)).

Ebben az összefüggésben a Bíróság emlékeztetett arra, hogy a visszavételi eljárás alkalmazandó a „Dublin III” rendelet 20. cikkének (5) bekezdésében, illetve 18. cikke (1) bekezdésének b)–d) pontjában említett személyekre, majd megállapította, hogy az a helyzet, amelyben egy harmadik országbeli állampolgár nemzetközi védelem iránti kérelmet nyújt be egy első tagállamban, ezt követően elhagyja e tagállamot, és egy másik tagállamban új kérelmet nyújt be, ezen eljárás hatálya alá tartozik, függetlenül attól, hogy az első tagállamban benyújtott kérelmet visszavonták-e, vagy annak vizsgálata az eljárási irányelvnek megfelelően már megkezdődött-e ebben a tagállamban.

A Bíróság továbbá hangsúlyozta, hogy az a körülmény, hogy az átadásra vonatkozó határozatot átvételre vonatkozó eljárás vagy visszavételre vonatkozó eljárás befejeztével hozták, nem befolyásolja az ilyen határozat elleni, a „Dublin III” rendelet 27. cikkének (1) bekezdése által biztosított hatékony jogorvoslathoz való jog hatályát, e két eljárás azonban eltérő szabályozás alá tartozik, és e különbség tükröződik e rendelet azon rendelkezéseiben, amelyekre az ilyen jogorvoslat alátámasztása érdekében hivatkozni lehet. Az átvételi eljárás keretében ugyanis a nemzetközi védelem iránti kérelem megvizsgálásáért felelős tagállamnak a „Dublin III” rendelet III. fejezetében megállapított feltételek alapján történő meghatározásának folyamata központi jelleget ölt, és azon tagállam, amelyben ilyen kérelmet nyújtottak be, kizárólag akkor fordulhat egy másik tagállamhoz átvétel iránti megkereséssel, ha úgy véli, hogy e másik tagállam felelős e kérelem megvizsgálásáért. Ezzel szemben a visszavételi eljárás keretében e felelősségi feltételek nem relevánsak, mivel csak annak van jelentősége, hogy a megkeresett tagállam megfeleljen a 20. cikk (5) bekezdésében foglalt feltételeknek (vagyis arról a tagállamról legyen szó, ahol a kérelmet első alkalommal nyújtották be, és amelyben az e kérelem megvizsgálásáért felelős tagállam meghatározására irányuló eljárás folyamatban van), vagy a „Dublin III” rendelet 18. cikke (1) bekezdésének b)–d) pontjában foglalt feltételeknek (azaz arról a tagállamról legyen szó, amely előtt az első kérelmet benyújtották, és aki a felelős tagállam meghatározására vonatkozó eljárás végén elismerte a saját felelősségét e kérelem megvizsgálásáért).

A Bíróság hozzáfűzte, hogy azt, hogy a „Dublin III” rendelet III. fejezetében előírt felelősségi feltételek nem bírnak relevanciával a visszavételi eljárás keretében, alátámasztja az a tény, hogy míg e rendelet 22. cikke részletesen előírja, hogy e feltételeket miként kell alkalmazni az átvételi eljárás keretében, az említett rendelet 25. cikke semmiféle hasonló rendelkezést nem tartalmaz a visszavételi eljárást illetően, és csupán annyit ír elő a megkeresett tagállam számára, hogy végezze el a szükséges ellenőrzéseket annak érdekében, hogy határozatot hozzon a visszavétel iránti megkeresésről.

A Bíróság továbbá hangsúlyozta, hogy az ezzel ellentétes értelmezésnek – amely szerint ilyen megkeresést csak akkor lehet előterjeszteni, ha a megkeresett tagállam az e rendelet III. fejezetében előírt felelősségi feltételek alapján felelős tagállamként jelölhető meg – ellentmond a „Dublin III” rendelet általános rendszere, amely két önálló eljárást (vagyis az átvételi és a visszavételi eljárást) kívánt bevezetni, amelyek eltérő esetekre vonatkoznak, és amelyeket eltérő rendelkezések szabályoznak. Ezen ellentétes értelmezés továbbá sértené a „Dublin III” rendeletnek a nemzetközi védelmet kérelmezők másodlagos mozgásának megakadályozására irányuló célkitűzésének megvalósítását, mivel azzal járna, hogy azon tagállam illetékes hatóságai, amelyben a második kérelmet benyújtották, ténylegesen felülvizsgálhatnák azon következtetést, amelyre az első tagállam illetékes hatóságai ez utóbbi tagállam saját felelősségével kapcsolatban a kérelem megvizsgálásáért felelős tagállam meghatározására irányuló eljárás végeztével jutottak. Az említett értelmezés másfelől a „Dublin III” rendelet 3. cikkének (1) bekezdésében kimondott azon lényeges alapelv sérelméhez vezethetne, amely szerint valamely nemzetközi védelem iránti kérelmet csupán egy tagállam vizsgálhat meg.

Következtetésként a Bíróság megállapította, hogy a „Dublin III” rendelet III. fejezetében előírt felelősségi feltételekre nem lehet hivatkozni valamely visszavételi eljárás keretében meghozott, átadásra vonatkozó határozat elleni jogorvoslat alátámasztása érdekében.

Mivel azonban a „Dublin III” rendelet 8–10. cikkében előírt felelősségi feltételek célja az, hogy hozzájáruljanak a gyermek mindenképp felett álló érdekének és az érintett személyek családi életének a védelméhez, ha az érintett személy nyilvánvaló bizonyítékokat szolgáltatott a második tagállam illetékes hatóságának arra vonatkozóan, hogy a „Dublin III” rendelet 9. cikkében szereplő feltétel alkalmazásával e tagállamot kell felelős tagállamnak tekinteni, az említett tagállam a lojális együttműködés elvének megfelelően köteles elismerni saját felelősségét a „Dublin III” rendelet 20. cikke (5) bekezdésének hatálya alá tartozó helyzetben (vagyis ha a felelős tagállam meghatározására irányuló eljárást még nem fejeződött be az első tagállamban). Ennélfogva ilyen helyzetben a harmadik országbeli állampolgár a vele szemben meghozott, átadásra vonatkozó határozat elleni jogorvoslat keretében kivételesen hivatkozhat e feltételre.

A 2019. július 29-i **Torubarov** ítéletben (C-556/17, [EU:C:2019:626](#)) a nagytanácsban eljáró Bíróságnak az *eljárási irányelv* azon rendelkezését kellett értelmeznie, amely meghatározza a hatékony jogorvoslatához való jog terjedelmét, amellyel a nemzetközi védelmet (menekült jogállást vagy kiegészítő védelmet) kérelmezőknek különösen a kérelmeiket elutasító határozatokkal szemben kell rendelkezniük.⁸⁷ A Bíróság megállapította, hogy amikor valamely bíróság a nemzetközi védelmet kérelmező által előadott összes releváns ténybeli és jogi körülmény teljes körű és ex nunc vizsgálatának elvégzését követően megállapította, hogy az elismerési irányelvben előírt kritériumok alapján e kérelmező számára ilyen védelmet kell elismerni az általa kérelmének alátámasztására hivatkozott indok miatt, azonban a közigazgatási szerv vagy kvázi bírói testület ezt követően egy ezzel ellentétes tartalmú határozatot fogad el, anélkül hogy e tekintetben az említett kérelmező nemzetközi védelem iránti igényeivel kapcsolatos új értékelést igazoló új körülmények fennállását állapítaná meg, az említett bíróságnak meg kell változtatnia a korábbi ítéletének meg nem felelő, szóban forgó határozatot, és azt a saját határozatával kell helyettesítenie a nemzetközi védelem iránti kérelmet illetően, szükség esetén mellőzve annak a nemzeti szabályozásnak az alkalmazását, amely megtiltja számára, hogy így járjon el.

Ebben az ügyben a kérdést előterjesztő bírósághoz harmadik alkalommal fordult ugyanazon ügy keretében egy orosz állampolgár, aki ellen a származási országában büntetőeljárás folyt, és aki azzal az indokkal nyújtott be Magyarországon nemzetközi védelem iránti kérelmet, hogy Oroszországban a politikai meggyőződése miatti üldöztetéstől tart, illetve attól, hogy ott súlyos sérelmet fog elszenvedni. Az e kérelem megvizsgálásáért felelős magyar hatóság ugyanis háromszor utasította el a kérelmet, annak ellenére, hogy a kérdést előterjesztő bíróság két alkalommal megsemmisítette a hatóság elutasító határozatait, és az érintett második keresetével kapcsolatban – az ügyirat elemei összességének értékelését követően – arra a következtetésre jutott, hogy a nemzetközi védelem iránti kérelme megalapozott. E körülmények között az érintett harmadik keresete keretében azt kérte a kérdést előterjesztő bíróságtól, hogy a számára biztosítandó nemzetközi védelmet illetően saját határozatával váltsa fel a vitatott határozatokat. Ugyanakkor a tömeges bevándorlás kezeléséről szóló 2015. évi törvény elvonta a bíróságok reformatórius jogkörét a nemzetközi védelem megadására vonatkozó közigazgatási határozatokkal kapcsolatban.

Az *Alheto ítéletre*⁸⁸ hivatkozva a Bíróság először is emlékeztetett arra, hogy az eljárási irányelvnek nem célja, hogy egységesítse azokat az eljárási szabályokat, amelyeket a tagállamokban a nemzetközi védelem iránti kérelemmel kapcsolatos új, az ilyen kérelmet elutasító eredeti közigazgatási határozat megsemmisítését követően hozott határozat elfogadása során alkalmazni kell. Mindazonáltal az irányelvnek az ilyen kérelmek lehető leggyorsabb elbírálásának biztosítására irányuló céljából, az említett irányelv fent hivatkozott rendelkezése hatékony érvényesülésének biztosítására vonatkozó kötelezettségből, valamint a jogorvoslat hatékonysága biztosításának a Charta 47. cikkéből eredő szükségességéből kitűnik, hogy minden tagállamnak

⁸⁷ | A 46. cikk (3) bekezdése.

⁸⁸ | A Bíróság 2018. július 25-i *Alheto* ítélete (C-585/16, [EU:C:2018:584](#)).

úgy kell kialakítania a nemzeti jogszabályait, hogy az ezen eredeti határozat megsemmisítését követően, és az ügynek e kvázi bírói testület vagy közigazgatási szerv elé való visszautalása esetén rövid határidőn belül, és a megsemmisítést kimondó ítéletben szereplő értékeléssel összhangban hozzanak új határozatot.

A Bíróság különösen hangsúlyozta, hogy annak előírásával, hogy a nemzetközi védelem iránti kérelmet elutasító határozat elleni jogorvoslat elbírálására hatáskörrel rendelkező bíróságnak meg kell vizsgálnia adott esetben a kérelmező „nemzetközi védelem iránti igénye[it]”, az uniós jogalkotó az említett bíróságra olyan jogkört kívánt ruházni – amikor ez a bíróság úgy ítéli meg, hogy az e tekintetben szükséges valamennyi ténybeli és jogi elemmel rendelkezik –, hogy ezen elemek teljes körű és ex nunc, azaz kimerítő és naprakész vizsgálatát követően kötelező jelleggel döntsön azzal a kérdéssel kapcsolatban, hogy az említett kérelmező a nemzetközi védelem elismeréséhez teljesíti-e az elismerési irányelvben előírt feltételeket. Ilyen esetben, ha e bíróság arra a meggyőződésre jut, hogy a nemzetközi védelem iránti kérelemnek helyt kell adni, és megsemmisíti a hatáskörrel rendelkező nemzeti hatóság által hozott, az említett kérelmet elutasító határozatot, majd az ügyet visszautalja e hatóság elé, ez utóbbi – hacsak olyan ténybeli vagy jogi körülmények nem merülnek fel, amelyek objektíve új, naprakész értékelést tesznek szükségessé – már nem rendelkezik mérlegelési jogkörrel az ugyanazon indokok alapján kért védelem elismerésével vagy el nem ismerésével kapcsolatos döntést illetően, mint amelyeket az érintett bíróság elé terjesztettek.

Ennélfogva az olyan nemzeti jogszabályok, amelyek olyan helyzetet eredményeznek, amelyben a nemzeti bíróságnak semmilyen lehetőség nem áll rendelkezésére, amely alapján ítéletét betartathatja, gyakorlatilag megfoszthatják a nemzetközi védelmet kérelmezőt a hatékony jogorvoslattól, mivel a végső és kötelező bírósági határozat számára hatástalan maradhat.

A 2019. november 12-i **Haqbin** ítéletben (C-233/18, [EU:C:2019:956](#)) a Bíróság nagytanácsa *először határozott a befogadási irányelv 20. cikkének (4) bekezdésében a tagállamokra ruházott azon jog terjedelméről, hogy meghatározzák az azon nemzetközi védelmet kérelmező személyre alkalmazandó szankciókat, aki az őt elszállásoló befogadó állomás szabályait súlyosan megsértette, vagy súlyosan erőszakos magatartást tanúsított.* A Bíróság megállapította, hogy ez a rendelkezés a Charta 1. cikke fényében nem engedi meg a tagállamoknak, hogy ilyen esetekben a befogadásnak a szállással, az étkezéssel vagy a ruházattal kapcsolatos anyagi feltételeinek a kérelmezőtől – akár ideiglenesen – való megvonásában megnyilvánuló szankciót szabjanak ki.

Z. Haqbin afgán állampolgár, aki kísérő nélküli kiskorúként érkezett Belgiumba. Miután nemzetközi védelem iránti kérelmet terjesztett elő, befogadó állomáson helyezték el. Ezen a befogadó állomáson egy különböző etnikai háttérű lakókat érintő, erőszakos cselekményben vett részt. Ezen eseményeket követően a befogadó állomás igazgatója határozatával tizenöt napos időtartamra kizárta őt a befogadó létesítményben történő anyagi támogatásra való jogosultságból. Z. Haqbin a kizárás ezen időtartama alatt – saját nyilatkozata szerint – az éjszakákat egy brüsszeli parkban és barátoknál töltötte.

A kizáró határozattal szembeni keresetet elutasító elsőfokú ítélettel szemben Z. Haqbin által benyújtott fellebbezés tárgyában eljáró, kérdést előterjesztő bíróság e körülmények között a Bíróságtól arra kért választ, hogy a belga hatóságoknak Z. Haqbin helyzetében lehetőségük van-e megvonni vagy korlátozni a befogadásnak a nemzetközi védelmet kérelmező személy részére járó anyagi feltételeit. Egyébiránt ez utóbbi személy különös helyzetére tekintettel felmerült az a kérdés, hogy az ilyen szankció milyen feltételekkel szabható ki kísérő nélküli kiskorúra.

A Bíróság először is pontosította, hogy a befogadási irányelv 20. cikkének (4) bekezdésében szereplő szankciók főszabály szerint vonatkozhatnak a befogadás anyagi feltételeire. Mindazonáltal az ugyanezen irányelv 20. cikke (5) bekezdésének megfelelően az ilyen szankcióknak objektívnek, pártatlannak, indokolással ellátottnak és a kérelmező egyedi helyzetével arányosnak kell lenniük, és minden körülmények között biztosítaniuk kell a méltó életszínvonalat.

Márpedig a befogadás valamennyi anyagi feltételének vagy a befogadásnak a szállással, az étkezéssel vagy a ruházattal kapcsolatos valamennyi anyagi feltételének – akár ideiglenesen történő – megvonása összeegyeztethetetlen lenne a kérelmező számára méltó életszínvonal biztosításának kötelezettségével. Az ilyen szankció ugyanis megfosztja a kérelmezőt legalapvetőbb szükségletei kielégítésének lehetőségétől. Ezenkívül ellentétes az arányosság követelményével is.

A Bíróság hozzátette, hogy a tagállamok kötelesek folyamatosan és megszakítás nélkül méltó életszínvonalat biztosítani, és a nemzetközi védelmet kérelmező személyek befogadásáért felelős hatóságoknak keretek között és saját felelősségükre kell biztosítaniuk az ilyen életszínvonal garantálására alkalmas befogadási feltételekhez való hozzáférést. E hatóságok tehát nem szorítkozhatnak arra, hogy – mint ahogy a belga hatóságok eljártak – a kizárt kérelmező részére olyan hajléktalanok befogadására szolgáló magánintézmények listáját adják át, amelyek alkalmasak az elhelyezésére.

A befogadás olyan anyagi feltételeinek korlátozásában megnyilvánuló szankciót illetően, mint a napi szükségleteket fedező juttatás megvonása vagy korlátozása, a Bíróság pontosította, hogy a hatáskörrel rendelkező hatóságoknak minden körülmények között biztosítaniuk kell, hogy az ilyen szankció a kérelmező egyedi helyzetére és az ügy összes körülményeire figyelemmel megfeleljen az arányosság elvének, és ne sértse e kérelmező emberi méltóságát. E tekintetben a Bíróság emlékeztetett arra, hogy a tagállamok a befogadási irányelv 20. cikkének (4) bekezdésében meghatározott esetekben a befogadás anyagi feltételeire vonatkozó intézkedésektől eltérő intézkedéseket is előírhatnak, mint például azt, hogy a kérelmezőt a befogadó állomás elkülönített részében tartsák vagy másik befogadó állomásra költöztessék. Egyébiránt a hatáskörrel rendelkező hatóságok a kérelmezőnek az ezen irányelvben előírt feltételek tiszteletben tartásával történő őrizetbe vételének elrendeléséről is dönthetnek.

Amikor a kérelmező kísérő nélküli kiskorú, azaz a befogadási irányelv értelmében vett kiszolgáltatott helyzetben lévő személy, a nemzeti hatóságoknak az ezen irányelv 20. cikkének (4) bekezdése szerinti szankciók elfogadása során fokozott módon figyelembe kell venniük a kiskorú sajátos helyzetét, valamint az arányosság elvét. E szankciókat többek között a Charta 24. cikkére tekintettel, különösen a gyermek mindenek felett álló érdekének figyelembevételével kell kiszabni. A befogadási irányelv egyébként nem képezi akadályát annak, hogy e hatóságok úgy döntsenek, hogy a kiskorú személyt a fiatalkorúak védelmével megbízott szervezetekre vagy igazságügyi hatóságokra bízák.

1.3. Kiutasítási határozatok

A 2019. március 19-i **Arib és társai** ítéletben (C-444/17, [EU:C:2019:220](#)) a Bíróság nagytanácsa a 2008/115 irányelv⁸⁹ (a továbbiakban: visszatérési irányelv) 2. cikke (2) bekezdése a) pontjának értelmezéséről határozott, amely az e rendelkezésben említett két helyzetben lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy külső határaikon továbbra is alkalmazzák az egyszerűsített kiutasítási eljárásokat – anélkül, hogy követniük kellene az ezen irányelvben előírt valamennyi eljárási szakaszt – annak érdekében, hogy az ilyen határok átlépése során feltartóztatott harmadik országbeli állampolgárokat a lehető leggyorsabban kiutasíthassák. A Bíróság megállapította, hogy e rendelkezés – a 2016/399 rendelet⁹⁰ 32. cikkével összefüggésben értelmezve – akkor sem alkalmazandó a valamely

89| A harmadik országok illegálisan [helyesen: jogellenesen] tartózkodó állampolgárainak visszatérésével kapcsolatban a tagállamokban használt közös normákról és eljárásokról szóló, 2008. december 16-i 2008/115/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2008. L 348., 98. o.).

90| A személyek határátlépésére irányadó szabályok uniós kódexéről (Schengeni határellenőrzési kódex) szóló, 2016. március 9-i (EU) 2016/399 európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2016. L 77., 1. o.).

tagállam belső határának közvetlen közelében elfogott és a tagállam területén jogellenesen tartózkodó harmadik országbeli állampolgár helyzetére, ha ez a tagállam ezen a határon a közrendjét vagy belső biztonságát fenyegető komoly veszély miatt – e rendelet 25. cikke értelmében – visszaállította a határellenőrzést.

A Bíróság, miután megállapította, hogy a visszatérési irányelv 2. cikke (2) bekezdésének a) pontja nem teszi lehetővé a tagállamok számára, hogy kivonják ezen irányelv hatálya alól a jogellenesen tartózkodó harmadik országbeli állampolgárokat a belső határon keresztül való jogellenes beutazásuk miatt, azt vizsgálta, hogy azon körülmény folytán, hogy valamely tagállam a 2016/399 rendelet 25. cikkének megfelelően a belső határain visszaállította az ellenőrzéseket, a visszatérési irányelv 2. cikke (2) bekezdése a) pontjának hatálya alá tartozik-e az e tagállam területén jogellenesen tartózkodó és az ilyen belső határ közelében elfogott harmadik országbeli állampolgár helyzete.

E tekintetben a Bíróság először is hangsúlyozta, hogy a fent hivatkozott rendelkezésben előírt kivételt – a visszatérési irányelv hatálya alóli eltérésként – szigorúan kell értelmezni. Márpedig, ez a rendelkezés – az e tekintetben teljesen egyértelmű szövege szerint – azon harmadik országbeli állampolgár helyzetére vonatkozik, aki egy tagállam „külső határán” vagy egy ilyen külső határ közvetlen közelében tartózkodik. Így e rendelkezés egyáltalán nem említi azt a körülményt, hogy ehhez a helyzethez lehetne hasonlítani az olyan harmadik országbeli állampolgár helyzetét, aki olyan belső határon tartózkodik, ahol a 2016/399 rendelet 25. cikke értelmében visszaállították a határellenőrzést, illetve aki egy ilyen belső határ közvetlen közelében tartózkodik, holott ezen irányelv elfogadásának időpontjában az 562/2006 rendelet⁹¹ 23. és 28. cikke már előírta egyrészt, hogy a tagállamok – a közrendjüket vagy belső biztonságukat fenyegető komoly veszély esetén – belső határaikon kivételesen visszaállíthatják a határellenőrzést, másrészt pedig, hogy ilyen esetben e rendelet külső határookra vonatkozó rendelkezéseit értelemszerűen alkalmazni kell.

Másodszor, ami a visszatérési irányelv 2. cikke (2) bekezdésének a) pontjával elérni kívánt célkitűzést illeti, a Bíróság megállapította, hogy az említett célkitűzésre figyelemmel nem kell különbséget tenni a jogellenesen tartózkodó és a belső határ közvetlen közelében elfogott harmadik országbeli állampolgár helyzetében aszerint, hogy az említett határon visszaállították-e a határellenőrzést, vagy sem, mivel a határellenőrzésnek a tagállam belső határain való pusztán visszaállítása nem jár azzal a következménnyel, hogy a jogellenesen tartózkodó és az e határ átlépésekor vagy annak közvetlen közelében elfogott harmadik országbeli állampolgárt – azáltal, hogy haladéktalanul visszakísérik egy külső határhoz – gyorsabban vagy könnyebben lehet kitoloncolni a schengeni térség területéről, mint akkor, ha a 2016/399 rendelet 23. cikkének a) pontja értelmében vett rendőrségi ellenőrzés alkalmával ugyanazon a helyen fogták volna el anélkül, hogy a határellenőrzést visszaállították volna az említett határokon.

Harmadszor, a Bíróság megállapította, hogy azt, hogy a visszatérési irányelv 2. cikke (2) bekezdése a) pontjának hatályát megszorítóan kell értelmezni, az e rendelkezés háttérül szolgáló kontextus elemzése, még konkrétabban pedig a 2016/399 rendelet rendszertani értelmezése is alátámasztja. E rendelet 2. cikke értelmében ugyanis a „belső határok” és a „külső határok” fogalma kizárja egymást, az említett rendelet 32. cikke pedig annak előírására szorítkozik, hogy amennyiben valamely tagállam visszaállítja a határellenőrzést a belső határokon, e rendeletnek kizárólag a külső határookra vonatkozó releváns rendelkezéseit kell értelemszerűen alkalmazni. Ezzel szemben az említett 32. cikk nem írja elő, hogy ilyen esetben alkalmazni kell a visszatérési irányelv 2. cikke (2) bekezdésének a) pontját.

⁹¹ A személyek határátlépésére irányadó szabályok közösségi kódexének (Schengeni határ-ellenőrzési kódex) létrehozásáról szóló, 2006. március 15-i 562/2006/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2006. L 105., 1. o.; helyesbítés: HL 2015. L 57., 19. o.).

2. Bevándorlási politika

A 2019. október 3-i **X (Huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező állampolgárok – Stabil, rendszeres és elégséges források)** ítéletben (C-302/18, [EU:C:2019:830](#)) a Bíróság a 2003/109 irányelvet értelmezte azon részében, amely akként rendelkezik, hogy a tagállamok előírják harmadik ország állampolgára számára a „huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező” jogállás megszerzéséhez annak bizonyítását, hogy saját maga és eltartott családtagjai számára stabil és rendszeres jövedelemforrásokkal rendelkezik, amelyek elegendők önmaga és családtagjai eltartására anélkül, hogy az érintett tagállam szociális segélyezési rendszerére szorulnának.⁹² A Bíróság kimondta, hogy a „források” fogalma nem kizárólag a „huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező” jogállás kérelmezőjének „saját forrásaira” vonatkozik, hanem azokat a forrásokat is magában foglalhatja, amelyeket harmadik személy bocsát e kérelmező rendelkezésére, feltéve hogy, az említett kérelmező egyéni helyzetére tekintettel, e forrásokat stabilaknak, rendszereseknek és elégségeseknek lehet tekinteni.

Ezen ítélet az X, kameruni állampolgár és a Belgische Staat (belga állam) közötti jogvita keretébe illeszkedik, amelynek tárgya letelepedési engedély és „huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező” jogállás megszerzése iránti kérelem elutasítása. X kérelmében fiútestvérének forrásaira hivatkozott, és benyújtott egy e testvér által aláírt írásbeli kötelezettségvállalást, amelynek értelmében testvére gondoskodik arról, hogy X, valamint általa eltartott családtagjai stabil, rendszeres és elégséges anyagi forrásokkal rendelkezzenek. A kérelmet elutasították azzal az indokkal, hogy X nem rendelkezik saját forrásokkal, és önmagában az a tény, hogy fiútestvére eltartja, nem jelenti azt, hogy rendszeres és stabil jövedelemmel rendelkezne.

A Bíróság, miután megállapította, hogy a „források” e rendelkezésben említett fogalma önálló uniós jogi fogalom, kiemelte, hogy az említett rendelkezés szövege önmagában nem teszi lehetővé az ott említett források jellegének és eredetének meghatározását. A 2003/19 irányelv egyes nyelvi változatai ugyanis a „források” szónak megfelelő kifejezést használnak, míg más nyelvi változatok a „jövedelmek” fogalomnak megfelelő kifejezést alkalmaznak. A Bíróság így az általa végzett értelmezés során mind az irányelv célját, mind azt a szövegkörnyezetet alapul vette, amelybe a szóban forgó rendelkezés illeszkedik, és megállapította többek között azt, hogy az irányelv főszabály szerint nem teszi lehetővé a szóban forgó rendelkezésben említett források eredetére vonatkozó további feltételek előírását.

Ezt követően a Bíróság kimondta, hogy az említett rendelkezés szövegének, céljának és szövegkörnyezetének a 2004/38 irányelv⁹³ és 2003/86 irányelv⁹⁴ hasonló rendelkezéseire tekintettel végzett vizsgálatából ugyancsak az következik, hogy az ezen első rendelkezésben említett források eredete nem döntő szempont az érintett tagállam számára annak vizsgálatához, hogy e források stabilak, rendszeresek és elégségesek-e. Ugyanis a „források” 2003/109 irányelvben és 2004/38 irányelvben foglalt feltételei, még ha tartalmuk eltérő is, analóg módon akként értelmezhetők, mint amelyek nem zárják ki, hogy az érintett harmadik személytől, valamely családtagjától származó forrásokra hivatkozasson. Egyébiránt a 2003/86 irányelvből az következik, hogy nem az említett források eredete, hanem azok stabil és elégséges jellege döntő fontosságú az érintett egyéni helyzetére tekintettel.

⁹² Az 5. cikk (1) bekezdésének a) pontja.

⁹³ Az Unió polgárainak és családtagjaiknak a tagállamok területén történő szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jogáról, valamint az 1612/68/EGK rendelet módosításáról, továbbá a 64/221/EGK, a 68/360/EGK, a 72/194/EGK, a 73/148/EGK, a 75/34/EGK, a 75/35/EGK, a 90/364/EGK, a 90/365/EGK és a 93/96/EGK irányelv hatályaon kívül helyezéséről szóló, 2004. április 29-i 2004/38/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2004. L 158., 77. o.; magyar nyelvű kiadás 5. fejezet, 5. kötet, 46. o.; helyesbítés: HL 2009. L 274., 47. o.).

⁹⁴ A családegyesítési jogról szóló, 2003. szeptember 22-i 2003/86/EK tanácsi irányelv (HL 2003. L 251., 12. o.; magyar nyelvű kiadás 19. fejezet, 6. kötet, 224. o.).

Végül a Bíróság hozzátette, hogy az illetékes nemzeti hatóságnak kell megvizsgálnia, hogy a harmadik személytől vagy a kérelmező családtagjától származó forrásokat stabilaknak, rendszereseknek és elégségeseknek kell-e tekinteni. E tekintetben figyelembe vehető egy harmadik személy vagy a kérelmező családtagja részéről származó, eltartásra vonatkozó kötelezettségvállalás jogilag kötelező jellege, a kérelmező és az eltartását vállaló családtag vagy családtagok közötti családi kapcsolat, valamint e személyek forrásainak jellege és folyamatossága.

A 2019. december 12-i **Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal (Családegyesítés – A menekült lánytestvére)** ítéletben (C-519/18, [EU:C:2019:1070](#)) a Bíróság kimondta, hogy *a tagállam egy menekült lánytestvére által kért családegyesítés engedélyezéséhez előírhatja, hogy utóbbi egészségügyi állapota miatt képtelen legyen önmagáról gondoskodni*. Mindazonáltal az önmagáról gondoskodásra való képtelenséget a menekülteket jellemző sajátos helyzet figyelembevételével és egyedi vizsgálatot követően kell értékelni. Egyébiránt az ilyen családegyesítés csak akkor engedélyezhető, ha hasonlóképpen megállapítást nyert, hogy az érintett személy anyagi támogatását ténylegesen a menekült biztosítja, vagy a menekült tűnik e támogatás biztosítására a legalkalmasabbnak.

Az alapügyben a Magyarországon menekült jogállást szerzett iráni állampolgár lánytestvére családi együttélés biztosítása céljából tartózkodási engedély iránti kérelmet nyújtott be. Ugyan az érintett depressziós állapottól szenvedett, ami miatt rendszeres gyógyszeres kezelésre szorult, kérelmét többek között azzal az indokkal utasították el, hogy nem igazolta, hogy egészségi állapota miatt képtelen önmagáról gondoskodni, amely feltételt a magyar szabályozás írja elő.

Mivel a Bírósághoz e szabályozásnak a 2003/86 irányelvvel való összeegyeztethetősége kapcsán intéztek kérdéseket, a Bíróság először is kiemelte, hogy az irányelv a menekültek tekintetében előnyösebb feltételeket állapít meg a családegyesítési jog gyakorlására. Konkrétabban, a tagállamok választhatják azt, hogy e jog kedvezményében a menekült olyan családtagjait részesítsék – mint a fiú- és lánytestvér –, akiket a 2003/86 irányelv nem sorol fel kifejezetten olyanként, akik esetében ilyen családegyesítési jogot kell vagy lehet elismerni. A Bíróság hangsúlyozta tehát a tagállamokat illető mérlegelési mozgáster jelentőségét mind az arról való döntést illetően, hogy kiterjesztik-e az irányelv személyi hatályát, mind pedig annak meghatározása során, hogy melyek az érintett családtagok.

Ezt a mérlegelési mozgásteret korlátozza azonban az arról való meggyőződés kötelezettsége, hogy az érintett családtag a menekült „eltartottja”. A Bíróság jelezte, hogy a 2003/86 irányelvben kifejezetten előírt ezen feltételre önálló és egységes értelmezésnek kell vonatkoznia az Unión belül. Ennek során figyelembe kell venni a Bíróság által a 2004/38 irányelv rendszerében egy összehasonlítható feltétel kapcsán már kifejtett iránymutatásokat, tekintetbe véve egyúttal a menekültek helyzetének sajátosságát. Tehát nem követelhető meg rendszeresen a menekülttől, hogy a családegyesítés iránti kérelem előterjesztésekor biztosítsa családtagjának anyagi támogatását. Előfordulhat ugyanis, hogy a menekült egy olyan helyzettel szembesül, amelyben ténylegesen lehetetlen számára a szükséges anyagi javak eljuttatása vagy attól fél, hogy veszélynek teszi ki családtagjait, ha kapcsolatba lép velük. Ezért a Bíróság szerint ahhoz, hogy a menekült családtagját a menekült eltartottjának tekintsék, két feltételnek kell teljesülnie. Egyrészt a családtag anyagi és szociális körülményeire tekintettel képtelen fedezni alapvető szükségleteit abban az időpontban, amikor a menekülthöz való csatlakozást kérelmezi. Másrészt bizonyítani kell, hogy anyagi támogatását a menekült ténylegesen biztosítja, vagy tekintettel az összes releváns körülményre – mint a családtagnak a menekülttel való rokonsági fokára, a többi családi kapcsolatának jellegére és szilárdságára, valamint a többi családtagjának életkorára és gazdasági helyzetére –, a menekült tűnik ezen anyagi támogatás biztosítására a legalkalmasabbnak.

A Bíróság azt is megállapította, hogy az e téren fennálló mérlegelési mozgásterükre tekintettel a tagállamok további követelményeket írhatnak elő a menekült és az érintett családtagok közötti függőségi viszony jellegére vonatkozóan. Különösen előírhatják, hogy e családtagok bizonyos konkrét indokok – például egészségi állapotuk – miatt a menekült eltartottjai legyenek. Ez a lehetőség azonban két tekintetben is korlátozott. Egyrészt az ilyen nemzeti szabályozásnak tiszteletben kell tartania a Charta által biztosított alapvető jogokat,

valamint az arányosság elvét. Másrészt az illetékes nemzeti hatóságoknak az összes releváns körülményt figyelembe véve egyedi vizsgálatot kell lefolytatniuk a családtagok iránti kérelmet, valamint azon feltételt illetően, miszerint a családtagoknak a menekült eltarthatóknak kell lenniük. E hatóságoknak ezenkívül figyelembe kell venniük azt a tényt, hogy a szükségletek egyéntől függően igen széles skálán mozoghatnak, továbbá a menekültek sajátos helyzetét, különösen arra tekintettel, hogy a menekültek a bizonyítékokat a származási országukban nehezen szerzik be.

IX. Büntetőügyekben folytatott igazságügyi együttműködés: európai elfogatóparancs

A büntetőügyekben folytatott igazságügyi együttműködés területén nyolc, az európai elfogatóparancs tárgyában hozott ítéletet kell kiemelni, amelyek közül a Bíróság négy ítéletet sürgősségi előzetes döntéshozatali eljárás keretében hozott meg. Öt ítélet külön foglalkozik az európai elfogatóparancsról szóló 2002/584/IB⁹⁵ kerethatározat értelmében vett „kibocsátó igazságügyi hatóság” fogalmával.

A 2009. május 27-i **OG és PI (Lübecki és zwickaui ügyészség)** ítéletek (C-508/18 és C-82/19 PPU, [EU:C:2019:456](#)) alapjául szolgáló egyesített ügyekben a nagytanácsban eljáró Bíróság kimondta: az európai elfogatóparancsról szóló kerethatározat 6. cikkének (1) bekezdése szerinti „kibocsátó igazságügyi hatóság” – azaz az európai elfogatóparancs kibocsátására hatáskörrel rendelkező hatóság – fogalma nem terjed ki valamely tagállam azon ügyészségére, amely ki van téve azon kockázatnak, hogy közvetlenül vagy közvetetten alá lehet rendelve az igazságügyi minisztériumhoz hasonló végrehajtó hatalmi szerv egyedi utasításainak az ilyen elfogatóparancs kibocsátására vonatkozó határozat meghozatala keretében. Ezzel szemben az ugyanezen a napon szintén nagytanácsban hozott **PF (Litvánia főügyésze)** ítéletben (C-509/18, [EU:C:2019:457](#)) a Bíróság akként határozott, hogy e fogalom kiterjed valamely tagállam főügyésze, aki, miközben a bírói hatalomtól szervezetileg független, hatáskörrel rendelkezik a vádemelésre, és akinek az e tagállambeli jogállása a végrehajtó hatalomtól való függetlenségének garanciáját nyújtja az európai elfogatóparancs kibocsátása keretében.

Ezen ügyek tárgyát német ügyészségek által egy litván állampolgárral (OG ügy) és egy román állampolgárral (PI ügy) szembeni büntetőeljárás céljából kibocsátott, illetve Litvánia főügyésze által egy litván állampolgárral (PF ügy) szembeni büntetőeljárás céljából kibocsátott európai elfogatóparancsok Írországban való végrehajtása képezte.

Ítéleteiben a Bíróság először is emlékeztetett arra, hogy az „igazságügyi hatóságnak” az európai elfogatóparancsról szóló kerethatározat 6. cikkének (1) bekezdése értelmében vett fogalma önálló és egységes értelmezést követel meg, e kifejezés nem szorítkozik kizárólag a tagállami bírák vagy bíróságok kijelölésére, hanem azt úgy kell érteni, mint amely tágabb értelemben kijelöli az ezen tagállam büntető igazságszolgáltatásában részt vevő hatóságokat is, eltérően többek között a minisztériumoktól vagy rendőrségektől, amelyek a végrehajtó hatalomba tartoznak. E fogalom tehát magában foglalhatja valamely tagállam azon hatóságait is, amelyek anélkül, hogy feltétlenül bírák vagy bíróságok volnának, részt vesznek ezen tagállam büntető igazságszolgáltatásában. E tekintetben, mivel az európai elfogatóparancs megkönnyíti az ítéletet megelőzően hozott, a büntetőeljárás lefolytatására vonatkozó igazságügyi határozatok szabad mozgását, azon hatóságok, amelyek a nemzeti jog alapján ilyen határozat meghozatalára hatáskörrel rendelkeznek, az európai elfogatóparancsról szóló kerethatározat hatálya alá tartozhatnak. Ezért az ügyészséghez hasonló hatóság,

95| Az európai elfogatóparancsról és a tagállamok közötti átadási eljárásokról szóló, 2002. június 13-i 2002/584/IB tanácsi kerethatározat (HL 2002. L 190., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 6. kötet, 34. o.).

amely a büntetőeljárás keretében a bűncselekmény elkövetésével gyanúsított személlyel szemben eljárásra jogosult e személy bíróság elé állítása érdekében, az érintett tagállam igazságszolgáltatásában részt vevő hatóságnak tekintendő; a Bíróság álláspontja szerint ez mind a német ügyészségekre (OG és PI ügy), mind Litvánia főügyésére (PF ügy) igaz.

Ezt követően a Bíróság emlékeztetett arra, hogy az európai elfogatóparancs rendszere a keresett személyt megillető eljárási jogok és alapvető jogok kétszintű védelmét tartalmazza. A nemzeti bírósági határozat – mint amilyen egy nemzeti elfogatóparancs – elfogadása során első szinten biztosított bírósági védelemhez hozzáadódik az a bírósági védelem, amelyet az európai elfogatóparancs kibocsátása során második szinten kell biztosítani. Az olyan intézkedést illetően, amely az európai elfogatóparancs kibocsátásához hasonlóan sértheti a Charta 6. cikkében rögzített szabadsághoz való jogát, e védelem magában foglalja, hogy a hatékony bírói jogvédelemhez kapcsolódó követelményeknek megfelelő határozatot hozzanak, legalább az említett védelem egyik szintjén.

Ebből következik, hogy amikor a kibocsátó tagállam az európai elfogatóparancs kibocsátására vonatkozó hatáskört az e tagállam igazságszolgáltatásában részt vevő olyan hatóságra bízta, amely nem valamely bíró vagy bíróság, a nemzeti bírósági határozatnak – mint amilyen a nemzeti elfogatóparancs, amelyhez az európai elfogatóparancs kapcsolódik – meg kell felelnie az ilyen követelményeknek. A Bíróság álláspontja szerint e megoldás teszi lehetővé a végrehajtó igazságügyi hatóság számára annak biztosítását, hogy büntetőeljárás lefolytatása céljából európai elfogatóparancs kibocsátására vonatkozó határozat bírósági felülvizsgálatnak alávetett nemzeti eljárás alapján alapul, és hogy az e nemzeti elfogatóparanccsal érintett személy élhessen az ilyen jellegű határozatok elfogadásához kapcsolódó összes garanciával.

Az érintett személy jogai védelmének második szintje magában foglalja, hogy az illetékes igazságügyi hatóság az európai elfogatóparancs kibocsátásához a nemzeti jognak megfelelően ellenőrzi többek között az e kibocsátáshoz szükséges feltételek fennállását, és megvizsgálja azt a kérdést, hogy az egyes esetek sajátosságaira tekintettel az említett kibocsátás arányos-e. Továbbá a kibocsátó igazságügyi hatóság biztosítékot kell, hogy tudjon adni a végrehajtó igazságügyi hatóság számára arra vonatkozóan, hogy a kibocsátó tagállam bírósági rendszere által nyújtott garanciákra tekintettel függetlenül jár el az európai elfogatóparancs kibocsátásával járó feladatok ellátása során. E függetlenség megköveteli a jogállásra és a szervezetre vonatkozó olyan szabályok fennállását, melyek képesek biztosítani, hogy a kibocsátó igazságügyi hatóság az ilyen elfogatóparancs kibocsátására vonatkozó határozat meghozatala keretében ne legyen kitéve semmiféle olyan kockázatnak, hogy többek között a végrehajtó hatalomtól származó egyedi utasításnak van alávetve. Végül, amikor a kibocsátó tagállam joga az európai elfogatóparancs kibocsátására vonatkozó hatáskört az e tagállam igazságszolgáltatásában részt vevő olyan hatóságra bízta, amely maga nem valamely bíróság, az ilyen elfogatóparancs kibocsátására vonatkozó határozatnak és különösen az ilyen határozat arányos jellegének az említett tagállamban olyan bírósági jogorvoslat alá kell esnie, amely teljes mértékben megfelel a hatékony bírói jogvédelem követelményeinek.

A Bíróság a 2019. december 12-i **Parquet général du Grand-Duché de Luxembourg és Openbaar Ministerie (Lyoni és tours-i ügyészek)** ítéletben (C-566/19 PPU és C-626/19 PPU, [EU:C:2019:1077](#)), **Openbaar Ministerie (Svéd ügyészség)** ítéletben (C-625/19 PPU, [EU:C:2019:1078](#)) és **Openbaar Ministerie (Brüsszeli királyi ügyész)** ítéletben (C-627/19 PPU, [EU:C:2019:1079](#)) sürgősségi előzetes döntéshozatali eljárás keretében *kiegészítette közelmúltbeli ítélkezési gyakorlatát*⁹⁶ az európai elfogatóparancsról szóló kerethatározattal kapcsolatban, és

96] Lásd többek között: 2019. május 27-i **OG és PI (Lübecki és zwickau ügyészség)** ítélet (C-508/18 és C-82/19 PPU, [EU:C:2019:456](#)); 2019. május 27-i **PF (Litvánia főügyésze)** ítélet (C-509/18, [EU:C:2019:457](#)); 2019. október 9-i **NJ (Bécsi ügyészség)** ítélet (C-489/19 PPU, [EU:C:2019:849](#)).

iránymutatással szolgált az európai elfogatóparancsot „kibocsátó igazságügyi hatóság” függetlenségére vonatkozó követelménnyel és az ilyen elfogatóparanccsal érintett személyeknek biztosítandó hatékony bírói jogvédelemre vonatkozó követelménnyel kapcsolatban.

Az alapügyekben az európai elfogatóparancsokat a francia (C-566/19. PPU. és C-626/19. PPU. sz. ügyek), a svéd (C-625/19. PPU. sz. ügy) és a belga (C-627/19. PPU. sz. ügy) ügyészség bocsátotta ki, az első három ügyben büntetőeljárás lefolytatása, az utolsó esetben pedig büntetés végrehajtása céljából. Ezen európai elfogatóparancsok végrehajtásával kapcsolatban kérdés merült fel, amely különösen az egyes ügyészségek „kibocsátó igazságügyi hatóságnak” minősülésétől függött.

Először is a Bíróság megvizsgálta, hogy a francia ügyészség jogállása kellő függetlenségi garanciát biztosít-e ahhoz, hogy európai elfogatóparancsokat bocsásson ki, és úgy ítélte meg, hogy igen.

Ami a francia ügyészeket illeti, a Bíróság szerint a benyújtott bizonyítékok elegendőek annak bizonyításához, hogy hatáskörrel rendelkeznek arra, hogy az európai elfogatóparancs kibocsátásának szükségességét és arányos jellegét – különösen a végrehajtó hatalomtól – függetlenül értékeljék, és hogy e hatáskört objektív módon gyakorolják, figyelembe véve valamennyi terhelő és mentő bizonyítékot. Függetlenségüket nem teszi kérdéssé az, hogy vádhatósági feladatokat látnak el, sem az, hogy az igazságügyi miniszter általános büntetőpolitikai utasításokat adhat, sem pedig az, hogy a feletteseik – akik maguk is az ügyészség tagjai – irányítása és ellenőrzése alatt állnak, tehát kötelesek eleget tenni ez utóbbiak utasításainak.

Másodszor, a Bíróság pontosította a közelmúltbeli ítélkezési gyakorlatában megfogalmazott azon követelményt, amely szerint az európai elfogatóparancs kibocsátására vonatkozó határozatnak, ha azt az igazságszolgáltatásban részt vevő, de bíróságnak nem minősülő hatóság hozza meg, a kibocsátó tagállamban olyan bírósági jogorvoslat tárgyát kell képeznie, amely megfelel a hatékony bírói jogvédelem követelményeinek.

Elsősorban a Bíróság hangsúlyozta, hogy az ilyen bírósági jogorvoslati lehetőség fennállása nem feltétele annak, hogy a hatóság az európai elfogatóparancsról szóló kerethatározat értelmében vett „kibocsátó igazságügyi hatóságnak” minősüljön.

Másodszorban a Bíróság megjegyezte, hogy a tagállamok feladata annak biztosítása, hogy jogrendjeik hatékonyan garantálják a bírói jogvédelem megkövetelt szintjét, az általuk alkalmazott eljárási szabályok segítségével, amelyek jogrendszerenként eltérőek lehetnek. E tekintetben az európai elfogatóparancs kibocsátására vonatkozó határozattal szembeni külön jogorvoslati jog bevezetése csak egy a lehetőségek közül. Így a Bíróság megállapította, hogy a valamely más hatóság, nem pedig bíróság által büntetőeljárás lefolytatása céljából kibocsátott európai elfogatóparanccsal érintett személyt megillető hatékony bírói jogvédelemhez kapcsolódó követelmények teljesülnek, amennyiben az elfogatóparancs kibocsátásának feltételei, különösen pedig annak arányos jellege a kibocsátó tagállamban bírósági felülvizsgálat tárgyát képezik.

Ebben az ügyben a francia és a svéd rendszer megfelel e követelményeknek, mivel a nemzeti eljárási szabályok alapján az ügyészség európai elfogatóparancs kibocsátására vonatkozó határozatának arányos jellege előzetes bírósági felülvizsgálat tárgyát képezheti, mégpedig a kibocsátással kvázi egyidejűleg, de a kibocsátást követően is. Konkrétan, ezen arányos jelleg értékelését – a későbbiekben adott esetben az európai elfogatóparancs alapját képező – nemzeti határozatot hozó bíróság előzetesen elvégzi.

Arra az esetre, ha az ügyészség az európai elfogatóparancsot nem büntetőeljárás lefolytatása céljából, hanem egy jogerős ítéletben kiszabott szabadságvesztés-büntetés végrehajtása céljából bocsátotta ki, a Bíróság kimondta, hogy a hatékony bírói jogvédelemhez kapcsolódó követelmények nem jelentik azt, hogy az ügyészség határozatával szemben külön jogorvoslati lehetőséget kellene előírni. Az a tény, hogy a belga rendszer nem ír elő ilyen jogorvoslati lehetőséget, tehát nem jelenti azt, hogy e követelményeknek nem felel meg. E tekintetben a Bíróság hangsúlyozta, hogy amikor az európai elfogatóparancs büntetés végrehajtására

irányul, a bírósági felülvizsgálat az ezen elfogatóparancs alapjául szolgáló, végrehajtható ítélettel megvalósul. A végrehajtó igazságügyi hatóság ugyanis vélelmezheti, hogy az ilyen elfogatóparancs kibocsátására vonatkozó határozatot olyan bírósági eljárás alapján hozták meg, amelyben garantálták a keresett személy alapvető jogainak védelmét. Egyébiránt ezen elfogatóparancs arányos jellege a kiszabott büntetésből is ered, mivel az európai elfogatóparancsról szóló kerethatározat előírja, hogy annak legalább négy hónap tartamú szabadságvesztés-büntetést vagy biztonsági intézkedést kell magában foglalnia.

A 2019. június 24-i **Popławski** ítéletben (C-573/17, [EU:C:2019:530](#)) a nagytanácsban eljáró Bíróság azt a kérdést vizsgálta, hogy az európai elfogatóparancsot végrehajtó igazságügyi hatóság az uniós jog elsőbbségének elvére tekintettel köteles-e mellőzni valamely kerethatározattal ellentétes nemzeti rendelkezések alkalmazását. Továbbá a Bíróság pontosította a 2008/909 kerethatározat⁹⁷ elfogadását követően valamely tagállam által e kerethatározat 28. cikkének (2) bekezdése alapján tett nyilatkozat joghatásait. E rendelkezés értelmében „[e] kerethatározat tanácsi elfogadásakor [...] bármely tagállam nyilatkozhat úgy, hogy azokban az esetekben, amikor a [végrehajtandó] jogerős ítélet meghozatalára az általa meghatározott időpontnál hamarabb kerül sor, kibocsátó és végrehajtó államként továbbra is az elítélt személyek átszállításáról szóló, 2011. december 5. előtt alkalmazandó meglévő jogi eszközöket alkalmazza”.

Az alapeljárás tárgya egy lengyel bíróság által egy Hollandiában lakó lengyel állampolgárral szemben kiszabott szabadságvesztés-büntetés Lengyelországban történő végrehajtása céljából kibocsátott európai elfogatóparancs Hollandiában történő végrehajtása volt. Ezen európai elfogatóparancs végrehajtása keretében 2015 októberében előzetes döntéshozatal iránti kérelmet terjesztett elő az alapügyben eljáró bíróság, amelyre a Bíróság a 2017. június 29-i **Popławski ítéletben**⁹⁸ adott választ. Ezen ítéletben a Bíróság többek között kimondta: az európai elfogatóparancsról szóló kerethatározat 4. cikkének 6. pontját, amely az európai elfogatóparancs végrehajtása megtagadásának mérlegelhető okát állapítja meg, úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétes az e rendelkezést végrehajtó azon tagállami jogszabály, amely – abban az esetben, ha az e tagállam területén határozatlan időre szóló tartózkodási engedéllyel rendelkező külföldi átadását egy másik tagállam az ezen állampolgárra jogerős bírósági határozattal kiszabott szabadságvesztés-büntetés végrehajtása végett kéri – egyfelől nem engedélyezi ezen átadást, másfelől pedig azon kötelezettség előírására szorítkozik, hogy az első tagállam igazságügyi hatóságai közöljék a második tagállam igazságügyi hatóságaival, hogy vállalják ezen ítélet végrehajtását anélkül, hogy az átadás megtagadásának időpontjában a végrehajtás tényleges átvétele biztosítva lenne, továbbá anélkül, hogy abban az esetben, ha ezen átvétel a későbbiekben lehetetlenné válna, e megtagadás vitatható lenne.

A második **Popławski** ítéletben a Bíróság – utalva többek között a 2008/909 kerethatározat 28. cikke (2) bekezdésének szövegére és e kerethatározat általános rendszerére – először is akként határozott, hogy az e kerethatározat elfogadása után e rendelkezés alapján valamely tagállam által tett nyilatkozat nem alkalmas joghatás kiváltására.

Ezután a Bíróság emlékeztetett a nemzeti bíróságot az uniós jog elsőbbségének elvére tekintettel terhelő kötelezettség olyan helyzetben fennálló terjedelmére, amelyben a nemzeti jog valamely rendelkezése ellentétes az uniós jog olyan rendelkezéseivel, amelyek – mint az európai elfogatóparancsról szóló kerethatározat

97] A kölcsönös elismerés elvének büntetőügyekben hozott, szabadságvesztés büntetéseket kiszabó vagy szabadságelvonással járó intézkedéseket alkalmazó ítéleteknek az Európai Unióban való végrehajtása céljából történő alkalmazásáról szóló, 2008. november 27-i 2008/909/IB tanácsi kerethatározat (HL 2008. L 327., 27. o.).

98] A Bíróság 2017. június 29-i **Popławski** ítélete (C-579/15, [EU:C:2017:503](#)).

és a 2008/909 kerethatározat – nem rendelkeznek közvetlen hatállyal. Ilyen helyzetben e bíróság nem köteles kizárólag az uniós jog alapján mellőzni a nemzeti jogának az érintett uniós jogi rendelkezéssel ellentétes rendelkezésének alkalmazását.

A Bíróság azonban arra is emlékeztetett, hogy bár a kerethatározatoknak nincs közvetlen hatályuk, kötelező jellegük mindazonáltal arra kötelezi a nemzeti hatóságokat, hogy – e kerethatározatok átültetésére előírt határidő leteltét követően – a belső jogukat ezekkel összhangban állóan értelmezzék, ami azonban nem szolgálhat a nemzeti jog contra legem értelmezésének alapjául és nem sértheti a jog alapvető elveit, így különösen sem a jogbiztonság elvét, sem a visszaható hatály tilalmát. A holland jognak az európai elfogatóparancsról szóló kerethatározattal összhangban álló értelmezésére vonatkozó kötelezettségről szólva a Bíróság emlékeztetett arra, hogy a korábbi, 2017. június 29-i *Popławski* ítéletében megállapította, hogy a nemzeti bíróságnak e kerethatározat teljes érvényesülésének biztosítására irányuló kötelezettsége a Holland Királyság számára azzal jár, hogy köteles végrehajtani az alapeljárásban szóban forgó európai elfogatóparancsot, vagy ha annak végrehajtását megtagadja, biztosítania kell a D. A. Popławskival szemben Lengyelországban kiszabott büntetés Hollandiában történő tényleges végrehajtását.

Másodsorban a Bíróság egyébiránt pontosította, hogy milyen értelmezést kell adni az európai elfogatóparancsról szóló kerethatározat 4. cikke 6. pontjának. Ezzel kapcsolatban először is azon, a végrehajtó tagállam e rendelkezésben előírt kötelezettségét illetően, hogy az európai elfogatóparancs végrehajtásának megtagadása esetén biztosítani kell a keresett személlyel szemben a szabadságvesztés-büntetés tényleges végrehajtását, a Bíróság emlékeztetett arra, hogy ez a végrehajtó tagállam valódi kötelezettségvállalását feltételezi e büntetés végrehajtására vonatkozóan. Ezért pusztán az a körülmény, hogy ezen állam úgy nyilatkozik, hogy „vállalja” e büntetés végrehajtását, nem tekinthető e megtagadás igazolásaként. Ebből az következik, hogy az európai elfogatóparancs végrehajtásának mindennemű megtagadását meg kell, hogy előzze a végrehajtó igazságügyi hatóság által azzal kapcsolatban folytatott vizsgálat, hogy a büntetésnek a saját belső joga szerinti végrehajtása ténylegesen lehetséges-e. E feltételek mellett kizárólag a kérdést előterjesztő bíróság feladata az adott ügyben annak értékelése, hogy a holland jog értelmezhető-e úgy contra legem értelmezés nélkül, hogy az európai elfogatóparancsról szóló kerethatározat az érintett nemzeti rendelkezés alkalmazása szempontjából egy egyezményen alapuló jogalaphoz hasonlítható. Ezzel kapcsolatban a Bíróság hangsúlyozta: a kérdést előterjesztő bíróság az alapügyben nem vélheti úgy joggal, hogy e nemzeti jogi rendelkezés uniós joggal összhangban álló értelmezése már önmagában azért lehetetlen, mert ezt a rendelkezést az átadás megtagadása esetén eljáró miniszter az uniós joggal összhangban nem álló módon értelmezte. Ebből az következik, hogy amennyiben a kérdést előterjesztő bíróság arra a következtetésre jut, hogy az európai elfogatóparancsról szóló kerethatározat a holland jog szerint elismert értelmezési módszerekkel összhangban, az érintett nemzeti rendelkezés alkalmazása szempontjából egy egyezményhez hasonlítható, köteles az ily módon értelmezett rendelkezést az alapeljárás tárgyát képező jogvitában alkalmazni, tekintet nélkül arra, hogy a miniszter ellentmond az ilyen értelmezésnek.

Az európai elfogatóparancsról szóló kerethatározat 4. cikkének 6. pontjában előírt azon kötelezettséget illetően, hogy mérlegelési mozgásteret kell biztosítani a végrehajtó igazságügyi hatóság számára az európai elfogatóparancs végrehajtása megtagadásának e rendelkezés szerinti mérlegelhető oka érvényesítését illetően, a Bíróság emlékeztetett arra, hogy e hatóságnak figyelembe kell tudnia venni a végrehajtás megtagadásának e mérlegelhető oka által követett célt, amely abból áll, hogy lehetőséget biztosítson a végrehajtó igazságügyi hatóságnak arra, hogy különleges jelentőséget tulajdonítson az azon esély növelésére vonatkozó lehetőségnek, hogy a keresett személy a vele szemben kiszabott büntetés letöltésekor visszaileshet a társadalomba. Ebből következik, hogy a végrehajtó igazságügyi hatóságra ruházott azon jogosultság, hogy e rendelkezés alapján megtagadja a keresett személy átadását, csak akkor érvényesíthető, ha e hatóság, miután megvizsgálta egyrészt, hogy e személy a végrehajtó tagállamban tartózkodik, annak állampolgára vagy lakosa, másrészt pedig, hogy a kibocsátó tagállam által e személlyel szemben kiszabott szabadságvesztés-büntetés ténylegesen végrehajtható a végrehajtó tagállamban, úgy ítéli meg, hogy olyan jogos érdek áll fenn, amely indokoltá teheti, hogy a kibocsátó tagállamban kiszabott büntetést a végrehajtó tagállamban hajtsák

végre. Éppen ezért elsősorban a kérdést előterjesztő bíróság feladata, hogy a nemzeti jogát – a lehető legteljesebb mértékben – az európai elfogatóparancsról szóló kerethatározatban meghatározott célnak megfelelő eredmény biztosítását lehetővé tévő módon értelmezze. Ha ez nem lehetséges, akkor e bíróságnak a nemzeti jogát legalább is olyan módon kell értelmeznie, amely alapján olyan megoldást találhat az alapügyben, amely nem ellentétes e kerethatározat célkitűzésével, és amely lehetővé teszi D. A. Popławski büntetlenül maradásának elkerülését. Ez akkor valósulhatna meg, ha e bíróság e jogot úgy értelmezné, hogy a D. A. Popławskival szemben kibocsátott európai elfogatóparancs végrehajtásának megtagadása annak biztosításától függ, hogy a D. A. Popławskival szemben Lengyelországban kiszabott szabadságvesztés-büntetést Hollandiában ténylegesen végre is fogják hajtani, még akkor is, ha ennek megtagadása automatikus.

A 2019. október 15-i **Dorobantu** ítéletben (C-128/18, [EU:C:2019:857](#)) a nagytanácsban eljáró Bíróság a Charta 4. cikkében foglalt kényszer és az embertelen vagy megalázó bánásmód tilalmának fényében értelmezte az európai elfogatóparancsról szóló kerethatározat⁹⁹ azon rendelkezését, amely előírja, hogy ez a kerethatározat nem érinti az Európai Unióról szóló Szerződés 6. cikkében biztosított alapvető jogok és alapvető jogelvek tiszteletben tartásának a kötelezettségét.

Az alapjogvita egy román bíróság által valamely román állampolgárral szemben kibocsátott európai elfogatóparancs Németországban való végrehajtására vonatkozik. Egy német bíróság ezen európai elfogatóparancs végrehajtó igazságügyi hatóságaként arra keresett választ, hogy milyen szempontokat kell alkalmaznia annak értékelése során, hogy a román hatóságoknak való átadása esetén ezen állampolgár fogvatartási körülményei tiszteletben tartják-e a Charta 4. cikkét. Ezen ügy lehetővé tette a Bíróság számára, hogy pontosítsa a többek között az *Aranyosi és Căldăraru*¹⁰⁰ és *Generalstaatsanwaltschaft (Fogvatartási körülmények Magyarországon)*¹⁰¹ ügyből fakadó ítélkezési gyakorlatát.

Először is a Bíróság a kibocsátó tagállamban fennálló fogvatartási körülmények végrehajtó igazságügyi hatóság általi vizsgálatának intenzitásáról és terjedelméről nyilatkozott. E tekintetben a Bíróság kimondta, hogy amennyiben e hatóság olyan objektív, megbízható, pontos és kellően aktuális információkkal rendelkezik, amelyek tanúsítják, hogy a kibocsátó tagállam büntetés-végrehajtási intézeteiben a fogvatartási körülményeket érintően rendszerszintű vagy általánossá vált hiányosságok állnak fenn, e hatóságnak, annak értékelése érdekében, hogy fennállnak-e olyan komoly és bizonyítékokkal alátámasztott okok, amelyek alapján feltételezhető, hogy az e tagállamnak való átadását követően az európai elfogatóparanccsal érintett személy ténylegesen ki lenne téve az embertelen vagy megalázó bánásmód veszélyének, figyelembe kell vennie a fogva tartás abban a büntetés-végrehajtási intézetben uralkodó releváns fizikai körülményeinek összességét, amelyben az érintett fogva tartását konkrétan végrehajtani tervezik. Az embertelen vagy megalázó bánásmód tilalmának abszolút jellegére tekintettel e vizsgálat nem korlátozódik a nyilvánvaló hiányosságokra.

Egyébiránt, tekintettel egyrészt az ilyen vizsgálat konkrét és precíz jellegére, másrészt a kerethatározatban rá előírt határidőkre, a végrehajtó igazságügyi hatóság végezhet a kibocsátó tagállam összes olyan büntetés-végrehajtási intézetét jellemző általános fogvatartási körülményekre vonatkozó vizsgálatot, amelyekben az érintett személy fogva tartható. Az abban a büntetés-végrehajtási intézetben uralkodó fogvatartási körülmények vizsgálata céljából, amelyben az érintett fogva tartását konkrétan végrehajtani tervezik, a végrehajtó

99| Az európai elfogatóparancsról szóló kerethatározat 1. cikkének (3) bekezdése.

100| A Bíróság 2016. április 5-i *Aranyosi és Căldăraru* ítélete (C-404/15 és C-659/15 PPU, [EU:C:2016:198](#)).

101| A Bíróság 2018. július 25-i *Generalstaatsanwaltschaft (Fogvatartási körülmények Magyarországon)* ítélete (C-220/18 PPU, [EU:C:2018:589](#)).

igazságügyi hatóságnak kérnie kell az általa szükségesnek talált információkat a kibocsátó igazságügyi hatóságtól, és főszabály szerint bíznia kell az e hatóság által nyújtott biztosítékokban olyan konkrét tényezők hiányában, amelyek arra engednek következtetni, hogy a fogvatartási körülmények sértik a Charta 4. cikkét.

A végrehajtó igazságügyi hatóság által értékelendő fizikai körülmények sorában szerepelnek az ezen intézet egy zárkájában egy fogvatartottra eső személyes tér, a higiéniai körülmények, valamint a fogvatartott említett intézetben való szabad mozgásának mértéke.

Másodszor, ami közelebbről a fogvatartottak rendelkezésére álló személyes teret illeti, a Bíróság rámutatott, hogy a végrehajtó igazságügyi hatóságnak jelenleg az uniós jogban e tekintetben előírt minimális szabályok hiányában az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló európai egyezmény (EJEE)¹⁰² 3. cikkéből eredő minimális követelményeket kell figyelembe vennie, mivel az e rendelkezésben előírt jog megfelel a Charta 4. cikkében biztosított jognak. Az Emberi Jogok Európai Bíróságának ítélezési gyakorlatára hivatkozva a Bíróság kimondta, többek között, hogy az a tény, hogy a fogvatartott rendelkezésére álló személyes tér egy közös zárkában kisebb mint 3 m², az EJEE 3. cikkének a megsértésére vonatkozóan erős vélelmet keletkeztet, amely csak akkor dönthető meg, ha e személyes tér csökkentései rövid tartamúak, alkalmi jellegűek és kismértékűek, e csökkentésekhez a cellán kívüli mozgás szabadsága és a cellán kívüli megfelelő tevékenységek társulnak, továbbá az érintett intézet általánosságban megfelelő fogvatartási körülményeket biztosít. A Bíróság egyébiránt pontosította, hogy a rendelkezésre álló alapterület számításából ki kell hagyni a higiéniai létesítményeket, de bele kell számítani a bútorok által elfoglalt teret, mindazonáltal a fogva tartottaknak lehetőséggel kell rendelkezniük arra, hogy a zárkában normálisan mozogjanak.

Harmadszor, a Bíróság úgy ítélte meg, hogy a kibocsátó tagállam fogvatartási körülményeinek többek között utólagos bírósági felülvizsgálatának fennállása figyelembe vehető az európai elfogatóparancs által érintett személy tervezett fogva tartása körülményeinek a végrehajtó igazságügyi hatóság általi átfogó értékelése keretében. Mindazonáltal e hatóság nem tekintheti kizártnak az embertelen vagy megalázó bánásmód tényleges veszélyének fennállását önmagában amiatt, hogy az érintett személy e tagállamban a fogvatartási körülményeinek a vitatását lehetővé tévő jogorvoslati lehetőséggel rendelkezik, vagy hogy olyan jogszabályi vagy strukturális intézkedéseket hoztak, amelyek a fogvatartási körülmények vizsgálatának fokozására irányulnak.

Végül, negyedszer, a Bíróság kimondta, hogy a végrehajtó igazságügyi hatóság részéről annak megállapítása, hogy komoly és bizonyítékokkal alátámasztott okokból vélelmezhető, hogy az érintett személy a kibocsátó tagállamnak való átadását követően ténylegesen ki lenne téve az ilyen veszélynek az abban a büntetés-végrehajtási intézetben uralkodó körülmények miatt, amelyben a fogva tartását konkrétan végrehajtani tervezik, az ilyen átadásról való határozathozatal céljából nem mérhető össze a büntetőügyekben folytatott igazságügyi együttműködés hatékonyságával, valamint a kölcsönös bizalom és elismerés elveivel kapcsolatos megfontolásokkal. Ugyanis az embertelen vagy megalázó bánásmód tilalmának abszolút jellegével összeegyeztethetetlen, hogy az ilyen bánásmód tilalmára vonatkozó alapvető jogot ilyen megfontolások bármiféle módon korlátozzanak. Így annak biztosításának szükségessége, hogy az érintett személy ne legyen kitéve semmiféle embertelen vagy megalázó bánásmódnak, kivételesen igazolja a kölcsönös bizalom és elismerés elveinek korlátozását.

102| 1950. november 4-én Rómában aláírt egyezmény.

X. Közlekedés

Ebben a részben két ítéletet kell kiemelni. Az egyik ítélet a „rendkívüli körülménynek” a visszautasított beszállás és légijáratok törlése vagy jelentős késése esetén az utasoknak nyújtandó kártalanításról és segítségről szóló 261/2004 rendelet értelmében vett fogalmát értelmezi. A másik ítélet a „szállítási szerződésnek” a vasúti személyszállítást igénybe vevő utasok jogairól és kötelezettségeiről szóló 1371/2007 rendelet értelmében vett fogalmát értelmezi.

A 2019. április 4-i **Germanwings** ítéletben (C-501/17, [EU:C:2019:288](#)) a Bíróság a 261/2004 rendelet¹⁰³ értelmében vett „rendkívüli körülmény” fogalmát értelmezte, és úgy ítélte meg, hogy a repülőgépbabroncsban a futópályán található csavar által okozott sérülés ilyen körülménynek minősül. Az ilyen körülményből eredő, a tervezett érkezéshez képest háromórás vagy azt meghaladó késés esetén a légi fuvarozó azonban köteles kártalanítást fizetni az utasoknak, ha nem vett igénybe valamennyi rendelkezésére álló eszközt a légi járat késésének korlátozása érdekében.

Az alapeljárás egy utas – akinek a légi járata jelentősen késett – és a Germanwings légi fuvarozó között ezen utas Germanwings általi kártalanításának megtagadása tárgyában folyt. A légi fuvarozó azzal az indokkal tagadta meg a kártalanítási kérelem teljesítését, hogy az érintett légi járat késését a repülőgépbabroncsban a futópályán található csavar által okozott sérülés okozta, és a körülményt a 261/2004 rendelet értelmében „rendkívülinek”¹⁰⁴ kell minősíteni, amely mentesíti e légi fuvarozót az ugyanezen rendelet¹⁰⁵ szerinti kártalanítási kötelezettsége alól.

Az ügyben eljáró regionális bíróság azt szerette volna tudni, hogy a sérülés a 261/2004 rendelet értelmében vett „rendkívüli körülménynek” minősül-e.

A Bíróság legelőször is kifejtette, hogy a légi fuvarozó nem köteles kártalanítást fizetni az utasoknak, ha bizonyítani tudja, hogy a légi járat törlését vagy az érkezéskor legalább háromórás késését olyan „rendkívüli körülmények” okozták, amelyeket minden észszerű intézkedés ellenére sem lehetett volna elkerülni, és hogy – ilyen körülmény bekövetkezésekor – a helyzethez igazított, valamennyi személyi vagy tárgyi erőforrást és a rendelkezésére álló pénzügyi eszközöket igénybe vevő intézkedést elfogadta annak elkerülése érdekében, hogy e körülmény az érintett légi járat törléséhez vagy annak jelentős késéséhez vezessen, azonban nem követelhető meg, hogy az adott időpontban a vállalkozásának kapacitását tekintve elviselhetetlen áldozatokat hozzon.

A Bíróság így emlékeztetett arra, hogy a 261/2004 rendelet értelmében vett „rendkívüli körülményeknek” minősíthetők az olyan események, amelyek jellegüknél vagy eredetüknél fogva nem tartoznak az érintett légi fuvarozó rendes tevékenységi körébe, és annak tényleges befolyásán kívül esnek.

A Bíróság úgy ítélte meg, hogy még ha a légi fuvarozók rendszeresen is találkoznak a légi járművek gumibroncsának sérüléseivel, valamely gumibroncs kizárólag a repülőtér futópályáján található idegen

¹⁰³ | A visszautasított beszállás és légi járatok törlése vagy hosszú késése [helyesen: jelentős késése] esetén az utasoknak nyújtandó kártalanítás és segítség közös szabályainak megállapításáról, és a 295/91/EGK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2004. február 11-i 261/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2004. L 46., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 7. fejezet, 8. kötet, 10. o.; helyesbítés: HL 2019. L 119., 202. o.).

¹⁰⁴ | A 261/2004 rendelet 5. cikkének (3) bekezdése.

¹⁰⁵ | A 261/2004 rendelet 5. cikkének (1) bekezdése és 7. cikke.

testtel való ütközése által okozott hibája a jellegénél vagy az eredeténél fogva nem tekinthető az érintett légi fuvarozó rendes tevékenységi körébe tartozónak. E körülmény továbbá a tényleges befolyási körén kívül esik, és ezért a 261/2004 rendelet értelmében vett „rendkívüli körülménynek” kell minősíteni.

Ugyanakkor a 261/2004 rendelet szerinti kártalanítási kötelezettsége alóli mentesülés érdekében a légi fuvarozó feladata annak bizonyítása, hogy valamennyi rendelkezésére álló eszközt igénybe vette annak elkerülése érdekében, hogy a repülőtér futópályáján található idegen test okán sérült gumibroncs cseréje ne vezessen az érintett légi járat jelentős késéséhez, aminek ellenőrzése a kérdést előterjesztő bíróság feladata. A Bíróság a gumibroncsok sérülését illetően e tekintetben megállapította, hogy a légi fuvarozók az általuk kiszolgált repülőtereken a gumibroncsaik cseréjére irányuló szerződéseket köthetnek a légijármű-karbantartó vállalkozásokkal, amelyek elsőbbségi kiszolgálást biztosítanak számukra.

A Bíróság a 2019. november 7-i **Kanyeba és társai** ítéletben (C-349/18–C-351/18, [EU:C:2019:936](#)) egyrészt a vasúti személyszállítást igénybe vevő utasok jogairól és kötelezettségeiről szóló 1371/2007 rendelet¹⁰⁶ 3. cikkének 8. pontja értelmében vett „szállítási szerződés” fogalmának értelmezéséről, másrészt a nemzeti bíróság azon hatásköréről foglalt állást, amikor egy szerződési feltételnek a tisztességtelen feltételekről szóló 93/13 irányelv¹⁰⁷ értelmében vett tisztességtelen jellegét állapítja meg.

Ez az ítélet a belga államvasúti társaság (SNCB) és három utas közötti, az ez utóbbiaktól vonaton menetjegy nélkül történő utazás miatt követelt pótdíj tárgyában folyamatban lévő három jogvita keretébe illeszkedik. Miután ugyanis ezen utasok megtagadták a helyzetük úgy történő rendezését, hogy vagy haladéktalanul megfizetik az emelt összegű menetdíjat vagy utólagosan egy átalányösszeget, az SNCB bíróság elé idéztette őket annak érdekében, hogy ez utóbbi kötelezze e személyeket a szállítási feltételeinek az említett megsértése miatt neki járó összegek megfizetésére. Az SNCB ennek keretében azt állította, hogy a közte és az utasok között nem szerződéses, hanem közigazgatási jogviszony áll fenn, mivel nem vásároltak menetjegyet. A kérdést előterjesztő bíróság e jogviták elbírálása során egyrészt arról kérdezte a Bíróságot, hogy milyen jellegű jogviszony áll fenn a közlekedési vállalat és az e vállalat szolgáltatásait menetjegy nélkül igénybe vevő utas között, másrészt arról, hogy az SNCB által követelt pótdíjaktól el lehet-e esetlegesen tekinteni az ilyen utas esetében a tisztességtelen feltételekre vonatkozó szabályozás által nyújtott védelem címén.

A Bíróság először pontosította az 1371/2007 rendelet 3. cikke 8. pontjának értelmében vett „szállítási szerződés” fogalmát. Először is megjegyezte, hogy e rendelkezés szövegére tekintettel e szerződés értelmében a vasúttársaság köteles egy vagy több szállítási szolgáltatást nyújtani az utas számára, az utas pedig köteles megfizetni az árat, feltéve hogy a szállítási szolgáltatást nem ingyenesen nyújtják. Ebből ily módon az következik, hogy egyfelől azzal, hogy a vasúttársaság szabad hozzáférést biztosít a vonatjához, másfelől pedig azzal, hogy az utas utazás céljából felszáll a vonatra, mindketten kinyilvánítják arra irányuló egybehangzó akaratukat, hogy szerződéses viszonyba lépjenek, ily módon a szállítási szerződés fennállásának megállapításához szükséges feltételek főszabály szerint teljesülnek. A Bíróság ezt követően megvizsgálta azt a szöveghelyzetet, amelybe e rendelkezés illeszkedik és megállapította, hogy e szövegre és szöveghelyzetre tekintettel a „szállítási szerződés” e fogalma független attól, hogy az utas rendelkezik-e jeggyel, és hogy az magában foglalja azt a helyzetet is, amikor egy utas egy szabadon hozzáférhető vonatra száll fel a célból, hogy jegy nélkül utazzon. Végül a Bíróság kiemelte, hogy ellentétes lenne az 1371/2007 rendeletnek a vasúti utasok védelmére irányuló célkitűzésével annak a megállapítása, hogy az ilyen utast, kizárólag azon okból, hogy nem rendelkezik menetjeggyel, amikor felszáll a vonatra, úgy lehetne minősíteni, mint aki nem részese a

¹⁰⁶ | A vasúti személyszállítást igénybe vevő utasok jogairól és kötelezettségeiről szóló, 2007. október 23-i 1371/2007/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2007. L 315., 14. o.).

¹⁰⁷ | A fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló, 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelv (HL 1993. L 95., 29. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 2. kötet, 288. o.).

vonataihoz szabad hozzáférést biztosító vasúttársasággal fennálló szerződéses jogviszonynak, mivel ezen utast neki fel nem róható körülmények miatt meg lehetne fosztani azon jogoktól, amelyeket e rendelet kapcsol a szállítási szerződés megkötéséhez. A Bíróság egyébiránt hozzátette, hogy mivel az 1371/2007 rendelet nem tartalmaz e tekintetben rendelkezéseket, az e rendelet 3. cikke 8. pontjának értelmében vett „szállítási szerződés” fogalmának ezen értelmezése nem érinti e szerződés érvényességét, illetve azokat a következményeket, amelyek ahhoz kapcsolódhatnak, ha valamelyik fél nem tesz eleget szerződéses kötelezettségeinek, amelyeket továbbra is az alkalmazandó nemzeti jog szabályoz.

A Bíróság másodszor előzetesen emlékeztetett arra, hogy amint az a 93/13 irányelv 1. cikkének (2) bekezdéséből következik, azok a szerződéses feltételek, amelyek kötelező érvényű törvényi vagy rendeleti rendelkezéseket tükröznek, nem tartoznak ezen irányelv rendelkezéseinek hatálya alá, és a nemzeti bíróság feladata annak vizsgálata, hogy a szóban forgó feltétel ezen irányelv hatálya alóli kizárás körébe tartozik-e. A Bíróság ugyanakkor azt az esetet alapul véve, hogy e feltétel e hatály alá tartozik, a nemzeti bíróság azon hatásköréről¹⁰⁸ foglalt állást, amikor egy szerződési feltételnek a 93/13 irányelv értelmében vett tisztességtelen jellegét állapítja meg. A Bíróság így egy fogyasztó és eladó vagy szolgáltató között létrejött szerződésbe foglalt pótdíjkikötést illetően egyrészt megállapította, hogy ezen irányelv 6. cikkének (1) bekezdésével ellentétes az, hogy az a nemzeti bíróság, amely megállapítja egy ilyen pótdíjkikötés tisztességtelen jellegét, csökkenti az e kikötés által a fogyasztóra kirótt bírság összegét. A Bíróság másrészt kimondta, hogy e rendelkezéssel az is ellentétes, ha a nemzeti bíróság az említett kikötést a saját szerződési joga elveinek alkalmazásával kiegészítő jellegű nemzeti rendelkezéssel helyettesíti, kivéve ha a szóban forgó szerződés nem maradhat fenn a tisztességtelen feltétel megsemmisítése esetén, és ha a szerződés egészének megsemmisítése a fogyasztót különösen hátrányos következményeknek teszi ki.

E részben kell kiemelni azt is, hogy a Bíróság az **Ausztria kontra Németország** ítéletben (C-591/17) állást foglalt arról, hogy Németország autópálya-használati díjat és kizárólag a Németországban nyilvántartásba vett járművekre vonatkozó mentességet vezetett be. Ezen ítéletet a fenti VII.1., „Az áruk szabad mozgása” című rész mutatja be.

XI. Verseny

1. EUMSZ 101. cikk

A 2019. március 14-i **Skanska Industrial Solutions és társai** ítéletben (C-724/17, [EU:C:2019:204](#)) a Bíróság a Szerződésnek a kartellekre vonatkozó rendelkezéseivel kapcsolatos előzetes döntéshozatal iránti kérelemről határozott, és kimondta, hogy olyan helyzetben, amikor is a kartellben részt vevő társaságok összes részvényét megszerezték más társaságok, amelyek az előbbi társaságokat megszüntették, és tovább folytatták azok gazdasági tevékenységeit, az átvevő társaságok felelőssé tehetők az e kartell által okozott kárért.

Ebben az ügyben a kartell végrehajtására 1994 és 2002 között került sor Finnországban. E kartell a piacok felosztására, az árakra és az átalányáras ajánlatok benyújtására vonatkozott, e tagállam egészét lefedte, és alkalmas volt arra is, hogy érintse a tagállamok közötti kereskedelmet. 2000 és 2003 között az alperes társaságok a kartell több résztvevőjének valamennyi részvényét megszerezték, majd ez utóbbi társaságokat végelszámolási eljárásban megszüntették. 2009. szeptember 29-i ítéletével a finn legfelsőbb közigazgatási

¹⁰⁸ Ami a 93/13 irányelv 6. cikkének (1) bekezdéséből ered.

bíróság a kartell résztvevőit a versenykorlátozásokról szóló finn törvény és a Szerződés kartellekre vonatkozó rendelkezéseinek megsértése miatt elmarasztalta. Ezen ítélet alapján Vantaa finn város a kartell által okozott kárának az átvevő társaságok általi megtérítését követelte. Ezt azzal az indokkal tagadták meg, hogy a finn jognak a polgári jogi felelősségre vonatkozó szabályai úgy rendelkeznek, hogy csak a kárt okozó jogalany tartozik kártérítési felelősséggel.

Első és második kérdésével az előterjesztő bíróság lényegében arra várt választ, hogy a Szerződés kartellekre vonatkozó rendelkezéseit úgy kell-e értelmezni, hogy olyan helyzetben, mint amelyről az alapügyben szó van, az átvevő társaságok felelősségre vonhatók az e kartell által okozott kárért.

A Bíróság kimondta, hogy a valamely kartell által okozott kár megtérítésére köteles jogalany meghatározásának kérdését közvetlenül az uniós jog szabályozza. Mivel az uniós versenyszabályok megsértéséből eredő kárért való felelősség személyes jellegű, az e szabályokat megsértő vállalkozásnak kell megtérítenie a jogsértéssel okozott kárt. Az EUMSZ 101. cikk által tiltott kartellel vagy magatartással okozott kár megtérítésére köteles jogalanyok az e rendelkezés értelmében vett azon vállalkozások, amelyek e kartellben vagy e magatartásban részt vettek.

Márpedig az EUMSZ 101. cikk értelmében vett „vállalkozás” fogalma magában foglal minden gazdasági tevékenységet folytató jogalanyt, függetlenül annak jogállásától és finanszírozási módjától, és az gazdasági egységet jelent, még akkor is, ha jogi szempontból e gazdasági egység több természetes vagy jogi személyből áll.

Ennélfogva, amikor az uniós versenyszabályokba ütköző jogsértést elkövető jogalany jogi vagy szervezeti változáson megy keresztül, e változás nem feltétlenül eredményezi új, a jogsértést elkövető korábbi jogalany magatartása miatti felelősség alól mentesülő vállalkozás létrejöttét, ha a korábbi és az új jogalany gazdasági szempontból azonos. Veszélyeztetné ugyanis az e rendszerrel elérni kívánt célt, valamint az említett szabályok hatékony érvényesülését, ha az ilyen jogsértéssel okozott kárért felelős vállalkozások azon egyszerű tény folytán mentesülhetnének a felelősségük alól, hogy szerkezetátalakítás, átruházás, illetve egyéb jogi vagy szervezeti változások következtében módosult az azonosságuk.

Ebben az ügyben kitűnik, hogy egyrészt az átvevő társaságok, másrészt pedig a szóban forgó kartellben részt vevő társaságok között gazdasági folytonosság áll fenn. Az átvevő társaságok tehát felelősséggel tartoznak az ez utóbbi társaságok által e kartell keretében okozott kárért.

A 2019. december 12-i **Otis Gesellschaft és társai** ítéletben (C-435/18, [EU:C:2019:1069](#)) előzetes döntéshozatali eljárásban hozott ítéletében a Bíróság *fontos pontosításokat tett az uniós jogi rendelkezések és a valamely kartell által okozott károk megtérítése iránti kereseteket szabályozó nemzeti jogi rendelkezések viszonyára vonatkozóan, kimondva, hogy az EUMSZ 101. cikket úgy kell értelmezni, hogy a kartellel érintett termékek vásárlói számára ösztönző kölcsönöket nyújtó állami szerv kérheti a kartellel okozott károk megtérítését.*

Az Oberster Gerichtshof (legfelsőbb bíróság, Ausztria) előtt folyamatban lévő ügy egy, többek között a Land Oberösterreich (a továbbiakban: felperes) által öt, a felvonók és mozgólépcsők beépítésének és karbantartásának piacán tevékenykedő olyan társasággal szemben indított kártérítési kereset folyamánya volt, amelyeknek egy kartell keretében történő, versenykorlátozó magatartásban való részvételét korábban már megállapították. A felperest nem a kartellel érintett termékek vásárlójaként érte kár. Azonban az építési költségeknek a kartell által okozott emelkedése miatt a felperes a kartellel érintett építési projektek finanszírozására szánt ösztönző kölcsönök formájában nyújtott támogatásokra magasabb összeget fordított, mint amekkorát e kartell hiányában kellett volna, így a felperesnek nem volt lehetősége arra, hogy e különbözetet nyereségesebb célokra használja. Márpedig az Oberster Gerichtshof szerint a nemzeti jogban a tisztán vagyoni jellegű károk megtérítésére vonatkozó elvek a kártérítést kizárólag azon károkra korlátozzák, amelyek megakadályozására a megsértett jogi norma irányult, ami kizárhatja azon személyek kárának megtérítését, akik nem szerepelnek beszállítóként vagy vevőként a kartell által érintett piacon.

Az Oberster Gerichtshof által feltett, e korlátozásnak az EUMSZ 101. cikkel való összeegyeztethetőségére vonatkozó kérdésre válaszolva a Bíróság először is emlékeztetett arra, hogy az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdése közvetlen joghatásokat fejt ki a magánszemélyek közötti jogviszonyokban és többek között kártérítéshez való jogot biztosít minden olyan személy számára, akit a verseny korlátozására vagy torzítására alkalmas szerződés vagy magatartás miatt ért kár, amennyiben a kár és a versenyjogi szabályok megsértése között okozati összefüggés áll fenn. Ezenkívül a Bíróság azt is jelezte, hogy az e kártérítéshez való jog gyakorlásának részletes szabályaira vonatkozó nemzeti szabályok nem sérthetik az EUMSZ 101. cikk hatékony alkalmazását.

A Bíróság kimondta, hogy az uniós versenyjogi szabályok megsértésének hátrányos következményeivel szembeni hatékony védelmet jelentős mértékben gyengítené, ha a kartellel okozott kár megtérítéséhez való jog eleve a kartellel érintett piacon részt vevő beszállítókra és vevőkre korlátozódna. Márpedig ebben az ügyben a nemzeti jogban a megtéríthető kárra vonatkozóan előírt korlátozás pontosan azzal a hatással járna, hogy kizárja a felperes által hivatkozott kár megtérítését, mivel a felperes nem beszállítóként vagy vevőként jelenik meg a kartellel érintett piacon. A Bíróság e tekintetben pontosította, hogy annak terhe mellett, hogy egy kartell résztvevői nem volnának kötelesek megtéríteni mindazon kárt, amelyet okozhattak, nem szükséges, hogy az érintett személyt ért kár sajátos összefüggésben álljon az EUMSZ 101. cikk által követett védelmi céllal.

A Bíróság szerint tehát az EUMSZ 101. cikk magában foglalja, hogy bármely személy, aki nem beszállítóként vagy vevőként szerepel a kartellel érintett piacon, hanem ösztönző kölcsönök formájában támogatást nyújtott az e piacon kínált termékek vásárlói számára, kérheti azon kár megtérítését, amely amiatt érte őt, hogy e támogatások összege magasabb volt, mint amekkora e kartell hiányában lett volna, és e személy e különbözetet nem használhatta fel nyereségesebb célokra. Végül a Bíróság pontosította, hogy a kérdést előterjesztő bíróság feladata meghatározni, hogy a felperesnek volt-e lehetősége arra, hogy nyereségesebb célokra fektessen be, és bizonyította-e az e kár és a szóban forgó kartell közötti okozati összefüggés fennállását.

2. EUMSZ 102. cikk

Az erőfölénnyel kapcsolatos ügyek közül egy olyan ítéletet kell kiemelni, amelynek tárgya a versenyjog megsértésén alapuló kártérítési keresetekre irányadó szabályok volt.

A 2019. március 28-i **Cogeco Communications** ítéletben (C-637/17, [EU:C:2019:263](#)) a Bíróság a tagállamok és az Európai Unió versenyjogi rendelkezéseinek megsértésén alapuló, nemzeti jog szerinti kártérítési keresetekre irányadó egyes szabályokról szóló 2014/104 irányelvre,¹⁰⁹ az EUMSZ 102. cikkre, valamint az egyenértékűség és a tényleges érvényesülés elvére vonatkozó előzetes döntéshozatal iránti kérelemről határozott.

Az alapügy az azon kár megtérítése iránti keresettel kapcsolatos, amely a Cogeco Communications Inc.-t a Sport TV Portugal SA társaság által tanúsított versenyellenes magatartások következtében állítólag érte. A keresetet 2015. február 27-én nyújtották be azt követően, hogy a versenyhatóság határozatban bírságot szabott ki a Sport TV Portugalgal szemben, mivel ez utóbbi a prémium televíziós sportcsatornák piacán 2006 és 2011 között visszaélt az erőfölényével.

A szerződésen kívüli felelősségre vonatkozó, az alapügyben alkalmazandó portugál jogszabály azonban hároméves elévülési időről rendelkezik, amely a Sport TV Portugal szerint akkor kezdődött meg, amikor a Cogeco Communications minden szükséges információval rendelkezett annak eldöntéséhez, hogy rendelkezik-e

¹⁰⁹ | A tagállamok és az Európai Unió versenyjogi rendelkezéseinek megsértésén alapuló, nemzeti jog szerinti kártérítési keresetekre irányadó egyes szabályokról szóló, 2014. november 26-i 2014/104/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2014. L 349., 1. o.).

kártérítési joggal, vagy sem, amely esetben az ebben az ügyben szóban forgó kereset elévült. Márpedig a 2014/104 irányelv rendelkezéseket tartalmaz többek között a versenyjogi jogsértés miatti kártérítési keresetekre irányadó elévülésre vonatkozóan, ezen irányelvet azonban a kereset benyújtásának időpontjában még nem ültették át a portugál jogrendbe. Mivel a jogvita eldöntése így a 2014/104 irányelv alkalmazhatóságától függ, a kérdést előterjesztő bíróság ezzel kapcsolatban előzetes döntéshozatal iránti kérelemmel fordult a Bírósághoz.

A 2014/104 irányelv időbeli hatályát illetően a Bíróság kimondta, hogy abban az esetben, ha a tagállamok úgy határoztak, hogy a belső jogrendszerüknek az ezen irányelv eljárásjogi rendelkezéseit átültető rendelkezései nem alkalmazhatók az e nemzeti rendelkezések hatálybalépésének időpontját megelőzően indított kártérítési keresetekre, akkor a 2014. december 26. után, viszont még az említett irányelv átültetési határidejének lejártát megelőzően indított keresetekre továbbra is kizárólag azok a nemzeti eljárásjogi szabályok vonatkoznak, amelyek az említett irányelv átültetését megelőzően hatályban voltak. Ez még inkább így van a tagállamok által a 2014/104 irányelv 21. cikke értelmében az ezen irányelv anyagi jogi rendelkezéseinek való megfelelés céljából elfogadott nemzeti rendelkezések esetében, mivel – amint az kitűnik ezen irányelv 22. cikke (1) bekezdésének szövegéből – e nemzeti rendelkezéseket nem lehet visszamenőleges hatállyal alkalmazni. E körülmények között a Bíróság megállapította, hogy a 2014/104 irányelvet úgy kell értelmezni, hogy az az alapügyben nem alkalmazható.

Így a versenyjogi jogsértés miatti kártérítési keresetekre alkalmazandó uniós szabályozás hiányában az egyes tagállamok belső jogrendszerének feladata szabályozni az erőfölénnyel való visszaélésből eredő kár megtérítésének követelésére vonatkozó jog gyakorlásának feltételeit, ideértve az elévülési időre vonatkozó feltételeket is, tiszteletben kell azonban tartani az egyenértékűség és a tényleges érvényesülés elvét. E szabályok nem sérthetik az EUMSZ 102. cikk tényleges alkalmazását.

E tekintetben figyelembe kell venni a versenyjog területére tartozó ügyek sajátosságait, közelebbről pedig azt a körülményt, hogy az uniós versenyjog megsértésére alapított kártérítési keresetek előterjesztéséhez főszabály szerint összetett ténybeli és gazdasági elemzés lefolytatása szükséges.

A tényleges érvényesülés elve alapján a Bíróság megállapította, hogy ha az elévülési idő, amely még azon eljárások befejezését megelőzően megkezdődik, amelyek végén a nemzeti versenyhatóság vagy jogorvoslati szerv végleges határozatot hoz, ezen eljárások időtartamához képest túl rövid, továbbá az ilyen eljárások alatt nem nyugodhat és nem is szakadhat meg, nem kizárt, hogy ez az elévülési idő még azt megelőzően eltelik, hogy az említett eljárások befejeződjenek. Így egy ilyen határidő gyakorlatilag lehetetlenné vagy rendkívül nehézé teheti az uniós versenyszabályok megsértését megállapító jogerős határozatra alapított kártérítési kereset indításához való jog gyakorlását. A Bíróság ezért azt állapította meg, hogy az EUMSZ 102. cikket, valamint a tényleges érvényesülés elvét akként kell értelmezni, hogy azokkal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely egyrészt előírja, hogy a kártérítési keresetekkel kapcsolatos elévülési idő három év, és abban az időpontban kezdődik, amikor a károsult személy tudomást szerzett a kártérítéshez való jogáról, még akkor is, ha a jogsértésért felelős személy nem ismert, másrészt pedig nem biztosít semmilyen lehetőséget arra, hogy a nemzeti versenyhatóság előtt folyamatban lévő eljárás során ezen elévülés nyugodjon vagy megszakadjon.

Ki kell még emelni egy másik ítéletet is: a **Powszechny Zakład Ubezpieczeń na Życie** ügyben hozott ítéletet (C-617/17), amelynek tárgya a *ne bis in idem* elv értelmezése a nemzeti versenyjog és az uniós versenyjog megsértése miatt indított eljárások kontextusában. Ezen ítéletet a I.2., „A *ne bis in idem* elve” című rész mutatja be.

3. Állami támogatások

Az állami támogatások területén három ítéletet kell kiemelni. Az első ítélet a Németország által a megújuló energiaforrásokból előállított villamos energia termelői javára hozott intézkedésekre, a második ítélet a nagyprojektekhez nyújtott regionális beruházási támogatási projektekre, a harmadik pedig olyan pénzügyi nehézségekre válaszul elfogadott állami intézkedésekre vonatkozik, amelyekkel a vasúti ágazat egyik állami vállalata szembesült.

A 2019. március 28-i **Németország kontra Bizottság** ítéletben (C-405/16 P, [EU:C:2019:268](#)) a Bíróság egyrészt helyt adott a Németország által a Törvényszék 2016. május 10-i **Németország kontra Bizottság** ítélete (T-47/15, [EU:T:2016:281](#)) ellen benyújtott fellebbezésnek, amely ítéletben a Törvényszék mint megalapozatlant elutasította a 2014. november 25-i (EU) 2015/1585 bizottsági határozat¹¹⁰ megsemmisítése iránti keresetét, másrészt pedig megsemmisítette a vitatott határozatot. A Bizottságtól és a Törvényszéktől eltérően a Bíróság úgy határozott, hogy *a Németország által a megújuló energiaforrásokból és bányagázból előállított villamos energia (a továbbiakban: EEG villamos energia)*¹¹¹ termelői javára hozott intézkedések állami források felhasználása hiányában nem minősíthetők állami támogatásnak.

A 2012. évi EEG, amelynek az volt a célja, hogy az EEG villamos energia termelői számára a piaci árnál magasabb árat biztosítson, többek között arra kötelezte valamennyi hálózatüzemeltetőt, hogy az EEG villamos energiáért a törvény által megállapított díjakat fizessék, és hogy ezen energiát a villamosenergia-tőzsde azonnali piacon értékesítsék. Amennyiben a kapott ár nem tette lehetővé számukra a törvény által megállapított díjakon való felvásárlásból eredő pénzügyi teher fedezését, az „EEG-pótdíjnak” nevezett mechanizmus lehetővé tette számukra annak követelését, hogy a végső ügyfeleket ellátó szolgáltatók az értékesített mennyiségek arányában fizessék meg számukra a különbséget. Az említett szolgáltatóknak pedig lehetőségük volt arra, hogy az EEG pótdíjat a végső ügyfelekre továbbhárítsák, erre azonban nem voltak kötelesek.

A vitatott határozatban a Bizottság többek között megállapította, hogy az így meghozott intézkedések, amelyek jogellenesek voltak, mivel nem jelentették be azokat a Bizottságnak,¹¹² állami támogatásnak minősülnek, azonban a belső piaccal összeegyeztethetők, amennyiben Németország teljesít egy kötelezettségvállalást. A Törvényszék az ítéletében többek között kimondta, hogy a Bizottság helyesen állapította meg, hogy a 2012. évi EEG állami források felhasználásával járt. A Törvényszék szerint ugyanis a 2012. évi EEG-ből eredő mechanizmusok elsősorban az EEG villamos energia termelőinek támogatására irányuló állami politika végrehajtásából eredtek. Ezenkívül az EEG-pótdíj által generált pénzeszközök, amelyek a hatóságok meghatározó befolyása alatt maradtak, és adóhoz hasonlíthatók, állami források felhasználásával jártak. Végül az említett mechanizmusokat kezelni hivatott jogalanyok nem a saját javukra szabadon, hanem egy állami forrásból nyújtott támogatás kezelőjeként jártak el.

A Bíróság ebben az ügyben kimondta, hogy mind a Törvényszék a megtámadott ítéletben, mind pedig a Bizottság a vitatott határozatban tévesen alkalmazta a jogot, amikor megállapította, hogy a szóban forgó intézkedések állami források felhasználásával jártak.

110| Az SA.33995 (2013/C) (korábbi 2013/NN) számú állami támogatásról (végrehajtotta Németország a megújuló energiaforrásokból előállított villamos energia és az energiaigényes vállalkozások támogatása érdekében) szóló, 2014. november 25-i (EU) 2015/1585 bizottsági határozat (HL 2015. L 250., 122. o.; a továbbiakban: vitatott határozat).

111| Gesetz zur Neuregelung des Rechtsrahmens für die Förderung der Stromerzeugung aus erneuerbaren Energien (a megújuló energiaforrásokból előállított villamos energia támogatásának jogi keretére vonatkozó új szabályozásról szóló törvény) (BGBl. 2011. I, 1634. o.; a továbbiakban: 2012. évi EEG). E törvényt csak 2012. január 1-jétől 2014. július 31-ig alkalmazták, majd annak helyébe a 2014. július 27-i bizottsági határozattal jóváhagyott 2014. évi EEG lépett.

112| Az EUMSZ 108. cikk (3) bekezdése.

E tekintetben a Bíróság először is megállapította, hogy mivel a 2012. évi EEG törvény nem írta elő az EEG-pótdíj végső ügyfelekre történő áthárítására vonatkozó kötelezettséget, a Törvényszék nem állapíthatta volna meg azt, hogy e pótdíj „a hatásait tekintve megfelel egy, a [...] fogyasztást terhelő adónak”. A Bíróság ezt követően megállapította, hogy nem nyert bizonyítást az, hogy az állam az EEG-pótdíjból származó pénzeszközök felett rendelkezési joggal bírt, sem pedig az, hogy az e pénzeszközök kezelésével megbízott jogalanyok felett állami ellenőrzést gyakoroltak. Egyrészt ugyanis a Törvényszék csupán azt támasztotta alá, hogy a pótdíj által generált pénzeszközök felett a hatóságok meghatározó befolyást gyakoroltak, anélkül hogy meg tudta volna állapítani azt, hogy az állam rendelkezhetett e pénzeszközökkel, azaz dönthetett a 2012. évi EEG által előírt céltól eltérő célra való felhasználásukról. Másrészt, noha a Törvényszék által megállapított körülmények valóban lehetővé tették annak megállapítását, hogy a hatóságok ellenőrizték a 2012. évi EEG megfelelő végrehajtását, azok alapján nem lehetett volna levonni azt a következtetést, hogy az EEG-pótdíjból származó pénzeszközök maguk állami ellenőrzés alatt állnak.

Ugyanezen okokból a Bíróság kimondta, hogy a Bizottság nem bizonyította, hogy a 2012. évi EEG-ben előírt előnyök állami források felhasználásával jártak és ennél fogva állami támogatásnak minősültek, következésképpen a vitatott határozatot megsemmisítette.

A 2019. július 29-i **Bayerische Motoren Werke és Freistaat Sachsen kontra Bizottság** ítéletben (C-654/17 P, [EU:C:2019:634](#)) a Bíróság a fellebbezés tárgyát képező ítéletet¹¹³ helybenhagyva pontosította a nagyprojektekhez nyújtott regionális beruházási támogatási projektek belső piaccal való összeegyeztethetőségének értékelésére vonatkozó eljárást és az értékelés szempontjait. A Bíróság a Bizottság által előterjesztett csatlakozó fellebbezést elutasítva ezenkívül megerősítette, hogy az a végzés, amellyel a Törvényszék helyt ad a beavatkozási kérelemnek, sem fellebbezés, sem csatlakozó fellebbezés tárgyát nem képezheti.

2010. november 30-án a Németországi Szövetségi Köztársaság a 800/2008 rendelet¹¹⁴ 6. cikkének (2) bekezdése értelmében 49 millió euró névleges összegű támogatást jelentett be, amelyet elektromos járműveknek a Bayerische Motoren Werke AG (a továbbiakban: BMW) általi gyártását szolgáló üzem Lipcsében (Németország) történő megépítéséhez kívánt nyújtani. Az EUMSZ 108. cikk (2) bekezdése alapján indított hivatalos vizsgálati eljárást követően a Bizottság olyan határozatot hozott, amely megállapította, hogy a bejelentett támogatás csak akkor egyeztethető össze a belső piaccal, ha a támogatás összege 17 millió euró összegre korlátozódik (2009-es árakon), a fennmaradó rész pedig a belső piaccal összeegyeztethetetlen. A BMW által e határozat ellen benyújtott megsemmisítés iránti keresetet a fellebbezés tárgyát képező ítélet elutasította.

A BMW által benyújtott fellebbezést a Bizottság csatlakozó fellebbezése követte, amely a Törvényszék azon végzésének hatályon kívül helyezésére irányult, amely megengedte, hogy a Freistaat Sachsen a BMW kérelmeinek támogatása végett beavatkozó félként részt vegyen az eljárásban.¹¹⁵ A Bíróság mindazonáltal e csatlakozó fellebbezést mint elfogadhatatlant elutasította azzal az indokkal, hogy az uniós jog nem tartalmaz egyetlen olyan rendelkezést sem, amely jogalapját képezhetné annak, hogy a fél jogosult legyen fellebbezést terjeszteni a Bíróság elé olyan határozat ellen, amellyel a Törvényszék helyt adott valamely beavatkozási kérelemnek. Ennek keretében a Bíróság arra is emlékeztetett, hogy az uniós jog, különösen pedig a Charta 47. cikke – együtt értelmezve azt a Charta 18. cikkében és 19. cikkének (2) bekezdésében foglalt garanciákkal – nem követeli meg a kétfokú bírászkodás fennállását. Kizárólag az számít ugyanis, hogy a jogorvoslat valamely bírósági fórum előtt biztosított legyen. A hatékony bírói jogvédelem elve így ahhoz biztosít jogot a jogalanyoknak,

¹¹³ A Törvényszék 2017. szeptember 12-i **Bayerische Motoren Werke kontra Bizottság** ítélete (T 671/14, [EU:T:2017:599](#)).

¹¹⁴ A [EUMSZ 107.] és [EUMSZ 108. cikk] alkalmazásában a támogatások bizonyos fajtáinak a [belső] piaccal összeegyeztethetőségének nyilvánításáról szóló, 2008. augusztus 6-i 800/2008/EK bizottsági rendelet (általános csoportmentességi rendelet) (HL 2008. L 214., 3. o.).

¹¹⁵ A Törvényszék ötödik tanácsa elnökének 2015. május 11-i **Bayerische Motoren Werke kontra Bizottság végzése** (T 671/14, nem tették közzé, [EU:T:2015:322](#)).

hogy bírósághoz forduljanak, nem pedig ahhoz, hogy több bírósági szint álljon rendelkezésükre. Márpedig ebben az ügyben a Törvényszék előtti eljárásban a Bizottságnak lehetősége volt előadni az arra vonatkozó észrevételeit, hogy a beavatkozási kérelem elfogadható-e.

Ami az ügy érdemét, és különösen a Németországi Szövetségi Köztársaság által bejelentett támogatás belső piaccal való összeegyeztethetőségének értékelését illeti, a Bíróság ezt követően megállapította, hogy e támogatás meghaladja a 800/2008 rendelet 6. cikkének (2) bekezdésében előírt releváns, 22,5 millió eurónak megfelelő egyedi bejelentési értékhatárt, és hogy ennél fogva kizárólag ezen okból az ilyen támogatás, mivel nem tartozik e rendelet hatálya alá, ki van zárva a többek között az említett rendelet 3. cikkében és 13. cikkének (1) bekezdésében előírt, az egyedi bejelentési kötelezettség alóli mentességből. E tekintetben a Bíróság ezenkívül kifejtette, hogy az olyan támogatást, amely meghaladja az említett egyedi bejelentési értékhatárt, az egész összege vonatkozásában – ideértve az ezen értékhatárt meg nem haladó részt is – a 659/1999 rendelet¹¹⁶ 1. cikkének c) pontja értelmében vett új támogatásként kell értékelni az EUMSZ 107. cikk (3) bekezdése alapján lefolytatott egyedi vizsgálat keretében. A Bíróság e tekintetben különösen azt hangsúlyozta, hogy nem lehet úgy tekinteni, hogy a támogatás e részét a 800/2008 rendelet a belső piaccal összeegyeztethető támogatásként engedélyezi. Azon túl ugyanis, hogy e rendelet nem végzi el meghatározott támogatások belső piaccal való összeegyeztethetőségének az általa előírt feltételek alapján történő konkrét értékelését, az említett rendelet 6. cikkének (2) bekezdésében előírt egyedi bejelentési értékhatár tisztán eljárási jellegű. A támogatás belső piaccal való összeegyeztethetőségének a Bizottság által egyedi vizsgálat keretében történő értékelése egyébiránt semmiképpen nem változhat aszerint, hogy ezen értékelésre a 800/2008 rendeletben meghatározott feltételek vagy a nagyberuházási projektekhez nyújtott regionális támogatások részletes vizsgálatának kritériumairól szóló 2009. évi bizottsági közleményben¹¹⁷ előírt feltételek alapján kerül sor, mivel ellenkező esetben sérülne az EUMSZ 107. cikk (3) bekezdése, amely rendelkezés mind az említett rendelet, mind pedig az említett 2009. évi közlemény jogalapját képezi.

A Bíróság, emlékeztetve arra, hogy a támogatási intézkedések belső piaccal való összeegyeztethetőségének az EUMSZ 107. cikk (3) bekezdése alapján történő mérlegelése a Bizottság kizárólagos hatáskörébe tartozik, hangsúlyozta továbbá, hogy a 800/2008 rendelet nem érinti e kizárólagos hatáskört. Továbbra is csak a Bizottság jogosult tehát arra, hogy az e rendelet alapján nyújtott támogatásokat e rendelkezés értelmében a belső piaccal összeegyeztethetőnek nyilvánítsa, függetlenül attól, hogy e támogatás összege meghaladja-e az említett rendelet 6. cikkének (2) bekezdésében előírt egyedi bejelentési értékhatárt, vagy sem.

A 2019. december 19-i **Arriva Italia és társai** ítéletben (C-385/18, [EU:C:2019:1121](#)) a Bíróság pontosította az állami támogatásokra vonatkozó uniós jogszabályok olyan pénzügyi nehézségekre válaszul elfogadott és végrehajtott állami intézkedésekre történő alkalmazását, amelyekkel a vasúti ágazat egyik állami vállalata szembesült.

A Consiglio di Stato (államtanács, Olaszország) előtt folyamatban lévő ügy az olasz állam által 2015-ben és 2016-ban olyan pénzügyi nehézségekre válaszul elfogadott két intézkedésre vonatkozik, amelyekkel egy olyan helyi vasúti infrastruktúra állami üzemeltetője szembesült, amely egyúttal személyszállítási szolgáltatásokat is nyújt. Ezen intézkedések egyrészt az ezen állami üzemeltető pénzügyi szükségleteinek fedezésére szánt 70 millió eurós összegű költségvetési előirányzat engedélyezéséből (a továbbiakban: pénzügyi intézkedés), másrészt pedig a korábban kizárólagosan állami tulajdonban álló, nehéz helyzetben lévő üzemeltető tőkéjének az állami vasúti infrastruktúrát működtető és személyszállítási szolgáltatásokat nyújtó állami csoport részére

116| Az [EUMSZ 108. cikk] alkalmazására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról szóló, 1999. március 22-i 659/1999/EK tanácsi rendelet (HL 1999. L 83., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 1. kötet, 339. o.).

117| HL 2009. C 223., 3. o.

való, pénzügyi ellentételezés nélküli, ugyanakkor e csoport arra kötelezése mellett történő átruházásából állt, hogy a szóban forgó üzemeltető felborult vagyoni egyensúlyi helyzetét helyreállítja (a továbbiakban: törzstőke átruházására irányuló intézkedés).

A Consiglio di Stato-nak a törzstőke átruházására irányuló intézkedést előíró miniszteri rendelettel szemben több vasúttársaság által benyújtott keresetet elutasító ítélet megalapozottságára vonatkozóan kell állást foglalnia. A felperesek a rendelet jogellenességére hivatkoznak, mivel e két intézkedést nem jelentették be állami támogatásként a Bizottságnak.

A Bíróság a Consiglio di Stato által a nemzeti intézkedések EUMSZ 107. cikk (1) bekezdése értelmében vett állami támogatásnak minősítésére vonatkozó kritériumok alkalmazása tekintetében előterjesztett kérdésre válaszul a pénzügyi intézkedést illetően emlékeztetett arra, hogy állami források felhasználásaként kell elismerni, ha a szóban forgó összeg feletti rendelkezés jogát az intézkedés kedvezményezettjére ruházzák, anélkül hogy megkövetelnék a szóban forgó források tényleges átruházását. A Bíróság álláspontja szerint ugyanakkor az ezzel kapcsolatos vizsgálatok lefolytatása a kérdést előterjesztő bíróság feladata. A Bíróság ezen túlmenően megjegyezte, hogy az így átruházott előny szelektivitásával szemben csak az arra vonatkozó bizonyíték élvezhet elsőbbséget, hogy az olasz állam a nehéz helyzetben lévő gazdasági szereplő részvényesének minőségében járt el, figyelembe véve a pénzügyi intézkedés jövedelmezőségét. Végül a Bíróság megállapította, hogy a kedvezményezett társaság piacon maradása, amelyet a pénzügyi intézkedés elfogadása tett lehetővé, elegendő a verseny torzítására irányuló kockázat megállapításához, még ha a kedvezményezett társaság által folytatott tevékenységek a múltban nem is képezték közbeszerzési eljárás tárgyát.

Ami másodszor a törzstőke átruházására irányuló intézkedés minősítését illeti, a Bíróság megjegyezte, hogy pontos jellemzői függvényében nem zárható ki, hogy az ilyen intézkedés a részesedést átruházó állami társaság, vagy a nehéz helyzetben lévő üzemeltető, vagy éppen mindkét érintett társaság számára előnyt biztosít. A Bíróság pontosította, hogy a tulajdoni rend EUMSZ 345. cikkben rögzített tiszteletben tartása nem mentesíti az állami tulajdoni rendet, és ebből következően a szóban forgó intézkedésből eredőkhöz hasonló módosításokat az állami támogatásokról szóló szabályok alól. Ami azon kérdést illeti, hogy a törzstőke átruházása szelektív előnynek minősül-e, a Bíróság megállapította, hogy az olasz állam ezen átruházást megelőzően nem folytatta le ezen ügylet jövedelmezőségének értékelését. Így a Bírósághoz benyújtott iratokból nem tűnt ki, hogy a piaci magánbefektető kritériuma alapján a kedvezményezett állami vállalat a rendes piaci feltételeknek megfelelő körülmények között is hozzájuthatott volna az állami források felhasználásával rendelkezésére bocsátott előnnyel azonos előnyhöz. A Bíróság szerint ugyanakkor a szükséges vizsgálatok elvégzése a kérdést előterjesztő bíróság feladata.

Végül a Bíróság megvizsgálta az állami támogatásnak minősítésből levonandó következtetéseket, amelyek a Consiglio di Stato által előterjesztett második kérdés tárgyát képezték. A Bíróság e tekintetben emlékeztetett arra, hogy amennyiben a szóban forgó intézkedéseket állami támogatásnak kell minősíteni, a kérdést előterjesztő bíróság feladata az abból fakadó valamennyi következmény megállapítása, hogy ezen intézkedéseket az EUMSZ 108. cikk (3) bekezdésének megsértésével nem jelentették be a Bizottságnak, és hogy ebből következően azok jogellenesek.

XII. Adórendelkezők

A 2019. február 26-i **N Luxembourg 1 és társai** ítéletben (C-115/16., C-118/16., C-119/16. és C-299/16. sz. egyesített ügyek, [EU:C:2019:134](#)) és a 2019. február 26-i **T Danmark és Y Denmark** ítéletben (C-116/16 és C-117/16, [EU:C:2019:135](#)) a Bíróságnak lényegében az uniós jog azon általános elvének értelmezésével kapcsolatban kellett állást foglalnia, amely szerint a jogalanyok nem alkalmazhatják visszaélészerűen vagy csalárd módon az

uniós jogi normákat, valamint egyrészt a kamat- vagy jogdíjak „haszonhúzójának” 2003/49 irányelv¹¹⁸ szerinti, illetve az osztalékok „haszonhúzójának” 2003/123 irányelvvel¹¹⁹ módosított 90/435 irányelv¹²⁰ értelmében vett fogalmáról kellett határozni.

Ezekben az ügyekben a Bíróságot arra kérték, hogy vizsgálja meg a joggal való visszaélés tilalmának terjedelmét az e két irányelvben a forrásadó területén előírt adómentesség kapcsán különböző tagállamokban illetőséggel rendelkező kapcsolt vállalkozások közötti, határokon átnyúló osztalék- és kamatkifizetések vonatkozásában. E tekintetben meg kell jegyezni, hogy a mentességi rendszer igénybevételéhez az osztalékban vagy kamatban részesülő szervezetnek meg kell felelnie bizonyos feltételeknek, közöttük az említett kifizetések „haszonhúzója” minőségnek. Ugyanakkor az alapeljárások azt a kérdést vetették fel, hogy hogyan kell kezelni a vállalatcsoportokon belül teljesített kifizetéseket abban az esetben, ha az osztalékfizető társaság az osztalékokat vagy kamatokat egy vagy több olyan társaságnak fizeti, amely vagy amelyek a vonatkozó irányelvekben előírt feltételeknek ugyan formálisan megfelelnek, azonban utóbbiak a kapott összegek teljes egészét vagy majdnem teljes egészét maguk is olyan haszonhúzóknak továbbítják, amely a maga részéről nem tartozik a mentességi rendszer hatálya alá, mivel az Unió területén kívül rendelkezik illetőséggel.

Az alapügy tényállásának megvalósulása idején Dánia nem fogadott el a joggal való visszaélés elleni küzdelemre irányuló különös átültető rendelkezéseket, hanem kizárólag a szóban forgó irányelvekben előírt mentességi szabályokat átültető rendelkezéseket fogadta el. E nemzeti szabályok így előírták, hogy az említett irányelvekben előírt feltételeknek megfelelő társaságok között nem lehet forrásadót alkalmazni a határokon átnyúló kifizetések tekintetében. Az alapügyekben azonban a dán adóhatóság megtagadta ezen osztalék- vagy kamatadó alóli mentesség alkalmazását. Azzal érvelt, hogy a Dániától eltérő tagállamokban illetőséggel rendelkező társaságok, amelyek dán társaságoktól származó kamatokat és osztalékokat kaptak, valójában nem voltak az említett kifizetések 2003/49 és 90/435 irányelv értelmében vett haszonhúzóit. E megállapítás előtt az említett adóhatóság arra kötelezte a dán osztalékfizető társaságokat, hogy vonják le a forrásadót. Az ezen adókimutatás nyomán megindult jogviták a „haszonhúzó” fogalmával kapcsolatban különböző kérdéseket vetettek fel, amelyek az adómentesség igénybevételének a joggal való visszaélés miatti megtagadásához a nemzeti jogban meglévő jogalap szükségességére, valamint – feltéve, hogy létezik ilyen jogalap – az esetleges joggal való visszaélés tényállási elemeire és az erre vonatkozó bizonyítási módokra irányultak.

A különösen a 2003/49 irányelvben használt „haszonhúzó” fogalmat illetően a Bíróság nemcsak az irányelv céljára, hanem a jövedelem- és vagyonadók területén a kettős adóztatás elkerülésére szolgáló OECD-modellegyezményhez fűzött kommentárokról is hivatkozva úgy határozott, hogy az nem egy formálisan azonosított kedvezményezett, hanem kifejezetten olyan szervezet, amely gazdaságilag részesül a kapott kamatokban, és ezért lehetősége van arra, hogy szabadon döntsön azok felhasználásáról. Bár a 90/435 irányelv formálisan nem hivatkozik a „haszonhúzó” fogalmára, a Bíróság mégis úgy határozott, hogy az ezen irányelv által előírt forrásadó-mentesség szintén az Unió valamely tagállamában illetőséggel rendelkező, osztalékban részesülő haszonhúzók számára van fenntartva.

¹¹⁸ | A különböző tagállambeli társult vállalkozások közötti kamat- és jogdíjfizetések közös adózási rendszeréről szóló, 2003. június 3-i 2003/49/EK tanácsi irányelv (HL 2003. L 157., 49. o.; magyar nyelvű különkiadás 9. fejezet, 1. kötet, 380. o.).

¹¹⁹ | A különböző tagállamok anya- és leányvállalatai esetében alkalmazandó adóztatás közös rendszeréről szóló 90/435/EGK irányelv módosításáról szóló, 2003. december 22-i 2003/123/EK irányelvvel (HL 2003. L 7., 41. o.; magyar nyelvű különkiadás 9. fejezet, 2. kötet, 3. o.).

¹²⁰ | A különböző tagállamok anya- és leányvállalatai esetében alkalmazandó adóztatás közös rendszeréről szóló, 1990. július 23-i 90/435/EGK tanácsi irányelv (HL 1990. L 225., 6. o.; magyar nyelvű különkiadás 9. fejezet, 1. kötet, 147. o.).

Ezt követően azon kérdés kapcsán, hogy milyen feltételek mellett lehet megtagadni a szóban forgó mentességek igénybevételét a joggal való visszaélés megállapítása esetén, a Bíróság emlékeztetett arra, hogy az uniós jogban létezik egy általános jogelv, amely a jogalanyokat terheli, és amely szerint a jogalanyok nem hivatkozhatnak csalárd módon vagy visszaélésszerűen az uniós jogi normákra. A tagállamnak tehát meg kell tagadnia az ilyen rendelkezések alkalmazását, ha azokra nem e rendelkezések célkitűzéseinek megvalósítása érdekében hivatkoznak, hanem azért, hogy az uniós jog által biztosított előnyben részesüljenek, noha az ezen előny igénybevételéhez szükséges feltételek csak formálisan teljesülnek, és az említett rendelkezések alkalmazása nem lenne összhangban e rendelkezések célkitűzéseivel.

Miután a Bíróság megállapította, hogy a szóban forgó ügyletek, amelyek tekintetében a dán adóhatóság azt állítja, hogy kimerítik a joggal való visszaélést, ezért összeegyeztethetetlenek lehetnek a szóban forgó irányelvek célkitűzésével, az uniós jog hatálya alá tartoznak, pontosította, hogy az olyan pénzügyi konstrukciók megengedése, amelyek kizárólagos vagy alapvető célja az, hogy kihasználják a 2003/49 irányelv vagy a 90/435 irányelv alkalmazásából származó adóelőnyöket, nem lenne összhangban az ilyen célkitűzésekkel. Nem hozható fel az ezen általános elv alkalmazásával szemben az ahhoz fűződő jog, hogy előnyt lehet húzni abból a versenyből, amelybe a tagállamok bocsátkoznak a jövedelemadó harmonizációjának hiánya miatt. Kétségtelen, hogy a legelőnyösebb adózási rendszer választása önmagában nem alapozhatja meg a csalás vagy visszaélés általános vélelmét. Nem biztosítható azonban az uniós jogból eredő jog vagy előny, ha a szóban forgó ügylet gazdasági szempontból teljesen mesterséges és az érintett tagállam jogszabályainak megkerülésére irányul. E tekintetben a nemzeti hatóságoknak és bíróságoknak meg kell tagadniuk az érintett irányelvekben meghatározott, csalárd módon vagy visszaélésszerűen érvényesített jogok igénybevételét azzal, hogy a visszaélés-ellenes nemzeti vagy egyezményes rendelkezések hiánya nincs hatással e megtagadási kötelezettségre.

A Bíróság ebből azt a következtetést vonta le, hogy visszaélésszerű és csalárd magatartás fennállása esetén a leányvállalat által az anyavállalat részére fizetett kamatok vagy osztalékok vonatkozásában a 2003/49 és 90/435 irányelvben előírt forrásadó-mentesség igénybevételét a nemzeti hatóságoknak és bíróságoknak az adóalannyal szemben meg kell tagadniuk az ilyen magatartások tilalmának általános elve alapján, még az ilyen megtagadást előíró nemzeti jogi vagy egyezményes rendelkezések hiányában is.

A Bíróság azt is megvizsgálta, hogy melyek a joggal való visszaélés tényállási elemei, és hogyan lehet ezeket az elemeket megállapítani. Az állandó ítélkezési gyakorlatára hivatkozva a Bíróság megállapította, hogy a visszaélés bizonyításához egyrészt objektív körülmények együttese, másrészt pedig egy szubjektív elem szükséges, amely azon szándékban áll, hogy az uniós szabályozáson alapuló előnyt az annak megszerzéséhez szükséges feltételek mesterséges módon való megteremtése útján szerezzék meg. Így mesterséges konstrukciónak tekinthető az olyan társaságcsoporthoz, amelyet nem a gazdasági valóságot tükröző okokból hoztak létre, amelynek szerkezete teljesen formális, és amelynek fő célja vagy egyik fő célja az alkalmazandó adójog tárgyával vagy céljával ellentétes adóelőny megszerzése. Ez a helyzet áll fenn különösen akkor, ha a kamatok és osztalékok utáni adó megfizetését elkerülik egy áteresztő szervezetnek köszönhetően, amelyet a csoport szerkezetében a kamat- vagy osztalékfizető társaság, és a csoport azon társasága közé illesztettek, amely az említett kamatok vagy osztalékok haszonhúzója. Ebben az értelemben a 2003/49 irányelv 1. cikkének (1) bekezdésében és a 90/435 irányelv 5. cikkében előírt adómentesség jogosulatlan igénybevételét célzó konstrukciót valószínűsítő körülménynek minősül az, hogy az említett kamatok vagy osztalékokat teljes egészében vagy majdnem teljes egészében, és átvételük után nagyon rövid időn belül az a társaság, amely azokat kapja, továbbjuttatja olyan szervezeteknek, amelyek nem felelnek meg a 2003/49, illetve a 90/435 irányelv alkalmazási feltételeinek.

Végül a Bíróság megvizsgálta a joggal való visszaélés fennállásával kapcsolatos bizonyítási teherre vonatkozó szabályokat. Ebben az összefüggésben a Bíróság a 2003/49 irányelvre vonatkozó ítéletében megállapította, hogy az említett irányelvből kitűnik, hogy a forrás szerinti tagállam annak igazolására kötelezheti a kamatban részesülő társaságot, hogy ő a kamat haszonhúzója. E tekintetben semmi nem gátolja meg az érintett adóhatóságokat abban, hogy az adóalanytól olyan bizonyítékokat kérjenek, amelyeket szükségesnek ítélnék

az érintett adókra és illetékekre vonatkozó konkrét bizonyításhoz, és adott esetben megtagadják a kért mentességet, ha nem nyújtja be e bizonyítékokat. A Bíróság a 90/435 irányelvre vonatkozó ítéletében megállapította, hogy ezen irányelv nem tartalmaz a joggal való visszaélés fennállásával kapcsolatos bizonyítási teherre vonatkozó szabályokat. Ugyanakkor a Bíróság arra a következtetésre jutott, hogy a forrás szerinti tagállam adóhatósága, amely valamely visszaélésszerű magatartás fennállásán alapuló indokkal kívánja megtagadni a 90/435 irányelvben foglalt adómentességet, köteles annak bizonyítására, hogy megvalósulnak az ilyen magatartás tényállási elemei. Jóllehet az ilyen hatóságnak nem kell azonosítania a haszonhúzókat, bizonyítania kell, hogy az állítólagos haszonhúzó csak egy áteresztő társaság, amelyen keresztül joggal való visszaélést követtek el.

E részben kell kiemelni a 2019. február 26-i **X (Harmadik országban letelepedett közvetítő társaságok)** ítéletet (C-135/17, [EU:C:2019:136](#)), amelynek tárgya egy olyan tagállami szabályozás volt, amelynek értelmében a valamely harmadik országban letelepedett társaság által megszerzett, nem e társaság saját tevékenységéből származó jövedelem bizonyos feltételek mellett beszámításra kerül az e tagállamban illetőséggel rendelkező adóalany adóalapjába,¹²¹ valamint a 2019. június 19-i **Memira Holding** ítéletet (C-607/17, [EU:C:2019:510](#)) és **Holmen** ítéletet (C-608/17, [EU:C:2019:511](#)), amelyek az anyavállalat azon lehetőségeire vonatkoztak, hogy társasági adó címén levonja a más tagállamokban letelepedett leányvállalatokat unokavállalatokat ért veszteségeket.¹²²

XIII. A jogszabályok közelítése

1. Szerzői jog

A szerzői jog területén a Bíróság nagytanácsa által ugyanazon a napon hozott három ítéletet kell kiemelni. Az első két ítélet tárgya a szerzők műveik többszörözésével és – többek között az interneten keresztül történő – nyilvánossághoz közvetítésével kapcsolatos, kizárólagos jogai, valamint az e jogok alóli kivételek és korlátozások voltak. A harmadik ítélet a hangfelvétel-előállítók azon kizárólagos jogaira vonatkozott, hogy hangfelvételeiket többszörözzék, terjesszék, valamint az e jogok alóli kivételekre és korlátozásokra. Egy negyedik ítélet pedig azzal a kérdéssel foglalkozik, hogy valamely elektronikus könyvnek a nyilvánosság számára, letöltés útján, tartós használatra történő szolgáltatása a 2001/29 irányelv¹²³ (a továbbiakban: szerzői jogi irányelv) értelmében vett „nyilvánossághoz közvetítés” fogalma alá tartozik-e.

A 2019. július 29-i **Funke Medien NRW** ítéletben (C-469/17, [EU:C:2019:623](#)) a nagytanácsban eljáró Bíróság a szerzők műveik többszörözésével és nyilvánossághoz közvetítésével kapcsolatos, a szerzői jogi irányelv szerinti kizárólagos jogait, valamint az e jogok alóli kivételeket és azok korlátozását értelmezte az egyik tagállam által összeállított és titkosított katonai helyzetjelentéseknek egy napilap internetes portálján való közzétételével összefüggésben.

121| Ezen ítéletet a VII.5., „A tőke szabad mozgása” című rész mutatja be.

122| Ezen ítéleteket a VII.3., „A letelepedés szabadsága” című rész mutatja be.

123| Az információs társadalomban a szerzői és szomszédos jogok egyes vonatkozásainak összehangolásáról szóló, 2001. május 22-i 2001/29/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2001. L 167., 10. o.; magyar nyelvű különkiadás 17. fejezet, 1. kötet, 230. o.; helyesbítés: HL 2008. L 314., 16. o. és HL 2014. L 10., 32. o.).

Az alapjogvita a *Westdeutsche Allgemeine Zeitung* német napilap internetes portálját üzemeltető Funke Medien társaság és a Németországi Szövetségi Köztársaság között a német kormány által készített és „korlátozott terjesztésű” besorolással ellátott bizonyos katonai helyzetjelentések Funke Medien általi közzététele tárgyban folyt. A Németországi Szövetségi Köztársaság, mivel úgy ítélte meg, hogy a Funke Medien ezzel megsértette az e jelentéseken fennálló szerzői jogát, abbahagyás iránti keresetet nyújtott be vele szemben, amelynek a regionális bíróság helyt adott, és e határozatot a regionális felsőbbbíróság fellebbezés során helyben hagyta. A Funke Medien a kérdést előterjesztő bírósághoz, a Bundesgerichtshofhoz (szövetségi legfelsőbb bíróság, Németország) benyújtott *felülvizsgálati* kérelmében fenntartotta az abbahagyás iránti kereset elutasítására irányuló kérelmeit.

A Bíróság előzetesen emlékeztetett arra, hogy a katonai helyzetjelentések kizárólag azzal a feltétellel állhatnak szerzői jogi védelem alatt, hogy e jelentések a szerző szellemi alkotásának minősülnek, tükrözik annak személyiségét, és a szerző említett jelentések összeállítása során hozott szabad és kreatív döntéseiben nyilvánulnak meg. A nemzeti bíróság feladata mindegy egyes ügyben annak vizsgálata, hogy e feltétel teljesül-e.

A Bíróság először is, azon kérdés vizsgálata során, hogy a szerzői jogi irányelv rendelkezései hagynak-e mérlegelési mozgásteret a tagállamok számára a nemzeti jogba való átültetésük terén, úgy ítélte meg, hogy e rendelkezések kizárólagos jogokat biztosítanak a szerzők számára műveik többszörözése¹²⁴ és nyilvánossághoz közvetítése¹²⁵ tekintetében, és az ott előírt jogok anyagi tartalma tekintetében teljes körű harmonizációt előírányzó intézkedésnek minősülnek. A Bíróság viszont úgy ítélte meg, hogy a szerzői jogi irányelv azon rendelkezései, amelyek a napi eseményekről szóló tudósítások és idézés¹²⁶ tekintetében eltérést tesznek lehetővé e jogoktól, nem minősülnek az irányelvben foglalt kivételek vagy korlátozások terjedelme terén teljes harmonizációt előírányzó intézkedéseknek. A tagállamokat e rendelkezések végrehajtása tekintetében megillető mérlegelési mozgásteret az uniós jog által előírt korlátok között kell gyakorolni, azért, hogy megfelelő egyensúlyt tartsanak fenn egyfelől a szellemi tulajdonjogoknak¹²⁷ a Charta által biztosított védelmére jogosultak érdeke, másfelől a védelem alatt álló művek vagy teljesítmények felhasználóinak jogai és érdekei – így különösen a szintén a Charta által biztosított véleménynyilvánítási és tájékozódási szabadságuk¹²⁸ –, valamint a közérdek között.

Ezt követően a véleménynyilvánítás és a tájékozódás szabadságát illetően a Bíróság pontosította, hogy a szerzői jogi irányelvben¹²⁹ előírt kivételeken és korlátozásokon kívül e szabadság nem igazolhatja a szerzők többszörözéshez és nyilvánossághoz közvetítéshez való kizárólagos jogától való olyan eltérést, amely különbözik az említett irányelvben meghatározottól. A Bíróság e tekintetben emlékeztetett arra, hogy az ezen irányelvben előírt kivételek és korlátozások listája kimerítő jellegű.

Végül, a Bíróság szerint – ezen ügy összes körülményét figyelembe véve – a nemzeti bíróság által az egyfelől a szerzőknek a műveik többszörözéshez és nyilvánossághoz közvetítéséhez fűződő kizárólagos joguk, másfelől a szerzői jogi irányelvnek a napi eseményekről szóló tudósítások és idézés tekintetében eltérést engedő rendelkezéseinek hatálya alá tartozó, védelem alatt álló teljesítmények felhasználóinak jogai között biztosítandó

124| A szerzői jogi irányelv 2. cikkének a) pontja.

125| A szerzői jogi irányelv 3. cikkének (1) bekezdése.

126| A szerzői jogi irányelv 5. cikke (3) bekezdésének c) pontjában szereplő második eset és d) pontja.

127| A Charta 17. cikkének (2) bekezdése.

128| A Charta 11. cikke.

129| A szerzői jogi irányelv 5. cikkének (2) és (3) bekezdése.

egyensúly megteremtése keretében e bíróságnak az említett rendelkezések olyan értelmezésére kell támaszkodnia, amely – miközben tiszteletben tartja azok szövegét és megőrzi azok hatékony érvényesülését – teljes mértékben összhangban van a Charta által biztosított alapvető jogokkal.

A 2001. július 29-i **Spiegel Online** ítéletben (C-516/17, [EU:C:2019:625](#)) a nagytanácsban eljáró Bíróság *a szerzők műveik többszörözésével és nyilvánossághoz közvetítésével kapcsolatos, szerzői jogi irányelv szerinti kizárólagos jogait, valamint az e jogok alóli kivételeket és azok korlátozását értelmezte egy olyan kéziratnak és gyűjteményes kötetben megjelentetett újságcikknek egy internetes hírportálon való közzétételével összefüggésben, amelyeket a nyilvánosság számára letöltés céljából hiperlinkek révén elérhetővé tettek.*

Az alapjogvita a Spiegel Online – amely ugyanezen a néven üzemeltet internetes hírportált – és a Bundestag (szövetségi parlament, Németország) korábbi tagja, Volker Beck között folyt, és tárgya az volt, hogy a Spiegel Online honlapján közzétette V. Beck egy kéziratát, valamint egy – általa egy gyűjteményes kötetben már közzétett – újságcikkét. V. Beck a regionális bíróság előtt kifogásolta e kézirat és a cikk teljes szövegének a Spiegel Online honlapján való hozzáférhetővé tételét, szerzői jogi jogsértésnek tekintve azt. E bíróság helyt adott V. Beck kérelmeinek. Miután a Spiegel Online fellebbezését elutasították, *felülvizsgálati* kérelmet nyújtott be a kérdést előterjesztő bírósághoz.

A Bíróság azon kérdés vizsgálata során, hogy a szerzői jogi irányelv azon rendelkezései, amelyek a napi eseményekről szóló tudósítások¹³⁰ és idézés¹³¹ tekintetében eltérést tesznek lehetővé a szerzők kizárólagos jogaitól, hagynak e mérlegelési mozgásteret a tagállamok számára a nemzeti jogba való átültetés terén, úgy ítélte meg, hogy e rendelkezések nem minősülnek teljes harmonizációt előírányzó intézkedéseknek. A tagállamokat e rendelkezések végrehajtása tekintetében megillető mérlegelési mozgásteret az uniós jog által előírt korlátok között kell gyakorolni, azért, hogy megfelelő egyensúlyt tartsanak fenn egyfelől a szellemi tulajdonjogoknak¹³² a Charta által biztosított védelmére jogosultak érdeke, másfelől a védelem alatt álló művek vagy teljesítmények felhasználóinak jogai és érdekei – így különösen a szintén a Charta által biztosított véleménynyilvánítási és tájékoztatói szabadságuk¹³³ –, valamint a közérdek között.

A véleménynyilvánítás és a tájékoztató szabadságát illetően a Bíróság pontosította, hogy a szerzői jogi irányelvben¹³⁴ előírt kivételeken és korlátozásokon kívül e szabadság nem igazolhatja a szerzők többszörözéshez és nyilvánossághoz közvetítéshez való kizárólagos jogától való olyan eltérést, amely különbözik az említett irányelvben meghatározottól. A Bíróság e tekintetben emlékeztetett arra, hogy az ezen irányelvben előírt kivételek és korlátozások listája kimerítő jellegű.

Egyébként a Bíróság szerint – ezen ügy összes körülményét figyelembe véve – a nemzeti bíróság által az egyrészt a szerzőknek a műveik többszörözéshez¹³⁵ és nyilvánossághoz közvetítéséhez¹³⁶ fűződő kizárólagos joguk, másrészt a szerzői jogi irányelvnek a napi eseményekről szóló tudósítások és idézés tekintetében eltérést engedő rendelkezéseinek hatálya alá tartozó, védelem alatt álló teljesítmények felhasználóinak jogai

130| A szerzői jogi irányelv 5. cikke (3) bekezdésének c) pontjában szereplő második eset.

131| A szerzői jogi irányelv 5. cikke (3) bekezdésének d) pontja.

132| A Charta 17. cikkének (2) bekezdése.

133| A Charta 11. cikke.

134| A szerzői jogi irányelv 5. cikkének (2) és (3) bekezdése.

135| A szerzői jogi irányelv 2. cikkének a) pontja.

136| A szerzői jogi irányelv 3. cikkének (1) bekezdése.

között biztosítandó egyensúly megteremtése keretében e bíróságnak az említett rendelkezések olyan értelmezésére kell támaszkodnia, amely – miközben tiszteletben tartja azok szövegét és megőrzi a hatékony érvényesülésüket – teljes mértékben összhangban van a Charta által biztosított alapvető jogokkal

Először is, a szerzői jogi irányelvnek a napi eseményekről szóló tudósítások tekintetében eltérést engedő rendelkezésével kapcsolatban a Bíróság megállapította, hogy azzal ellentétes az olyan nemzeti szabály, amely arra az esetre korlátozza az e rendelkezésben előírt kivétel vagy korlátozás alkalmazását, amikor a védett mű napi eseményekről szóló tudósítás céljából történő felhasználására vonatkozó előzetes engedély kérésére ésszerűen nincs lehetőség. Az aktuális események bekövetkezése ugyanis általános szabályként és különösen az információs társadalom keretében szükségessé teszi, hogy az ezekkel kapcsolatos információk gyorsan közölhetők legyenek, ami nehezen egyeztethető össze a szerző előzetes jóváhagyásának beszerzésére vonatkozó kötelezettséggel, amely rendkívül megnehezítené vagy akár meg is akadályozná, hogy a releváns információk időben eljussanak a nyilvánossághoz.

Másodsorban, a szerzői jogi irányelvnek az idézések tekintetében eltérést engedő rendelkezésének vizsgálata keretében a Bíróság először is azt állapította meg, hogy az „idézés” e rendelkezésben említett fogalma magában foglalja egy önállóan letölthető fájlra hiperlink útján történő hivatkozás esetét. Ebben az összefüggésben emlékeztetett azon ítélkezési gyakorlatára, amely szerint a hiperlinkek hozzájárulnak az internet megfelelő működéséhez, ami különösen fontos a Chartában biztosított véleménynyilvánítás és tájékozódás szabadsága szempontjából, valamint az e hálózaton belüli vélemény- és információcsere szempontjából, amely hálózatra megszámlálhatatlan mennyiségű információ elérhetősége jellemző. Másodszor a Bíróság úgy ítélte meg, hogy a szerzői jogi irányelv 5. cikke (3) bekezdésének d) pontját akként kell értelmezni, hogy a művet már jogszerűen nyilvánosságra hozták, amennyiben azt konkrét formájában korábban, a jogosult engedélyével vagy nem önként adott felhasználási engedély, illetve jogszabályi felhatalmazás alapján már közzétették. A nemzeti bíróság feladata – az előtte folyamatban lévő konkrét ügy fényében és figyelembe véve az ügy valamennyi körülményét – eldönteni, hogy valamely művet jogszerűen hoztak-e nyilvánosságra.

A 2019. július 29-i **Pelham és társai** ítéletben (C-476/17, [EU:C:2019:624](#)) a nagytanácsban eljáró Bíróság a *hangfelvétel-előállítókat a szerzői jogi irányelv és a 2006/115 irányelv¹³⁷ értelmében a hangfelvételeik többszörözése és terjesztése tekintetében megillető kizárólagos jogokat, valamint az e jogok alóli kivételeket és azok korlátozásait értelmezte egy zenei részletnek egy dalból egy új dal megírásához való felhasználása céljából történő átvételével (sampling) összefüggésben.*

R. Hütter és F. Schneider Esleben (a továbbiakban: Hütter és a társai) a Kraftwerk nevű zenekar tagjai. E zenekar 1977-ben közzétett egy hangfelvételt, amelyen szerepel a „Metall auf Metall” című dal. M. Pelham és M. Haas a „Nur mir” című dal szerzői, amely a Pelham társaság által előállított hangfelvételen jelent meg, 1997-ben. Hütter és társai azt állítják, hogy a Pelham elektronikus formában lemásolt egy megközelítőleg két másodperces ritmusszekvencia részletet (sample) a „Metall auf Metall” című dalból, és e részletet többször megismételve, azt beépítette a „Nur mir” című dalba. Hütter és társai azt állítják, hogy a Pelham megsértette az őket mint a hangfelvétel előállítóit megillető, szerzői jogokkal szomszédos jogot.

A Bíróság ebben az összefüggésben mindenekelőtt rámutatott arra, hogy egy hangfelvételből átvett – akár igen rövid – hangrészletnek a felhasználó általi többszörözését főszabály szerint e hangfelvétel „részben” történő többszörözésének kell tekinteni, amely az e hangfelvétel előállítója számára a szerzői jogi irányelvben biztosított kizárólagos jog alá tartozik.

137| A bérleti jogról és a használati jogról, valamint a szellemi tulajdon területén a szerzői joggal szomszédos bizonyos jogokról [helyesen: A szellemi tulajdon területén a bérleti jogról, a használati jogról és a szerzői joggal szomszédos bizonyos jogokról] szóló, 2006. december 12-i 2006/115/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2006. L 376., 28. o.).

A Bíróság ugyanakkor emlékeztetett arra, hogy a Chartában biztosított szellemi tulajdonjogot¹³⁸ egyensúlyba kell hozni a Chartában biztosított más alapvető jogokkal, így a művészi szabadsággal,¹³⁹ amely – minthogy a véleménynyilvánítási szabadság¹⁴⁰ körébe tartozik – lehetővé teszi a különféle információk, illetve a kulturális, politikai és társadalmi eszmék széles körű cseréjét. A Bíróság így kimondta, hogy a Chartára figyelemmel a hangfelvételek előállítója számára hangfelvétele többszörözésének engedélyezését vagy megtiltását illetően biztosított kizárólagos jog¹⁴¹ lehetővé teszi számára azt, hogy fellépjen a hangfelvételéből valamely harmadik személy által más hangfelvételbe való belefoglalás céljából átvett – akár igen rövid – hangrészlet felhasználásával szemben, kivéve ha e részletet az új hangfelvételbe *módosított és a meghallgatáskor felismerhetetlen formában* foglalják bele.

Ezt követően e kizárólagos joggal kapcsolatban a Bíróság azt is kifejtette, hogy a szerzői jogi irányelv 2. cikkének c) pontja az ott említett jog anyagi jogi tartalmát illetően teljes körű harmonizációt előirányzó intézkedést képez. Azon kizárólagos többszörözési jogot ugyanis, amellyel a hangfelvétel-előállítók az Unióban rendelkeznek, egyértelmű módon határozza meg ezen irányelv, és az egyébként nem tartalmaz semmiféle feltételt, és e jog végrehajtása vagy joghatásai nincsenek alárendelve semmiféle közbenső aktusnak.

Ami a hangfelvételek előállítója számára biztosított azon kizárólagos jogot illeti, hogy hozzáférhetővé tegye hangfelvételeit, ideértve azok „többszörözött példányait”¹⁴² is, a Bíróság kimondta, hogy a „többszörözött példány” Genfi Egyezményben¹⁴³ is használt fogalmát az ott szereplő fogalommal koherens módon kell értelmezni, és úgy kell érteni, hogy az nem terjed ki az olyan hangfelvételre, amely – bár más hangfelvételtől átvett zenei részletet is tartalmaz – nem foglalja magában annak összességét vagy lényeges részét.

A Bíróság egyébként a hangfelvétel-előállítók hangfelvételeik többszörözésére vonatkozó kizárólagos jogától való eltérés lehetőségének vizsgálata során kimondta, hogy a tagállamok nemzeti jogukban nem állapíthatnak meg a szerzői jogi irányelvben¹⁴⁴ foglaltaktól eltérő kivételeket vagy korlátozásokat e jog tekintetében. Ezzel kapcsolatban felidézte, hogy az ezen irányelvben foglalt kivételek és korlátozások felsorolása kimerítő jellegű.

Végül, az „idézés” 2001/29 irányelvben foglalt¹⁴⁵ fogalmát illetően a Bíróság megállapította, hogy az nem terjed ki arra az esetre, amikor a szóban forgó idézéssel érintett mű nem azonosítható be. Amikor azonban valamely új zenemű szerzője felhasznál egy másik hangfelvételtől átvett olyan zenei részletet (*sample*), amely az átlagos hallgató számára is lehetővé teszi azon mű beazonosítását, amelyből e zenei részletet átvették, e zenei részlet felhasználása az adott ügy körülményeitől függően „idézésnek” minősülhet a szerzői jogi irányelv értelmében, a Charta 13. cikkének fényében, amennyiben az említett felhasználás célja valamiféle párbeszéd megteremtése azzal a művel, amelyből a részletet átvették, illetve amennyiben a szerzői jogi irányelvben említett feltételek teljesülnek.

138| A Charta 17. cikkének (2) bekezdése.

139| A Charta 13. cikke.

140| A Charta 11. cikke.

141| A szerzői jogi irányelv 2. cikkének c) pontja.

142| A 2006/115 irányelv 9. cikke (1) bekezdésének b) pontja.

143| A hangfelvételek előállítóinak védelmére, hangfelvételek engedély nélküli sokszorosítása ellen Genfben, az 1971. évi október hó 29. napján létrejött egyezmény (Magyarországon kihirdette: 1975. évi 18. tvr.).

144| A szerzői jogi irányelv 5. cikke.

145| A szerzői jogi irányelv 5. cikke (3) bekezdésének d) pontja.

A 2019. december 19-i **Nederlands Uitgeversverbond és Groep Algemene Uitgevers** ítéletben (C-263/18, [EU:C:2019:1111](#)) a Bíróság nagytanácsa kimondta, hogy *valamely elektronikus könyvnek a nyilvánosság számára, letöltés útján, tartós használatra történő szolgáltatása a szerzői jogi irányelv értelmében vett „nyilvánossághoz közvetítés” fogalma alá tartozik.*

A Nederlands Uitgeversverbond (a továbbiakban: NUV) és a Groep Algemene Uitgevers (a továbbiakban: GAU) a holland kiadók érdekeinek védelmét ellátó két egyesület keresetet indított a rechtbank Den Haag (hágai elsőfokú bíróság, Hollandia) előtt, amely arra irányult, hogy tiltsák meg többek között a Tom Kabinet társaság számára, hogy elektronikus könyveket az előbbi által az internetes oldalán létrehozott „olvasóklub” tagjainak rendelkezésére bocsássa, vagy e könyveket többszörözze. A NUV és a GAU arra hivatkozik, hogy e tevékenységek sértik a tagjaik ezen elektronikus könyveken fennálló szerzői jogait. Azáltal, hogy az említett olvasóklub keretében „használt” elektronikus könyveket kínál eladásra, a Tom Kabinet e könyvek engedély nélküli nyilvánossághoz közvetítését végzi. A Tom Kabinet ezzel szemben azt állítja, hogy az ilyen tevékenységek a terjesztési jog hatálya alá tartoznak, amelyre vonatkozóan a fent említett irányelv jogkimerülési szabályt ír elő, amennyiben az érintett tárgy – ebben az ügyben az elektronikus könyveket – a jogosult vagy az ő hozzájárulásával más értékesítette az Unióban. Ez a szabály azt vonja maga után, hogy a NUV és a GAU a szóban forgó elektronikus könyvek eladását követően már nem rendelkezik kizárólagos joggal azok nyilvános terjesztésének engedélyezésére vagy megtiltására.

A Bíróság megállapította, hogy az elektronikus könyv állandó használatra, letöltés útján történő szolgáltatása nem a szerzői jogi irányelv 4. cikkének (1) bekezdésében szereplő „nyilvános terjesztés” jogának körébe, hanem az említett irányelv 3. cikkének (1) bekezdésében szabályozott „nyilvánossághoz közvetítés” jogának hatálya alá tartozik, mely utóbbi vonatkozásában a jogkimerülés e cikk (3) bekezdése alapján kizárt.

E megállapítás alátámasztására a Bíróság a Szellemi Tulajdon Világszervezetének (WIPO) az említett irányelv alapjául szolgáló szerzői jogi szerződéséből, valamint ezen irányelv előkészítő munkálataiból többek között azt a következtetést vonta le, hogy az uniós jogalkotó szándéka arra irányult, hogy e jogkimerülési szabályt az olyan tárgyi formában megjelenő példányok forgalmazására tartsa fenn, mint például az anyagi hordozón tárolt könyvek. Ellenkező esetben fennáll a veszélye, hogy e jogkimerülési szabálynak az elektronikus könyvekre való alkalmazása sokkal jelentősebb hatást gyakorol a szerzői jogok jogosultjainak a műveik után járó megfelelő díjazáshoz fűződő érdekeire, mint az anyagi hordozón tárolt könyvek esetében, mivel az elektronikus könyvek dematerializált digitális formában megjelenő többszörözött példányai nem kopnak a használattal, és ennek folytán egy esetleges használtkiacon tökéletesen helyettesítik az új példányokat.

Konkrétabban a „nyilvánossághoz közvetítés” fogalmát illetően a Bíróság rámutatott, hogy azt tágan kell értelmezni, mint amely lefed minden olyan nyilvánossághoz közvetítést, amikor a nyilvánosság nincs jelen a közvetítés kiindulópontjául szolgáló helyszínen, és ily módon a művek bármely ilyen jellegű vezetékes vagy vezetékes nélküli nyilvánossághoz közvetítését, illetve továbbközvetítését. E fogalom két együttes elemet ötvöz, nevezetesen a mű közvetítésének cselekményét és e mű nyilvánossághoz közvetítését.

Ami az első elemet illeti, a szerzői jogi irányelvre irányuló javaslat indokolásából kitűnik, hogy „az a meghatározó cselekmény, amely a művet a nyilvánosság számára hozzáférhetővé teszi, és ily módon azt a nyilvánosság számára hozzáférhető valamely internetes oldalon kínálja, amely cselekmény megelőzi a tényleges lehívásos hozzáférhetővé tétel szakaszát”, és hogy „[n]em bír jelentőséggel, hogy valamely személy ténylegesen lehívta-e az említett művet, vagy sem”. Így a Bíróság szerint azt, hogy az érintett műveket minden olyan személy számára hozzáférhetővé teszik, aki az olvasóklub internetes oldalán feliratkozik, a művek „közvetítésének” kell tekinteni, és ehhez nem szükséges, hogy az említett személy ezzel lehetőséggel úgy éljen, hogy az elektronikus könyvet az említett internetes oldalról ténylegesen lehívja.

A második elemet illetően nem csupán azt kell figyelembe venni, hogy ugyanahhoz a műhöz egyidejűleg hány személynek lehet hozzáférése, hanem azt is, hogy ahhoz közülük egymást követően hányan férhetnek hozzá. Ebben az ügyben, a Bíróság szerint jelentős azon személyek száma, akik az olvasóklub platformja révén egyidejűleg vagy egymást követően ugyanazon a műhöz hozzáférhetnek. Következésképpen, a kérdést előterjesztő bíróság által az összes releváns körülményre figyelemmel elvégzett vizsgálat függvényében a szóban forgó művet nyilvánosságához közvetítettnek kell tekinteni.

Egyébiránt a Bíróság kimondta, hogy ahhoz, hogy valamely cselekmény „nyilvánossághoz közvetítésnek” minősülhessen, az szükséges, hogy a védelem alatt álló műveket az addig alkalmazottaktól eltérő, speciális technikai módon, vagy ennek hiányában egy „új nyilvánosság”, azaz egy olyan nyilvánosság részére közvetítsék, amelyet a szerzői jog jogosultjai nem vettek figyelembe, amikor művük eredeti nyilvánosságához közvetítését engedélyezték. Ebben az ügyben, mivel egy elektronikus könyv hozzáférhetővé tételéhez általában olyan felhasználási engedély kapcsolódik, amely az érintett elektronikus könyvet letöltő felhasználó részére az előbbinek csak a saját berendezésén történő olvasását engedélyezi, meg kell állapítani, hogy egy olyan közvetítés, mint amelyet a Tom Kabinet végzett, olyan nyilvánosság felé irányul, amelyet a szerzői jog jogosultjai nem vettek figyelembe, és amely ennél fogva új nyilvánosságot képez.

2. Ipari tulajdon

Az uniós védjegy jog területén négy ítéletet kell kiemelni. Az első ítélet tárgya a tagállami bíróságok bitorlással és érvényességgel összefüggő ügyekben fennálló területi joghatósága. A második ítéletben a Bíróság pontosította az európai uniós védjegybejelentés során tanúsított „rosszhiszeműség” fogalmát. A Bíróság a harmadik ítéletben pontosította az Európai Unió Szellemi Tulajdoni Hivatala (EUIPO) jogkörének körülhatárolását azon határozatainak visszavonása terén, amelyek neki tulajdonítható, nyilvánvaló eljárási hibában szenvednek. A negyedik ítélet tárgya pedig valamely európai uniós együttes védjegy tényleges használata.

A 2019. szeptember 5-i **AMS Neve és társai** ítéletben (C-172/18, [EU:C:2019:674](#)) a Bíróság előzetes döntéshozatal iránti kérelem keretében pontosításokkal szolgált *az európai uniós védjegyről szóló 207/2009 rendelet*¹⁴⁶ (a továbbiakban: *védjegyrendelet*) 97. cikkének (5) bekezdésében szereplő, az „[annak a tagállamnak a területén,] ahol a bitorlást elkövették” kifejezés terjedelmét illetően, amely cikk a tagállami bíróságok bitorlással és érvényességgel összefüggő ügyekben fennálló területi joghatóságára vonatkozik. Az alapjogvita egy európai uniós védjegy bitorlásával kapcsolatos keresetre vonatkozott, amelyet azon harmadik személlyel szemben indítottak, aki az internet-en vagy közösségimédia-felületeken terjesztett reklámokban és értékesítési ajánlatokban e védjeggyel azonos vagy ahhoz hasonló megjelöléseket használt. A keresetet az Egyesült Királyság egyik bírósága előtt indították, amely megállapította az e kereset elbírálásával összefüggő joghatóságának hiányát, mivel úgy ítélte meg, hogy a területileg illetékes bíróság az azon hely szerinti bíróság, ahol a harmadik személy meghozta arra vonatkozó döntését, hogy e termékeket ezen az oldalon vagy e felületeken reklámozza és értékesítésre kínálja, valamint intézkedéseket tett e döntés végrehajtására.

A Bíróság előzetesen megállapította, hogy a felperes számára biztosított azon lehetőség, hogy a védjegyrendelet 97. cikkének (1) bekezdése alapján az alperes lakóhelye szerint, vagy e cikk (5) bekezdése alapján a bitorlás elkövetési helye szerint válassza meg a joghatósággal rendelkező bíróságot, nem értelmezhető úgy, hogy a felperes ugyanazon bitorlási cselekmények tekintetében halmozhatja az említett cikk (1) és (5) bekezdésén alapuló kereseteket, hanem kizárólag azt fejezi ki, hogy az (5) bekezdésben megjelölt fórum vagylagos jellegű az említett cikk többi bekezdésében szereplő fórumokhoz képest. Az európai uniós jogalkotó azzal, hogy

¹⁴⁶ | A közösségi védjegyről szóló, 2009. február 26-i 207/2009/EK tanácsi rendelet (HL 2009. L 78., 1. o.; helyesbítés: HL 2017. L 142., 104. o.)

ilyen vagylagos fórumról rendelkezik, lehetővé teszi az európai uniós védjegy jogosultja számára, hogy olyan célzott kereseteket indítson, amelyek mindegyike egyetlen tagállam területén elkövetett bitorlási cselekményekre vonatkozik. Amennyiben az ugyanazon felek között folyamatban lévő több bitorlási kereset ugyanazon megjelölés használatával kapcsolatos, de nem ugyanazon területre vonatkozik, tárgyuk nem azonos, és ezért nem tartoznak a perfüggőségi szabályok hatálya alá. A különböző tagállamok ilyen körülmények között eljáró bíróságai így nem hozhatnak a védjegyrendelet (17) preambulumbekzdése értelmében vett „egymásnak ellentmondó” ítéleteket, mivel a felperes által benyújtott keresetek eltérő területeket érintenek.

A Bíróság ezt követően kifejtette, hogy a védjegyrendelet 97. cikkének (5) bekezdése alapján bitorlási kereset tárgyában eljáró európai uniós védjegy bíróságnak abban az esetben, ha a székhelye szerinti tagállam területén elkövetett bitorlás fennállásának elbírálására vonatkozó joghatóságát vizsgálja, meg kell győződnie arról, hogy az alperesnek felrótt cselekményeket itt követték el. Amennyiben e cselekmények elektronikus úton megjelenített, olyan árukra vonatkozó reklámokban és értékesítési ajánlatokban állnak, amelyeken egy európai uniós védjeggyel azonos vagy ahhoz hasonló megjelölést helyeztek el e védjegy jogosultjának hozzájárulása nélkül, azt kell megállapítani, hogy e cselekményeket azon a területen követték-e el, ahol azok a fogyasztók vagy kereskedők találhatók, akiknek vagy amelyeknek az említett reklámokat és értékesítési ajánlatokat szánták, függetlenül attól, hogy az alperes más államban rendelkezik székhellyel, hogy az általa használt elektronikus hálózat szervere más államban található, vagy hogy az említett reklámok és ajánlatok tárgyát képező áruk más területen találhatók. El kell tehát kerülni, hogy az európai uniós védjegy bitorlását elkövető személy kifogást emelhessen az említett cikk alkalmazása ellen, és ezáltal sértse annak hatékony érvényesülését arra a helyre való hivatkozással, ahol a reklámjait és ajánlatait az interneten elhelyezte, annak érdekében, hogy az említett hely és a letelepedésének helye szerinti bíróságoktól eltérő bármely más bíróság joghatóságát kizárja. A Bíróság szerint, ha az „[annak a tagállamnak a területén,] ahol a bitorlást elkövették” kifejezést úgy kellene értelmezni, hogy az azon tagállamra vonatkozik, ahol az említett kereskedelmi cselekmények végzője az internetes oldalát létrehozta, és megtette a kezdő lépéseket reklámjainak és ajánlatainak megjelenítése érdekében, elegendő lenne az Unióban székhellyel rendelkező, elektronikus úton működő azon bitorlók számára, amelyek a bitorolt védjegyek jogosultjait meg kívánják akadályozni a vagylagos fórum igénybevételeiben, ha az interneten való közzétételt ugyanabban az országban végeznék, ahol a székhelyük található. Ráadásul rendkívül nehéz – ha nem lehetetlen – a felperes számára azon hely megismerése, ahol az alperes meghozta az ezen közzétételhez vezető döntéseket és műszaki intézkedéseket.

Ezért az alapügy tárgyát képezőhöz hasonló kereskedelmi cselekményeket úgy kell tekinteni, hogy azon a területen „követték el” őket, ahol reklám és értékesítési ajánlat minőségüket megszerezték, azaz ott, ahol a kereskedelmi tartalmat ténylegesen azon fogyasztók és kereskedők rendelkezésére bocsátották, akiknek vagy amelyeknek azt szánták. Ezzel szemben nincs jelentősége annak a kérdésnek, hogy ezek a reklámok és ajánlatok az alperes termékeinek megvásárlását eredményezték-e.

A 2019. szeptember 12-i **Koton Mağazacılık Tekstil Sanayi ve Ticaret kontra EUIPO** ítéletben (C-104/18 P, [EU:C:2019:724](#)) a Bíróság hatályon kívül helyezte a Törvényszék ítéletét,¹⁴⁷ és *pontosította az európai uniós védjegybejelentés során tanúsított „rosszhiszeműség” fogalmát.*

Nadal Esteban és a Koton Mağazacılık Tekstil Sanayi ve Ticaret nevű vállalkozás, amely a KOTON ábrás védjegyek jogosultja, 2004-ig kereskedelmi kapcsolatot tartott fenn. 2011. április 25-én N. Esteban a Nizzai Megállapodás¹⁴⁸ szerinti 25., 35. és 39. osztályba tartozó áruk és szolgáltatások vonatkozásában kérte a

¹⁴⁷ | A Törvényszék 2017. november 30-i **Koton Mağazacılık Tekstil Sanayi ve Ticaret kontra EUIPO – Nadal Esteban (STYLO & KOTON)** ítélete (T-687/16, nem tették közzé, [EU:T:2017:853](#)).

¹⁴⁸ | A védjegyekkel ellátható termékek és szolgáltatások nemzetközi osztályozására vonatkozó, 1957. június 15-i, felülvizsgált és módosított Nizzai Megállapodás.

STYLO & KOTON ábrás megjelölés európai uniós védjegyként való lajstromozását. Azt követően, hogy részben helyt adtak a Koton Mağazacilik Tekstil Sanayi ve Ticaret által benyújtott felszólalásnak, amely a 18., 25. és 35. osztályba tartozó áruk és szolgáltatások vonatkozásában lajstromozott KOTON védjegyeken alapult, a STYLO & KOTON védjegyet a 39. osztályba tartozó szolgáltatások tekintetében lajstromozták. A Koton Mağazacilik Tekstil Sanayi ve Ticaret ezért törlési kérelmet nyújtott be a védjegyrendelet 52. cikke (1) bekezdésének b) pontja alapján, amelynek értelmében feltétlen kizáró oknak minősül a bejelentőnek a védjegybejelentés során tanúsított rosszhiszeműsége.

A Törvényszék helybenhagyta az Európai Unió Szellemi Tulajdoni Hivatalának (EUIPO) a törlési kérelmet elutasító határozatát, és megállapította, hogy ez esetben nem lehetett a rosszhiszeműséget megállapítani, mivel a védjegy árujegyzékében szereplő áruk vagy szolgáltatások között nem állt fenn az összetéveszthetőséghez vezető azonosság és hasonlóság sem. A fellebbezés ügyében eljáró Bíróságnak a „rosszhiszeműség” fogalmát kellett pontosítania.

Legelőször is a Bíróság rámutatott arra, hogy az általános nyelvhasználatban elfogadott szokásos jelentése szerint a „rosszhiszeműség” fogalma tisztességtelen szándékot vagy gondolkodásmódot feltételez, e fogalmat ezenkívül a védjegy jogi összefüggésben, azaz a gazdasági tevékenység körében kell értelmezni. Az európai uniós védjegyre vonatkozó szabályok célja márpedig többek között az, hogy hozzájáruljanak az Unióban a torzulásmentes verseny rendszeréhez, amelyben a vállalkozásoknak – ahhoz, hogy vásárlóikat áruik vagy szolgáltatásaik minősége révén meg tudják tartani – lehetőségük kell, hogy legyen olyan megjelölések lajstromoztatására, amelyek lehetővé teszik a fogyasztó számára, hogy az összetévesztés veszélye nélkül megkülönböztessék ezen árukat vagy szolgáltatásokat a máshonnan származóktól. A Bíróság következőképpen megállapította, hogy rosszhiszeműség miatt törölni kell a védjegyet, ha a releváns és egybehangzó bizonyítékokból kitűnik, hogy a védjegy jogosult az e védjegy lajstromozása iránti kérelmet nem a versenyben való tisztességes részvétel céljából, hanem azzal a szándékkal nyújtotta be, hogy az üzleti tisztesség követelményeivel nem összhangban álló módon megsértse harmadik személyek érdekeit, vagy azzal a szándékkal, hogy – adott esetben nem is egy konkrét harmadik személyre vonatkoztatva – a védjegy funkciójától, többek között az alapvető származásjelző funkciótól eltérő cél érdekében szerezzen kizárólagos jogot.

A Bíróság ezt követően megállapította, hogy a 2009. június 11-i **Chocoladefabriken Lindt & Sprüngli** ítéletből (C-529/07, [EU:C:2009:361](#)) nem következik az, hogy csak olyan esetben állapítható meg a rosszhiszeműség, amikor egy harmadik személy a belső piacon azonos vagy hasonló megjelölést használ azonos vagy hasonló áruk vonatkozásában, amely a lajstromoztatni kért megjelöléssel összetéveszthető. Előfordulhatnak ugyanis olyan esetek, amelyekben a védjegy lajstromozása iránti kérelem annak ellenére rosszhiszeműen benyújtottnak tekinthető, hogy e bejelentés időpontjában nem használt harmadik személy azonos vagy hasonló megjelölést a belső piacon azonos vagy hasonló áruk vonatkozásában. A védjegyrendelet 52. cikke (1) bekezdésének b) pontjára alapított törlési kérelem esetén egyáltalán nem követelmény, hogy a bejelentő azonos vagy hasonló áruk vagy szolgáltatások vonatkozásában legyen egy korábbi védjegy jogosultja. Abban az esetben továbbá, ha bebizonyosodik, hogy a vitatott védjegy bejelentésének időpontjában valamely harmadik személy legalább egy tagállamban a vitatott védjeggyel azonos vagy ahhoz hasonló megjelölést használt, nem feltétlenül szükséges bizonyítani, hogy e megjelölések a vásárlóközönség számára összetéveszthetők. Amennyiben nem áll fenn az összetévesztés veszélye a harmadik személy által használt megjelölés és a vitatott védjegy között, vagy ha harmadik személy nem használ a vitatott védjeggyel azonos vagy ahhoz hasonló megjelölést, más ténybeli körülmények minősülhetnek adott esetben a bejelentő rosszhiszeműségét bizonyító releváns és egybehangzó valószínűsítő körülménynek.

A Bíróság végül megállapította, hogy a Törvényszék az átfogó értékelése során nem vette figyelembe a *védjegybejelentés benyújtásakor* fennálló összes releváns ténybeli körülményt, jóllehet ez az időpont volt a meghatározó. Mivel N. Esteban a védjegy teljes egészében történő törlését kérte, a kérelmet az akkor fennálló szándékát értékelve kellett volna megvizsgálni, amikor e védjegy lajstromozását kérte. Következőképpen a Bíróság hatályon kívül helyezte a megtámadott ítéletet.

A 2019. október 31-i **Repower kontra EUIPO** ítéletben (C-281/18 P, [EU:C:2019:916](#)) a Bíróság elutasította a Törvényszék ítélete¹⁴⁹ ellen benyújtott fellebbezést, és *pontosította az Európai Unió Szellemi Tulajdoni Hivatala (EUIPO) jogkörének körülhatárolását azon határozatainak visszavonása terén, amelyek neki tulajdonítható, nyilvánvaló eljárási hibában szenvednek.*

Ebben az ügyben a felperes társaság, a Repower, a REPOWER szóvédjegy lajstromozását kérte az EUIPO-tól. A beavatkozó fél, a repowermap.org kérelmére az EUIPO törlési osztálya részben helyt adott e védjegy bizonyos áruk és szolgáltatások tekintetében történő törlése iránti kérelemnek. Az e határozattal szembeni fellebbezést az EUIPO fellebbezési tanácsa elutasította. Miután a beavatkozó fél hatályon kívül helyezés iránti keresetet nyújtott be a Törvényszékhez, a fellebbezési tanács egy új határozattal visszavonta saját elutasító határozatát, azzal az indokkal, hogy annak indokolása hiányos volt, és ennél fogva „nyilvánvaló eljárási hibában” szenvedett, a védjegyrendelet 80. cikkének (1) bekezdése értelmében véve.

A Repower által e visszavonó határozat ellen benyújtott kereset elbírálása során a Törvényszék úgy vélekedett, hogy az EUIPO nem alapíthatta volna az említett határozatot a védjegyrendelet 80. cikkének (1) bekezdésére, mivel az indoklás hiányossága nem képez „nyilvánvaló eljárási hibát” e rendelkezés¹⁵⁰ értelmében véve. A Törvényszék ugyanakkor úgy vélte, hogy a visszavonó határozatot a jogellenes közigazgatási aktusok visszavonását lehetővé tévő általános jogelvre lehetett volna alapítani. Miután megállapította, hogy a jogalap megválasztásával kapcsolatos ilyen hiba nem indokolja a visszavonásról szóló határozat hatályon kívül helyezését, a Törvényszék elutasította a Repower keresetét.

A védjegyrendelet 80. cikkének (1) bekezdése értelmében vett „nyilvánvaló eljárási hiba” fogalmának értelmezéséhez a Bíróság emlékeztetett arra, hogy nemcsak e rendelkezés szövegét, hanem szöveggörnyezetét, és annak a szabályozásnak a célkitűzéseit is figyelembe kell venni, amelynek az részét képezi.

E tekintetben a Bíróság úgy vélte, hogy a védjegyrendelet felépítéséből az következik, hogy az e rendelet 80. cikkének (1) bekezdésében említett eljárási hibák többek között az e rendeletben szereplő olyan eljárási szabályokra vonatkoznak, mint például az indokolási kötelezettség. Ezen értelmezést erősíti meg az ugyanezen rendelet 80. cikkének (1) bekezdése által kitűzött cél is, amely arra irányul, hogy kötelezze az EUIPO-t arra, hogy vonja vissza a nyilvánvaló eljárási hibában szenvedő határozatokat, annak érdekében, hogy a megfelelő ügyintézés, valamint az eljárásgazdaságosság elve biztosított legyen. Az említett értelmezés a Bíróság azon állandó ítélkezési gyakorlatát is tükrözi, amely szerint az indokolási kötelezettség olyan lényeges eljárási szabálynak minősül, amelyet külön kell választani az indokolás megalapozottságának kérdésétől, amely a vitatott jogi aktus érdemi jogszerűségére vonatkozik.

Következésképpen, a Bíróság a Törvényszékkel szemben úgy ítélte meg, hogy az indokolási kötelezettség bárminemű megsértése, mint például az indokolás hiánya vagy elégtelensége, a védjegyrendelet 80. cikkének (1) bekezdése értelmében vett eljárási hibának minősül, amelynek az ilyen hibában szenvedő határozat EUIPO általi visszavonását kell eredményeznie, ha e hiba szembetűnő jellegű.

Ebből következik, hogy e rendelkezés ebben az ügyben alkalmazandó volt, és a Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot. Mindazonáltal a Bíróság megállapítja, hogy ez a téves jogalkalmazás nem olyan jellegű, amelynek maga után kellene vonnia a megtámadott ítélet hatályon kívül helyezését, mivel ezen ítélet rendelkező része, amely elutasította a Repower által a visszavonó határozat ellen benyújtott keresetet, más indokok miatt megalapozottnak tűnik.

149| A Törvényszék 2018. február 21-i **Repower kontra EUIPO – repowermap.org (REPOWER)** ítélete (T-727/16, [EU:T:2018:88](#)).

150| A védjegyrendelet 80. cikke (1) bekezdésének első mondata úgy rendelkezik, hogy ha az EUIPO által lajstromba vett bejegyzés vagy az általa hozott határozat neki tulajdonítható nyilvánvaló eljárási hibában szenved, gondoskodik a bejegyzés törléséről, illetve a határozat visszavonásáról.

A 2019. december 12-i **Der Grüne Punkt kontra EUIPO** ítéletben (C-143/19 P, [EU:C:2019:1076](#)) a Bíróság a „tényleges használat” fogalmának egy európai uniós együttes védjegy tekintetében történő alkalmazása során elkövetett téves jogalkalmazás miatt hatályon kívül helyezte a Törvényszék ítéletét.¹⁵¹

Ebben az ügyben a felperes, a Der Grüne Punkt lajstromoztatott egy, a csomagolási hulladékok gyűjtésének és hasznosításának rendszerére vonatkozó, egy körben lévő két nyilat ábrázoló együttes ábrás védjegyet. A védjegy megszűnésének megállapítása iránti kérelemnek az Európai Unió Szellemi Tulajdoni Hivatala (EUIPO) részben helyt adott, azzal az indokkal, hogy a csomagolásból álló áruk kivételével az említett védjegy nem képezte tényleges használat tárgyát az árujegyzékben szereplő valamennyi áru tekintetében.

A Törvényszék elutasította a fellebbező által az EUIPO fellebbezési tanácsának határozatával szemben benyújtott megsemmisítés iránti keresetet.

Fellebbezésének alátámasztására a fellebbező arra hivatkozik, hogy a Törvényszék tévesen értelmezte a védjegyrendelet 15. cikkének (1) bekezdése szerinti „tényleges használat” fogalmát, és nem vette megfelelően figyelembe az említett rendelet 66. cikke szerinti európai uniós együttes védjegyek jellemzőit.

Először is a Bíróság emlékeztetett arra, hogy az együttes védjegy alapvető funkciója az, hogy a védjegyjogosult szervezet tagjainak áruit vagy szolgáltatásait más vállalkozások áruitól vagy szolgáltatásaitól megkülönböztesse. Így, az önálló védjegytől eltérően, az együttes védjegynek nem célja, hogy a fogyasztó számára az árujegyzékében szereplő áruk, illetve szolgáltatások „származásának azonosíthatóságát” jelölje. E tekintetben a Bíróság rámutatott arra, hogy a védjegyrendelet 66. cikke egyáltalán nem követeli meg, hogy azok a gyártók, előállítók, szolgáltatók vagy kereskedők, melyek valamely európai uniós együttes védjegy jogosultja szervezetének tagjai, egyetlen cégcsoport részei legyenek, amely egységes ellenőrzés alatt gyárt árukat vagy nyújt szolgáltatásokat. Egyébiránt a Bíróság megállapította, hogy az együttes védjegyek, az önálló védjegyekhez hasonlóan, a kereskedelmi forgalomban fordulnak elő. Ahhoz tehát, hogy a használatukat a védjegyrendelet 15. cikkének (1) bekezdése értelmében „ténylegesnek” lehessen minősíteni, annak valóban arra kell irányulnia, hogy az érintett vállalkozások az áruik és szolgáltatásaik számára piaci részesedéseket hozzanak létre vagy tartsanak fenn.

Ezt követően a Bíróság arra a következtetésre jutott, hogy az együttes védjegy használata akkor történik az alapvető rendeltetésének megfelelően, ha a fogyasztó számára felismerhetővé teszi, hogy az érintett áruk vagy szolgáltatások olyan vállalkozásoktól származnak, amelyek a védjegyjogosult szervezet tagjai, és így megkülönbözteti ezen árukat vagy szolgáltatásokat azon vállalkozások áruitól és szolgáltatásaitól, amelyek nem tagjai e szervezetnek. Ebben az ügyben a Bíróság úgy ítélte meg, hogy a Törvényszék által tett megállapításokból az következik, hogy az együttes védjegyet az alapvető funkciójának megfelelően használják, tekintettel azon tényre, hogy a vitatott áruk gyártójára vagy forgalmazójára a fellebbező licencszerződési rendszere vonatkozik.

Végül a Bíróság megállapította, hogy a szóban forgó védjegy tényleges használatának értékelése során vizsgálni kell különösen az érintett gazdasági ágazatban igazoltan tekintett olyan használatokat, amelyek feladata az, hogy a védjeggyel ellátott áruk vagy szolgáltatások számára megteremtsék és fenntartsák a piaci részesedést, ezen áruk vagy szolgáltatások természetét, a piac jellegzetességeit, valamint a védjegy használatának terjedelmét és gyakoriságát. E tekintetben a Bíróság kimondta, hogy a Törvényszék nem alkalmazta az említett kritériumokat erre az ügyre. A Bíróság többek között úgy ítélte meg, hogy a Törvényszék feladata megvizsgálni, hogy az érintett védjegynek ebben az ügyben megfelelően bizonyított használatát, azaz a csomagolási hulladékok közeli gyűjtőkben való gyűjtéséből és környezettudatos ártalmatlanításából

¹⁵¹ | A Törvényszék 2018. december 12-i **Der Grüne Punkt kontra EUIPO – Halston Properties (Egy körben lévő két nyíl ábrázolása)** ítélete (T-253/17, [EU:T:2018:909](#)).

álló rendszerhez csatlakozó vállalkozások áruinak csomagolásán való elhelyezését az érintett gazdasági ágazatokban piaci részesedés megteremtéséhez vagy fenntartásához igazoltnak tekintik-e. A Bíróság szerint nem zárható ki, hogy azon tény, miszerint a gyártó vagy a forgalmazó jelzi a fogyasztási cikkek csomagolásán, hogy egy ilyen újrahasznosítási rendszerhez csatlakozott, befolyásolhatja a fogyasztók vásárlási döntéseit, és ezáltal hozzájárulhat az ezen árukra vonatkozó piaci részesedések fenntartásához vagy létrehozásához.

A Bíróság, mivel úgy ítélte meg, hogy a Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot a „tényleges használat” fogalmának alkalmazása során, hatályon kívül helyezte a megtámadott ítéletet, valamint az EUIPO fellebbezési tanácsának határozatát.

3. Távközlés

Ezen a területen különösen két ítéletet kell kiemelni. Az első, a 2019. október 1-jei **Planet49** ítélet (C-673/17), amelynek tárgya valamely internetes oldal felhasználója által az információk tárolásához vagy az információkhoz cookie-k segítségével való hozzáféréshez adott hozzájárulás volt. Ezen ítéletet a XIV.1., „A személyes adatok védelme” című rész mutatja be.

A második a 2019. szeptember 5-i **AW és társai (112-es hívások)** ítélet (C-417/18, [EU:C:2019:671](#)), amelyben a Bíróság kimondta, hogy *a tagállamok kötelesek gondoskodni arról, hogy a hírközlési vállalkozások – amennyiben műszakilag megvalósítható – a hívó fél helyére vonatkozó információt a 112-es segélyhívásokat kezelő hatóság részére ingyenesen hozzáférhetővé tegyék, azt az esetet is beleértve, amikor a hívást SIM-kártyával nem rendelkező mobiltelefonról indították.* Ezenkívül ezeknek az információknak kellően megbízhatóknak és pontosnak kell lenniük ahhoz, hogy a segélyhívó szolgálatok segítséget nyújthassanak. Végül a Bíróság pontosította azon feltételeket, amelyek az uniós jog megsértése esetén lehetővé teszik az állam felelősségének megállapítását.

Egy 17 éves lányt Panevėžys (Litvánia) egyik külvárosában elraboltak, megerőszakoltak, és egy gépjármű csomagtartójában élve felgyújtottak. Miután e csomagtartóba bezárták, mobiltelefont használva hozzátétőleg tízszer felhívta a segélyhívásokat fogadó litván központot a „112”-es egységes európai segélyhívó számon annak érdekében, hogy segítséget kérjen. A segélyhívásokat fogadó központ berendezései azonban nem jelezték ki a használt mobiltelefonszámot, ami megakadályozta e központ munkavállalóit abban, hogy a hívó fél helyét meghatározzák. Nem lehetett megállapítani, hogy az áldozat által használt mobiltelefonban volt-e SIM-kártya, sem pedig azt, hogy a telefonszáma miért nem volt látható a segélyhívásokat fogadó központban.

Az áldozat hozzátartozói keresetet nyújtottak be annak érdekében, hogy a litván államot kötelezzék a nem vagyoni káruk megtérítésére. Azt róják fel a Litván Köztársaságnak, hogy nem biztosította megfelelően a 2002/22 irányelv¹⁵² 26. cikke (5) bekezdésének a gyakorlatban történő végrehajtását, amely annak biztosítására kötelezi a tagállamokat, hogy az érintett vállalkozások díjmentesen a segélyhívásokat kezelő hatóság rendelkezésére bocsássák a hívó helyére vonatkozó információt, amint a hívás a hatósághoz beérkezik.

Az ügyben eljáró vilniusi közigazgatási bíróság (Litvánia) előzetes döntéshozatal iránti kérelmet terjesztett a Bíróság elé a 112-es számot hívó fél helyére vonatkozó információ továbbítására vonatkozó e kötelezettség terjedelmét illetően.

¹⁵² | A 2009. november 25-i 2009/136/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvvel (HL 2009. L 337., 11. o.; helyesbítés: HL 2013. L 241., 9. o.) módosított, az egyetemes szolgáltatásról, valamint az elektronikus hírközlő hálózatokhoz és elektronikus hírközlési szolgáltatásokhoz kapcsolódó felhasználói jogokról szóló, 2002. március 7-i 2002/22/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (egyetemes szolgáltatási irányelv) (HL 2002. L 108., 51. o.; magyar nyelvű különkiadás 13. fejezet, 29. kötet, 367. o.).

A Bíróság mindenekelőtt pontosította, hogy a 2002/22 irányelv 26. cikkének (5) bekezdésében előírt kötelezettség – a műszaki megvalósíthatóságra is figyelemmel – a tagállamokra vonatkozik, azt az esetet is beleértve, amikor a hívást SIM-kártyával nem rendelkező mobiltelefonról indították.

A Bíróság ezt követően hangsúlyozta, hogy a 2002/22 irányelv 26. cikke (5) bekezdésének utolsó mondata bizonyos mérlegelési mozgásteret biztosít a tagállamok számára a 112-es számot hívó fél helyére vonatkozó információ pontosságát és megbízhatóságát érintő feltételek meghatározása során. Mindazonáltal az általuk meghatározott kritériumoknak a műszaki megvalósíthatóság korlátain belül biztosítaniuk kell, hogy a hívó helye ahhoz szükséges megbízhatósággal és pontossággal megállapítható legyen, hogy a segélyhívó szolgálatok hasznos segítséget nyújthassanak neki. Tekintettel arra, hogy ezen értékelés alapvetően technikai jellegű, és szorosan kapcsolódik a nemzeti mobil távközlési hálózat sajátosságaihoz, azt a nemzeti bíróságnak kell elvégeznie.

Végül, az uniós jog megsértésével okozott károkért való állami felelősség megállapításához szükséges feltételeket illetően a Bíróság rámutatott arra, hogy e feltételek között kétségtől szerezve az e jog megsértése és az említett magánszemélyek által elszenvedett kár közötti közvetlen okozati összefüggés fennállása. Mindazonáltal az államnak a nemzeti jog felelősségi szabályainak keretei között kell az okozott kár következményeit orvosolnia azzal, hogy a nemzeti jogszabályok által meghatározott kártérítési feltételek nem lehetnek kedvezőtlenebbek, mint azok, amelyek a hasonló jellegű, nemzeti jogon alapuló igényekre vonatkoznak. Ebből következik, hogy amennyiben valamely tagállam belső joga szerint a nemzeti hatóságok által elkövetett jogsértés és a magánszemély által elszenvedett kár közötti közvetett okozati összefüggés fennállása elegendő az állam felelősségének megállapításához, az egyenértékűség elve alapján az e tagállamnak betudható uniós jogsértés és a magánszemély által elszenvedett kár közötti ilyen közvetett okozati összefüggést is elegendőnek kell ítélni az említett tagállam felelősségének ezen uniós jogsértésért való megállapításához.

4. Közbeszerzés

A 2019. július 11-i **Telecom Italia** ítéletben (C-697/17, [EU:C:2019:599](#)) a Bíróság egy árubeszerzésre és építési beruházásra irányuló közbeszerzési szerződés odaítélésére vonatkozó, a 2014/24 irányelv¹⁵³ által szabályozott meghívásos eljárás keretében pontosításokkal szolgált azon feltételeket illetően, amelyek mellett a gazdasági szereplők ajánlatot nyújthatnak be. Ebben az összefüggésben a Bíróság úgy ítélte meg, hogy az ezen irányelv által előírt azon követelményre tekintettel, amely az előzetesen kiválasztott gazdasági szereplők és az ajánlatokat benyújtó gazdasági szereplők jogi és érdemi azonosságára vonatkozik, ajánlatot nyújthat be egy olyan előzetesen kiválasztott részvételre jelentkező, amely kötelezettséget vállal arra, hogy beolvadással átvesz egy másik előzetesen kiválasztott részvételre jelentkezőt az előzetes kiválasztási szakasz és az ajánlattételi szakasz között kötött és ezen ajánlattételi szakaszt követően végrehajtott egyesülési megállapodás alapján.

2016 májusában az Infratel társaság az olasz Gazdaságfejlesztési Minisztérium nevében meghívásos közbeszerzési eljárást indított az Olaszország több régiójában történő állami tulajdonú, ultraszéles sávú passzív hálózat kiépítésére, üzemeltetésére és karbantartására vonatkozó közbeszerzési szerződések odaítélése céljából. Ezen, öt tétel odaítélésére irányuló eljárás keretében részvételi jelentkezést nyújtott be a Telecom Italia társaság, valamint többek között a Metroweb Sviluppo társaság és az OpEn Fiber társaság. Noha előzetesen kiválasztották, a Metroweb Sviluppo végül nem nyújtott be ajánlatot.

¹⁵³ | A közbeszerzésről és a 2004/18/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2014. február 26-i 2014/24/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2014. L 94., 65. o.; helyesbítés: HL 2015. L 275., 68. o.).

2017 januárjában az Infratel közzétette az alkalmas ajánlattevők listáját és a nyertes ajánlattevők ideiglenes rangsorát. E rangsor szerint az OpEn Fiber foglalta el az első helyet mind az öt tétel esetében, míg a Telecom Italia társaságot a második helyre rangsorolták, kivéve a 4. tételt, ahol a harmadik helyre került. A Telecom Italia, mivel elégedetlen volt az érintett eljárás eredményével, először is kérelmet nyújtott be az említett közbeszerzési eljárásra vonatkozó dokumentumokhoz való hozzáférés iránt. Ezekből lényegében az tűnik ki, hogy az előzetes kiválasztási szakasz és az ajánlatok benyújtásának határideje között a Metroweb Sviluppo beolvadt az OpEn Fiberbe, amit az Európai Bizottság nem ellenzett. Ezt követően a Telecom Italia az érintett öt tétel odaítélését az olasz bíróságok előtt vitatta.

Emlékeztetve mindenekelőtt arra, hogy a 2014/24 irányelv 28. cikke (2) bekezdésének első mondata értelmében csak azok a gazdasági szereplők tehetnek ajánlatot, amelyeket a megadott információk értékelését követően az ajánlatkérő szerv meghívott, a Bíróság hangsúlyozta, hogy e rendelkezés az előzetesen kiválasztott gazdasági szereplők és az ajánlatokat benyújtó gazdasági szereplők között jogi és érdemi azonosságot feltételez. Ez a szabály a több szakaszban megvalósuló meghívásos eljárásra, különösen pedig az előzetes kiválasztási és az ajánlattételi szakaszra vonatkozik. A Bíróság azonban megállapította, hogy e rendelkezés nem tartalmaz szabályokat az előzetesen kiválasztott részvételre jelentkező szerkezetében vagy gazdasági és műszaki kapacitásában esetlegesen bekövetkezett változások vonatkozásában.

E tekintetben a Bíróság emlékeztetett arra, hogy a 2004/17 irányelv¹⁵⁴ hasonló kontextusában egy közbeszerzési szerződés odaítélésére vonatkozó tárgyalásos eljárás során bekövetkező ilyen változások hatásának kérdését vizsgálta az *MT Højgaard és Züblin* ítéletben.¹⁵⁵ Így a Bíróság kimondta, hogy a tárgyalásos eljárásban – csoport minőségében – előzetesen kiválasztott, két gazdasági szereplőből álló csoport felbomlása esetén e gazdasági szereplők egyike e csoport helyébe léphet, és folytathatja az eljárást, anélkül hogy sérülne az egyenlőség elve. Azonban megállapítást kell nyernie annak, hogy ez a gazdasági szereplő önállóan megfelel az ajánlatkérő által kezdetben meghatározott követelményeknek (első kritérium), és az említett eljárásban való további részvétele nem vonja maga után a többi ajánlattevő versenyhelyzetének romlását (második kritérium).

Ami ebben az ügyben az első kritérium tiszteletben tartását illeti, a Bíróság úgy ítélte meg, hogy az OpEn Fiber társaság továbbra is megfelel az ajánlatkérő által eredetileg rögzített követelményeknek, amennyiben e társaság tárgyi kapacitása növekedett a Metroweb Sviluppo beolvadása miatt.

Ami a második kritériumot illeti, a Metroweb Sviluppo beolvadásához hasonló beolvadást a Bíróság szerint az uniós szabályozás, különösen pedig a 139/2004 rendelet¹⁵⁶ tiszteletben tartásával kell megvalósítani. E tekintetben a Bíróság megállapította, hogy a Bizottság 2016. december 15-én az említett rendelet alapján úgy határozott, hogy nem ellenzi az OpEn Fiber és a Metroweb Sviluppo közötti egyesülést. Ebben az összefüggésben a Bíróság hangsúlyozta, hogy az uniós jognak a közbeszerzési szerződéseket szabályozó rendelkezéseken kívül eső rendelkezései kifejezetten annak biztosítására irányulnak, hogy a belső piacon a szabad és torzulásmentes verseny fennállását ne veszélyeztessék az ebben az ügyben szereplőhöz hasonló egyesülési ügyletek. Így amennyiben egy gazdasági szereplő magatartása megfelel e különös szabályoknak, nem lehet úgy tekinteni, hogy az ilyen ügyletben való részvétele önmagában a többi ajánlattevő versenyhelyzetének romlásához vezethet, pusztán amiatt, hogy az egyesülés eredményeként létrejövő szervezet erősebb gazdasági és műszaki kapacitással fog rendelkezni.

¹⁵⁴ | A vízügyi, energiaipari, közlekedési és postai ágazatban működő ajánlatkérők beszerzési eljárásainak összehangolásáról szóló, 2004. március 31-i 2004/17/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2004. L 134., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 6. fejezet, 7. kötet, 19. o.) Ez az irányelv már nem hatályos.

¹⁵⁵ | A Bíróság 2016. május 24-i *MT Højgaard és Züblin* ítélete (C-396/14, [EU:C:2016:347](#)).

¹⁵⁶ | A vállalkozások közötti összefonódások ellenőrzéséről szóló, 2004. január 20-i 139/2004/EK tanácsi rendelet (HL 2004. L 24., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 3. kötet, 40. o.).

5. Élelmiszerek

Az 1169/2011/EU rendelet¹⁵⁷ értelmezésére vonatkozó, 2019. november 12-i **Organisation juive européenne és Vignoble Psagot** ítéletben (C-363/18, [EU:C:2019:954](#)) a nagytanácsban eljáró Bíróság kimondta, hogy az Izrael Állam által megszállt területekről származó élelmiszereken a származási területük mellett az eredetet is fel kell tüntetni, amennyiben ezek az élelmiszerek az e területen belüli izraeli telepet alkotó területről vagy területcsoportról erednek.

Az alapeljárás az Organisation juive européenne és a Vignoble Psagot Ltd, valamint a francia gazdasági és pénzügyminiszter között az Izrael Állam által 1967 júniusa óta megszállt területekről származó áruk eredetmegjelöléséről szóló közlemény jogszerűségének tárgyában folyt, amely közlemény előírta a szóban forgó információk ezen élelmiszereken való feltüntetését. E közlemény elfogadására azt követően került sor, hogy az Európai Bizottság közzétette az e területekről származó áruk eredetmegjelöléséről szóló értelmező közleményt.¹⁵⁸

A Bíróság először is rámutatott arra, hogy az élelmiszer származási országát vagy eredetének helyét az 1169/2011 rendelet 9. és 26. cikkével összhangban fel kell tüntetni abban az esetben, ha ezek feltüntetésének elmulasztása félrevezethetné a fogyasztókat azáltal, hogy őket arra engedné következtetni, hogy ezen élelmiszer származási országa vagy eredetének helye különbözik az élelmiszer valódi származási országától vagy eredetének helyétől. Emellett megjegyezte, hogy ha az élelmiszereken feltüntetik a származást vagy az eredetet, akkor ezek feltüntetése nem lehet megtévesztő.

Másodszor, a Bíróság pontosította mind az 1169/2011 rendelet szerinti „származási ország” fogalom,¹⁵⁹ mind az ugyanezen rendeletben szereplő „ország” és „terület” kifejezések értelmezését. E tekintetben megjegyezte, hogy e fogalmat az említett rendelet 2. cikkének (3) bekezdése az Unió Vámkódexre¹⁶⁰ hivatkozással határozza meg, amelynek értelmében egy adott „országból” vagy „területről” származónak kell tekinteni azokat az árukat, amelyeket vagy teljes egészében ezen országban vagy területen hoztak létre vagy állítottak elő, vagy amelyek utolsó lényeges feldolgozása vagy megmunkálása az említett országban vagy területen történt.¹⁶¹

Ami az „ország” kifejezést illeti, amelyet az EU–Szerződés és az EUM–Szerződés számos alkalommal az „állam” kifejezés szinonimájaként használ, a Bíróság rámutatott arra, hogy az uniós jog egységes értelmezésének biztosítása érdekében ugyanezt az értelmet kell tulajdonítani e kifejezésnek az Unió Vámkódex és következképpen az 1169/2011 rendelet tekintetében is. Márpedig az „állam” fogalom olyan szuverén jogalanyt jelöl, amely a földrajzi határain belül a nemzetközi jog által elismert jogkörök teljességét gyakorolja. Ami a „terület” kifejezést illeti, a Bíróság megjegyezte, hogy magának az Unió Vámkódexnek¹⁶² a

¹⁵⁷ | A fogyasztók élelmiszerekkel kapcsolatos tájékoztatásáról, az 1924/2006/EK és az 1925/2006/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet módosításáról és a 87/250/EGK bizottsági irányelv, a 90/496/EGK tanácsi irányelv, az 1999/10/EK bizottsági irányelv, a 2000/13/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv, a 2002/67/EK és a 2008/5/EK bizottsági irányelv és a 608/2004/EK bizottsági rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2011. október 25-i 1169/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2011. L 304., 18. o., helyesbítések: HL 2014. L 331., 40. o.; HL 2015. L 50., 48. o.; HL 2016. L 266., 7. o.).

¹⁵⁸ | Az Izrael által 1967 júniusa óta megszállt területekről származó áruk eredetmegjelöléséről szóló értelmező közlemény (HL 2015. C 375., 4. o.).

¹⁵⁹ | Az 1169/2011 rendelet 9. cikke (1) bekezdésének i) pontja és 26. cikke (2) bekezdésének a) pontja.

¹⁶⁰ | Az Unió Vámkódex létrehozásáról szóló, 2013. október 9-i 952/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2013. L 269., 1. o.; helyesbítések: HL 2013. L 287., 90. o.; HL 2016. L 267., 2. o.; HL 2018. L 173., 35. o.).

¹⁶¹ | A 952/2013 rendelet 60. cikke.

¹⁶² | A 952/2013 rendelet 60. cikke.

megfogalmazásából következik, hogy e kifejezés az „országoktól”, és ebből következően az „államoktól” eltérő entitásokat jelöl. Ezzel összefüggésben a Bíróság kifejtette, hogy az élelmiszereken az Izrael Állam „származási országgént” való feltüntetése – jóllehet ezek az élelmiszerek valójában olyan területekről származnak, amelyek az ezen állam jogállásától elkülönülő saját nemzetközi jogállással rendelkeznek, azzal, hogy az említett állam a nemzetközi humanitárius jog értelmében vett megszálló hatalomként korlátozott joghatóságot gyakorol felettük – félrevezethetné a fogyasztókat. Következésképpen a Bíróság kimondta, hogy a szóban forgó élelmiszereken az 1169/2011 rendelet alapján kötelező feltüntetni a származási területet a fogyasztók azon ténnyel kapcsolatos félrevezetésének elkerülése érdekében, hogy Izrael Állam az érintett területeken megszálló hatalomként, és nem szuverén jogalanyként van jelen.

Harmadszor és végül, ami az „eredet helye” fogalmat¹⁶³ illeti, a Bíróság kimondta, hogy azt úgy kell érteni, hogy az az élelmiszer származási országán vagy területén belül található meghatározott földrajzi térségre utal, az előállító címének kizárásával. Ezért annak feltüntetése, hogy az élelmiszer az „Izrael Állam által megszállt területeken” található „izraeli telepről” ered, az „eredet helye” megjelölésének tekinthető, feltéve hogy a „telep” kifejezés egy földrajzilag meghatározott helyre utal.

Egyébiránt, azon kérdést illetően, hogy az „izraeli telep” – az eredet helyének megjelöléseként való – feltüntetése kötelező-e, a Bíróság először is hangsúlyozta, hogy az Izrael Állam által megszállt bizonyos területeken létesített telepeket az jellemzi, hogy azok az ezen állam által a területén kívül folytatott lakosságáthelyezési politikát valósítják meg, ezáltal sértve a nemzetközi humanitárius jog szabályait.¹⁶⁴ A Bíróság ezt követően kimondta, hogy ezen információ feltüntetésének elmulasztása – ami azzal jár, hogy kizárólag a származási területet tüntetik fel – félrevezethetné a fogyasztókat. A fogyasztók ugyanis a tárgyra vonatkozó részletes információk hiányában nem tudhatják, hogy az ilyen élelmiszer olyan területről vagy területcsoportról származik, amely az említett területek egyikén a nemzetközi humanitárius jog szabályainak megsértésével létesített telepet alkot. Márpedig a Bíróság rámutatott arra, hogy az 1169/2011 rendelet rendelkezései¹⁶⁵ értelmében a fogyasztók tájékoztatásának lehetővé kell tennie a döntések megfelelő tájékoztatás alapján történő meghozatalát, tiszteletben tartva nemcsak az egészségügyi, gazdasági, környezetvédelmi vagy társadalmi, hanem az etikai vagy a nemzetközi jog tiszteletben tartásával kapcsolatos megfontolásokat is. A Bíróság e tekintetben hangsúlyozta, hogy az ilyen megfontolások befolyásolhatják a fogyasztók vásárlással kapcsolatos döntéseit.

A 2019. december 19-i **Exportslachterij J. Gosschalk és társai** ítéletben (C-477/18 és C-478/18, [EU:C:2019:1126](#)) a Bíróságnak lehetősége volt arra, hogy kialakítsa a vágóhidak által a hatáskörrel rendelkező hatóságok által végzett hatósági állategészségügyi ellenőrzések után fizetendő díjakra vonatkozó ítélkezési gyakorlatát. A Bíróság, amelyet a 882/2004 rendelet¹⁶⁶ értelmezéséről kérdeztek, kimondta egyrészt, hogy *a hatóságok átháríthatják a vágóhidakra a tényleges ellenőrzést nem végző személyzet fizetését és költségeit azzal az idővel arányosan, amennyi időt az ellenőrzések elvégzéséhez elválaszthatatlanul kapcsolódó tevékenységek ezen adminisztratív személyzettől objektíve megkövetelnek*. A Bíróság másrészt megállapította, hogy a hatóságoknak bizonyos feltételek mellett lehetőségük van arra, hogy a vágóhíd által a hatáskörrel rendelkező hatóságnál lefoglalt,

163| Az 1169/2011 rendelet 9. cikke (1) bekezdésének i) pontja és 26. cikke (2) bekezdésének a) pontja.

164| A polgári lakosság háború idején való védelméről szóló, 1949. augusztus 12-i Genfi Egyezmény 49. cikkének hatodik bekezdése.

165| Az 1169/2011 rendelet (3) és (4) preambulumbekzdése, valamint 3. cikkének (1) bekezdése.

166| A takarmány- és élelmiszerjog, valamint az állategészségügyi és az állatok kíméletére vonatkozó szabályok követelményeinek történő megfelelés ellenőrzésének biztosítása céljából végrehajtott hatósági ellenőrzésekről szóló, 2004. április 29-i 882/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2004. L 165., 1. o.; magyar nyelvű kiadás 3. fejezet, 45. kötet, 200. o.).

azonban ténylegesen nem ráfordított ellenőrzési idő után akkor is kiszámlázzanak díjakat, ha ezeket az ellenőrzéseket olyan kölcsönzött állatorvosoknak kell elvégezniük, akik a nem ráfordított ellenőrzési idő után nem részesülnek díjazásban.

Az alapügyben számos holland vágóhíd vitatta a holland hatóságok által a létesítményeikben végzett állategészségügyi vizsgálatok után kiállított számlákat. Az ilyen vizsgálatokat a hatáskörrel rendelkező hatóságnál alkalmazott állatorvosok és segéd személyzet, vagy valamely magánjogi társaságtól kölcsönzött segéd személyzet végzi. A vágóhíd gyakorlatilag kérelmet nyújt be a hatósághoz, amelyben megjelöli a kért ellenőrök számát és az e tevékenységek elvégzéséhez szükséges időt. Ha a vizsgálati tevékenységek a tervezettnél hamarabb befejeződnek, a vágóhíd továbbra is köteles megfizetni a bejelentett, de e tevékenységekre nem fordított ellenőrzési idő utáni díjat.

A vágóhidak szerint ezeket a nem ráfordított időket nem lehet kiszámlázni, és a hatóság adminisztratív és támogató személyzetének fizetését és költségeit nem lehet az őket terhelő díjakba belefoglalni. A vágóhidak vitatták a kölcsönzött állatorvosok tevékenységeire alkalmazott díjszabást is, amely állatorvosokat a hatóság eltérő díjazásban részesít. Végül a kérdést előterjesztő bíróságnak kétségei voltak afelől, hogy a díjakban figyelembe kell-e venni a segéd személyzetet nyújtó magánjogi társaság tartalékképzésének költségeit, mivel e tartalék a személyzet egészségügyi krízis esetén történő kifizetésére szolgál annak érdekében, hogy e személyzet a munkát a krízis elmúltával újrakezdhesse.

E kérdések többsége a holland szabályozásnak a 882/2004 rendelet azon követelményével való összeegyeztethetőségére vonatkozott, amely szerint a díjakat csak azon költségek finanszírozására lehet beszedni, amelyek a hatósági ellenőrzések során ténylegesen felmerültek, és amelyeket a hatáskörrel rendelkező hatóság visel.¹⁶⁷ Ebben az összefüggésben a Bíróság mindenekelőtt emlékeztetett arra, hogy a hatósági ellenőrzések hatékonyságának követelménye az uniós jogalkotó központi törekvése. E hatékonysági követelményre tekintettel először is megjegyezte, hogy az adminisztratív és támogató személyzet is hozzájárul az ellenőrzések hatékonyságához. Mentesi ugyanis az állatorvosokat a vizsgálati tevékenységek logisztikai szervezése alól, és hozzájárul az ellenőrzések nyomon követéséhez. E személyzet fizetése és költségei tehát figyelembe vehetők a díjak kiszámításánál, azonban kizárólag a hatósági ellenőrzések végrehajtásához elválaszthatatlanul kapcsolódó tevékenységek által megkövetelt munkaidő arányában.

Másodszor, a Bíróság kimondta, hogy a ténylegesen nem ráfordított ellenőrzési idők kiszámlázása akkor megengedett, ha e díjak beszedésének elmaradása hatással lehet az ellenőrzési rendszer hatékonyságára. A vágóhidaknak azonban biztosítani kell a lehetőséget, hogy tájékoztassák a hatáskörrel rendelkező hatóságot arról a szándékukról, hogy az eredetileg tervezett időtartamhoz képest le kívánják rövidíteni az ellenőrzés időtartamát, ha e szándékukat az említett hatóság által e célból előírt észszerű határidőn belül juttatják kifejezésre.

A Bíróság hozzátette, hogy a nem ráfordított ellenőrzési idő kiszámlázása további feltételektől függ, amennyiben a vizsgálatot olyan kölcsönzött állatorvosok végzik el, akik a nem ráfordított ellenőrzési idő után nem részesülnek díjazásban. Ebben az esetben a hatóság legfeljebb egy olyan összeget számlázhat ki, amely a díj azon összegének felel meg, amelyből levonják a kölcsönzött hatósági állatorvosok bérköltségeit. A díj így kapott fennmaradó összegének ezenkívül valóban meg kell felelnie az e rendeletben előírt általános költségeknek.

Egyébiránt, ami azon kölcsönzött állatorvosok díjazásának általában való figyelembevételét illeti, akik kevesebb díjazásban részesülnek, mint a hatáskörrel rendelkező hatóság által alkalmazott állatorvosok, a Bíróság pontosította, hogy a 882/2004 rendelet által főszabály szerint megengedett átalánydíjak akkor is alkalmazhatók,

¹⁶⁷ | A 882/2004 rendelet 27. cikkének (1) bekezdése és (4) bekezdésének a) pontja.

ha kölcsönzött orvosok végzik az ellenőrzést. E díjak azonban általánosan nem haladhatják meg a hatóság által viselt költségeket. Ennélfogva, ha megállapítja, hogy egy adott időszakban nyereséget ért el, a hatóságnak a következő időszakra csökkentenie kell az átalánydíjakat.

Végül a Bíróság elvetette azt a lehetőséget, hogy a díjak kiszámítása során figyelembe vegyék azon magánjogi társaság tartalékképzésének költségeit, amelyhez a segédszemélyzet felvétele céljából folyamodik. A díjak ugyanis csak az élelmiszeripari vállalkozásoknál végzett ellenőrzésekkel kapcsolatban ténylegesen felmerülő költségeket fedezhetik.

6. Gépjármű-biztosítás

A 2019. június 20-i **Línea Directa Aseguradora** ítéletben (C-100/18, [EU:C:2019:517](#)) a Bíróság „a gépjármű forgalomban való részvételének” a gépjármű-felelősségbiztosításról szóló 2009/103 irányelv¹⁶⁸ értelmében vett fogalmát értelmezte, és kimondta, hogy e fogalom alá tartozik az olyan helyzet, amelyben egy ingatlan magángarázsában több mint 24 órája parkoló gépjármű kigyullad és tüzet okoz, amely tűz e gépjármű áramkörében keletkezik, és ezen ingatlanban kárt okoz.

2013 augusztusában egy gépkocsi, amely több mint 24 órája egy ingatlan magángarázsában parkolt, kigyulladt, és kárt okozott. A tűz e gépkocsi áramkörében keletkezett. A gépkocsi tulajdonosa a Línea Directa biztosítótársaságnál kötötte felelősségbiztosítását. Az ingatlan biztosítója, a Segurcaixa társaság a keletkezett károk megtérítése címén 44 704,34 eurót folyósított ezen ingatlan tulajdonosa számára.

2014 márciusában a Segurcaixa keresetet nyújtott be a Línea Directával szemben ezen összeg megfizetése iránt, azzal az indokkal, hogy a káresemény a spanyol jog értelmében vett, gépjármű-felelősségbiztosítással fedezett „közlekedési eseményből” eredt. Az elsőfokú bíróság elutasította a Segurcaixa keresetét. A fellebbviteli bíróság kötelezte a Línea Directát a Segurcaixa által kért kártérítés megfizetésére. A Línea Directa felülvizsgálati kérelmet nyújtott be a Tribunal Supremohoz (legfelsőbb bíróság, Spanyolország). E bíróság, mivel kétségei voltak „a gépjármű forgalomban való részvételének” a 2009/103 irányelvben szereplő fogalma értelmezésével kapcsolatban, kérdéseket terjesztett a Bíróság elé előzetes döntéshozatalra.

A Bíróság először is emlékeztetett arra, hogy „a gépjármű forgalomban való részvételének” az ezen irányelv¹⁶⁹ értelmében vett fogalma az uniós jog önálló fogalma, annak értelmezése nem bízható az egyes tagállamok mérlegelésére. A Bíróság azt is hangsúlyozta, hogy az uniós jogalkotó folyamatosan biztosította és erősítette az e gépjárművek által okozott balesetek károsultjainak védelmére irányuló célkitűzést.

A Bíróság az ítélkezési gyakorlata¹⁷⁰ alapján emlékeztetett arra, hogy „a gépjármű forgalomban való részvételének” fogalom hatálya nem korlátozódik a közúti forgalomra, hanem e fogalomba beletartozik a gépjárművek minden olyan használata, amely összeegyeztethető e gépjárművek szokásos funkciójával, különösen a gépjármű szállítási eszközként való bármilyen használata. Ebben az összefüggésben a Bíróság kimondta: egyrészt az a tény, hogy a balesettel érintett gépjármű e baleset bekövetkezésének a pillanatában mozdulatlanul

168| A gépjármű-felelősségbiztosításról és a biztosítási kötelezettség ellenőrzéséről szóló, 2009. szeptember 16-i 2009/103/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2009. L 263., 11. o.).

169| A 2009/103 irányelv 3. cikkének első bekezdése előírja, hogy ezen irányelv 5. cikkére is figyelemmel minden tagállam köteles megtenni a szükséges intézkedéseket annak biztosítására, hogy a saját területén szokásosan üzemben tartott gépjárművek rendelkezzenek biztosítással.

170| Lásd többek között: a Bíróság 2017. december 20-i **Núñez Torreiro** ítélete (C-334/16, [EU:C:2017:1007](#)) és 2018. november 15-i **BTA Baltic Insurance Company** ítélete (C-648/17, [EU:C:2018:917](#)).

állt, önmagában nem zárja ki, hogy e gépjárműnek az ezen időpontban fennálló használata a szállítási eszközként betöltött funkciójának a körébe tartozzon. Az a kérdés, hogy e gépjármű motorja a baleset bekövetkezésének pillanatában járt-e, ugyancsak nem meghatározó e tekintetben. Másrészt a 2009/103 irányelv egyik rendelkezése sem korlátozza a biztosítási kötelezettségnek és a gépjárművek által okozott balesetek károsultjai számára az e kötelezettség által biztosítani kívánt védelemnek a terjedelmét az ilyen gépjárművek bizonyos területeken vagy utakon való használatának eseteire.

Következésképpen „a gépjármű forgalomban való részvétele” 2009/103 irányelv szerinti fogalmának terjedelme nem függ azon terület jellemzőitől, amelyen ezt a gépjárművet használják, és különösen nem függ attól a körülménytől, hogy az érintett gépjármű a baleset bekövetkezésének időpontjában egy parkolóban áll. E körülmények között a Bíróság azt állapította meg, hogy azok az időszakok, amikor a gépjármű parkol és mozdulatlan, olyan természetes és szükségszerű szakaszoknak tekinthetők, amelyek szerves részét képezik e gépjármű szállítóeszközként való használatának. Tehát egy gépjárművet szállítóeszköz funkciójának megfelelően használnak főszabály szerint akkor is, ha két helyváltoztatás között éppen parkol.

A Bíróság ebben az ügyben kifejtett álláspontja szerint egy gépjárműnek egy magángarázsban való parkolása e gépjármű szállítóeszköz funkciójának megfelelő használatát valósítja meg, és e megállapítást nem kérdőjelezi meg az a körülmény, hogy az említett gépjármű több mint 24 órája parkolt e garázsban.

Végül ami azt a körülményt illeti, hogy az alapügy tárgyát képező baleset egy gépjármű áramköre által okozott tűz következménye, a Bíróság megállapította, hogy mivel az e balesetet okozó gépjármű megfelel a „gépjármű” 2009/103 irányelv¹⁷¹ szerinti fogalmának, nem szükséges sem megkülönböztetni az említett gépjármű alkatrészei közül azt, amelyikből a kárt okozó cselekmény eredt, sem meghatározni azokat a funkciókat, amelyeket ezen alkatrész biztosít.

7. A fegyverek megszerzésének és tartásának ellenőrzése

A 2019. december 3-i **Cseh Köztársaság kontra Parlament és Tanács** ítéletben (C-482/17, [EU:C:2019:1035](#)) a Bíróság elutasította a 2017/853 európai parlamenti és tanácsi irányelv¹⁷² (a továbbiakban: *megtámadott irányelv*) teljes vagy részleges megsemmisítése iránti keresetet, amely irányelvvel az Európai Parlament és a Tanács módosította a fegyverek megszerzésének és tartásának ellenőrzéséről szóló 91/477/EGK tanácsi irányelvet¹⁷³ (a továbbiakban: *tűzfegyverekről szóló irányelv*). A Bíróság kimondta, hogy az Európai Parlament és a Tanács által a megtámadott irányelvben hozott intézkedések nem sértik a Cseh Köztársaság által a keresetének alátámasztása érdekében hivatkozott hatáskör-átruházás, arányosság, jogbiztonság, bizalomvédelem és a hátrányos megkülönböztetés bizalmának elvét.

¹⁷¹| A 2009/103 irányelv 1. cikkének 1. pontja.

¹⁷²| A fegyverek megszerzésének és tartásának ellenőrzéséről szóló 91/477/EGK tanácsi irányelv módosításáról szóló, 2017. május 17-i (EU) 2017/853 európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2017. L 137., 22. o.; helyesbítések: HL 2018. L 311., 40. o., HL 2019. L 183., 14. o., HL 2019. L 292., 25. o.).

¹⁷³| A fegyverek megszerzésének és tartásának ellenőrzéséről szóló, 1991. június 18-i 91/477/EGK tanácsi irányelv (HL 1991. L 256., 51. o.; magyar nyelvű kiadás 13. fejezet, 11. kötet, 3. o.; helyesbítés: HL 2009. L 14., 12. o.).

A határellenőrzéseknek a schengeni térségen belüli megszüntetése érdekében a tűzfegyverekről szóló irányelv a tűzfegyverek megszerzésével és tartásával, valamint a tagállamok közötti szállításával kapcsolatban harmonizált minimális szabályozási keretet hozott létre. E célból az említett irányelv rendelkezéseket tartalmaz a különböző kategóriába tartozó tűzfegyverek megszerzésének és tartásának feltételeire vonatkozóan, és emellett a közbiztonsági követelmények miatt előírja, hogy a tűzfegyverek bizonyos típusait be kell tiltani.

Bizonyos terrorcselekményeket követően az Európai Parlament és a Tanács 2017-ben elfogadta a megtámadott irányelvet annak érdekében, hogy szigorúbb szabályokat vezessen be a legveszélyesebb tűzfegyverek, a hatástalanított és a félautomata tűzfegyverek esetében. Ezzel egyidejűleg az említett irányelv bizonyos fegyverek szabad mozgásának elősegítésére is irányult, többek között jelölési szabályok meghatározása révén.

A félautomata fegyverekké alakított automata fegyvereket illetően, amelyek főszabály szerint tiltottak, a megtámadott irányelv olyan eltérést tartalmaz, amelynek feltételeit csak Svájc teljesíti, amely a schengeni térség részét képezi, és amelyre a tűzfegyverekről szóló irányelv alkalmazandó. Különösen azon feltételről van szó, hogy kötelező sorkatonai szolgálaton alapuló és az elmúlt 50 évben azt előíró katonai rendszernek kell fennállnia, hogy a hadsereget elhagyó személyeknek rendszerszerűen katonai tűzfegyvereket kell átadni.

A Cseh Köztársaság keresetet nyújtott be a Bíróság előtt a megtámadott irányelv teljes vagy részleges hatályon kívül helyezése iránt. Ebben az eljárásban a Cseh Köztársaságot Magyarország és Lengyelország támogatta, míg az Európai Parlamentet és a Tanácsot Franciaország és az Európai Bizottság támogatta.

A hatáskör-átruházás elvének állítólagos megsértését illetően a Bíróság először is emlékeztetett arra, hogy még ha az EUMSZ 114. cikkén alapuló valamely jogi aktus, így például a tűzfegyverekről szóló irányelv az általa harmonizált területen már fel is számolt valamennyi kereskedelmi akadályt, ez nem foszthatja meg az uniós jogalkotót azon lehetőségtől, hogy a fenti rendelkezés alapján – a Szerződés által elismert általános érdekek védelmének biztosítására irányuló feladatára tekintettel – e jogi aktust a körülmények változásához igazítsa. Márpedig ezen általános elvek közé tartozik a nemzetközi terrorizmus és a súlyos bűncselekmények elleni küzdelem, valamint a közbiztonság biztosítása.

Ezt követően, mivel létező szabályozást módosító szabályozásról van szó, a Bíróság kifejtette, hogy az utóbbi jogalapjának megállapítása érdekében figyelembe kell venni az általa módosított létező szabályozást, különösen annak célját és tartalmát. Fennáll ugyanis annak a veszélye, hogy a módosító jogi aktus elszigetelt vizsgálata arra a paradox eredményre vezet, hogy míg e jogi aktust nem lehet az EUMSZ 114. cikk alapján elfogadni, az uniós jogalkotó ugyanezen normatív eredményt érheti el az eredeti jogi aktus hatályon kívül helyezésével, és annak egy új, az említett rendelkezés alapján elfogadott jogi aktusban történő teljes átdolgozásával. Következésképpen a Bíróság megállapította, hogy azon jogalapot, amelynek alapján a megtámadott irányelvet el kellett volna fogadni, mind a tűzfegyverekről szóló irányelv által alkotott háttér, mind az utóbbi irányelvnek a megtámadott irányelv általi módosításaiból eredő szabályozás figyelembevételével kell meghatározni.

Végül a tűzfegyverekről szóló irányelv céljának és tartalmának a megtámadott irányelv céljával és tartalmával való összehasonlítását követően a Bíróság megállapította, hogy mindkét irányelv a polgári felhasználásra szánt tűzfegyverek szabad mozgására vonatkozó tagállami rendelkezések közelítésének biztosítására irányul, miközben e szabadságot ezen áruk jellegének megfelelő biztonsági garanciák alkalmazásával szorítja korlátok közé, és hogy a megtámadott irányelv e tekintetben csak a tűzfegyverekről szóló irányelv által az e két célkitűzés között megteremtett egyensúly kiigazítására szorítkozik annak érdekében, hogy azt a körülmények változásához igazítsa.

E tekintetben a Bíróság emlékeztetett arra, hogy az áruk biztonságával kapcsolatos szempontok harmonizációja egyike a belső piac megfelelő működésének biztosítása szempontjából alapvető tényezőknél, mivel az e területre vonatkozó eltérő szabályozások alkalmasak arra, hogy kereskedelmi akadályokat képezzenek.

Márpedig mivel a tűzfegyvereknek az a sajátosságuk, hogy nemcsak a felhasználók számára, hanem a széles közönség számára is veszélyt jelentenek, a Bíróság hangsúlyozta, hogy az ezen áruk megszerzésére és tartására vonatkozó szabályozás keretében a közbiztonsági megfontolások elengedhetetleneknek tűnnek.

E feltételek mellett a Bíróság kimondta, hogy az uniós jogalkotó nem lépte túl az EUMSZ 114. cikk által részére biztosított mérlegelési mozgásteret azzal, hogy a megtámadott irányelvet e rendelkezés alapján fogadta el.

Az arányosság elvének állítólagos megsértése kapcsán a Bíróság megvizsgálta, hogy a jogalkotás minőségének javításáról szóló intézményközi megállapodás¹⁷⁴ kifejezetten előírta-e a Bizottság számára a megtámadott irányelv elfogadásával előirányzott intézkedésekre vonatkozó hatásvizsgálat elvégzését az említett intézkedések arányossága értékelésének lehetővé tétele érdekében. E vonatkozásban a Bíróság rámutatott, hogy a hatásvizsgálatok elkészítése a jogalkotási folyamat egyik szakaszát képezi, amelynek főszabály szerint akkor kell megvalósulnia, ha valamely jogalkotási kezdeményezés jelentős gazdasági, környezeti vagy társadalmi hatással járhat. E megállapodás szövegéből azonban nem következik, hogy ilyen vizsgálatot minden körülmények között el kell végezni.

A hatásvizsgálat elmaradása tehát nem minősülhet az arányosság elve megsértésének, ha az uniós jogalkotó olyan különös helyzetben van, amely szükségessé teszi annak mellőzését, azzal a feltétellel azonban, hogy elegendő olyan információval rendelkezik, amely lehetővé teszi számára a tervezett intézkedések arányosságának értékelését.

Az ítélet ezt követő részében a Bíróság megállapította, hogy az uniós jogalkotónak számos elemzés és ajánlás állt a rendelkezésére, amelyek a Cseh Köztársaság érvelésében hivatkozott tárgykörök összességét lefedték, és hogy az említett tagállam állításával ellentétben a kifogásolt intézkedések a fenti elemzésekre és ajánlásokra tekintettel nem tűnnek nyilvánvalóan nem megfelelőnek az uniós polgárok közbiztonságának biztosítására, illetve a polgári használatú tűzfegyverek belső piaca működésének elősegítésére irányuló célkitűzések szempontjából.

Következésképpen a Bíróság kimondta, hogy ebben az ügyben az uniós intézmények nem lépték túl azt a széles mérlegelési mozgásteret, amely ezen általuk elvégzendő, politikai, gazdasági és társadalmi jellegű összetett mérlegelések és értékelések elvégzése során őket megilleti. Végül a Bíróság elutasította a Cseh Köztársaságnak konkrétabban a megtámadott irányelv azon egyes rendelkezéseivel szemben felhozott érveit, amelyeket e tagállam az arányosság elvével, a jogbiztonság elvével és a megtámadott irányelv alkalmazása révén potenciálisan szigorúbb szabályozás hatálya alá kerülő tűzfegyver-tulajdonosok vagy tűzfegyvertartók egyes kategóriáit megillető jogos bizalom elvével, végül pedig a hátrányos megkülönböztetés tilalmának elvével ellentétesnek tartott.

Az utóbbi elvet illetően a Bíróság többek között rámutat, hogy a Svájcra vonatkozó eltérés figyelembe veszi mind az említett ország kultúráját és hagyományait, mind pedig azt a körülményt, hogy e hagyományok folytán az említett állam az érintett személyek és fegyverek nyomon követése, illetve felügyelete tekintetében tapasztalattal és bizonyított képességgel rendelkezik, mely utóbbiak lehetővé teszik annak vélelmezését, hogy a megtámadott irányelv által követett közbiztonsági célok az említett eltérés ellenére elérhetők. Mivel nem tűnik úgy, hogy az Európai Unió bármely tagállama Svájccal összehasonlítható helyzetben lenne, nem valósul meg hátrányos megkülönböztetés.

¹⁷⁴ | A jogalkotás minőségének javításáról szóló, az Európai Parlament, az Európai Unió Tanácsa és az Európai Bizottság közötti 2016. április 13-i intézményközi megállapodás (HL 2016. L 123., 1. o.).

XIV. Internet és elektronikus kereskedelem

Ebben a részben több ítéletet is ki kell emelni, amelyek közül három a személyes adatok védelmének területére, egy pedig az elektronikus kereskedelem területére tartozik. Ezenkívül két 2019. július 29-i ítélet, a *Funke Medien NRW* ítélet (C-469/17) és a *Spiegel Online* ítélet (C-516/17), tárgya a szerzők műveik Interneten való többszörözésével és nyilvánosságához közvetítésével kapcsolatos kizárólagos jogaik védelme volt. Ez utóbbi ítéleteket a XIII.1., „Szerzői jog” című rész mutatja be.

1. A személyes adatok védelme

A személyes adatok védelme területén a nagytanácsban eljáró Bíróság három, különösen fontos ítéletet hozott. Két ítéletben a Bíróság egyrészt pontosította a keresőmotor működtetőjének a különleges adatokra mutató linkek törlésével kapcsolatos kötelezettségeit, másrészt a linkek törlésének területi hatályát. Egy harmadik ítélet tárgya valamely internetes oldal felhasználója által az információk tárolásához vagy az információkhoz cookie-k segítségével való hozzáféréshez adott hozzájárulás volt.

A 2019. szeptember 24-i **GC és társai (Különleges adatokra mutató linkek törlése)** ítéletben (C-136/17, [EU:C:2019:773](#)) a nagytanácsban eljáró Bíróság pontosította a keresőmotor működtetőjének a különleges adatokra mutató linkek törlése iránti kérelemmel kapcsolatos kötelezettségeit.

A Google elutasította négy személy arra irányuló kérelmét, hogy a keresőmotorral a nevük alapján végzett keresés eredményeként megjelenített találati listáról töröljön különböző, harmadik felek által közzétett weboldalakra – többek között a sajtóban megjelent cikkekre – mutató linkeket. E négy személy panaszai nyomán a Commission nationale de l'informatique et des libertés (adatvédelmi hatóság, CNIL, Franciaország) megtagadta a Google arra való kötelezését, hogy intézkedjen a linkek kért törlése érdekében. Az ügyben eljáró Conseil d'État (államtanács, Franciaország) arra kérte a Bíróságot, hogy pontosítsa a linkek törlése iránti, a 95/46 irányelv¹⁷⁵ alapuló kérelem elbírálásával összefüggésben a keresőmotor működtetőjére háruló kötelezettségeket.

A Bíróság először is emlékeztetett arra, hogy bizonyos kivételekkel és eltérésekkel tilos¹⁷⁶ az olyan személyes adatok kezelése, amelyek a faji vagy etnikai hovatartozásra, a politikai véleményre, a vallási vagy világnézeti meggyőződésre, a szakszervezeti tagságra, az egészségi állapotra vagy a szexuális életre vonatkoznak. A bűncselekményekre, büntetőítéletekre vagy biztonsági intézkedésekre vonatkozó adatok kezelése főszabály szerint kizárólag a hatóság ellenőrzése mellett történhet, vagy ha a nemzeti jog megfelelő külön biztosítékot nyújt.¹⁷⁷

¹⁷⁵ | A személyes adatok feldolgozása [helyesen: kezelése] vonatkozásában az egyének védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról szóló, 1995. október 24-i 95/46/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 1995. L 281., 31. o.; magyar nyelvű különkiadás 13. fejezet, 15. kötet, 355. o.). Ezt az irányelvet 2018. május 25-i hatállyal hatályon kívül helyezte a természetes személyeknek a személyes adatok kezelése tekintetében történő védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, valamint a 95/46/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2016. április 27-i (EU) 2016/679 európai parlamenti és tanácsi rendelet (általános adatvédelmi rendelet) (HL 2016. L 119., 1. o.; helyesbítések: HL 2016. L 314., 72. o.; HL 2018. L 127., 2. o.).

¹⁷⁶ | A 95/46 irányelv 8. cikkének (1) bekezdése és a 2016/679 rendelet 9. cikkének (1) bekezdése.

¹⁷⁷ | A 95/46 irányelv 8. cikkének (5) bekezdése és a 2016/679 rendelet 10. cikke.

A Bíróság kimondta, hogy az ezen sajátos adatkategóriák kezelésére vonatkozó tilalom és korlátozások – a személyes adatokat kezelő bármely más adatkezelőhöz hasonlóan – a keresőmotor működtetőjére is alkalmazandók. E tilalmak és korlátozások célja ugyanis az ilyen adatkezeléssel szembeni fokozott védelem biztosításában áll, mivel az adatkezelés ezen adatok különösen érzékeny jellege folytán különösen súlyos beavatkozást jelenthet a magánélet tiszteletben tartásához és a személyes adatok védelméhez való alapvető jogokba.¹⁷⁸

A keresőmotor működtetőjének felelőssége ugyanakkor nem a személyes adatoknak valamely harmadik fél által közzétett weboldalon való fellelhetőségén, hanem ezen oldal találati listán való feltüntetésén alapul. E körülmények között a különleges adatok kezelésére vonatkozó tilalom és korlátozások kizárólag a találati listán való e feltüntetés alapján – és így az érintett által előterjesztett kérelem nyomán és a hatáskörrel rendelkező nemzeti hatóságok ellenőrzése mellett folytatandó vizsgálat alapján – alkalmazandók e működtetőre.

Másodszor, a Bíróság megállapította, hogy a különleges adatokra mutató linkek törlése iránti kérelem elbírálásakor a működtető – bizonyos kivételek mellett – főszabály szerint köteles teljesíteni e kérelmet. E kivételeket illetően a működtető többek között akkor jogosult visszautasítani az ilyen kérelem teljesítését, ha megállapítja, hogy a linkek az érintett által egyértelműen nyilvánosságra hozott adatokra mutatnak,¹⁷⁹ feltéve, hogy az ilyen linkek megjelenítése egyúttal a jogszerű személyesadat-kezelés többi feltételének is eleget tesz, és feltéve, hogy az érintett személy nem jogosult arra, hogy a sajátos helyzetével kapcsolatos érdekből tiltakozzon az említett adatkezeléssel szemben.¹⁸⁰

Mindenesetre a linkek törlése iránti kérelem elbírálásakor a keresőmotor működtetőjének meg kell vizsgálnia, hogy a különleges adatokat közzétevő weboldalra mutató linknek az e személy neve alapján végzett keresés nyomán megjelenített találati listán való feltüntetése feltétlenül szükséges-e azon internethasználók tájékozódás szabadságához való jogának védelméhez,¹⁸¹ akiknek esetleg érdekük fűződik ahhoz, hogy az ilyen keresés alapján hozzáférjenek e weboldalhoz. A Bíróság e tekintetben hangsúlyozta, hogy jóllehet főszabály szerint a magánélet tiszteletben tartásához és a személyes adatok védelméhez való jogok megelőzik az internethasználók tájékozódási szabadságát, ez az egyensúly egyes egyedi esetekben a kérdéses információ jellegétől, illetve attól is függhet, hogy az információ mennyire érzékeny az érintett személy magánélete szempontjából, illetve hogy a nyilvánosságnak milyen érdeke fűződik ezen információ megszerzéséhez, ami többek között attól függően változhat, hogy e személy játszik-e valamilyen közéleti szerepet.

Harmadszor, a Bíróság kimondta, hogy az érintett személy elleni büntetőeljárásra vonatkozó olyan adatokra mutató linkek törlése iránti kérelem keretében, amelyek ezen eljárás korábbi szakaszára vonatkoznak, és már nem tükrözik az aktuális helyzetet, a keresőmotor működtetőjének feladata annak megvizsgálása, hogy az ügy összes körülményére tekintettel az említett személy jogosult-e arra, hogy a szóban forgó információt a neve alapján végzett keresés eredményeként megjelenített találati lista segítségével aktuálisan már ne lehessen a nevével összekapcsolni. Ugyanakkor, még ha az érintett személy nem is jogosult erre, mivel a szóban forgó link megjelenítése feltétlenül szükségesnek bizonyul az érintett személy magánélet tiszteletben tartásához és személyes adatok védelméhez való jogának az esetlegesen érdekelt internethasználók tájékozódási szabadságával való összeegyeztetéséhez, e működtető mindenképpen köteles legkésőbb a link

178| A magánélet tiszteletben tartásához és a személyes adatok védelméhez fűződő jogokat a Charta 7. és 8. cikke biztosítja.

179| A 95/46 irányelv 8. cikke (2) bekezdésének e) pontja és a 2016/679 rendelet 9. cikke (2) bekezdésének e) pontja.

180| A 95/46 irányelv 14. cikke első bekezdésének a) pontja és a 2016/679 rendelet 21. cikkének (1) bekezdése.

181| A véleménynyilvánítás és a tájékozódás szabadságáról a Charta 11. cikke rendelkezik.

törlése iránti kérelem alkalmával oly módon megváltoztatni a találati listát, hogy az internethasználó számára abból eredő átfogó kép a bírósági eljárás aktuális állását tükrözze, amihez többek között az szükséges, hogy az e tárgyra vonatkozó információkat tartalmazó weboldalakra mutató linkek e listán legfeljül jelenjenek meg.

A 2019. szeptember 24-i **Google (A linkek törlésének területi hatálya)** ítéletben (C-507/17, [EU:C:2019:772](#)) a nagytanácsban eljáró Bíróság kimondta, hogy *a keresőmotor működtetője a link törlését főszabály szerint kizárólag a keresőmotor tagállamok szerinti változatain köteles elvégezni.*

A Commission nationale de l'informatique et des libertés (adatvédelmi hatóság, CNIL, Franciaország) felszólítást intézett a Google-hoz, hogy amikor eleget tesz az érintett személy arra irányuló kérelmének, hogy a nevén alapuló keresés folytán megjelenő eredmények listájáról távolítsa el a rá vonatkozó személyes adatokat tartalmazó weboldalakra mutató linkeket, akkor e törlést a keresőmotorja doménnevének valamennyi kiterjesztésén alkalmazza. Miután a Google megtagadta e felszólítás teljesítését, a CNIL 100 000 euró összegű szankciót alkalmazott e társasággal szemben. A Google a Conseil d'État-hoz (államtanács, Franciaország) fordult, amely arra kérte a Bíróságot, hogy pontosítsa a linkek törléséhez való, a 95/46 irányelven alapuló jog keresőmotor működtetője általi végrehajtására vonatkozó kötelezettség területi hatályát.

A Bíróság először is emlékeztetett a természetes személyek uniós jogon alapuló azon lehetőségére, hogy gyakorolják a link törléséhez való jogukat a keresőmotor működtetőjével szemben – amely az Unió területén egy vagy több tevékenységi hellyel rendelkezik –, függetlenül attól, hogy a személyes adatok kezelésére (ebben az ügyben az e jogra hivatkozó személyre vonatkozó személyes adatokat tartalmazó weboldalakra mutató linkek találati listán való megjelenítésére) az Unióban kerül-e sor, vagy sem.¹⁸²

A linkek törléséhez való jog terjedelmét illetően a Bíróság megállapította, hogy a keresőmotor működtetője a linkek közüli törlést nem a keresőmotorjának valamennyi változatán, hanem annak tagállamok szerinti változatain köteles elvégezni. E tekintetben rámutatott arra, hogy jóllehet az internet és a keresőmotorok jellemzőire tekintettel a linkek egész világra kiterjedő törlése alkalmas lenne arra, hogy maradéktalanul megvalósítsa az uniós jogalkotó azon célkitűzését, hogy az Unió egészében biztosítsa a személyes adatok magas szintű védelmét, az uniós jogból¹⁸³ egyáltalán nem tűnik ki, hogy a jogalkotó e célkitűzés elérésének biztosítása érdekében úgy döntött volna, hogy a linkek közüli törléshez való jogot a tagállamok területén túlnyúló hatállyal ruházza fel. Konkrétabban, jóllehet az uniós jog a tagállamok felügyelő hatóságai közötti együttműködési mechanizmusokat hoz létre az olyan közös döntéshozatal érdekében, amely egyrészt a magánélet és a személyes adatok védelméhez való jog, másrészt pedig a különböző tagállamok nyilvánosságának információkhoz való hozzáféréshez fűződő érdeke egymással szembeni mérlegelésén alapul, jelenleg nincsenek olyan mechanizmusok, amelyek a linkek törlésének Unión kívüli hatályára vonatkoznának.

A jelenleg hatályos uniós jog értelmében a keresőmotor működtetője a link törlése iránti kérelem teljesítésekor e törlést nem a keresőmotorjának a törléssel érintett személy lakóhelye szerinti tagállamnak megfelelő változatán, hanem a keresőmotor tagállamok szerinti változatain köteles elvégezni többek között annak érdekében, hogy az Unió egészében biztosított legyen a következetes és magas szintű védelem. Ezenfelül a keresőmotor működtetőjének feladata, hogy szükség esetén olyan intézkedéseket hozzon, amelyek kellően hatékonyak ahhoz, hogy megakadályozzák a tagállamok internethasználóit abban, vagy legalábbis határozottan eltántorítsák őket attól, hogy adott esetben a keresőmotor valamely harmadik állam szerinti változata révén hozzáférjenek a linkek törlése iránti kérelem tárgyát képező linkekhez, és a nemzeti bíróság feladata annak megvizsgálása, hogy a működtető által elfogadott intézkedések eleget tesznek-e ezen követelménynek.

¹⁸²| A 95/46 irányelv 4. cikke (1) bekezdésének a) pontja és a 2016/679 rendelet 3. cikkének (1) bekezdése.

¹⁸³| A 95/46 irányelv 12. cikkének b) pontja és 14. cikke első bekezdésének a) pontja, valamint a 2016/679 rendelet 17. cikkének (1) bekezdése.

Végül a Bíróság hangsúlyozta, hogy jóllehet az uniós jog nem teszi kötelezővé a keresőmotor működtetője számára, hogy a link törlését a keresőmotorja valamennyi változatán elvégezze, azt nem is tiltja meg. Következésképpen a tagállami felügyeleti hatóságok és bíróságok továbbra is az alapvető jogok védelmének nemzeti szintjét alkalmazhatják, amikor egymással szemben mérlegelik egyrészt az érintett személy magánéletének tiszteletben tartásához és a rá vonatkozó személyes adatok védelméhez való jogát, másrészt a tájékozódás szabadságához való jogot, és e mérlegelés eredményeként adott esetben előírhatják a keresőmotor működtetőjével szemben, hogy a törlést az említett keresőmotor valamennyi változatán végezze el.

A 2019. október 1-jei **Planet49** ítéletben (C-673/17, [EU:C:2019:801](#)) a nagytanácsban eljáró Bíróság kimondta, hogy valamely internetes oldal felhasználója által az információknak a végberendezésében cookie-k segítségével történő tárolásához vagy az ott tárolt információkhoz cookie-k segítségével való hozzáféréshez adott hozzájárulás nem tekinthető érvényesnek, ha az engedély előre bejelölt négyzeten alapul, függetlenül attól, hogy a szóban forgó információk személyes adatoknak minősülnek-e, vagy sem. Ezenkívül a Bíróság pontosította, hogy *a szolgáltatónak tájékoztatnia kell a valamely internetes oldal felhasználóját a cookie-k működésének időtartamáról, valamint arról, hogy harmadik személyeknek lehetőségük van-e e cookie-khoz hozzáférni.*

Az alapeljárás a Planet49 által a [www.dein-macbook.de](#) internetes oldalon szervezett nyereményjátékra vonatkozott. A részvételhez az internethasználóknak meg kellett adniuk nevüket és címüket egy olyan internetes oldalon, amelyen jelölőnégyzetek szerepeltek. A cookie-k telepítését engedélyező négyzetet előre bejelölték. A Bundesgerichtshof (szövetségi legfelsőbb bíróság, Németország), amely előtt a német fogyasztói szervezetek szövetsége indított keresetet, kétségeket táplált a felhasználók előre bejelölt négyzettel adott hozzájárulásának érvényességével, valamint a szolgáltatót terhelő tájékoztatási kötelezettség terjedelmével kapcsolatban.

Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem lényegében a 95/46 irányelvvel,¹⁸⁴ valamint az általános adatvédelmi rendelettel¹⁸⁵ együttesen értelmezett elektronikus hírközlési adatvédelmi irányelv¹⁸⁶ szerinti hozzájárulás fogalmának értelmezésére vonatkozott.

A Bíróság először is megállapította, hogy a 95/46 irányelv 2. cikkének h) pontja – amelyre az elektronikus hírközlési adatvédelmi irányelv 2. cikkének f) pontja utal – a hozzájárulást a következőképpen határozza meg: „az érintett kívánságának önkéntes, kifejezett és tájékozott kinyilvánítása, amellyel beleegyezését adja az őt érintő személyes adatok kezeléséhez”. Kiemelte, hogy az érintett akaratának „kinyilvánítására” vonatkozó követelmény egyértelműen aktív és nem passzív magatartásra utal. Márpedig egy előre bejelölt négyzettel adott hozzájárulás nem jelent aktív magatartást a valamely internetes oldal felhasználója részéről. Ezenkívül az elektronikus hírközlési adatvédelmi irányelv 5. cikke (3) bekezdésének keletkezéstörténete, amely rendelkezés a 2009/136 irányelvvel történő módosítása óta előírja, hogy a felhasználónak előzetesen „hozzá kell járulnia” a cookie-k telepítéséhez, arra enged következtetni, hogy a felhasználó hozzájárulása a továbbiakban már nem vélelmezhető, és annak ez utóbbi aktív magatartásából kell erednie. Végül az aktív hozzájárulást immár

¹⁸⁴| A 2. cikk h) pontja.

¹⁸⁵| A 2016/679 rendelet 6. cikke (1) bekezdésének a) pontja.

¹⁸⁶| A 2009. november 25-i 2009/136/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvvel (HL 2009. L 337., 11. o.; helyesbítés: HL 2013. L 241., 9. o.) módosított, az elektronikus hírközlési ágazatban a személyes adatok kezeléséről, feldolgozásáról [helyesen: a személyes adatok kezeléséről] és a magánélet védelméről szóló, 2002. július 12-i 2002/58/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (elektronikus hírközlési adatvédelmi irányelv) (HL 2002. L 201., 37. o.; magyar nyelvű különkiadás 13. fejezet, 29. kötet, 514. o.) 2. cikkének f) pontja és 5. cikkének (3) bekezdése.

az általános adatvédelmi rendelet¹⁸⁷ is előírja, amely rendelet 4. cikkének 11. pontja megköveteli a többek között „félreérthetetlenül kifejező cselekedet” formáját öltő akaratnyilatkozatot, és amelynek (32) preambulumbekzdése kifejezetten kizárja a hozzájárulást „hallgatás, az előre bejelölt négyzet vagy a nemcselekvés” esetén.

A Bíróság így kimondta, hogy a hozzájárulás nem tekinthető érvényesnek abban az esetben, ha valamely internetes oldal felhasználója a végberendezésében mentett információk cookie-k segítségével történő tárolását vagy az ott már tárolt információkhoz cookie-k segítségével történő hozzáférést előre bejelölt négyzettel engedélyezi, és e bejelölést e felhasználónak a hozzájárulása megtagadásához törölnie kell. Hozzátette azt is, hogy az, hogy egy ilyen felhasználó rákattint a szóban forgó nyereményjátékban való részvétel gombra, nem lehet elegendő ahhoz, hogy úgy lehessen tekinteni, hogy a felhasználó érvényesen hozzájárult a cookie-k telepítéséhez.

Másodszor, a Bíróság megállapította, hogy az elektronikus hírközlési adatvédelmi irányelv 5. cikke (3) bekezdésének célja az, hogy a felhasználót a magánéletébe való bármilyen beavatkozástól megvédje, függetlenül attól, hogy az ilyen beavatkozás személyes adatokat érint-e, vagy sem. Ebből az következik, hogy a hozzájárulás fogalmát nem kell eltérően értelmezni attól függően, hogy a valamely internetes oldal felhasználójának végberendezésében tárolt vagy onnan lehívott információk személyes adatoknak minősülnek-e, vagy sem.

Harmadszor, a Bíróság rámutatott, hogy ugyanezen rendelkezés megköveteli, hogy a felhasználó – többek között az adatkezelés céljairól szóló – egyértelmű és teljes körű tájékoztatás alapján ehhez előzetes hozzájárulását adja. Márpedig az egyértelmű és teljes körű tájékoztatásnak a felhasználót olyan helyzetbe kell hoznia, hogy könnyedén el tudja dönteni, milyen következményekkel jár az általa esetleg megadott hozzájárulás, és biztosítania kell, hogy ezt a hozzájárulást a helyzet teljes ismeretében adják meg. E tekintetben a Bíróság megállapította, hogy a cookie-k működésének időtartama, valamint az, hogy harmadik személyek hozzáférhetnek-e ezen cookie-khoz, vagy sem, a szolgáltató által a valamely internetes oldal felhasználójának nyújtandó egyértelmű és teljes körű tájékoztatás körébe tartozik.

2. Elektronikus kereskedelem

A 2019. december 19-i **Airbnb Ireland** (C-390/18, [EU:C:2019:1112](#)) a Bíróság nagytanácsa kimondta, hogy egyrészt az elektronikus kereskedelemről szóló 2000/31 irányelv hatálya alá tartozó „információs társadalommal összefüggő szolgáltatásnak” kell minősíteni azt a közvetítői szolgáltatást, amelynek a célja, hogy egy elektronikus platformon keresztül díjazás ellenében összekapcsolja a potenciális bérlőket a rövid távú elszállásolást kínáló hivatásos és magánszemély bérbeadókkal, és e közvetítői szolgáltatás mellett bizonyos járulékos szolgáltatások nyújtására is sor kerül.¹⁸⁸ Másrészt a Bíróság megállapította, hogy a polgári jogi igény érvényesítésével folyamatban lévő büntetőeljárás keretében a magánszemélyek kifogást emelhetnek az olyan tagállami intézkedések rájuk való alkalmazásával szemben, amelyek korlátozzák az általuk egy másik tagállamból

¹⁸⁷ | A 2016/679 rendelet 6. cikke (1) bekezdésének a) pontja.

¹⁸⁸ | A belső piacon az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások, különösen az elektronikus kereskedelem egyes jogi vonatkozásairól szóló, 2000. június 8-i 2000/31/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (Elektronikus kereskedelemről szóló irányelv) (HL 2000. L 178., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 13. fejezet, 25. kötet, 399. o.).

nyújtott, az információs társadalommal összefüggő szolgáltatás nyújtásának szabadságát, amennyiben az említett intézkedéseket nem közzétették előzetesen ugyanezen irányelv 3. cikke (4) bekezdése b) pontjának második francia bekezdésével összhangban.

Az alapeljárás hátterét egy Franciaországban azt követően indított büntetőeljárás adja, hogy az Association pour un hébergement et un tourisme professionnels (egyesület a hivatásos szálláshely-szolgáltatásért és idegenforgalmi szolgáltatásokért, AHTOP, Franciaország) polgári jogi igényt érvényesítve feljelentést tett az Airbnb Irelanddel szemben. Az ír Airbnb Ireland társaság olyan elektronikus platformot kezel, amely többek között Franciaországban jutalék ellenében lehetővé teszi egyrészt a rövid távú elszállásolást kínáló hivatásos és magánszemély bérbeadók, másrészt az ilyen típusú szállást kereső személyek összekapcsolását. Az Airbnb Ireland ezen kívül járulékos szolgáltatásokat is kínál az említett bérbeadók számára, például az ajánlatuk tartalmát meghatározó sablont, felelősségbiztosítást, a szálláshelyük árának becslésére alkalmas eszközt, valamint az említett szolgáltatásokkal kapcsolatos pénzforgalmi szolgáltatásokat.

Az Airbnb Irelanddel szemben feljelentést benyújtó egyesület arra hivatkozott, hogy e társaság nem korlátozza a tevékenységét arra, hogy két felet összekapcsol a névadó platformnak köszönhetően, hanem ingatlanközvetítői tevékenységet folytat a szakmához való tartozást igazoló kártya nélkül, ezáltal megsértve a Franciaországban az ingatlanközvetítői tevékenységeire alkalmazandó úgynevezett Hoguet-törvényt. Az Airbnb Ireland a maga részéről azt állítja, hogy e szabályozás mindenestre ellentétes a 2000/31 irányelvvel.

A Bíróság, amelytől először is az Airbnb Ireland által nyújtott közvetítői szolgáltatás minősítésével kapcsolatos kérdésre várnak választ, az *Asociación Profesional Elite Taxi ítélete*¹⁸⁹ hivatkozva emlékeztetett arra, hogy amennyiben egy közvetítői szolgáltatás megfelel a 2015/1535 irányelv¹⁹⁰ 1. cikke (1) bekezdése b) pontjának, amelyre a 2000/31 irányelv 2. cikkének a) pontja utal, azaz térítés ellenében, távolról, elektronikus úton és a szolgáltatást igénybe vevő egyéni kérelmére nyújtják, akkor e szolgáltatás főszabály szerint a kapcsolódó későbbi szolgáltatástól elkülönült, az „információs társadalommal összefüggő szolgáltatásnak” minősül. Más ugyanakkor a helyzet akkor, ha ez a közvetítői szolgáltatás nyilvánvalóan egy olyan átfogó szolgáltatás szerves része, amelynek a fő eleme egy másik jogi minősítés körébe tartozó szolgáltatás.

Ebben az ügyben a Bíróság megállapította, hogy az olyan közvetítői szolgáltatás, mint amelyet az Airbnb Ireland nyújt, megfelel e feltételeknek, és a közvetítői szolgáltatás és a szálláshely-szolgáltatás közötti kapcsolatok jellege nem indokolja az említett közvetítői szolgáltatás „információs társadalommal összefüggő szolgáltatásként” való minősítésének és következésképpen a 2000/31 irányelv e szolgáltatásra való alkalmazásának kizárását.

Egy ilyen közvetítői szolgáltatásnak a kapcsolódó szálláshely-szolgáltatásoktól való elválasztható jellegének alátámasztása érdekében a Bíróság először is rámutatott arra, hogy e szolgáltatás nem kizárólag az ilyen szolgáltatások azonnali megvalósítására, hanem lényegében arra irányul, hogy a kiadó szálláshelyek megjelenítésére és az azok közötti keresésre szolgáló eszközt kínáljon, ezzel megkönnyítve a jövőbeli bérleti szerződések megkötését. Az ilyen típusú szolgáltatás tehát nem tekinthető pusztán járulékosnak az átfogó szálláshely-szolgáltatáshoz képest. Másodszor, a Bíróság hangsúlyozta, hogy egy olyan közvetítői szolgáltatás, mint amelyet az Airbnb Ireland nyújt, egyáltalán nem nélkülözhetetlen a szálláshely-szolgáltatások megvalósításához, mivel a bérbeadók és a bérlők számos más, olykor már hosszú ideje rendelkezésre álló

¹⁸⁹ | A Bíróság 2017. december 20-i *Asociación Profesional Elite Taxi* ítélete (C-434/15, [EU:C:2017:981](#)), 40. pont.

¹⁹⁰ | A műszaki szabályokkal és az információs társadalom szolgáltatásaira vonatkozó szabályokkal kapcsolatos információszolgáltatási eljárás megállapításáról szóló, 2015. szeptember 9-i (EU) 2015/1535 európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2015. L 241., 1. o.).

csatornával rendelkeznek. Végül, harmadszor, a Bíróság rámutatott arra, hogy a Bíróság rendelkezésére álló iratokban szereplő egyetlen adat sem mutat arra, hogy az Airbnb Ireland határozná meg a platformját igénybe vevő bérbeadók által kért bérleti díjak összegét vagy azok felső határát.

A Bíróság emellett kifejtette, hogy az Airbnb Ireland által nyújtott egyéb szolgáltatások nem teszik lehetővé e megállapítás megkérdőjelezését, mivel e különböző szolgáltatások pusztán járulékos jellegűek az e társaság által nyújtott közvetítői szolgáltatáshoz képest. Ezenfelül rámutatott arra, hogy az *Asociación Profesional Elite Taxi és Uber France ítéletben*¹⁹¹ szóban forgó közvetítői szolgáltatásoktól eltérően sem e közvetítői szolgáltatás, sem az Airbnb Ireland által kínált járulékos szolgáltatások alapján nem állapítható meg, hogy e társaság döntő befolyást gyakorol azon szálláshely-szolgáltatásokra, amelyekhez a tevékenysége kapcsolódik, sem a kért bérleti díjak meghatározását, sem a bérbeadók vagy a platformján bérbe adott szállások megválasztását illetően.

Másodszor a Bíróság megvizsgálta, hogy az Airbnb Ireland kifogásolhatja-e az alapeljárásban az Hoguet-törvényhez hasonló olyan törvény rá való alkalmazását, amely korlátozza a valamely szolgáltató által egy másik tagállamból nyújtott, az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások nyújtásának szabadságát, azon az alapon, hogy Franciaország nem közölte a Bizottsággal e törvényt a 2000/31 irányelv 3. cikke (4) bekezdése b) pontjának második francia bekezdésével összhangban. A Bíróság e tekintetben rámutatott arra, hogy az említett törvénynek a 2000/31 irányelv hatálybalépése előtti elfogadása nem eredményezheti a Francia Köztársaság közlési kötelezettség alóli mentesülését. Ezt követően a *CIA Security International ítéletben*¹⁹² követett indoklásra támaszkodva megállapította, hogy az említett kötelezettségnek, amely lényeges eljárási követelménynek minősül, közvetlen hatállyal kell rendelkeznie. Ebből azt a következtetést vonta le, hogy egy ilyen intézkedés közlésére vonatkozó kötelezettség tagállam általi megsértésére a magánszemélyek nem csupán a velük szemben indított büntetőeljárások keretében, hanem egy polgári jogi igényt érvényesítő másik magánszemély kártérítési kérelmével összefüggésben is hivatkozhatnak.

XV. Szociálpolitika

A szociálpolitika területén több ítéletet is ki kell emelni. Ezen ítéletek a foglalkoztatás és a szociális biztonság terén alkalmazott egyenlő bánásmóddal, a munkaidő-szervezéssel, a fizetett éves szabadsághoz való joggal, valamint a munkáltató fizetése képtelensége esetén a munkavállalók védelmével kapcsolatosak.

1. A foglalkoztatás és a szociális biztonság terén alkalmazott egyenlő bánásmód

Négy ítéletet kell kiemelni, amelyek többféle jogcímen foglalkoznak a nemén vagy szexuális irányultságon, valamint a valláson alapuló eltérő bánásmód kérdésével. A 2019. november 5-i **Bizottság kontra Lengyelország (A rendes bíróságok függetlensége)** ítéletben (C-192/18, [EU:C:2019:92](#)) a Bíróság helyt adott a Bizottság által a Lengyel Köztársasággal szemben indított, kötelezettségszegés megállapítása iránti keresetnek, és kimondta, hogy e tagállam nem teljesítette az uniós jogból eredő kötelezettségeit azáltal, hogy Lengyelországban egyrészt eltérő nyugdíjkorhatárt állapított meg a bírói tisztséget betöltő nők, illetve férfiak, valamint ügyészi

191| 2018. április 10-i **Uber France** ítélet (C-320/16, [EU:C:2018:221](#)).

192| 1996. április 30-i **CIA Security International** ítélet (C-194/94, [EU:C:1996:172](#)).

tisztséget betöltő nők, illetve férfiak esetében, másrészt csökkentette a rendes bíróságok bíráinak nyugdíjkorhatárát és a bírák szolgálati viszonyának meghosszabbítására vonatkozóan diszkrecionális jogkört biztosított az igazságügyi miniszter számára.¹⁹³

A 2019. január 15-i **E. B.** ítéletében (C-258/17, [EU:C:2019:17](#)) a Bíróság nagytanácsa arról határozott, hogy *alkalmazandó-e a 2000/78 irányelv*¹⁹⁴ (a továbbiakban: a hátrányos megkülönböztetéssel szembeni küzdelemre vonatkozó irányelv) egy köztisztviselő nyugdíja összegének 25%-os csökkentésével együtt az előrehozott nyugdíjazását elrendelő, 1975-ben elfogadott fegyelmi határozat tekintetében. Ezt a fegyelmi szankciót egy osztrák rendőrrel szemben szabták ki, mivel megállapították felelősségét azonos nemű kiskorúakkal elkövetett fajtalanság bűncselekményének kísérletéért. Az érintett személy 2009-ben kérelmeket nyújtott be a nyugdíjhatósághoz, többek között az említett fegyelmi határozat joghatásainak vitatása érdekében. Az ebben az ügyben eljáró kérdést előterjesztő bíróság megállapította, hogy a vitatott fegyelmi határozat alapja szexuális irányultságon alapuló eltérő bánásmód volt, mivel a tényállás időpontjában alkalmazandó nemzeti szabályozásban előírt szankció jelentős mértékben enyhébb lett volna a szankcionált fajtalanság homoszexuális férfiak közötti jellegének hiányában. E bíróság tehát úgy határozott, hogy a hátrányos megkülönböztetéssel szembeni küzdelemre vonatkozó irányelv rendelkezéseinek az alapügybelihez hasonló ügyben való alkalmazhatóságára és az ezen irányelv alapján adott esetben a nemzeti bíróságra háruló kötelezettségekre vonatkozó kérdést intéz a Bírósághoz.

A Bíróság először is emlékeztetett arra, hogy a volt rendőr előrehozott nyugdíjazása által létrehozotthoz hasonló helyzet a hátrányos megkülönböztetéssel szembeni küzdelemre vonatkozó irányelv tárgyi hatálya alá tartozik feltéve, hogy az e rendőrnek fizetett öregségi nyugdíj az EUMSZ 157. cikk értelmében vett „díjazás” fogalmába tartozik. A kérdést előterjesztő bíróság feladata tehát annak vizsgálata, hogy e nyugdíj a nemzeti jogban olyan díjazásnak minősül-e, amelyet továbbra is fizetnek olyan szolgálati jogviszony keretében, amely folytatódik az érintett köztisztviselő nyugdíjra való jogosultságának a megállapítását követően.

A hátrányos megkülönböztetéssel szembeni küzdelemre vonatkozó irányelv időbeli hatályával kapcsolatban a Bíróság ezt követően emlékeztetett arra, hogy valamely új jogszabály nem vonatkozik a korábbi törvény hatálya alatt keletkezett és véglegesen kialakult jogi helyzetekre, azt csak az ilyen helyzetek jövőbeli hatásaira, valamint az új jogi helyzetekre kell alkalmazni. Ebből következően a rendőr előrehozott nyugdíjazásában álló fegyelmi szankció ugyan szexuális irányultságon alapuló eltérő bánásmódon alapul és a hátrányos megkülönböztetéssel szembeni küzdelemre vonatkozó irányelv 2. cikke (2) bekezdésének a) pontja értelmében vett közvetlen hátrányos megkülönböztetést foglal magában, azt ezen irányelv alapján már nem lehet kétségbe vonni, mivel e szankció ezen irányelv átültetési határidejének lejártát megelőzően vált jogerőssé és a hatálybalépésének időpontjában kifejtette valamennyi hatását. A hátrányos megkülönböztetéssel szembeni küzdelemre vonatkozó irányelv átültetési határidejének lejártát követő alkalmazása alapján azonban a nemzeti bíróság az ezen időponttól kezdődő időszak tekintetében köteles felülvizsgálni a volt köztisztviselőnek

193| Ezen ítéletet az I.1., „A pártatlan bírósághoz fordulás joga és a tisztességes eljáráshoz való jog” című rész mutatja be.

194| A foglalkoztatás és a munkavégzés során alkalmazott egyenlő bánásmód általános kereteinek létrehozásáról szóló, 2000. november 27-i 2000/78/EK tanácsi irányelv (HL 2000. L 303., 16. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 4. kötet, 79. o.). HL 2011.

rendszeresen fizetett nyugdíj összegének 25%-os csökkentésében álló fegyelmi szankciót, azon összeg meghatározása céljából, amelyet szexuális irányultságon alapuló hátrányos megkülönböztetés hiányában kapott volna.

A 2019. január 22-i **Cresco Investigation** ítéletben (C-193/17, [EU:C:2019:43](#)) a Bíróság nagytanácsa úgy határozott, hogy nem egyeztethető össze a Chartának a magánszemélyek közötti jogvitákban felhívható 21. cikkével, valamint a hátrányos megkülönböztetéssel szembeni küzdelemre vonatkozó irányelvvel az az osztrák szabályozás, amely csak bizonyos keresztény egyházak tagságával rendelkező munkavállalók számára biztosít nagypénteken fizetett munkaszüneti napot, illetve az e napon történő munkavégzés esetén „munkaszüneti napra járó bérpótlékot”.

Az alapügyben egy magánnyomozó iroda és egyik olyan alkalmazottja között állt fenn jogvita, aki anélkül végzett munkát nagypénteken, hogy „munkaszüneti napra járó bérpótlékot” kapott volna, mivel az a nemzeti jog alapján csak bizonyos keresztény egyházak tagjait illeti meg. A munkavállaló, mivel úgy vélte, hogy valláson alapuló hátrányos megkülönböztetés érte, ezen bérpótlék megfizetését kérte a munkáltatójától. Az ebben az ügyben eljáró kérdést előterjesztő bíróság úgy határozott, hogy az osztrák szabályozásnak a Charta 21. cikkével és a hátrányos megkülönböztetéssel szembeni küzdelemre vonatkozó irányelvvel való összeegyeztethetőségére vonatkozó kérdést intéz a Bírósághoz.

A Bíróság először is azt állapította meg, hogy e szabályozás a hátrányos megkülönböztetéssel szembeni küzdelemre vonatkozó irányelv 2. cikke (2) bekezdésének a) pontja értelmében vett, valláson alapuló közvetlen hátrányos megkülönböztetést vezet be. A nemzeti szabályozás által bevezetett eltérő bánásmód ugyanis közvetlenül a munkavállalók vallásán alapul. Ezenkívül e bánásmód hasonló helyzetben lévő munkavállalók kategóriáit érinti. Az érintett egyházak valamelyikének tagságával rendelkező munkavállalók számára nagypénteken fizetett munkaszüneti nap, illetve a munkaszüneti napra járó bérpótlék biztosításának ugyanis csupán az a feltétele, hogy az említett munkavállaló ezen egyházak valamelyikében formálisan tagsággal rendelkezzen. Az ilyen munkavállalók tehát egyrészt az e munkaszüneti nap időtartamát szabadon használhatják fel, például pihenésre vagy szabadidős tevékenységekre, míg más olyan munkavállalók, akik nagypénteken szintén szeretnének a pihenést vagy szabadidős tevékenységeket szolgáló idővel rendelkezni, nem részesülnek ennek megfelelő munkaszüneti napban. Az érintett egyházak valamelyikének tagságával rendelkező munkavállalók másrészt jogosultak a munkaszüneti napra járó bérpótlékra még abban az esetben is, ha nagypénteken úgy dolgoztak, hogy nem érezték e vallási ünnep megünneplésének a kötelezettségét vagy az igényét. Így a helyzetük e tekintetben nem különbözik a többi olyan munkavállaló helyzetétől, akik ugyanezen a napon dolgoztak anélkül, hogy ilyen bérpótlékban részesüljenek.

A Bíróság másodszor amellet, hogy megjegyezte, hogy a szóban forgó osztrák szabályozás célkitűzése – annak a különleges fontosságnak a figyelembevétele, amellyel a nagypéntek bír az érintett egyházak tagjai számára – a vallásszabadság védelméhez kapcsolódik, kizárta az általa létrehozott közvetlen hátrányos megkülönböztetésnek a hátrányos megkülönböztetéssel szembeni küzdelemre vonatkozó irányelv 2. cikkének (5) bekezdése vagy 7. cikkének (1) bekezdése alapján való igazolhatóságát. A szóban forgó szabályozás által meghatározott keresztény egyházak valamelyikének tagságával nem rendelkező munkavállalók arra vonatkozó lehetőségét, hogy a munkaszüneti napok valamelyikével egybe nem eső vallási ünnepet megünnepeljenek, az osztrák jog ugyanis figyelembe veszi, mégpedig nem egy további munkaszüneti nap biztosítása útján, hanem főként a munkáltatónak a munkavállalók felé fennálló gondoskodási kötelezettsége útján, amely ezen utóbbiak számára adott esetben biztosítja a jogot ahhoz, hogy az egyes vallási szertartások elvégzéséhez szükséges időtartamra a munkahelyükről hiányozzanak. Következésképpen a szóban forgó szabályozás az említett irányelv 2. cikkének (5) bekezdése értelmében véve nem szükséges a vallásszabadság védelméhez. E szabályozás ugyanezen okból nem tekinthető olyannak sem, amely a hátrányos megkülönböztetéssel szembeni küzdelemre vonatkozó irányelv 7. cikkének (1) bekezdése értelmében e munkavállalók szakmai tevékenységének a

gyakorlása szempontjából meglévő hátrány kompenzálására irányuló, az arányosság elvét tiszteletben tartó, és az egyenlőség elvének a lehető legnagyobb mértékben megfelelő különleges intézkedéseket foglal magában.

A valláson alapuló hátrányos megkülönböztetés uniós jogból eredő tilalmának az alapügyben való megvalósulását illetően a Bíróság megerősítette, hogy a hátrányos megkülönböztetéssel szembeni küzdelemre vonatkozó irányelvre nem lehet magánszemélyek közötti jogvitában a tagállami szabályozás figyelmen kívül hagyása érdekében hivatkozni akkor, ha mint ebben az ügyben azt nem lehet ezen irányelvvel összhangban értelmezni. Mindazonáltal ezen irányelv nem maga vezeti be a foglalkoztatás és a munkavégzés során alkalmazott egyenlő bánásmód elvét, amely különböző nemzetközi megállapodásokból és a tagállamok közös alkotmányos hagyományaiból ered. Ezenkívül a valláson vagy meggyőződésen alapuló bármely hátrányos megkülönböztetésnek a Charta 21. cikkének (1) bekezdésében kimondott tilalma az uniós jog általános elveként kógens jelleggel rendelkezik.

Ezen tilalom tehát önmagában elegendő ahhoz, hogy a magánszemélyekre olyan jogot ruházzon, amelyre azok a közöttük az uniós jog hatálya alá tartozó területen folyamatban lévő jogvitában hivatkozhatnak. A nemzeti bíróság tehát köteles biztosítani az e cikkből eredő jogvédelmet, így garantálva annak teljes érvényesülését. A nemzeti bíróság valamennyi diszkriminatív nemzeti rendelkezés alkalmazásától köteles eltekinteni anélkül, hogy a jogalkotót fel kellene szólítani e rendelkezés hatályon kívül helyezésére, vagy meg kellene várnia a rendelkezés hatályon kívül helyezését.

A Bíróság tehát megállapította, hogy amíg az osztrák jogalkotó el nem fogadja az egyenlő bánásmódot helyreállító intézkedéseket, a munkáltatóknak a Charta 21. cikke alapján a szóban forgó nemzeti rendelkezések szerinti egyházak valamelyikének tagságával nem rendelkező munkavállalókkal szemben ugyanazt a bánásmódot kell alkalmazniuk, mint amelyet az említett egyházak valamelyikének tagságával rendelkező munkavállalók tekintetében e rendelkezések előírnak.

A 2019. június 20-i **Hakelbracht és társai** ítéletében (C-404/523, [EU:C:2019:523](#)) Bíróság *azon munkavállalókkal szembeni megtorlással szembeni – a 2006/54 irányelv¹⁹⁵ (a továbbiakban: „női-férfi egyenlőség” irányelv) 24. cikke szerinti – védelem terjedelméről foglalt állást, akiket a munkáltatójuk hátrányos helyzetbe hozhat azon támogatás miatt, amelyet nem alapuló hátrányos megkülönböztetéssel érintett személynek nyújtottak, konkrétan pedig a tagállamok azon lehetőségéről, hogy e védelmet kizárólag a hivatalos tanúkra korlátozzák.*

Ez az ítélet egy olyan jogvita keretébe illeszkedik, amelyben egy munkavállaló a korábbi munkáltatójától kártérítés megfizetését kérte, mivel a munkavállalót kilenc hónappal azt követően elbocsátották, hogy kifogásolta a munkáltatója azon döntését, hogy egy megfelelő pályázót a terhessége miatt nem vesz fel. Azt rótták fel a munkavállalónak, hogy az említett pályázót által a nők és férfiak közötti egyenlőség intézetéhez benyújtott panasznak ő az oka, mivel ő tájékoztatta az érdekeltet, hogy a jelentkezését a terhessége miatt nem fogadták el.

A Bíróság ebben az összefüggésben úgy határozott, hogy a „női-férfi egyenlőség” irányelv 24. cikkével ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amelynek értelmében az olyan helyzetben, amikor a magát nem alapuló hátrányos megkülönböztetés áldozatának tekintő személy panaszt nyújtott be, az őt ebben az összefüggésben támogató munkavállaló kizárólag akkor részesül védelemben a munkáltató által hozott megtorló intézkedésekkel szemben, ha e panasz vizsgálata során tanúként lépett fel és tanúvallomása megfelel az említett szabályozás által előírt alaki követelményeknek.

¹⁹⁵ | A férfiak és nők közötti esélyegyenlőség és egyenlő bánásmód elvének a foglalkoztatás és munkavégzés területén történő megvalósításáról szóló, 2006. július 5-i 2006/54/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2006. L 204., 23. o.; helyesbítés: HL 2019. L 191., 45. o.).

A Bíróság e tekintetben mindenekelőtt megállapította, hogy azoknak a munkavállalóknak a kategóriáját, akik az e rendelkezésben előírt védelemben részesülhetnek, tágan kell értelmezni, mivel e rendelkezés szövege nem korlátozza a védelmet kizárólag a panaszt benyújtó munkavállalókra vagy képviselőikre, sem pedig azokra, akik megfelelnek egyes olyan alaki követelményeknek, amelyek a tanúéhoz hasonló bizonyos jogállás elismeréséhez szükségesek.

A Bíróság a „női-férfi egyenlőség” irányelv célkitűzésére figyelemmel ezt követően hangsúlyozta, hogy az említett irányelv 17. cikke értelmében megfelelő igazságügyi vagy közigazgatási eljárásoknak kell elérhetőnek lenniük az ezen irányelv által előírt kötelezettségek betartatása érdekében minden olyan személy számára, aki úgy ítéli meg, hogy az egyenlő bánásmód elvének be nem tartása miatt őt sérelem érte. A Bíróság szerint ez utóbbi rendelkezés a Charta 47. cikkében megerősített hatékony bírói jogvédelem elvének sajátos kifejeződése.

A Bíróság következtetésképpen megállapította, hogy a nemen alapuló hátrányos megkülönböztetéssel szemben a „női-férfi egyenlőség” irányelvben megkövetelt védelem hatékonysága nem lenne biztosítva, ha a védelem nem terjedne ki azokra az intézkedésekre, amelyeket a munkáltató hozhat azokkal a munkavállalókkal szemben, akik hivatalosan vagy nem hivatalosan a védelemben részesülő személy védelmére keltek, vagy mellette tanúskodtak. Ezeket a munkavállalókat ugyanis ebben az esetben eltántoríthatnák attól, hogy az említett személy érdekében fellépjenek az attól való félelmükben, hogy megfosztják őket a védelemtől, amennyiben nem teljesítenek bizonyos alaki követelményeket, ami súlyosan veszélyeztetheti a „női-férfi egyenlőség” irányelv által követett célkitűzés megvalósítását, mivel csökkenti annak a valószínűségét, hogy a nemen alapuló hátrányos megkülönböztetés eseteit felderítik és megoldják.

A 2019. október 7-i **Safeway** ítéletben (C-171/18, [EU:C:2019:839](#)) a Bíróság nagytanácsa megvizsgálta, hogy *összhangban áll-e a férfiak és a nők egyenlő díjazásának az EK-Szerződés 119. cikkében¹⁹⁶ előírt elvével egy olyan intézkedés, amely a Bíróság által az 1990. május 17-i Barber ítéletben (C-262/88, [EU:C:1990:209](#); a továbbiakban: Barber ítélet) megállapított hátrányos megkülönböztetés megszüntetésére irányult*. E hátrányos megkülönböztetés a nemenként eltérő – a férfiak esetében 65, míg a nők esetében 60 éves – rendes nyugdíjkorhatár meghatározásában állt. E hátrányos megkülönböztetés orvoslása érdekében egy nyugdíjrendszer visszamenőleges hatállyal valamennyi tagjának rendes nyugdíjkorhatárát egységesen 65 évben állapította meg. A Bíróság kimondta, hogy objektív igazolás hiányában az EK-Szerződés 119. cikkével ellentétes az ezen intézkedés bejelentése, illetve elfogadása közötti időszakra vonatkozó ilyen egységesítési intézkedés, még akkor is, ha a nemzeti jog és az e nyugdíjrendszert létrehozó jogi aktus lehetővé teszi ilyen intézkedés elfogadását.

Az alapeljárásban szóban forgó nyugdíjrendszert a Safeway Ltd 1978-ban hozta létre vagyongazdálkodási alap formájában. A Barber ítélet kihirdetését követően a Safeway és a nyugdíjrendszer igazgatásáért felelős Safeway Pension Trustees Ltd az 1991. szeptemberi és decemberi hirdetményekkel tájékoztattak arról, hogy a rendes nyugdíjkorhatárt 1991. december 1-jei hatállyal valamennyi tag esetében egységesen 65 évben állapítják meg. Ezen egységesítési intézkedés hivatalos elfogadására ugyanakkor csak 1996. május 2-án került sor, egy 1991. december 1-jétől hatályos vagyongazdálkodási aktus útján. Ezt követően eljárások indultak az Egyesült Királyság bíróságai előtt abban a kérdésben, hogy a rendes nyugdíjkorhatár e visszamenőleges hatályú módosítása összhangban áll-e az uniós joggal.

A Bíróság először is emlékeztetett arra, hogy a Barber ítéletben megállapított hátrányos megkülönböztetésből levonandó következmények az érintett foglalkoztatási időszakoktól függően különbözőek. Ami az ezen ügy szempontjából releváns időszakokat, azaz az említett ítélet kihirdetése és az egyenlő bánásmódot helyreállító

196| Az alapügy tényállásának idején alkalmazandó rendelkezés, amely jelenleg az EUMSZ 157. cikknek felel meg.

intézkedések nyugdíjrendszer általi elfogadása közötti foglalkoztatási időszakokat illeti, a hátrányos helyzetbe hozott kategóriába tartozó személyek (ebben az ügyben a férfiak) számára ugyanazokat az előnyöket kell biztosítani, mint amelyekben a kedvezményezett kategóriába tartozó személyek (ebben az ügyben a nők) részesülnek.

Másodszor, a Bíróság felsorolta azokat a követelményeket, amelyeknek az EK-Szerződés 119. cikkével ellentétes hátrányos megkülönböztetés megszüntetése érdekében hozott intézkedéseknek eleget kell tenniük annak érdekében, hogy az e rendelkezés által megkövetelt egyenlő bánásmódot helyreállító intézkedéseknek lehessen azokat tekinteni. Ezen intézkedésekre egyrészt főszabály szerint nem vonatkozhatnak olyan feltételek, amelyek a hátrányos megkülönböztetést – akár csak átmenetileg is – fenntartanak. Másrészt tiszteletben kell tartaniuk a jogbiztonság elvét, ezért az érintett személyek vonatkozásában kötelező joghatásokkal nem járó egyszerű gyakorlat kialakítása nem megengedett. A Bíróság következképpen megállapította, hogy az alapügyben szóban forgó nyugdíjrendszer keretében az említett követelményeknek megfelelő intézkedéseket csak 1996. május 2-án, az ekkor elfogadott vagyonkezelési aktus útján hozták meg, nem pedig az e rendszert igazgató személyek által a tagoknak küldött 1991. szeptemberi és decemberi hirdetémenyek útján.

E körülmények között a Bíróság kimondta, hogy az olyan intézkedés, amely a rendes nyugdíjkorhatárt ebben az ügyben 1991. december 1-jéig visszamenőleges hatállyal a korábban hátrányos helyzetbe hozott kategóriába tartozó személyek rendes nyugdíjkorhatárának szintjén, azaz 65 évben egységesíti, nemcsak a munkafeltételek fejlődési folyamat fenntartása melletti összehangolásában álló, az EK-Szerződés preambulumból és 117. cikkéből fakadó célkitűzéssel lenne ellentétes, hanem a jogbiztonság elvével és a Bíróságnak különösen az EK-Szerződés 119. cikkére vonatkozó ítélezési gyakorlatából eredő követelményekkel is.

A Bíróság mindazonáltal emlékeztetett arra, hogy az uniós joggal ellentétes hátrányos megkülönböztetés megszüntetésére irányuló intézkedések kivételes esetben rendelkezhetnek visszamenőleges hatállyal, feltéve hogy ténylegesen valamely közérdekű követelménynek felelnek meg. Jóllehet egy nyugdíjrendszer pénzügyi egyensúlya súlyos sérelmének veszélye ilyen közérdekű követelménynek minősülhet, a Bíróság rámutatott arra, hogy a kérdést előterjesztő bíróság feladata annak megvizsgálása, hogy az alapügyben szóban forgó intézkedés egy ilyen sérelem elkerülésére irányuló célkitűzésnek felel-e meg.

2. Munkaidő-szervezés

A 2019. május 14-i **CCOO** ítéletében (C-55/18, [EU:C:2019:402](#)) a Bíróság nagytanácsa *azon intézkedésekről foglalt állást, amelyeket a tagállamoknak kell meghozniuk a munkavállalóknak a maximális munkaidő korlátozására és a napi és heti pihenőidőkre vonatkozó joga tényleges tiszteletben tartásának biztosítása érdekében, és különösen arról a kérdékről, hogy az egyes munkavállalók által teljesített napi munkaidő tartamának mérését lehetővé tévő rendszer bevezetése szükséges-e ezen jog tiszteletben tartásához.* Ezt az ítéletet egy munkavállalói szakszervezet és egy munkáltató közötti olyan jogvita keretében hozták, amelyben ez utóbbi arra vonatkozó kötelezettségének megállapítását kérték, hogy hozzon létre a személyzetének tagjai által teljesített napi munkaidőre vonatkozó nyilvántartási rendszert, amely lehetővé teszi egyrészt az előírt munkaidő tiszteletben tartásának ellenőrzését, másrészt a havi szinten teljesített túlórákra vonatkozó információk szakszervezeti képviselők részére való közlésére irányuló kötelezettség teljesítését.

E körülmények között a Bíróság azt állapította meg, hogy a 2003/88 irányelv¹⁹⁷ 3., 5. és 6. cikkével – a Charta 31. cikkének (2) bekezdésével, valamint a 89/391 irányelv¹⁹⁸ 4. cikkének (1) bekezdésével, 11. cikkének (3) bekezdésével és 16. cikkének (3) bekezdésével összefüggésben – ellentétes egy olyan szabályozás, amely, annak a nemzeti ítélkezési gyakorlatbeli értelmezése szerint, nem ír elő a munkáltatók számára arra vonatkozó kötelezettséget, hogy hozzanak létre az egyes munkavállalók által teljesített tényleges napi munkaidő mérését lehetővé tévő rendszert.

A Bíróság e tekintetben mindenekelőtt emlékeztetett arra, hogy a 2003/88 irányelv rendelkezései pontosítják a valamennyi munkavállalót megillető, a maximális munkaidő korlátozásához és a napi, valamint heti pihenőidőhöz való, a Charta 31. cikkének (2) bekezdésében kifejezetten biztosított alapvető jogot, azokat tehát e jog fényében kell értelmezni.

Az egyes munkavállalók által teljesített napi munkaidő tartamának mérését lehetővé tévő rendszer bevezetését illetően a Bíróság ezt követően megállapította, hogy ilyen rendszer hiányában nem lehet objektív és megbízható módon meghatározni sem a munkavállaló által ekként teljesített órákat és azok időbeni eloszlását, sem a rendes munkaidőn túl, túlmunkaként teljesített órák számát. A Bíróság szerint ilyen körülmények között különösen nehéznek, ha ugyan a gyakorlatban nem lehetetlennek tűnik, hogy a munkavállalók érvényesítsék azokat a jogokat, amelyeket az uniós jog biztosít a számukra annak érdekében, hogy ténylegesen részesüljenek a heti munkaidő korlátozásában, valamint az ezen irányelv által előírt minimális napi és heti pihenőidőben.

A napi és heti munkaórák számának objektív és megbízható meghatározása ugyanis alapvető fontosságú egyrészt annak megállapításához, hogy a 2003/88 irányelv 6. cikkében meghatározott maximális heti munkaidőt, amely e rendelkezés értelmében a túlórákat is magában foglalja, tiszteletben tartották-e az ezen irányelv 16. cikkének b) pontjában vagy 19. cikkében előírt referencia időszakban, másrészt hogy a minimális napi és heti pihenőidőt, amelyet az említett irányelv 3., illetve 5. cikke határoz meg, tiszteletben tartották-e valamennyi 24 órás időszakban a napi pihenőidő vonatkozásában, vagy az ugyanezen irányelv 16. cikkének a) pontjában előírt referencia-időszak folyamán a heti pihenőidő vonatkozásában.

A Bíróság kimondta, hogy tekintettel arra, hogy a tagállamoknak meg kell hozniuk minden ahhoz szükséges intézkedést, hogy biztosítsák e minimális pihenőidők tiszteletben tartását, és a 2003/88 irányelv teljes érvényesülésének biztosítása érdekében megakadályozzák a maximális heti munkaidő bármely túllépését, egy olyan nemzeti szabályozás, amely nem ír elő kötelezettséget olyan eszköz alkalmazására, amely lehetővé teszi a napi és heti munkaórák objektív és megbízható meghatározását, nem alkalmas arra, hogy garantálja a Charta 31. cikkének (2) bekezdésében és az ebben az irányelvben biztosított jogok hatékony érvényesülését, amennyiben megfosztja mind a munkáltatókat, mind a munkavállalókat attól a lehetőségtől, hogy megbizonyosodjanak afelől, hogy e jogukat tiszteletben tartják-e, ekként alkalmas az említett irányelv céljának veszélyeztetésére, amely nem más, mint a munkavállalók biztonsága és egészsége magasabb szintű védelmének a biztosítása.

A Bíróság végezetül hozzátette, hogy e tekintetben nincs jelentősége annak a ténynek, hogy a munkavállaló a nemzeti eljárásjogi szabályok értelmében folyamodhat más bizonyítási eszközökhöz, mint amilyen például a tanúvallomás, elektronikus levelek benyújtása vagy a mobiltelefon, illetve számítógép vizsgálata, amelyek jelzésül szolgálhatnak arra, hogy e jogait megsértették, és ezzel a bizonyítási teher megfordulását eredményezik. A Bíróság szerint ugyanis az ilyen bizonyítási eszközök nem támaszthatják alá objektív és megbízható módon a munkavállaló által teljesített napi és heti munkaórák számát. A tanúvallomás általi bizonyítás tekintetében

¹⁹⁷| A munkaidő szervezés egyes szempontjairól szóló, 2003. november 4-i 2003/88/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2003. L 299., 9. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 4. kötet, 381. o.).

¹⁹⁸| A munkavállalók munkahelyi biztonságának és egészségvédelmének javítását ösztönző intézkedések bevezetéséről szóló, 1989. június 12-i 89/391/EGK tanácsi irányelv (HL 1989. L 183., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 1. kötet, 349. o.).

a Bíróság kiemelte a munkavállalónak a munkaviszony keretében fennálló gyengébb helyzetét. A Bíróság egyébiránt azt is megállapította, hogy nem jelent alternatívát az egyes munkavállalók által teljesített napi munkaidő tartamának mérését lehetővé tévő, fent említett rendszerhez képest a nemzeti jogszabályok által a nemzeti felügyeleti szervekre, mint amilyen a munkaügyi felügyelőség, ruházott vizsgálati és szankcionálási jogkör, amennyiben egy ilyen rendszer hiányában e hatóságok maguk is meg vannak fosztva egy hatékony eszköztől, amellyel az egyes vállalatok munkavállalói által teljesített munkaidő hosszára vonatkozó objektív és megbízható adatokat nyerhetnek, ami szükségesnek bizonyulhat felügyeleti feladatuk gyakorlásához és adott esetben szankció kiszabásához.

A Bíróság azt is pontosította, hogy a tagállamok mérlegelési mozgástérrel rendelkeznek e rendszer bevezetése részletes szabályainak, különösen a formájának a meghatározására, mégpedig adott esetben figyelembe véve az egyes érintett tevékenységi ágazatok jellemzőit vagy akár bizonyos vállalatok különleges sajátosságait, például a méretét.

3. A fizetett éves szabadsághoz való jog

A 2019. november 19-i **TSN és AKT** ítéletében (C-609/17. és C-610/17. sz. egyesített ügyek, [EU:C:2019:981](#)) a nagytanácsban eljáró Bíróság megállapította egyrészt, hogy a 2003/88 irányelv 7. cikkének (1) bekezdésével, amely a minimum négy hét fizetett éves szabadsághoz való jogot biztosítja, nem ellentétesek az olyan nemzeti rendelkezések és kollektív szerződések, amelyek előírják az ezen minimális időszakot meghaladó fizetett éves szabadság napjainak megadását, ugyanakkor kizárják e szabadságnapok betegség miatt történő átvitelét. Másrészt a Bíróság kimondta, hogy a Charta 31. cikkének (2) bekezdése, amely többek között a minden munkavállalót megillető, fizetett éves szabadsághoz való jogot biztosítja, rendeltetése szerint nem alkalmazandó ilyen nemzeti rendelkezések vagy kollektív szerződések tekintetében.

A kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő mindkét ügy olyan munkavállalóra vonatkozik, aki a tevékenységi ágazata tekintetében alkalmazandó kollektív szerződés értelmében a 2003/88 irányelv által előírt minimum négy hetes időszakot meghaladó, nevezetesen hét hét (C-609/17. sz. ügy) és öt hét (C-610/17. sz. ügy) fizetett éves szabadságra volt jogosult. Miután e munkavállalók betegség miatt munkaképtelenné váltak a fizetett éves szabadság időszaka alatt, kérték munkáltatójukat az éves szabadság azon részének átvitelére, amelyet nem tudtak felhasználni. A munkáltatók mindazonáltal elutasították e kérelmeket, amennyiben azok a fizetett éves szabadsághoz való jognak a 2003/88 irányelv által előírt minimum négy hetes szabadságot meghaladó részére vonatkoztak.

Először is, a 2003/88 irányelvvel kapcsolatban a Bíróság emlékeztetett arra, hogy azzal nem ellentétesek az olyan nemzeti rendelkezések, amelyek az ezen irányelv 7. cikkének (1) bekezdésében előírt négy hétnél hosszabb időtartamú fizetett éves szabadságra vonatkozó jogot biztosítanak. Ilyen esetben viszont az e minimális időszakot meghaladó fizetett éves szabadsághoz való jogot nem ezen irányelv, hanem a nemzeti jog szabályozza, különösen az e további szabadságnapok megadására és megszűnésére vonatkozó feltételeket illetően. Következésképpen a tagállamok továbbra is megválaszthatják, hogy rendelkeznek-e, vagy sem, az e további szabadságnapok egészének vagy egy részének betegség miatti munkaképtelenség esetén történő átvitelére vonatkozó jogról, feltéve hogy a munkavállalót ténylegesen megillető fizetett éves szabadsághoz való jog maga továbbra is legalább egyenlő a 2003/88 irányelvben biztosított minimum négy hetes időszakkal.

Másodszor, a Chartával kapcsolatban, amelynek alkalmazási körét 51. cikkének (1) bekezdése határozza meg, a Bíróság kiemelte mindenekelőtt, hogy a Charta rendelkezéseinek a tagállamok csak annyiban címzettjei, amennyiben az Unió jogát hajtják végre. Márpedig a tagállamok olyan nemzeti rendelkezések elfogadásával vagy olyan kollektív szerződések tárgyalásának engedélyezésével, amelyek a munkavállalók számára a 2003/88 irányelvben előírt négy hét fizetett éves szabadságon túl további szabadságnapokat biztosítanak,

ugyanakkor e további jogoknak a munkavállaló betegsége esetén történő esetleges átvitelét kizárják, nem hajtják végre ezen irányelvet a Charta 51. cikkének (1) bekezdése értelmében, és az, különösen 31. cikkének (2) bekezdése, rendeltetése szerint nem is alkalmazandó.

E tekintetben a Bíróság kiemelte különösen, hogy a 2003/88 irányelv, amelyet az EK 137. cikk (2) bekezdése, jelenleg az EUMSZ 153. cikk (2) bekezdése, alapján fogadtak el, arra korlátozódik, hogy a munkaidő megszervezése tekintetében minimális biztonsági és egészségvédelmi követelményeket állapítson meg. Az EUMSZ 153. cikk (4) bekezdése értelmében e minimális követelmények nem akadályozhatják, hogy a tagállamok olyan szigorúbb védintézkedéseket tartsanak fenn vagy vezessenek be, amelyek a Szerződésekkel összeegyeztethetőek. A tagállamok tehát a szociálpolitika területén fenntartott hatáskörük gyakorlása során továbbra is szabadon elfogadhatnak ilyen, az uniós jogalkotó beavatkozásának tárgyát képező normáknál szigorúbb normákat, feltéve hogy azok nem veszélyeztetik az említett beavatkozás koherenciáját.

A Bíróság megállapította tehát, hogy amennyiben a tagállamok a 2003/88 irányelvben előírt minimum négy hét fizetett éves szabadságot meghaladó szabadsághoz való jogot biztosítanak vagy annak biztosítását engedélyezik a szociális partnerek számára, az ilyen jogok és még inkább e jogok szabadság alatt felmerülő betegség miatti esetleges átvitelének feltételei a tagállamok számára fenntartott hatáskör gyakorlásába illeszkednek, és nem tartoznak az említett irányelv szabályozása alá. Márpedig, amennyiben az érintett terület uniós rendelkezései nem szabályoznak valamely aspektust és nem írnak elő semmiféle különös kötelezettséget a tagállamokra nézve egy adott helyzet tekintetében, a tagállam által ezen aspektus tekintetében hozott nemzeti szabályozás a Charta alkalmazási körén kívül esik.

4. A munkavállalók védelme a munkáltató fizetéseképtelensége esetén

A 2019. december 19-i *Pensions-Sicherungs-Verein* ítéletben (C-168/18, [EU:C:2019:1128](#)) a Bíróság a munkavállalók védelméről szóló 2008/94 irányelv¹⁹⁹ 8. cikkét értelmezve kimondta, hogy a korábbi munkáltató fizetéseképtelensége miatt a korábbi munkavállaló részére nyújtott foglalkoztatói nyugellátások összegének csökkentése nyilvánvalóan aránytalan akkor, ha e korábbi munkavállaló e csökkentés miatt már a szegénységi küszöb alatt él, vagy az alá kerül. A Bíróság szerint ezen az sem változtat, ha az érdekelt a szerzett jogosultságai szerinti ellátások összegének legalább felét megkapja.

A kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő ügyben egy német állampolgár 2000 decembere óta havi nyugdíj-kiegészítést és éves karácsonyi juttatást tartalmazó foglalkoztatói nyugellátásban – amelyekre közvetlenül a korábbi munkáltató vállalt kötelezettséget –, valamint e korábbi munkáltató által befizetett járulékok alapján a német nyugdíjpénztár által nyújtott nyugdíjban részesült. Az említett nyugdíjpénztár azt követően, hogy 2003-ban gazdasági nehézségekkel szembesült, a nyújtott ellátások összegét a pénzügyi szolgáltatások szövetségi felügyelete engedélyével csökkentette. A korábbi munkáltató kiegyenlítette e csökkentést 2012-ig, amikor is fizetéseképtelenségi eljárás indult vele szemben. Ezen időponttól kezdve a korábbi munkavállaló már nem részesül a csökkentés kiegyenlítésében, mivel a foglalkoztatói nyugdíjrendszert a fizetéseképtelenséggel szemben biztosító szervezetként Németország által kijelölt magánjogi szervezet kizárólag havi nyugdíj-kiegészítés és éves karácsonyi juttatás fizetését vállalta, és kizárta a csökkentés kiegyenlítését.

A Bíróság először is azt állapította meg, hogy az alapügyben egy korábbi munkavállalóról volt szó, akinek korábbi munkáltatója fizetéseképtelenné vált, és a fizetéseképtelenségének bekövetkezésekor és abból kifolyólag megsértették e korábbi munkavállaló öregségi ellátásokra vonatkozó szerzett jogosultságait. A Bíróság ez alapján megállapította, hogy a 2008/94 irányelv 8. cikke alkalmazandó az olyan helyzetre, mint amilyen az alapügyben szerepelt.

Ami ezen túlmenően azon körülményeket illeti, amelyek között meg kell állapítani, hogy a foglalkoztatói nyugellátások csökkentése nyilvánvalóan aránytalan, ami azzal jár, hogy a tagállamok egy bizonyos szintű védelmet kötelesek a munkavállalóknak biztosítani, a Bíróság emlékeztetett arra, hogy a tagállamok a 2008/94 irányelv 8. cikkének átültetése keretében széles mérlegelési mozgástérrel rendelkeznek, és kötelezettségük kizárólag az e rendelkezés által megkövetelt minimális szintű védelem biztosítására vonatkozik. A Bíróság e tekintetben arra is emlékeztetett, hogy a korábbi munkavállalónak munkáltatója fizetéseképtelensége esetén a szerzett jogosultságai szerinti öregségi ellátásainak legalább felét meg kell kapnia, ez azonban nem eredményezi annak kizárását, hogy bizonyos körülmények között az elszenvedett veszteségeket e minimális szintű garancia fennállása mellett is nyilvánvalóan aránytalannak lehessen tekinteni. E tekintetben a Bíróság kifejtette, hogy az öregségi ellátás csökkentését nyilvánvalóan aránytalannak kell tekinteni, ha az érdekeltnek a szükségletei kielégítésére irányuló képessége súlyosan sérül. Ez a helyzet áll fenn azon volt munkavállaló esetében, aki e csökkentés következtében már az Eurostat által az érintett tagállam tekintetében meghatározott szegénységi küszöb alatt él, vagy az alá kerül, mivel az egyes tagállamoknak olyan összegű ellentételezést kell biztosítaniuk, amely bár nem fedezi szükségszerűen a teljes elszenvedett veszteséget, orvosolja e veszteségek nyilvánvaló aránytalanságát.

Végül a Bíróság megállapította, hogy a 2008/94 irányelv 8. cikke, mivel azt írja elő a tagállamok számára, hogy az öregségi ellátások nyilvánvalóan aránytalan csökkentésének kitett korábbi munkavállaló számára minimális szintű védelmet biztosítsanak, egyértelmű, pontos és feltétlen kötelezettséget tartalmaz, amelynek

¹⁹⁹ | A munkáltató fizetéseképtelensége esetén a munkavállalók védelméről szóló, 2008. október 22-i 2008/94/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2008. L 283, 36. o.).

célja, hogy a magánszemélyeket jogokkal ruházza fel. Következésképpen e rendelkezésre hivatkozni lehet az érintett tagállam által kijelölt magánjogi intézettel mint a foglalkoztatói nyugdíjrendszert a munkáltatók fizetéseképtelenségének kockázatával szemben biztosító szervezettel szemben, amennyiben – tekintettel azon feladatokra, amellyel felruházták, valamint azon feltételekre, amelyek között azoknak eleget tesz – e szervezet az állammal azonos megítélés alá eshet, feltéve hogy az e szervezet által ellátandó garanciális feladat ténylegesen kiterjed azon öregségiellátás-fajtákra, amelyekre tekintettel az e rendelkezésben előírt minimális szintű védelmet biztosítani kell.

5. A munkavállalók kiküldetése

A 2019. december 19-i **Dobersberger** ítéletben (C-16/18, [EU:C:2019:1110](#)) a nagytanácsban eljáró Bíróság kimondta, hogy a 96/71 irányelv²⁰⁰ nem alkalmazható valamely tagállamban székhellyel rendelkező vállalkozás azon munkavállalói tekintetében, akik fedélzeti kiszolgálást, takarítási vagy étkeztetési szolgáltatást nyújtanak az érintett vasúttársaság tagállamán áthaladó nemzetközi vonatokon, amennyiben e munkavállalók az e szolgáltatásokhoz szervesen kapcsolódó munka jelentős részét a vállalkozásuk székhelye szerinti tagállam területén végzik, és szolgálatukat ott kezdik meg vagy fejezik be.

M. Dobersberger egy magyarországi székhelyű vállalkozás ügyvezetője, amely vállalkozás ausztriai és magyarországi székhelyű társaságokat érintő számos alvállalkozói szerződés útján biztosította fedélzeti szolgáltatások nyújtását az Österreichische Bundesbahnen (osztrák szövetségi vasutak) egyes nemzetközi vonatain. E vonatok áthaladtak Ausztrián, és Budapest (Magyarország) volt az indulási vagy végpályaudvaruk. A szolgáltatásokat Magyarországon lakóhellyel rendelkező munkavállalók végezték, akiknek nagy részét egy másik magyar vállalkozás bocsátotta a vállalkozás rendelkezésére. A munkavállalók mindegyike életvitelének központja Magyarországon volt, és szolgálatukat ott kezdték meg és fejezték be. Ezenkívül Budapesten vették kézhez az étel- és italokat, és azokat ott pakolták be a vonatokba. Budapesten ezenkívül ellenőrizniük kellett a raktárkészlet állását és a forgalomra vonatkozó számításokat.

Egy, Ausztriában végzett ellenőrzést követően M. Dobersbergerrel szemben büntető jellegű közigazgatási szankciókat szabtak ki az Ausztria területén kiküldetésben lévő munkavállalókra vonatkozó osztrák szociális szabályozás megsértése miatt. Az osztrák hatóságok szerint a magyar munkavállalók kiküldetésben voltak Ausztria területén, következésképpen M. Dobersbergernek eleget kellett volna tennie bizonyos adminisztratív kötelezettségeknek. Így egy héttel a szolgálatba lépésüket megelőzően be kellett volna jelentenie e munkavállalók alkalmazását, és a munkavégzés helyén rendelkezésre kellett volna bocsátania az említett munkavállalóknak fizetett bérekre vonatkozó, német nyelven szerkesztett dokumentumokat, csakúgy, mint a társadalombiztosítási tagságukra vonatkozó dokumentumokat.

E körülmények között felmerült az a kérdés, hogy a 96/71 irányelv, amelynek átültetésére az osztrák szociális szabályozás irányul, alkalmazható-e olyan szolgáltatásokra, amelyeket egy, valamely tagállamban székhellyel rendelkező vállalkozás munkavállalói nyújtanak egy másik tagállamban székhellyel rendelkező vasúttársasággal kötött szerződés alapján egy nemzetközi vonat fedélzetén, amikor a vonat e második tagállamon áthalad.

E tekintetben a Bíróság kifejtette mindenekelőtt, hogy a vonatokon nyújtott fedélzeti kiszolgálás, a takarítási vagy az étkeztetési szolgáltatások nem kapcsolódnak szervesen a vonattal történő személyszállítási szolgáltatásokhoz. Következésképpen az ilyen szolgáltatások nem a közlekedésre vonatkozó EUMSZ 90–EUMSZ 100. cikk hatálya alá, hanem a szolgáltatásokra vonatkozó EUMSZ 56–EUMSZ 62. cikk hatálya alá

²⁰⁰ | A munkavállalók szolgáltatások nyújtása keretében történő kiküldetéséről szóló, 1996. december 16-i 96/71/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 1997. L 18., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 2. kötet, 431. o.; helyesbítés: HL 2015. L 111., 34. o.).

tartoznak az EUMSZ 58. cikk (1) bekezdésének kivételével. Következésképpen e szolgáltatások tartozhatnak a 96/71 irányelv hatálya alá, amelyet az elsődleges jog szolgáltatásokra vonatkozó rendelkezései alapján fogadtak el.

Annak meghatározása céljából, hogy a szóban forgó szolgáltatások ezen irányelv hatálya alá tartoznak-e, a Bíróság megvizsgálta a „kiküldetésben lévő munkavállaló” ezen irányelv szerinti fogalmát. Úgy ítélte meg, hogy nem tekinthető úgy, hogy valamely munkavállaló kiküldetésben van valamely tagállam területén, ha munkavégzése nem mutat elégséges kapcsolatot e területtel. Márpedig az olyan munkavállalók, akik munkájuk jelentős részét abban a tagállamban végzik, amelyben az őket szolgáltatások nemzetközi vonatokon történő nyújtására alkalmazó vállalkozásnak a székhelye található, és akik szolgáltatukat e tagállamban kezdik meg vagy fejezik be, azon tagállam vagy tagállamok területével, amelyen vagy amelyeken e vonatok áthaladnak, nem állnak elégséges kapcsolatban ahhoz, hogy a 96/71 irányelv értelmében őket ott „kiküldött” munkavállalóknak lehessen tekinteni. Helyzetük nem tartozik tehát ezen irányelv hatálya alá.

A Bíróság hozzátette, hogy e tekintetben irreleváns, hogy a szóban forgó szolgáltatások nyújtására alvállalkozói lánc keretében, egy olyan vállalkozással kötött szerződés alapján kerül sor, amely a vasúttársasággal azonos tagállamban rendelkezik székhellyel, és amely maga is szerződést kötött ezen utóbbival. Ugyancsak nem bír relevanciával, hogy a vállalkozás e szolgáltatások nyújtására egy, a saját székhelye szerinti tagállamban székhellyel rendelkező vállalkozás által a rendelkezésére bocsátott munkavállalókat alkalmaz.

XVI. Közegészségügy

A 2019. szeptember 18-i **VIPA** ítéletben (C-222/18, [EU:C:2019:751](#)) a Bíróság kimondta, hogy a tagállamok *megtilthatják a gyógyszertáraknak, hogy megrendelőlap alapján adjanak ki orvosi rendelvényre kiadható gyógyszereket, amennyiben e megrendelőlapot egy, valamely másik tagállamban gyógyszer rendelésre és tevékenységének végzésére jogosult egészségügyi szakember állította ki, ha az ilyen megrendelőlapok nem tartalmazzák az érintett beteg nevét.*

A VIPA – egy gyógyszertárat működtető, magyar jog szerinti gazdasági társaság – rendelvény alapján kiadható gyógyszereket adott ki a magyar egészségügyi államigazgatási szerv által kiadott, egészségügyi szolgáltató tevékenység folytatására vonatkozó engedéllyel nem rendelkező egy, az Egyesült Királyságban letelepedett egészségügyi társaság és egy, a tevékenységét Ausztriában folytató orvos által kiadott megrendelőlap alapján. Ebből következően a magyar Országos Gyógyszerészeti és Élelmezés-egészségügyi Intézet 45 000 000 forint (HUF) (hozzávetőleg 140 000 euró) bírság megfizetésére kötelezte a VIPA-t, megtiltotta számára a szóban forgó gyógyszertárban a jogsértő gyógyszerkiadási tevékenység folytatását, és a működési engedélyét visszavonta.

A Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság (Magyarország), amely előtt a VIPA keresetet indított, azzal a kérdéssel fordult a Bírósághoz, hogy a valamely másik tagállamban kiállított rendelvények elismerésére vonatkozó, a 2011/24 irányelv²⁰¹ 11. cikkének (1) bekezdésében előírt kötelezettség az olyan megrendelőlapokra is vonatkozik-e, amelyek nem tartalmazzák azon beteg nevét, akinek a megrendelt gyógyszereket szánják.

²⁰¹ | A határon átnyúló egészségügyi ellátásra vonatkozó betegjogok érvényesítéséről szóló, 2011. március 9-i 2011/24/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2011. L 88., 45. o.).

A Bíróság mindenekelőtt rámutatott, hogy a 2011/24 irányelv 3. cikkének a „rendelvény” fogalmát meghatározó k) pontja nem fejt ki, hogy a rendelvénynek tartalmaznia kell-e az érintett beteg nevét. Ezzel szemben ugyanezen irányelv 11. cikke (1) bekezdésének összes nyelvi változata – a magyar és a portugál nyelvi változat kivételével – lényegében kifejezetten olyan rendelvényre utal, amely megnevezett betegre vonatkozik. Ezenkívül a 2012/52 végrehajtási irányelv²⁰² mellékletével együttesen értelmezett 3. cikke azáltal, hogy előírja, hogy a 2011/24 irányelv 11. cikkének (1) bekezdése szerinti rendelvényeknek tartalmazniuk kell a beteg azonosító adatait, kimondja, hogy a rendelvények elismerésének az említett 11. cikk (1) bekezdésében előírt kötelezettsége nem vonatkozik az olyan megrendelőlapokra, amelyek nem tartalmazzák az érintett beteg nevét.

Ezt az értelmezést megerősítik a 2011/24 irányelv által követett célkitűzések is, amely irányelv célja, hogy az egyes betegeknek a határon átnyúló, biztonságos és magas színvonalú egészségügyi ellátáshoz való hozzáféréseinek megkönnyítését célzó szabályokat írjon elő.²⁰³ Márpedig egyrészt az olyan megrendelőlapok, mint amilyenekről szó van, nem tudják azon beteg biztonságát és egészségét biztosítani, aki e gyógyszert megkapja, másrészt nem az a céljuk, hogy lehetővé tegyék a beteg számára, hogy hozzájusson a gyógyszerekhez, hanem hogy az egészségügyi szakember gyógyszerrel való ellátását tegyék lehetővé. Ebből következően a Bíróság kimondta, hogy a 2011/24 irányelv által követett célkitűzésekkel ellentétes lenne azt megállapítani, hogy a rendelvények elismerésének a 2011/24 irányelv által előírt kötelezettsége az olyan megrendelőlapokra is alkalmazandó, amelyek nem tartalmazzák a beteg nevét.

Egyebekben a Bíróság kiemelte, hogy a szóban forgó nemzeti szabályozás az áruk szabad mozgásának az EUMSZ 35. cikk által tiltott korlátozásának minősül, az ilyen korlátozás mindazonáltal – többek között az EUMSZ 36. cikk alapján – különösen az emberek egészsége és élete védelmének indokával igazolható. E tekintetben a Bíróság megállapította, hogy a szóban forgó nemzeti szabályozás alkalmas annak biztosítására, hogy a rendelvény alapján kiadható gyógyszerek a gyógyszer kiadó gyógyszer-tár székhelye szerinti tagállam lakosságának javát szolgálják, és így hozzájárul e tagállam lakosságának rendelvény alapján kiadható gyógyszerekkel való stabil, biztonságos és színvonalas ellátásához. Amennyiben ugyanis lehetséges lenne a rendelvény alapján kiadható gyógyszereknek a valamely másik tagállam területén való betegellátás céljából történő – akár jelentős mértékű – kivitele olyan megrendelőlapok alapján, mint amilyenek az alapügyben szerepelnek, abból a 2001/83 irányelv²⁰⁴ 81. cikkének második bekezdése szerinti kötelezettségre figyelemmel az következhetne, hogy az érintett tagállamban elégtelenné válik a gyógyszer-tárak ellátása, következésképpen a betegek rendelvény alapján kiadható gyógyszerekre vonatkozó szükségleteit sem lehet elégséges mértékben fedezni.

A Bíróság így megállapította, hogy az EUMSZ 35. és EUMSZ 36. cikkel nem ellentétes a szóban forgó tagállami szabályozás, amennyiben e szabályozást az emberek egészségének és életének védelmére irányuló célkitűzés igazolja, alkalmas e cél elérésének biztosítására, és nem haladja meg az annak eléréséhez szükséges mértéket, amit a kérdést előterjesztő bíróságnak kell vizsgálnia.

202| A más tagállamban kiállított orvosi rendelvények elismerésének megkönnyítésére irányuló intézkedésekről szóló, 2012. december 20-i 2012/52/EU bizottsági végrehajtási irányelv (HL 2012. L 356., 68. o.).

203| A 2011/24 irányelv 1. cikkének az irányelv (10) és (11) preambulumbekkezdésével együttesen értelmezett (1) és (2) bekezdése.

204| A 2011. június 8-i 2011/62/EU európai parlamenti és tanácsi irányelvvel (HL 2011. L 174., 74. o.; helyesbítés: HL 2015. L 124., 16. o.) módosított, az emberi felhasználásra szánt gyógyszerek közösségi kódexéről szóló, 2001. november 6-i 2001/83/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2001. L 311., 67. o.; magyar nyelvű különkiadás 13. fejezet, 27. kötet, 69. o.; helyesbítések: HL 2006. L 235., 24. o.; HL 2014. L 239., 81. o.). Ezen irányelv 81. cikkének második bekezdése értelmében valamely gyógyszer forgalombahozatali engedélyének jogosultja és ezen, valamely tagállamban ténylegesen forgalomba hozott gyógyszer forgalmazói felelősségvállalásuk keretein belül biztosítják a gyógyszer-táraknak és a gyógyszerellátásra engedéllyel rendelkező személyeknek az ezzel a gyógyszerrel való megfelelő és folyamatos ellátását, annak érdekében, hogy az érintett tagállamban a betegek szükségleteit fedezzék.

XVII. Fogyasztóvédelem

A fogyasztóvédelem területén négy ítéletet kell kiemelni. Az első ítélet tárgya a tisztességtelen feltételekről szóló 93/13 irányelv²⁰⁵ értelmében vett „fogyasztó” és „eladó vagy szolgáltató” fogalma egy olyan jelzálogkölcsön keretében, amelyet társaság a munkavállalója és annak házastársa részére nyújtott. Két másik ítélet egy jelzálog-fedezetű kölcsönszerződés lejárat előtti esedékessé válására vonatkozó kikötés részleges fenntartásának és az e kikötés alapján megindított, a jelzálog érvényesítésére irányuló végrehajtási eljárás kérdésére vonatkozik. A negyedik és egyben utolsó ítélet a „fogyasztónak” és az „árak nem kért értékesítésének” a fogyasztók jogairól szóló 2011/83 irányelv²⁰⁶ értelmében vett fogalmának értelmezésére vonatkozott egy hőenergia-szolgáltatásról szóló nemzeti jogszabállyal kapcsolatban. Ki kell még emelni a **Kanyeba és társai** ítéletet (C-349/18–C-351/18. sz. egyesített ügyek), amelynek tárgya egy szállítási szerződésben valamely feltételnek a tisztességtelen jellege.²⁰⁷

A 2019. március 21-i **Pouvin és Dijoux** ítéletben (C-590/17, [EU:C:2019:232](#)) a Bíróság a 93/13 irányelvben meghatározott „fogyasztó” és „eladó vagy szolgáltató” fogalmának értelmezéséről foglalt állást, egy olyan jelzálogkölcsön fennmaradó összegének megfizetése iránti kérelemmel összefüggésben, amelyet egy társaság a munkavállalója és annak házastársa részére nyújtott a lakóhelyük megvásárlásának finanszírozása céljából.

E kölcsönszerződés egyik feltétele szerint a szerződés automatikusan megszűnik, ha az adós bármely okból már nem tartozik e társaság személyi állományához. A munkavállaló felmondását követően ez utóbbi és annak házastársa felhagyott a kölcsön törlesztőrészeinek fizetésével. Így az említett feltétel alapján a társaság felszólította az adósokat a fennálló tőkeösszeg, kamatok és kötbérkikötés címén fennmaradó összegek megfizetésére.

Az ezen ügyben eljáró elsőfokú bíróság megállapította a kölcsönszerződés automatikus megszűnési feltételének tisztességtelen jellegét. Ezen ítéletet ezt követően a fellebbviteli bíróság hatályon kívül helyezte, és megállapította, hogy a szóban forgó szerződés automatikus megszűnése a munkavállaló felmondásának időpontjában bekövetkezett. Mivel a munkavállaló és házastársa úgy vélték, hogy fogyasztói minőségben jártak el, és egy olyan, az alapügybelihez hasonló feltétel tisztességtelen jellegére hivatkoznak, amely a kölcsönnek a szerződésen kívüli okra alapozott megszűnését írja elő, felülvizsgálat iránti kérelmet nyújtottak be.

Először is, a „fogyasztó” fogalmát²⁰⁸ illetően a Bíróság kimondta, hogy e fogalom hatálya alá tartozik valamely társaság azon alkalmazottja és annak házastársa, akik e társasággal magáncélra szolgáló ingatlan megvásárlásának finanszírozása céljából az elsődlegesen az említett társaság személyi állománya számára fenntartott kölcsönszerződést kötnek. A Bíróság pontosította, hogy az a tény, hogy valamely természetes személy a munkáltatójával munkaszerződéstől eltérő szerződést köt, mint olyan nem képezi akadályát annak, hogy e személyt a 93/13 irányelv értelmében vett „fogyasztónak” kelljen tekinteni. A munkaszerződéseknek

205| A fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló, 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelv (HL 1993. L 95, 29. o; magyar nyelvű kiadás 15. fejezet, 2. kötet, 288. o).

206| A fogyasztók jogairól, a 93/13/EGK tanácsi irányelv és az 1999/44/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv módosításáról, valamint a 85/577/EGK tanácsi irányelv és a 97/7/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2011. október 25-i 2011/83/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2011. L 304., 64. o.), 27. cikk.

207| Ezen ítéletet a X., „Közlekedés” című rész mutatja be.

208| A 93/13 irányelv 2. cikkének b) pontja.

az ezen irányelv hatálya alóli kizárását illetően a Bíróság kimondta, hogy a munkáltató, valamint a munkavállalója és a munkavállaló házastársa között létrejött lakásvásárlási kölcsönszerződés nem minősíthető „munkaszerződésnek”, mivel az sem a munkaviszonyt, sem az alkalmazási feltételeket nem szabályozza.

Másodszor, ami az „eladó vagy szolgáltató” fogalmát²⁰⁹ illeti, a Bíróság kimondta, hogy e fogalom hatálya alá tartozik az olyan társaság, amely saját szakmája, üzleti tevékenysége vagy foglalkozása körében az alkalmazottjával és annak házastársával az elsődlegesen a személyi állománya számára fenntartott kölcsönszerződést köt, még akkor is, ha a kölcsönnyújtás nem minősül az elsődleges tevékenységének. E tekintetben a Bíróság pontosította, hogy noha e munkáltató elsődleges tevékenysége nem pénzügyi eszközök nyújtása, hanem energia szolgáltatása, e munkáltató olyan információkkal, technikai szakértelemmel, személyi és anyagi erőforrásokkal rendelkezik, melyekkel egy természetes személy, vagyis a másik szerződő fél, nem rendelkezhet. Továbbá a Bíróság megállapította, hogy kölcsönszerződésnek és így a tulajdonszerzés lehetősége jelentette előnynek a munkavállalók számára való felkínálása a képzett és szakértelemmel rendelkező munkaerő bevonására és megtartására irányul, elősegítve a munkáltató szakmai tevékenységének végzését. Ezzel összefüggésben a Bíróság hangsúlyozta, hogy a munkáltató számára az esetleges közvetlen jövedelem léte vagy hiánya nincs hatással az említett munkáltatónak a 93/13 irányelv értelmében vett „eladóként vagy szolgáltatóként” való elismerésére. A Bíróság azt is hangsúlyozta, hogy az „eladó vagy szolgáltató” fogalmának tág értelmezése ezen irányelv azon célkitűzésének végrehajtását szolgálja, hogy védje a fogyasztót mint az eladóval vagy szolgáltatóval kötött szerződés gyengébb szerződő felét, és helyreállítsa a felek közötti egyensúlyt.

A 2019. március 26-i **Abanca Corporación Bancaria** (C-70/17, [EU:C:2019:250](#)) és **Bankia** (C-179/17, [EU:C:2019:250](#)) egyesített ügyekben hozott ítéletében a nagytanácsban eljáró Bíróság a 93/13 irányelv 6. és 7. cikkének értelmezéséről foglalt állást.

Az alapügyek felperesei Spanyolországban olyan jelzálog-fedezetű kölcsönszerződéseket kötöttek, amelyekben – többek között egyetlen törlesztőrészlet megfizetésének elmulasztása esetére – a szerződés lejárat előtti megszüntetését lehetővé tévő kikötés szerepelt.

A kérdést előterjesztő bíróságok arra kerestek választ, hogy a 93/13 irányelv 6. és 7. cikkét úgy kell-e értelmezni, hogy egyfelől ha egy jelzálog-fedezetű kölcsönszerződés lejárat előtti esedékessé válására vonatkozó kikötést tisztességtelennek minősítenek, akkor e szerződés fenntartható az annak tisztességtelenségét megalapozó elemek elhagyásával, és másfelől – ellenkező esetben – az e kikötés alapján megindított, jelzálog érvényesítésére irányuló végrehajtási eljárás a nemzeti jog kiegészítő alkalmazásának köszönhetően mégis tovább folytatódhat, mivel ezen eljárás lefolytatásának lehetetlensége ellentétes lehet a fogyasztók érdekeivel.

E tekintetben a Bíróság kimondta: a 93/13 irányelv 6. és 7. cikkét úgy kell értelmezni, hogy egyrészt azokkal ellentétes az, hogy egy jelzálog fedezetű kölcsönszerződés lejárat előtti megszüntetésére vonatkozó, tisztességtelennek minősített kikötést az annak tisztességtelenségét megalapozó elemek elhagyásával részlegesen fenntartanak, amennyiben azok elhagyása az említett kikötés tartalmának a lényegét érintő megváltoztatását eredményezi. A Bíróság ezt követően azt állapította meg, hogy ugyanezen cikkekkal nem ellentétes az, hogy a nemzeti bíróság úgy orvosolja az ilyen, tisztességtelen feltétel semmisségét, hogy azt azon jogszabály új, a szerződés feleinek megállapodása esetén alkalmazandó szövegével helyettesíti, amelyen e kikötés alapult, amennyiben a szóban forgó jelzálog fedezetű kölcsönszerződés az említett tisztességtelen feltétel elhagyása esetén nem maradhat fenn, és a teljes szerződés megsemmisítése esetén a fogyasztót különösen káros következmények érik.

209| A 93/13 irányelv 2. cikkének c) pontja.

Ebben az összefüggésben a Bíróság emlékeztetett: a 93/13 irányelv 6. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétes az olyan nemzeti jogszabály, amely a nemzeti bíróság számára lehetővé teszi, hogy az eladó vagy szolgáltató és a fogyasztó közötti szerződésben foglalt tisztességtelen feltétel érvénytelenségének megállapítása esetén az említett szerződést e feltétel tartalmának a módosítása útján kiegészítse. Márpedig e vonatkozásban meg kell állapítani, hogy ha a nemzeti bíróság jogosult lenne arra, hogy az ilyen szerződésben foglalt tisztességtelen feltételek tartalmát módosítsa, e lehetőség sérthetné a 93/13 irányelv 7. cikke által elérni kívánt hosszú távú célt. E lehetőség ugyanis hozzájárulna annak a visszatartó erőnek a megszüntetéséhez, amely az eladók vagy szolgáltatók tekintetében jelentkezik az ilyen tisztességtelen feltételeknek a fogyasztók vonatkozásában való pusztán és egyszerű alkalmazhatatlansága következtében, mivel az eladók vagy szolgáltatók továbbra is alkalmazni próbálnák az említett feltételeket annak tudatában, hogy még ha azok érvénytelenségét meg is állapítanák, a szerződést a nemzeti bíróság a szükséges mértékben továbbra is kiegészíthetné oly módon, hogy az említett eladók vagy szolgáltatók érdekei biztosítottak legyenek.

Olyan helyzetben azonban, amelyben a szolgáltató és a fogyasztó között létrejött szerződés valamely tisztességtelen feltétel elhagyása esetén nem teljesíthető, a 93/13 irányelv 6. cikkének (1) bekezdésével nem ellentétes az, hogy a nemzeti bíróság a szerződések jogára vonatkozó elvek alkalmazásával a tisztességtelen feltételt úgy semmisíti meg, hogy azt a nemzeti jog valamely kiegészítő rendelkezésével helyettesíti olyan helyzetekben, amelyekben a tisztességtelen kikötés érvénytelenségének megállapítása arra kötelezné a bíróságot, hogy a szerződést teljes egészében semmisítse meg, és ezzel a fogyasztót különösen káros következményeknek tegye ki, ezáltal büntetve őt.

Az ilyen helyettesítés a 93/13 irányelv céljára tekintettel teljes mértékben igazolt. Ez ugyanis megfelel ezen irányelv 6. cikke (1) bekezdése célkitűzésének, mivel e rendelkezés arra irányul, hogy a szerződő felek jogai és kötelezettségei tekintetében a szerződés által megállapított formális egyensúlyt a szerződő felek egyenlőségét helyreállító, valódi egyensúllyal helyettesítse, nem pedig arra, hogy a tisztességtelen feltételeket tartalmazó valamennyi szerződést semmissé nyilvánítsák.

Ha nem volna megengedett a tisztességtelen feltételnek a nemzeti jog valamely kiegészítő rendelkezésével való helyettesítése, és a bíróságnak egészében meg kellene semmisítenie a szerződést, a fogyasztót különösen káros következmények érhetnék, és így módon a szerződés megsemmisítéséből eredő visszatartó erő veszélybe kerülne. A kölcsönszerződést illetően ugyanis az ilyen semmissé nyilvánításnak főszabály szerint az a következménye, hogy a részletekben megfizetendő fennmaradó kölcsönösszeg azonnal esedékessé válik, ami azzal a kockázattal jár, hogy meghaladja a fogyasztó pénzügyi képességeit, és ezért jobban bünteti őt, mint a hitelezőt, amely ennek következtében nem lesz annak elkerülésére ösztönözve, hogy ilyen kikötéseket illesszen az általa kínált szerződésekbe.

A Bíróság hasonló indokokból megállapította, hogy olyan helyzetben, amikor egy eladó vagy szolgáltató és egy fogyasztó között létrejött jelzálog-fedezetű kölcsönszerződés nem maradhat fenn valamely tisztességtelen feltétel elhagyását követően, amelynek szövege valamely, a szerződés feleinek megállapodása esetén alkalmazandó jogszabályi rendelkezésen alapul, a 93/13 irányelv 6. cikkének (1) bekezdésével nem ellentétes az, hogy a nemzeti bíróság e kikötést e szerződés semmisségének elkerülése céljából a vonatkozó jogszabályi rendelkezésnek a szerződéskötést követően bevezetett új változatával helyettesíti, amennyiben a szerződés megsemmisítése esetén a fogyasztót különösen káros következmények érnék.

A kérdést előterjesztő bíróságok feladata, hogy a belső jogszabályok értelmében és objektív megközelítésből vizsgálják, hogy ezen kikötések elhagyása azzal a következménnyel jár-e, hogy a jelzálog-fedezetű kölcsönszerződés már nem maradhat fenn.

Ilyen esetben a kérdést előterjesztő bíróságok feladata annak vizsgálata, hogy az alapügyekben szereplő jelzálog-fedezetű kölcsönszerződések megsemmisítése folytán az érintett fogyasztókat különösen káros következmények érik-e. E tekintetben a Bíróság megállapította: az előzetes döntéshozatalra utaló határozatokból

kitűnik, hogy az ilyen megsemmisítés különösen a nemzeti jog azon részletes eljárási szabályait befolyásolhatja, amelyek szerint a bankok bírósági úton követelhetik a fogyasztóktól a teljes, még törlesztendő kölcsönösszeg megfizetését.

A 2019. december 5-i **EVN Bulgaria Toplofikatsia és Toplofikatsia Sofia** ítéletben (C-708/17 és C-725/17, [EU:C:2019:1049](#))²¹⁰ a Bíróság kimondta, hogy *nem ellentétes a fogyasztók jogairól szóló 2011/83 irányelvvel*²¹¹ és *a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról szóló 2005/29 irányelvvel*²¹² az azt előíró nemzeti szabályozás, hogy a távfűtési hálózathoz csatlakoztatott társasházi ingatlanban található lakás tulajdonosai akkor is kötelesek hozzájárulni a közös tulajdonú épületrészek és az ingatlanon belüli hőtermelő berendezés hőenergia-fogyasztásának költségeihez, ha a fűtésszolgáltatást egyénileg nem kérték és lakásukban nem használják. Ugyanezen szabályozással kapcsolatban a Bíróság azt is kimondta, hogy nem ellentétes az energiahatékonyságról szóló 2006/32 irányelvvel²¹³ és 2012/27 irányelvvel²¹⁴ az, ha a fogyasztásra vonatkozó számlákat a társasházi lakások minden egyes tulajdonosa tekintetében az adott lakás fűtött légtérfogatával arányosan állapítják meg.

Az alapügyek hátterében két kereset áll, amelyet társasházi ingatlanokban található lakások tulajdonosainak címzett, az ingatlanokon belüli hőtermelő berendezés és közös tulajdonú épületrészek hőenergia-fogyasztására vonatkozó számlák kifizettetése iránt indítottak. E tulajdonosok megtagadták e számlák rendezését, mert álláspontjuk szerint bár az ingatlanuk távfűtési hálózaton keresztüli hőellátását a társasház és a hőenergia-szolgáltató között létrejött szerződés alapján biztosítják, ők egyénileg nem járultak hozzá a távfűtési szolgáltatáshoz, és azt saját lakásukban nem veszik igénybe.

A Bíróság mindenekelőtt a „fogyasztó” 2011/83 irányelv²¹⁵ értelmében vett fogalmának értelmezéséről határozott, és kimondta, hogy e fogalom hatálya alá tartoznak a távfűtési hálózathoz csatlakozó társasházban található ingatlan tulajdonosai, illetve az ingatlan használatára vonatkozó dologi jog jogosultjai, mint az energiaszolgáltató ügyfelei, amennyiben kereskedelmi vagy szakmai tevékenységben nem érintett, természetes személyeknek minősülnek. Ebből azt a következtetést vonta le, hogy az alapügy tárgyát képező, távfűtési szolgáltatás nyújtására irányuló szerződések a 2011/83 irányelv 3. cikkének (1) bekezdése értelmében kereskedők és fogyasztók között létrejött szerződések kategóriájába tartoznak.

A Bíróság tisztázta továbbá valamely áru „nem kért értékesítésének” a 2011/83 irányelv 27. cikke értelmében vett fogalmát, és kifejtette, hogy a társasház épületen belüli hőtermelő berendezésének hőenergia-ellátása, és ebből következően a társasház közös tulajdonú épületrészeinek hőenergia-ellátása, amelyre az ingatlan tulajdonostársi közössége által hozott, a társasháznak a távfűtési hálózathoz való csatlakoztatására irányuló határozat alapján, a nemzeti joggal összhangban kerül sor, nem minősíthető a távfűtés nem kért értékesítésének.

210| Ez az ítélet az energiahatékonyság területére is tartozik. Lásd: a XIX., „Energia” című rész.

211| A 2011/83/EU irányelv 27. cikke.

212| A belső piacon az üzleti vállalkozások fogyasztókkal szemben folytatott tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatairól, valamint a 84/450/EGK tanácsi irányelv, a 97/7/EK, a 98/27/EK és a 2002/65/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvek, valamint a 2006/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet módosításáról szóló, 2005. május 11-i 2005/29/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv („Irányelv a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról”) (HL 2005. L 149., 22. o.), 5. cikk, (1) és (5) bekezdés.

213| Az energia végfelhasználás hatékonyságáról és az energetikai szolgáltatásokról, valamint a 93/76/EGK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2006. április 5-i 2006/32/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2006. L 114., 64. o.), 13. cikk, (2) bekezdés.

214| Az energiahatékonyságról, a 2009/125/EK és a 2010/30/EU irányelv módosításáról, valamint a 2004/8/EK és a 2006/32/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2012. október 25-i 2012/27/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2012. L 315., 1. o.; helyesbítés: HL 2013. L 113., 24. o.), 10. cikk, (1) bekezdés.

215| A 2011/83 irányelv 2. cikkének (1) bekezdése.

A Bíróság végül a társasházi ingatlanok hőenergia-fogyasztásának kiszámlázására irányuló módszerről foglalt állást. E tekintetben rámutatott, hogy a 2006/32 irányelvnek²¹⁶ megfelelően a tagállamoknak biztosítaniuk kell, hogy – többek között a villamos energia és a távfűtés területén – a végső fogyasztók olyan egyedi fogyasztásmérőkhöz jussanak, amelyek pontosan tükrözik a tényleges energiafogyasztásukat, amennyiben ez műszakilag megvalósítható. A Bíróság szerint azonban nehezen elképzelhetőnek tűnik, hogy a társasházi ingatlanok fűtésszámláit, különösen az épületen belüli hőtermelő berendezést és a közös tulajdonú épületrészeket érintő fűtésszámlákat teljes mértékben egyénre tudják szabni, tekintettel arra, hogy az ilyen ingatlanokban található lakások a hő szempontjából nem függetlenek egymástól, mivel a hő cirkulál a fűtött és a kevésbé vagy egyáltalán nem fűtött helyiségek között. Ilyen körülmények között a Bíróság ebből arra következtetett, hogy tekintettel arra, hogy a társasházi ingatlanok hőenergia-fogyasztására vonatkozóan alkalmazott számítási módszert illetően a tagállamok széles mérlegelési mozgástérrel rendelkeznek, a 2006/32 és 2012/27 irányelvvel nem ellentétes, ha az ilyen ingatlan épületen belüli hőtermelő berendezése által leadott hő kiszámlázására vonatkozó módszer az egyes lakások fűtött légtérfogatóival arányos meghatározást alkalmazza.

XVIII. Környezetvédelem

A környezetvédelem területén több ítéletet is ki kell emelni. Az első ítélet az elővigyázatosság elvének a növényvédő szerek forgalomba hozatalának területén való alkalmazására vonatkozik. A második ítélet tárgya a vizek mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezéssel szembeni védelméről szóló 91/676 irányelv nemzeti bíróságok előtti felhívhatósága. Három másik ítéletet is meg kell említeni: az első az élőhelyvédelmi irányelv értelmezésére, a másik kettő pedig az egyes köz- és magánprojektek környezetre gyakorolt hatásainak vizsgálatáról szóló 85/337/EGK irányelv alkalmazására vonatkozik.²¹⁷

1. Az elővigyázatosság elve

A 2019. október 1-jei **Blaise és társai** ítéletében (C-616/17, [EU:C:2019:800](#)) a nagytanácsban eljáró Bíróság a növényvédő szerek forgalomba hozataláról szóló, 2009. október 21-i 1107/2009/EK európai parlamenti és tanácsi rendeletnek²¹⁸ az elővigyázatosság elvére tekintettel fennálló érvényességéről határozott. Az előzetes döntéshozatal iránti kérelmet M. Blaise-zel és húsz másik vádlottal szemben idegen javak csoportosan elkövetett rongálása miatt indított büntetőeljárás keretében terjesztették elő. E személyek az Ariège megyében (Franciaország) található üzletekbe hatoltak be, és ott glifozáttartalmú gyomirtót tartalmazó tartályokat, valamint üvegszekerényeket rongáltak meg. Cselekményeik igazolására, amelyek célja az volt, hogy felhívják az üzletek és ügyfelek figyelmét a glifozáttartalmú gyomirtók kereskedelmi forgalomba hozatalának veszélyeire, az elővigyázatosság elvére hivatkoztak. Annak érdekében, hogy dönteni tudjon ezen érv

²¹⁶ | A 2006/32 irányelv 13. cikkének (2) bekezdése.

²¹⁷ | Meg kell említeni a 2019. december 19-i **Deutsche Umwelthilfe** ítéletet (C-752/18) is, amelyben a Bíróság a nemzeti hatóságok vezetőivel szemben kényszerítő elzárást elrendelő, végrehajtási intézkedések nemzeti bíróságok általi elfogadásának kérdéséről határozott, amennyiben az előbbieket következetesen megtagadják az őket a környezeti levegő minőségéről szóló 2008/50 irányelvből eredő kötelezettségeik teljesítésére kötelező bírósági határozat végrehajtását. Ezen ítéletet a IV., „Az Európai Unió joga és a nemzeti jog” című rész mutatja be.

²¹⁸ | A növényvédő szerek forgalomba hozataláról, valamint a 79/117/EGK és a 91/414/EGK tanácsi irányelvek hatályon kívül helyezéséről szóló, 2009. október 21-i 1107/2009/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2009. L 309., 1. o.)

megalapozottságáról, a kérdést előterjesztő bíróság következképpen úgy ítélte meg, hogy az 1107/2009 rendelet érvényességéről kell határozni az elővigyázatosság elvére tekintettel, tehát e vonatkozásban terjesztett kérdést a Bíróság elé.

Ezen elv terjedelmét meghatározva a Bíróság először is megállapította, hogy az uniós jogalkotónak, amikor növényvédő szerek forgalomba hozatalára vonatkozó szabályokat fogad el, meg kell felelnie ezen elvnek. Mivel az 1107/2009 rendelet tárgya a forgalomba hozataluk érdekében a növényvédő szerek engedélyezésére és a növényvédő szereket alkotó hatóanyagok jóváhagyására vonatkozó szabályok megállapítása, az uniós jogalkotónak olyan jogszabályi keretet kellett alkotnia, amely lehetővé teszi a hatáskörrel rendelkező hatóságok számára, hogy az ezen engedélyezésre és az e jóváhagyásra vonatkozó döntésük során elegendő adattal rendelkezzenek ahhoz, hogy megfelelően értékeljék azon egészségügyi kockázatokat, amelyek e hatóanyagok és e növényvédő szerek használatából erednek. E tekintetben a Bíróság kiemelte, hogy azon okból, hogy számos célkitűzést és elvet egymásra tekintettel kell mérlegelni, valamint a releváns szempontok végrehajtásának összetett jellegére figyelemmel a bírósági felülvizsgálatnak szükségszerűen annak eldöntésére kell szorítkoznia, hogy az uniós jogalkotó követett-e el nyilvánvaló értékelési hibát.

A Bíróság ezt követően megállapította, hogy az, hogy a rendelet nem határozza meg a „hatóanyag” fogalmát, nem összeegyeztethetetlen az elővigyázatosság elvével. A kérelmezőnek ugyanis a növényvédő szer engedélyezése iránti kérelme benyújtásakor az e szerben jelen lévő valamennyi olyan anyagot fel kell tüntetnie, amely megfelel a rendeletben felsorolt kritériumoknak. A kérelmező tehát nem rendelkezik azzal a lehetőséggel, hogy mérlegelés alapján kiválassza, hogy az említett szer mely összetevőjét kell hatóanyagnak minősíteni. Márpedig az uniós jogalkotó, azzal, hogy ily módon határozta meg a kérelmezőre háruló, a hatóanyagok azonosítására vonatkozó kötelezettségeket, nem követett el nyilvánvaló értékelési hibát.

A Bíróság egyébiránt megállapította, hogy a rendelet megfelel az elővigyázatosság elvének, mivel a növényvédő szer összetevői halmozott hatásainak figyelembevételére kötelez. A hatóanyag jóváhagyási eljárása, illetve egy növényvédő szer engedélyezési eljárása előírja, hogy a kérelmek értékelése magában foglalja valamely szer esetleges káros hatásainak értékelését is, a szer összetevői közötti kölcsönhatás által keltett hatásokat is beleértve. A rendelet e tekintetben sem szenved nyilvánvaló értékelési hibában.

Ugyanezt a következtetést vonták le a növényvédő szerek engedélyezése érdekében figyelembe vett tesztek, vizsgálatok és elemzések megbízhatóságának tárgyában is. A Bíróság szerint az a körülmény, hogy a hatóanyagok jóváhagyási, illetve a növényvédő szerek engedélyezési eljárásához szükséges tesztek, vizsgálatokat és elemzéseket a kérelmező független, párhuzamos elemzés nélkül nyújtja be, nem vonja maga után az elővigyázatosság elvének megsértését. A rendelet e tekintetben arra kötelezi a kérelmezőt, hogy bizonyítsa a szerek ártalmatlanságát, keretet ad a tesztek, vizsgálatok és elemzések minőségének, és a kérelmet vizsgáló hatóságot objektív és független értékelés lefolytatására kötelezi. Ennek keretében e hatóságoknak eltérést nem engedő módon figyelembe kell venniük a kérelmező által benyújtott tesztektől, vizsgálatoktól és elemzésektől eltérő releváns információkat, különösen pedig a rendelkezésre álló legmegbízhatóbb tudományos adatokat, valamint a nemzetközi kutatások legfrissebb eredményeit, anélkül, hogy túlzott jelentőséget tulajdonítanak a kérelmező által végzett vizsgálatoknak. Végül a Bíróság megállapította, hogy a rendelet nem mentesíti az alól a kérelmezőt, hogy az érintett szerre vonatkozó karcinogenitási és toxicitási tesztek nyújtson be. Az ilyen szer ugyanis csak akkor engedélyezhető, ha a hatáskörrel rendelkező hatóságok kizárják annak kockázatát, hogy e szer azonnali vagy késleltetett káros hatást gyakorol az emberi egészségre.

Következképpen nem tártak fel egyetlen olyan tényezőt sem, amely az 1107/2009 rendelet érvényességét érintené.

2. A vizek nitrátszennyezéssel szembeni védelme

A 2019. október 3-i **Wasserleitungsverband Nördliches Burgenland és társai** ítéletben (C-197/18, [EU:C:2019:824](#)) a Bíróság először mondta ki, hogy az olyan természetes és jogi személyek, akiket közvetlenül érint a felszín alatti vizek szennyezettsége, a nemzeti bíróságok előtt hivatkozhatnak a vizek mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezéssel szembeni védelméről szóló 91/676 irányelv²¹⁹ (a továbbiakban: nitrátirányelv) bizonyos rendelkezéseire.

Ez az ítélet egy olyan jogvita keretébe illeszkedik, amelyben a felperesek az észak-burgenlandi vízvezeték szövetség (Ausztria), egy települési kutat fenntartó osztrák település és egy olyan magánszemély, aki egy háztartási kút tulajdonosa, az alperes pedig a szövetségi fenntarthatósági és turisztikai minisztérium. A felperesek a régiójukban a felszín alatti vizek szennyezettségére hivatkoztak, amely vizek nitráttartalma rendszeresen meghaladja a nitrátirányelvben 50mg/l-ben megállapított küszöbértéket. A felperesek emiatt nyújtottak be olyan intézkedések elfogadása iránti kérelmeket, amelyek lehetővé teszik e vizekben a nitráttartalom csökkentését. A minisztérium azonban vitatta a felperesek jogosultságát arra, hogy ilyen intézkedéseket követeljenek. A Bíróságot tehát annak pontosítására kérték fel, hogy az olyan természetes és jogi személyek, mint a három felperes, hivatkozhatnak-e a nitrátirányelv rendelkezéseire a felszín alatti vizek nitrátkoncentrációjának csökkentése érdekében az említett irányelvben előírt nemzeti intézkedések elfogadására vagy módosítására irányuló követelésük keretében.

A Bíróság először is emlékeztetett arra, hogy az irányelvek kötelező erejének és hatékony érvényesülésének megőrzése érdekében a nemzeti jog főszabálya szerint nem zárhatja ki annak lehetőségét, hogy a jogalanyok az uniós jog ezen aktusaiban előírt rendelkezésekre hivatkozzanak. Az irányelv rendelkezéseinek megsértésével közvetlenül érintett természetes vagy jogi személyek számára biztosítani kell legalább annak lehetőségét, hogy az illetékes hatóságoknál – adott esetben az illetékes bíróság előtti keresetindítással – a megfelelő kötelezettségek betartását követeljék.

A Bíróság ezt követően megállapította, hogy a felszín alatti vizek olyan nitrátkoncentrációja, amely meghaladja vagy meghaladhatja a nitrátirányelvben 50mg/l-ben megállapított küszöbértéket, ellentétes ezen irányelv fő célkitűzésével. Ez az irányelv a felszín alatti vizek jogszerű használatát kívánja lehetővé tenni a magánszemélyek számára. E küszöbérték betartásának hiányában a vizeket szennyezettnek kell minősíteni. Már az 50 mg/l küszöbérték túllépésének kockázata is gátolja a vizek szokásos használatát és a forrásokkal rendelkező személyeket a szennyeződések eltávolítására szolgáló intézkedések megtételére kötelezi. E személyeket tehát a nitrátirányelv fő célkitűzésének megsértése közvetlenül érinti, és biztosítani kell számukra annak lehetőségét, hogy a nemzeti hatóságoknál és bíróságoknál az ezen irányelv alapján a tagállamokra háruló kötelezettségek betartását követeljék.

A Bíróság e tekintetben emlékeztetett arra, hogy amikor a mezőgazdasági eredetű nitrogénvegyületek jelentős mértékben hozzájárulnak a vízszennyezéshez, a nitrátirányelv alkalmazandó és arra kötelezi a tagállamokat, hogy cselekvési programokat készítsenek, és hozzanak meg minden ahhoz szükséges intézkedést, hogy csökkenjen a nitrátkoncentráció, és ezzel elkerüljék, hogy a víz nitráttartalma meghaladja az 50 mg/l-t, vagy elkerüljék ennek kockázatát. A tagállamok ebből a célból az ellenőrzési programok keretében kötelesek a vizek állapotát a megválasztott mérési pontokon szigorúan ellenőrizni, számításba véve a hozzáférhető legújabb tudományos és műszaki adatokat.

²¹⁹ | A vizek mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezéssel szembeni védelméről szóló, 1991. december 12-i 91/676/EGK tanácsi irányelv (HL 1991. L 375., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 2. kötet, 68. o.).

A tagállamok azon kötelezettsége, hogy fogadják el a felszín alatti vizek nitráttartalmának csökkentéséhez szükséges és a nitrátirányelvben előírt intézkedéseket, egyértelmű, pontos és feltétel nélküli, tehát arra magánszemélyek hivatkozhatnak közvetlenül a tagállamokkal szemben.

A fenti megállapításokra tekintettel a Bíróság tehát úgy határozott, hogy amikor a mezőgazdasági tevékenység jelentős mértékben hozzájárul a felszín alatti vizek szennyezéséhez, azon természetes és jogi személyek számára, akik vagy amelyek vízforrásainak jogszerű használatát gátolják, biztosítani kell annak lehetőségét, hogy a nemzeti hatóságoktól követeljék egy már létező cselekvési program módosítását vagy a nitrátirányelvben előírt más intézkedések meghozatalát, amennyiben ezen intézkedések hiányában a felszín alatti vizek nitrátkoncentrációja meghaladja vagy meghaladhatja az 50 mg/l-t.

3. Az élőhelyvédelmi irányelv

A 2019. október 10-i *Luonnonsuojeluyhdistys Tapiola* ítéletében (C-674/17, [EU:C:2019:851](#)), amelynek tárgya *a természetes élőhelyek, valamint a vadon élő állatok és növények védelméről szóló, 1992. május 21-i 92/43/EGK tanácsi irányelv*²²⁰ (a továbbiakban: élőhelyvédelmi irányelv) értelmezése, a Bíróság második tanácsa pontosan meghatározta azon feltételek összességét, amelyekhez a szigorú védelmet²²¹ élvező fajok, ebben az ügyben a farkas (*canis lupus*) példányai szándékos megölésének tilalma alól eltérést engedő intézkedések tagállamok általi elfogadása kötve van.

A finn vadvédelmi hivatal 2015. december 18-i két határozatával engedélyezte hét farkas Észak-Szavónia régióban 2016. január 23. és február 21. között történő kilövését. A fő cél a jogellenes kilövések, azaz az orvvadászat megelőzése volt. Az e határozatokkal szemben egy finn környezetvédelmi szövetség által benyújtott keresetek tárgyában a fellebbezési szakaszban eljáró finn legfelsőbb közigazgatási bíróság lényegében annak meghatározására kérte a Bíróságot, hogy az ilyen határozatok elfogadása ellentétes-e az élőhelyvédelmi irányelvvel.

A Bíróság azt válaszolta, hogy az élőhelyvédelmi irányelvet akként kell értelmezni, hogy azzal ellentétes az ilyen határozatok elfogadása, amennyiben azok nem teljesítik az – általa részletesen meghatározott – valamennyi feltételt.

Így először is, ezen eltérések céljait egyértelmű, pontos és alapos módon kell meghatározni, és szigorú tudományos adatokkal kell bizonyítani, hogy az eltérések alkalmasak e cél megvalósítására. A Bíróság ebben az ügyben úgy ítélte meg, hogy az orvvadászat elleni küzdelemre hivatkozni lehet az irányelv hatálya alá tartozó célként, de az engedélyezésnek ténylegesen képesnek kell lennie a jogellenes vadászat csökkentésére, mégpedig olyan mértékben, hogy pozitív nettó hatást gyakoroljon a farkaspopuláció védettségi állapotára.

Másodszor, pontos és megfelelő módon bizonyítani kell, hogy az elérni kívánt cél nem valósítható meg más megfelelő megoldás útján. A Bíróság ezen a ponton kiemelte, hogy önmagában egy olyan jogellenes tevékenység megvalósulása, mint amilyen az orvvadászat vagy az annak ellenőrzése során felmerülő nehézségek, nem

220] A természetes élőhelyek, valamint a vadon élő állatok és növények védelméről szóló, 1992. május 21-i 92/43/EGK tanácsi irányelv (HL 1992. L 206., 7. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 2. kötet, 102. o.).

221] Az élőhelyvédelmi irányelv 12. cikke (1) bekezdésének a) pontja akként rendelkezik, hogy a tagállamok megteszik a szükséges intézkedéseket a IV. melléklet a) pontjában felsorolt állatfajok természetes elterjedési területükön való szigorú védelmére irányuló rendszer bevezetése érdekében, megtiltva többek között e fajok vadon élő példányai szándékos befogásának vagy megölésének bármely formáját.

tekinthető elégséges tényezőnek e tekintetben. Ellenkezőleg: e jogellenes tevékenység szigorú és hatékony ellenőrzését kell előtérbe helyezni.

Harmadszor, az élőhelyvédelmi irányelv 16. cikke emlékeztet arra, hogy ezen eltérések megengedésének szükséges előfeltétele az érintett fajok populációi kedvező védeltségi állapotának természetes elterjedési területükön való fenntartása. Ezen eltéréseknek tehát olyan módon meghatározott kritériumokon kell alapulniuk, amely biztosítja az érintett faj dinamikájának és szociális stabilitásának hosszú távú megőrzését. Az eltéréseket ezen kívül vizsgálni kell az említett védeltségi állapot, valamint azon hatás szempontjából, amelyet ezen állapotra azok gyakorolhatnak. Egyébiránt az elővigyázatosság elvével összhangban, amennyiben bizonytalanság áll fenn a tekintetben, hogy ezen eltérések hátrányosan érintik-e, vagy sem, egy kihalással veszélyeztetett faj populációi kedvező védeltségi állapotban való fenntartását vagy annak visszaállítását, a tagállamnak el kell tekintenie azok elfogadásától vagy végrehajtásától.

Végül, negyedszer, a tagállamoknak teljesíteniük kell az élőhelyvédelmi irányelv 16. cikke (1) bekezdésének e) pontjában foglalt különös feltételeket. A tagállamoknak először is rögzíteniük kell azon példányok korlátozott és meghatározott számát, amelyek az eltérés tárgyát képezhetik, elkerülve ezzel az érintett populáció szerkezetére gyakorolt jelentős negatív hatás minden kockázatát. A tagállamoknak másodszor szelektív módon és korlátozott mértékben kell meghatározniuk e példányokat, ami egyéni azonosítást tehet szükségessé. A tagállamoknak harmadszor gondoskodniuk kell arról, hogy ezen eltéréseknek mind az elfogadását, mind az alkalmazását hatékony, észszerű időben lefolytatott ellenőrzésnek vessék alá.

4. Egyes köz- és magánprojektek környezetre gyakorolt hatásainak vizsgálata

E tekintetben két ítéletet kell kiemelni. A 2019. november 12-i **Bizottság kontra Írország (Derrybrien szélerőműpark)** ítéletben (C-261/18, [EU:C:2019:955](#)) (C-261/18) a nagytanácsban eljáró Bíróság pénzügyi szankciókat szabott ki Írországgal szemben, amiért az nem tett konkrét lépéseket a 2008. július 3-i **Bizottság kontra Írország ítéletben**²²² foglaltak teljesítése érdekében, amely ítéletében a Bíróság megállapította az egyes köz- és magánprojektek környezetre gyakorolt hatásainak vizsgálatáról szóló 85/337 irányelv²²³ megsértését. Ezen ítéletet a V.1.1., „Kötelezettségszegés megállapítsa iránti kereset” című rész mutatja be.

A 2019. július 29-i **Inter-Environnement Wallonie és Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen** ítéletben (C-411/17, [EU:C:2019:622](#)) a nagytanácsban eljáró Bíróság a természetes élőhelyek, valamint a vadon élő állatok és növények védelméről szóló 92/43 irányelvet, valamint az egyes köz- és magánprojektek környezetre gyakorolt hatásainak vizsgálatáról szóló 2011/92 irányelvet²²⁴ értelmezte. Ezen ítéletet a Bíróság az egyrészről a környezet és az élettér védelmére létrehozott Inter Environnement Wallonie ASBL és Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen ASBL, és másrészről a Conseil des ministres (minisztertanács, Belgium) között folyamatban lévő eljárásban hozta, amelynek tárgya azon törvény, amelyben a Belga Királyság előírta egyrészt egy üzemén kívül helyezett atomerőmű által végzett ipari villamosenergia termelési tevékenységnek a hozzávetőleg tízéves időtartamra való újraindítását, másrészt pedig egy üzemelő atomerőmű leállítására és az általa végzett villamosenergia-

222| A Bíróság 2008. július 3-i **Bizottság kontra Írország** ítélete (C-215/06, [EU:C:2008:380](#)).

223| Az egyes köz- és magánprojektek környezetre gyakorolt hatásainak vizsgálatáról szóló, 1985. június 27-i 85/337/EGK tanácsi irányelv (HL 1985. L 175., 40. o.; magyar nyelvű kiadás 15. fejezet, 1. kötet, 248. o.).

224| Az egyes köz- és magánprojektek környezetre gyakorolt hatásainak vizsgálatáról szóló, 2011. december 13-i 2011/92/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2012. L 26., 1. o.).

termelésnek a befejezésére vonatkozóan eredetileg előírt határidőnek a tíz évvel való elhalasztását. Ezen egyesületek lényegében azzal érveltek, hogy e törvényt a belga hatóságok anélkül fogadták el, hogy tiszteletben tartották volna az említett irányelvek által előírt előzetes vizsgálati követelményeket.

Ebben az összefüggésben a Bíróság megállapította: az atomerőműben történő ipari villamosenergia-termelés időtartamának meghosszabbításáról szóló vitatott intézkedések a 2011/92 és a 92/43 irányelv értelmében vett „projektnek” minősülnek, mivel azok szükségszerűen az adott területet fizikailag érintő korszerűsítési munkálatokkal járnak. E projektet ezen intézkedések elfogadása előtt főszabály szerint környezeti hatásvizsgálatnak és az érintett védett területekre gyakorolt hatásaira vonatkozó vizsgálatnak kell alávetni. Az a körülmény, hogy ezek végrehajtásához további jogi aktusok elfogadása szükséges, mint például az egyik érintett erőmű esetében egy ipari villamosenergia-termelésre vonatkozó új, egyedi engedély kiállítása, nem meghatározó e tekintetben. Az említett intézkedésekhez elválaszthatatlanul kapcsolódó munkálatok tekintetében ezen intézkedések elfogadását megelőzően szintén ilyen vizsgálatot kell végezni, ha azok természete és a környezetre, valamint a védett területekre gyakorolt potenciális hatásai e szakaszban kellőképpen azonosíthatók.

Valamely tagállam a 2011/92 irányelv alapján csak akkor mentesíthet egy ilyen projektet a környezeti hatásvizsgálat alól a villamosenergia-ellátása biztonságának a biztosítása céljából, ha e tagállam bizonyítja, hogy az említett energiaellátás biztonságát érintő veszély észszerűen valószínű, és a szóban forgó projekt sürgős jellegű, ami alapján igazolható az ilyen vizsgálat elmaradása. Az ilyen mentesítési lehetőség ugyanakkor nem érintheti az ezen ügybelihez hasonló, határon átnyúló hatásokkal járó projektek környezeti hatásvizsgálatára vonatkozó kötelezettségeket.

Továbbá noha a tagállam villamosenergia-ellátása biztonságának folytonos biztosítására irányuló cél a 92/43 irányelv értelmében nyomós közérdeken alapuló kényszerítő oknak minősül, amely – alternatív megoldás hiányában – igazolhatja a projekt negatív értékelés ellenére történő megvalósítását; más azonban a helyzet, ha a védett természeti terület, amelyet a projekt érinthet, elsődleges fontosságú természetes élőhelytípust foglal magában vagy veszélyeztetett faj élőhelyéül szolgál. Ilyenkor kizárólag az érintett tagállam villamosenergia-ellátásának megszakadásával fenyegető, valós és súlyos veszély elhárításának a szükségessége képezhet az ezen irányelv értelmében vett, közbiztonsággal kapcsolatos okon alapuló igazolást. Végül a Bíróság kimondta: valamely nemzeti bíróság, amennyiben a belső jog lehetővé teszi, kivételesen fenntarthatja a 2011/92 és a 92/43 irányelv által előírt kötelezettségek megsértésével elfogadott, az alapügy tárgyát képezőkhöz hasonló intézkedések joghatásait, ha a joghatások e fenntartását az érintett tagállam villamosenergia-ellátásának megszakadásával fenyegető, valós és súlyos veszély elhárításának szükségességéhez kapcsolódó kényszerítő megfontolások igazolják, és e veszélyt más eszközökkel és alternatív megoldásokkal – többek között a belső piac keretében – nem lehetne elhárítani. A joghatások fenntartása csupán az említett jogellenesség megszüntetéséhez szigorúan szükséges időtartamra terjedhet ki.

5. Megújuló energiaforrásból előállított energia

A 2019. október 24-i **Prato Nevoso Termo Energy** ítéletében (C-212/18, [EU:C:2019:898](#)) a Bíróság megerősítette, hogy *a használt növényi olajak feldolgozása útján nyert folyékony bio-energiahordozók energiatermelő erőművek tüzelőanyagaként való felhasználásának engedélyezésére irányadó olasz szabályozás főszabály szerint nem ellentétes sem a hulladékokról szóló 2008/98 irányelvvel,²²⁵ sem pedig a megújuló energiaforrásból előállított energia felhasználásának támogatásáról szóló 2009/28 irányelvvel.²²⁶*

Ebben az ügyben a Prato Nevoso Termo Energy Srl (a továbbiakban: Prato Nevoso társaság), amely egy hőenergiát és villamos energiát előállító erőművet működtet, annak engedélyezését kérte Cuneo megyétől (Olaszország), hogy az erőművében tüzelőanyagként használt metángázt folyékony bio-energiahordozóval, ebben az ügyben a használt sütőolaj gyűjtéséből és vegyi kezeléséből származó növényi olajjal váltsa fel. A hatáskörrel rendelkező nemzeti hatóság az alkalmazandó olasz jogszabályokkal összhangban elutasította ezt a kérelmet azzal az indokkal, hogy az említett növényi olaj nem szerepel azon a nemzeti listán, amely meghatározza a biomasszából származó és levegőbe kibocsátást termelő létesítményekben felhasználható tüzelőanyag-kategóriákat, amelyekre nem terjed ki a hulladékok energia célú hasznosítására vonatkozó szabályok hatálya. Az olasz szabályozás tehát azt eredményezi, hogy a használt sütőolaj vegyi kezeléséből származó folyékony bio-energiahordozót hulladéknak, nem pedig tüzelőanyagnak kell tekinteni. A Prato Nevoso társaság által ezen elutasító határozattal szemben indított kereset tárgyában eljáró előterjesztő bíróság előzetes döntéshozatal céljából azt a kérdést terjesztette elő, hogy az ilyen nemzeti szabályozás összeegyeztethető-e a fent említett irányelvek rendelkezéseivel.

Többek között a 2019. március 28-i **Tallinna Vesi ítéletre**²²⁷ támaszkodva a Bíróság kimondta, hogy a hulladékokról szóló 2008/98 irányelv főszabály szerint nem zárja ki, hogy a tagállamok a hulladékokból származó folyékony bio-energiahordozó tüzelőanyagként történő felhasználását a hulladékok energetikai hasznosítására vonatkozó szabályozás hatálya alá vonják, mivel e folyékony bio-energiahordozó nem tartozik a levegőbe kibocsátást termelő létesítményekben engedélyezett tüzelőanyagok nemzeti listáján szereplő egyik kategóriába sem. A Bíróság szerint e megállapítást nem kérdőjelezi meg a megújuló energiaforrásból előállított energia felhasználásának támogatásáról szóló 2009/28 irányelvben foglalt, a nemzeti jóváhagyási eljárásokra vonatkozó rendelkezések, mivel azok nem vonatkoznak a hulladékstátusz megszűnésére vonatkozó kritériumok elfogadására irányuló jogalkotási eljárásokra.

A Bíróság ugyanakkor rámutatott arra, hogy ilyen esetben meg kell vizsgálni, hogy a nemzeti hatóságok levonhattak-e olyan következtetést – anélkül, hogy nyilvánvaló értékelési hibát követtek volna el –, amely szerint a szóban forgó folyékony bio-energiahordozót hulladéknak kell tekinteni. A 2008/98 irányelv célkitűzéseire és a Bíróság azon lehetőségére utalva, hogy a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő ügy megoldása szempontjából minden hasznos útmutatást megadjon e bíróság számára, a Bíróság emlékeztetett arra, hogy a 2008/98 irányelv 6. cikkének (1) bekezdése előírja, hogy bizonyos hulladékok megszűnnek hulladék lenni, amennyiben hasznosítási műveleten vagy újrafeldolgozáson esnek át, és megfelelnek a tagállamok által több feltétellel összhangban kidolgozandó konkrét kritériumoknak, amelyek között szerepel, hogy „nem

²²⁵ | A hulladékokról és egyes irányelvek hatályon kívül helyezéséről szóló, 2008. november 19-i 2008/98/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2008. L 312., 3. o.).

²²⁶ | A 2015. szeptember 9-i (EU) 2015/1513 európai parlamenti és tanácsi irányelvvel (HL 2015. L 239., 1. o.) módosított, a megújuló energiaforrásból előállított energia támogatásáról [helyesen: a megújuló energiaforrásból előállított energia felhasználásának támogatásáról], valamint a 2001/77/EK és a 2003/30/EK irányelv módosításáról és azt követő hatályon kívül helyezéséről szóló, 2009. április 23-i 2009/28/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2009. L 140., 16. o.).

²²⁷ | A Bíróság 2019. március 28-i **Tallinna Vesi** ítélete (C-60/18, [EU:C:2019:264](#)).

idéz[nek] elő általános káros környezeti vagy egészségügyi hatásokat”. Az olasz kormány által felhozott érvek alapján a Bíróság rámutatott arra, hogy a szóban forgó folyékony bio-energiahordozókhoz hasonló anyagok hulladékstátuszának megszűnéséhez kapcsolódó környezeti kockázatokra vonatkozó bizonyos fokú tudományos bizonytalanság a tagállamokat arra készítheti, hogy ezt az anyagot ne vegyék fel a levegőbe kibocsátást termelő létesítményekben engedélyezett tüzelőanyagok listájára. Az EUMSZ 191. cikk (2) bekezdésében szereplő elővigyázatosság elvével összhangban ugyanis amennyiben az elérhető legjobb tudományos adatok vizsgálatát követően bizonytalanság marad fenn azzal kapcsolatban, hogy a hulladék hasznosításából származó anyag meghatározott körülmények közötti felhasználása semmilyen káros hatást nem gyakorol a környezetre és az emberi egészségre, a tagállamnak tartózkodnia kell attól, hogy az ezen anyag hulladékstátuszának megszűnésére vonatkozó kritériumokat írjon elő, vagy rendelkezzen az e megszűnést megállapító egyedi határozat elfogadásának lehetőségéről.

XIX. Energia

Ebben a részben két ítéletet kell kiemelni. Az első a Bíróság 2019. december 5-i **EVN Bulgaria Toplofikatsia és Toplofikatsia Sofia** ítélete (C-708/17 és C-725/17, [EU:C:2019:1049](#)), amelyben egy hőenergia-szolgáltatásról szóló nemzeti jogszabály uniós joggal való összeegyeztethetőségéről határozott.²²⁸

A második a 2019. december 19-i **GRDF** ítélet (C-236/18, [EU:C:2019:1120](#)), amelyben a Bíróság a földgázpiacon felmerülő jogviták rendezésére vonatkozó feladatkörük keretében a földgáz belső piacára vonatkozó 2009/73 irányelv²²⁹ 41. cikkének (11) bekezdésével a nemzeti szabályozó hatóságokra ruházott döntéshozatali hatáskör időbeli hatályára vonatkozóan foglalt állást.

Ezen ügy alapjául két földgázszolgáltató és a franciaországi földgázelosztórendszer-irányító GRDF közötti jogvita szolgál, amelynek tárgya az általuk az elosztóhálózaton történő földgázszállításra irányulóan 2005-ben és 2008-ban kötött szerződésekben szereplő kikötés érvényessége volt. E kikötés értelmében a szolgáltatók a végső ügyfelekkel kötött szerződések keretében kötelesek voltak az ezen ügyfeleket az GRDF által nyújtott elosztási szolgáltatások után fizetendő díj címén terhelő összegek beszedésére, és ezen összegek GRDF részére történő továbbutalására, még akkor is, ha a végső ügyfél nem fizette meg e díjat. 2014-ben a Commission de régulation de l'énergie (villamosenergia-ügyi szabályozási bizottság, a továbbiakban: CRE) vitarendezési testülete megállapította, hogy e szerződések megkötésük időpontjától kezdődően összeegyeztethetetlenek a 2009/73 irányelvvel. Miután e határozatot másodfokon is helybenhagyták, a GRDF a Cour de cassationhoz (semmitőszék, Franciaország) fordult, amely úgy határozott, hogy előzetes döntéshozatal iránti kérelemmel fordul a Bírósághoz lényegében annak megállapítása érdekében, hogy ellentétes-e a 2009/73 irányelvvel, ha valamely szabályozó hatóság által hozott határozat a felek közötti jogvita felmerülését megelőző időszakra nézve fejt ki joghatásokat.

A Bíróság megállapította, hogy nem ellentétes az említett irányelvvel, ha valamely vitarendező hatóságként eljáró szabályozó hatóság olyan határozatot hoz, amelyben arra kötelezi az elosztórendszer-irányítót, hogy a szolgáltatókkal kötött földgázszállításra irányuló szerződést a teljes szerződéses időszakra nézve, ideértve tehát a jogvita felek közötti felmerülését megelőző időszakot is, hozza összhangba az uniós joggal. A Bíróság e tekintetben először is megállapította, hogy a 2009/73 irányelv 41. cikkének (11) bekezdése nem pontosítja

²²⁸ Ezen ítéletet a XVII., „Fogyasztóvédelem” című rész mutatja be.

²²⁹ A földgáz belső piacára vonatkozó közös szabályokról és a 2003/55/EK irányelv hatályaon kívül helyezéséről szóló, 2009. július 13-i 2009/73/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2009. L 211., 94. o.; helyesbítés: HL 2015. L 167., 97. o.).

a vitarendező hatóságként eljáró szabályozó hatóság határozatainak időbeli hatályát. Majd az említett rendelkezésnek a 2009/73 irányelv céljára és összefüggéseire figyelemmel való értelmezését követően a Bíróság megállapította, hogy ezen irányelv 41. cikke (1) bekezdésének b) pontja alapján a szabályozó hatóság feladata az elosztórendszer-irányítót terhelő kötelezettségek – köztük a harmadik felek elosztóhálózathoz való hozzáféréseinek objektív kritériumok alapján, a rendszerhasználók közötti hátrányos megkülönböztetés nélküli lehetővé tételére irányuló kötelezettség – tiszteletben tartásának biztosítása. Ez kötelezettséget ró a tagállamokra, hogy a szabályozó hatóságok a 2009/73 irányelv 41. cikkének (10) bekezdése alapján a földgázipari vállalkozások tekintetében kötelező határozatok kibocsátására vonatkozó hatáskörrel rendelkezzenek, előírva velük szemben, hogy ez utóbbiak szükség esetén módosítsák a hálózathoz való csatlakozás és a hálózati hozzáférés feltételeit, ideértve a díjak módosítását, hogy azok arányosak és hátrányos megkülönböztetéstől mentesen alkalmazhatók legyenek. Márpedig a vitarendező hatóságként eljáró szabályozó hatóság határozata időbeli hatályának a jogvita felek közötti felmerülését követő időszakra való korlátozása ellentétes lenne a 2009/73 irányelv céljaival és megfosztaná azt annak hatékony érvényesülésétől.

A Bíróság másfelől megállapította, hogy sem a jogbiztonság elve, sem pedig a bizalomvédelem elve nem kérdőjelezi meg a 2009/73 irányelv 41. cikke (11) bekezdésének ezen értelmezését. Ugyanis egyrészt, jóllehet a nemzeti bíróságok kivételesen és a Bíróság által meghatározott feltételek között fenntarthatják valamely megsemmisített nemzeti aktus bizonyos joghatásait, a kérdést előterjesztő bíróság ebben az ügyben nem hivatkozott olyan konkrét elemekre, amelyek alátámaszthatnák a jogbizonytalanság különös kockázatait. Másrészt, jóllehet a GRDF arra hivatkozott, hogy a szóban forgó szállítási szerződésekre vonatkozó tárgyalásokra a CRE felügyelete és ellenőrzése alatt került sor, nem bizonyította, hogy ez utóbbi a vitatott kikötés összeegyeztethetőségét illetően pontos ígéreteket tett volna a részére, aminek a vizsgálata a kérdést előterjesztő bíróság feladata.

XX. Tengerentúli országok és területek

A 2019. október 31-i **Bizottság kontra Egyesült Királyság** ítéletben (C-391/17, [EU:C:2019:919](#)) és **Bizottság kontra Hollandia** ítéletben (C-395/17, [EU:C:2019:918](#)) a Bíróság megállapította, hogy az *Egyesült Királyság és a Holland Királyság nem teljesítette az EUSZ 4. cikk (3) bekezdéséből* eredő kötelezettségeit, mivel nem térítette meg a saját források tekintetében amiatt bekövetkezett veszteséget, hogy Anguilla hatóságai az említett TOT-ból származó alumíniumbehozatal tekintetében az 1999/2000-es időszakban olyan EXP-exportbizonyítványokat állítottak ki, valamint Curaçao és Aruba hatóságai a Curaçaóból származó tejpor- és rizsbehozatal vonatkozásában az 1997/2000-es időszakban, az Arubáról származó durvaőrlemény- és darabbehozatal vonatkozásában pedig a 2002/2003-as időszakban olyan EUR.1 szállítási bizonyítványokat állítottak ki, amelyek az Európai Gazdasági Közösség/Európai Közösség és a tengerentúli országok és területek társulásáról szóló határozatok²³⁰ (a továbbiakban: TOT-határozatok) tekintetében szabálytalanok.

Ami a TOT-okat illeti, a tagállamok az EK-Szerződés értelmében megállapodtak abban, hogy társulást hoznak létre az Unió és azon Európán kívüli országok és területek között, amelyek bizonyos tagállamokkal – köztük Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királyságával, valamint a Holland Királysággal – különleges kapcsolatban állnak. A Szerződés értelmében az érintett TOT-okra tehát az abban meghatározott különleges társulási rendszer vonatkozik. E különleges rendszerből többek között az következik, hogy a TOT-okból származó behozatal a tagállamokba való belépéskor teljes mértékű vámmentességben részesül.

²³⁰ | Az Európai Gazdasági Közösség és a tengerentúli országok és területek társulásáról szóló, 1991. július 25-i 91/482/EGK tanácsi határozat (HL 1991. L 263., 1. o.), és az Európai Közösség és a tengerentúli országok és területek társulásáról szóló, 2001. november 27-i 2001/822/EK tanácsi határozat (HL 2001. L 314., 1. o.).

E vámmentességet a szóban forgó határozatok oly módon pontosítják, hogy a TOT-okból származó termékek, valamint bizonyos feltételek mellett a nem a TOT-okból származó, de valamely TOT-ban szabad forgalomban lévő és az Unióba változatlan formában újraexportált termékek az Unióba való behozatal esetén mentesülnek a vámok vagy az azokkal azonos hatású adók alól. Ezenfelül a TOT-határozatokból következik, hogy mind a tagállamok, mind a TOT illetékes hatóságai a Bizottsággal együtt részt vesznek az Uniónak az említett határozatok keretében végrehajtott cselekményeiben.

Az említett mentességre vonatkozó rendelkezések tiszteletben tartását érintő bizonyítékot az exportáló TOT vámhatóságai által kiállított bizonyítvány képezi. E bizonyítványt az importáló állam vámhatóságai utólagosan ellenőrizhetik. Mindemellett az ezzel kapcsolatos vitákat olyan bizottság elé terjesztik, amelynek elnöke a Bizottság képviselője, és amely a tagállamok képviselőiből áll, az exportáló TOT helyi hatóságai azonban nem képviseltetik magukat e bizottságban.

A C-391/17. sz. ügyben egy anguillai székhelyű társaság 1998-ban olyan átrakodási rendszert alakított ki, amelynek keretében a harmadik országból származó alumínium-behozatal tekintetében Anguillán vámárnyilatkozatot tettek, majd azt az Unióba szállították. Az anguillai hatóságok a szóban forgó újraexportálás tekintetében exportbizonyítványokat állítottak ki, ugyanakkor az uniós importőrök számára exportszállítási támogatást nyújtottak.

A C-395/17. sz. ügyben az 1997 és 2000 közötti időszak éveiben Curaçaóról tejport és rizst importáltak Németországba. Ezenfelül 2002-ben és 2003-ban durva őrlményt és darát importáltak Arubáról Hollandiába. Curaçao és Aruba hatóságai ezen áruk vonatkozásában szállítási bizonyítványt állítottak ki annak ellenére, hogy azok nem feleltek meg azoknak a feltételeknek, amelyek az említett TOT-okból származó, a vámok vagy az azokkal azonos hatású adók alól mentes termékeknek való minősüléshez szükségesek voltak.

Mindkét ügyben vizsgálatokat végeztek. Ezek eredményeképpen a Bizottság olyan határozatokat hozott, amelyek a vizsgált bizonyítványok szabálytalanságának a megállapítását követően arra a következtetésre jutottak, hogy nincs helye az említett bizonyítványok bemutatása mellett végrehajtott behozatalhoz kapcsolódó vámok utólagos könyvelésbe vételének. Az érintett termékeknek az Anguilláról, Curaçaóról és Arubáról származó importját végrehajtó tagállamok e határozatok alapján az említett vámokat nem vették utólagosan könyvelésbe. A Bizottság következképpen az Egyesült Királyságot és a Holland Királyságot arra kérte, hogy térítsék meg az uniós saját források tekintetében az érintett bizonyítványok kiállítása miatt bekövetkezett veszteséget. Mivel e tagállamok e tekintetben nem vállaltak felelősséget, a Bizottság úgy határozott, hogy kötelezettségszegés megállapítása iránti kereseteket indít ellenük.

A Bíróság az említett kereseteket az EUSZ 4. cikk (3) bekezdésében foglalt lojális együttműködés elvére tekintettel vizsgálta.

A Bíróság először is emlékeztetett arra, hogy az EUMSZ 198. cikk első bekezdése szerint a két érintett tagállam szerepel azok között, amelyek a TOT-okkal különleges kapcsolatban állnak, és a különleges társulási rendszer a szóban forgó bizonyítványok kiállításának időszakában e különleges kapcsolatokon alapult. E kapcsolatokat az a körülmény jellemzi, hogy az említett TOT-ok nem független államok, hanem egy tagállamtól függnnek, amely biztosítja többek között a nemzetközi szinten való képviseletüket. Az említett cikk szerint a különleges társulási rendszer csupán azokra az országokra és területekre vonatkozik, amelyek különleges kapcsolatban állnak az érintett tagállammal, amely azt kérte, hogy a különleges társulási rendszert alkalmazni lehessen rájuk.

A Bíróság ezenfelül megállapította, hogy a vitatott bizonyítványok kiállítását a TOT-határozatok, így tehát az uniós jog szabályozta, a TOT-ok hatóságainak ezért tiszteletben kellett tartaniuk az e határozatokban foglalt követelményeket. Az említett határozatok által a viták rendezésére és az e kontextusban felmerülő problémákra vonatkozóan előírt eljárások pedig tükrözik azt, hogy a társulási rendszer tekintetében milyen központi jelentőséggel bírnak az érintett TOT és az ahhoz kapcsolódó tagállam közötti különleges kapcsolatok.

E különleges kapcsolatok a jellegüknél fogva a tagállam tekintetében sajátos felelősséget keletkeztetnek az Unióval szemben abban az esetben, ha a TOT-ok hatásai az említett határozatok figyelmen kívül hagyásával állítanak ki bizonyítványokat. A Bíróság pontosította, hogy azon vámrendszer preferenciális és eltérő jellege, amely a két ügy tárgyát képező termékekre vonatkozik, azzal a következménnyel jár, hogy a tagállamoknak a lojális együttműködés elvéhez kapcsolódó azon kötelezettsége, amely szerint meg kell hozniuk valamennyi olyan intézkedést, amely alkalmas az uniós jog hatályának és hatékonyságának biztosítására, ezen ügyekben különösen szigorúan alkalmazandó. A Bíróság ebből arra a következtetésre jutott, hogy a két érintett tagállam az Unióval szemben felelős a TOT-jaik hatásai által a szóban forgó bizonyítványok kiállításával összefüggésben elkövetett valamennyi hibáért.

Végezetül a Bíróság megállapította, hogy mivel a bizonyítványoknak a TOT-határozatok figyelmen kívül hagyásával történő kiállítása akadályozza az importáló tagállamot abban, hogy beszedje azon vámokat, amelyeket az említett bizonyítványok hiányában köteles lett volna beszedni, a saját források tekintetében emiatt bekövetkező veszteség az uniós jog megsértéséből eredő jogellenes következmény. E következmény a bizonyítványok szabálytalan kiállításáért az Unióval szemben felelős tagállamot az említett veszteség megtérítésére kötelezi. A megtérítési kötelezettség csupán a lojális együttműködés elvéből származó azon kötelezettség konkrét kifejeződése, amely alapján a tagállamoknak meg kell hozniuk minden olyan intézkedést, amely az uniós jog megsértésének orvoslásához és az abból eredő jogellenes következményeknek a megszüntetéséhez szükséges. E veszteség tekintetében késedelmi kamatot kell fizetni, amely attól az időponttól számítandó, amikor a Bizottság a veszteség megtérítését kérte, mivel önmagában a be nem szedhető vám összegének a megtérítése nem lehet elég a szóban forgó bizonyítványok szabálytalan kiállításából eredő jogellenes következmények megszüntetéséhez.

XXI. Nemzetközi megállapodások

A 2019. április 30-i **EU-Kanada Átfogó gazdasági és kereskedelmi megállapodás** véleményben (1/17. sz. vélemény, [EU:C:2019:341](#)) a teljes ülésben eljáró Bíróság az Európai Unió elsődleges jogával összeegyeztethetőnek nyilvánította az egyrészről Kanada, másrészről az Európai Unió és tagállamai közötti átfogó gazdasági és kereskedelmi megállapodás (CETA) 8. fejezetének F. szakaszát, amely a beruházó és az állam közötti, beruházásokkal kapcsolatos vitarendezési mechanizmus (a továbbiakban: ISDS-mechanizmus) bevezetésére vonatkozik. E mechanizmus többek között egy fórum és egy fellebbviteli fórum, hosszabb távon pedig egy multilaterális beruházási igazságszolgáltatási fórum létrehozásáról rendelkezik.

A Bíróság mindenekelőtt emlékeztetett arra, hogy egy nemzetközi megállapodás csak azzal a feltétellel egyeztethető össze az uniós joggal, ha nem sérti az uniós jogrend autonómiáját. Ezen autonómia, amely a tagállamok jogához és a nemzetközi joghoz képest is fennáll, az Unió és az uniós jog alapvető jellemzőiből ered, és így abban a körülményben rejlik, hogy az Unió saját alkotmányos kerettel rendelkezik.

A Bíróság mindenekelőtt megállapította, hogy a tervezett ISDS-mechanizmus az uniós bírósági rendszeren kívül helyezkedik el. A CETA által tervezett testület ugyanis elkülönül Kanada, az Unió és ez utóbbi tagállamainak belső bíróságaitól. A Bíróság ezért megállapította, hogy az uniós joggal nem ellentétes sem az, hogy a CETA fórumok létrehozásáról rendelkezik, sem az, hogy felruhazza azokat a megállapodás rendelkezéseinek az értelmezésére és alkalmazására vonatkozó hatáskörrel. Ezzel szemben e fórumok a CETA rendelkezéseinek kivételével nem értelmezhetik vagy alkalmazhatják az uniós jog rendelkezéseit, vagy nem hozhatnak olyan ítéleteket, amelyek hatása az lehet, hogy az uniós intézményeket megakadályozzák abban, hogy az Unió alkotmányos keretének megfelelően működjenek.

E tekintetben a Bíróság megállapította egyrészt, hogy a CETA nem ruházta fel a tervezett fórumokat azzal a hatáskörrel, hogy e megállapodás rendelkezésein kívül az uniós jogot értelmezzék vagy alkalmazzák. Ami az uniós intézményeknek az Unió alkotmányos keretének megfelelő működésére gyakorolt hatás hiányát illeti, a Bíróság másrészt megállapította, hogy a tervezett fórumok hatásköre sértené az uniós jogrend autonómiáját, ha e hatáskör magában foglalná, hogy az említett fórumok a vállalkozás szabadságának a keresetben említett korlátozásait érintő értékeléseik keretében megkérdőjelezhetik azon közérdek védelmi szintjét, amely az ilyen korlátozásoknak a gazdasági szereplők összességével szemben az Unió általi bevezetéséhez vezetett. Márpedig a CETA-ból kitűnik, hogy a tervezett fórumok mérlegelési jogköre nem terjed addig, hogy lehetővé tegye számukra az Unió által demokratikus eljárásban meghatározott közérdek védelmi szintjének megkérdőjelezését. Következésképpen a Bíróság megállapította, hogy a CETA nyolcadik fejezetének F. szakasza nem sérti az uniós jogrend autonómiáját.

Ami a tervezett ISDS-mechanizmusnak az egyenlő bánásmód általános elvével való összeegyeztethetőségét illeti, a vélemény iránti kérelem abból eredő eltérő bánásmódra hivatkozott, hogy az Unióban beruházó tagállami vállalkozások és természetes személyek nem vitathatják az uniós intézkedéseket a CETA-ban tervezett fórumok előtt, miközben az Unióban beruházó kanadai személyek vitathatják ezen intézkedéseket az említett fórumok előtt. E tekintetben a Bíróság emlékeztetett arra, hogy az Európai Unió Alapjogi Chartájának 20. cikkében kimondott törvény előtti egyenlőség nem tartalmaz semmilyen kifejezett, a hatályára vonatkozó korlátozást, és ezért az Unió joga által szabályozott valamennyi helyzetre, mint például az általa kötött nemzetközi megállapodások hatálya alá tartozókra vonatkozik. Ezen alapvető jog továbbá valamennyi olyan személyre kiterjed, akiknek a helyzete az uniós jog hatálya alá tartozik, függetlenül a származásuktól. A törvény előtti egyenlőség az egyenlő bánásmód általános elvét rögzíti, amely megköveteli, hogy az összehasonlítható helyzeteket ne kezeljék eltérő módon. Mindazonáltal a Bíróság megállapította, hogy az Unióban beruházó kanadai vállalkozások és természetes személyek nincsenek összehasonlítható helyzetben az Unióban beruházó tagállami vállalkozások és természetes személyek helyzetével, ezért a vélemény iránti kérelemben hivatkozott eltérő bánásmód nem minősül hátrányos megkülönböztetésnek.

Ami az ISDS-mechanizmusnak a független bírósághoz fordulás jogával való összeegyeztethetőségét illeti, a Bíróság mindenekelőtt emlékeztetett arra, hogy az Unió köteles tiszteletben tartani a Charta e jogra vonatkozó 47. cikke második és harmadik bekezdésének rendelkezéseit. Így, jóllehet Kanadára kétségtelenül nem kötelezők a Charta által nyújtott garanciák, az Unióra igen, és így nem köthet olyan megállapodást, amely az Unióra kötelező ítéletek meghozatalára és uniós jogalanyok által eléjük terjesztett viták elbírálására jogosult bíróságokat hoz létre, anélkül hogy e garanciákat biztosítaná. A Bíróság tehát megállapította, hogy a Felek bírósági rendszerén kívüli mechanizmus létrehozása azt szándékozik biztosítani, hogy a külföldi beruházók bizalma kiterjedjen a beruházásaik helye szerinti állam általi, a CETA 8. fejezetének C. és D. szakaszát érintő jogsértések megállapítására hatáskörrel rendelkező testületre. Következésképpen a tervezett fórumok függetlensége és a külföldi beruházók e fórumokhoz fordulása elválaszthatatlanul kapcsolódik az EUSZ 3. cikk (5) bekezdésében kimondott és a CETA-ban követett, szabad és tisztességes kereskedelemre irányuló célhoz. Ami a tervezett fórumokhoz való hozzáférhetőséget illeti, a Bíróság megjegyezte, hogy mivel nincs szabályozva a fórumok megfizethetőségének a természetes személyek, valamint a kis- és középvállalkozások számára való biztosítása, a gyakorlatban fennáll annak veszélye, hogy az ISDS-mechanizmus csak a jelentős pénzügyi forrásokkal rendelkező beruházók számára hozzáférhető. Felvetette továbbá, hogy a CETA nem tartalmaz olyan kötelezettségvállalást, amely szerint a Charta 47. cikkében megkövetelt hozzáférhetőségi szintet biztosító rendszert hoznak létre e fórumok bevezetésétől kezdve. A 36. sz. nyilatkozat – amely szerves részét képezi annak a folyamatnak, amelynek keretében a Tanács elfogadja a CETA-nak az Unió nevében történő aláírására való felhatalmazásról szóló határozatot – szerint viszont a Bizottság és a Tanács vállalja, hogy biztosítja a kis- és középvállalkozások számára a tervezett fórumok hozzáférhetőségét. A Bíróság úgy ítélte meg, hogy e kötelezettségvállalás elegendő annak megállapításához, hogy a CETA összeegyeztethető a fórumok hozzáférhetőségére vonatkozó követelménnyel.

Végül a Bíróság megállapította, hogy a CETA elegendő biztosítékot nyújtott arra, hogy a tervezett fórumok eleget fognak tenni a függetlenség követelményének, mind annak külső szempontját illetően, ami azt feltételezi, hogy az említett fórumok feladataikat teljes önállósággal látják el, mind annak belső szempontját illetően, amely szerint a tagoknak egyenlő távolságot kell tartaniuk a jogvitában részt vevő felektől, valamint a jogvita megoldása során nem érvényesülhetnek az említett tagok személyes érdekei.

XXII. Európai közszolgálat

A 2019. március 26-i **Spanyolország kontra Parlament** ítéletben (C-377/16, [EU:C:2019:249](#)) a nagytanácsban eljáró Bíróság az EUMSZ 263. cikk szerinti kereset alapján megsemmisítette az Európai Parlament által szerződéses alkalmazottak gépjárművezetői feladatok ellátására történő felvételére irányuló pályázati felhívást, amely a kiválasztási eljárás második nyelveként választható és az eljárás során használatos nyelveket az angol, a francia és a német nyelvre korlátozta.

Az Európai Parlament 2016. április 14-én pályázati felhívást tett közzé gépjárművezetői feladatok ellátására szerződéses alkalmazottként felvehető pályázók adatbázisának összeállítása céljából. E felhívás IV. címe akként rendelkezett, hogy a felvétel feltétele „2. nyelvként” „[a]z angol, francia vagy német nyelv kielégítő [...] ismerete”. A Parlament álláspontja szerint e korlátozás megfelelt azon szolgálati érdekeknek, amely szükségessé teszi, hogy „az újonnan felvett alkalmazottak haladéktalanul el tudják látni feladataikat, és képesek legyenek hatékonyan kommunikálni mindennapi munkavégzésük során”, mivel e három nyelv alkotja az ezen intézmény által legszélesebb körben használt nyelveket. A pályázóknak az Európai Személyzeti Felvételi Hivatal (EPSO) honlapján kizárólag e három nyelven megtalálható elektronikus jelentkezési formanyomtatvány alkalmazásával kell benyújtaniuk pályázatukat.

Az érintett kiválasztási eljárásban a pályázók és az EPSO közötti kommunikációban használatos nyelvek kiválasztásának korlátozásáról szólva a Bíróság megállapította: nem zárható ki, hogy a pályázókat ekként megfosztották attól a lehetőségtől, hogy pályázatuk benyújtására az Unió – választásuk szerinti – hivatalos nyelvét alkalmazzák, és ezért nyelven alapuló eltérő bánásmódot alkalmaztak velük szemben. Ebben az összefüggésben a Bíróság emlékeztetett többek között arra, hogy az 1/58 rendelet²³¹ 2. cikkének megfelelően azok az okmányok, amelyeket a tagállamok valamelyikének joghatósága alá tartozó személy az uniós intézményeknek küld, a feladó választása szerint az e rendelet 1. cikkében említett hivatalos nyelvek bármelyikén készülhetnek. Az Unió nyelvi sokfélesége – amelynek fontosságára az EUSZ 3. cikk (3) bekezdésének negyedik albekezdése, valamint a Charta 22. cikke emlékeztet – tiszteletben tartásának elengedhetetlen alkotóelemeként alapvető jelleggel bír azon jog, hogy az Unió hivatalos nyelvei közül ki lehessen választani az intézményekkel folytatott levélváltásaikban használandó nyelvet. Azonban az Unió személyi állományának kiválasztására irányuló eljárásokban az intézmények korlátozásokat írhatnak elő a hivatalos nyelvek használata tekintetében, amennyiben ezeket a korlátozásokat – az Európai Unió tisztviselői személyzeti szabályzata (a továbbiakban: személyzeti szabályzat) 1d. cikke (6) bekezdésének megfelelően, amelyet a szerződéses

231| A 2013. május 13-i 517/2013/EU tanácsi rendelettel (HL 2013. L 158., 1. o.) módosított, az Európai Gazdasági Közösség által használt nyelvek meghatározásáról szóló, 1958. április 15-i 1. tanácsi rendelet (HL 1958. 17., 385. o.; magyar nyelvű kiadás 1. fejezet, 1. kötet, 3. o.).

alkalmazottakra az egyéb alkalmazottakra vonatkozó alkalmazási feltételek (EAAF)²³² 80. cikkének (4) bekezdése rendel alkalmazni – valamely jogszerű és közérdekű személyzeti politikai cél objektív és észszerű okokkal igazolja, továbbá amennyiben azok arányosak az elérni kívánt céllal. Márpedig ebben az ügyben az Európai Parlament nem terjesztett elő olyan indokot, amely alkalmas olyan jogszerű és közérdekű cél létezésének bizonyítására, amely a kommunikációban használatos nyelv kiválasztásának kizárólag az angol, a francia és a német nyelvre való korlátozását igazolja.

A második nyelv kiválasztásának a kiválasztási eljárás céljából e három nyelvre történő korlátozásáról szólva a Bíróság megállapította: azokat a pályázókat, akiknek a nyelvismerete nem tette lehetővé e követelmény teljesítését, még akkor is megfosztották attól a lehetőségtől, hogy részt vegyenek ebben a kiválasztási eljárásban, ha – az EAAF 82. cikke (3) bekezdésének e) pontjában előírt feltételekre tekintettel – rendelkeztek az Unió legalább két hivatalos nyelvének kielégítő szintű ismeretével. E korlátozás a nyelven alapuló eltérő bánásmódot képezhet. Noha a szolgálati érdek jogszerű és közérdekű célként szükségessé teheti, hogy a felvett személyek konkrét nyelvismerettel rendelkezzenek, a kiválasztási eljárás nyelvhasználati szabályait korlátozó – és a kiválasztási eljárással összefüggésben széles mérlegelési jogkörrel rendelkező – intézmény feladata azonban annak bizonyítása, hogy ez a korlátozás valóban megfelel a felvett személyek által majdan ellátandó feladatokkal kapcsolatos valós igényeknek; e korlátozásnak arányosnak kell lennie ezzel az érdekel, és annak olyan egyértelmű, objektív és kiszámítható szempontokon kell alapulnia, amelyek lehetővé teszik a pályázók számára, hogy megértsék e feltétel indokait, az uniós bíróságok számára pedig, hogy vizsgálják annak jogszerűségét.

Ebben az ügyben a Bíróság arra a következtetésre jutott, hogy a pályázati felhívás IV. címe mellett felhozott indokok önmagukban nem elégségesek annak megállapításához, hogy az Európai Parlamentnél betöltendő gépjárművezetői munkakör konkrétan az adott három nyelv egyikének, és nem az Unió valamely másik hivatalos nyelvének az ismeretét teszi szükségessé. Minthogy az Európai Parlament nem fogadott el az 1/58 rendelet 6. cikke alapján a nyelvhasználattal kapcsolatos belső szabályokat, nem lehet a felvett alkalmazottak által majdan konkrétan ellátandó munkakörre való tekintet nélkül állítani, hogy ez a három nyelv szükségszerűen a leghasznosabb az ezen intézményben meglévő valamennyi munkakör esetén. Azon körülményről szólva, hogy a felvett gépjárművezetők által ellátandó feladatok leírása szerint a gépjárművezetőknek elsősorban Brüsszelben, Luxembourgban és Strasbourgban, azaz olyan tagállamokban található három városban kell a feladataikat ellátniuk, amelyek hivatalos nyelvei között a francia és a német nyelv is szerepel, a Bíróság kimondta: ez nem elegendő a vitatott korlátozás igazolására. A Parlament ugyanis nem bizonyította, hogy a kiválasztási eljárás második nyelveként megjelölt egyes nyelvekre való korlátozást a betöltendő álláshelyek munkaköri sajátosságaira tekintettel objektív és észszerű okok igazolják, sem azt, hogy a nyelvek kiválasztása ezzel szemben miért ne vonatkozhatna más olyan hivatalos nyelvekre, amelyek esetlegesen relevánsak lehetnek ezekhez az álláshelyekhez.

Végül a pályázati felhívás megsemmisítésének következményeiről szólva a Bíróság megsemmisítette az e célra létrehozott adatbázist. A Bíróság álláspontja szerint a szóban forgó adatbázisba bekerülő pályázók semmiféle garanciát nem kaptak a felvételre, és így a szóban forgó adatbázisba való pusztán bekerülés nem keletkeztethet a megsemmisített pályázati felhívás hatásainak hatályukban való fenntartását megkövetelő jogos bizalmat. Az adatbázis megsemmisítése ugyanakkor semmiféle következménnyel nem járhat a már lezajlott esetleges felvételekre.

232| A 2013. október 22-i 1023/2013/EU, Euratom európai parlamenti és tanácsi rendelettel (HL 2013. L 287., 15. o.) módosított, az Európai Községek tisztviselőinek személyzeti szabályzatáról, egyéb alkalmazottainak alkalmazási feltételeiről, valamint a Bizottság tisztviselőire ideiglenesen alkalmazandó különleges intézkedések bevezetéséről szóló, 1968. február 29-i 259/68/EGK, Euratom, ESZAK tanácsi rendelet (HL 1968. L 56., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 1. fejezet, 2. kötet, 5. o.; helyesbítés: HL 2007. L 248., 26. o., HL 2016. L 289., 21. o.).

A 2019. március 26-i **Bizottság kontra Olaszország** ítéletben (C-621/16 P, [EU:C:2019:251](#)) a Bíróság nagytanácsa fellebbezés alapján helybenhagyta a Törvényszék azon ítéletét,²³³ amelyben a Törvényszék a személyzeti szabályzat 1d. és 28. cikke, e személyzeti szabályzat III. melléklete 1. cikkének (2) bekezdése, valamint az 1/58/EGK tanácsi rendelet 1. cikke alapján megsemmisítette az Európai Személyzeti Felvételi Hivatal (EPSO) tanácsosi tartaléklista létrehozására irányuló két nyíltversenyvizsga-felhívását. E felhívások a versenyvizsga második nyelveként választható és az EPSO-val folytatott kommunikációban használatos nyelveket az angol, a francia és a német nyelvre korlátozták.

Először, az elsőfokú keresetek elfogadhatóságáról szólva a Bíróság emlékeztetett arra, hogy a megsemmisítés iránti keresetnek az intézmények által elfogadott valamennyi olyan rendelkezéssel szemben – függetlenül azok formájától – nyitva kell állnia, amelyek kötelező joghatások kiváltására irányulnak. Ezután a Bíróság kimondta: a Törvényszék helytállóan állapította meg, hogy a vitatott versenyvizsga-felhívások – jogi jellegükre tekintettel – nem a nyílt versenyvizsgákra vonatkozó szabályzat megerősítő aktusait, illetve pusztán annak végrehajtására irányuló aktusait, hanem olyan aktusokat képeznek, amelyek „a szóban forgó versenyvizsgák nyelvhasználati szabályai tekintetében kötelező joghatásokat” keletkeztetnek, és ezért megtámadható aktusnak minősülnek. E tekintetben a Bíróság pontosította: a versenyvizsga megszervezésére a felhívás az irányadó, amelynek alapvető elemeit – így például a betöltendő beosztás sajátos jellege miatt megkövetelt nyelvismeretet – a tisztviselők személyzeti szabályzatának III. mellékletében szereplő rendelkezéseknek megfelelően kell előírni. E versenyvizsga-felhívás a konkrét versenyvizsgának a kinevezésre jogosult hatóság által rögzített céltól függő „szabályozási keretét” állapítja meg, és így kötelező joghatásokat vált ki. A versenyvizsga-felhívás jogi jellegének ezt az értékelését ebben az ügyben alátámasztotta a nyílt versenyvizsgákra vonatkozó, az EPSO által elfogadott szabályzatnak, valamint maguknak a vitatott versenyvizsga-felhívásoknak a szövege is.

Másodszor, a Törvényszék által végzett bírósági felülvizsgálat elvégzéséről és intenzitásáról szólva a Bíróság emlékeztetett: az uniós intézményeknek széles mérlegelési jogkörrel kell rendelkezniük szervezeti egységeik kialakítása, és különösen a betöltendő beosztások igényeinek megfelelő alkalmassági szempontok meghatározása, valamint – e szempontok és a szolgálati érdek függvényében – a versenyvizsgák megszervezése feltételeinek és részletes szabályainak meghatározása terén. Kötelező jelleggel korlátozza azonban e mérlegelési jogkört a személyzeti szabályzat 1d. cikke, amely tiltja a nyelven alapuló megkülönböztetést, és azt írja elő, hogy a valamely versenyvizsgával kapcsolatos nyelvhasználati szabályoknak korlátozott számú hivatalos nyelvre való korlátozásából eredő, a nyelven alapuló eltérő bánásmód csak akkor elfogadható, ha ez a korlátozás objektív módon igazolható és arányos a szolgálat valós igényeivel. Ezen túlmenően, a konkrét nyelvismerettel kapcsolatos bármely feltételnek olyan egyértelmű, objektív és kiszámítható szempontokon kell alapulnia, amelyek lehetővé teszik a pályázók számára, hogy megértsék e feltétel indokait, az uniós bíróságok számára pedig, hogy vizsgálják annak jogszerűségét.

Amennyiben a korlátozás jogszerűsége annak igazoltságától és arányosságától függ, a Törvényszék ebben az ügyben helytállóan vizsgálta különösen azt a kérdést, hogy a vitatott versenyvizsga-felhívások, a nyílt versenyvizsgákra vonatkozó szabályzat vagy akár a Bizottság által nyújtott bizonyítékok tartalmazzak-e olyan „konkrét adatokat”, amelyek alapján objektíve megállapítható egy olyan szolgálati érdek fennállása, amely igazolhatja ebben az ügyben a versenyvizsga második nyelve kiválasztásának korlátozását. A Törvényszéknek ugyanis nem csupán a hivatkozott bizonyítékok tárgyi valóságosságát, megbízhatóságát és koherenciáját kell vizsgálnia, hanem azt is, hogy e bizonyítékok képezik-e az adott összetett helyzet értékeléséhez figyelembe veendő összes adatot, valamint hogy alátámasztják-e a belőlük levont következtetéseket.

233| A Törvényszék 2016. szeptember 15-i **Olaszország kontra Bizottság** ítélete (T-353/14 és T-17/15, [EU:T:2016:495](#)).

Végül, harmadszor, a pályázók és az EPSO közötti kommunikációban használatos nyelvek kiválasztásának korlátozásáról szólva a Bíróság megállapította: a Törvényszék tévesen ítélte úgy, hogy az 1/58 rendelet az irányadó az EPSO és a versenyvizsgák pályázói közötti kommunikációnak a hivatalos nyelvekkel kapcsolatban előírt bármiféle korlátozására. E tekintetben a Bíróság azt állapította meg, hogy igaz ugyan, hogy az Olaszország kontra Bizottság ítéletben (C-566/10 P)²³⁴ azt mondta ki, hogy mivel nincsenek a tisztviselőkre és egyéb alkalmazottakra alkalmazandó külön szabályozási rendelkezések a szóban forgó versenyvizsga-felhívásokkal érintett intézmények eljárási szabályzataiban, az ezen intézmények, valamint tisztviselőik és alkalmazottaik közötti viszonyok nincsenek teljesen kizárva az 1/58. sz. rendelet hatálya alól; azonban e megállapítás nem az EPSO és a pályázók közötti kommunikáció nyelvére, hanem e versenyvizsga-felhívások közzétételi nyelvére vonatkozik. Ezért az Unió személyi állományának kiválasztására irányuló eljárásokban a személyzeti szabályzat 1d. cikkének (6) bekezdése alapján megengedhető az eltérő bánásmód a versenyvizsgák nyelvhasználati szabályait illetően. Azonban a Bíróság ebben az ügyben kimondta: a Törvényszék helyesen jutott arra a következtetésre, hogy a kommunikáció nyelvei kiválasztásának igazolása céljából előterjesztett indokok nem igazolhatták – a személyzeti szabályzat 1d. cikkének (1) és (6) bekezdése értelmében – az EPSO-val folytatott kommunikáció nyelvei kiválasztásának korlátozását, mivel a vitatott versenyvizsga-felhívások nem tartalmazták, mely objektív módon ellenőrizhető tényezőkhöz alapult ez a korlátozás, amelynek a szolgálat valós igényeihez képest arányosnak kell lennie.

A 2019. december 19-i **HK kontra Bizottság** ítéletben (C-460/18 P, [EU:C:2019:1119](#)) a Bíróság hatályon kívül helyezte a Törvényszék 2018. május 3-i HK kontra Bizottság ítéletét²³⁵ és *jogerősen határozott a jogvitáról, elutasítva egyrészt az Európai Bizottság özvegyi nyugdíj HK – mint a tisztviselő túlélő házastársa – számára történő nyújtását megtagadó határozatának megsemmisítése iránt a felperes által benyújtott keresetet, valamint az állítólagosan elszenvedett vagyoni és nem vagyoni kár megtérítése iránti keresetét.*

Ezen ügy a fellebbező azon kérelmére vonatkozott, hogy az Európai Bizottság 2015. április 11-én elhunyt tisztviselőjének – akivel a fellebbező 2014. május 9-én kötött házasságot – túlélő házastársaként özvegyi nyugdíjban részesüljön. A pár már 1994 óta együtt élt. A fellebbező egészségügyi problémái miatt rendszeresen kapott pénzt élettársától, és e problémák megakadályozták abban, hogy dolgozzon, vagy képzéseken vegyen részt.

A Bíróság legelőször is hatályon kívül helyezte a Törvényszéknek a fellebbező keresetét elutasító ítéletét azzal az indokkal, hogy a Törvényszék megsértette indokolási kötelezettségét. A Bíróság ezzel kapcsolatban pontosította, hogy a megtámadott ítélet indokolásából nem derül ki világosan és érthetően a Törvényszéknek a személyzeti szabályzat VIII. melléklete 17. cikkének első bekezdése szerint özvegyi nyugdíjra jogosult személyek meghatározásával kapcsolatos érvelése, aminek azon kérdés szempontjából van jelentősége, hogy a személyzeti szabályzat e rendelkezésének a hátrányos megkülönböztetés tilalma általános elvével való összhangjának vizsgálata céljából értékelt helyzetek összehasonlíthatók-e.

A Bíróság, miután úgy ítélte meg, hogy érdemben eldöntheti a jogvitát, megállapította, hogy a Bizottság joggal tagadhatta meg az özvegyi nyugdíjat a fellebbezőtől azzal az indokkal, hogy nem teljesíti az elhunyt tisztviselővel fennálló házasság minimális időtartamára vonatkozó feltételt, amelyet a személyzeti szabályzat VIII. melléklete 17. cikkének első bekezdése támaszt.

234| A 2012. november 27-i **Olaszország kontra Bizottság** ítélet (C-566/10 P, [EU:C:2012:752](#)).

235| T-574/16, nem tették közzé, [EU:T:2018:252](#).

A Bíróság rámutatott arra, hogy sem az, hogy e rendelkezés kizárja a hatálya alól a nem bejegyzett élettársakat, sem pedig az, hogy a házasság ilyen minimális időtartamát írja elő ahhoz, hogy a túlélő házastárs özvegyi nyugdíjban részesülhessen, nem nyilvánvalóan alkalmatlan a túlélő hozzátartozói nyugdíj céljához képest, és nem sérti a hátrányos megkülönböztetés tilalmának általános elvét sem.

A Bíróság szerint az özvegyi nyugdíjhoz való jog nem függ a házastársnak az elhunyt tisztviselőtől való, esetleges pénzügyi függőségétől. E nyugdíj jogosultjának viszont olyan polgári jogviszonyban – mint a házasság vagy bizonyos feltételek esetén a bejegyzett élettársi kapcsolat – kellett állnia az elhunyt tisztviselővel, amely közöttük jogok és kötelezettségek összességét keletkeztette.

A Bíróság kifejtette, hogy e feltételek között szerepel többek között az, hogy a túlélő élettárs egy tagállam vagy egy tagállam hatáskörrel rendelkező hatósága által elismert hivatalos okiratot mutat be, amely igazolja élettársi jogállásukat, és hogy a pár a tagállamban nem léphetett törvényes házasságra.

A Bíróság ezért úgy ítélte meg, hogy az olyan életközösség, mint a nem bejegyzett élettársi kapcsolat, amely főszabály szerint nem képezi törvény által meghatározott jogállás tárgyát, nem felel meg a szükséges

feltételeknek, és így az özvegyi nyugdíj tekintetében a nem bejegyzett élettársak nincsenek a házas személyekhez, sem pedig az említett nyugdíjra való jogosultsághoz előírt feltételeknek megfelelő, bejegyzett élettársi kapcsolatot létesítő személyekhez hasonló helyzetben.

A Bíróság továbbá kimondta, hogy a visszaélések, vagy akár a csalás elleni küzdelem érdekében az uniós jogalkotó mérlegelési mozgásterrel rendelkezik az özvegyi nyugdíjra való jogosultság megállapítása során, és azon feltételnek, miszerint a házasságnak legalább egy éve fenn kell állnia ahhoz, hogy a túlélő házastárs özvegyi nyugdíjban részesüljön, az a célja, hogy biztosítsa az érintett személyek közötti kapcsolatok valóságát és stabilitását.

A Bíróság arra a következtetésre jutott, hogy a vagyoni és nem vagyoni kár megtérítése iránti keresetet mint megalapozatlant szintén el kell utasítani, mivel a fellebbező erre irányuló kereseti kérelmei szoros kapcsolatban állnak a megsemmisítés iránti kérelemmel, amelyet a Bíróság mint megalapozatlant elutasított.

C | A Bíróság hivatalának tevékenysége 2019-ben

Marc-André Gaudissart, hivatalvezető-helyettes

Jóllehet a Bíróság Hivatalára bízott feladatok sokfélék és változatosak, többek között azon különleges helyénél fogva, amelyet a Hivatal olyan többnyelvű igazságszolgáltatási intézmény szervezetében foglal el, mint az Európai Unió Bírósága, valamint azon összekötő szerep folytán, amelyet egyrészt a tagállami bíróságok és a felek képviselői, másrészt pedig az intézmény kabinetjei és szervezeti egységei között tölt be, a Hivatal elsődleges feladata természetesen abból áll, hogy gondoskodjék az eljárások megfelelő lefolytatásáról és az igazságszolgáltatási fórum elé kerülő ügyek pontos kezeléséről, attól kezdve, hogy az eljárást megindító iratot bejegyezték a Hivatal nyilvántartásába, egészen addig, hogy az eljárást befejező határozatot kézbesítik a feleknek vagy a kérdést előterjesztő bíróságnak. Az érkezett és a Bíróság által befejezett ügyek száma ezért közvetlenül kihat a Hivatal munkaterhére és azon képességére, hogy megfeleljen a legváltozatosabb területeken vele szemben támasztott kihívásoknak.

Mivel az elmúlt évet mind az érkezett ügyek, mind pedig a befejezett ügyek tekintetében ismét nagyon feszített ütem jellemezte, az alábbi sorok alapvetően a fő statisztikai tendenciák áttekintésével, nem pedig a Hivatal által ellátott egyéb feladatokkal foglalkoznak, még ha ez utóbbi feladatok mozgósították is a Hivatal erőforrásainak nem elhanyagolható részét 2019-ben, különösen a személyes adatok védelmével összefüggő, az eljárási szabályzatból eredő követelmények tiszteletben tartása keretében, illetve egy integrált ügykezelési rendszer kialakítása vonatkozásában folyamatban lévő munkák és gondolkodás kapcsán.

I. Az érkezett ügyek

Miközben azt gondolhattuk, hogy 2018-ban történelmi léptékű felső határt értünk el azzal, hogy egyetlen év alatt nem kevesebb mint 849 ügy érkezett, a statisztikák ismét rációfoltok minden előrejelzésre, hiszen az elmúlt évben ismét mintegy 14%-kal nőtt az érkezett ügyek száma, amennyiben **2019-ben** nem kevesebb mint **966 ügyet nyújtottak be a Bíróságra**. Soha nem került ilyen számú ügy az igazságszolgáltatási fórum elé! Mint a megelőző két évben is, a növekedés nagymértékben azzal magyarázható, hogy ismét emelkedett az előzetes döntéshozatal iránti kérelmek száma – 641 kérelemmel ugyanis ezek az ügyek képezik a 2019-ben érkezett összes ügy kétharmadát... és több mint kétszeresét teszik ki annak, ahány előzetes döntéshozatal iránti kérelmet tíz évvel korábban a Bíróság elé terjesztettek (2009-ben 302 előzetes döntéshozatal iránti kérelem érkezett)! –, viszont azzal is, hogy érezhetően emelkedett a fellebbezések száma. A fellebbezések, az ideiglenes intézkedés tárgyában hozott határozat elleni fellebbezések és a beavatkozás tárgyában hozott határozat elleni fellebbezések ugyanis 266 üggyel több mint a 27%-át teszik ki a 2019-ben érkezett ügyeknek (szemben az előző évben tapasztalt valamivel több mint 23%-kal). E növekedés nagyrészt a Törvényszék által 2018-ban hozott határozatok magas számával magyarázható, amely különösen az erőforrásainak növekedésével függ össze.

A kötelezettségszegés megállapítása iránti keresetek száma a 2019-ben érkezett 35 üggyel – szemben az előző évi 57-tel – jelentős visszaesést mutatott, e szakaszban viszont korai lenne következtetéseket levonni e megállapításból, mivel az ilyen keresetek számának csökkenése betudható lehet az elmúlt év sajátos intézményi kontextusának is, amelyet többek között a „Juncker” Bizottság megbízatásának lejárta és olyan új Bizottság felállása jellemezett, amely lehet, hogy az elődjéhez képest eltérő megközelítést alkalmaz a peres eljárásokat illetően. Végül az elmúlt év meghatározó eseményét képezi, hogy a Számvevőszék keresetet nyújtott be az Európai Unió működéséről szóló szerződés 286. cikkének (6) bekezdése alapján, valamint hogy

az Európai Parlament ugyanezen szerződés 218. cikkének (11) bekezdése alapján vélemény iránti olyan kérelmet terjesztett elő (1/19), amely többek között arra vonatkozik, hogy összeegyeztethető-e a Szerződésekkel az Európa Tanács nőikkel szembeni erőszak és a kapcsolati erőszak elleni küzdelemről és azok megelőzéséről szóló egyezményének (Isztambuli Egyezmény) az Unió általi megkötése.

Ami az előzetes döntéshozatal iránti kérelmeket illeti, megállapíthatjuk, hogy 2019-ben kivétel nélkül az összes tagállam bíróságai kezdeményezték a Bíróság eljárását. Mint 2018-ban, még mindig Németország, Olaszország és Spanyolország helyezkedik el a 2019-ben teljesített előzetes döntéshozatalra utalások „földrajzi” megoszlásának élmezőnyében – az első esetben 114, a második esetben 70, a harmadik esetben pedig 64 előzetes döntéshozatal iránti, az elmúlt év során e tagállamok bíróságai által benyújtott kérelemmel –, az érdeklődőknek azonban leginkább az tűnik majd fel, hogy milyen számú kérelmet terjesztettek elő azon államok bíróságai, amelyek 2004-ben, 2007-ben vagy 2013-ban csatlakoztak az Unióhoz, valamint az, hogy az Egyesült Királyságból érkező előzetes döntéshozatal iránti kérelmek száma annak ellenére is viszonylag magas (18), hogy e tagállam úgy döntött, hogy kilép az Európai Unióból.

A 2019-ben előterjesztett 49, illetőleg 39 előzetes döntéshozatal iránti kérelemmel ugyanis Románia és Lengyelország a negyedik és az ötödik helyet foglalja el az előzetes döntéshozatalra utalások földrajzi megoszlásának sorrendjében – megelőzve olyan alapító államokat, mint Belgium, Franciaország vagy Hollandia (amelyek bíróságai az első esetben 38, a második esetben 32, a harmadik esetben pedig 28 alkalommal fordultak a Bírósághoz 2019-ben) –, míg szintén számottevő növekedést mutatott a bolgár (24 kérelem), a horvát (10 kérelem), a lett (12 kérelem), a szlovák (10 kérelem) vagy a szlovén (5 kérelem) bíróságoktól érkező kérelmek száma. E fejlemény kétségbevonhatatlanul tanúsítja a Bíróság által az összes tagállam bíróságaival kialakított párbeszéd életképességét, még akkor is, ha e párbeszéd időnként rejtett aggodalmakra ad alapot, mivel a Bíróság elé terjesztett bizonyos kérdések olyan érzékeny tárgykörökre vonatkoznak, mint a jogállamiság azon alapvető szabályainak és elveinek a tagállamok általi tiszteletben tartása, amelyek a bírák kinevezésének módját vagy a nyugdíjkorhatárakat, a független és pártatlan fegyelmi eljárások létezését, vagy akár a menedékkérők vagy a nemzetközi védelmi rendszer kedvezményében részesülő személyek részére nyújtott minimális garanciákat szabályozzák.

Ezen túlmenően a 2019-ben akár előzetes döntéshozatal iránti kérelem útján, akár pedig közvetlen keresetek vagy fellebbezések keretében a Bíróság elé terjesztett ügyek nagyon széles skálájú területeket fedtek le, ami az uniós jog által szabályozott területek gazdagságát és sokszínűségét tükrözi, kezdve a minimális pihenőidőknek és egyenlő díjazásnak a hasonló helyzetben lévő férfi és női munkavállalók részére történő kötelező biztosításával, a légi járatok törlése vagy jelentős késése esetén a légi utasoknak nyújtandó kártalanításon át egészen annak szükségességéig, hogy megfelelő tájékoztatást nyújtsanak a nyilvánosságnak bizonyos növényvédő szerek forgalomba hozatala előtt, vagy akár azon követelményig, hogy megfelelő tájékoztatást nyújtsanak a fogyasztóknak az általuk megvásárolt élelmiszerek összetétele vagy pontos földrajzi eredete tárgyában. Mint ugyanakkor 2018-ban, még mindig az a háromelemű együttes kerül a dobogó legfelső fokára, amelyet a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térséggel (105 új ügy), az adózással (74 ügy), valamint a szellemi és ipari tulajdonnal kapcsolatos ügyek (szintén 74 ügy) alkotnak. A 2019. év elején nagyszámú fellebbezést is benyújtottak a Törvényszék által 2018 decemberében az állami támogatások és a verseny területén hozott ítéletekkel szemben, ami magyarázatot ad az e két területtel kapcsolatos ügyek különösen magas számára (az előbbi esetben 59, az utóbbi esetben pedig 42 új ügy).

Végül ki kell emelni, hogy az elmúlt évet az eljárás gyorsítása iránti kérelmek jelentős száma is jellemezte, amennyiben a gyorsított eljárás lefolytatását nem kevesebb mint 58 ügyben kérték (szemben a 2018. évi 36 üggyel és a 2017. évi 31 üggyel), a sürgősségi előzetes döntéshozatali eljárás lefolytatását pedig mintegy húsz ügyben kérték (vagy indítványozták) (vagyis eggyel több esetben, mint az előző évben, és öttel több esetben, mint 2017-ben). Jóllehet e kérelmeknek nem minden esetben adtak helyt, e kérelmek alapján a Bíróság mégis kénytelen volt minden egyes ügyben rövid határidőn belül megvizsgálni a hivatkozott

körülményeket, annak értékelése érdekében, hogy helye van-e, vagy sem, e két eljárás közül valamelyik megindításának. E vizsgálat konkrétan tizenegy ügyben a sürgősségi eljárás, három további ügyben pedig a gyorsított eljárás lefolytatását eredményezte.

II. A befejezett ügyek

Jóllehet az elmúlt év során érkezett ügyek száma különösen magas volt, ezt az emelkedést szerencsére ismét enyhítette a befejezett ügyek minden eddiginél magasabb száma. A Bíróság ugyanis **2019-ben 865 ügyet befejezve** új rekordot állított fel, azzal, hogy a korábbi rekord az előző évből származik, a Bíróság által 2018-ban befejezett 760 üggyel. E számadat mintegy 14%-os növekedést jelent!

Anélkül, hogy itt belebocsátkoznánk a 2019-ben befejezett ügyek részleteibe és ezen ügyek jelentőségébe – e tekintetben utalunk az ítélkezési gyakorlatnak a jelen fejezet második részében ismertetett fejleményeire –, három olyan körülmény van, amelyek az alábbiakban ismertetett számadatok és statisztikák áttekintése során különösen szembetűnők lehetnek az Olvasó számára.

Az első körülmény vitathatatlanul ahhoz kapcsolódik, hogy a 2019-ben befejezett ügyek teljes számán belül magas hányadot tesznek ki a végzések. Amíg 2018-ban a Bíróság 218 végzést hozott, addig 2019-ben a végzések száma valamennyi kategóriában összesítve 293 lett. E növekedés két tényezőn alapul.

Egyrészt azzal magyarázható, hogy a Bíróság gyakrabban él mindazon lehetőségekkel, amelyeket a Bíróság elé terjesztett keresetek rövid időn belüli elbírálása érdekében az eljárási szabályzat, különösen pedig annak 99. cikke kínál, amely lehetővé teszi a Bíróság számára, hogy indokolt végzéssel gyors választ adjon az előzetes döntéshozatal céljából elé terjesztett kérdésekre, amennyiben e kérdések azonosak egy olyan kérdéssel, amelyről a Bíróság már határozatot hozott, vagy az ilyen kérdésre a válasz egyértelműen levezethető az ítélkezési gyakorlatból, vagy ha az ilyen kérdésre adandó válasz nem enged teret semmilyen észszerű kétségnek (így a Bíróság 2019-ben nem kevesebb mint 57 ügyet fejezett be e rendelkezés alapján).

E növekedés másrészt ahhoz kapcsolódik, hogy 2019. május 1-jén hatályba lépett a 2019. április 17-i (EU, Euratom) 2019/629 európai parlamenti és tanácsi rendelet,¹ amely a fellebbezések bizonyos kategóriáinak előzetes megengedhetővé nyilvánítására irányuló olyan új mechanizmust alakított ki, amely azzal a hatással jár, hogy lehetővé teszi a Bíróság számára, hogy az ilyen fellebbezéseket egészben vagy részben csak abban az esetben nyilvánítsa megengedhetővé, ha azok az uniós jog egységessége, koherenciája vagy fejlődése szempontjából jelentős kérdést vetnek fel. Mivel a Bíróság megítélése szerint e feltétel nem teljesült – vagy legalábbis a fellebbezők azt nem támasztották kellőképpen alá –, a Bíróság 2019-ben nagyszámú (27) végzést hozott a fellebbezés meg nem engedhetősége tárgyában, ami hozzájárult az eljárást befejező végzések számának növekedéséhez.

Másfelől utalunk az eljárási szabályzat azon 182. cikke alkalmazásának első esetére is, amely lehetővé teszi a Bíróság számára, hogy valamely fellebbezést nyilvánvalóan megalapozottnak nyilvánítson, amennyiben a Bíróság már határozatot hozott egy vagy több olyan jogkérdésről, amelyek megegyeznek a fellebbezésben felhozott jogalapokkal.

1| HL L 111., 2019. április 25., 1. o.

Ami a befejezett ügyek ítélkező testületek szerinti megoszlását illeti, meg kell említeni a Bíróság teljes ülése által 2019. április 30-án azzal kapcsolatban kiadott véleményt, hogy összeegyeztethető-e az uniós joggal az egyrészről Kanada, másrészről az Európai Unió és tagállamai közötti átfogó gazdasági és kereskedelmi megállapodásban előírt, a beruházók és az államok közötti vitarendezési mechanizmus (ISDS), továbbá ki kell emelni, hogy jelentős arányt képviselnek azok a határozatok, amelyeket a Bíróság nagytanácsa hozott, amely 2019-ben nem kevesebb mint 82 ügyet fejezett be. A három bíróból álló tanácsok által hozott határozatok növekvő aránya is külön említést érdemel. A Bíróság három bíróval eljáró tanácsai ugyanis 2019-ben nem kevesebb mint 351 ügyet fejeztek be ítélettel vagy végzéssel, szemben a 2018. évi 251 üggyel. E jelentős növekedés – amelyet nagy munkateherrel jellemezhető környezetben sikerült elérni – részben a Bíróság azon szándékával magyarázható, hogy nagyobb súlyt fektessen ezen ítélkező testületek munkájára azáltal, hogy eléjük utalja azokat az ügyeket, amelyek erre alkalmasak, adott esetben ezen utalással együtt indítvány ismertetését kérve, ami azelőtt ritkábban fordult elő azon ügyek esetében, amelyeket ilyen testületek elé utaltak. Az öt bíróból álló tanácsok által 2019-ben hozott határozatok aránya enyhén emelkedett, amennyiben ezen ítélkező testületek az elmúlt év során 343 ügyet fejeztek be, szemben az előző évi 323 üggyel.

Végül, az eljárások időtartamát illetően ki kell emelni, hogy ez az időtartam összességében véve változatlan maradt, sőt még csökkent is annak ellenére, hogy az ügyek száma jelentősen nőtt. Az előzetes döntéshozatali ügyek elbírálásának átlagos időtartama ugyanis 2019-ben 15,5 hónap volt (a sürgősségi előzetes döntéshozatalra utalt ügyek esetében pedig 3,7 hónap) – szemben a 2018. évi 16 hónappal, illetve 3,1 hónappal –, míg a közvetlen keresetek esetében 19,1 hónap (szemben a 2018. évi 18,8 hónappal), a fellebbezések esetében pedig 11,1 hónap (szemben a korábbi 13,4 hónappal) volt az átlagos elbírálási időtartam. Mint azt fentebb is kiemeltük, ezek az eredmények nagy részben annak köszönhetők, hogy a Bíróság gyakrabban határoz végzéssel, különösen a szellemi és ipari tulajdon területén, ahol nagyszámú fellebbezés került elutasításra, akár a Bíróság eljárási szabályzatának 170a. cikke vagy 170b. cikke alapján (a fellebbezések megengedhetővé nyilvánításának új mechanizmusa), akár pedig annak 181. cikke alapján.

III. A folyamatban maradt ügyek

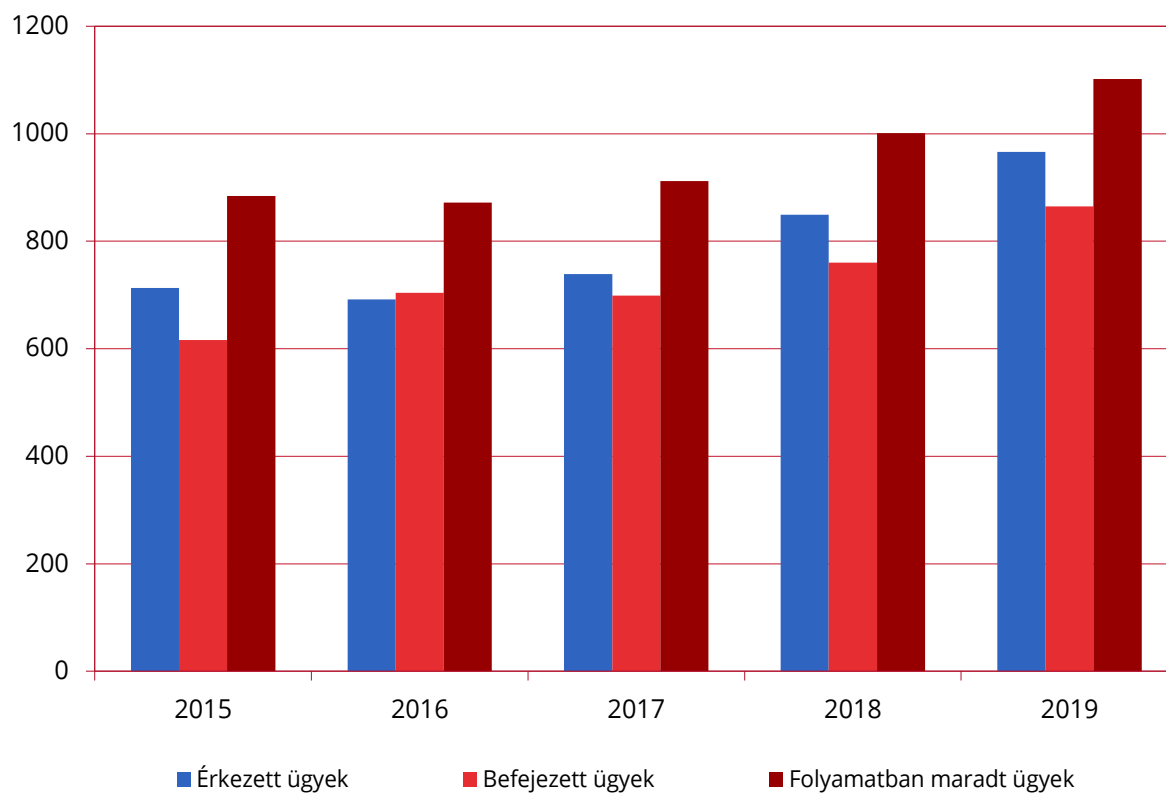
A 2019-ben érkezett ügyek számában tapasztalt, a befejezett ügyek számának mégoly jelentős növekedésénél is nagyobb mértékű emelkedés értelemszerű következményeként az előző évhez képest emelkedett a folyamatban maradt ügyek száma is, amennyiben az **2019. december 31-én 1102 ügyet** tett ki (az ügyek közötti összefüggés folytán történő egyesítéseket is figyelembe véve 1103 ügyet).

Többek között e kontextusban kell elhelyezni a fellebbezések előzetes megengedhetővé nyilvánítására irányuló mechanizmus 2019. május 1-jei hatálybalépését, valamint a Bíróság által az elmúlt év során az eljárási szabályzatán, továbbá az előzetes döntéshozatal iránti kérelmek előterjesztésére vonatkozóan a nemzeti bíróságok részére összeállított Ajánlásokon, valamint a Bíróság elé terjesztett ügyekre vonatkozóan a felek részére összeállított Gyakorlati útmutatón átvezetett módosításokat. E módosítások, amelyek tartalmát a jelen fejezet első része már ismertette, arra irányulnak, hogy egyértelművé tegyék, kiegészítsék vagy egyszerűsítsék a Bíróság előtti eljárásokat szabályozó rendelkezéseket, valamint pontosítsák azon kapcsolatok kereteit, amelyeket a Bíróság a nemzeti bíróságokkal és a felek képviselőivel tart fenn. E módosításoknak lehetővé kell tenniük a Bíróság számára, hogy bizonyos mértékig keretek között tartsa az elé kerülő ügyek számának emelkedését, azon egyéb intézkedések sérelme nélkül, amelyekre a Bíróság a növekedési tendencia további folytatódása esetén idővel javaslatot tehet annak érdekében, hogy egyszerűsítse bizonyos ügyek elbírálását, vagy helyreállítsa a Bíróság és a Törvényszék hatáskörei közötti egyensúlyt.

D | A Bíróság igazságügyi statisztikái

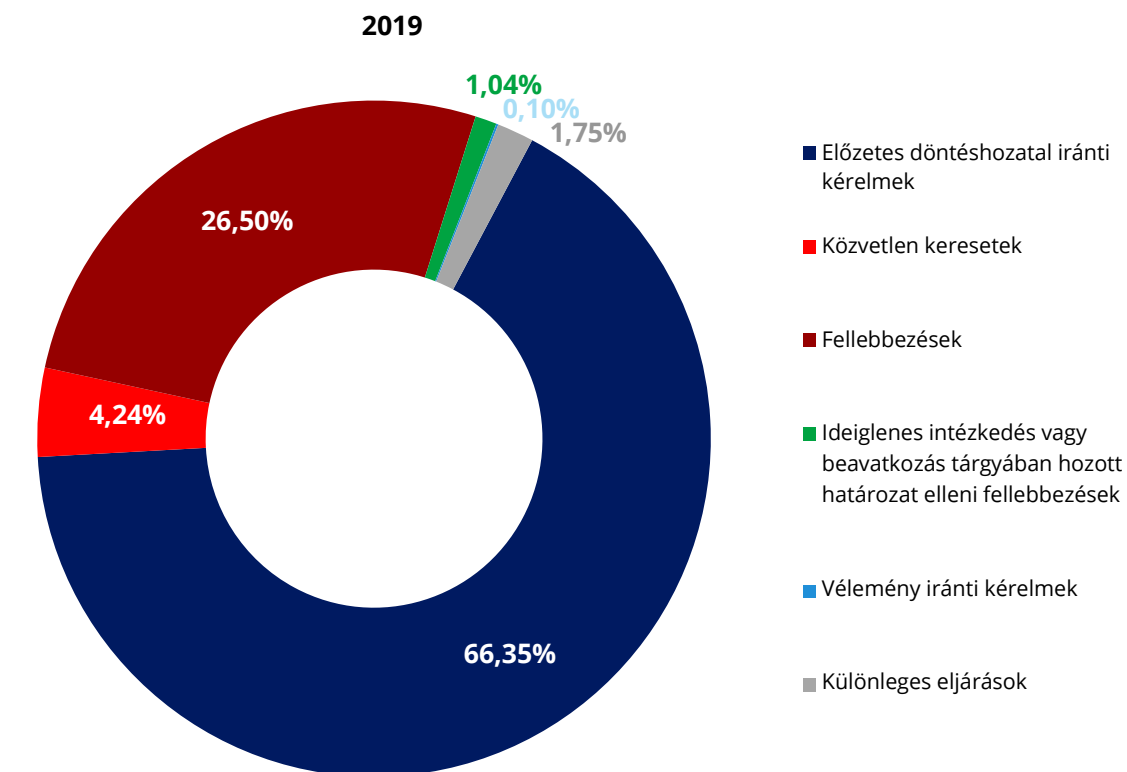
I. A Bíróság tevékenysége általában – Érkezett, befejezett és folyamatban maradt ügyek (2015–2019)	161
II. Érkezett ügyek – Az eljárások jellege (2015–2019)	162
III. Érkezett ügyek – A kereset tárgya (2015–2019)	163
IV. Érkezett ügyek – A kereset tárgya (2019)	164
V. Érkezett ügyek – Előzetes döntéshozatal iránti kérelmek tagállamonként (2015–2019)	165
VI. Érkezett ügyek – Tagállami kötelezettségszegés megállapítása iránti keresetek (2015–2019)	166
VII. Befejezett ügyek – Az eljárások jellege (2015–2019)	167
VIII. Befejezett ügyek – Ítéletek, vélemények, végzések (2019)	168
IX. Ítélettel, véleménnyel vagy ügydöntő végzéssel befejezett ügyek – Ítélező testület (2015–2019)	169
X. Ítélettel, véleménnyel vagy ügydöntő végzéssel befejezett ügyek – A kereset tárgya (2015–2019)	170
XI. Ítélettel, véleménnyel vagy ügydöntő végzéssel befejezett ügyek – A kereset tárgya (2019)	171
XII. Befejezett ügyek – Tagállami kötelezettségszegés megállapítása tárgyában hozott ítéletek: a határozat tartalma (2015–2019)	172
XIII. Befejezett ügyek – Fellebbezések: a határozat tartalma (2015–2019)	173
XIV. Befejezett ügyek – Az eljárások időtartama hónapokban (2015–2019)	174
XV. December 31-én folyamatban maradt ügyek – Az eljárások jellege (2015–2019)	175
XVI. December 31-én folyamatban maradt ügyek – Ítélező testület (2015–2019)	176
XVII. Gyorsított eljárások (2015–2019)	177
XVIII. Sürgősségi előzetes döntéshozatali eljárások (2015–2019)	178
XIX. Ideiglenes intézkedés iránti eljárások (2015–2019)	179
XX. Az alapokmány 58a. cikke szerinti fellebbezések (2019)	180
XXI. Az igazságszolgáltatási tevékenység általános alakulása (1952–2019) – Érkezett ügyek és ítéletek vagy vélemények	181
XXII. Az igazságszolgáltatási tevékenység általános alakulása (1952–2019) – Előzetes döntéshozatal iránti beérkezett kérelmek tagállamonként és évenként	183
XXIII. Az igazságszolgáltatási tevékenység általános alakulása (1952–2019) – Előzetes döntéshozatal iránti beérkezett kérelmek tagállamonként és bíróságokként	185
XXIV. Az igazságszolgáltatási tevékenység általános alakulása (1952–2019) – A tagállamokkal szemben kötelezettségszegés megállapítása iránt benyújtott keresetek	188
XXV. A Bíróság Hivatalának tevékenysége (2015–2019)	189

**I. A Bíróság tevékenysége általában –
Érkezett, befejezett és folyamatban maradt ügyek (2015–2019)**

	2015	2016	2017	2018	2019
Érkezett ügyek	713	692	739	849	966
Befejezett ügyek	616	704	699	760	865
Folyamatban maradt ügyek	884	872	912	1001	1102

II. Érkezett ügyek – Az eljárások jellege (2015–2019)

	2015	2016	2017	2018	2019
Előzetes döntéshozatal iránti kérelmek	436	470	533	568	641
Közvetlen keresetek	48	35	46	63	41
Fellebbezések	206	168	141	193	256
Ideiglenes intézkedés vagy beavatkozás	9	7	6	6	10
Vélemény iránti kérelmek	3		1		1
Különleges eljárások ¹	11	12	12	19	17
Összesen	713	692	739	849	966
Ideiglenes intézkedés iránti kérelmek	2	3	3	6	6

1) „Különleges eljárásnak” minősülnek a költségmentességre, a költségek megállapítására, az ítélet kijavítására, a mulasztási ítélet elleni ellentmondásra, a harmadik személy jogorvoslatára, az ítélet értelmezésére, a perújításra, az első főtanácsnok által a Törvényszék határozatának felülvizsgálata iránt előterjesztett indítvány vizsgálatára, a végrehajtás foganatosítására és a mentelmi ügyekre vonatkozó eljárások.

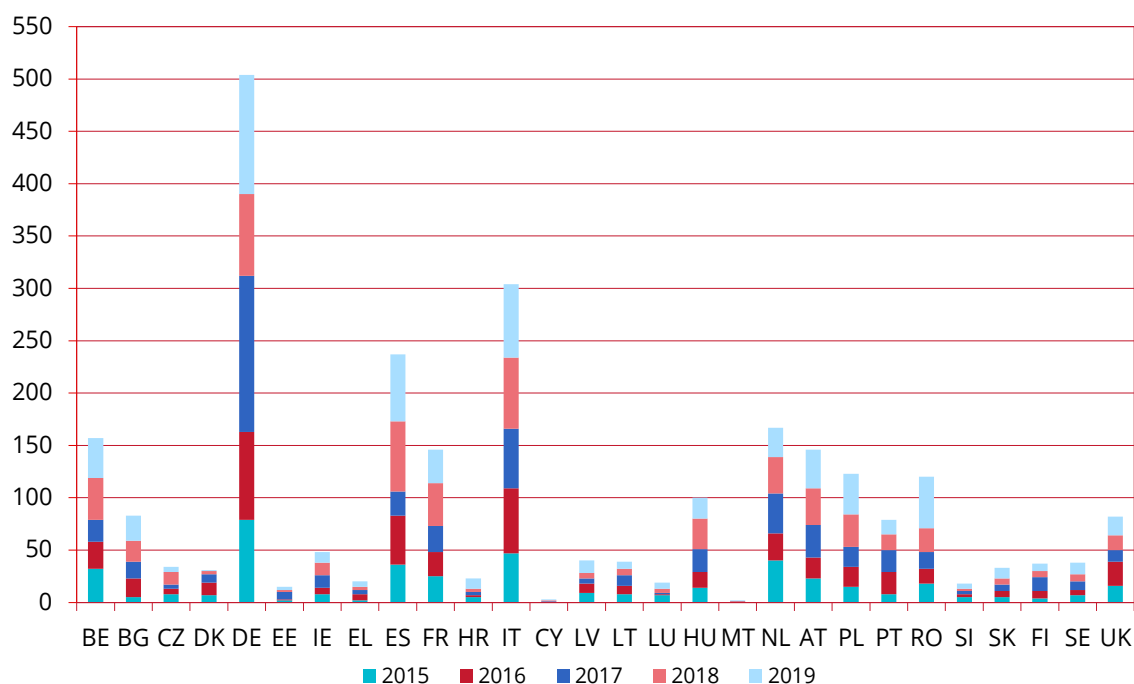
III. Érkezett ügyek – A kereset tárgya (2015–2019)

	2015	2016	2017	2018	2019
A szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség	53	76	98	82	106
Adózás	49	70	55	71	73
Állami támogatások	29	39	21	26	59
Áruk szabad mozgása	8	3	6	4	8
Az Európai Unió külső fellépése	3	4	3	4	4
Dokumentumokhoz való hozzáférés	7	6	1	10	5
Energia	1	3	2	12	6
Fogyasztóvédelem	40	23	36	41	73
Gazdaság- és monetáris politika	11	1	7	3	11
Gazdasági, társadalmi és területi kohézió	3		2		1
Intézményi jog	24	22	26	34	38
Iparpolitika	11	3	6	4	7
Jogszabályok közelítése	22	34	41	53	29
Kereskedelempolitika	15	20	8	5	10
Környezetvédelem	47	30	40	50	47
Közbeszerzések	26	19	23	28	27
Közegészség	10	1	1	4	6
Közös halászati politika	1	3	1	1	1
Közös kül- és biztonságpolitika	12	7	6	7	19
Kutatás, technológiai fejlesztés és úrkutatás	1	3	3	1	
Letelepedés szabadsága	12	16	8	7	8
Mezőgazdaság	17	27	14	26	24
Migráns munkavállalók szociális biztonsága	7	10	7	14	2
Oktatás, szakképzés, ifjúság és sport			2		
Pénzügyi rendelkezések (költségvetés, pénzügyi keret, saját források, a csalás elleni küzdelem...)	6	3	6	6	8
Szállítás	27	32	83	39	54
Szellemi és ipari tulajdon	88	66	73	92	74
Személyek szabad mozgása	15	28	16	19	41
Szociálpolitika	32	33	43	46	41
Szolgáltatásnyújtás szabadsága	24	15	18	37	12
Tengeren túli országok és területek társulása	1				
Tőke szabad mozgása	6	4	12	9	6
Uniós jogi elvek	13	11	12	29	33
Uniós polgárság	6	7	8	6	8
Új államok csatlakozása			1		
Választottbírói kikötés			5	2	3
Vállalkozások joga	1	7	1	2	3
Vámunió és Közös Vámtarifa	29	13	14	14	18
Vegyí anyagok regisztrálása, értékelése, engedélyezése és korlátozása (REACH-rendelet)	5	2	2	1	3
Versenyjog	40	35	8	25	42
EUM-Szerződés	702	676	719	814	910
Biztonsági ellenőrzés				1	
Lakosságvédelem				1	1
EAK-Szerződés				2	1
Uniós jogi elvek				1	1
EU-Szerződés				1	1
A tisztviselők személyzeti szabályzata		1	8	16	35
Eljárás	9	13	12	12	16
Intézményi jog				2	
Kiváltságok és mentességek	2	2		2	3
Egyéb	11	16	20	32	54
ÖSSZESEN	713	692	739	849	966

IV. Érkezett ügyek – A kereset tárgya (2019)

	Előzetes döntéshozatal iránti kérelmek	Közvetlen keresetek	Fellebbezések	Ideiglenes intézkedés vagy beavatkozás tárgyában hozott határozat elleni fellebbezések	Vélemény iránti kérelmek	Összesen	Különleges eljárások
A szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló tértség	103	3				106	
Adózás	67	5		1		73	
Állami támogatások	17	1	39	2		59	
Áruk szabad mozgása	8					8	
Az Európai Unió külső fellépése	2		1		1	4	
Dokumentumokhoz való hozzáférés			4	1		5	
Energia	4	1	1			6	
Fogyasztóvédelem	72		1			73	
Gazdaság- és monetáris politika	3		8			11	
Gazdasági, társadalmi és területi kohézió			1			1	
Intézményi jog	2	4	30	1		38	1
Iparpolitika	6	1				7	
Jogszabályok közelítése	25	1	3			29	
Kereskedelempolitika	5		5			10	
Környezetvédelem	30	12	5			47	
Közbeszerzések	25	1	1			27	
Közegészség	3		2	1		6	
Közös halászati politika		1				1	
Közös kül- és biztonságpolitika			19			19	
Letelepedés szabadsága	8					8	
Mezőgazdaság	14	1	8	1		24	
Migráns munkavállalók szociális biztonsága	2					2	
Pénzügyi rendelkezések (költségvetés, pénzügyi keret, saját források, a csalás elleni küzdelem...)	7	1				8	
Szállítás	51	3				54	
Szellemi és ipari tulajdon	15	1	58			74	
Személyek szabad mozgása	40	1				41	
Szociálpolitika	40		1			41	
Szolgáltatásnyújtás szabadsága	12					12	
Tőke szabad mozgása	5	1				6	
Unió jogi elvek	32	1				33	
Unió polgárság	8					8	
Választottbírói kikötés			3			3	
Vállalkozások joga	2		1			3	
Vámunió és Közös Vámtarifa	18					18	
Vegyi anyagok regisztrálása, értékelése, engedélyezése és korlátozása (REACH-rendelet)			3			3	
Versenyjog	12		27	3		42	
EUM-Szerződés	638	39	221	10	1	910	1
Lakosságvédelem		1				1	
EAK-Szerződés		1				1	
Unió jogi elvek	1					1	
EU-Szerződés	1					1	
A tisztviselők személyzeti szabályzata	1		34			35	
Eljárás			1			1	15
Kiváltságok és mentességek	1	1				2	1
Egyéb	2	1	35			54	16
ÖSSZESEN	641	41	256	10	1	966	17

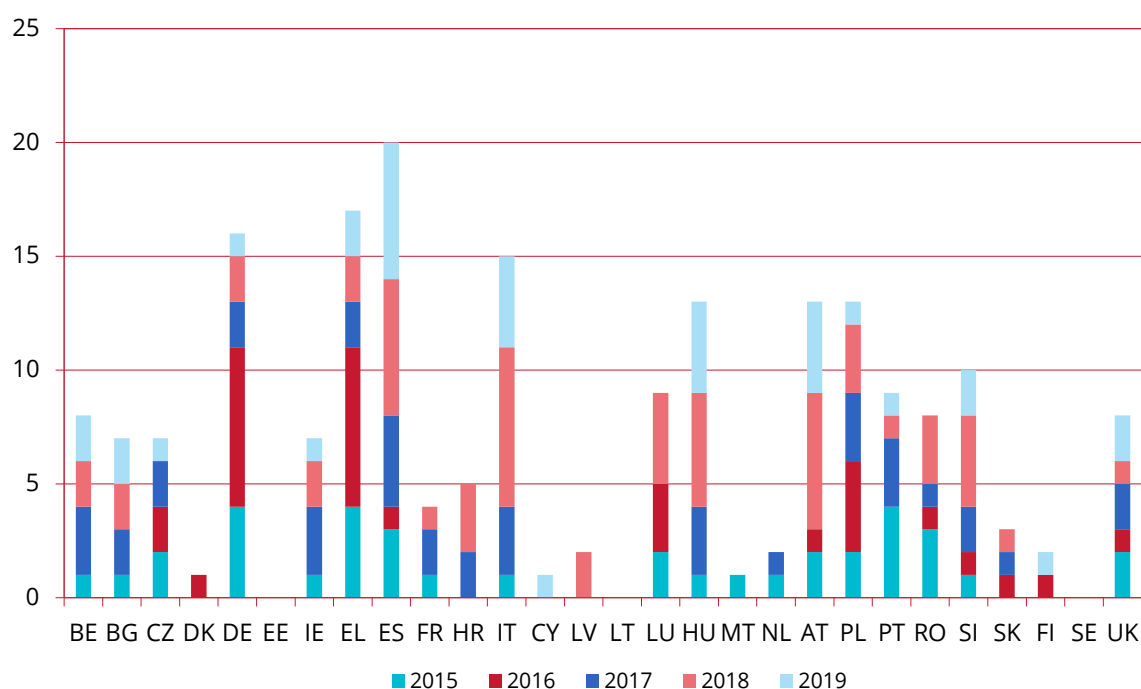
V. Érkezett ügyek – Előzetes döntéshozatal iránti kérelmek tagállamonként (2015–2019)

	2015	2016	2017	2018	2019	Összesen
Belgium	32	26	21	40	38	157
Bulgária	5	18	16	20	24	83
Cseh Köztársaság	8	5	4	12	5	34
Dánia	7	12	8	3	1	31
Németország	79	84	149	78	114	504
Észtország	2	1	7	2	3	15
Írország	8	6	12	12	10	48
Görögország	2	6	4	3	5	20
Spanyolország	36	47	23	67	64	237
Franciaország	25	23	25	41	32	146
Horvátország	5	2	3	3	10	23
Olaszország	47	62	57	68	70	304
Ciprus				1	1	2
Lettország	9	9	5	5	12	40
Litvánia	8	8	10	6	7	39
Luxemburg	7	1	1	4	6	19
Magyarország	14	15	22	29	20	100
Málta		1			1	2
Hollandia	40	26	38	35	28	167
Ausztria	23	20	31	35	37	146
Lengyelország	15	19	19	31	39	123
Portugália	8	21	21	15	14	79
Románia	18	14	16	23	49	120
Szlovénia	5	3	3	2	5	18
Szlovákia	5	6	6	6	10	33
Finnország	4	7	13	6	7	37
Svédország	7	5	8	7	11	38
Egyesült Királyság	16	23	11	14	18	82
Egyéb ¹	1					1
Összesen	436	470	533	568	641	2648

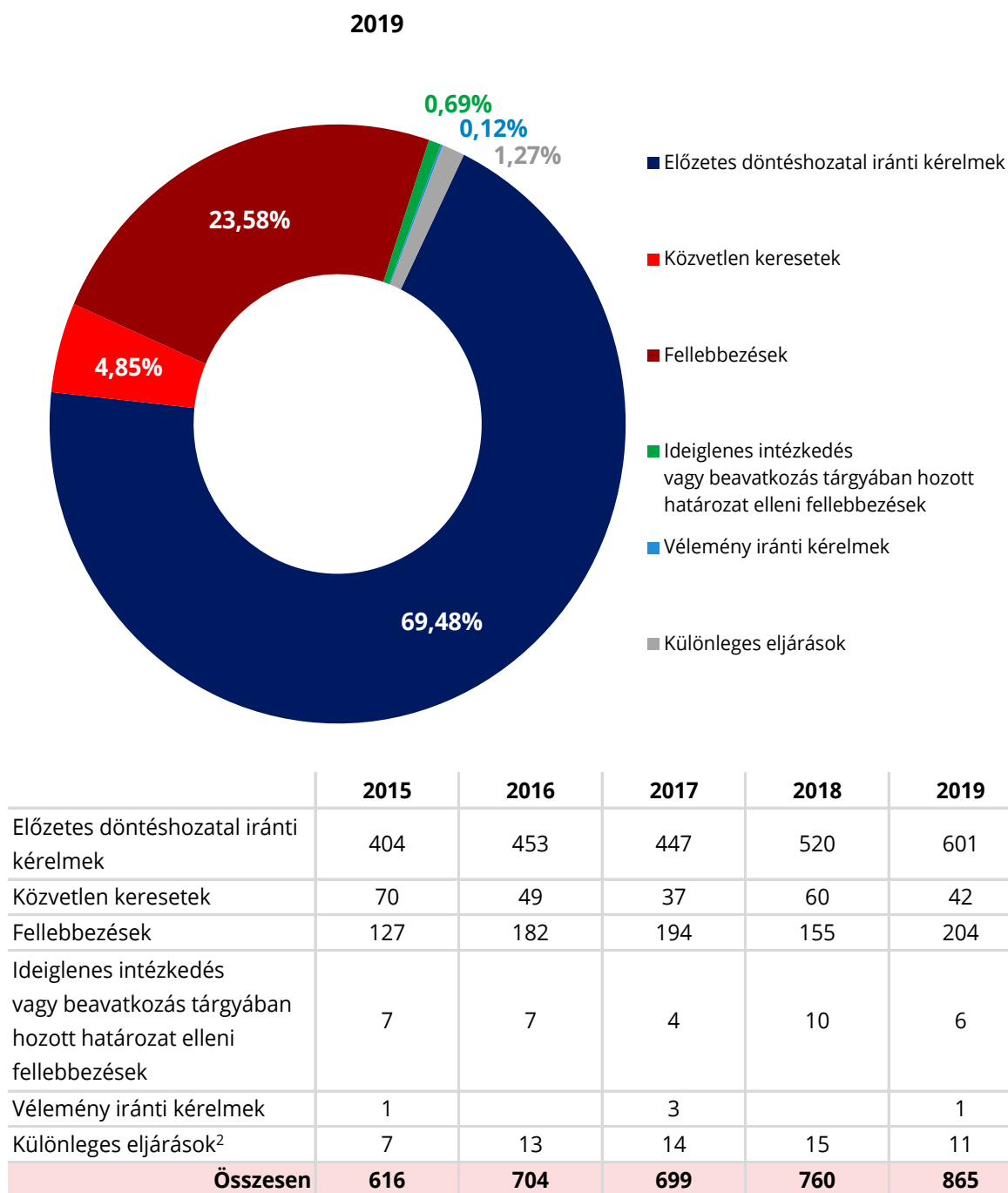
1| C-169/15. sz. *Montis Design ügy* (Cour de justice Benelux / Benelux Gerechtshof).

VI. Érkezett ügyek – Tagállami kötelezettségszegés megállapítása iránti keresetek (2015–2019)

	2015	2016	2017	2018	2019	Összesen
Belgium	1		3	2	2	8
Bulgária	1		2	2	2	7
Cseh Köztársaság	2	2	2		1	7
Dánia		1				1
Németország	4	7	2	2	1	16
Észtország						
Írország	1		3	2	1	7
Görögország	4	7	2	2	2	17
Spanyolország	3	1	4	6	6	20
Franciaország	1		2	1		4
Horvátország			2	3		5
Olaszország	1		3	7	4	15
Ciprus					1	1
Lettország				2		2
Litvánia						
Luxemburg	2	3		4		9
Magyarország	1		3	5	4	13
Málta	1					1
Hollandia	1		1			2
Ausztria	2	1		6	4	13
Lengyelország	2	4	3	3	1	13
Portugália	4		3	1	1	9
Románia	3	1	1	3		8
Szlovénia	1	1	2	4	2	10
Szlovákia		1	1	1		3
Finnország		1			1	2
Svédország						
Egyesült Királyság	2	1	2	1	2	8
Összesen	37	31	41	57	35	201

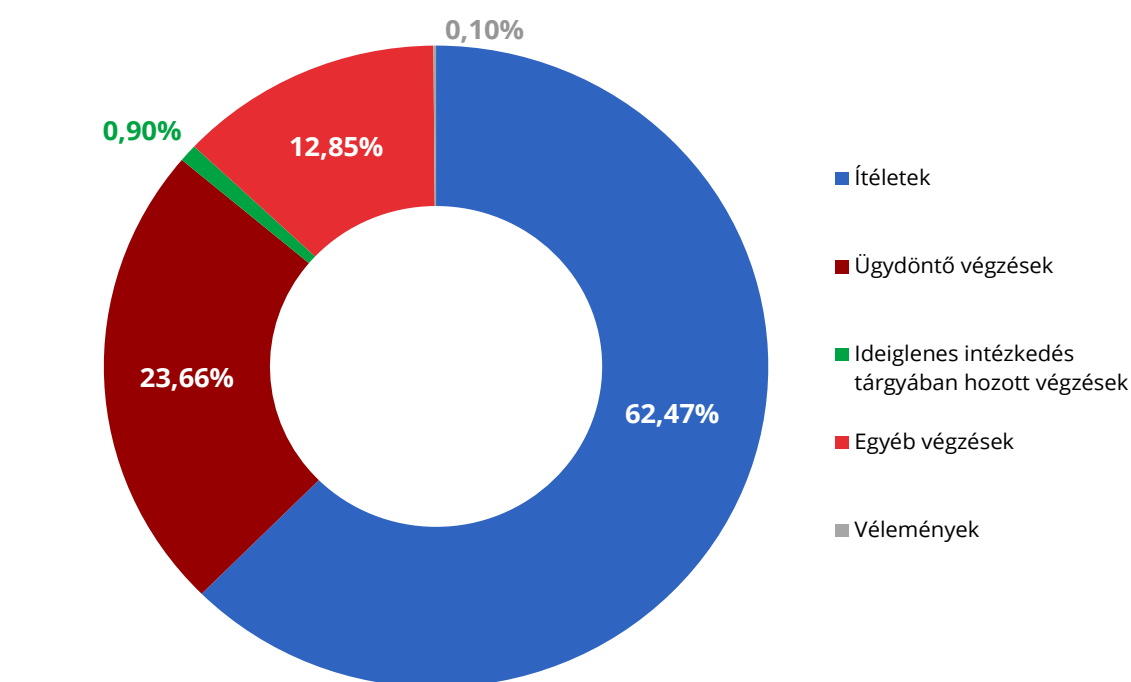
VII. Befejezett ügyek – Az eljárások jellege (2015–2019)¹

1| A számok (összesítő számok) az összes ügy számát jelölik, és figyelmen kívül hagyják az összefüggés miatti egyesítéseket (egy ügyszám = egy ügy).

2| „Különleges eljárásnak” minősülnek a költségmentességre, a költségek megállapítására, az ítélet kijavítására, a mulasztási ítélet elleni ellentmondásra, a harmadik személy jogorvoslatára, az ítélet értelmezésére, a perújításra, az első főtanácsnok által a Törvényszék határozatának felülvizsgálata iránt előterjesztett indítvány vizsgálatára, a végrehajtás foganatosítására és a mentelmi ügyekre vonatkozó eljárások.

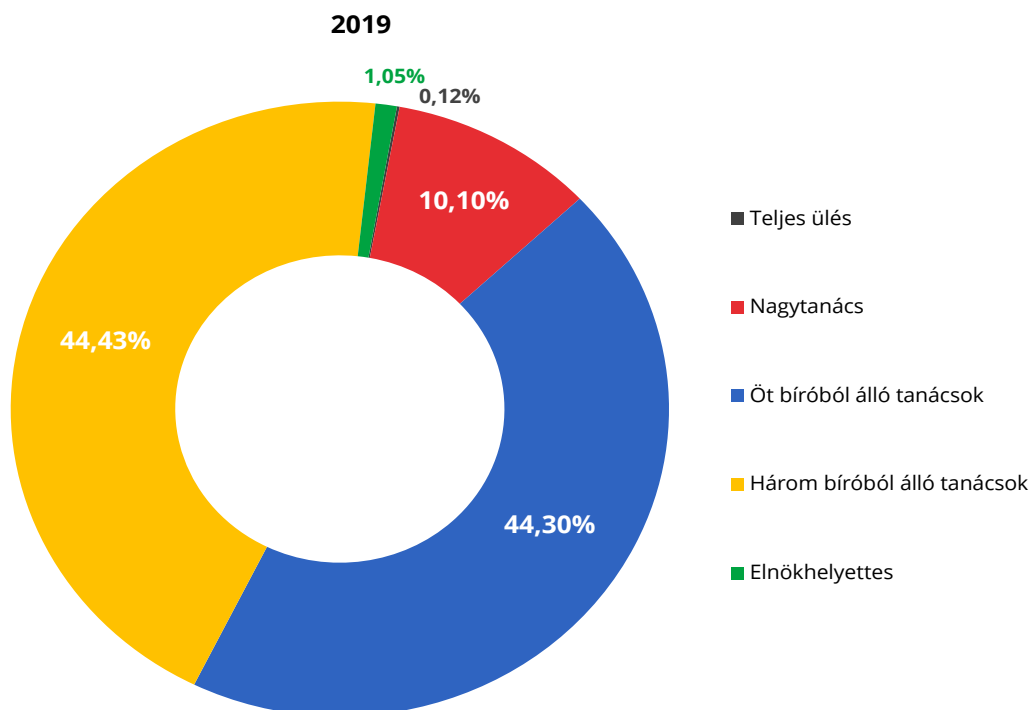
VIII. Befejezett ügyek – Ítéletek, vélemények, végzések (2019)¹

	Ítéletek	Ügydöntő végzések ²	Ideiglenes intézkedés tárgyában hozott végzések ³	Egyéb végzések ⁴	Vélemények	Összesen
Előzetes döntéshozatal iránti kérelmek	375	70		83		528
Közvetlen keresetek	32			9		41
Fellebbezések	84	106	1	8		199
Ideiglenes intézkedés vagy beavatkozás tárgyában hozott határozat elleni fellebbezések			6			6
Vélemény iránti kérelmek					1	1
Különleges eljárások		10		1		11
Összesen	491	186	7	101	1	786

- 1] A számok (nettó számok) az összes ügy számát jelölik, figyelembe véve az összefüggés miatti egyesítéseket is (egyesített ügyek = egy ügy).
- 2] Az eljárást törléssel, a kereset okafogyottá válásának megállapításával vagy a Törvényszékhez történő visszautalással befejező végzésektől eltérő, eljárást befejező végzések.
- 3] Az EUMSZ 278., az EUMSZ 279. vagy az EUMSZ 280. cikk, illetve az EAK-Szerződés megfelelő rendelkezései alapján előterjesztett kérelem kapcsán, illetve ideiglenes intézkedés iránti kérelem vagy beavatkozás tárgyában hozott végzés elleni fellebbezés kapcsán hozott végzések.
- 4] Az eljárást törléssel, a kereset okafogyottá válásának megállapításával vagy a Törvényszékhez történő visszautalással befejező végzések.

**IX. Ítélettel, véleménnyel vagy ügydöntő végzéssel befejezett ügyek –
Ítélező testület (2015–2019)¹**

	2015			2016			2017			2018			2019		
	Ítéletek/Vélemények	Végzések ²	Összesen	Ítéletek/Vélemények	Végzések ²	Összesen	Ítéletek/Vélemények	Végzések ²	Összesen	Ítéletek/Vélemények	Végzések ²	Összesen	Ítéletek/Vélemények	Végzések ²	Összesen
Teljes ülés							1		1	1		1	1		1
Nagytanács	47		47	54		54	46		46	76		76	77		77
Öt bíróból álló tanácsok	298	20	318	280	20	300	312	10	322	300	15	315	317	21	338
Három bíróból álló tanácsok	93	89	182	120	162	282	151	105	256	153	93	246	163	176	339
Elnökhelyettes		7	7		5	5		3	3		7	7		8	8
Összesen	438	116	554	454	187	641	510	118	628	530	115	645	558	205	763

1| A számok (összesítő számok) az összes ügy számát jelölik, és figyelmen kívül hagyják az összefüggés miatti egyesítéseket (egy ügyszám = egy ügy).

2| Az eljárást törléssel, a kereset okafogyottá válásának megállapításával vagy a Törvényszékhez történő visszautalással befejező végzésektől eltérő, eljárást befejező végzések.

**X. Ítélettel, véleménnyel vagy ügydöntő végzéssel befejezett ügyek –
A kereset tárgya (2015–2019)¹**

	2015	2016	2017	2018	2019
A szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség	49	52	61	74	85
Adózás	55	41	62	58	68
Állami támogatások	26	26	33	29	20
Áruk szabad mozgása	9	5	2	6	2
Az Európai Unió külső fellépése	1	5	1	3	4
Dokumentumokhoz való hozzáférés	3	4	9	2	5
Energia	2		2	1	9
Foglalkoztatás	1				
Fogyasztóvédelem	29	33	20	19	38
Gazdaság- és monetáris politika	3	10	2	3	7
Gazdasági, társadalmi és területi kohézió	4	2		1	
Intézményi jog	27	20	27	28	28
Iparpolitika	9	10	8	2	7
Jogszabályok közelítése	24	16	29	28	44
Kereskedelempolitika	4	14	14	6	11
Környezetvédelem	27	53	27	33	50
Közbeszerzések	14	31	15	22	20
Közegészség	5	4	5		6
Közös halászati politika	3	1	2	2	2
Közös kül- és biztonságpolitika	6	11	10	5	8
Kutatás, technológiai fejlesztés és úrkutatás	1	3	2	3	1
Letelepedés szabadsága	17	27	10	13	5
Mezőgazdaság	20	13	22	15	23
Migráns munkavállalók szociális biztonsága	14	5	6	10	12
Oktatás, szakképzés, ifjúság és sport	1		2		
Pénzügyi rendelkezések (költségvetés, pénzügyi keret, saját források, a csalás elleni küzdelem...)	1	2	7	2	6
Szállítás	9	20	17	38	25
Szellemi és ipari tulajdon	51	80	60	74	92
Személyek szabad mozgása	13	12	17	24	25
Szociálpolitika	30	23	26	42	36
Szolgáltatásnyújtás szabadsága	17	14	13	21	23
Tőke szabad mozgása	8	7	1	13	8
Transzeurópai hálózatok		1			
Uniói jogi elvek	12	13	14	10	17
Uniói polgárság	4	8	5	10	7
Új államok csatlakozása		1		1	
Választottbírósági kikötés				3	2
Vállalkozások joga	1	1	4	1	1
Vámunió és Közös Vámtarifa	20	27	19	12	12
Vegyí anyagok regisztrálása, értékelése, engedélyezése és korlátozása (REACH-rendelet)	1	1	7	1	1
Versenyjog	23	30	53	12	20
EUM-Szerződés	544	626	614	627	730
Lakosságvédelem	1				1
EAK-Szerződés	1				1
Uniói jogi elvek					1
EU-Szerződés					1
A tisztviselők személyzeti szabályzata	3		1	7	18
Eljárás	4	14	13	10	11
Intézményi jog					2
Kiváltságok és mentességek	2	1		1	
Egyéb	9	15	14	18	31
ÖSSZESEN	554	641	628	645	763

1| A számok (összesítő számok) az összes ügy számát jelölik, és figyelmen kívül hagyják az összefüggés miatti egyesítéseket (egy ügyszám = egy ügy).

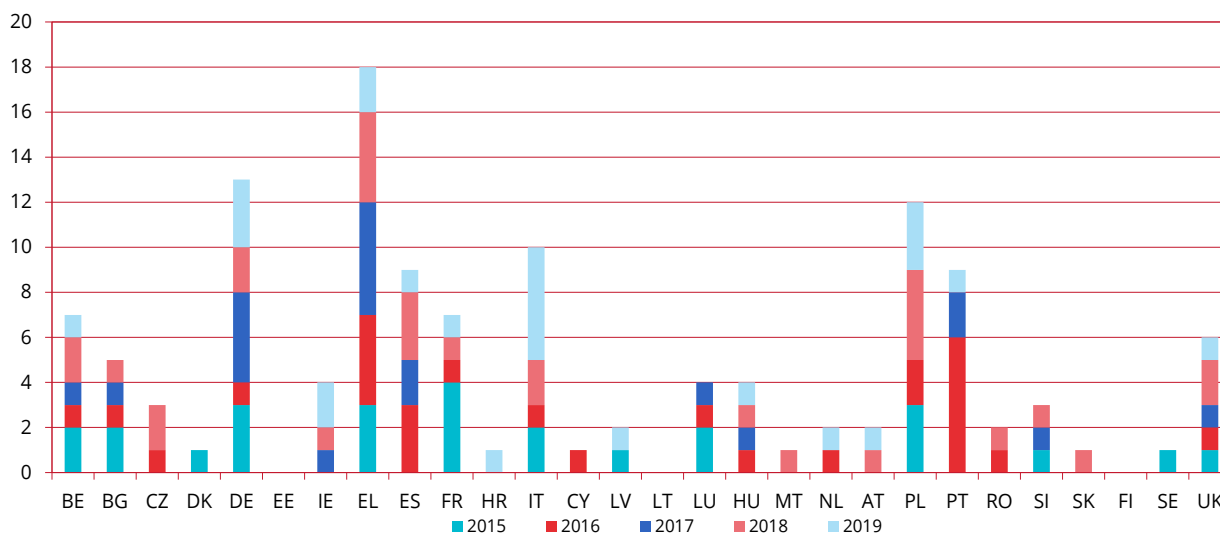
**XI. Ítélettel, véleménnyel vagy ügydöntő végzéssel befejezett ügyek –
A kereset tárgya (2019)¹**

	Ítéletek/Vélemények	Végzések ²	Összesen
A szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség	73	12	85
Adózás	61	7	68
Állami támogatások	12	8	20
Áruk szabad mozgása	2		2
Az Európai Unió külső fellépése	4		4
Dokumentumokhoz való hozzáférés	2	3	5
Energia	8	1	9
Fogyasztóvédelem	29	9	38
Gazdaság- és monetáris politika	7		7
Intézményi jog	8	20	28
Iparpolitika	7		7
Jogszabályok közelítése	35	9	44
Kereskedelempolitika	11		11
Környezetvédelem	48	2	50
Közbeszerzések	15	5	20
Közegészség	6		6
Közös halászati politika	2		2
Közös kül- és biztonságpolitika	7	1	8
Kutatás, technológiai fejlesztés és úrkutatás	1		1
Letelepedés szabadsága	5		5
Mezőgazdaság	19	4	23
Migráns munkavállalók szociális biztonsága	11	1	12
Pénzügyi rendelkezések (költségvetés, pénzügyi keret, saját források, a csalás elleni küzdelem...)	6		6
Szállítás	21	4	25
Szellemi és ipari tulajdon	31	61	92
Személyek szabad mozgása	16	9	25
Szociálpolitika	28	8	36
Szolgáltatásnyújtás szabadsága	18	5	23
Tőke szabad mozgása	4	4	8
Unió jogi elvek	10	7	17
Unió polgárság	7		7
Választottbírói kikötés	2		2
Vállalkozások joga		1	1
Vámunió és Közös Vámtarifa	12		12
Vegy anyagok regisztrálása, értékelése, engedélyezése és korlátozása (REACH-rendelet)	1		1
Versenjog	16	4	20
EUM-Szerződés	545	185	730
Lakosságvédelem	1		1
EAK-Szerződés	1		1
Unió jogi elvek	1		1
EU-Szerződés	1		1
A tisztviselők személyzeti szabályzata	9	9	18
Eljárás		11	11
Intézményi jog	2		2
Egyéb	11	20	31
ÖSSZESEN	558	205	763

1| A számok (összesítő számok) az összes ügy számát jelölik, és figyelmen kívül hagyják az összefüggés miatti egyesítéseket (egy ügyszám = egy ügy).

2| Az eljárást törléssel, a kereset okafogyottá válásának megállapításával vagy a Törvényszékhez történő visszautalással befejező végzésektől eltérő, eljárást befejező végzések.

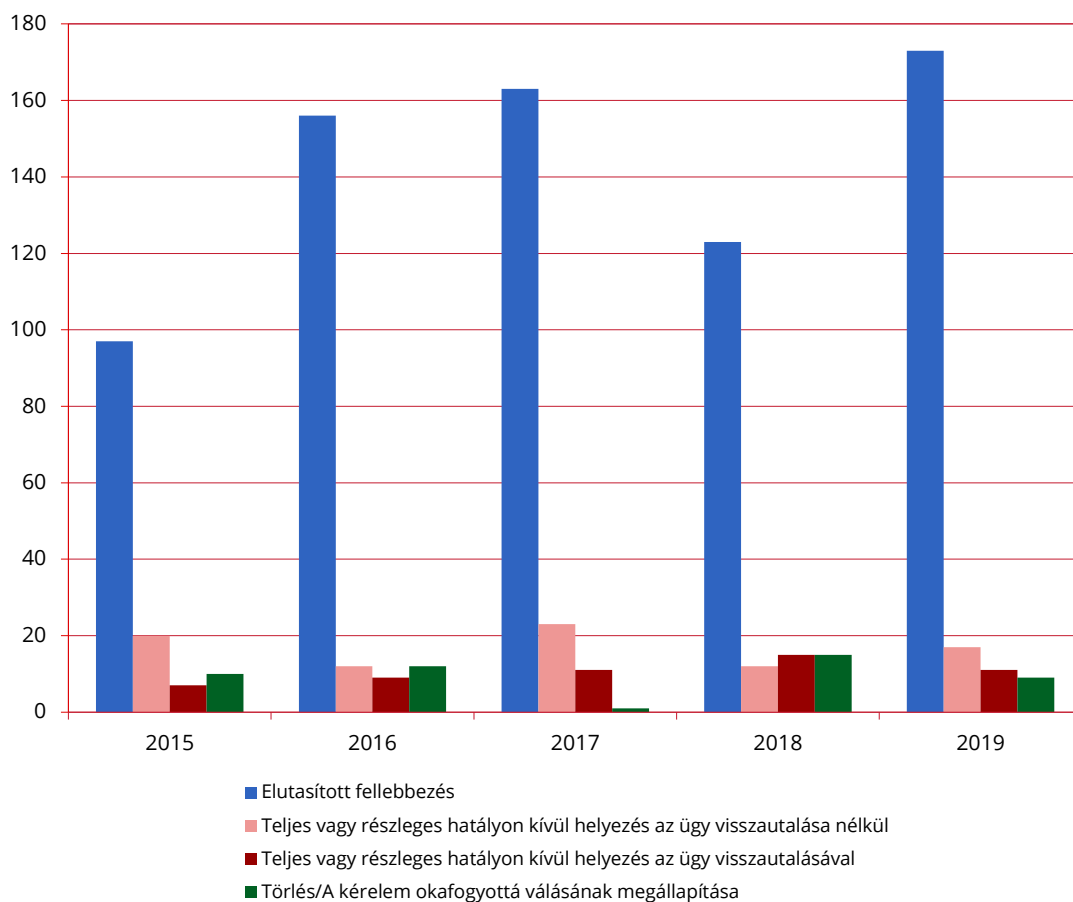
XII. Befejezett ügyek – Tagállami kötelezettségzegés megállapítása tárgyában hozott ítéletek: a határozat tartalma (2015–2019)¹

	2015		2016		2017		2018		2019	
	Helytadás	Elutasítás	Helytadás	Elutasítás	Helytadás	Elutasítás	Helytadás	Elutasítás	Helytadás	Elutasítás
Belgium	2		1		1		2		1	
Bulgária	2		1		1		1			
Cseh Köztársaság			1				2			1
Dánia	1							1		
Németország	3		1		4		2	1	3	
Észtország										
Írország		1			1		1		2	
Görögország	3		4		5		4		2	
Spanyolország			3		2		3		1	1
Franciaország	4		1				1		1	
Horvátország									1	
Olaszország	2		1				2		5	1
Ciprus			1							
Lettország	1								1	
Litvánia										
Luxemburg	2		1		1					
Magyarország			1		1		1		1	
Málta				1			1			
Hollandia			1	1					1	
Ausztria				1			1	1	1	
Lengyelország	3	1	2				4		3	
Portugália			6		2				1	
Románia			1				1			
Szlovénia	1				1		1			
Szlovákia		2					1			
Finnország										
Svédország	1									
Egyesült Királyság	1	1	1	1	1		2		1	
Összesen	26	5	27	4	20		30	3	25	3

1| A számok (nettó számok) az összes ügy számát jelölik, figyelembe véve az összefüggés miatti egyesítéseket is (egyesített ügyek = egy ügy).

XIII. Befejezett ügyek – Fellebbezések: a határozat tartalma (2015–2019)^{1 2} (ítéletek és ügydöntő végzések)

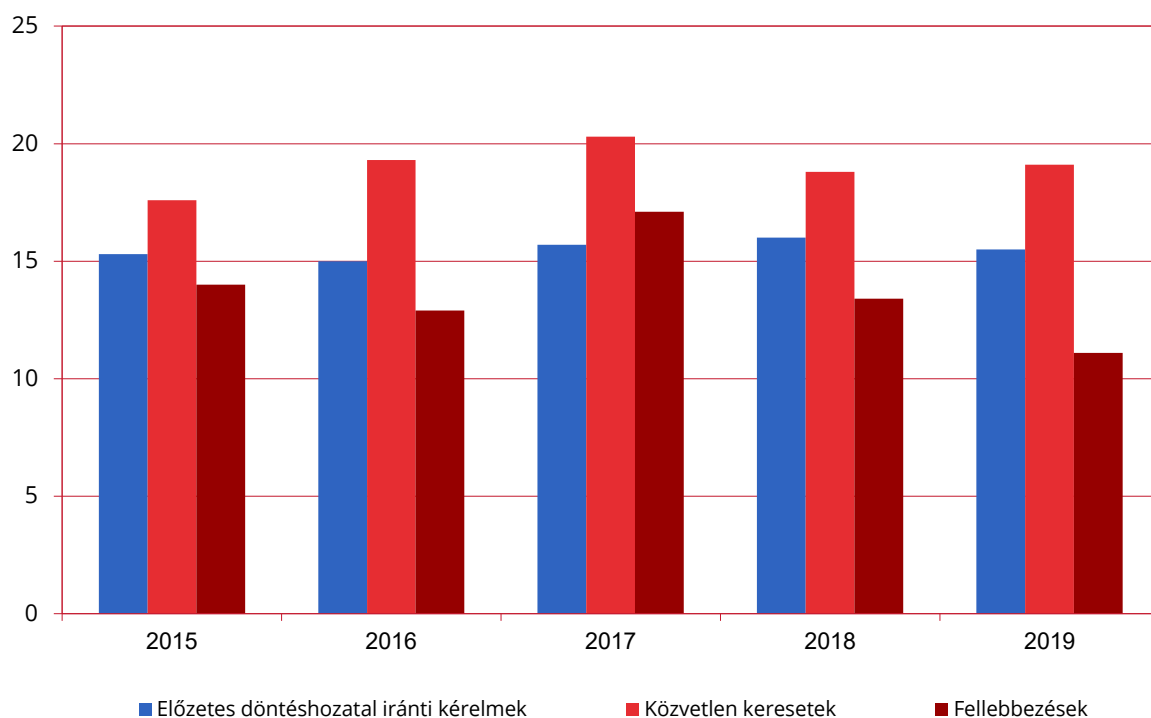

	2015			2016			2017			2018			2019		
	Ítéletek	Végzések	Összesen	Ítéletek	Végzések	Összesen	Ítéletek	Végzések	Összesen	Ítéletek	Végzések	Összesen	Ítéletek	Végzések	Összesen
Elutasított fellebbezés	37	60	97	63	93	156	103	60	163	59	64	123	63	110	173
Teljes vagy részleges hatályon kívül helyezés az ügy visszautalása nélkül	19	1	20	12		12	23		23	11	1	12	17		17
Teljes vagy részleges hatályon kívül helyezés az ügy visszautalásával	6	1	7	9		9	11		11	14	1	15	9	2	11
Törlés/A kérelem okafigyottá válásának megállapítása		10	10	12	12		1	1		15	15			9	9
Összesen	62	72	134	84	105	189	137	61	198	84	81	165	89	121	210

1/ A Törvényszék határozataival szemben benyújtott fellebbezésekkel kapcsolatban részletesebb információk ezen igazságszolgáltatási fórum igazságügyi statisztikái között szerepelnek.

2/ A számok (összesítő számok) az összes ügy számát jelölik, és figyelmen kívül hagyják az összefüggés miatti egyesítéseket (egy ügyszám = egy ügy). Magukban foglalják az Európai Unió Bíróságának alapokmányáról szóló jegyzőkönyv 58a. cikke szerinti, és az eljárási szabályzat 170a. vagy 170b. cikke alapján elfogadhatatlannak vagy nem megengedhetőnek nyilvánított fellebbezéseket is. Az alapokmány 58a. cikkében hivatkozott mechanizmusra vonatkozó részletesebb információk a jelen jelentés XX. táblázatában találhatók.

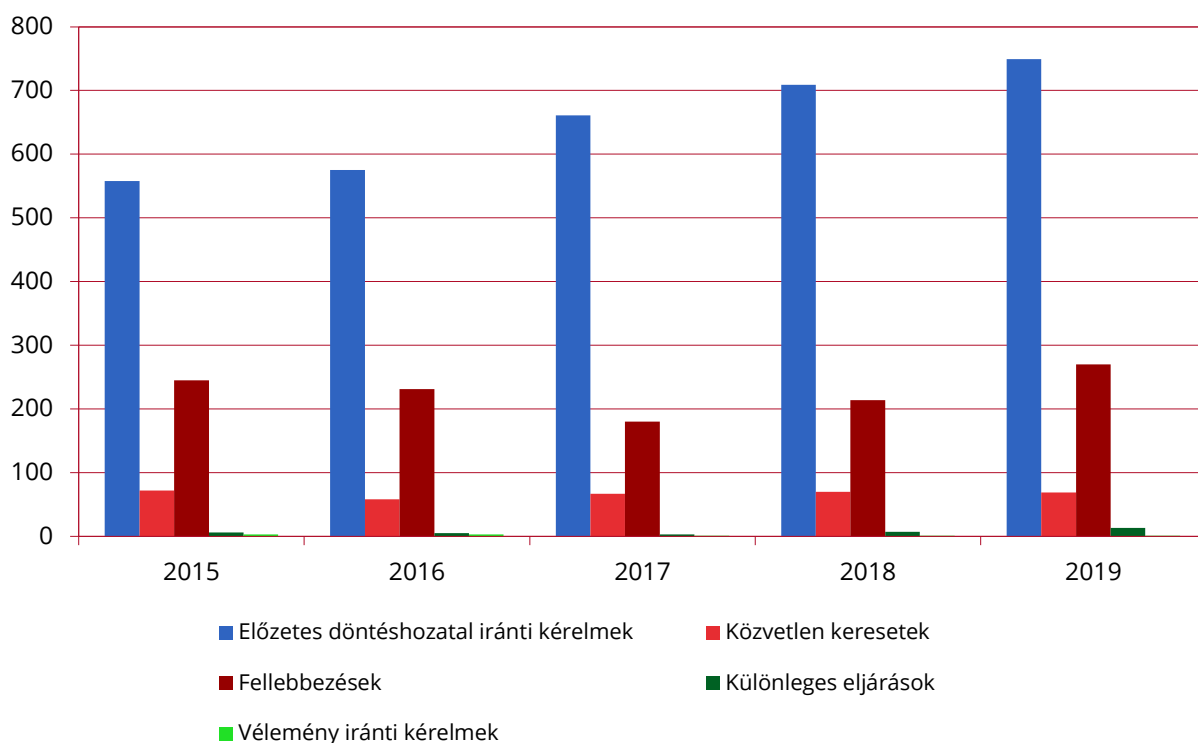
XIV. Befejezett ügyek – Az eljárások időtartama hónapokban (2015–2019)¹
(ítéletek és ügydöntő végzések)

	2015	2016	2017	2018	2019
Előzetes döntéshozatal iránti kérelmek	15,3	15	15,7	16	15,5
Sürgősségi előzetes döntéshozatali eljárások	1,9	2,7	2,9	3,1	3,7
Gyorsított eljárások	5,3	4	8,1	2,2	9,9
Közvetlen keresetek	17,6	19,3	20,3	18,8	19,1
Gyorsított eljárások				9	10,3
Fellebbezések	14	12,9	17,1	13,4	11,1
Gyorsított eljárások		10,2			

1) Az eljárások időtartamára vonatkozó számításnál nincsenek figyelembe véve: azok az ügyek, amelyek során a Bíróság közbenső ítéletet vagy bizonyítási intézkedést hozott; a vélemények; a különleges eljárások (a költségmentességre, a költségek megállapítására, az ítélet kijavítására, a mulasztási ítélet elleni ellentmondásra, a harmadik személy jogorvoslatára, az ítélet értelmezésére, a perújításra, az első főtanácsnok által a Törvényszék valamely határozatának felülvizsgálatára tett indítvány vizsgálatára, végrehajtás fogantatosítására és mentelmi ügyre vonatkozó eljárások); az eljárást törléssel vagy a kereset okafogyottá válásának megállapításával befejező végzéssel, illetve a Törvényszékhez visszautaló végzéssel befejeződő ügyek; az ideiglenes intézkedés iránti eljárások, valamint az ideiglenes intézkedés vagy beavatkozás tárgyában hozott határozat elleni fellebbezések.

XV. December 31-én folyamatban maradt ügyek – Az eljárások jellege (2015–2019)¹

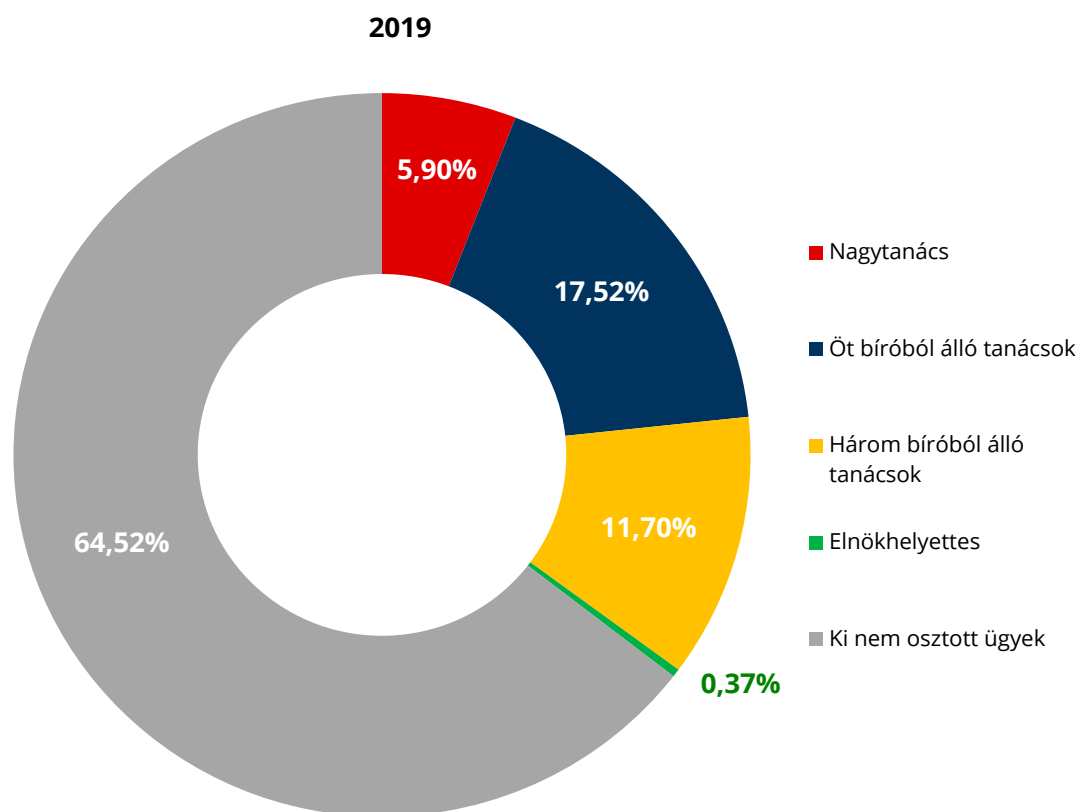

	2015	2016	2017	2018	2019
Előzetes döntéshozatal iránti kérelmek	558	575	661	709	749
Közvetlen keresetek	72	58	67	70	69
Fellebbezések	245	231	180	214	270
Különleges eljárások ²	6	5	3	7	13
Vélemény iránti kérelmek	3	3	1	1	1
Összesen	884	872	912	1001	1102

1| A számok (összesítő számok) az összes ügy számát jelölik, és figyelmen kívül hagyják az összefüggés miatti egyesítéseket (egy ügyszám = egy ügy).

2| „Különleges eljárásnak” minősülnek a költségmentességre, a költségek megállapítására, az ítélet kijavítására, a mulasztási ítélet elleni ellentmondásra, a harmadik személy jogorvoslatára, az ítélet értelmezésére, a perújításra, az első főtanácsnok által a Törvényszék határozatának felülvizsgálata iránt előterjesztett indítvány vizsgálatára, a végrehajtás foganatosítására és a mentelmi ügyekre vonatkozó eljárások.

XVI. December 31-én folyamatban maradt ügyek – Ítélező testület (2015–2019)¹

	2015	2016	2017	2018	2019
Teljes ülés		1		1	
Nagytanács	38	40	76	68	65
Öt bíróból álló tanácsok	203	215	194	236	192
Három bíróból álló tanácsok	54	75	76	77	130
Elnökhelyettes	2	2	4	1	4
Ki nem osztott ügyek	587	539	562	618	711
Összesen	884	872	912	1001	1102

1| A számok (összesítő számok) az összes ügy számát jelölik, és figyelmen kívül hagyják az összefüggés miatti egyesítéseket (egy ügyszám = egy ügy).

XVII. Gyorsított eljárások (2015–2019)

Gyorsított eljárás iránti kérelmek¹

	2015	2016	2017	2018	2019	Összesen
Előzetes döntéshozatal iránti	18	20	30	33	50	151
Közvetlen keresetek			1	3	3	7
Fellebbezések		1		1	4	6
Különleges eljárások					1	1
Összesen	18	21	31	37	58	165

Gyorsított eljárás iránti kérelmek – A határozat tartalma²

	2015	2016	2017	2018	2019	Összesen
Elfogadás	1	4	4	9	3	21
Elutasítás	23	12	30	17	56	138
Eljárás lefolytatása nélkül ³		4	1	3	1	9
Határozathozatal folyamatban	3	4		8	6	21
Összesen	27	24	35	37	66	189

- 1| Az ebben a táblázatban szereplő számok az adott évben benyújtott kérelmek számára utalnak, függetlenül azon ügy indításának évétől, amelyre a kérelem vonatkozik.
- 2| Az ebben a táblázatban szereplő számok a gyorsított eljárás alkalmazása iránti kérelemmel kapcsolatban az adott évben meghozott határozatok számára utalnak, az ilyen kérelem benyújtásának évétől függetlenül.
- 3| Nem volt szükséges alakszerű határozatot hozni a kérelemről az ügy törlése, illetve ítélettel vagy végzéssel történő befejezése miatt.

XVIII. Sürgősségi előzetes döntéshozatali eljárások (2015–2019)

Sürgősségi előzetes döntéshozatali eljárás iránti kérelmek¹

	2015	2016	2017	2018	2019	Összesen
Polgári ügyekben folytatott igazságügyi együttműködés	4		5	5		14
Büntetőügyekben folytatott igazságügyi együttműködés	5	7	6	8	10	36
Rendőrségi együttműködés					4	4
Határok, menekültügy és bevándorlás	2	5	4	5	5	21
Egyéb				1	1	2
Összesen	11	12	15	19	20	77

Sürgősségi előzetes döntéshozatali eljárás iránti kérelmek – A határozat tartalma²

	2015	2016	2017	2018	2019	Összesen
Elfogadás	5	9	4	12	11	41
Elutasítás	5	4	11	7	7	34
Határozathozatal folyamatban	1				2	3
Összesen	11	13	15	19	20	78

1| Az ebben a táblázatban szereplő számok az adott évben benyújtott kérelmek számára utalnak, függetlenül azon ügy indításának évétől, amelyre a kérelem vonatkozik.

2| Az ebben a táblázatban szereplő számok a sürgősségi eljárás alkalmazása iránti kérelemmel kapcsolatban az adott évben meghozott határozatok számára utalnak, az ilyen kérelem benyújtásának évétől függetlenül.

XIX. Ideiglenes intézkedés iránti eljárások (2015–2019)

Ideiglenes intézkedés iránti kérelmek¹

	2015	2016	2017	2018	2019	Összesen
Állami támogatások				2	1	3
Intézményi jog				2		2
Iparpolitika			1			1
Környezetvédelem		1	1			2
Közbeszerzések			1			1
Kutatás, technológiai fejlesztés és úrkutatás		1				1
Mezőgazdaság		1			1	2
Uniós jogi elvek				1		1
Vegyí anyagok regisztrálása, értékelése, engedélyezése és korlátozása (REACH-rendelet)					1	1
Versenyjog	2			1	3	6
Összesen	2	3	3	6	6	20

Ideiglenes intézkedés iránti eljárások – A határozat tartalma²

	2015	2016	2017	2018	2019	Összesen
Elfogadás		2	1	5	1	9
Elutasítás		3		3	4	10
Határozathozatal folyamatban	2		2		1	5
Összesen	2	5	3	8	6	24

1| Az ebben a táblázatban szereplő számok az adott évben benyújtott kérelmek számára utalnak, függetlenül azon ügy indításának évétől, amelyre a kérelem vonatkozik.

2| Az ebben a táblázatban szereplő számok az ideiglenes intézkedés iránti kérelemmel kapcsolatban az adott évben meghozott határozatok számára utalnak, az ilyen kérelem benyújtásának évétől függetlenül.

XX. Az alapokmány 58a. cikke szerinti fellebbezések (2019)

A Törvényszék olyan határozatával szemben benyújtott fellebbezések, amely valamely független fellebbezési tanács határozatára vonatkozik

	2019
Az Európai Unió Szellemi Tulajdoni Hivatala	36
Közösségi Növényfajta-hivatal	2
Összesen	38

A fellebbezés megengedhetőségére vonatkozó határozatok¹

	2019
Megengedhető	
Nem megengedhető	27
Elfogadhatatlan	2
Eljárás lefolytatása nélkül	
Összesen	29

¹ | Az ebben a táblázatban szereplő számok az adott évben benyújtott kérelmek számára utalnak, függetlenül azon ügy indításának évétől, amelyre a kérelem vonatkozik.

**XXI. Az igazságszolgáltatási tevékenység általános alakulása (1952–2019) –
Érkezett ügyek és ítéletek vagy vélemények**

Évek	Érkezett ügyek ¹							Ítéletek/Vélemények ²
	Előzetes döntéshozatal iránti kérelmek	Közvetlen keresetek	Fellebbezések	Ideiglenes intézkedés vagy beavatkozás tárgyában hozott határozat elleni fellebbezések	Vélemény iránti kérelmek	Összesen	Ideiglenes intézkedés iránti kérelmek	
1953		4				4		
1954		10				10		2
1955		9				9	2	4
1956		11				11	2	6
1957		19				19	2	4
1958		43				43		10
1959		46			1	47	5	13
1960		22			1	23	2	18
1961	1	24			1	26	1	11
1962	5	30				35	2	20
1963	6	99				105	7	17
1964	6	49				55	4	31
1965	7	55				62	4	52
1966	1	30				31	2	24
1967	23	14				37		24
1968	9	24				33	1	27
1969	17	60				77	2	30
1970	32	47				79		64
1971	37	59				96	1	60
1972	40	42				82	2	61
1973	61	131				192	6	80
1974	39	63				102	8	63
1975	69	61			1	131	5	78
1976	75	51			1	127	6	88
1977	84	74				158	6	100
1978	123	146			1	270	7	97
1979	106	1218				1324	6	138
1980	99	180				279	14	132
1981	108	214				322	17	128
1982	129	217				346	16	185
1983	98	199				297	11	151
1984	129	183				312	17	165
1985	139	294				433	23	211
1986	91	238				329	23	174

>>>

- 1| Az ebben a táblázatban szereplő számok a Bíróság előtt indított összes ügyre vonatkoznak, a különleges eljárások kivételével.
- 2| Az ebben az oszlopban szereplő számok a Bíróság által hozott ítéletek és adott vélemények számára utalnak, figyelembe véve az összefüggés miatti egyesítéseket is (egyesített ügyek = egy ügy).

Évek	Érkezett ügyek ¹							Ítéletek/Vélemények ²
	Előzetes döntéshozatal iránti kérelmek	Közvetlen keresetek	Fellebbezések	Ideiglenes intézkedés vagy beavatkozás tárgyában hozott határozat elleni fellebbezések	Vélemény iránti kérelmek	Összesen	Ideiglenes intézkedés iránti kérelmek	
1987	144	251				395	21	208
1988	179	193				372	17	238
1989	139	244				383	19	188
1990	141	221	15	1		378	12	193
1991	186	140	13	1	2	342	9	204
1992	162	251	24	1	2	440	5	210
1993	204	265	17			486	13	203
1994	203	125	12	1	3	344	4	188
1995	251	109	46	2		408	3	172
1996	256	132	25	3		416	4	193
1997	239	169	30	5		443	1	242
1998	264	147	66	4		481	2	254
1999	255	214	68	4		541	4	235
2000	224	197	66	13	2	502	4	273
2001	237	187	72	7		503	6	244
2002	216	204	46	4		470	1	269
2003	210	277	63	5	1	556	7	308
2004	249	219	52	6	1	527	3	375
2005	221	179	66	1		467	2	362
2006	251	201	80	3		535	1	351
2007	265	221	79	8		573	3	379
2008	288	210	77	8	1	584	3	333
2009	302	143	105	2	1	553	1	376
2010	385	136	97	6		624	3	370
2011	423	81	162	13		679	3	370
2012	404	73	136	3	1	617		357
2013	450	72	161	5	2	690	1	434
2014	428	74	111		1	614	3	416
2015	436	48	206	9	3	702	2	399
2016	470	35	168	7		680	3	412
2017	533	46	141	6	1	727	3	466
2018	568	63	193	6		830	6	462
2019	641	41	256	10	1	949	6	491
Összesen	11 358	9134	2653	144	28	23 317	379	12 443

1/ Az ebben a táblázatban szereplő számok a Bíróság előtt indított összes ügyre vonatkoznak, a különleges eljárások kivételével.

2/ Az ebben az oszlopban szereplő számok a Bíróság által hozott ítéletek és adott vélemények számára utalnak, figyelembe véve az összefüggés miatti egyesítéseket is (egyesített ügyek = egy ügy).

XXII. Az igazságszolgáltatási tevékenység általános alakulása (1952–2019) -

Előzetes döntéshozatal iránti beérkezett kérelmek tagállamonként és évenként

	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	Egyéb ¹	Összesen
1961																			1										1	1
1962																			5										5	5
1963																1			5										6	6
1964												2							4										6	6
1965					4					2									1										7	7
1966																			1										1	1
1967	5				11				3							1			3										23	23
1968	1				4				1			1							2										9	9
1969	4				11				1							1													17	17
1970	4				21				2			2							3										32	32
1971	1				18				6			5							6										37	37
1972	5				20				1			4							10										40	40
1973	8				37				4			5				1			6										61	61
1974	5				15				6			5							7									1	39	39
1975	7			1	26				15			14				1			4									1	69	69
1976	11				28				8			12							14								1	75	75	75
1977	16			1	30			2	14			7							9								5	84	84	84
1978	7			3	46			1	12			11							38								5	123	123	123
1979	13			1	33			2	18			19				1			11								8	106	106	106
1980	14			2	24			3	14			19							17								6	99	99	99
1981	12			1	41				17			11				4			17								5	108	108	108
1982	10			1	36				39			18							21								4	129	129	129
1983	9			4	36			2	15			7							19								6	98	98	98
1984	13			2	38			1	34			10							22								9	129	129	129
1985	13				40			2	45			11				6			14								8	139	139	139
1986	13			4	18			4	1			5				1			16								8	91	91	91
1987	15			5	32			2	17			5				3			19								9	144	144	144
1988	30			4	34				1			28				2			26								16	179	179	179
1989	13			2	47			1	2			10				1			18			1					14	139	139	139
1990	17			5	34			4	2			25				4			9			2					12	141	141	141
1991	19			2	54			2	3			36				2			17			3					14	186	186	186
1992	16			3	62			1	5			22				1			18			1					18	162	162	162
																													>>>	>>>

1| C-265/00. sz. **Campina Melkunie** ügy (Cour de justice Benelux / Benelux-Gerechtschof).

C-196/09. sz. **Miles és társai** ügy (az Európai Iskolák Felülbírálati Bizottsága).

C-169/15. sz. **Montis Design** ügy (Cour de justice Benelux / Benelux-Gerechtschof).

	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	Egyéb ¹	Összesen
1993	22			7	57		1	5	7	22		24				1			43			3						12		204
1994	19			4	44		2		13	36		46				1			13			1						24		203
1995	14			8	51		3	10	10	43		58				2			19	2		5					6	20		251
1996	30			4	66			4	6	24		70				2			10	6		6				3	4	21		256
1997	19			7	46		1	2	9	10		50				3			24	35		2				6	7	18		239
1998	12			7	49		3	5	55	16		39				2			21	16		7				2	6	24		264
1999	13			3	49		2	3	4	17		43				4			23	56		7				4	5	22		255
2000	15			3	47		2	3	5	12		50							12	31		8				5	4	26	1	224
2001	10			5	53		1	4	4	15		40				2			14	57		4				3	4	21		237
2002	18			8	59			7	3	8		37				4			12	31		3				7	5	14		216
2003	18			3	43		2	4	8	9		45				4			28	15		1				4	4	22		210
2004	24			4	50		1	18	8	21		48				1	2		28	12		1				4	5	22		249
2005	21		1	4	51		2	11	10	17		18				2	3		36	15	1	2				4	11	12		221
2006	17		3	3	77		1	14	17	24		34			1	1	4		20	12	2	3			1	5	2	10		251
2007	22	1	2	5	59	2	2	8	14	26		43			1		2		19	20	7	3	1		1	5	6	16		265
2008	24		1	6	71	2	1	9	17	12		39	1	3	3	4	6		34	25	4	1				4	7	14		288
2009	35	8	5	3	59	2		11	11	28		29	1	4	3		10	1	24	15	10	3	1	2	1	2	5	28	1	302
2010	37	9	3	10	71		4	6	22	33		49		3	2	9	6		24	15	8	10	17	1	5	6	6	29		385
2011	34	22	5	6	83	1	7	9	27	31		44		10	1	2	13		22	24	11	11	14	1	3	12	4	26		423
2012	28	15	7	8	68	5	6	1	16	15		65		5	2	8	18	1	44	23	6	14	13		9	3	8	16		404
2013	26	10	7	6	97	3	4	5	26	24		62	3	5	10		20		46	19	11	14	17	1	4	4	12	14		450
2014	23	13	6	10	87		5	4	41	20	1	52	2	7	6		23		30	18	14	8	28	4	3	8	3	12		428
2015	32	5	8	7	79	2	8	2	36	25	5	47		9	8	7	14		40	23	15	8	18	5	5	4	7	16	1	436
2016	26	18	5	12	84	1	6	6	47	23	2	62		9	8	1	15	1	26	20	19	21	14	3	6	7	5	23		470
2017	21	16	4	8	149	7	12	4	23	25	3	57		5	10	1	22		38	31	19	21	16	3	6	13	8	11		533
2018	40	20	12	3	78	2	12	3	67	41	3	68	1	5	6	4	29		35	35	31	15	23	2	6	6	7	14		568
2019	38	24	5	1	114	3	10	5	64	32	10	70	1	12	7	6	20	1	28	37	39	14	49	5	10	7	11	18		641
Összesen	919	161	74	196	2641	30	125	190	591	1052	24	1583	9	77	68	102	207	4	1076	593	197	203	211	27	60	128	152	655	3	11 358

1) C-265/00. sz. **Campina Melkunie** ügy (Cour de Justice Benelux / Benelux Gerechtschhof).

C-196/09. sz. **Miles és társai** ügy (az Európai Iskolák Felülbírálati Bizottsága).

C-169/15. sz. **Montis Design** ügy (Cour de Justice Benelux / Benelux Gerechtschhof).

XXIII. Az igazságszolgáltatási tevékenység általános alakulása (1952–2019) –
Előzetes döntéshozatal iránti beérkezett kérelmek tagállamonként és bíróságonként

			Összesen
Belgium	Cour constitutionnelle	42	
	Cour de cassation	100	
	Conseil d'État	95	
	Egyéb bíróságok	682	919
Bulgária	Върховен касационен съд	6	
	Върховен административен съд	24	
	Egyéb bíróságok	131	161
Cseh Köztársaság	Ústavní soud		
	Nejvyšší soud	10	
	Nejvyšší správní soud	33	
	Egyéb bíróságok	31	74
Dánia	Højesteret	36	
	Egyéb bíróságok	160	196
Németország	Bundesverfassungsgericht	2	
	Bundesgerichtshof	248	
	Bundesverwaltungsgericht	149	
	Bundesfinanzhof	336	
	Bundesarbeitsgericht	44	
	Bundessozialgericht	77	
	Egyéb bíróságok	1785	2641
Észtország	Riigikohus	14	
	Egyéb bíróságok	16	30
Írország	Supreme Court	39	
	High Court	46	
	Egyéb bíróságok	40	125
Görögország	Άρειος Πάγος	13	
	Συμβούλιο της Επικρατείας	61	
	Egyéb bíróságok	116	190
Spanyolország	Tribunal Constitucional	1	
	Tribunal Supremo	107	
	Egyéb bíróságok	483	591
Franciaország	Conseil constitutionnel	1	
	Cour de cassation	140	
	Conseil d'État	149	
	Egyéb bíróságok	762	1052
Horvátország	Ustavni sud		
	Vrhovni sud	1	
	Visoki upravni sud	1	
	Visoki prekršajni sud		
	Egyéb bíróságok	22	24

>>>

Olaszország	Corte Costituzionale	4	
	Corte suprema di Cassazione	170	
	Consiglio di Stato	204	
	Egyéb bíróságok	1205	1583
Ciprus	Ανώτατο Δικαστήριο	4	
	Egyéb bíróságok	5	9
Lettország	Augstākā tiesa	21	
	Satversmes tiesa	2	
	Egyéb bíróságok	54	77
Litvánia	Konstitucinis Teismas	2	
	Aukščiausiasis Teismas	23	
	Vyriausiasis administracinis teismas	25	
	Egyéb bíróságok	18	68
Luxemburg	Cour constitutionnelle	1	
	Cour de cassation	28	
	Cour administrative	33	
	Egyéb bíróságok	40	102
Magyarország	Kúria	31	
	Fővárosi Ítéltábla	8	
	Szegedi Ítéltábla	4	
	Egyéb bíróságok	164	207
Málta	Qorti Kostituzzjonali		
	Qorti ta' l- Appel		
	Egyéb bíróságok	4	4
Hollandia	Hoge Raad	301	
	Raad van State	131	
	Centrale Raad van Beroep	69	
	College van Beroep voor het Bedrijfsleven	166	
	Tariefcommissie	35	
	Egyéb bíróságok	374	1076
Ausztria	Verfassungsgerichtshof	5	
	Oberster Gerichtshof	137	
	Verwaltungsgerichtshof	111	
	Egyéb bíróságok	340	593
Lengyelország	Trybunał Konstytucyjny	1	
	Sąd Najwyższy	29	
	Naczelny Sąd Administracyjny	53	
	Egyéb bíróságok	114	197
Portugália	Supremo Tribunal de Justiça	16	
	Supremo Tribunal Administrativo	65	
	Egyéb bíróságok	122	203
Románia	Înalta Curte de Casație și Justiție	22	
	Curtea de Apel	102	
	Egyéb bíróságok	87	211

>>>

Szlovénia	Ustavno sodišče	1	
	Vrhovno sodišče	19	
	Egyéb bíróságok	7	27
Szlovákia	Ústavný súd	1	
	Najvyšší súd	22	
	Egyéb bíróságok	37	60
Finnország	Korkein oikeus	26	
	Korkein hallinto-oikeus	63	
	Työtuomioistuin	5	
	Egyéb bíróságok	34	128
Svédország	Högsta Domstolen	25	
	Högsta förvaltningsdomstolen	37	
	Marknadsdomstolen	5	
	Arbetsdomstolen	4	
	Egyéb bíróságok	81	152
Egyesült Királyság	House of Lords	40	
	Supreme Court	18	
	Court of Appeal	94	
	Egyéb bíróságok	503	655
Egyéb	Cour de justice Benelux/Benelux Gerechtshof ¹	2	
	Az Európai Iskolák Felülbírálati Bizottsága ²	1	3
Összesen			11 358

1| C-265/00. sz. *Campina Melkunie* ügy.
C-169/15. sz. *Montis Design* ügy.

2| C-196/09. sz. *Miles és társai* ügy.

**XXIV. Az igazságszolgáltatási tevékenység általános alakulása (1952–2019) –
A tagállamokkal szemben kötelezettségszegés megállapítása iránt
benyújtott keresetek**

XXV. A Bíróság Hivatalának tevékenysége (2015–2019)

Cselekmény	2015	2016	2017	2018	2019
A Hivatal nyilvántartásába bejegyzett iratok	89 328	93 215	99 266	108 247	113 563
Az e-Curián keresztül benyújtott eljárási iratok (százalékos arány)	69%	75%	73%	75%	80%
Kitűzött és megtartott tárgyalások	256	270	263	295	270
Az indítvány ismertetése céljából kitűzött és megtartott tárgyalások	239	319	301	305	296
A feleknek kézbesített ítéletek, vélemények és eljárást befejező végzések	570	645	654	684	785
Tárgyalási jegyzőkönyvek (szóbeli előadások, indítványok és ítéletek)	894	1001	1033	1062	1058
Az érkezett ügyekre vonatkozóan a HL-ben közzétett közlemények	639	660	679	695	818
A befejezett ügyekre vonatkozóan a HL-ben közzétett közlemények	546	522	637	661	682

E | A Bíróság összetétele

(2019. december 31-i protokolláris sorrend)

Első sor, balról jobbra:

M. Szpunar első főtanácsnok, M. Vilaras és A. Arabadjiev tanácselnökök, R. Silva de Lapuerta elnökhelyettes, K. Lenaerts elnök, J.-C. Bonichot, A. Prechal, E. Regan és M. Safjan tanácselnökök

Második sor, balról jobbra:

M. Ilešič bíró, J. Kokott főtanácsnok, L. S. Rossi, S. Rodin, P. G. Xuereb és I. Jarukaitis tanácselnökök, Juhász E. és J. Malenovský bírák

Harmadik sor, balról jobbra:

F. Biltgen, D. Šváby, T. von Danwitz és L. Bay Larsen bírák, E. Sharpston főtanácsnok, C. Toader, C. Vajda, K. Jürimäe bírák

Negyedik sor, balról jobbra:

N. J. Piçarra bíró, M. Bobek és M. Campos Sánchez-Bordona főtanácsnokok, C. Lycourgos bíró, H. Saugmandsgaard Øe, E. Tanchev és G. Hogan főtanácsnokok

Ötödik sor, balról jobbra:

N. Jääskinen bíró, P. Pikamäe és G. Pitruzzella főtanácsnokok, A. Kumin és N. Wahl bírák, A. Calot Escobar hivatalvezető

1. A Bíróság összetételének változásai 2019-ben

2019. február 6-i ünnepélyes ülés

A tagállamok kormányainak képviselői 2019. február 1-jei határozatukkal a 2019. február 5-től 2024. október 6-ig terjedő időszakra a Bíróság főtanácsnokává nevezték ki Nils Wahl helyére Priit Pikamäet.

A Bíróság 2019. február 6-án ünnepélyes ülést tartott Nils Wahl megbízatásának megszűnése és távozása, valamint Priit Pikamäe eskütétele és hivatalba lépése alkalmából.

2019. március 20-i ünnepélyes ülés

A tagállamok kormányainak képviselői 2019. március 6-i határozatukkal a 2019. március 20-tól 2024. október 6-ig terjedő időszakra a Bíróság bírájává nevezték ki Maria Berger helyére Andreas Kumint.

A Bíróság 2019. március 20-án ünnepélyes ülést tartott Maria Berger megbízatásának megszűnése és távozása, valamint Andreas Kumin eskütétele és hivatalba lépése alkalmából.

2019. június 9.

Elhunyt Yves Bot, aki 2006. október 7. óta volt a Bíróság főtanácsnoka.

2019. június 17.

2019. május 29-én a Lett Köztársaság parlamentje Egils Levits-et, aki 2004. május 11. óta a Bíróság bírása, a Lett Köztársaság elnökévé választotta. Következésképpen Egils Levits 2019. június 17-i hatállyal lemondott a Bíróságon betöltött bírói megbízatásáról.

2019. október 4-i ünnepélyes ülés

A 2019. február 1-jei határozattal a Bíróság bírájává nevezték ki a 2019. október 7-től 2021. október 6-ig terjedő időszakra Allan Rosas helyére Niilo Jääskinent.

Másfelől a 2019. július 10-i határozattal a Bíróság bírájává nevezték ki a 2019. október 7-től 2024. október 6-ig terjedő időszakra Carl Gustav Fernlund helyére Nils Wahlt.

A Bíróság egyrészt Allan Rosas és Carl Gustav Fernlund megbízatásának megszűnése és távozása, másrészt pedig Niilo Jääskinen és Nils Wahl eskütétele és hivatalba lépése alkalmából 2019. október 7-én ünnepélyes ülést tartott.

2. Protokolláris sorrend

2019. december 31-én

K. LENAERTS elnök
R. SILVA de LAPUERTA elnökhelyettes
J.-C. BONICHOT, az első tanács elnöke
A. ARABADJIEV, a második tanács elnöke
A. PRECHAL, a harmadik tanács elnöke
M. VILARAS, a negyedik tanács elnöke
E. REGAN, az ötödik tanács elnöke
M. SZPUNAR, első főtanácsnok
M. SAFJAN, a hatodik tanács elnöke
S. RODIN, a kilencedik tanács elnöke
P. G. XUEREB, a hetedik tanács elnöke
L. S. ROSSI, a nyolcadik tanács elnöke
I. JARUKAITIS, a tizedik tanács elnöke
J. KOKOTT főtanácsnok
JUHÁSZ E. bíró
M. ILEŠIČ bíró
J. MALENOVSKÝ bíró
L. BAY LARSEN bíró
E. SHARPSTON főtanácsnok
T. von DANWITZ bíró
C. TOADER bíró
D. ŠVÁBY bíró
C. VAJDA bíró
F. BILTGEN bíró
K. JÜRIMÄE bíró
C. LYCOURGOS bíró
M. CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONA főtanácsnok
H. Saugmandsgaard ØE főtanácsnok
M. BOBEK főtanácsnok
E. TANCHEV főtanácsnok
N. PIÇARRA bíró
G. HOGAN főtanácsnok
G. PITRUZZELLA főtanácsnok
P. PIKAMÄE főtanácsnok
A. KUMIN bíró
N. JÄÄSKINEN bíró
N. WAHL bíró

A. CALOT ESCOBAR hivatalvezető

3. A Bíróság korábbi tagjai

(hivatalba lépésük sorrendjében)

Bírák és főtanácsnokok

Massimo PILOTTI bíró (1952–1958), elnök (1952–1958) (†)
Petrus SERRARENS bíró (1952–1958) (†)
Otto RIESE bíró (1952–1963) (†)
Louis DELVAUX bíró (1952–1967) (†)
Jacques RUEFF bíró (1952–1959 és 1960–1962) (†)
Charles Léon HAMMES bíró (1952–1967), elnök (1964–1967) (†)
Adrianus VAN KLEFFENS bíró (1952–1958) (†)
Maurice LAGRANGE főtanácsnok (1952–1964) (†)
Karl ROEMER főtanácsnok (1953–1973) (†)
Rino ROSSI bíró (1958–1964) (†)
Nicola CATALANO bíró (1958–1961) (†)
Andreas Matthias DONNER bíró (1958–1979), elnök (1958–1964) (†)
Alberto TRABUCCHI bíró (1962–1972), majd főtanácsnok (1973–1976) (†)
Robert LECOURT bíró (1962–1976), elnök (1967–1976) (†)
Walter STRAUSS bíró (1963–1970) (†)
Riccardo MONACO bíró (1964–1976) (†)
Joseph GAND főtanácsnok (1964–1970) (†)
Josse J. MERTENS de WILMARS bíró (1967–1984), elnök (1980–1984) (†)
Pierre PESCATORE bíró (1967–1985) (†)
Hans KUTSCHER bíró (1970–1980), elnök (1976–1980) (†)
Alain Louis DUTHEILLET DE LAMOTHE főtanácsnok (1970–1972) (†)
Henri MAYRAS főtanácsnok (1972–1981) (†)
Cearbhall Ó DÁLAIGH bíró (1973–1974) (†)
Max SØRENSEN bíró (1973–1979) (†)
Jean-Pierre WARNER főtanácsnok (1973–1981) (†)
Alexander J. MACKENZIE STUART bíró (1973–1988), elnök (1984–1988) (†)
Gerhard REISCHL főtanácsnok (1973–1981) (†)
Aindrias O'KEEFFE bíró (1974–1985) (†)
Francesco CAPOTORTI bíró (1976), majd főtanácsnok (1976–1982) (†)
Giacinto BOSCO bíró (1976–1988) (†)
Adolphe TOUFFAIT bíró (1976–1982) (†)
Thijmen KOOPMANS bíró (1979–1990) (†)
Ole DUE bíró (1979–1994), elnök (1988–1994) (†)
Ulrich EVERLING bíró (1980–1988) (†)
Alexandros CHLOROS bíró (1981–1982) (†)
Sir Gordon SLYNN főtanácsnok (1981–1988), majd bíró (1988–1992) (†)
Simone ROZÈS főtanácsnok (1981–1984)
Pieter VERLOREN van THEMAAT főtanácsnok (1981–1986) (†)
Fernand GRÉVISSE bíró (1981–1982 és 1988–1994) (†)
Kai BAHLMANN bíró (1982–1988) (†)
G. Federico MANCINI főtanácsnok (1982–1988), majd bíró (1988–1999) (†)

Yves GALMOT bíró (1982–1988) (†)
 Constantinos KAKOURIS bíró (1983–1997) (†)
 Carl Otto LENZ főtanácsnok (1984–1997)
 Marco DARMON főtanácsnok (1984–1994) (†)
 René JOLIET bíró (1984–1995) (†)
 Thomas Francis O'HIGGINS bíró (1985–1991) (†)
 Fernand SCHOCKWEILER bíró (1985–1996) (†)
 Jean MISCHO főtanácsnok (1986–1991 és 1997–2003) (†)
 José Carlos de CARVALHO MOITINHO de ALMEIDA bíró (1986–2000)
 José Luís da CRUZ VILAÇA főtanácsnok (1986–1988), bíró (2012–2018)
 Gil Carlos RODRÍGUEZ IGLÉSIAS bíró (1986–2003), elnök (1994–2003) (†)
 Manuel DIEZ de VELASCO bíró (1988–1994) (†)
 Manfred ZULEEG bíró (1988–1994) (†)
 Walter VAN GERVEN főtanácsnok (1988–1994) (†)
 Francis Geoffrey JACOBS főtanácsnok (1988–2006)
 Giuseppe TESAURO főtanácsnok (1988–1998)
 Paul Joan George KAPTEYN bíró (1990–2000)
 Claus Christian GULMANN főtanácsnok (1991–1994), majd bíró (1994–2006)
 John L. MURRAY bíró (1991–1999)
 David Alexander Ogilvy EDWARD bíró (1992–2004)
 Antonio Mario LA PERGOLA bíró (1994 és 1999–2006), főtanácsnok (1995–1999) (†)
 Georges COSMAS főtanácsnok (1994–2000)
 Jean-Pierre PUISSOCHET bíró (1994–2006)
 Philippe LÉGER főtanácsnok (1994–2006)
 Günter HIRSCH bíró (1994–2000)
 Michael Bendik ELMER főtanácsnok (1994–1997)
 Peter JANN bíró (1995–2009)
 Hans RAGNEMALM bíró (1995–2000) (†)
 Leif SEVÓN bíró (1995–2002)
 Nial FENNELLY főtanácsnok (1995–2000)
 Melchior WATHELET bíró (1995–2003), főtanácsnok (2012–2018)
 Dámaso RUIZ-JARABO COLOMER főtanácsnok (1995–2009) (†)
 Romain SCHINTGEN bíró (1996–2008)
 Krateros IOANNOU bíró (1997–1999) (†)
 Siegbert ALBER főtanácsnok (1997–2003)
 Antonio SAGGIO főtanácsnok (1998–2000) (†)
 Vassilios SKOURIS bíró (1999–2015), elnök (2003–2015)
 Fidelma O'KELLY MACKEN bíró (1999–2004)
 Ninon COLNERIC bíró (2000–2006)
 Stig von BAHR bíró (2000–2006)
 Antonio TIZZANO főtanácsnok (2000–2006), majd bíró (2006–2018), elnökhelyettes (2015–2018)
 José Narciso da CUNHA RODRIGUES bíró (2000–2012)
 Christiaan Willem Anton TIMMERMANS bíró (2000–2010)
 Leendert A. GEELHOED főtanácsnok (2000–2006) (†)
 Christine STIX-HACKL főtanácsnok (2000–2006) (†)
 Allan ROSAS bíró (2002–2019)
 Luís Miguel POIARES PESSOA MADURO főtanácsnok (2003–2009)
 Konrad Hermann Theodor SCHIEMANN bíró (2004–2012)
 Jerzy MAKARCZYK bíró (2004–2009)
 Pranas KŪRIS bíró (2004–2010)

Georges ARESTIS bíró (2004–2014)
Anthony BORG BARTHET bíró (2004–2018)
Ján KLUČKA bíró (2004–2009)
Uno LÖHMUS bíró (2004–2013)
Egils LEVITS bíró (2004–2019)
Aindrias Ó CAOIMH bíró (2004–2015)
Paolo MENGOZZI főtanácsnok (2006–2018)
Pernilla LINDH bíró (2006–2011)
Yves BOT főtanácsnok (2006–2019) (†)
Ján MAZÁK főtanácsnok (2006–2012)
Verica TRSTENJAK főtanácsnok (2006–2012)
Jean-Jacques KASEL bíró (2008–2013)
Maria BERGER bíró (2009–2019)
Niilo JÄÄSKINEN főtanácsnok (2009–2015)
Pedro CRUZ VILLALÓN főtanácsnok (2009–2015)
Egidijus JARAŠIŪNAS bíró (2010–2018)
Carl Gustav FERNLUND bíró (2011–2019)
Nils WAHL főtanácsnok (2012–2019)

Elnökök

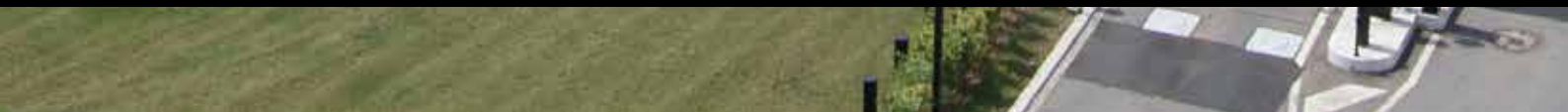
Massimo PILOTTI (1952–1958) (†)
Andreas Matthias DONNER (1958–1964) (†)
Charles Léon HAMMES (1964–1967) (†)
Robert LECOURT (1967–1976) (†)
Hans KUTSCHER (1976–1980) (†)
Josse J. MERTENS de WILMARS (1980–1984) (†)
Alexander John MACKENZIE STUART (1984–1988) (†)
Ole DUE (1988–1994) (†)
Gil Carlos RODRÍGUEZ IGLÉSIAS (1994–2003) (†)
Vassilios SKOURIS (2003–2015)

Hivatalvezetők

Albert VAN HOUTTE (1953–1982) (†)
Paul HEIM (1982–1988)
Jean-Guy GIRAUD (1988–1994)
Roger GRASS (1994–2010)

II. Fejezet Törvényszék

A | A Törvényszék tevékenysége 2019-ben

Marc van der Woude, a Törvényszék elnöke

A 2019. év számos tekintetben különösen fontos év volt a Törvényszék számára.

Először is, a Törvényszék 2019-ben a harmincéves fennállását ünnepelhette. Az 1988. október 24-i tanácsi határozattal létrehozott Törvényszék első tagjai ugyanis 1989. szeptember 25-én léptek hivatalba. Ezen évforduló megünneplése céljából a Törvényszék konferenciát szervezett „Az Európai Unió Törvényszéke a digitális korban” címmel, amely két témakör mentén épült fel: „Hozzáférhető igazságszolgáltatás” és „Hatékony és minőségi igazságszolgáltatás”. A Törvényszék ez alkalomból összehívta egyes európai, nemzeti és nemzetközi intézmények számos képviselőjét, valamint az összes tagállamból érkező jogi egyetemi oktatókat, bírákat és ügyvédek. E magas színvonalú eszmecsere anyagai hozzáférhetők a Curia honlapon.

Másodszor, a Törvényszék az összetétele szempontjából nagy változásokon ment keresztül, mind az igazságszolgáltatási fórum bírói karának részleges megújítása, mind pedig az intézmény igazságszolgáltatási szervezetrendszerére irányuló reform harmadik szakaszának végrehajtása folytán. A Törvényszék először is 2019. március 20-án a tagjai között üdvözölte R. Frendo bírót, aki P. G. Xuereb bíró helyébe lépett, akit 2018. október 8-án kineveztek a Bíróságra. A Törvényszék egy 2019. szeptember 26-án tartott ünnepség során köszönetet mondhatott az igazságszolgáltatási fórumról távozó nyolc bírónak, vagyis I. Pelikánová, G. Berardis, E. Bieliūnas, L. Calvo-Sotelo Ibáñez-Martín, A. Dittrich, E. Perillo, M. Prek, Prek és I. Ulloa Rubio bírónak. Az ugyanezen a napon tartott ünnepélyes ülés során a Törvényszék tizennégy új tagot üdvözölhetett, vagyis T. Perišin, O. Porchia, T. R. Pynnä, P. Škvařilová-Pelzl, M. Stancu, G. Steinfatt, G. Hesse, J. C. Laitenberger, R. Mastroianni, J. Martín y Pérez de Nanclores, I. Nömm, R. Norkus, M. Sampol Pucurull és L. Truchot bírát. 2019. december 31-én a Törvényszék 52 tagból állt.

Harmadszor, a reform e harmadik szakasza végrehajtásának előkészítése érdekében a Törvényszék egy sor olyan intézkedést fogadott el, amelyek annak biztosítására irányultak, hogy észszerű időn belül minőségi igazságszolgáltatást lehessen nyújtani. Az első intézkedés a Törvényszék tanácsainak számát érinti, amelyet a bírák megnövekedett létszáma folytán kilencről tízre kellett emelni azzal, hogy minden egyes tanács öt bíróból áll.¹ Ezenkívül az e tanácsokba beosztott bírák közötti eszmecsere elősegítése érdekében e bírák már nem két olyan alcsoportban járnak el, amelyek három bíróból állnak ugyanazon tanácselnök elnöksége alatt, hanem rotációs rendszer szerint hat ítélkező alcsoportban.

A 2019. szeptember 30. óta alkalmazott második intézkedés azzal kapcsolatos, hogy a szellemi tulajdon és a közszolgálat területén bevezetésre került a tanácsok bizonyos szintű szakosodása. Így a Törvényszék akként határozott, hogy az ügyek első kategóriájával hat tanács fog foglalkozni, míg az ügyek második kategóriáját négy tanácsra bízta. A peres ügyek összes többi kategóriája továbbra is az összes tanács között kerül kiosztásra. Másfelől az összes ügy tanácsoknak történő kiosztása mind a szakosodás tárgyát képező területeken, mind pedig az egyéb területeken továbbra is olyan rotációs rendszer szerint történik, amelynek a működése kiigazítható annak érdekében, hogy figyelembe vegyék a munkaterhet és az ügyek közötti összefüggést. Ez utóbbi eltérés magában foglalja, hogy azokat az ügyeket, amelyek ugyanazon megtámadott jogi aktust érintik, vagy amelyek hasonló problémát vetnek fel, főszabály szerint ugyanazon tanácsnak, sőt ugyanazon előadó bírónak osztják ki.

1) Szükség esetén e tanácsok közül kettő hat bírót foglalhat magában.

A harmadik intézkedés a nagytanács összetételét érinti, amely módosításra került annak érdekében, hogy azon bírák számára, akik nem tanácselnökök, lehetővé tegyék, hogy nagyobb mértékben részt vehessenek e 15 bíróból álló ítélkező testület munkájában. A nagytanács 2019. szeptember 26. óta az elnökből, az elnökhelyettesből, korlátozott számú tanácselnökből, az ügyben eredetileg eljáró tanács bíráiból, valamint olyan további bíróból áll, akiket a hivatali idő szerinti rangsor és a hivatali idő szerinti fordított rangsor alapján felváltva választanak ki.

Negyedszer, a Törvényszék fontosnak ítélte, hogy az elnököt és az elnökhelyettest jobban bevonja az igazságszolgáltatási tevékenységbe, figyelembe véve ugyanakkor azon különleges felelősségeiket, amelyek nem egyeztethetők össze a teljes jogkörben eljáró bíró tevékenységével. Így az elnök helyettesíti az öt bíróból álló kibővített ítélkező testületek valamely akadályoztatott bíróját, az elnökhelyettes pedig tanácsnokként és évenként egy ügy erejéig részt vesz az öt bíróból álló kibővített ítélkező testületekben. E kontextusban hangsúlyozni kell, hogy a Törvényszék megerősítette, hogy az elnökhelyettesnek az a fő feladata, hogy gondoskodjon az ítélkezési gyakorlat koherenciájáról és minőségéről.

Ezen intézkedések összességének lehetővé kellene tennie a Törvényszék számára annak biztosítását, hogy a reform utolsó szakasza kifejtse kedvező hatásait, különösen azon törekvést illetően, hogy csökkentsék az eljárás időtartamát, az ügyeket pedig szisztematikusabb módon utalják öt vagy tizenöt bíróból álló kibővített ítélkező testületek elé.

Ötödször, a reform utolsó szakaszának végrehajtása és a Törvényszék bírói karának részleges megújítása folytán keletkező kihívások ellenére a Törvényszék kielégítő eredményeket tudott elérni. Statisztikai szempontból az érkezett ügyek száma (939) és a befejezett ügyek száma (874) – figyelembe véve egy nagyszámú, egymáshoz kapcsolódó ügyből álló ügycsoportnak az év végén történő benyújtását – összességében véve egyensúlyban van, azzal, hogy a folyamatban maradt ügyek száma 1398. E kielégítő helyzet tükröződik az ügyek elbírálásának időtartamában, amely továbbra is csökkenő tendenciát mutat. Az ítélettel és végzéssel lezárt ügyekben ugyanis az eljárás időtartama 2019-ben 17 hónap volt, szemben a 2018. évi 20 hónappal és az elmúlt évtized első éveitől tapasztalt hozzávetőleg 26 hónappal. E jelentős javulás képezi az Unió igazságszolgáltatási szervezetrendszerére irányuló reform egyik kedvező hatását. Egy másik kedvező hatás azzal kapcsolatos, hogy a Törvényszék gyakrabban tud öt bíróból álló ítélkező testületekben eljárni azokban az ügyekben, amelyek ilyen figyelmet érdemelnek, ezáltal pedig növelheti az ítéleteinek tekintélyét. 2016 óta a kibővített ítélkező testületek által elbírált ügyek száma évente 60 ügy körül ingadozik, szemben az évtized elején tapasztalt kevesebb mint tíz üggyel.

B | A Törvényszék 2019. évi ítélkezési gyakorlata

Az ítélkezési gyakorlat tendenciái

Savvas Papasavvas elnökhelyettes

A Törvényszék által a 2019. év folyamán hozott határozatok elemzése alapján újfent megállapítható, hogy az igazságszolgáltatási fórum által elbírált jogviták milyen változatos területeket érintenek, és mekkora jelentőségük van. Annak érdekében, hogy megfeleljen e kihívásoknak, a Törvényszék – mint azt a megelőző év folyamán is tette – rendszeresen és gyakran élt az Európai Unió Bírósága alapokmányának 50. cikke által részére biztosított azon lehetőséggel, hogy öt bíróból álló tanácsban járjon el. Ami az érintett területeket illeti, a Törvényszék több alkalommal volt kénytelen szankcionálni az Európai Unió jogában meghatározott elvek és egyes alapvető jogok tiszteletben tartásának elmulasztását. A 2019. év alkalmat biztosított a Törvényszéknek arra is, hogy több eljárási kérdést pontosítson. Elsőfokú bíróságként eljárva ezenkívül meg kellett vizsgálnia olyan kérdéseket, amelyek korábban még nem merültek fel, mint ahogy olyan ügyeket is, amelyeknek jogi és gazdasági szempontból kiemelt jelentőségük van.

Az uniós jogi elvek tiszteletben tartásának őreként a Törvényszék a 2019. január 10-i **RY kontra Bizottság** ítéletben (T-160/17, [EU:T:2019:1](#)) megsemmisítette az Európai Bizottság azon határozatát, amelyben a Bizottság a bizalmi viszony megromlása folytán felmondta egy ideiglenes alkalmazott határozatlan időre szóló szerződését; a megsemmisítésre azért került sor, mert megsértették ezen alkalmazottnak a meghallgatáshoz való, az Európai Unió Alapjogi Chartája 41. cikke (2) bekezdésének a) pontjában biztosított jogát. Ezenkívül a 2019. július 11-i **Yanukovych kontra Tanács** (T-244/16 és T-285/17, [EU:T:2019:502](#)) és **Klymenko kontra Tanács** ítéletekben (T-274/18, [EU:T:2019:509](#)) a Törvényszék megsemmisítette az Európai Unió Tanácsának az ukrain helyzetre tekintettel elfogadott korlátozó intézkedésekkel kapcsolatos több jogi aktusát,¹ mivel a felperesek – Ukrajna korábbi elnöke, valamint Ukrajna bevételekért és adókért felelős korábbi minisztere – nevei továbbra is szerepeltek azon személyek, szervezetek és szervek jegyzékén, amelyekkel szemben e korlátozó intézkedések alkalmazandók voltak. A Törvényszék az ítélkezési gyakorlatban kidolgozott, a 2018. december 19-i **Azarov kontra Tanács** ítéletből (C-530/17 P, [EU:C:2018:1031](#)) eredő elvek alkalmazásával megállapította, hogy nem nyert bizonyítást, hogy a Tanács a megtámadott jogi aktusok elfogadása előtt ellenőrizte volna, hogy az ukrán igazságszolgáltatás tiszteletben tartotta-e a felperesek védelemhez való jogát és hatékony bírói jogvédelemhez való jogát. Ezen indok alapján tehát a Törvényszék megsemmisítette a megtámadott jogi aktusokat.

A Törvényszéknek másfelől alkalma nyílt tisztázni a keresetek elfogadhatóságának bizonyos vetületeit. Így a 2019. április 30-i **Románia kontra Bizottság** ítéletben (T-530/18, fellebbezett, [EU:T:2019:269](#)) a Törvényszék pontosította, hogy a valamely egyedi jogi aktus ellen irányuló megsemmisítés iránti kereset megindítási határidejének mi a kezdőnapja abban az esetben, ha e jogi aktust nem csupán közzétették a címzettjével, hanem ki is hirdették. A Törvényszék úgy ítélte meg, hogy az e határidő kezdőnapjának meghatározása szempontjából

1] A konkrét esetben a következők megsemmisítését kérték: a T244/16. és a T285/17. sz. ügyben a 2016. március 4-i (KKBP) 2016/318 tanácsi határozat (HL 2016. L 60., 76. o.) és a 2016. március 4-i (EU) 2016/311 tanácsi végrehajtási rendelet (HL 2016. L 60., 1. o.), a 2017. március 3-i (KKBP) 2017/381 tanácsi határozat (HL 2017. L 58., 34. o.) és a 2017. március 3-i (EU) 2017/374 tanácsi végrehajtási rendelet (HL 2017. L 58., 1. o.), a T274/18. sz. ügyben pedig a 2018. március 5-i (KKBP) 2018/333 tanácsi határozat (HL 2018. L 63., 48. o.) és a 2018. március 5-i (EU) 2018/326 tanácsi végrehajtási rendelet (HL 2018. L 63., 5. o.).

2] C498/19. P. sz., Románia kontra Bizottság ügy.

figyelembe veendő időpont a Hivatalos Lapban történő kihirdetés időpontja abban az esetben, ha e kihirdetést – amely a jogi aktus hatálybalépésének feltétele – az EUM-Szerződés írja elő, az EUMSZ 297. cikk (2) bekezdésének harmadik francia bekezdésében említett egyéb esetekben pedig a közlés időpontja, amely esetek között szerepelnek a címzetti kört tartalmazó határozatok. A Törvényszék ezen elveket alkalmazva úgy ítélte meg, hogy a Románia által 2018. szeptember 7-én benyújtott kereset elkésztett, és azt elfogadhatatlanként el kell utasítani. Ezenkívül a 2019. szeptember 20-i **Venezuela kontra Tanács** ítéletben (T-65/18, fellebbezett,³ [EU:T:2019:649](#)) a Törvényszék a harmadik államok által benyújtott keresetek elfogadhatóságának kérdését vizsgálta. E tekintetben, miután megállapította, hogy a Venezuelai Bolívari Köztársaság mint állam nem volt kifejezetten és konkrétan érintett a megtámadott rendelkezésekben, másfelől pedig nem lehetett valamely gazdasági tevékenységet szokásosan végző gazdasági szereplővel azonosítani, a Törvényszék úgy ítélte meg, hogy ezen állam jogi helyzetét nem érintették közvetlenül a megtámadott rendelkezések, és elfogadhatatlanként elutasította a keresetet.

A Törvényszék új jogi kérdésekkel is szembesült, mint például a 2019. szeptember 10-i **Lengyelország kontra Bizottság** ítéletben (T-883/16, fellebbezett,⁴ [EU:T:2019:567](#)), amelyben helyt adott a Lengyel Köztársaság által a Bizottság azon határozata ellen benyújtott megsemmisítés iránti keresetnek, amely jóváhagyta az OPAL gázvezeték üzemeltetésére vonatkozó, eltérést engedő szabályozásnak a német szabályozó hatóság által javasolt módosítását;⁵ a megsemmisítésre azért került sor, mert megsértették az energiapolitikai szolidaritásnak az EUMSZ 194. cikk (1) bekezdésében szabályozott elvét, amelyet a Törvényszék most vizsgált első alkalommal. Hasonlóképp, a 2019. december 12-i **Conte kontra EUIPO (CANNABIS STORE AMSTERDAM)** ítéletben (T-683/18, [EU:T:2019:855](#)) a Törvényszék elutasította az Európai Unió Szellemi Tulajdoni Hivatala (EUIPO) egyik fellebbezési tanácsának azon határozata ellen benyújtott keresetet, amely megtagadta a CANNABIS STORE AMSTERDAM ábrás megjelölés lajstromozását amiatt, hogy az a közrendbe ütközik. Még soha nem fordult elő, hogy a Törvényszék a 2017/1001 rendelet 7. cikke (1) bekezdésének f) pontja⁶ alapján elemezzen egy olyan ábrás megjelölést, amely akként értelmezhető, hogy tiltott kábítószerre utal. Ezenkívül a 2019. szeptember 20-i **BASF Grenzach kontra ECHA** ítéletben (T-125/17, [EU:T:2019:638](#)) a Törvényszék most először foglalt állást az Európai Vegyianyag-ügynökség (ECHA) fellebbezési tanácsának feladatáról és hatásköreiről. Közlebebről, a Törvényszék meghatározta az e fellebbezési tanács által végzett felülvizsgálat terjedelmét és intenzitását egy olyan kereset keretében, amelyet az ECHA azon határozata ellen nyújtottak be hozzá, amely az 1907/2006/EK rendelet⁷ alapján kiegészítő információkat kért a triklózán anyag értékelésére vonatkozóan. Végül ki kell emelni a 2019. május 8-i **Stemcor London és Samac Steel Supplies kontra Bizottság** ítéletet (T-749/16, [EU:T:2019:310](#)) is, amelyben a Törvényszék elutasította a Kínai Népköztársaságból és az Oroszországi Föderációból származó egyes hidegen síkhengetelt acéltermékek behozatalára vonatkozó végleges

3| C872/19. P. sz. Venezuela kontra Tanács ügy.

4| C848/19. P. sz. Németország kontra Lengyelország ügy.

5| A 2003/55/EK irányelv által engedélyezett, harmadik személyek hozzáféréseire vonatkozó szabályoktól és tarifális szabályozástól való, az OPAL gázvezeték tekintetében alkalmazott eltérést érintő feltételek felülvizsgálatáról szóló, 2016. október 28-i C(2016) 6950 final bizottsági határozat.

6| Az európai uniós védjegyről szóló, 2017. június 14-i (EU) 2017/1001 európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2017. L 154., 1. o.) 7. cikke (1) bekezdésének f) pontja akként rendelkezik, hogy nem részesülhetnek védjegyoltalomban az olyan megjelölések, amelyek a közrendbe vagy a közérdeklődésbe ütköznek.

7| A vegyi anyagok regisztrálásáról, értékeléséről, engedélyezéséről és korlátozásáról (REACH), az Európai Vegyianyagügynökség létrehozásáról, az 1999/45/EK irányelv módosításáról, valamint a 793/93/EGK tanácsi rendelet, az 1488/94/EK bizottsági rendelet, a 76/769/EGK tanácsi irányelv, a 91/155/EGK, a 93/67/EGK, a 93/105/EK és a 2000/21/EK bizottsági irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2006. december 18-i 1907/2006/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2006. L 396., 1. o.; helyesbítések: HL 2007. L 136., 3. o.; HL 2008. L 141., 22. o.; HL 2009. L 36., 84. o.; HL 2010. L 118., 89. o.; HL 2015. L 212., 39. o.).

dömpingellenes vám visszamenőleges hatályú beszedését előíró 2016/1329 végrehajtási rendelet⁸ megsemmisítése iránti keresetet. Ebben az ítéletben a Törvényszék első alkalommal foglalt állást a dömpingellenes alaprendelet⁹ 10. cikkének (4) bekezdésében szabályozott mechanizmusról, amely bizonyos feltételek mellett lehetővé teszi a Bizottság számára, hogy visszamenőleges hatállyal szedje be a dömpingellenes vámot a forgalomba bocsátás céljából az ideiglenes intézkedések hatálybalépését legfeljebb 90 nappal megelőzően (de nem a vizsgálat megindítását megelőzően) bejelentett termékek után.

Végül a Törvényszék elbírálta az úgynevezett „tax rulingokkal” kapcsolatos ügyeket. Így a 2019. február 14-i **Belgium és Magnetrol International kontra Bizottság** ítéletben (T-131/16 és T-263/16, fellebbezett,¹⁰ [EU:T:2019:91](#)) a Törvényszék az EUMSZ 263. cikk alapján indított kereset keretében megsemmisítette a Belgium által 2004 óta alkalmazott, a multinacionális vállalatcsoportokhoz tartozó belga társaságok többletnyereségének adómentességére vonatkozó programot jogellenes és a belső piaccal összeegyeztethetetlen állami támogatásnak minősítő, következésképpen pedig a visszatéríttetését elrendelő 2016/1699 határozatot.¹¹ Ezzel szemben a 2019. szeptember 24-i **Luxemburg és Fiat Chrysler Finance Europe kontra Bizottság** ítéletben (T-755/15 és T-759/15, [EU:T:2019:670](#)) a Törvényszék megalapozatlanokként elutasította a Luxemburgi Nagyhercegség és a Fiat Chrysler Finance Europe vállalkozás által az Európai Bizottság azon határozata ellen benyújtott megsemmisítés iránti kereseteket, amely a luxemburgi adóhatóságok által a Fiat Chrysler Finance Europe vállalkozás vonatkozásában hozott feltételes adómegállapítási határozatot állami támogatásnak minősítette.¹²

8| A Kínai Népköztársaságból és az Oroszországi Föderációból származó egyes hidegen síkhengerelt acéltermékek nyilvántartásba vett behozatalára vonatkozó végleges dömpingellenes vám kivetéséről szóló, 2016. július 29i (EU) 2016/1329 bizottsági végrehajtási rendelet (HL 2016. L 210., 27. o.).

9| Az Európai Unióban tagsággal nem rendelkező országokból érkező dömpingelt behozattal szembeni védelemről szóló, 2016. június 8i (EU) 2016/1036 európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2016. L 176., 21. o.).

10| C337/19. P. sz. Bizottság kontra Belgium és Magnetrol International ügy.

11| A Belgium által alkalmazott, a többletnyereség adómentességét célzó SA.37667 (2015/C) (korábbi 2015/NN) számú állami támogatási programról szóló, 2016. január 11i (EU) 2016/1699 bizottsági határozat (HL 2016. L 260., 61. o.).

12| A Luxemburg által a Fiatnak nyújtott SA.38375 (2014/C) (korábbi 2014/NN) állami támogatásról szóló, 2015. október 21i (EU) 2016/2326 bizottsági határozat (HL 2016. L 351., 1. o.).

I. Bírósági eljárás

1. A keresettel megtámadható jogi aktus fogalma

A 2019. március 15-i *Silgan Closures és Silgan Holdings kontra Bizottság* végzésben (T-410/18, fellebbezett,¹ [EU:T:2019:166](#)) a Törvényszék elutasította a Bizottság azon határozatának megsemmisítésére irányuló keresetet, amelyben a Bizottság a 773/2004 rendelet² 2. cikkének (1) bekezdése alapján úgy határozott, hogy a fém csomagolóanyagok ágazatában tevékenykedő több gazdasági társasággal, köztük a felperessel szemben az EUMSZ 101. cikk alkalmazására vonatkozó eljárást indít. E tekintetben a Törvényszék helyt adott a Bizottság által felhozott elfogadhatatlansági kifogásnak, és úgy ítélte meg, hogy a megtámadott határozat az EUMSZ 263. cikk értelmében a felperesek tekintetében joghatásokat ki nem váltó, előkészítő aktusnak minősül.

A Törvényszék mindenekelőtt emlékeztetett arra, hogy a megtámadott határozat joghatásait és jogi jellegét a határozatnak az 1/2003 rendelet³ III. fejezete szerinti határozat hozatalát eredményező eljárással összefüggésben betöltött céljára tekintettel kell értékelni.

Konkrétan, az 1/2003 rendelet 11. cikkének (6) bekezdésében foglalt következménnyel kapcsolatban, amely szerint a megtámadott határozatban említett eljárás megindítása az eljárás tárgyát képező tényállásra tekintettel megszünteti a tagállami versenyhatóságoknak az EUMSZ 101. cikk alkalmazására vonatkozó hatáskörét, a Törvényszék azt állapította meg, hogy ez a következmény nem sérti a felperesek érdekeit, hanem mentesíti őket az e hatóságok részéről lefolytatott, párhuzamos eljárások alól.

A Törvényszék úgy ítélte meg, hogy ez a megállapítás nemcsak arra az esetre igaz, amikor nemzeti hatóság nem indított eljárást az ügyben, hanem akkor is – sőt akkor még inkább –, ha a nemzeti hatóság indított ilyen eljárást, és az 1/2003 rendelet 11. cikkének (6) bekezdése alapján megszűnik a hatásköre. Ugyanis, bár az EUMSZ 101. cikk alkalmazására vonatkozó eljárás megindítására vonatkozó határozat nem érinti az érintett vállalkozás jogi helyzetét abban az esetben, ha addig az időpontig még nem indult ellene másik eljárás, különösen igaz ez abban az esetben, amikor a kérdéses vállalkozással kapcsolatban nemzeti hatóság már vizsgálatot indított.

1] C-418/19. P. sz., *Silgan Closures és Silgan Holdings kontra Bizottság ügy*.

2] A Bizottság által az [EUMSZ 101. és EUMSZ 102. cikk] alapján folytatott eljárásokról szóló, 2004. április 7-i 773/2004/EK rendelet (HL 2004. L 123., 18. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 3. kötet, 81. o.).

3] [Az EUMSZ 101. és EUMSZ 102. cikkben] meghatározott versenyszabályok végrehajtásáról szóló, 2002. december 16-i 1/2003/EK tanácsi rendelet (HL 2003. L 1., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 2. kötet, 205. o.).

A Törvényszék szerint a felperesek tehát tévesen hivatkoznak az EUMSZ 104. és EUMSZ 105. cikkeire, amelyek bizonyos fokú kölcsönhatást írnak elő a többek között az EUMSZ 101. cikk végrehajtásával kapcsolatos bizottsági és tagállami hatáskör között. E rendelkezések ugyanis csak az EUMSZ 101. cikk alkalmazására vonatkozóan az EUMSZ 103. cikk alapján elfogadott rendelet – például az 1/2003 rendelet – hatálya alá nem tartozó, lehetséges esetekre vonatkoznak.

A Törvényszék rámutatott arra, hogy egyrészt a felperesek nincsenek akadályoztatva abban, hogy a kartellügyek esetében a bírságok alóli mentességről és a bírságok csökkentéséről szóló bizottsági közleményben foglaltak szerinti kérelmet terjesszenek elő. Másrészt az olyan kartell esetében, amely több tagállamban is kifejtethet versenyellenes hatást, és ennél fogva különböző nemzeti versenyhatóságok, illetve a Bizottság beavatkozására adhat okot, az engedékenységi rendszerben részesülni kívánó vállalkozás érdekében áll, hogy mentességi kérelmet nyújtson be nemcsak az adott esetben az EUMSZ 101. cikk alkalmazására vonatkozóan hatáskörrel rendelkező nemzeti hatóságokhoz, hanem a Bizottsághoz is.

Ilyen esetben tehát az engedékenységi programban részt venni kívánó, érintett vállalkozásnak meg kell tennie a szükséges lépéseket ahhoz, hogy a Bizottság az 1/2003 rendelet alapján fennálló hatáskörének esetleges gyakorlása során ne, vagy csak kevésbé érintse azokat az előnyöket, amelyekre a mentesség címen hivatkozhat.

Ezenfelül a Törvényszék kimondta azt is, hogy az elévülésnek a megtámadott határozat meghozatala miatti megszakadása nem mutat túl a vizsgálattal érintett vállalkozásnak kizárólag az eljárási helyzetét, jogi helyzetét azonban nem érintő eljárási cselekményhez fűződő joghatásokon. Az e joghatások tisztán eljárási jellegére vonatkozó értékelés nemcsak az 1/2003 rendelet 25. cikkében foglalt elévülés megszakításával, hanem azon hatáskörök elévülésének megszakításával kapcsolatban is igaz, amelyekkel a nemzeti hatóságok arra vonatkozóan rendelkeznek, hogy az adott esetben a nemzeti jog által előírt szankciókat állapítsanak meg.

A 2019. május 6-i **ABLV Bank kontra EKB végzés** (T-281/18, fellebbezett,⁴ [EU:T:2019:296](#)) alapjául szolgáló ügyben megsemmisítés iránti keresetet nyújtottak be a Törvényszékhez az EKB azon határozataival szemben, amelyek megállapítják, hogy a felperes és leányvállalata, az ABLV Bank Luxembourg SA a 806/2014 rendelet⁵ 18. cikkének (1) bekezdése értelmében fizetéseképtelen vagy valószínűleg fizetéseképtelenné válik. Ezen eljárás keretében az EKB két elfogadhatatlansági kifogást emelt. Az első elfogadhatatlansági kifogás keretében az EKB lényegében arra hivatkozott, hogy a fizetéseképtelenség vagy valószínűleg fizetéseképtelenné válás értékelése kötelező joghatás nélküli előkészítő intézkedésnek minősül, és hogy az említett rendelet nem írja elő annak lehetőségét, hogy megsemmisítés iránti keresetet nyújthassanak be a fizetéseképtelenség vagy valószínűleg fizetéseképtelenné válás értékelése ellen. Egyébiránt úgy vélte, hogy az említett rendelet 86. cikkének (2) bekezdése kifejezetten kimondja, hogy az Egységes Szanálási Testület (ESZT) határozatai ellen lehet ilyen keresetet indítani. A második elfogadhatatlansági kifogás keretében az EKB azt állította, hogy a felperest nem érintették közvetlenül a fizetéseképtelenségre vagy valószínűleg fizetéseképtelenné válásra vonatkozó értékelések, mivel egyrészt ezek az értékelések közvetlenül nem gyakoroltak hatást a jogi helyzetére, másrészt pedig teljes szabadságot engedtek a végrehajtásukkal megbízott hatóságoknak.

Az első elfogadhatatlansági kifogást illetően a Törvényszék először is emlékeztetett arra az állandó ítélkezési gyakorlatára, amelynek értelmében valamely természetes vagy jogi személy kizárólag az olyan kötelező joghatásokat kiváltó aktusokat támadhatja meg, amelyek képesek érinteni a felperes érdekeit, annak jogi helyzetét jelentős mértékben módosítva. Ezenkívül az olyan jogi aktusok közül, amelyek kidolgozása egy belső eljárás több szakaszában történik, főszabály szerint csak azon intézkedések minősülnek megtámadható

4| C-551/19. P. sz., **ABLV Bank kontra EKB** ügy.

5| A hitelintézeteknek és bizonyos befektetési vállalkozásoknak az Egységes Szanálási Mechanizmus keretében történő szanálására vonatkozó egységes szabályok és egységes eljárás kialakításáról, valamint az Egységes Szanálási Alap létrehozásáról és az 1093/2010/EU rendelet módosításáról szóló, 2014. július 15-i 1093/2010/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2014. L 225., 1. o.).

jogi aktusoknak, amelyek ezen eljárás végén véglegesen rögzítik az intézmény álláspontját, azonban nem tartoznak e körbe azon közbenső intézkedések, amelyek a végleges határozat előkészítésére irányulnak, és amelyek jogellenességére a végleges határozattal szemben indított kereset keretében lehet eredményesen hivatkozni. Egy közbenső jogi aktus ugyanakkor nem támadható meg keresettel, ha bizonyított, hogy az e jogi aktushoz kapcsolódó jogellenességre hivatkozni lehet azon végleges határozat elleni kereset alátámasztása érdekében, amelynek előkészítő aktusát képezi. E körülmények között az eljárást befejező határozat ellen benyújtott kereset megfelelő bírói jogvédelmet biztosít.

Ezt követően a Törvényszék hangsúlyozta, hogy a megtámadott jogi aktusok az EKB által a fizetéseképtelenség vagy valószínűleg fizetéseképtelenné válás vonatkozásában kibocsátott értékelést tartalmaznak, és hogy a szanálási program elfogadására vonatkozóan kialakított jogszabályi keretben az EKB-nak nincs semmilyen határozathozatali jogköre. A 806/2014 rendelet (26) preambulumbekzdése értelmében ugyanis, jóllehet az EKB-nek és az ESZT-nek fel kell tudnia mérni, hogy valamely hitelintézet fizetéseképtelen helyzetben van-e vagy valószínűsíthetően fizetéseképtelenné válik-e, kizárólag az ESZT jogosult arra, hogy mérlegelje a szanáláshoz megkövetelt feltételeket, amennyiben pedig úgy ítéli meg, hogy az összes feltétel teljesül, szanálási programot fogadjon el. Ezenkívül a Törvényszék úgy ítélte meg, hogy az említett rendelet 18. cikkének (1) bekezdéséből kifejezetten az következik, hogy az ESZT-nek kell megítélnie, hogy az e rendelkezésben meghatározott három feltétel teljesül-e. Az EKB kétségkívül hatáskörrel rendelkezik arra, hogy az első, vagyis a fizetéseképtelenségre vagy valószínűleg fizetéseképtelenné válásra vonatkozó feltétellel kapcsolatban értékelést közöljön, viszont pontosan az a lényeg, hogy csupán értékelésről van szó, amely semmilyen módon nem köti az ESZT-t.

Végül a Törvényszék szerint a megtámadott jogi aktusokat előkészítő intézkedéseknek kell tekinteni abban az eljárásban, amely arra irányul, hogy lehetővé tegye az ESZT számára, hogy a szóban forgó hitelintézetek szanálása tárgyában határozatot hozzon, vagyis nem képezhetik megsemmisítés iránti kereset tárgyát. Ezek nem módosítják a felperes jogi helyzetét. E jogi aktusok ugyanis a felperes és a leányvállalata fizetéseképtelenségének vagy valószínűleg fizetéseképtelenné válásának kérdésével kapcsolatban az EKB által lefolytatott olyan ténybeli értékelést tartalmaznak, amely semmilyen módon nem kötelező, hanem alapját képezi annak, hogy az ESZT szanálási programot vagy olyan határozatot fogadjon el, amely megállapítja, hogy a közérdek nem követel meg szanálást. Ennélfogva a megtámadott jogi aktusok nem az EUMSZ 263. cikk értelmében vett megtámadható jogi aktusok, így a Törvényszék a keresetet teljes egészében mint elfogadhatatlant elutasítja, anélkül hogy határoznia kellene az EKB által felhozott második elfogadhatatlansági kifogásról.

Az **RATP kontra Bizottság** végzésben (T-422/18, [EU:T:2019:339](#)) a Törvényszék azon az alapon utasította el elfogadhatatlanként a Bizottság bizonyos dokumentumokhoz hozzáférést biztosító eredeti határozatának megsemmisítése iránt benyújtott keresetet, hogy a megtámadott határozatot a kereset benyújtása előtt visszavonták, és helyébe új határozat lépett.

2018. március 5-én a Bizottság Mobilitáspolitikai és Közlekedési Főigazgatósága részleges hozzáférést biztosított az eredeti kérelem benyújtójának, aki a kérelmében a Régie autonome des transports parisiens (RATP) elnök-vezérigazgatójának a Bizottsághoz címzett leveleihez kért hozzáférést. A hozzáférés iránti megerősítő kérelmet követően a Bizottság főtitkára 2018. június 7-én határozatot hozott, amelyben megtagadta a vitatott dokumentumok bármilyen formában történő hozzáférhetővé tételét.

Az RATP – miután tudomást szerzett a hozzáférés iránti eredeti kérelemről, valamint arról, hogy a vitatott dokumentumok kivonatos változatát közölték a hozzáférést kérelmezővel – 2018. július 6-án keresetet nyújtott be az említett dokumentumokhoz részleges hozzáférést biztosító eredeti határozat megsemmisítése iránt.

A Törvényszék úgy ítélte meg, hogy a megtámadott határozat mindössze egy első állásfoglalás volt a Bizottság részéről, amelynek helyébe a 2018. június 7-i határozat lépett, ez utóbbi zárta le az eljárást, ily módon ez ölti határozat jellegét. Ily módon a kereset benyújtásának időpontjában a 2018. június 7-i határozat már a

megtámadott határozat helyébe lépett, és azt már eltüntette az Unió jogrendjéből, így a megtámadott határozat már nem fejtett ki joghatást. Következésképpen a jelen kereset a benyújtásának időpontjában oka fogott volt, ily módon elfogadhatatlannak kellett nyilvánítani.

Egyébiránt a felperesnek nem fűződött érdeke az eljáráshoz, mivel a megtámadott határozat megsemmisítése nem fordíthatja vissza a vitatott dokumentumok hozzáférhetővé tétele által okozott hatásokat.

A Törvényszék azon döntése, hogy a megtámadott határozat megsemmisítése iránti keresetet elfogadhatatlanként elutasítja oka fogottsága miatt, ugyanakkor nincs befolyással a felperes azon lehetőségére, hogy kártérítési keresetet indítson.

2. Kereshetőségi jog

A 2019. február 14-i **Associazione GranoSalus kontra Bizottság** végzésben (T-125/18, fellebbezett,⁶ [EU:T:2019:92](#)) a Törvényszék elutasította a 2017/2324 végrehajtási rendelet⁷ megsemmisítése iránti keresetet.

A jelen jogvita a többek között gyomirtóként használt hatóanyag, a glifozát jóváhagyásának az Európai Bizottság általi meghosszabbításából ered. A felperes, amely gabonatermelőkből és fogyasztókból, valamint ezek érdekvédelmi szövetségeiből álló egyesület, a 2017/2324 végrehajtási rendelet megsemmisítését, valamint azt kérte a Törvényszéktől, hogy rendeljen el az Európai Élelmiszerbiztonsági Hatóság (EFSA) jelentése azon részeinek bemutatására irányuló bizonyításfelvételt, amelyekben felülvizsgálta a glifozát emberi egészségre gyakorolt potenciális hatásaira vonatkozó tanulmányokat, abból a célból, hogy ezeket összehasonlítsák a szóban forgó témára vonatkozó más dokumentumokkal.

Ami először is azon saját érdek fennállásának kérdését érinti, amelyre a felperes hivatkozhatott, a Törvényszék kimondta, hogy a felperes – mivel nem fejtette ki, hogy részt vett a 2017/2324 végrehajtási rendelet kidolgozásában, vagy különleges jogok illették meg az ezen aktus elfogadásához vezető eljárásban – nem hozott fel olyan saját érdeket, amely lehetővé tenné számára, hogy saját nevében indítson megsemmisítés iránti keresetet a Törvényszék előtt.

A felperes tagjainak a kereshetőségi jogát illetően továbbá a Törvényszék a jelen ügyben megállapította, hogy a felperes tagjai nem tekinthetők a 2017/2324 végrehajtási rendelet címzettjeinek, mivel ezen aktusban nincsenek annak címzettjeiként megjelölve. A felperes egyes tagjainak az általános fogyasztói és uniós polgári minőségükben való állítólagos érintettségét illetően a Törvényszék úgy ítélte meg, hogy e jogi aktus objektív fogyasztói, uniós polgári vagy gabonatermelői minőségükben érinti a felperes tagjait, ugyanolyan címen, mint minden más, ténylegesen vagy potenciálisan azonos helyzetben lévő fogyasztót, uniós polgárt vagy gabonatermelőt. A 2017/2324 végrehajtási rendelet végrehajtási intézkedéseket maga után nem vonó, rendeleti jellegű jogi aktusként való minősítését illetően a Törvényszék megállapította, hogy két alkalommal került sor a glifozát értékelésére. A hatóanyagot először a Bizottság hagyja jóvá. Másodszor mindegyik tagállam engedélyezi az e hatóanyagot tartalmazó termékek forgalomba hozatalát. Ugyanez vonatkozik a hatóanyag jóváhagyásának meghosszabbítására is. Ezen eljárásból következően a 2017/2324 végrehajtási rendelet a nemzeti hatóságok által kiadott forgalombahozatali engedélyek meghosszabbítása révén fejti ki a joghatásait, így ezen engedélyek végrehajtási intézkedéseknek minősülnek.

6] C-313/19. P. sz., **Associazione GranoSalus kontra Bizottság** ügy.

7] A floraszulam hatóanyagra vonatkozó, a növényvédő szerek forgalomba hozataláról szóló 1107/2009/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet szerinti jóváhagyás meghosszabbításáról, továbbá az 540/2011/EU bizottsági végrehajtási rendelet mellékletének módosításáról szóló, 2015. augusztus 14-i (EU) 2015/2324 bizottsági végrehajtási rendelet (HL 2017. L 333., 10. o.).

A 2019. július 11-i **Air France kontra Bizottság** ítéletben (T-894/16, [EU:T:2019:508](#)) a Törvényszék mint elfogadhatatlant elutasította a francia hatóságok által a Marseille Provence repülőtér és az e repülőteret használó légitársaságok javára végrehajtott bizonyos intézkedésekkel kapcsolatos állami támogatások tárgyában a Bizottság által hozott határozat ellen az Air France légitársaság által benyújtott megsemmisítés iránti keresetet.⁸

A Marseille Provence repülőtér Franciaország egyik legnagyobb repülőtere. 2004-ben e repülőtér üzemeltetője annak érdekében, hogy új lendületet adjon a repülőtér forgalmának és az európai célpontok felé fordítsa annak fejlődését, úgy döntött, hogy a fő terminál mellett egy új, a „fapados” járatokat kiszolgáló terminált alakít ki. Ezen új terminál megépítésének finanszírozása céljából az üzemeltető többek között beruházási támogatást kapott a francia államtól. Ezenkívül az új terminál vonatkozásában olyan különös szabályozást vezettek be, amely csökkentette az utasonként fizetendő díjak mértékét. Végül egy meghosszabbítható ötéves időtartamra szóló reklámhelyvásárlási szerződést is kötöttek, hogy reklámot biztosítsanak Marseille mint célállomás számára annak érdekében, hogy nagyszámú utast vonzzanak oda.

A Bizottság, miután e különböző intézkedéseket az állami támogatásokra vonatkozó jogra tekintettel megvizsgálta, megállapította, hogy a Marseille Provence repülőtér olyan beruházási támogatásban részesült, amely az EUMSZ 107. cikk (3) bekezdésének c) pontja értelmében összeegyeztethető a belső piaccal. A „fapados” járatok számára fenntartott új terminálon alkalmazandó csökkentett díjakat és a reklámhelyvásárlási szerződést illetően viszont a Bizottság arra a következtetésre jutott, hogy nem áll fenn az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdése értelmében vett támogatás. A Bizottság e határozata ellen az Air France megsemmisítés iránti keresetet nyújtott be, többek között azt sérelmezve, hogy az olyan „fapados” légitársaságok, mint a Ryanair, az ilyen típusú járatokat kiszolgáló új terminál használatával versenyelőnyhöz jutnak.

A Törvényszék azonban az Air France keresetét mint elfogadhatatlant elutasította azzal az indokkal, hogy ez utóbbi nem rendelkezik az EUMSZ 263. cikk negyedik bekezdése értelmében vett keresetösségi joggal.

E tekintetben a Törvényszék először is hangsúlyozta, hogy az említett rendelkezés értelmében az olyan felperesnek, mint az Air France, meg kell felelnie azon kettős feltételnek, hogy a megtámadott határozat őt közvetlenül és személyében érinti. Az állandó ítélkezési gyakorlatnak megfelelően az Air France személyében való érintettségét továbbá csak akkor lehet megállapítani, ha az utóbbi versenyviszonyban áll a Törvényszék előtt megtámadott határozat tárgyát képező támogatási intézkedések kedvezményezettjével, és ha ezen intézkedések lényegesen érintették a piaci helyzetét.

Ezen elvekre tekintettel a Törvényszék ezt követően rámutatott arra, hogy a Marseille Provence repülőtér új terminálja építésének finanszírozása céljából nyújtott beruházási támogatást kizárólag e repülőtér üzemeltetőjének nyújtották, amely e támogatás egyetlen kedvezményezettje. Az említett üzemeltető és az Air France közötti versenyviszony hiányában ez utóbbit következtetésképpen nem érintette személyében az e támogatást a belső piaccal összeegyeztethetőnek nyilvánító bizottsági határozat.

Végül az új terminálon a „fapados” járatok vonatkozásában alkalmazandó csökkentett díjakat és a reklámhelyvásárlási szerződést illetően a Törvényszék rámutatott arra, hogy az érintett piac, amelyen ezen intézkedések hatását meg kell vizsgálni, az e repülőtérrel induló és ide érkező valamennyi útvonalat magában foglalja, függetlenül az igénybe vett termináltól. Így az Air France-nak mint felperesnek bizonyítania kellett volna, hogy a csökkentett díjak és a reklámhelyvásárlási szerződés lényegesen érintette az e piacon fennálló versenyhelyzetét. Márpedig az Air France, még ha feltételezzük is, hogy az általa a Ryanairrel folytatott

8 | A Marseille Provence repülőtér és a repülőteret használó légitársaságok javára Franciaország által nyújtott SA.22932 (11/C) (korábbi NN 37/07) számú intézkedésekről szóló, 2014. február 20-i (EU) 2016/1698 bizottsági határozat (HL 2016. L 260., 1. o.).

versenyre tekintettel az említett intézkedések közvetlenül érintették a releváns piacon fennálló versenyhelyzetét, nem terjesztett elő olyan bizonyítékot, amelyből arra lehetne következtetni, hogy ez az érintettség lényeges. Ennélfogva a keresetét mint elfogadhatatlant teljes egészében el kellett utasítani.

A 2019. szeptember 20-i **Venezuela kontra Tanács** ítéletben (T-65/18, fellebbezett,⁹ [EU:T:2019:649](#)) a Törvényszék elfogadhatatlannak ítélte a Venezuelai Bolívári Köztársaság (a továbbiakban: Venezuela) által a közös kül- és biztonságpolitika (KKBP) keretében, a Venezuelai helyzetre tekintettel hozott korlátozó intézkedésekről szóló három tanácsi jogi aktussal szemben benyújtott megsemmisítés iránti keresetét.¹⁰

A Törvényszék, miután emlékeztetett arra, hogy az EUMSZ 263. cikk negyedik bekezdése többek között úgy rendelkezik, hogy a természetes vagy jogi személyt közvetlenül kell érintenie a megsemmisítés iránti kereset tárgyát képező határozatnak annak elfogadhatóságához, megállapította, hogy a jelen ügyben érintett megtámadott jogi aktusok rendelkezései (a továbbiakban: megtámadott rendelkezések) megtiltják, hogy Venezuelában bármely természetes vagy jogi személy, szervezet vagy szerv részére bizonyos fegyvert, felszerelést és technológiát értékesítsenek vagy szolgáltatassanak, valamint hogy ugyanezen természetes vagy jogi személyek, szervezetek vagy szervek számára bizonyos szolgáltatásokat nyújtsanak. A Törvényszék e tekintetben megjegyezte, hogy a fent említett tilalmak alkalmazását az Unió területére, a tagállami állampolgár természetes személyekre, a valamely tagállam joga szerint létrehozott jogi személyekre, valamint a teljes egészében vagy részben az Unión belül üzleti tevékenységet folytató jogi személyekre, szervezetekre és szervekre korlátozták. A Törvényszék végül rámutatott arra, hogy Venezuelát mint államot nem érintik kifejezetten és konkrétan a megtámadott rendelkezések.

A Törvényszék egyébiránt úgy vélte, hogy Venezuela nem hasonlítható egy olyan gazdasági szereplőhöz, amely általában gazdasági tevékenységet végez. Venezuela ugyanis mint állam közhatalmi jogköröket gyakorol különösen az olyan állami tevékenységekkel összefüggésben, mint a védelemhez, a rendszethez és a felügyelethez kapcsolódó feladatok.

Ezenkívül, az olyan gazdasági szereplővel ellentétben, amelynek az általa követett cél miatt korlátozottak a lehetőségei, Venezuela állam minőségében olyan cselekvési térrel rendelkezik, amelyet jelentős sokrétűség jellemez. A hatáskörök e nagyon széles skálája különbözteti ezért meg az egy meghatározott gazdasági tevékenységet szokásosan végző gazdasági szereplőtől. A Törvényszék e tekintetben megjegyezte, hogy a megtámadott rendelkezések hatálya alá tartozó árukkal kapcsolatos kereskedelmi ügyletek teljes értékére vonatkozó, az Eurostat által megállapított és Venezuela által elé terjesztett adatok nem alkalmasak annak bizonyítására, hogy a szóban forgó áruk és szolgáltatások megvásárlásával Venezuela egy, a szóban forgó piacokon aktív gazdasági szereplőhöz hasonló jogalanyként, nem pedig állami tevékenységei keretében cselekedett. Az a körülmény, hogy a megtámadott rendelkezések tiltják az Unióban székhellyel rendelkező gazdasági szereplők számára, hogy Venezuelában bármely természetes vagy jogi személlyel, szervezettel vagy szervvel gazdasági és pénzügyi kapcsolatokkal rendelkezzenek, szintén nem vezethet ahhoz a következtetéshez, hogy ezek a rendelkezések az EUMSZ 263. cikk negyedik bekezdése értelmében közvetlenül érintik Venezuelát. Mivel a megtámadott rendelkezések nem tiltják egyébként közvetlenül Venezuela számára az érintett berendezések és szolgáltatások vásárlását és behozatalát, valamint ezen rendelkezések nem érintik Venezuela azon képességét, hogy a joghatósága alá tartozó területeken és javak felett szuverén jogait

9| C-872/19. P. sz., **Venezuela kontra Tanács** ügy.

10| Az ügyben a venezuelai helyzetre tekintettel hozott korlátozó intézkedésekről szóló, 2017. november 13-i (EU) 2017/2063 tanácsi rendelet (HL 2017. L 295., 21. o.), a 2017/2063 rendelet végrehajtásáról szóló, 2018. november 6-i (EU) 2018/1653 tanácsi végrehajtási rendelet (HL 2018. L 276., 1. o.), és a venezuelai helyzetre tekintettel hozott korlátozó intézkedésekről szóló (KKBP) 2017/2074 határozat módosításáról szóló, 2018. november 6-i (KKBP) 2018/1656 tanácsi határozat (HL 2018. L 276., 10. o.) megsemmisítését kérték.

gyakorolja, a Törvényszék véleménye szerint semmi nem enged arra következtetni, hogy a Tanács szándéka az lett volna, hogy korlátozza Venezuela jogképességét, ezért nem tekinthető úgy, hogy az említett rendelkezések közvetlenül érintik a felperes jogi helyzetét.

Végül, ami Venezuela azon érvét illeti, amely szerint keresetösségi jog és nemzeti végrehajtási intézkedések hiányában nem tudna a tagállami bíróságok előtt keresetet indítani, és minden bírói jogvédelemtől megfosztanák, a Törvényszék emlékeztet arra, hogy jöllehet az EUMSZ 263. cikk negyedik bekezdésében előírt elfogadhatósági feltételeket kétségkívül a hatékony bírói jogvédelemhez való jog fényében kell értelmezni, ez a jog nem vezethet ezen – az EUM–Szerződésben kifejezetten előírt – feltételek figyelmen kívül hagyásához.

A fentiekre tekintettel a Törvényszék megállapította, hogy a keresetet mint elfogadhatatlant teljes egészében el kell utasítani, amennyiben az a megtámadott jogi aktusok ellen irányul.

3. Keresetindítási határidők

A 2019. április 30-i **Románia kontra Bizottság** végzés (T-530/18, fellebbezett,¹¹ [EU:T:2019:269](#)) alapjául szolgáló ügyben a Törvényszékhez Románia nyújtott be keresetet az európai mezőgazdasági alapok terhére a tagállamok által kifizetett egyes kiadásoknak az európai uniós finanszírozásból való kizárásáról szóló bizottsági végrehajtási határozat¹² részleges megsemmisítése iránt. A Bizottság e határozattal többek között több mint 90 millió euró összegű pénzügyi korrekciót alkalmazott Romániával szemben. Ez az ügy alkalmat adott a Törvényszéknek arra, ahogy pontosítással szolgáljon az olyan egyedi jogi aktus megsemmisítése iránti kereset benyújtására nyitva álló határidő kezdőnapja tekintetében, mint az EUMSZ 297. cikk (2) bekezdésének harmadik albekezdése alapján meghozott határozat, amennyiben e jogi aktust kétféleképpen hozták a címzett tudomására. A jelen ügyben a megtámadott határozatról ugyanis nemcsak értesítették Románia Európai Unió melletti Állandó Képviselőt 2018. június 14-én, hanem azt közzé is tették az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* 2018. június 15-én.

A Törvényszék mindenekelőtt emlékeztetett arra, hogy az EUMSZ 263. cikk hatodik bekezdése értelmében a megsemmisítés iránti keresetet az esettől függően a megtámadott intézkedés kihirdetésétől vagy a felperessel történő közlésétől, illetve ennek hiányában attól a naptól számított két hónapon belül kell megindítani, amikor arról a felperes tudomást szerzett. Ezen túlmenően egyrészt a Törvényszék eljárási szabályzatának 60. cikke értelmében az eljárási határidők a távolságra tekintettel tíznapos átalány-határidővel meghosszabbodnak, másrészt az e szabályzat 59. cikke értelmében amikor az intézmények valamely jogi aktusával szembeni kereset benyújtására nyitva álló határidő e jogi aktus Hivatalos Lapban való kihirdetésének időpontjában kezdődik, e határidőt az e kihirdetéstől számított tizenegyedik nap végétől kell számítani.

A Törvényszék ezt követően megállapította, hogy a megsemmisítés iránti kereset esetében a keresetindítási határidő kezdő időpontjának meghatározása céljából figyelembe veendő időpont a Hivatalos Lapban való kihirdetés időpontja, amennyiben ezt a kihirdetést – amely a jogi aktus hatálybalépésének feltétele – az EUM–Szerződés előírja, és az értesítés időpontja az EUMSZ 297. cikk (2) bekezdésének harmadik albekezdésében megjelölt többi esetben, köztük a címzetti kört tartalmazó határozatok esetében. A címzetti kört tartalmazó határozatok esetében tehát csak az a szöveg hiteles, amelyről az utóbbiakat értesítették, még akkor is, ha ezt a jogi aktust a Hivatalos Lapban is kihirdették. Mivel a jelen ügyben a megtámadott határozat Romániát

11] C-498/19. P. sz., **Románia kontra Bizottság** ügy.

12] Az Európai Mezőgazdasági Garanciaalap (EMGA) és az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap (EMVA) terhére a tagállamok által kifizetett egyes kiadásoknak az európai uniós finanszírozásból való kizárásáról szóló, 2018. június 13-i (EU) 2018/873 bizottsági végrehajtási határozat (HL 2018. L 152., 29. o.).

kifejezetten címzettként jelöli meg, e határozat Románia tekintetében az értesítésekor lépett hatályba. Ezenkívül a keresetindítási határidő ezen értesítéstől kezdődött, és mivel az eljárási szabályzat 59. cikkét nem lehet alkalmazni, a távolságra tekintettel járó határidővel számított e határidő 2018. augusztus 24-én lejárt. A Törvényszék ezért megállapította, hogy a Románia által 2018. szeptember 7-én benyújtott kereset elkésztett, és azt mint elfogadhatatlant teljes egészében kell elutasítani.

A Törvényszék végezetül hangsúlyozta, hogy ezt a következtetést a felperes érvei sem kérdőjelezhetik meg.

Románia e tekintetben először is azt állította, hogy a valamely intézmény jogi aktusának megsemmisítése iránti kereset benyújtására nyitva álló határidő kezdőnapja és az e jogi aktus hatálybalépésének időpontja, illetve az az időpont, amikortól kezdve ez a jogi aktus joghatásokat vált ki, közötti kapcsolat hiányában a jelen ügyben a megtámadott határozat Hivatalos Lapban való kihirdetésének időpontját kellene e határidő kezdőnapjának tekinteni, még akkor is, ha e határozat rá nézve már joghatásokat váltott ki, mivel korábban már értesült róla. A Törvényszék többek között úgy ítélte meg, hogy ezen érvelés a megsemmisítés iránti kereset EUMSZ 263. cikkben említett elfogadhatósági feltételei, valamint az ilyen keresettel megtámadott jogi aktus érvényességével kapcsolatos feltételek összekeverésén alapul.

Másodsorban ezt követően azt állította Románia, hogy a Bizottság régóta alkalmazza az alapügyben szereplőhöz hasonló határozatoknak a Hivatalos Lapban való – a címzetteknek az e határozatokról való értesítése melletti – kihirdetésével kapcsolatos állandó gyakorlatot. Azt állította, hogy ebben az atipikus helyzetben a keresetindítási határidő kezdőnapjának az említett határozatok kihirdetésének kell lennie. A Törvényszék rámutatott arra, hogy még ha van is ilyen gyakorlat, amennyiben e határozatról korábban értesítették a felperest, akkor a keresetindítási határidő kiszámítása céljából ezt az időpontot kell figyelembe venni, nem pedig a Hivatalos Lapban való kihirdetés későbbi időpontját. Ezen túlmenően a címzettjeiket megjelölő jogi aktusokkal szembeni megsemmisítés iránti kereset benyújtására nyitva álló határidő kezdőnapjaként az értesítés mint egyetlen kritérium elfogadása az, amely garantálja a jogbiztonságot és a hatékony bírói jogvédelmet, ellentétben azon hibrid megoldással, amely szerint a jogi aktus címzettjének, akit arról megfelelően értesítettek, még tájékozódnia kell annak a Hivatalos Lapban való esetleges és bizonytalan – lévén, hogy nem kötelező – kihirdetéséről.

Harmadsorban azon érvet illetően, hogy eltérések vannak a Hivatalos Lapban kihirdetett szöveg és az értesítés szerinti szöveg között, amely utóbbi nem teljes, a Törvényszék emlékeztetett arra, hogy értesítés alatt azt a magatartást kell érteni, amelynek révén valamely egyedi jogi aktus megalkotója erről az aktusról értesíti annak címzettjeit, és így lehetővé teszi számukra, hogy megismerhessék annak tartalmát, valamint az alapjául szolgáló indokokat. Márpedig az említett eltérések – csekély jellegűknél fogva – nem akadályozhatták Romániát abban, hogy a megtámadott határozatról kellően egyértelműen és pontosan tudomást szerezzen, valamint hogy megértse az annak alapjául szolgáló indokokat. Ezen eltérések tehát nem érintik a megsemmisítés iránti kereset benyújtására nyitva álló határidő alkalmazását.

4. Költségmentesség

A 2019. május 23-i **OP kontra Bizottság** végzésben (T-630/18 AJ, [EU:T:2019:365](#)) a Törvényszék elutasította a kérelmező által az eljárási szabályzatának 147. cikke alapján benyújtott költségmentesség iránti kérelmet, a gazdasági helyzetének értékelését lehetővé tévő információk és az igazoló iratok elégtelensége miatt.

A kérelmező gazdasági helyzetének vizsgálatát illetően, amint az az eljárási szabályzat 147. cikke (3) bekezdésének rendelkezéseiből kitűnik, a költségmentesség iránti kérelemhez csatolt információknak és igazoló iratoknak lehetővé kell tenniük annak értékelését, hogy az említett helyzetre tekintettel a kérelmező teljes egészében vagy részben képtelen-e a jogi segítségnyújtás és a Törvényszék előtti képviselői költségeinek viselésére. A Törvényszék szerint az ilyen értékelés szükségszerű előfeltétele, hogy a kérelmező a kérelem előterjesztésének

időpontjához időben kellően közeli információkat és iratokat terjesszen elő annak érdekében, hogy tárgyilagosan lehessen értékelni azt, hogy a kérelmező olyan pénzügyi helyzetben van-e, amely az említett költségek viselését lehetővé teszi.

A Törvényszék ezen ügyben megállapította, hogy a költségmentesség iránti kérelem formanyomtatványában szereplő útmutatásoknak megfelelően a kérelmezőnek a 2017-es, sőt a 2018-as jövedelemforrásai tekintetében kellett információkat előterjesztenie.

E tekintetben a Törvényszék mindenekelőtt kimondta, hogy a valamely korábbi költségmentesség iránti kérelemhez kapcsolódóan benyújtott, a 2016-os évre vonatkozó dokumentumokat nem lehet a releváns időszak tekintetében figyelembe venni. A Törvényszék egyébiránt szűkszavúnak és ambivalensnek minősítette a kérelmező azon nyilatkozatát, hogy a szükségleteit fedezik azon költségek megtérítései, amelyek nála a folyamatban lévő bírósági eljárások során merültek fel, mivel az ilyen típusú bevételek nem tekinthetők olyan jövedelemforrásnak, amely lehetővé tehetné valamely személy mindennapi szükségleteinek fedezését. A Törvényszék megjegyezte, hogy a kérelmező a kérelmében nem jelölte meg azt a szakmai tevékenységet, amelyet a releváns időszak alatt feltehetően végzett. Bármiféle magyarázat hiányában a kérelmező feladata annak pontos megjelölése, hogy ezt a tevékenységet milyen anyagi és pénzügyi körülmények között végezte, és az aktuális jövedelemforrások értékelését lehetővé tévő információk és bizonyítékok előterjesztése.

E körülmények között a Törvényszék megállapította, hogy nem lehet azonosítani azt, hogy a releváns időszak során milyen jövedelemforrások tették lehetővé a kérelmező számára a szükségletei fedezését. Ezen elemekre tekintettel a Törvényszék kimondta, hogy a kérelmező nem bizonyította a jogilag megkövetelt módon, hogy a gazdasági helyzeténél fogva teljes egészében vagy részben képtelen volt a jogi segítségnyújtás és a Törvényszék előtti képviselői költségeinek viselésére. E körülmények között, mivel az eljárási szabályzat 146. cikkének (1) bekezdésében előírt feltétel nem teljesült, a Törvényszék elutasította a költségmentesség iránti kérelmet, és nem foglalt állást abban a kérdésben, hogy a tervezett kereset nyilvánvalóan elfogadhatatlan vagy jogilag nyilvánvalóan megalapozatlan-e.

A 2019. június 11-i **Frank kontra Bizottság** ítéletben (T-478/16, [EU:T:2019:399](#)) a Törvényszék elutasította a Regine Frank által a felperes kutatási projekt támogatása iránti kérelmét hallgatólagosan, illetve kifejezetten elutasító, 2016. június 17-i és 2016. szeptember 16-i bizottsági határozat megsemmisítése iránt benyújtott keresetet.

Regine Frank a Horizont 2020 keretprogramba¹³ illeszkedő pályázati felhívás nyomán a fény kvázikristályokban és nemperiodikus szerkezetekben való továbbításával kapcsolatos projekthez támogatás iránti kérelmet nyújtott be az Európai Kutatási Tanács Végrehajtó Ügynökségéhez (ERCEA). A felperes e kérelmet a kaiserslauterni műszaki egyetem nevében terjesztette elő. Az egyetem azonban azt közölte az ERCEA-val, hogy fogadó intézményként a felperes által benyújtott projekt tekintetében nem áll rendelkezésre. Az egyetem azt is pontosította, hogy a felperes a 2016. évi pályázati felhíváshoz a felhatalmazása nélkül használta a 2015. évi pályázati felhíváshoz általa kibocsátott beleegyező levelet. Az ERCEA érvényes beleegyező levél hiányában elutasította a támogatás iránti kérelmet. A Bizottság ezt az elutasítást először hallgatólagosan, majd kifejezett elutasító határozatában megerősítette.

A Törvényszéknek először azokról a következményekről kellett határoznia, amelyek abból erednek, hogy valamely ügyvéd a Törvényszék előtti eljárás során úgy dönt, hogy nem kívánja tovább képviselni a költségmentességben részesülő felperest. A Törvényszék ebben az ügyben a 2017. február 16-i végzéssel úgy határozott, hogy a felperest költségmentességben részesíti azzal, hogy elfogadta a felperes képviselőjével

13| A Pályázati felhívások és kapcsolódó tevékenységek a Horizont 2020 kutatási és innovációs keretprogram (2014–2020) részét képező 2016. évi Európai Kutatási Tanács (EKT) munkaprogram keretében (HL 2015. C 253., 12. o.).

kapcsolatos választását. A felperes képviselője azonban 2018. március 5-én arról tájékoztatta a Törvényszék Hivatalát, hogy már nem vállalja a felperes képviseletét. Ezt követően a Törvényszék tájékoztatta a felperest, hogy a 2019. január 31-i tárgyaláson való képviseletére egy másik ügyvédet kell megbíznia. A tárgyalás napján a felperes a Törvényszék ezen felhívásának nem tett eleget. A felperes ekkor személyesen kérte a Törvényszék eljárási szabályzata 148. cikke (5) bekezdésének alkalmazását, amely előírja azokat a feltételeket, amelyek mellett az ügyvédet a Törvényszék hivatalvezetőjének kezdeményezésére meg lehet bízni a Törvényszék előtt valamelyik fél képviseletére.

A Törvényszék e tekintetben kimondta, hogy abban az esetben, ha maga az érintett javasolt ügyvédet, először is az eljárási szabályzat 148. cikke (5) bekezdésének alkalmazása az említett ügyvédnek egy másikkal való helyettesítése érdekében új költségmentességi kérelem előterjesztését teszi szükségessé az eljárási szabályzat 147. cikkének (2) és (3) bekezdésének megfelelően. Másodszor, az ilyen helyettesítésre az eljárási szabályzat 148. cikkének (5) bekezdése értelmében csak akkor kerülhet sor, ha ez objektív és az érintett magatartásától vagy akaratától független olyan körülmények miatt vált szükségessé, mint az ügyvéd halála, nyugdíjazása, vagy pedig szakmai vagy etikai kötelezettségszegése. Márpedig az a tény, hogy az ügyvéd lemond valamely félnek a jogvitában való képviseletéről, ez utóbbi olyan magatartására hivatkozva, amely radikálisan korlátozhatja a képviselő feladatát, nem tekintendő olyan érvényes oknak, amely az eljárási szabályzat 148. cikke (5) bekezdésének alkalmazását igazolhatja.

Másodszor a Törvényszék mint elfogadhatatlant elutasította a Bizottság hallgatóságos elutasító határozatának a megsemmisítésére irányuló kérelmet. A Törvényszék e tekintetben megállapította, hogy a Bizottság válaszában hiánya a közigazgatási jogorvoslatot hallgatóságosan elutasító határozatnak minősül, amely ellen megsemmisítés iránti kereset indítható. A kereset Törvényszék előtti előterjesztése előtt azonban a Bizottság a közigazgatási jogorvoslatot kifejezetten elutasító határozatot hozott, visszavonva a hallgatóságos elutasító határozatot.

Harmadsorban a támogatás iránti kérelem támogathatóságának feltételeit illetően a Törvényszék emlékeztetett arra, hogy ezen ügy körülményei között a felperesnek a támogatás iránti kérelmének értékeléséhez a fogadó egyetem érvényes beleegyező levelével is rendelkeznie kellett volna. A Törvényszék végezetül pontosította, hogy a fogadó intézmény kiléte alapvető tényezőnek bizonyul a támogatás iránti kérelemmel összefüggésben, és mint ilyen nem helyettesítő vagy bővíthető, különben ez a kérelem lényegesen módosításra kerül. Ezért a felperes nem kifogásolhatja az ERCEA-val szemben azt, hogy az nem tette lehetővé számára új fogadó intézmény keresését.

II. Intézményi jog

A 2019. február 14-i **RE kontra Bizottság** ítéletében (T-903/16, [EU:T:2019:96](#)) a Törvényszék a Bizottság egyik alkalmazottjának olyan feljegyzés megsemmisítése iránt benyújtott kérelméről határozott, amely elutasított egy személyes adatokhoz való hozzáférés iránti kérelmet. A jelen ügyben a felperes vonatkozásában a Bizottság biztonsági igazgatósága¹⁴ közigazgatási vizsgálatot folytatott. Ez az igazgatóság a megtámadott feljegyzéssel elutasította a fellebbező azon kérelmét, amelyben a 45/2001 rendelet¹⁵ alapján a személyes adataihoz kért hozzáférést. A Bizottság többek között azt állította, hogy egyrészt e feljegyzés egy korábbi

¹⁴ A Bizottság Humánerőforrás-ügyi és Biztonsági Főigazgatóságának biztonsági igazgatósága.

¹⁵ A személyes adatok közösségi intézmények és szervek által történő feldolgozása [helyesen: kezelése] tekintetében az egyének védelméről, valamint az ilyen adatok szabad áramlásáról szóló, 2000. december 18-i 45/2001/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2001. L 8., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 13. fejezet, 26. kötet, 102. o.).

hozzáférés megtagadását pusztán megerősítő aktus, amelyet a felperes a peres eljárást megindító kereset előterjesztésére vonatkozó határidőn belül nem vitatott, másrészt a felperesnek nem áll fenn az eljáráshoz fűződő érdeke az említett feljegyzés vonatkozásában annyiban, amennyiben az olyan személyes adatokra vonatkozik, amelyekhez már hozzáfért.

A megsemmisítés iránti kérelmek elfogadhatóságát illetően a Törvényszék először is megállapította, hogy 45/2001 rendelet keretében az érintett személy bármikor előterjeszthet olyan új, hozzáférés iránti kérelmet, amely azon személyes adataira vonatkozik, amelyekhez korábban megtagadták a hozzáférést. Az ilyen kérelem az érintett intézményt annak a megvizsgálására kötelezi, hogy a hozzáférés korábbi megtagadása továbbra is igazolt-e. Következésképpen az annak ellenőrzésére irányuló új vizsgálat, hogy a személyes adatokhoz való hozzáférést megtagadó, korábban elfogadott határozat továbbra is igazolt-e, olyan jogi aktus elfogadásához vezet, amely nem a korábbi jogi aktus pusztá megerősítése, hanem olyan jogi aktusnak minősül, amely megsemmisítés iránti kereset tárgyát képezheti. A 45/2001 rendelet 13. cikkének c) pontjából, amely az érintett személy számára lehetővé teszi, hogy a személyes adataihoz „bármikor” hozzáférjen, egyrészt ugyanis az következik, hogy e személynek joga van az említett adatokhoz való folyamatos és állandó hozzáféréshez. Másrészt az e hozzáférési jog alól 45/2001 rendelet 20. cikkének (1) bekezdésében előírt kivételek és annak e rendelkezésben előírt korlátai csak olyan időtartamon át alkalmazhatóak, amely során azok továbbra is szükségesek. Egyébiránt a személyes adatok kezelése területén az érintett személy ténybeli és jogi helyzete a természeténél fogva változó, és pusztán az időmúlás feleslegessé, sőt jogellenessé is teheti az olyan adatkezelést, amely korábban nem volt az.

Másodsorban a Törvényszék kimondta, hogy a 45/2001 rendelet egyetlen rendelkezése sem ír elő olyan kötelezettséget az érintett személy számára, hogy a személyes adataihoz való hozzáférés iránti kérelmét indokolja vagy igazolja. Így a felperes a személyes adatokhoz való hozzáféréssel kapcsolatban akkor is hivatkozhat arra, hogy olyan új és lényeges tények állnak fenn, amelyek igazolják az új vizsgálatot, ha e tényeket a kérelmében nem említette. Ezen ügyben, mivel a hozzáférés korábbi megtagadását a felperesre irányuló közigazgatási vizsgálattal összefüggő indokok alapozták meg, a Törvényszék úgy ítélte meg, hogy e közigazgatási vizsgálat lezárása olyan új és lényeges tény, amely igazolja a felperest a személyes adataihoz való hozzáférést érintően megillető jog újbóli vizsgálatát. Ez a vizsgálat annál is inkább igazolt volt, mivel a felperes azt megelőzően, hogy a személyes adataihoz való hozzáférés iránt újbóli kérelmet terjesztett elő, észszerű időtartamot (több mint hat hónapot) várt.

Harmadsorban Törvényszék megállapította, hogy a 45/2001 rendelet keretében az érintett személynek joga van a személyes adataihoz való folyamatos és állandó hozzáféréshez; e jog lehetővé teszi számára többek között azt, hogy a hozzáférést abban az esetben is kérelmezze, ha az említett adatokhoz teljes mértékben vagy részben már hozzáférhetett. E körülmények között a megtámadott feljegyzés megsemmisítése jogi következményekkel járhat a felperes számára, és a felperes számára előnyt eredményezhet, akkor is, ha olyan személyes adatokra vonatkozik, amelyekhez a felperes már hozzáfért.

A fenti megfontolások fényében a Törvényszék azt állapította meg, hogy a megsemmisítés iránti kérelmek elfogadhatóak.

A megsemmisítés iránti kérelmek megalapozottságának vizsgálata keretében a Törvényszék helyt adott az indokolási kötelezettség megsértésére vonatkozó jogalapnak. A felülvizsgálatot követő újbóli megtagadást illetően ugyanis a korábbi határozatokra való hivatkozás nem képezhet elégséges indokolást. A Törvényszék következtetésképpen megsemmisítette a megtámadott feljegyzést abban a részében, amelyben az elutasítja a felperes kérelmét aziránt, hogy bizonyos személyes adataihoz hozzáférhessen.

A 2019. október 24-i **EPSU és Goudriaan kontra Bizottság** ítéletben (T-310/18, [EU:T:2019:757](#)) a Törvényszék elutasította az európai szociális partnerek által aláírt megállapodás uniós szintű végrehajtására irányuló

határozati javaslatnak a Tanács elé terjesztését megtagadó bizottsági határozat megsemmisítése iránti keresetet.

2015 decemberében a szociális partnerek az EUMSZ 155. cikk (1) bekezdése alapján aláírták „A központi kormányzati igazgatási szervek tisztviselőinek és alkalmazottainak a tájékoztatását és a velük folytatott konzultációt meghatározó általános keret” című megállapodást (a továbbiakban: megállapodás). Ezután együttesen arra kérték a Bizottságot, hogy terjesszen elő javaslatot annak érdekében, hogy a megállapodás uniós szintű végrehajtására az EUMSZ 155. cikk (2) bekezdése alapján elfogadott tanácsi határozattal kerüljön sor. 2018 márciusában a Bizottság arról tájékoztatta a szociális partnereket, hogy megtagadja e javaslat Tanács elé terjesztését. E megtagadó határozat egyrészt a központi kormányzati igazgatási szervek sajátos jellegén, és különösen azon a körülményen alapultak, hogy közhatalmi jogköröket gyakorolnak, másrészt azon, hogy számos tagállam nemzeti jogában léteznek az ezen igazgatási szervek tisztviselőinek és alkalmazottainak tájékoztatására és a velük folytatott konzultációra vonatkozó rendelkezések, harmadrészt pedig azon, hogy a tagállamok között jelentős különbségek vannak az említett igazgatási szervek meghatározása és jelentősége tekintetében, így a megállapodás végrehajtására irányuló esetleges tanácsi határozat tagállamonként eltérő, többé vagy kevésbé kiterjedt hatállyal bírna.

A Törvényszék legelőször is kimondta, hogy a Bizottság megtagadó határozata megtámadható aktusnak minősül. Egyfelől ugyanis nem minősíthető előkészítő jellegű aktusnak, másfelől pedig a széles mérlegelési jogkör esetleges fennállása sem képezi akadályát a kereset elfogadhatóságának.

Ezután a Törvényszék hangsúlyozta: ha a szociális partnerek az EUMSZ 155. cikk (1) bekezdése alapján megállapodásról tárgyaltak és megállapodást kötöttek, és az aláíró felek arra irányuló együttes kérelmet nyújtanak be, hogy e megállapodás uniós szintű végrehajtására az EUMSZ 155. cikk (2) bekezdése alapján elfogadandó tanácsi határozattal kerüljön sor, a Bizottság nem köteles e kérelemnek helyt adni, és a Bizottság feladata annak értékelése, hogy ilyen tartalmú javaslatot kell-e a Tanács elé terjesztenie.

A Törvényszék e tekintetben megjegyezte, hogy a Bizottságnak nemcsak e megállapodás feltételeinek szigorúan vett jogszerűségét kell vizsgálnia, hanem figyelembe kell vennie az Unió általános érdekét, és így – politikai, gazdasági és szociális megfontolásokra is tekintettel – egyaránt értékelnie kell az említett megállapodás uniós szintű esetleges végrehajtásának célszerűségét.

Végül a Törvényszék megállapította, hogy a Bizottság széles mérlegelési jogkörrel rendelkezik, és megtagadó határozata korlátozott bírósági felülvizsgálat tárgyát képezi a Törvényszék előtt.

III. A vállalkozásokra alkalmazandó versenyszabályok

1. Az EUMSZ 101. cikk területét érintő fejlemények

A 2019. március 28-i **Pometon kontra Bizottság** ítéletben (T-433/16, fellebbezett,¹⁶ [EU:T:2019:201](#)) a Törvényszék – miután részben megsemmisítette az EUMSZ 101. cikk és az Európai Gazdasági Térségről (EGT) szóló megállapodás 53. cikke szerinti eljárásban hozott C(2016) 3121 final európai bizottsági határozatot – megváltoztatta az e határozatban a Pometon SpA társasággal szemben amiatt kiszabott bírság összegét,

16| C-440/19. P. sz., **Pometon kontra Bizottság** ügy.

hogy négy másik vállalkozással kötött megállapodásokból és összehangolt magatartásokból álló, lényegében az EGT egész területén a koptatóanyagok árának összehangolására irányuló kartellben vett részt. A megtámadott határozatot időben eltolt „hibrid” eljárást követően hozták, mivel a kartellben részt vevő négy másik vállalkozás az 1/2003 rendelet¹⁷ 7. és 23. cikke alapján hozott C(2014) 2074 final vitarendezési határozat tárgyát képezte, míg a Pometon úgy döntött, hogy kilép a vitarendezési eljárásból.

A Pometon azon kifogását illetően, miszerint a Bizottság már prejudikálta a vétkességét, mivel a vitarendezési határozatban többször is hivatkozott a magatartására, a Törvényszék először is emlékeztetett arra, hogy a Bizottság előtt kartellügyekben folytatott közigazgatási eljárást az Európai Unió Alapjogi Chartájának 41. cikke szabályozza, és hogy az Alapjogi Charta 48. cikkének (1) bekezdésében rögzített ártatlanság vélelmének elve megfelelően alkalmazandó az európai versenyjogi szabályok tiszteletben tartásával kapcsolatos közigazgatási eljárásokban is, tekintettel a kérdéses jogsértések jellegére, valamint a hozzájuk kapcsolódó szankciók jellegére és súlyosságára. A Törvényszék ezt követően rámutatott arra, hogy az Alapjogi Charta 41. cikkében rögzített pártatlansági kötelezettség tiszteletben tartása azt jelenti, hogy egy hibriddé vált eljárásban a Bizottság minden ahhoz szükséges szerkesztési elővigyázatossági intézkedéssel szerkeszti és indokolja meg a vitarendezési határozatot, hogy e határozat, noha annak nem címzettje a vitarendezési eljárásból kivonult vállalkozás, ne sértse meg az utóbbit az ezt követő kontradiktórius eljárásban megillető eljárási garanciák összességét. Ezért az Emberi Jogok Európai Bírósága által a 2014. február 27-i Karaman kontra Németország ítéletében kialakított értelmezési szempontokra hivatkozva a Törvényszék először is azt vizsgálta meg, hogy a vitarendezési határozatban a Pometon bizonyos magatartásainak megemlítését kísérő szerkesztési elővigyázatossági intézkedések lehetővé teszik-e minden olyan gyanú kizárását, hogy a Bizottság szándékosan prejudikálta e vállalkozás vétkességét és felelősségét, másodszor pedig azt, hogy az említett magatartásokra való hivatkozások szükségesek voltak-e a vitarendezési határozat címzettjei felelősségének megállapításához. Ennek során a Törvényszék megállapította, hogy a Pometonra vonatkozó vitatott hivatkozások nem tekinthetők sem a Bizottság e vállalkozással szembeni pártatlanságának hiányára, sem pedig az ártatlanság vélelmének a megtámadott határozatban való megsértésére utaló valószínűsítő körülménynek.

A Törvényszék, miután emlékeztetett az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdésébe ütköző jogsértéssel kapcsolatos bizonyítási teherre, valamint a bizonyításfelvételre vonatkozó szabályokra, ezt követően megerősítette, hogy a Bizottság a jogilag megkövetelt módon bizonyította mind azt, hogy a Pometon az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdésébe ütköző, a szóban forgó kartell különböző ágai által alkotott egységes és folyamatos jogsértésben vett részt, mind pedig e jogsértés időtartamát. A Bizottság által megvizsgált bizonyítékok összessége ugyanis azt mutatja, hogy a Pometon teljes mértékben tudomással bírt nemcsak a kartell lényeges jellemzőiről – amely kartell egységes és folyamatos jogsértésnek minősítését nem vitatta –, hanem annak földrajzi kiterjedéséről is, valamint hogy így tehát részt kívánt venni e jogsértésben. A Pometon kartelltől való elhatárolódására utaló mindennemű valószínűsítő körülmény hiányában a Bizottság a jogilag megkövetelt módon bizonyította továbbá azt is, hogy az említett vállalkozás nem szakította meg a szóban forgó egységes és folyamatos jogsértésben való részvételét, noha egy körülbelül tizenhat hónapos időszak vonatkozásában nem rendelkezett közvetlen bizonyítékkal az összejárásra irányuló kapcsolatokat illetően.

Végül a Törvényszék megvizsgálta a megtámadott határozat megsemmisítése, illetve a Pometonnal szemben kiszabott 6 197 000 euró bírság megváltoztatása iránti kérelmet. E tekintetben a Pometon azzal érvelt, hogy a Bizottság nem indokolta meg megfelelően a bírság alapösszege kiigazításának a bírságkiszabási iránymutatás¹⁸

17] [Az EUMSZ 101. és EUMSZ 102. cikkben] meghatározott versenyszabályok végrehajtásáról szóló, 2002. december 16-i 1/2003/EK tanácsi rendelet (HL 2003. L 1., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 2. kötet, 205. o.).

18] Az 1/2003/EK rendelet 23. cikke (2) bekezdésének a) pontja alapján kiszabott bírságok megállapításáról szóló iránymutatás (HL 2006. C 210., 2. o.).

37. pontja alapján meghatározott szintjét, és hogy a kiigazítás említett szintje nem felel meg az arányosság és az egyenlő bánásmód elvének sem.

A megsemmisítés iránti kérelmet illetően a Törvényszék megállapította, hogy a megtámadott határozat indokolása nem tartalmaz semmilyen kellően pontos információt az alkalmazott számítási módszert és az annak érdekében figyelembe vett mérlegelési elemeket illetően, hogy az alapösszeg Pometon részére biztosított csökkentésének mértékét megkülönböztesse a kartellnek a vitarendezést elfogadó más tagjai vonatkozásában – az egyes vállalkozások saját felelősségének megfelelően – alkalmazott mértékektől. A Bizottság ugyanis lényegében általános jelleggel a Pometon és a kartell más résztvevői egyéni részvétele közötti eltérések fennállására, illetve arra hivatkozott, hogy olyan bírságot kell megállapítani, amely arányos az e vállalkozás által elkövetett jogsértéssel, valamint kellő elrettentő erővel rendelkezik. Ennélfogva a Törvényszék megállapította, hogy a megtámadott határozat – a Pometon részére az iránymutatás 37. pontja alapján nyújtott rendkívüli csökkentés mértéke tekintetében – sérti az indokolási kötelezettséget, és megsemmisítette e határozatnak a Pometonnal szemben kiszabott bírság összegét megállapító 2. cikkét.

A bírság összegének megváltoztatása iránti kérelmet illetően a Törvényszék rámutatott arra, hogy a Bizottság beadványaiban szolgáltatott magyarázatokat követően el tudta bírálni a Bizottság által mind a megtámadott határozatban, mind a vitarendezési határozatban alkalmazott számítási módszert és szempontokat, és ebből következően korlátlan felülvizsgálati jogköre keretében értékelni tudta azok megfelelő voltát. A Törvényszék ezenkívül emlékeztetett arra, hogy az uniós bíróság megváltoztathatja a megtámadott határozatot – egyébként megsemmisítés hiányában is – annak érdekében, hogy a kiszabott bírságot törölje, csökkentse vagy növelje, az említett jogkör gyakorlása ugyanis feljogosítja e bíróságot szankciók alkalmazására. Ennélfogva a Törvényszék feladata a bírság megfelelő összegének meghatározása, mivel a Törvényszék mérlegelési jogkörét – az arányosságra, a szankciók egyéniesítésére és az egyenlő bánásmódra vonatkozó elveknek, valamint az indokolási kötelezettségének tiszteletben tartása mellett – kizárólag az 1/2003 rendelet 23. cikkének (3) bekezdésében szereplő, a jogsértés súlyára és időtartamára vonatkozó szempontok, valamint az érintett vállalkozás előző üzleti évben elért teljes forgalmának 10%-ában meghatározott felső határ korlátozza.

A Pometon szóban forgó egységes és folyamatos jogsértésben való részvételének időtartamára vonatkozó szempontot illetően a Törvényszék először is megállapította, hogy e feltételt a Bizottság már megfelelően figyelembe vette a bírság alapösszegének megállapításakor, amely alapösszeget a Pometon sem vitatta. Ezt követően a jogsértés súlya jogszabályi szempontjának alkalmazását illetően a Törvényszék megjegyezte, hogy a Törvényszéknek a bírság alapösszege kiigazításának olyan szintjét kell meghatároznia, amely az általa megfelelőnek ítélt szempontokra tekintettel arányos a Pometon által elkövetett jogsértés súlyával, valamint kellő elrettentő erővel rendelkezik. E tekintetben a Törvényszék megfelelőnek ítélte meg, hogy korlátlan felülvizsgálati jogkörének gyakorlása során mindenekelőtt a Pometon szóban forgó kartellben való részvételéért fennálló egyéni felelősségét kell figyelembe venni, majd pedig e vállalkozás azon képességét, hogy jogsértő magatartása révén sértse a koptatóanyagok piacán zajló versenyt, és végül a vállalkozás méretét, e különböző tényezők mindegyike vonatkozásában összehasonlítva a Pometon felelősségét és egyéni helyzetét a kartell többi tagjával. Ezen ügy körülményei között az említett tényezők alapján a Törvényszék a Pometon esetében a bírság enyhítő körülmények alapján kiigazított, a megtámadott határozatban rögzített alapösszegét kivételes jelleggel 75%-kal csökkentette, és így a Pometonnal szemben kiszabott bírság összegét 3 873 375 euróban állapította meg.

A 2019. május 23-i **Recylex és társai kontra Bizottság** ítéletben (T-222/17, fellebbezett,¹⁹ [EU:T:2019:356](#)) a Törvényszék elutasította a Recylex SA, a Fonderie et Manufacture de Métaux SA és a Harz-Metall GmbH (a továbbiakban: Recylex), újrahasznosított ólom és más termékek előállításával foglalkozó társaságok által

19| C-563/19. P. sz., **Recyclex és társai kontra Bizottság** ügy.

benyújtott, a Bizottság által az EUMSZ 101. cikk megsértésére vonatkozó határozatban²⁰ velük szemben kiszabott bírság összegének csökkentése iránti keresetet. E jogsértés Belgium, Németország, Franciaország és Hollandia területén négy vállalkozáscsoport közötti megállapodások, illetve összehangolt magatartások formáját öltötte. A jogsértés abban állt, hogy az ólomsavas gépjármű-akkumulátorok újrahasznosított ólom előállításához használt hulladékainak vételára terén összehangolták magatartásukat.

A megtámadott határozat alapjául szolgáló közigazgatási eljárás az érintett vállalatcsoportok egyike, a JCI által benyújtott mentesség iránti kérelem alapján indult meg. Egy másik vállalatcsoport, az Eco-Bat, majd végül a Recylex is mentesség iránti kérelmet, illetve mentesség hiányában a bírság csökkentése iránti kérelmet terjesztett elő a Bizottság 2006. évi engedékenységi közleménye alapján.²¹ A JCI mentességet kapott, míg az Eco-Bat a bírság 50%-os csökkentésében részesült azzal az indokkal, hogy ő volt az első vállalkozás, amely jelentős hozzáadott értékkel bíró bizonyítékokat szolgáltatott. A Recylex, a második ilyen bizonyítékokat szolgáltató vállalkozás pedig 30%-os csökkentésben részesült.

Ebben az összefüggésben a Törvényszéknek arról a kérdésről kellett határoznia, hogy amennyiben két vállalkozás jelentős hozzáadott értéket képviselő bizonyítékokat szolgáltatott, az a vállalkozás, amelyik azokat másodikként szolgáltatva, átveheti-e az első vállalkozás helyét, ha az első vállalkozás által tanúsított együttműködés nem bizonyul a 2006. évi engedékenységi közlemény 12. pontjában foglalt követelményeknek megfelelő együttműködésnek.

E tekintetben a Törvényszék megállapította, hogy magából a 2006. évi engedékenységi közlemény logikájából többek között az következik, hogy az elérni kívánt hatás az, hogy a kartelleken belül bizonytalan légkört hozzon létre azáltal, hogy azok Bizottság felé való felfedésére ösztönöz. Ez a bizonytalanság pontosan abból fakad, hogy a kartell résztvevői tudják, csupán egyikük részesülhet a bírság alóli mentességben azzal, hogy a jogsértés többi résztvevőjét bejelenti, és ezzel annak a kockázatnak teszi ki őket, hogy velük szemben a Bizottság bírságokat fog kiszabni. E rendszer keretében és ugyanezen logika szerint a leggyorsabban együttműködő vállalkozásokkal szemben egyébként kiszabandó bírságot nagyobb mértékben kell csökkenteni, mint amilyen mértékben a Bizottság a kevésbé gyors együttműködést tanúsító vállalkozásokkal szemben kiszabott bírságokat csökkenti. A kartell tagjai által nyújtott együttműködés időbeli sorrendje és gyorsasága tehát alapvető fontosságú elem a 2006. évi engedékenységi közlemény által kialakított rendszerben.

A 2019. július 12-i **Hitachi-LG Data Storage és Hitachi-LG Data Storage Korea kontra Bizottság** ítéletben (T-1/16, [EU:T:2019:514](#))²² a Törvényszék elutasította a Hitachi-LG Data Storage, Inc. és leányvállalata, a Hitachi-LG Data Storage Korea Inc. (a továbbiakban: felperesek) által benyújtott, az optikailemez-meghajtók (a továbbiakban: OLM-ek) gyártásának és értékesítésének ágazatában a versenyszabályok megsértése miatt a 2015. október 21-i C(2015) 7135 final bizottsági határozatban²³ velük szemben kiszabott bírság összegének csökkentése iránti kérelmet.

20] Az EUMSZ 101. cikk alkalmazására vonatkozó eljárásban (AT.40018 – „gépjármű-akkumulátorok újrahasznosítása” ügy) 2017. február 8-án hozott C(2017) 900 final bizottsági határozat.

21] A kartellügyek esetében a bírságok alóli mentességről és a bírságok csökkentéséről szóló bizottsági közlemény (HL 2006. C 298., 17. o.).

22] Ugyanebben a témában vö.: 2019. július 12-i **Sony és Sony Electronics kontra Bizottság** ítélet (T-762/15, [EU:T:2019:515](#)) és 2019. július 12-i **Quanta Storage kontra Bizottság** ítélet (T-772/15, [EU:T:2019:519](#)).

23] Az EUMSZ 101. cikk és az EGT-Megállapodás 53. cikke alkalmazására vonatkozó eljárásban (AT.39639 – „optikailemez-meghajtók” ügy) 2015. október 21-én hozott C(2015) 7135 final bizottsági határozat.

Egy bejelentés alapján indult közigazgatási vizsgálatot követően a Bizottság megállapította, hogy tizenhárom társaság vett részt az OLM-ek piacán létrehozott kartellben. A megtámadott határozatban a Bizottság megállapította, hogy legalább 2004. június 23-tól 2008. november 25-ig e tiltott kartell résztvevői összehangolták magatartásukat a Dell és a Hewlett Packard számítógépgyártók által lefolytatott beszerzési eljárások tekintetében. A Bizottság szerint az érintett társaságok párhuzamos kétoldalú kapcsolatfelvételek hálózata révén arra törekedtek, hogy az OLM-termékek árai magasabb szinten maradjanak, mint amelyen e kétoldalú kapcsolatfelvételek hiányában lettek volna. A Bizottság ezért az EUMSZ 101. cikk és az EGT-Megállapodás 53. cikkének megsértése miatt 37 121 000 euró bírságot szabott ki a felperesekkel szemben.

A felperesek az e bírság csökkentése iránti keresetük alátámasztása érdekében két jogalapot hoztak fel, amelyek egyrészt a megfelelő ügyintézés elvének, valamint az indokolási kötelezettségnek a megsértésén, másrészt pedig téves jogalkalmazáson alapultak, mivel a Bizottság nem tért el a bírságkiszabási iránymutatásban megjelölt általános módszertől annak érdekében, hogy a jelen ügy sajátosságaira és a felpereseknek az OLM-ek piacán betöltött szerepére tekintettel csökkentse ez utóbbiak bírságát. A Törvényszék által elrendelt pervezető intézkedésekre adott válaszukban a felperesek akként nyilatkoztak, hogy arra kérték a Törvényszéket, hogy gyakorolja korlátlan felülvizsgálati jogkörét azáltal, hogy felülvizsgálja a bírság összegének csökkentése iránti felperesi kérelmet elutasító hallgatóságos bizottsági határozatot, és érdemben megvizsgálja e kérelmet.

E tekintetben a Törvényszék először is emlékeztetett arra, hogy a Szerződés a „korlátlan felülvizsgálati jogkör gyakorlására irányuló keresetet” nem tekinti önálló jogorvoslatnak, így e korlátlan felülvizsgálati jogkörökkel az uniós bíróságok kizárólag az intézmények jogi aktusainak felülvizsgálata keretében élhetnek, és különösen a megsemmisítés iránti kereset keretében. Így a Törvényszék mindenekelőtt megállapította, hogy a kereset magában foglalja egyrészt a megtámadott határozat annyiban történő részleges megsemmisítésére irányuló kérelmeket, amennyiben a Bizottság elutasította a felpereseknek a kiszabott bírság összegének csökkentése iránti kérelmét, és másrészt az e határozat megváltoztatása iránti kérelmeket, amelyek azt célozzák, hogy a Törvényszék maga adjon helyt e kérelemnek, és következésképpen csökkentse az említett összeget.

Ezt követően az első jogalapot illetően a Törvényszék egyrészt elutasította a felperesek azon érveit, amelyek szerint a Bizottság megsértette azon kötelezettségét, hogy indokolja a bírságkiszabási iránymutatás 37. pontjában foglalt azon kivétel alkalmazásának megtagadását, amely lehetővé teszi a Bizottság számára, hogy eltérjen az említett iránymutatás módszerétől, és amely kivételnek az alkalmazását kérték a felperesek. A Törvényszék e tekintetben megállapította, hogy a Bizottság a megtámadott határozatban kizárólag a bírság összegének kiszámításához alkalmazott módszert köteles indokolni, azokat az elemeket nem, amelyeket az említett számítás során nem vett figyelembe, és különösen azokat az okokat sem, amelyek miatt úgy döntött, hogy az említett iránymutatás 37. pontjában előírt kivételt nem alkalmazza.

Másrészt a Törvényszék elutasította a megfelelő ügyintézés elvének megsértésére alapított kifogásokat. E tekintetben többek között megerősítette, hogy a Bizottság gondosan járt el a közigazgatási eljárás során, mivel először is meghallgatta a felpereseket, és még azt megelőzően megvizsgálta az észrevételeiket, hogy a versenykorlátozó magatartásokkal és erőfölénnyel foglalkozó tanácsadó bizottság írásos véleményt adott volna az előzetes határozattervezetről, és másodszor az 1/2003 rendelet 14. cikkének (3) bekezdése értelmében átadta e bizottságnak a bírság összegének kiszámítása szempontjából legfontosabb információkat.

Végül a második jogalapot illetően a Törvényszék emlékeztetett arra, hogy a bírság összegének csökkentésére a bírságkiszabási iránymutatás 37. pontja alapján csak különleges körülmények esetén kerülhet sor, ha az egyes ügyek egyedisége vagy egy bizonyos ügy esetében az elrettentő hatás elérésének szükségessége indokolja, hogy a Bizottság eltérjen az ezen iránymutatásban előírt, a bírság összegének kiszámításához alkalmazott általános módszertől. A Törvényszék e tekintetben úgy ítélte meg, hogy a felperesek által hivatkozott egyik körülmény sem releváns ahhoz, hogy igazolja a bírságnak az iránymutatás 37. pontjában foglalt kivétel alapján történő ilyen csökkentését.

A 2019. július 12-i **Toshiba Samsung Storage Technology és Toshiba Samsung Storage Technology Korea kontra Bizottság** ítéletben (T-8/16, fellebbezett,²⁴ [EU:T:2019:522](#)) a Törvényszék elutasította a Toshiba Samsung Storage Technology Corp. és leányvállalata, a Toshiba Samsung Storage Technology Korea Corp. (a továbbiakban: felperesek) által benyújtott, elsődlegesen a 2015. október 21-i C(2015) 7135 final bizottsági határozat megsemmisítése, másodlagosan pedig az optikailemez-meghajtók (a továbbiakban: OLM-ek) gyártásának és értékesítésének ágazatában a versenyszabályok megsértése miatt e határozatban velük szemben kiszabott bírság összegének csökkentése iránti kérelmet.

Egy bejelentés alapján indult közigazgatási vizsgálatot követően a Bizottság megállapította, hogy tizenhárom társaság részt vett az OLM-ek piacán létrehozott kartellben. A megtámadott határozatban a Bizottság megállapította, hogy legalább 2004. június 23-tól 2008. november 25-ig e tiltott kartell résztvevői összehangolták magatartásukat a Dell és a Hewlett Packard számítógépgyártók által lefolytatott beszerzési eljárások tekintetében. A Bizottság szerint az érintett társaságok párhuzamos kétoldalú kapcsolatfelvételek hálózata révén arra törekedtek, hogy az OLM-termékek árai magasabb szinten maradjanak, mint amelyen e kétoldalú kapcsolatfelvételek hiányában lettek volna. Így a Bizottság az EUMSZ 101. cikk és az EGT-Megállapodás 53. cikkének megsértése miatt 41 304 000 euró bírságot szabott ki a felperesekkel szemben.

A felperesek keresetük alátámasztására több jogalapot is felhoztak, amelyek többek között a lényeges eljárási szabályok és a védelemhez való jog megsértésén, valamint a jogsértés földrajzi kiterjedésének meghatározása, illetve az egységes és folyamatos jogsértés megállapítása során elkövetett ténybeli hibákon és téves jogalkalmazáson alapultak.

Az egységes és folyamatos jogsértés fogalmát illetően a Törvényszék emlékeztetett arra, hogy az a különböző felek által tanúsított olyan magatartások összességét feltételezi, amelyek ugyanazon versenyellenes gazdasági célra irányulnak. Így magából az egységes és folyamatos jogsértés fogalmából következik, hogy egy ilyen jogsértés „magatartások vagy jogsértések összességét” feltételezi. A felperesek tehát nem állíthatják, hogy a Bizottság további jogi minősítést foglalt a megtámadott határozatba annak megállapításával – a kifogásközlésben meghatározott egységes és folyamatos jogsértésen felül –, hogy az egységes és folyamatos jogsértés több „elkülönülő jogsértésből” állt, mivel éppen ezek a különböző versenyellenes magatartások alkották az említett egységes jogsértést.

Ezenkívül a Törvényszék úgy ítélte meg, hogy az a tény, hogy a kartell egyes jellemzői az idő múlásával változtak, ideértve különösen új résztvevők bevonását, azok számának csökkenését vagy a kartell olyan módon történő kibővítését, hogy abban a Hewlett Packard is részt vegyen, nem akadályozhatja meg a Bizottságot abban, hogy e kartellt egységes és folyamatos jogsértésnek minősítse, mivel a kartell célja nem változott.

A Törvényszék a 2019. szeptember 24-i **Printeos és társai kontra Bizottság** ítéletében (T-466/17, [EU:T:2019:671](#)) elutasította a szabványos, katalógusból kiválasztható borítékok és az egyedi igények szerint nyomott borítékok értékesítésével foglalkozó több társaság (a továbbiakban: felperesek) keresetét, amely elsődlegesen az EUMSZ 101. cikk megsértése miatt bírságot kiszabó európai bizottsági határozat²⁵ (a továbbiakban: megtámadott határozat) részleges megsemmisítésére irányult. E jogsértés a felperesek és másik négy vállalatcsoport közötti, több európai ország területére kiterjedő megállapodások, illetve összehangolt magatartások formáját öltötte.

24| C-700/19. P. sz., Toshiba Samsung Storage Technology és Toshiba Samsung Storage Technology Korea kontra Bizottság ügy.

25| Az [EUMSZ] 101. cikk és az EGT-Megállapodás 53. cikkének alkalmazására vonatkozó eljárásban (AT.39780 – „borítékok” ügy) 2014. december 10-én hozott C(2014) 9295 final határozatot módosító, 2017. június 16-i C(2017) 4112 final bizottsági határozat.

A megtámadott határozatot egy korábbi, a felperesekkel szemben 4 729 000 euró bírságot kiszabó, vitarendezési eljárás végén hozott bizottsági határozatnak²⁶ (a továbbiakban: eredeti határozat) az indokolás elégtelensége miatti részleges megsemmisítését²⁷ követően hozták meg. Ezen ítéletet követően a Bizottság meghozta az eredeti határozatot módosító megtámadott határozatot, amelyben ugyanilyen összegű bírságot szabott ki.

A Törvényszék először is úgy ítélte meg, hogy amikor az uniós jogi aktus megsemmisítése olyan eljárási hibán alapul, mint az indokolás elégtelensége, és az uniós bíróság nem élt a korlátlan felülvizsgálati jogkörével annak érdekében, hogy a kiszabott bírságot megváltoztassa, a Bizottság a felperesekkel szemben bírságot kiszabó új határozatot hozhat anélkül, hogy fel lehetne hozni vele szemben a jogbiztonság, a bizalomvédelem és a *ne bis in idem* elvének megsértésére alapított jogalapon alapuló kifogásokat. E tekintetben a Törvényszék kifejtette, hogy a *ne bis in idem* elvének alkalmazása azt feltételezi, hogy állást foglaltak a jogsértés megvalósulásával kapcsolatban, vagy hogy megvizsgálták az e jogsértéssel kapcsolatban végzett értékelés jogszerűségét. Ennélfogva a *ne bis in idem* elve önmagában nem zárja ki az eljárás újbóli megindítását ugyanazon versenyellenes magatartás tekintetében, amennyiben az első határozatot eljárási okokból semmisítették meg, a kifogásolt tényállásra vonatkozó érdemi döntés nélkül, mivel a megsemmisítést kimondó határozat ilyen körülmények között nem tekinthető „felmentésnek” a kifejezés büntetőjogi értelmében. A Törvényszék megállapította, hogy e megközelítés arra az esetre is érvényes, amikor egy bírságot kiszabó határozatot az indokolás elégtelensége miatt semmisítenek meg, amennyiben e határozatot vitarendezési eljárás végén hozták.

Másodszor, az egyenlő bánásmód elvének a bírság összegének meghatározásakor való megsértésére alapított jogalapot illetően a Törvényszék megállapította, hogy ezen elv tiszteletben tartásának ellenőrzése érdekében különbséget kell tenni egyrészt az érintett vállalkozásokkal szemben kiszabandó bírságok alapösszegének kötelezően egyenlő megállapítása, másrészt pedig a 10%-os felső határnak az említett vállalkozásokkal szemben az 1/2003 rendelet 23. cikke (2) bekezdésének második albekezdése alapján történő alkalmazása között, amely e vállalkozások teljes forgalma alapján változhat. Ugyanis, noha a Bizottság a jogsértés gazdasági jelentőségének, valamint az abban részt vevő egyes vállalkozások relatív súlyának jellemzése érdekében az alapösszeg kiszámításakor érvényesen választhatott olyan módszert, amely a jogsértéssel érintett teljes év során teljesített eladások értékén alapult, ebben az összefüggésben köteles volt tiszteletben tartani az egyenlő bánásmód elvét. Ezzel szemben a 10%-os felső határnak a bírságok végösszegének meghatározása érdekében történő alkalmazása főszabály szerint nem függ a jogsértés e gazdasági jelentőségétől, az egyes részt vevő vállalkozások relatív súlyától, sem pedig az azok által elkövetett, említett jogsértés súlyától vagy időtartamától, hanem tisztán automatikus jelleget ölt, amely kizárólag a vállalkozások teljes forgalmával függ össze, így az említett alkalmazás ipso facto megfelelt az egyenlő bánásmód elvének.

Mindazonáltal a Törvényszék tévesnek ítélte a Bizottság azon elemzését, miszerint a 10%-os felső határ alkalmazásának eredménye a kiszabandó bírságok kiszámításának valamely közbenső szakaszában ipso facto az egyenlő bánásmód elvével összhangban álló eredményeket hoz. E tekintetben a Törvényszék rámutatott arra, hogy a Bizottság e megközelítést alkalmazva, amely nem tartozik az 1/2003 rendelet 23. cikke (2) bekezdésének hatálya alá, az 1/2003/EK rendelet 23. cikke (2) bekezdésének a) pontja alapján kiszabott bírságok megállapításáról szóló iránymutatás 37. pontja szerinti mérlegelési jogkörével élt. A Törvényszék azt követően, hogy megvizsgálta a kiindulási összegeknek a megtámadott határozat címzettjeinek minősülő különböző vállalatcsoportok tekintetében e megközelítés keretében elvégzett kiigazítását, úgy ítélte meg,

26] Az [EUMSZ] 101. cikk és az EGT-Megállapodás 53. cikkének alkalmazására vonatkozó eljárásban (AT.39780 – „borítékok” ügy) hozott határozatot módosító, 2014. december 10-i C(2017) 9295 final bizottsági határozat.

27] A Törvényszék 2016. december 13-i **Printeos és társai kontra Bizottság** ítélete (T-95/15, [EU:T:2016:722](#)).

hogy e vállalatcsoportok egyike – objektív igazolás nélkül – kedvezőbb bánásmódban részesült. A Törvényszék ugyanakkor úgy ítélte meg, hogy a felperesek előnyök szerzése végett nem hivatkozhatnak az ilyen egyenlőtlen bánásmódból eredő jogellenességre.

Ami az EUMSZ 101. cikk és a nemzeti versenyjog azon kérdésben való párhuzamos alkalmazását illeti, hogy a felperesek magatartása a jelen esetben milyen hatásokat fejtett ki spanyol területen, ami a méltányosság elvének megsértésére alapított harmadik jogalap tárgyát képezte, a Törvényszék mindenekelőtt megállapította, hogy a megtámadott határozat nem e területre vonatkozott, és hogy a spanyol versenyhatóság egy másik időszakban tanúsított magatartásokat szankcionált. A Törvényszék megállapította, hogy e körülmények között a felperesek versenyellenes magatartásával összefüggő, teljes körű és kellően elrettentő szankció pontosan e magatartásnak az említett különböző területeken kifejtett valamennyi hatásának figyelembevételét követeli meg, az időbeli tényezőt is ideértve, így nem kifogásolható, hogy a Bizottság ugyanezen okokból nem csökkentette a felperesekkel szemben az eredeti és a megtámadott határozatban kiszabott bírságot.

2. Az összefonódások területét érintő fejlemények

A 2019. május 23-i **KPN kontra Bizottság** ítéletben (T-370/17, [EU:T:2019:354](#)) a Törvényszék egy Hollandiában a távközlési ágazatban teljes feladatkört ellátó közös vállalat feletti közös irányításnak a Vodafone Group és a Liberty Global Europe Holding (bejelentő felek) által történő megszerzésére irányuló összefonódást a belső piaccal és az Európai Gazdasági Térségről szóló megállapodással összeegyeztethetőnek nyilvánító, 2016. augusztus 3-i C(2016) 5165 final európai bizottsági határozatról határozott. A felperes, amely Hollandiában többek között a kábelhálózaton keresztül történő televíziós szolgáltatások ágazatában tevékenykedő, a bejelentő felekkel versenytárs holland vállalkozás, megtámadta az említett határozatot. Keresete különösen arra vonatkozott, hogy a televíziós tartalmak terjesztésének hálózatában vertikális versenyproblémák merültek fel.

A Törvényszék először is az érintett piac meghatározásával kapcsolatos nyilvánvaló mérlegelési hibára alapított jogalapról határozott. E tekintetben a Törvényszék emlékeztetett arra, hogy az a kérdés, hogy két termék vagy szolgáltatás azonos piac részét képezi-e, magában foglalja annak meghatározását, hogy jellemzőik, árak és rendeltetésük alapján egymással felcserélhetőek vagy helyettesíthetőek tekintendők-e, elsődlegesen a fogyasztó szempontjából. A jelen ügyben a Törvényszék úgy ítélte meg, hogy a Bizottság nem követett el nyilvánvaló mérlegelési hibát azzal, hogy a fizetős prémium televíziós sportcsatornák szolgáltatásának és vásárlásának nagykereskedelmi piacát e csatornáknak a kiskereskedelmi televíziós szolgáltatók szempontjából fennálló, e csatornák hasonló ügyfélköre és tartalma miatti helyettesíthetőségét figyelembe véve már nem szegmentálta tovább.

Ezt követően a Törvényszék megvizsgálta az összefonódás vertikális hatásai, különösen a fizetős prémium televíziós sportcsatornák szolgáltatásának és beszerzésének nagykereskedelmi piacán a Ziggo Sport Totaal csatornát érintő inputkizárási hatás tekintetében elkövetett nyilvánvaló mérlegelési hiba fennállását. A Törvényszék először is emlékeztetett arra, hogy a nem horizontális összefonódásokról szóló iránymutatásból kitűnik, hogy inputkizárási akkor jön létre, ha az összefonódást követően létrejövő új jogalany nagy valószínűséggel korlátozza azokhoz a termékekhez vagy szolgáltatásokhoz való hozzáférést, amelyeket az összefonódás hiányában egyébként szolgáltatott volna. A versenyellenes kizárás kialakulásának valószínűségét értékelve a Bizottságnak először is azt kell megvizsgálnia, hogy az összefonódással létrejött jogalany az összefonódást követően képes-e jelentős mértékben akadályozni az inputokhoz való hozzáférést, másodszor azt, hogy motiválja-e erre valami, harmadszor pedig azt, hogy a piacról való kizárásra irányuló stratégia hátrányosan érintheti-e a termelési-értékesítési láncban lejjebb folyó versenyt. E három feltétel kumulatív, amely folytán bármelyik hiánya elegendő ahhoz, hogy a versenyellenes inputkizárási kockázata kizárásra kerüljön. Az első feltétel csak akkor teljesülhet, ha az összefonódás eredményeképpen létrejövő, vertikálisan integrált társaság

az upstream piacon – azaz jelen ügyben a fizetős prémium televíziós sportcsatornák nagykereskedelmi szolgáltatásának piacán – jelentős piaci erővel rendelkezik. Márpedig a Törvényszék úgy ítélte meg, hogy a Bizottság nem követett el nyilvánvaló mérlegelési hibát, amikor a megtámadott határozatban azt állapította meg, hogy az összefonódással létrejövő jogalany a 10%-ot el nem érő piaci részesedése miatt nem lenne képes inputkizárási stratégiát folytatni.

IV. Állami támogatások

1. Elfogadhatóság

A Törvényszék kibővített első tanácsa a 2019. június 19-én hozott **NeXovation kontra Bizottság** ítéletben (T-353/15, fellebbezett,²⁸ [EU:T:2019:434](#)) és az ugyanezen a napon hozott **Ja zum Nürburgring kontra Bizottság** ítéletben (T-373/15, fellebbezett,²⁹ [EU:T:2019:432](#)) elutasította az Európai Bizottság által hozott, Németországban szabadidőpark, szállodák és éttermek építése, valamint autóversenyek szervezése érdekében a Nürburgring komplexum javára nyújtott állami támogatásról szóló európai bizottsági határozat³⁰ részleges megsemmisítése iránti két keresetet.

2002 és 2012 között a Nürburgring komplexumot tulajdonló közzállalkozások (a továbbiakban: eladók) elsősorban a Rajna-vidék-Pfalz német tartomány által nyújtott támogatásokban részesültek. E támogatások a Bizottság által az EUMSZ 108. cikk (2) bekezdés alapján 2012-ben indított hivatalos vizsgálati eljárás tárgyát képezték. Ugyanebben az évben az eladókat fizetéseképtelenné nyilvánították, és döntés született az eszközeik értékesítéséről. E célból pályázati eljárást indítottak, amelynek eredményeképpen az említett eszközöket a Capricorn Nürburgring Besitzgesellschaft GmbH (a továbbiakban: Capricorn) részére értékesítették.

Az egyik ajánlattevő, nevezetesen a NeXovation, Inc., és egy autósporttal foglalkozó német egyesület, nevezetesen a Ja zum Nürburgring eV, panaszt nyújtott be a Bizottsághoz azzal az indokkal, hogy a pályázati eljárás nem volt átlátható, sem hátrányos megkülönböztetéstől mentes, továbbá nem eredményezett piaci árat. Határozatában a Bizottság megállapította, hogy az eladók javára hozott támogatási intézkedések közül néhány jogellenes és a belső piaccal összeegyeztethetetlen. Úgy határozott továbbá, hogy a Capricorn nem érinti a támogatások esetleges visszatéríttetése, és hogy a Nürburgring eszközeinek a Capricorn részére történő értékesítése nem minősül állami támogatásnak. A Bizottság ugyanis arra a következtetésre jutott, hogy a pályázati eljárás átlátható és hátrányos megkülönböztetéstől mentes volt. A NeXovation, Inc. és a Ja zum Nürburgring eV keresetet indított a Bizottság határozata ellen.

Mindenekelőtt, ami az eladók és a Capricorn közötti gazdasági folytonosságra vonatkozó határozatot illeti, a Törvényszék emlékeztetett arra, hogy a gazdasági folytonosságra vonatkozó határozatot az e határozatot megelőzően hozott, az érintett támogatásokra vonatkozó végleges határozattal „összefüggő, azt kiegészítő” határozatnak kell tekinteni. Mivel a megtámadott határozat az eladók részére nyújtott támogatásokkal

28| C-665/19. P. sz., **NeXovation kontra Bizottság** ügy.

29| C-647/19. P. sz., **Nürburgring kontra Bizottság** ügy.

30| Németország által a Nürburgring javára végrehajtott SA.31550 (2012/C) (korábbi 2012/NN) számú állami támogatásról szóló, 2014. október 1-jei (EU) 2016/151 bizottsági határozat (HL 2016. L 34., 1. o.).

kapcsolatos hivatalos vizsgálati eljárás végén hozott határozathoz kapcsolódó és azt kiegészítő jellegű, a felperesek csak akkor állíthatják, hogy ez utóbbi határozat személyükben érinteti őket, ha az a címzetthez hasonló módon egyéníti őket, ami a jelen ügyben nem állt fenn.

Ezt követően az eszközök Capricorn részére történő értékesítésére vonatkozó határozatot illetően, amely határozatot a támogatások előzetes vizsgálatának szakaszában, nem pedig hivatalos vizsgálati eljárás végén hozták, a Törvényszék megállapította, hogy főszabály szerint minden olyan vállalkozás, amely tényleges vagy potenciális versenytársi kapcsolatra hivatkozik, az EUMSZ 108. cikk (2) bekezdése értelmében vett érdekelt félnek minősülhet. Következésképpen e határozattal kapcsolatban a Törvényszék megállapította, hogy a felperesek mint érintett felek keresetösségi joggal rendelkeznek, és az eljáráshoz fűződő érdeküket megőrizték az EUMSZ 108. cikk (2) bekezdése alapján ugyanezen minőségükben őket megillető eljárási jogok védelme érdekében.

Végül a Törvényszék emlékeztetett arra, hogy ha valamely vállalkozást nyílt, átlátható és feltételektől mentes pályázati eljárás útján értékesítenek, vélelmezhető, hogy a piaci ár megfelel a legmagasabb ajánlatnak, meg kell azonban győződni először is arról, hogy ez az ajánlat ajánlati kööttséget eredményez, és hitelt érdemlő, másodsor pedig arról, hogy az áron kívüli egyéb gazdasági szempontok figyelembevétele nem indokolt.

2. Az állami támogatás fogalma

a. Gazdasági előny fennállása

A 2019. február 26-i **Fútbol Club Barcelona kontra Bizottság** ítéletben (T-865/16, fellebbezett, ³¹ [EU:T:2019:113](#))³² a Törvényszék megsemmisítette a Spanyolország által bizonyos labdarúgóklubok javára nyújtott SA.29769 (2013/C) (korábbi 2013/NN) számú állami támogatásról szóló, 2016. július 4-i (UE) 2016/2391 bizottsági határozatot azzal az indokkal, hogy a Bizottság nem bizonyította a jogilag megfelelő módon a szóban forgó intézkedés kedvezményezettjeinek nyújtott gazdasági előny fennállását.

A megtámadott határozat egy 1990-ben elfogadott spanyol törvényre vonatkozott, amely törvény az elfogadását megelőző üzleti években pozitív eredményt elérő hivatásos sportklubok kivételével az összes spanyol hivatásos sportklubot arra kötelezte, hogy sportrésztársasággá alakuljanak. A felperes Fútbol Club Barcelona, valamint másik három hivatásos labdarúgóklub, amelyek e kivétel hatálya alá tartoztak, ezért úgy döntöttek, hogy továbbra is nonprofit jogi személy formájában folytatják tevékenységüket, és e címen a jövedelmükre egyedi adómérték vonatkozott. Mivel ezen egyedi adómérték 2016-ig alacsonyabb volt a sportrésztársaságokra alkalmazandó adómértéknél, a Bizottság a megtámadott határozatban megállapította, hogy e szabályozás, amely a társasági adó területén előnyös adójogi bánásmódot vezet be az érintett négy klub javára, jogellenes és a belső piaccal összeegyeztethetetlen támogatási programnak minősül, és arra kötelezte a Spanyol Királyságot, hogy az említett programot szüntesse meg, és az az alapján a kedvezményezetteknek nyújtott egyedi támogatásokat térítse vissza.

31| C-362/19. P. sz., **Bizottság kontra Fútbol Club Barcelona** ügy.

32| Ugyanebben a témában vö.: 2019. március 20-i **Hércules Club de Fútbol kontra Bizottság** ítélet (T-766/16, [EU:T:2019:173](#)), 2019. május 22-i **Real Madrid Club de Fútbol kontra Bizottság** ítélet (T-791/16, [EU:T:2019:346](#)) és 2019. február 26-i **Athletic Club kontra Bizottság** ítélet (T-679/16, nem tették közzé, [EU:T:2019:112](#)).

A Törvényszék az ítéletében először is elutasította az EUMSZ 49. cikk amiatti megsértésére alapított jogalapot, hogy a felperes szerint a Bizottságnak meg kellett volna állapítania, hogy a hivatásos sportklubokkal szemben előírt azon kötelezettség, hogy sportrésztvénytársaságokká alakuljanak, sérti az említett cikket. E tekintetben a Törvényszék emlékeztetett arra, hogy a Bizottság az állami támogatások tárgyában indított eljárás keretében – azon eset kivételével, amikor a szóban forgó támogatási intézkedés összeegyeztethetlensége az EUMSZ 49. cikk megsértéséből következik – nem rendelkezik hatáskörrel arra, hogy megállapítsa az EUMSZ 49. cikk önálló megsértésének fennállását és az ebből fakadó jogkövetkezményeket.

Ezt követően a Törvényszék az arra alapított jogalapot vizsgálta meg, hogy a Bizottság a szabályozás által a négy érintett klubnak nyújtott előny vizsgálata során hibákat követett el. Miután emlékeztetett arra, hogy a Bizottság köteles az összetett intézkedéseket átfogóan vizsgálni annak megállapítása érdekében, hogy az intézkedések nyomán a kedvezményezett vállalkozások olyan gazdasági előnyben részesülnek-e, amelyhez szokásos piaci körülmények között nem jutottak volna hozzá, a Törvényszék kifejtette, hogy a támogatási programok vizsgálatára is ugyanez vonatkozik. E tekintetben, jóllehet valamely támogatási program esetén a Bizottság szorítkozhat arra, hogy a kérdéses program általános és elvont jellemzőit anélkül vizsgálja, hogy köteles lenne minden egyes konkrét alkalmazási esetet megvizsgálni annak megállapítása érdekében, hogy az tartalmaz-e támogatási elemeket, e vizsgálatnak ugyanakkor magában kell foglalnia a szóban forgó program különböző – a kedvezményezettjei számára akár kedvező, akár kedvezőtlen – következményeire vonatkozó vizsgálatot is, amennyiben kizárólag a program jellemzői alapján nem állapítható meg egyértelműen az állítólagos előny.

Mivel a megtámadott határozatban érintett nemzeti szabályozás a spanyol hivatásos sportszektorban tevékenykedő nonprofit szervezetekre vonatkozó adózási rendszer személyi hatályának szigorításaként foglalható össze, a Törvényszék ezért azt vizsgálta meg, hogy a Bizottság a jogilag megkövetelt módon bizonyította-e a megtámadott határozatban, hogy a nonprofit szervezetekre vonatkozó adózási rendszer a maga összességében alkalmas volt arra, hogy a kedvezményezettjeit előnyösebb helyzetbe hozza, mintha azoknak sportrésztvénytársaságként kellett volna működniük. Márpedig a Törvényszék szerint nem ez volt a helyzet. Miután ugyanis hangsúlyozta, hogy a Bizottság a megtámadott határozat elfogadásának időpontjában birtokában volt azon elemeknek, amelyek bemutatják a nonprofit szervezetekre vonatkozó adójogi szabályozás azon sajátosságát, hogy a rendkívüli nyereség újbóli befektetése tekintetében az adólevonás felső határát kevésbé kedvező szinten rögzítették, mint a sportrésztvénytársaságok esetében, a Törvényszék megállapította, hogy a Bizottság által előadott érvek alapján nem zárható ki, hogy ezen, a nonprofit szervezetekre vonatkozó rendszer keretében biztosított, alacsonyabb szintű adólevonási lehetőségek ellensúlyozzák az alacsonyabb szintű névleges adómértékből eredő azon előnyt, amelyben e szervezetek részesülnek. Mivel a Bizottság nem teljesítette a jogilag megkövetelt módon annak bizonyítására vonatkozó kötelezettséget, hogy a vitatott intézkedés előnyt biztosított a kedvezményezettjei számára, a Törvényszék megállapította az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdésének megsértését, és megsemmisítette a megtámadott határozatot.

b. Betudhatóság – az állami források felhasználása

A 2019. március 19-i **Olaszország és társai kontra Bizottság** ítéletben (T-98/16, T-196/16 és T-198/16, fellebbezett,³³ [EU:T:2019:167](#)) a Törvényszék az EUMSZ 263. cikk szerinti megsemmisítés iránti keresetben megsemmisítette az Olaszország által a Banca Tercas olasz bank javára nyújtott állami támogatásról szóló 2016/1208 bizottsági határozatot,³⁴ és kimondta, hogy az intézmény tévesen állapította meg, hogy a vitatott intézkedések betudhatók az államnak, és állami források felhasználásával jártak.

2013-ban egy olasz bank, a Banca Popolare di Bari (BPB) érdeklődését fejezte ki egy másik olasz bank, a Banca Tercas tőkeemelésében való részvétel iránt, amely utóbbi bankot az Olasz Köztársaság központi bankja, a Banca d'Italia által megállapított szabálytalanságok miatt 2012-ben rendkívüli vagyongfelügyelet alá helyezték. A BPB többek között attól tette függővé ezen ügyletet, hogy a Fondo Interbancario di Tutela dei Depositi (FITD) fedezi a Banca Tercas negatív saját tőkéjét, amely vonatkozásában a BPB könyvvizsgálatot is kért. Az FITD egy bankok között létrejött, szövetkezeti jellegű olasz magánjogi konzorcium, amelynek lehetősége van arra, hogy tagjainak érdekében ne csak a konzorcium valamely tagjának felszámolása esetén a betétesek betéteinek jogszabályban előírt biztosítása címén (kötelező beavatkozás), hanem alapszabályának megfelelően önkéntes alapon is beavatkozzon, ha e beavatkozás lehetővé teszi a tagjaira nehezedő, a betétbiztosításból esetlegesen eredő terhek csökkentését (önkéntes beavatkozások, amelyek közül a jelen ügyben az önkéntes támogatási vagy megelőző beavatkozásról van szó).

2014-ben azt követően, hogy megbizonyosodott arról, hogy a Banca Tercas érdekében történő beavatkozás gazdaságilag előnyösebb, mint e bank betéteseinek a kifizetése, az FITD úgy döntött, hogy fedezi a Banca Tercas negatív saját tőkéjét, és bizonyos biztosítékokat nyújt a számára. Ezen intézkedéseket a Banca d'Italia jóváhagyta. Az Európai Bizottság ezen intézkedésekkel kapcsolatban alapos vizsgálatot indított, mivel kétségei voltak ezen intézkedéseknek az állami támogatásokra vonatkozó uniós szabályokkal való összeegyeztethetőségét illetően. Az ezen ügyben benyújtott kereset tárgyát képező 2016/1208 határozatban a Bizottság arra a megállapításra jutott, hogy a szóban forgó intézkedések az Olasz Köztársaság által a Banca Tercas javára végrehajtott állami támogatásnak minősülnek.

A Törvényszék, miután emlékeztetett a Bíróságnak az EUMSZ 107. cikk szerinti állami támogatáskénti minősítésre vonatkozó ítélezési gyakorlatára, elsősorban azt vizsgálta meg, hogy az említett intézkedések betudhatók-e az olasz államnak, majd másodsorban azt, hogy azokat állami forrásokból finanszírozták-e.

A Törvényszék így elsősorban megállapította, hogy a Bizottság hibát követett el, amikor úgy vélte, hogy bizonyította, hogy az olasz hatóságok lényeges állami ellenőrzést gyakoroltak az FITD Banca Tercas javára való beavatkozásának meghatározása során, mivel az intézmény nem bizonyította a jogilag megkövetelt módon azt, hogy az olasz hatóságok közreműködtek a szóban forgó intézkedés meghozatalában, következésképpen azt sem, hogy ezen intézkedés az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdése értelmében betudható az államnak. Emlékeztetve arra, hogy abban az esetben, ha az intézkedést magánjogi jogalany hozta, a Bizottság köteles bizonyítani, hogy elegendő valószínűsítő körülmény áll fenn annak megállapítására, hogy az említett intézkedést a hatóságok tényleges befolyása vagy ellenőrzése mellett hozták meg, a Törvényszék először az FITD-re bízott közpolitikai feladat hatályát, majd pedig az FITD-nek a beavatkozás elfogadása során fennálló autonómiáját vizsgálta meg.

33| C-186/19. P. sz., **Bizottság kontra Olaszország és társai** ügy.

34| Az Olaszország által a Tercas bank számára nyújtott SA.39451 (2015/C) (korábbi 2015/NN) számú állami támogatásról szóló, 2015. december 23-i (EU) 2016/1208 bizottsági határozat (HL 2016. L 203., 1. o.).

Az első kérdést illetően a Törvényszék egyrészt megállapította, hogy az FITD támogatási beavatkozásai alapvetően az FITD tagjainak magánérdekeit szolgálják, másrészt pedig azt, hogy e beavatkozások semmiféle, az olasz jogszabály által átruházott közpolitikai feladatot nem hajtanak végre. E tekintetben többek között kiemelte, hogy az olasz törvénnyel az FITD-re ruházott közpolitikai feladat kizárólag a betétesek betétbiztosítási rendszerként történő kifizetéséből (betétesenként 100 000 euróig) áll abban az esetben, ha a konzorciumban tagsággal rendelkező valamely bank felszámolás alá kerül, és hogy e kereten kívül az FITD nem az olasz jogszabály által előírt közérdekű célkitűzést teljesítve jár el. Ennek alapján megállapította, hogy a támogatási beavatkozásoknak így a betétek felszámolás esetén történő kifizetése céljától eltérő célja van, és nem minősülnek közpolitikai feladat végrehajtásának.

A második kérdést illetően a Törvényszék megállapította, hogy a Bizottság nem bizonyította azt, hogy az olasz hatóságok közreműködtek a szóban forgó intézkedés meghozatalában. A Törvényszék e tekintetben rámutatott arra, hogy az FITD egy magánjogi konzorcium, amely az alapszabálya értelmében a tagjainak „nevében és érdekében” jár el, és hogy az irányító szerveit az FITD közgyűlése választja meg, és azok a közgyűléshez hasonlóan kizárólag a konzorciumban tagsággal rendelkező bankok képviselőiből állnak. E körülmények között a Törvényszék megállapította többek között azt, hogy az FITD Banca Tercas érdekében történő beavatkozásának a Banca d'Italia általi jóváhagyása nem minősül olyan valószínűsítő körülménynek, amely alapján a szóban forgó intézkedés betudható lenne az olasz államnak, mivel ez utóbbi e tekintetben prudenciális felügyelet céljából csak az intézkedés szabályozási keretnek való megfelelőségét ellenőrzi. A Törvényszék megállapította továbbá, hogy a Banca d'Italia képviselőinek az FITD irányító szerveinek az ülésein való jelenléte sem minősül a szóban forgó intézkedés államnak való betudhatóságára utaló valószínűsítő körülménynek, mivel e képviselők egyszerű megfigyelői szerepet töltenek be, bármiféle szavazati jog vagy konzultatív jelleg nélkül. A Törvényszék egyébiránt úgy vélte, hogy a Bizottság semmiféle bizonyítékot nem adott elő arra vonatkozóan, hogy a Banca d'Italia döntően befolyásolta az egyrészt az FITD, másrészt a BPB és a vagyonfelügyelő közötti tárgyalást, mivel e tárgyalás csak a hatáskörrel rendelkező felügyeleti hatóságokkal folytatott jogszerű és szokásos párbeszéd megnyilvánulása, amely lehetővé tette a Banca d'Italia számára, hogy tájékoztatást kapjon az ügy előrehaladtáról a célból, hogy a lehető leggyorsabban meghozhassa a szóban forgó intézkedés jóváhagyásával kapcsolatos határozatát, amint azt az FITD irányító szervei elfogadták. A Bizottság továbbá nem bizonyította, hogy annak, hogy a Banca d'Italia „felhívta” az FITD-t, hogy jusson kiegyensúlyozott megállapodásra a BPB-vel a Banca Tercas negatív saját tőkéjének a fedezését illetően, bármilyen hatása lett volna az FITD-nek a Banca Tercas érdekében történő beavatkozásra vonatkozó határozatára. Végül a Törvényszék rámutatott arra, hogy az a tény, hogy a vagyonfelügyelőnek lehetősége van arra, hogy az FITD támogatási beavatkozásához esetlegesen vezető eljárást indítson azáltal, hogy ez utóbbi felé ilyen értelmű, nem kötelező erejű kérelmet továbbít, szintén nem kérdőjelezi meg az FITD önállóságát, mivel az FITD az ilyen kérelemnek nem köteles helyt adni, mivel az FITD e beavatkozás tartalmáról önállóan dönt, és mivel az FITD azt állítja, hogy ő maga is kezdeményezheti a beavatkozás végrehajtására irányuló eljárás megindítását, amely állításnak nem mond ellent az FITD alapszabálya vagy az olasz jogszabály.

Másodszorban a Törvényszék azon három valószínűsítő körülményt megvizsgálva, amely alapján a Bizottság megállapította, hogy az FITD beavatkozását állami forrásokból finanszírozták, megállapította, hogy az intézmény nem bizonyította, hogy a Banca Tercasnak nyújtott forrásokat az olasz hatóságok ellenőrizték, és hogy azok tehát ez utóbbiak rendelkezésére álltak.

Így a Törvényszék először is elutasította azon megállapítást, hogy az FITD közpolitikai feladatot lát el, és hogy az FITD a Banca Tercas érdekében a betétesek betéteinek a védelme céljából avatkozott be, és e tekintetben utalt az FITD beavatkozása államnak való betudhatósága keretében elvégzett elemzésre. Másodszor megállapította, hogy a Bizottság nem tudta bizonyítani azt, hogy a Banca d'Italia szándéka az volt, hogy az FITD által használt források felhasználása szabályosságának hivatalos ellenőrzésén keresztül az FITD rendelkezésére álló magánforrásokat befolyásolja. Harmadszor úgy vélte, hogy az a tény, hogy az FITD által a beavatkozás finanszírozásához felhasznált hozzájárulások kötelező jellegűek, mivel az abban tagsággal rendelkező bankoknak gyakorlatilag nincs más választásuk, minthogy csatlakozzanak az FITD-hez, és e bankok

nem vétózhadják meg az FITD határozatait, vagy nem dönthetnek úgy, hogy nem vesznek részt az általa eldöntött beavatkozásban, alapvetően elméleti jellegű marad, és nincs hatással a beavatkozásra. A Törvényszék e tekintetben többek között rámutatott arra, hogy FITD beavatkozásához felhasznált források magánforrások, amelyeket a konzorciumban tagsággal rendelkező bankok bocsátottak rendelkezésre, hogy az FITD tagjainak azon kötelezettsége, hogy hozzájáruljanak a beavatkozáshoz, nem jogszabályi rendelkezésből, hanem egy magánjellegű, alapszabályban foglalt rendelkezésből ered, amely megőrzi az említett tagok határozathozatali önállóságát, és hogy az FITD azt megelőzően, hogy a beavatkozásról döntött, és következésképpen a tagjainak magánforrásait mozgósította volna, megbizonyosodott arról, hogy e beavatkozás költsége alacsonyabb azon költségnél, amelyet a Banca Tercas felszámolása, tehát a betétesek betétei jogszabályban előírt biztosításának a végrehajtása jelentene, így az említett beavatkozás a BPB, a Banca Tercas és valamennyi tagjának az érdekében történt.

3. Nemzeti adóintézkedések

a. Nemzeti kikötők javára hozott intézkedések

A 2019. április 30-i **UPF kontra Bizottság** ítéletben (T-747/17, [EU:T:2019:271](#)) a Törvényszék mint megalapozatlant elutasította az Union des ports de France (UPF) által a 2017. július 27-i európai bizottsági határozat³⁵ ellen benyújtott megsemmisítés iránti keresetet, amely határozat a Szerződésnek a létező állami támogatásokra vonatkozó rendelkezései³⁶ alapján a belső piaccal összeegyeztethetetlennek nyilvánította a Franciaország által a kikötői javára végrehajtott társaságiadó-mentességi programot, és elrendelte annak a jövőre nézve történő megszüntetését.

A megtámadott határozat, amelyet a Bizottság az összes tagállamban 2013-ban annak érdekében lefolytatott vizsgálatot követően hozott, hogy összképet nyerjen a tagállamok kikötőinek működéséről és adózásáról, megállapítja, hogy a kikötői ágazatban tevékenykedő gazdasági szereplők társasági adó alóli mentességére vonatkozó intézkedés a belső piaccal összeegyeztethetetlen, létező állami támogatási programnak minősül. A Bizottság következésképpen elrendelte ezen intézkedés eltörlését, és azt, hogy az intézkedés kedvezményezettjeinek gazdasági tevékenységéből származó jövedelmek a határozat elfogadásának időpontját követő adóév kezdetétől a társasági adó hatálya alá tartozzanak.

A Törvényszék mindenekelőtt kimondta, hogy noha a megtámadott határozat a támogatási program kedvezményezettjeivel szemben nem válthat ki joghatásokat anélkül, hogy a francia hatóságok végrehajtási intézkedéseket fogadnának el, az UPF – mint a tagjait védő és képviselő szakmai egyesülés – a megtámadott határozattal szemben keresetességi joggal rendelkezik, amennyiben az említett tagok maguk nem nyújtottak be keresetet. E tekintetben megállapította, hogy az UPF tagja minden olyan francia kikötő vagy nagy tengeri kikötő, vagy az ilyen kikötőket kezelő kereskedelmi kamara, amely jogszerűen részesült a mentességi programból. Ezenkívül, mivel az említett tagok rendelettel létrehozott közjogi jogi személyek, amelyek létrehozása a magánkezdeményezéstől független, azon gazdasági szereplők zárt körébe tartoznak, akik a megtámadott határozat elfogadásának időpontjában azonosíthatóak voltak, és hivatkozhatnak a létező támogatási program tényleges kedvezményezettjének státuszára.

35] A Franciaország által alkalmazott SA.38398 (2016/C, korábbi 2015/E) számú támogatási programról – franciaországi kikötők adóztatása – szóló, 2017. július 27-i (EU) 2017/2116 bizottsági határozat (HL 2017. L 332., 24. o.; a továbbiakban: megtámadott határozat).

36] Az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdése.

A Törvényszék azonban kimondta, hogy a megtámadott határozatot nem jellemzi téves jogalkalmazás, és elutasította az UPF által felhozott összes kifogást, így többek között az arra alapított kifogásokat, hogy a Bizottság állítólag hibákat követett el a francia kikötők által folytatott tevékenységek gazdasági jellegének értékelésekor és e kikötők vállalkozásnak minősítésekor. Így megállapította, hogy a megtámadott határozatból egyértelműen kitűnik, hogy e határozat csak a mentesség kedvezményezettjeinek gazdasági tevékenységeiből eredő jövedelmeire vonatkozik, és hogy a kedvezményezetteket csak e tevékenységek vonatkozásában tekintették vállalkozásnak. A Törvényszék helyesnek találta azon értékelést is, miszerint a francia kikötők által folytatott azon tevékenységek, amelyek nem tartoznak a közhatalmi feladataik – mint például a tengeri forgalom ellenőrzése és biztonsága, vagy a szennyezés elleni védekezés felügyelete – gyakorlása körébe, gazdasági jellegűek. Azon körülmény ugyanis, hogy valamely jogalany tevékenységei egy részének gyakorlása tekintetében közhatalmi jogkörrel rendelkezik, önmagában nem akadályozza annak, hogy e jogalany a többi gazdasági tevékenysége vonatkozásában vállalkozásnak minősüljön. Ezenkívül, amennyiben a jogalany gazdasági tevékenysége elválasztható a közhatalmi jogköreinek gyakorlásától, az említett jogalany tevékenységeinek e része tekintetében vállalkozásnak kell minősíteni.

A Törvényszék továbbá kimondta, hogy a Bizottság nem követett el hibát a verseny torzításának és a kereskedelem érintettségének feltételeivel kapcsolatos értékelés során. Közelebbről megállapította, hogy még ha feltételezzük is, hogy egyes, szigetekeken elhelyezkedő vagy tengerentúli kikötők egyedi helyzete rávilágíthat arra, hogy e feltételek nem teljesülnek, egy támogatási program esetén ezt a vizsgálatot a tagállam és a Bizottság közötti lojális együttműködés elvének tiszteletben tartásával az említett tagállamnak kell elvégeznie a támogatás visszatérítésének szakaszában vagy egy későbbi szakaszban.

A Törvényszék egyébiránt megállapította, hogy a Bizottság nem követett el hibát a létező támogatások ellenőrzésére irányuló eljárás lefolytatása során, amikor a francia hatóságokat az adómentességi intézkedés belső piaccal való összeegyeztethetőségének bizonyítására kötelezte. A Törvényszék e tekintetben rámutatott arra, hogy indokolatlan a hivatalos vizsgálati eljárás szakaszában megkülönböztetni egymástól az új támogatásokra, illetve a létező támogatásokra alkalmazandó eljárást, és indokolatlan annak feltételezése is, hogy a bizonyítási teher megfordul a létező támogatási program belső piaccal való összeegyeztethetőségének vizsgálata tekintetében.

Végül a Törvényszék kimondta, hogy a Bizottság nem sértette meg a megfelelő ügyintézés elvét, amikor csak három tagállam vonatkozásában indított eljárást, miközben tétlen maradt a 2013. évi bizottsági vizsgálattal érintett olyan tagállamok vonatkozásában, amelyek elismerték, hogy kikötőik számára az általános szabályoktól eltérő adórendszereket tartottak fenn. A Törvényszék többek között megállapította, hogy a pártatlansági kötelezettség nem kötelezi a Bizottságot arra, hogy az állami támogatásokra vonatkozó eljárások keretében a vizsgálatokat egyidejűleg végezze el, vagy egyazon időpontban hozzon kötelező érvényű határozatokat. Ezenkívül, amennyiben valamely tagállam adott esetben megsérti a Szerződés értelmében őt terhelő valamely kötelezettséget, ezt nem igazolhatja az a körülmény, hogy e kötelezettséget más tagállamok is megsértik.

A 2019. szeptember 20-i **Havenbedrijf Antwerpen és Maatschappij van de Brugse Zeehaven kontra Bizottság** ítéletben (T-96/17, [EU:T:2019:652](#)) a Törvényszék elutasította az antwerpeni és a bruges-i kikötő által benyújtott, az e kikötők által igénybe vett társaságiadó-mentességi rendszert a Szerződéssel összeegyeztethetetlen állami támogatásnak minősítő és az említett rendszer megszüntetését elrendelő 2017. július 27-i európai bizottság határozat³⁷ megsemmisítése iránti keresetet.

37] A Belgium által alkalmazott SA.38393 (2016/C, korábbi 2015/E) számú támogatási programról – belgiumi kikötők adóztatása – szóló, 2017. július 27-i (EU) 2017/2115 bizottsági határozat (HL 2017. L 332., 1. o., a továbbiakban: megtámadott határozat).

A megtámadott határozat, amelyet egy 2013-ban az összes tagállamban annak érdekében lefolytatott vizsgálatot követően hoztak, hogy a tagállamok kikötőinek működéséről és adózásáról átfogó képet kapjanak, megállapítja, hogy a jövedelemadóról szóló 1992. évi összehangolt törvény (a továbbiakban: CIR) 180. cikkének 2. pontjában említett belga kikötőket megillető társaságiadó-mentességre vonatkozó intézkedés a belső piaccal összeegyeztethetetlen, létező állami támogatási programnak minősül. Az említett határozat következképpen elrendelte többek között e mentesség megszüntetését, valamint azt, hogy az elfogadásának időpontját követő év kezdetétől az említett kikötők tevékenységeiből származó jövedelmet vonják a társasági adó hatálya alá.

A Törvényszék a jelen ügyben a keresetet mint megalapozatlant elutasította, mivel úgy ítélte meg, hogy a Bizottság helyesen állapította meg, hogy a két kikötőt vállalkozásnak kell minősíteni, amennyiben azok gazdasági tevékenységet folytatnak, és hogy az őket megillető mentesség azzal a hatással jár, hogy előnyben részesíti őket, következképpen e mentesség az állami támogatásokra vonatkozó jogra³⁸ tekintettel szelektív jellegű.

A Törvényszék ugyanis úgy ítélte meg először is, hogy a Bizottság helyesen állapította meg, hogy a kikötők – legalábbis részben – gazdasági tevékenységet végeznek, mivel a használók számára „kikötői díj” ellenében a hajók kikötői infrastruktúrához való hozzáféréseinek biztosítására irányuló szolgáltatást, továbbá díjazás ellenében olyan különleges szolgáltatásokat nyújtanak, mint a révkalauzolás, a teheremelés, az anyagmozgatás vagy a kikötés, és mivel bizonyos infrastruktúrákat vagy földterületeket olyan vállalkozások rendelkezésére bocsátanak, amelyek azokat saját céljaikra veszik igénybe, vagy arra, hogy az említett különleges szolgáltatásokat nyújtsák. E tekintetben a Törvényszék kifejtette egyrészt, hogy az a körülmény, hogy a kikötők olyan nem gazdasági jellegű közhatalmi jogkörökkel rendelkeznek, mint a tengeri közlekedés ellenőrzése és biztonsága, vagy a szennyezésfelügyelet, illetve hogy azokat közérdekű szolgáltatásokkal bízzák meg, önmagában nem jelenti akadályát annak, hogy vállalkozásoknak minősítsék őket, mivel gazdasági tevékenységeket is végeznek, amelyek abban állnak, hogy a piacon árukat és szolgáltatásokat díjazás ellenében kínálnak. Másrészt a Törvényszék megállapította, hogy nem nyert bizonyítást, hogy a kikötők gazdasági tevékenységei tisztán járulékosak, és elválaszthatatlanok a közhatalmi jogköreik gyakorlásától. Végül úgy ítélte meg, hogy még ha úgy is kellene tekinteni, hogy a kikötők törvényi monopóliummal rendelkeznek, és még ha nem is léteznek Belgiumban olyan magán-kikötőüzemeltetők, amelyekkel versenyben állnának, létezik a kikötői szolgáltatások piaca, amelyen az Unió különböző tengeri kikötői különösen a Hamburg–Rotterdam–Antwerpen tengelyen versenyben állnak.

Másodsorban a Törvényszék úgy ítélte meg, hogy a Bizottság helyesen állapította meg, hogy a két kikötőt a CIR 180. cikkének 2. pontja alapján megillető társaságiadó-mentesség az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdése értelmében vett szelektív előnyt biztosít számukra. E tekintetben először is emlékeztetett arra, hogy a szelektivitásról való döntés céljából elvégzendő vizsgálat magában foglalja először a referenciakeret, vagyis az alkalmazandó általános vagy „normál” adórendszer azonosítását, majd ezt követően annak bizonyítását, hogy a szóban forgó adóintézkedés eltér az említett általános rendszertől, mivel különbséget tesz – az e rendszer által kitűzött célra tekintettel összehasonlítható jogi és ténybeli helyzetben lévő – gazdasági szereplők között.

A jelen esetben a CIR 1. cikke előírta, hogy a társaságok a társasági adó hatálya alá, a társaságokon kívüli más jogi személyek pedig a jogi személyek adójának hatálya alá tartoznak. A CIR 2. cikke 5. pontjának a) alpontja egyébiránt úgy határozta meg a társaságot, mint minden olyan, jogi személyiséggel rendelkező jogalanyt, amely gazdálkodást vagy nyereségorientált műveleteket folytat.

38| Az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdése.

Ebben az összefüggésben a Törvényszék először is megállapította, hogy a Bizottság megalapozottan tekintette úgy, hogy a kikötők a gazdasági jellegű tevékenységeik lényege miatt főszabály szerint „társaságok”, és hogy a CIR 180. cikkének 2. pontja hiányában e kikötők a CIR 1. és 2. cikke alapján nem a jogi személyek adójának hatálya alá, hanem a társasági adó hatálya alá tartoznának, amennyiben nyereségorientált műveleteket folytatnak. Mivel a CIR 180. cikkének 2. pontja így a társasági adó alóli, feltétel nélküli mentességet vezet be a kikötők javára, még akkor is, ha azok a CIR 2. cikkének 5. pontja értelmében vett gazdálkodást vagy nyereségorientált műveleteket folytatnak, e rendelkezések nem tartoznak a referenciakeret logikájába, és ennél fogva az említett kerettől való eltérésnek minősülnek. A Törvényszék ezt követően megállapította, hogy a Bizottság helyesen tekintette úgy, hogy ezen eltérés különbséget tesz a társasági adó hatálya alá tartozó társaságok és a kikötők között, jóllehet azok a referenciakeret céljára tekintettel – amely a gazdálkodást vagy nyereségorientált műveleteket folytató társaságok nyereségének megadóztatására irányul – összehasonlítható helyzetben vannak. Végül a Törvényszék úgy ítélte meg, hogy ezen eltérést nem igazolja a jövedelemadó rendszerének jellege és szerkezete. E tekintetben többek között rámutatott arra, hogy mivel a társasági adó hatálya alá tartozás szempontjából a meghatározó szempont az, hogy az érintett jogalany gazdálkodást, illetve nyereségorientált műveleteket folytat, azon körülmények, hogy a kikötők nem osztják fel a nyereségüket, hanem visszaforgatják, hogy egyéni érdekeiken túlmutató célt követnek, hogy alapszabály szerinti célkitűzésük nem a nyereségtermelés, hogy a közigazgatási szervek részét képezik és közérdekű feladatokat látnak el, nem elegendőek ahhoz, hogy az adórendszer vezérelveire tekintettel kedvezőbb adójogi bánásmódot indokoljanak, mint amelyben a többi társaság részesül.

b. A multinacionális csoporthoz tartozó társaságok adóztatása

A 2019. február 14-i **Belgium és Magnetrol International kontra Bizottság** ítéletben (T-131/16 és T-263/16, fellebbezett,³⁹ [EU:T:2019:91](#)) a Törvényszék az EUMSZ 263. cikk alapján benyújtott megsemmisítés iránti keresetben megsemmisítette a Belgium által 2004 óta alkalmazott, a multinacionális vállalatcsoportokhoz tartozó belga társaságok többletnyereségének adómentességére vonatkozó programot jogellenes állami támogatásnak és a belső piaccal összeegyeztethetetlennek minősítő, következképpen a támogatások visszatéríttetését elrendelő 2016. január 11-i (EU) 2016/1699 bizottsági határozatot.⁴⁰

A jövedelemadóról szóló 1992. évi törvénykönyv (a továbbiakban: CIR 92) 185. cikke (2) bekezdésének b) pontja értelmében, amely rendelkezés a Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet (OECD) jövedelem- és tőkeadóztatási modellegyezményének 9. cikkében rögzített, a szokásos piaci ár elvén alapul, a Belgiumban adóköteles társaságok multinacionális vállalatcsoportjainak részét képező társaságok adóalapját esetről esetre, az adóalany által szolgáltatott, rendelkezésre álló adatok alapján a vállalatcsoporton belüli, határokon átnyúló ügyletekből származó nyereség korrekciójával pozitív vagy negatív irányba ki lehet igazítani akkor, ha az alkalmazott transzferár nem tükrözi a piaci mechanizmusokat és a szokásos piaci ár elvét. A pozitív kiigazítás lehetővé teszi a multinacionális csoporthoz tartozó belföldi illetőségű társaság nyereségének felfelé történő módosítását annak érdekében, hogy ez utóbbiba a belföldi társaság azon nyeresége is beszámítható legyen, amelyet szokásos piaci ár mellett egy adott ügylet alkalmával elért volna. Ennek megfelelően a negatív kiigazítás célja a kettős adóztatás elkerülése vagy megszüntetése. E kiigazításokat a belga adóhatóság feltételes adómegállapítás (tax ruling) útján hagyhatja jóvá.

³⁹ C-337/19. P. sz., **Bizottság kontra Belgium és Magnetrol International** ügy.

⁴⁰ A Belgium által alkalmazott, a többletnyereség adómentességét célzó SA.37667 (2015/C) (korábbi 2015/NN) számú állami támogatási programról szóló, 2016. január 11-i (EU) 2016/1699 határozat (az értesítés a C(2015) 9837. számú dokumentummal történt, HL 2016. L 260., 61. o.).

A Törvényszék először is elutasította az arra alapított jogalapot, hogy a Bizottság állítólag beavatkozott a Belgiumot a közvetlen adózás területén megillető kizárólagos joghatóságba. E tekintetben emlékeztetett arra, hogy az uniós jog fejlődésének jelenlegi szakaszában a közvetlen adók ugyan a tagállamok hatáskörébe tartoznak, ez utóbbiak azonban e hatáskörüket az uniós jog tiszteletben tartásával kötelesek gyakorolni. Márpedig egy olyan intézkedés, amellyel a hatóságok olyan kedvező adóügyi bánásmódot biztosítanak egyes vállalkozásoknak, amely pénzügyileg kedvezőbb helyzetbe hozza a kedvezményezetteket, mint a többi adóalanyt, állami támogatásnak minősülhet. Mivel a Bizottság hatáskörrel rendelkezik arra, hogy ellenőrizze az állami támogatásokra vonatkozó szabályok tiszteletben tartását, nem róható fel neki, hogy túllépte a hatáskörét.

Másodszor a Törvényszék megállapította, hogy a Bizottság ezen ügyben tévesen állapította meg a 2015/1589 rendelet 1. cikkének d) pontja értelmében vett támogatási program fennállását.⁴¹ E rendelkezés értelmében a támogatási program „olyan jogi aktus, amely alapján – anélkül, hogy további végrehajtási intézkedésre volna szükség – egyedi támogatásokat lehet megítélni azon vállalkozások számára, amelyeket a jogi aktusban általános vagy elvont módon jelöltek meg, illetve olyan jogi aktus, amelynek alapján a meghatározott projekthez nem kapcsolódó támogatást egy vagy több vállalkozásnak lehet megítélni határozatlan időre és/vagy meghatározatlan összegben.” A Törvényszék szerint e fogalom meghatározás először is azzal jár, hogy – mivel az egyedi támogatásokat anélkül lehet megítélni, hogy további végrehajtási intézkedésre volna szükség – a szóban forgó támogatási program lényeges elemeinek szükségképpen ki kell tűnniük az említett program alapjaként azonosított rendelkezésekből. Másodszor azzal jár, hogy a nemzeti hatóságok az említett program alkalmazása során nem rendelkeznek mérlegelési mozgástérrel a szóban forgó támogatás lényeges elemeinek meghatározására és a támogatás nyújtásának célszerűségére vonatkozóan, mivel a nemzeti hatóságok hatáskörének a szóban forgó program létrehozására vonatkozó rendelkezések technikai alkalmazására kell korlátozódnia, adott esetben annak ellenőrzése után, hogy a kérelmezők megfelelnek-e az e program kedvezményezettjévé válás előfeltételeinek. Végül harmadszor a támogatási program alapját képező jogi aktusoknak általános és elvont módon még akkor is meg kell határozniuk a kedvezményezetteket, ha a számukra nyújtott támogatás határozatlan marad.

A jelen ügyben a Törvényszék először is megállapította, hogy bár a programnak a Bizottság által az (EU) 2016/1699 határozatban elfogadott egyes lényeges elemei kétségtelenül következhetnek az e határozatban azonosított jogi aktusokból, ez azonban nem mondható el valamennyi ilyen lényeges elemről, így például a többletnyereség kiszámításához használt, az üzleti nettó nyereségen alapuló módszert (TNMM) magában foglaló kétszakaszos módszerről, sem a beruházásoknak, a munkahelyteremtésnek, a központosításnak vagy a belgiumi tevékenységek bővítésének követelményéről. Ennélfogva e jogi aktusok végrehajtása és így az állítólagos támogatások odaítélése szükségszerűen további végrehajtási intézkedések elfogadásától függ. Másodszor a Törvényszék megállapítja, hogy a belga adóhatóságok a többletnyereségre vonatkozó feltételes adómegállapítások elfogadása során mérlegelési jogkörrel rendelkeztek a vitatott adómentességi rendszer valamennyi lényeges elemére vonatkozóan, amely lehetővé tette számukra az adómentesség jellemzőinek, összegének és odaítélési feltételeinek befolyásolását, ami szintén kizárja támogatási program fennállását. A Törvényszék e tekintetben megállapítja, hogy a belga adóhatóságok, amikor negatív kiigazító határozatot hoztak, nem az alkalmazandó szabályozási keret technikai alkalmazását valósították meg, hanem épp ellenkezőleg, annak megállapítása érdekében jártak el, hogy indokolt-e az említett kiigazítás, „esetről esetre” elvégezték az érintett jogalany által szolgáltatott jelentések és bizonyítékok alapján az egyes kérelmek minőségi és mennyiségi értékelését. Harmadszor a Törvényszék rámutatott arra, hogy az állítólagos támogatási program kedvezményezettjei, amely program a CIR 92 185. cikke (2) bekezdésének b) pontja értelmében a multinacionális vállalatcsoportba integrálódott társaságok határokon átnyúló kölcsönös kapcsolatai

41| Az EUMSZ 108. cikk alkalmazására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról szóló, 2015. július 13-i (EU) 2015/1589 tanácsi rendelet (HL 2015. L 248., 9. o.).

vonatkozásában alkalmazandó, nincsenek általánosan és elvontan megjelölve a Bizottság által azonosított, a támogatási program alapját képező jogi aktusokban, így őket szükségképpen további végrehajtási intézkedésekben kellett megjelölni. Végül negyedszer a Törvényszék megállapította, hogy a Bizottság nem tudta bizonyítani, hogy a belga adóhatóságok általa azonosított szisztematikus megközelítése megfelel a 2015/1589 rendelet 1. cikkének d) pontjában foglalt követelményeknek.

A Törvényszék kibővített hetedik tanácsa a 2019. szeptember 24-i **Luxemburg és Fiat Chrysler Finance Europe kontra Bizottság** ítéletben (T-755/15 és T-759/15, [EU:T:2019:670](#)) mint megalapozatlanokat elutasította a Luxemburgi Nagyhercegség és a Fiat Chrysler Finance Europe vállalkozás által az Európai Bizottság azon határozata⁴² ellen benyújtott megsemmisítés iránti kereseteket, amely a luxemburgi adóhatóságok által a Fiat Chrysler Finance Europe vállalkozás vonatkozásában hozott feltételes adómegállapítási határozatot állami támogatásnak minősítette.

A Fiat Chrysler Finance Europe, korábban Fiat Finance and Trade Ltd (a továbbiakban: FFT), a Fiat/Chrysler autóipari csoport részét képezi, és vállalkozásfinanszírozási szolgáltatásokat és finanszírozást nyújt az említett csoporthoz tartozó, európai székhelyű társaságoknak. A luxemburgi székhelyű FFT az adóztatással kapcsolatban a luxemburgi adóhatóságoktól feltételes adómegállapítási határozatot (*tax ruling*, a továbbiakban: feltételes adómegállapítási határozat) kért. E kérelmet követően a luxemburgi hatóságok olyan feltételes adómegállapítási határozatot hoztak, amely a Fiat/Chrysler csoport más társaságainak nyújtott szolgáltatások vonatkozásában az FFT-nek járó díjazás meghatározására szolgáló módszert hagyott jóvá, ami lehetővé tette az FFT számára, hogy évente meghatározza a Luxemburgi Nagyhercegségben társaságiadó köteles nyereségét.

A megtámadott határozatban a Bizottság úgy ítélte meg, hogy e feltételes adómegállapítási határozat az EUMSZ 107. cikk értelmében vett állami támogatásnak, konkrétabban pedig a belső piaccal összeegyeztethetetlen működési támogatásnak minősül. Ezenkívül megállapította, hogy a Luxemburgi Nagyhercegség nem jelentette be neki a szóban forgó feltételes adómegállapítási határozat tervezetét, és nem tartotta be a felfüggesztési kötelezettséget, megsértve ezáltal az EUMSZ 108. cikk (3) bekezdésének rendelkezéseit. Így a Bizottság elrendelte e jogellenes és a belső piaccal összeegyeztethetetlen támogatás visszatéríttetését. A Luxemburgi Nagyhercegség és az FFT e határozat megsemmisítése iránt keresetet nyújtott be.

Mivel a közvetlen adók a tagállamok kizárólagos hatáskörébe tartoznak, a Törvényszék elsősorban emlékeztetett arra, hogy azon kérdést vizsgálva, hogy a szóban forgó feltételes adómegállapítási határozat megfelel-e az állami támogatásokra vonatkozó szabályoknak, a Bizottság nem végzett „kerülő úton történő adójogi harmonizációt”, hanem az európai uniós jogból eredő hatáskörét gyakorolta. A Bizottságnak, mivel hatáskörrel rendelkezik arra, hogy ellenőrizze az EUMSZ 107. cikk tiszteletben tartását, nem róható fel, hogy túllépte a hatáskörét, amikor megvizsgálta a szóban forgó feltételes adómegállapítási határozatot annak ellenőrzése céljából, hogy az állami támogatásnak minősül-e, és amennyiben annak minősül, összeegyeztethető-e a belső piaccal.

Másodsorban a Törvényszék kifejtette, hogy amennyiben a nemzeti adójog úgy kívánja adóztatni az integrált társaság gazdasági tevékenységéből eredő nyereséget, mintha az piaci feltételek mellett lebonyolított ügyletekből származna, a Bizottság alkalmazhatja a szokásos piaci ár elvét annak ellenőrzése érdekében, hogy a csoporton belüli ügyletek után olyan díjazást fizetnek e, mintha azt független vállalkozások között kötötték volna ki, és következésképpen, hogy valamely feltételes adómegállapítási határozat az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdése értelmében vett előnyt biztosít-e a kedvezményezettje számára. E tekintetben a Törvényszék kifejtette, hogy a Bizottság által a megtámadott határozatban ismertetett szokásos piaci ár elve olyan eszköz, amely lehetővé teszi számára annak ellenőrzését, hogy a csoporton belüli ügyletek után olyan díjazást

42] A Luxemburg által a Fiatnak nyújtott, SA.38375 (2014/C, korábbi 2014/NN) számú állami támogatásról szóló, 2015. október 21-i (EU) 2016/2326 bizottsági határozat (HL 2016. L 351., 1. o.).

fizetnek-e, mintha azt független vállalkozások között kötötték volna ki. Így megállapította, hogy a luxemburgi adójogra figyelemmel ezen eszköz a Bizottság EUMSZ 107. cikk szerinti hatásköreinek gyakorlása keretébe tartozik. A Bizottság tehát a jelen ügyben megvizsgálhatta, hogy a csoporton belüli ügyletek vonatkozásában a szóban forgó feltételes adómegállapítási határozatban jóváhagyott árszint megfelel-e annak az árszintnek, amelyet piaci feltételek mellett tárgyaltak volna meg.

Harmadsorban, ami magát az előny fennállásának bizonyítását illeti, a Törvényszék úgy ítélte meg, hogy az FFT díjazásának meghatározására szolgáló, a szóban forgó feltételes adómegállapítási határozatban jóváhagyott módszer nem vezetett a szokásos piaci árnak megfelelő eredményre, hanem éppen ellenkezőleg, e módszer minimalizálta az FFT díjazását, amely alapján az általa fizetendő adót meghatározzák.

Negyedsorban, ami az FFT számára a szóban forgó feltételes adómegállapítási határozat által nyújtott előny szelektivitásának vizsgálatát illeti, a Törvényszék úgy ítélte meg, hogy a Bizottság nem követett el hibát, amikor úgy tekintette, hogy az FFT-nek nyújtott előny szelektív, mivel az említett feltételes adómegállapítási határozatot egyedi támogatásnak kell tekinteni, és a szelektivitás vélelmével kapcsolatos feltételek a jelen ügyben teljesülnek. A Törvényszék hozzátette, hogy mindenesetre a Bizottság azt is bizonyította, hogy a szóban forgó intézkedés a szelektivitás három lépésből álló elemzése alapján szelektív jellegű.

Ötödsorban, ami a támogatás visszatéríttetését illeti, a Törvényszék megerősítette, hogy a jelen ügyben a támogatás visszatéríttetése nem sérti sem a jogbiztonság elvét, sem a Luxemburgi Nagyhercegség védelemhez való jogát.

A 2019. szeptember 24-i **Hollandia és társai kontra Bizottság** ítéletben (T-760/15 és T-636/16, [EU:T:2019:669](#)) a Törvényszék kibővített hetedik tanácsa megsemmisítette a holland adóhatóságok által a Starbucks Manufacturing Emea BV vállalkozással (a továbbiakban: SMBV) kötött előzetes ármegállapodást állami támogatásnak minősítő európai bizottsági határozatot.⁴³

Az SMBV a Starbucks csoport leányvállalata, amely az említett csoporton belül bizonyos gyártási és forgalmazási tevékenységekkel van megbízva. A holland adóhatóságok 2008. április 28-án előzetes ármegállapodást kötöttek az SMBV-vel (a továbbiakban: előzetes megállapodás), amelynek célja az SMBV díjazásának meghatározása a Starbucks csoportban kifejtett tevékenységeiért. Az SMBV díjazása ezt követően arra szolgált, hogy Hollandiában évente meghatározzák az SMBV társaságiadó-köteles nyereségét. A Bizottság 2015. október 21-én határozatot hozott, amely egyrészt az előzetes megállapodást a belső piaccal összeegyeztethetetlen támogatásnak minősítette, másrészt pedig elrendelte e támogatás visszatéríttetését. Mind a Holland Királyság, mind pedig a Starbucks Corp. és az SMBV e határozat ellen megsemmisítés iránti keresetet nyújtott be.

A Törvényszék elsősorban emlékeztetett arra, hogy noha a közvetlen adók a tagállamok kizárólagos hatáskörébe tartoznak, a tagállamok e hatáskört az európai uniós jog tiszteletben tartásával kötelesek gyakorolni. Így a tagállamok közvetlen adózás területén történő beavatkozásai, noha olyan kérdésekre vonatkoznak, amelyek az Unióban nem képezik harmonizáció tárgyát, nincsenek kizárva az állami támogatások ellenőrzésére vonatkozó szabályozás hatálya alól. Ebből következik, hogy a Bizottság egy olyan adóintézkedést, mint az előzetes megállapodás, állami támogatásnak minősíthet, amennyiben az e minősítéshez szükséges feltételek teljesülnek.

⁴³ A Hollandia által a Starbucksnak nyújtott SA.38374 (2014/C, korábbi 2014/NN) számú állami támogatásról szóló, 2015. október 21-i (EU) 2017/502 bizottsági határozat (HL 2017. L 83., 38. o.).

Másodsorban a Törvényszék kifejtette, hogy amennyiben a nemzeti adójog úgy kívánja adóztatni az integrált társaság gazdasági tevékenységéből eredő nyereséget, mintha az piaci feltételek mellett lebonyolított ügyletekből származna, a Bizottság alkalmazhatja a szokásos piaci ár elvét annak ellenőrzése érdekében, hogy a csoporton belüli ügyletek után olyan díjazást fizetnek-e, mintha azt független vállalkozások között kötötték volna ki, és következésképpen, hogy a feltételes adómegállapítási határozat az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdése értelmében vett előnyt biztosít-e a kedvezményezettje számára. E tekintetben a Törvényszék kifejtette, hogy a Bizottság által a megtámadott határozatban ismertetett szokásos piaci ár elve olyan eszköz, amely lehetővé teszi számára annak ellenőrzését, hogy a csoporton belüli ügyletek után olyan díjazást fizetnek-e, mintha azt független vállalkozások között kötötték volna ki. Így megállapította, hogy a holland adójogra figyelemmel ezen eszköz a Bizottság EUMSZ 107. cikk szerinti hatásköreinek gyakorlása keretébe tartozik. A Bizottság tehát a jelen ügyben megvizsgálhatta, hogy a csoporton belüli ügyletek vonatkozásában a szóban forgó feltételes megállapodásban jóváhagyott árszint megfelel-e annak az árszintnek, amelyet piaci feltételek mellett tárgyaltak volna meg.

Harmadsorban, ami magát az előny fennállásának bizonyítását illeti, a Törvényszék ugyanakkor úgy ítélte meg, hogy a Bizottságnak nem tudta bizonyítani, hogy a szóban forgó előzetes megállapodás az SMBV adóterhének csökkentésével az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdése értelmében vett előnyt biztosított. A Törvényszék közelebbről elutasította a Bizottság által előadott különböző, annak bizonyítására irányuló érvcsoportokat, hogy az előzetes megállapodás, mivel olyan transzferár meghatározási módszert tartalmazott, amely nem vezetett a szokásos piaci ár elvének megfelelő eredményre, előnyt biztosított az SMBV számára.

Így a Törvényszék először is elutasította azt az érvelést, amely szerint az előzetes megállapodás előnyt biztosított az SMBV számára, azzal az indokkal, hogy a csoporton belüli ügyletek vonatkozásában az ár meghatározási módszer kiválasztása önmagában nem eredményezi a szokásos piaci ár elvének megfelelően a piaci alapú eredmény megbízható megközelítését. Mivel ugyanis pusztán a módszertani előírások tiszteletben tartásának elmaradása nem feltétlenül vezet az adóteher csökkenéséhez, az is szükséges lett volna, hogy a Bizottság bizonyítsa, hogy az általa a szóban forgó előzetes megállapodásban azonosított módszertani hibák nem teszik lehetővé a szokásos piaci ár elvének megfelelő eredmény megbízható megközelítését, valamint hogy e hibák az adóköteles nyereség csökkenését eredményezték a nemzeti jog SMBV-hez hasonló ténybeli helyzetben lévő, tevékenységét piaci feltételek mellett végző vállalkozásra vonatkozó általános adózási szabályainak alkalmazásából következő adóteherhez képest. Márpedig a Bizottság ezt nem bizonyította.

E tekintetben a Törvényszék többek között rámutatott arra, hogy a Bizottság nem hivatkozott egyetlen olyan elemre sem, amely arra engedne következtetni, hogy az előzetes megállapodásban alkalmazott transzferár meghatározási módszer, azaz az ügyleti nettó nyereségen alapuló módszer (a továbbiakban: TNMM) szükségszerűen túl alacsony eredményre vezet, ami előnyt biztosított az SMBV-nek. Hasonlóképpen a Törvényszék kifejtette, hogy önmagában a Bizottság által tett azon megállapítás, amely szerint az előzetes megállapodás nem elemezte az SMBV által a Starbucks csoporthoz tartozó vállalkozásnak a szellemi tulajdonjogainak használatáért – ideértve többek között a pörkölési módszereket és a pörköléssel kapcsolatos egyéb know-how-t – fizetett jogdíjat, nem elegendő annak bizonyítására, hogy e jogdíj ténylegesen nem felel meg a szokásos piaci ár elvének. Ami az SMBV által fizetett e jogdíj összegét illeti, az SMBV jogdíjjal kapcsolatos funkcióinak elemzése és az összehasonlítható pörkölési megállapodások Bizottság általi elemzése alapján a Törvényszék ezenkívül úgy ítélte meg, hogy a Bizottság nem bizonyította, hogy ebből az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdése értelmében vett előny származik.

Ezt követően a Törvényszék megvizsgálta a Bizottság másodlagos érvelését, amely szerint, még ha feltételezzük is, hogy a TNMM a jelen ügyben alkalmazható a transzferárak meghatározása érdekében, az előzetes megállapodás előnyt biztosított az SMBV számára, mivel az említett módszernek az előzetes megállapodásban jóváhagyott részletes szabályai hibásak. E tekintetben a Törvényszék megállapította, hogy a Bizottság nem bizonyította, hogy az általa a TNMM részletes szabályaiban azonosított különböző hibák előnyt jelentettek

az SMBV-nek, mint például az, hogy az előzetes megállapodás a TNMM alkalmazása céljából jóváhagyta az SMBV tesztelendő félként való kiválasztását, továbbá hogy a TNMM alkalmazása során jóváhagyta a nyereségszint mutató kiválasztását, illetve az említett mutató bizonyos korrekcióit.

4. A tömegközlekedési vállalkozásoknak nyújtott beruházási támogatások

A 2019. július 12-i **Keolis CIF és társai kontra Bizottság** (T-289/17, [EU:T:2019:537](#)), **Transdev és társai kontra Bizottság** (T-291/17, [EU:T:2019:534](#)), **Région Île-de-France kontra Bizottság** (T-292/17, [EU:T:2019:532](#)), **Optile kontra Bizottság** (T-309/17, [EU:T:2019:529](#)), **Ceobus és társai kontra Bizottság** (T-330/17, [EU:T:2019:527](#)) és **STIF-IDF kontra Bizottság** ítéletben (T-738/17, [EU:T:2019:526](#)) a Törvényszék elutasította az Île-de-France régióban Franciaország által az autóbusz-vállalkozásoknak nyújtott két támogatási programról szóló, 2017. február 2-i bizottsági határozat⁴⁴ részleges megsemmisítése iránti több kérelmet.

Ezen ügyek mindegyike két támogatási programnak az Île-de-France régióban az autóbusz-vállalkozások javára történő nyújtása keretébe illeszkedik, amely programok közül az elsőt 1994 és 2008 között az Île-de-France régió, a másodikat pedig 2008-tól a Syndicat Transport Île de France (STIF-IDF) hajtotta végre. Az e támogatási programok keretében nyújtott támogatások az Île-de-France tömegközlekedési vállalkozásai eszközbeszerzésének megkönnyítésére és az általuk viselt beruházási költségek ellentételezésére irányultak.

A Törvényszék előtt megtámadott határozatban a Bizottság először is megállapította, hogy e két támogatási program a belső piaccal összeegyeztethető. Másodszor a Bizottság mégis arra a következtetésre jutott, hogy az e programok keretében nyújtott pénzügyi támogatásokat jogellenesen hajtották végre annyiban, amennyiben azok „új támogatásnak” minősültek és azokat nem jelentették be neki. E tekintetben a Bizottság konkrétan az EUMSZ 108. cikk (3) bekezdésének megsértését állapította meg, amely cikk megtiltja az állami támogatást nyújtani vagy módosítani szándékozó tagállamok számára, hogy azelőtt hajtsák végre a tervezett intézkedéseket, hogy a Bizottság elvégezte volna e projektek előzetes vizsgálatát. Így az EUMSZ 108. cikk (3) bekezdése olyan „standstill” kötelezettséget ír elő, amely alkalmazandó az új támogatásokra, de a létező támogatásokra nem.

A **Keolis CIF és társai kontra Bizottság**, a **Transdev és társai kontra Bizottság**, az **Optile kontra Bizottság** és a **Ceobus és társai kontra Bizottság** ítéletben a Törvényszék elutasította a közúti személyszállítási hálózat e régióban működő több üzemeltetőjének a megtámadott határozat azon részének megsemmisítésére irányuló kereseteit, amely az Île-de-France régió által 1994 és 2008 között végrehajtott támogatási programra vonatkozott. Ennek keretében több felperes az indokolási kötelezettség Bizottság általi különféle megsértésére vonatkozó kifogásokat terjesztett elő, amelyeket azonban a Törvényszék mind elutasított. Kereseteik alátámasztására a felperesek többek között a közlekedési vállalkozások által a szóban forgó támogatási program keretében kapott beruházási támogatások új támogatásnak minősítését vitatták. A közúti közlekedési hálózatok üzemeltetői továbbá a 2015/1589 rendelet⁴⁵ 17. cikkében előírt elévülési szabályok megsértésére hivatkoztak.

Az Île-de-France régió által 1994 és 2008 között végrehajtott támogatási program új támogatásnak minősítését illetően a Törvényszék egyrészt elutasította a 2015/1589 rendelet 1. cikke b) pontja i. alpontjának megsértésére vonatkozó kifogásokat, amely pont szerint minden támogatást, amelyet az érintett tagállamban az

44| A Franciaország által az Île-de-France régióban az autóbusz vállalkozásoknak nyújtott SA.26763 2014/C (korábbi 2012/NN) számú támogatási programokról szóló, 2017. február 2-i 2017/1470/EU bizottsági határozat (HL 2017. L 209., 24. o.).

45| Az EUMSZ 108. cikk alkalmazására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról szóló, 2015. július 13-i (EU) 2015/1589 tanácsi rendelet (HL 2015. L 248., 9. o.).

EUM-Szerződés hatálybalépése előtt vezettek be, létező támogatásnak kell tekinteni. A felperesek ugyanis nem nyújtottak be elegendő bizonyítékot a Törvényszékhez annak alátámasztására, hogy a szóban forgó támogatási programot még azelőtt vezették be, hogy Franciaországban 1958. január 1-jén hatályba lépett volna az Európai Gazdasági Közösség létrehozásáról szóló szerződés. Másrészt a Törvényszék elutasította a 2015/1589 rendelet 1. cikke b) pontja v. alpontjának megsértésére vonatkozó kifogásokat, amely pont értelmében létező támogatásnak tekintendő minden olyan támogatás, amely a hatálybalépése idején nem minősült támogatásnak, és ezt követően – a belső piac fejlődésének eredményeként és anélkül, hogy a tagállam módosította volna – vált támogatássá. E tekintetben a Törvényszék egyértelművé tette, hogy a támogatásban részesülő közlekedési vállalkozások a szóban forgó támogatási program bevezetésétől kezdve az e támogatásokból finanszírozott eszközöket a verseny számára nyitott szállítási tevékenység keretében is használhatták. Az 1994 és 2008 közötti időszak tekintetében továbbá az érintett közlekedési vállalkozások nem vitatták a nyújtott támogatásoknak az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdése szerinti állami támogatásnak való minősítését. Ráadásul a Bizottság azon következtetése, amely szerint az e rendelkezésben előírt összes feltétel teljesült ezen időszak tekintetében, összhangban állt a nemzeti bíróságok több határozatában szereplő elemzéssel.

A Törvényszék emellett elutasította a 2015/1589 rendeletnek a támogatások visszatéríttetésére tízéves elévülési határidőt előíró 17. cikke megsértésére vonatkozó kifogásokat. E tekintetben a Törvényszék rámutatott arra, hogy az e rendelkezésben meghatározott elévülési szabályok kizárólag a Bizottság hatásköreire vonatkoznak, így azok nem alkalmazandók a jelen ügyben szereplőhöz hasonló esetben, amikor a Bizottság a jogellenes támogatások belső piaccal való összeegyeztethetőségét állapította meg e támogatások nyújtását követően. A Törvényszék mindazonáltal emlékeztetett arra, hogy a nemzeti hatóságoknak a támogatások esetleges visszatéríttetésére vonatkozó hatásköre kizárólag a nemzeti bíróság előtt alkalmazandó nemzeti jog elévülési szabályainak hatálya alá tartozik.

A **Région Île-de-France kontra Bizottság** ítéletben a Törvényszék elutasította az Île-de-France régió keresetét. A Törvényszék megállapította, hogy a felperes nem róhatja fel a Bizottságnak, hogy megsértette az indokolási kötelezettséget a felperes által 1994 és 2008 között végrehajtott támogatási program szelektív jellegére és a végső felhasználók részére nyújtott jogosulatlan gazdasági előnyre vonatkozó értékelése keretében. Továbbá a Törvényszék úgy vélte, hogy nincs helye a megtámadott határozatban szereplő, a gazdasági előny fennállására és a program szelektivitására vonatkozó értékelés megalapozottsága megkérdőjelezésének. E tekintetben a Törvényszék pontosította, hogy a vitatott támogatásokat nem lehetett a más tagállamokból vagy más francia régiókból származó vállalkozások részére nyújtani, azokból kizárólag a felperes területén a menetrendszerű személyszállítási piacon tevékenykedő vállalkozások részesülhettek. A Törvényszék továbbá elutasította a 2015/1589 rendelet 1. cikke b) pontja i. és v. alpontjának megsértésére vonatkozó jogalapot.

Az **STIF-IDF kontra Bizottság** ítéletben a Törvényszék elutasította a STIF-IDF-nek a megtámadott határozat azon részében való megsemmisítésére irányuló keresetét, amely a támogatási program 2008-tól való végrehajtására vonatkozik. A megtámadott határozat e része konkrétan egy sor, a STIF-IDF és az Île-de-France régió területén menetrendszerű tömegközlekedési szolgáltatásokat nyújtó magánvállalkozások közötti szerződésre vonatkozott, amelyek a STIF-IDF részéről a szerződő vállalkozások számára az általuk szerződésben vállalt közszolgáltatási kötelezettségek teljesítésének ellentételezéseként pénzügyi hozzájárulás megfizetését írták elő.

Megsemmisítés iránti keresetének alátámasztására a STIF-IDF azon állandó ítélkezési gyakorlatra hivatkozott, amely szerint nem minősül az EUMSZ 107. cikke szerinti állami támogatásnak az állami beavatkozás, ha az a kedvezményezett vállalkozás által közszolgáltatási kötelezettségként teljesített szolgáltatás ellenértékéül oly módon adott térítésnek tekinthető, hogy e vállalkozások valójában nem részesülnek anyagi előnyben, így e vállalkozások nem kerülnek e beavatkozás folytán a versenytárs vállalkozásoknál kedvezőbb versenyhelyzetbe. Ahhoz, hogy az adott esetben egy ilyen ellentételezés ne minősüljön állami támogatásnak, teljesülniük kell

az Altmark-kritériumoknak.⁴⁶ E kritériumok közül a negyedik kimondja, hogy az állami beavatkozás mértékét azon költségek elemzése alapján kell megállapítani, amelyek egy átlagos, jól vezetett és az előírt közszolgáltatási követelmények kielégítéséhez megfelelően felszerelt vállalkozásnál e kötelezettségek teljesítésekor felmerülnének. Keresetében a STIF-IDF többek között azt rótta fel a Bizottságnak, hogy a megtámadott határozatban tévesen állapította meg, hogy a vitatott támogatás nem felel meg e kritériumnak, és a Bizottság e tekintetben megsértette az indokolási kötelezettségét.

A Törvényszék azt követően, hogy megerősítette, hogy a Bizottság kellő részletességgel kifejtette azon okokat, amelyek alapján úgy vélte, hogy a vitatott támogatási program nem felel meg a negyedik Altmark-kritériumnak, rámutatott arra, hogy az STIF-IDF által e kifogások alátámasztására bemutatott bizonyítékok lényegében a szerződő vállalkozásoknak fizetendő pénzügyi hozzájárulások összegének meghatározását megelőzően alkalmazott módszertani eszközökre, valamint az utóbbiak által végzett beruházások ellenőrzése céljából végzett különböző utólagos ellenőrzésekre való hivatkozások voltak. Márpedig, mivel e bizonyítékok nem relevánsak vagy legalábbis nem elégségesek annak meghatározásához, hogy a támogatás összegét a negyedik Altmark-kritériumnak megfelelően állapították-e meg, a Törvényszék kimondta, hogy az STIF-IDF által szolgáltatott információk nem teszik lehetővé annak megállapítását, hogy a vitatott támogatási program megtámadott határozatban szereplő, e kritériumra figyelemmel történő értékelését téves jogalkalmazás vagy mérlegelési hiba terheli.

5. Az állami támogatásokra vonatkozó rendelkezések időbeli alkalmazhatósága

A 2019. június 18-i **European Food és társai kontra Bizottság** ítéletben (T-624/15., T-694/15. és T-704/15. sz. egyesített ügyek, fellebbezett,⁴⁷ [EU:T:2019:423](#)) a Törvényszék teljes egészében megsemmisítette a 2015. március 30-i (EU) 2015/1470 bizottsági határozatot,⁴⁸ amelyben a Bizottság a belső piaccal összeegyeztethetetlen támogatásnak minősítette a Beruházási Viták Rendezésének Nemzetközi Központja (ICSID) védnöksége alatt létrejött választottbíróóság által hozott ítéletben megítélt kártérítés kifizetését.

2002. május 29-én a Svéd Királyság kormánya és a román kormány a beruházások előmozdítása és kölcsönös védelme céljából kétoldalú beruházási megállapodást (a továbbiakban: BIT) kötött, amely 2003. július 1-jén lépett hatályba, és amely 2. cikkének (3) bekezdésében úgy rendelkezett, hogy valamennyi szerződő fél mindenkor igazságos és méltányos bánásmódot biztosít a másik szerződő fél beruházóinak beruházásai számára. 2005-ben, Romániának az Európai Unióhoz való csatlakozására irányuló tárgyalások keretében (amely csatlakozásra végül 2007. január 1-jén került sor) a román kormány hatályon kívül helyezte a 24/1998. sz. sürgősségi kormányrendelettel (a továbbiakban: EGO) elfogadott, a kiszolgáltatott helyzetű régiókban beruházók javára bizonyos ösztönzőket biztosító nemzeti szabályozást. Őt, az említett szabályozás előnyeit élvező felperes (a továbbiakban: a választottbíróósági eljárás felperesei), mivel úgy ítélte meg, hogy az említett szabályozás hatályon kívül helyezésével Románia megsértette azon kötelezettségét, hogy a svéd befektetőkkel szemben igazságos és méltányos bánásmódot alkalmazzon, a BIT 7. cikkének megfelelően 2005. július 28-án választottbíróósági eljárást indított. A 2013. december 11-i választottbíróósági ítéletben e bíróság arra kötelezte

46| Ezen ítélkezési gyakorlat négy alkalmazási feltételéről van szó, amelyeket a 2003. július 24-i **Altmark Trans és Regierungspräsidium Magdeburg** ítéletben (C-280/00, [EU:C:2003:415](#), 88–93. pont) mondott ki a Bíróság.

47| C-638/19. P. sz., **Bizottság kontra European Food és társai** ügy.

48| A Románia által nyújtott SA.38517 (2014/C) (korábbi 2014/NN) számú állami támogatásról – 2013. december 11-i választottbíróósági ítélet a Micula kontra Románia ügyben – szóló, 2015. március 30-i (EU) 2015/1470 bizottsági határozat (az értesítés a C(2015) 2112. számú dokumentummal történt) (HL 2015. L 232., 43. o.; a továbbiakban: vitatott határozat).

Romániát, hogy hozzávetőleg 178 millió euró összegű kártérítést fizessen a választottbíróági eljárás felperesei részére. Határozatában a Bizottság e kártérítésnek, valamint a választottbíróági ítélet kihirdetése óta felhalmozódott kamatoknak a kifizetését a belső piaccal összeegyeztethetetlen új állami támogatásnak minősítette, és így annak megakadályozása érdekében, hogy Románia teljesítse a választottbíróági ítéletben foglaltakat, meghozta a megtámadott határozatot. Az említett határozat által közvetlenül érintett társaságok (a továbbiakban: felperesek) az EUMSZ 263. cikk alapján megsemmisítés iránti keresetet nyújtottak be.

Ami a felperesek által felhozott, az uniós jognak a Románia csatlakozása előtti helyzetekre való alkalmazhatatlanságára vonatkozó jogalapot illeti, a Törvényszék megállapította, hogy az ösztönző rendszer elfogadása és hatályon kívül helyezése, a BIT hatálybalépése, a Románia által elkövetett jogsértések, valamint a választottbíróági eljárás felpereseinek választottbíróáshoz fordulása mind e csatlakozást megelőzően történt, és hogy az ösztönzők visszavonása jelenti azt a kárt okozó eseményt, amelyre vonatkozóan a szóban forgó kártérítést a választottbíróági ítélet megítélte. A Törvényszék megállapítja, hogy a választottbíróági eljárás felpereseinek kártérítéshez való joga abban az időpontban keletkezett, amikor Románia 2005-ben – tehát e tagállam Unióhoz való csatlakozását megelőzően – hatályon kívül helyezte az ösztönzőket. Mivel az uniós jog nem volt alkalmazandó Romániában ezen időszakban, a Törvényszék úgy ítélte meg, hogy a Bizottság nem gyakorolhatja a Szerződés által az állami támogatásokra vonatkozóan ráruházott hatásköröket. A Törvényszék végül pontosította, hogy bár igaz, hogy valamely új szabály főszabály szerint azonnal alkalmazandó a korábbi szabály hatálya alatt keletkezett helyzetek jövőbeli hatásaira, nem állapítható meg, hogy a választottbíróági ítélet hatásai egy, a csatlakozást megelőzően bekövetkezett helyzet jövőbeli hatásait képezik, mivel ez az ítélet visszamenőleges hatállyal olyan végleges hatásokat fejtett ki, amelyeket a múltra vonatkozóan csak „megállapított”, vagyis olyan hatásokat, amelyek részben már a csatlakozás előtt létrejöhettek, tekintettel arra, hogy – amint a Bizottság a határozatában megállapította – a választottbíróági ítéletben foglaltak teljesítése visszaállítja azt a helyzetet, amelyben a felperesek minden valószínűség szerint akkor lettek volna, ha Románia sosem helyezi hatályon kívül az EGO-t, és hogy ez működési támogatásnak minősül.

Ezenkívül a Törvényszék emlékeztetett arra, hogy egy elszenvedett kár megtérítése nem tekinthető támogatásnak, kivéve ha egy jogellenes vagy az uniós joggal összeegyeztethetetlen támogatás visszavonása miatti kártalanításhoz vezet, tehát, mivel az uniós jog nem alkalmazandó az ösztönző rendszer visszavonásának ellentételezésére irányuló kártérítésre, e kártérítés nem tekinthető jogellenes vagy az uniós joggal összeegyeztethetetlen támogatás visszavonása miatti kártérítésnek. Ezért a Törvényszék arra a következtetésre jutott, hogy a Bizottság határozata jogellenes annyiban, amennyiben az említett kártérítést az EUMSZ 107. cikk értelmében vett előnynek és támogatásnak minősítette.

V. Szellemi tulajdon

1. Európai uniós védjegy

a. Feltétlen kizáró okok

A 2019. február 14-i **Bayer Intellectual Property kontra EUIPO** ítélet (Egy szív ábrázolása) (T-123/18, [EU:T:2019:95](#)) alapjául szolgáló ügyben a Törvényszék az Európai Unió Szellemi Tulajdoni Hivatala (EUIPO) első fellebbezési tanácsának azon határozata elleni keresetet bírálta el, amely elutasította az elbíráló egy szívet ábrázoló ábrás védjegy lajstromozását elutasító határozata elleni fellebbezést. A fellebbezési tanács megítélése szerint a bejelentett védjegyet az érintett közönség úgy észleli, mint egy szív ábrázolását, és ennek következtében, mint arra való utalást, hogy a szóban forgó szolgáltatások a kardiológia területére tartoznak.

A Törvényszék először is emlékeztetett arra, hogy a védjegynek lehetővé kell tennie az érintett közönség számára azt, hogy e közönség az azzal jelölt árukat meg tudja különböztetni más vállalkozások áruiktól, még hozzá anélkül, hogy erre különösebb figyelmet kellene fordítania, így a védjegyek lajstromozásához szükséges megkülönböztetésre való alkalmasság küszöbe nem függhet az említett közönség figyelmi szintjétől.

Másodsorban a Törvényszék emlékeztetett arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az EUIPO hatáskörét az uniós jog általános jogelveivel összhangban köteles gyakorolni. Noha az egyenlő bánásmód és a megfelelő ügyintézés elvére tekintettel az EUIPO köteles figyelembe venni a hasonló kérelmekre vonatkozóan korábban hozott határozatokat, és különösen figyelmesen kell megvizsgálnia azt a kérdést, hogy ugyanúgy kell-e határoznia, mint korábban, ezen elvek alkalmazását össze kell egyeztetnie a jogszerűség elvének tiszteletben tartásával. Végeredményben a jogbiztonságon és közelebbről a megfelelő ügyintézésen alapuló indokok miatt a védjegyek indokolatlan lajstromozásának, illetve törlésének megakadályozása érdekében minden védjegybejelentés vizsgálatának szigorúnak és teljes körűnek kell lennie. Ezt a vizsgálatot tehát minden egyes konkrét esetben el kell végezni. Valamely megjelölés védjegyként való lajstromozása az adott eset ténybeli körülményei keretében alkalmazandó olyan sajátos szempontoktól függ ugyanis, amelyek annak ellenőrzésére szolgálnak, hogy a szóban forgó megjelölésre nem vonatkozik-e valamely kizáró ok.

A Törvényszék felidézte, hogy ezen elvekből egyrészt az következik, hogy a fellebbezési tanácsoknak – amennyiben úgy döntenek, hogy a hozzájuk benyújtott hasonló kérelmek tárgyában hozott korábbi határozatokban elfogadottól eltérő értékelést fogadnak el – részletesen meg kell indokolniuk az említett határozatoktól való ezen eltérést. A korábbi határozatoktól való eltérésre vonatkozó ezen indokolási kötelezettségnek ugyanakkor kisebb a jelentősége azon vizsgálatot illetően, amely szigorúan a bejelentett védjegyűtől függ, mint azon ténybeli jellegű megállapításokat illetően, amelyek nem függenek ugyanezen védjegyűtől. Másrészről kifejti, hogy szintén ezen ítélkezési gyakorlatból következik, hogy a fellebbezési tanácsoknak a megjelölések európai uniós védjegyként történő lajstromozására vonatkozó, a 2017/1001 rendelet⁴⁹ alapján hozott határozatai nem diszkrecionális jogkörben, hanem mérlegelést nem engedő hatáskörben hozott határozatok, olyannyira, hogy ugyanezen tanácsok határozatainak jogszerűségét kizárólag az uniós bíróság által értelmezett e rendelet alapján kell értékelni. Következésképpen a fellebbezési tanácsokat nem kötik az EUIPO korábbi határozatai.

A jelen esetben a Törvényszék hangsúlyozta, hogy egyrészt a bejelentett védjegy megkülönböztető képességének vizsgálata szigorúan e védjegyűtől függ, és nem a felperes által hivatkozott ténybeli jellegű megállapításoktól. Így tehát a fellebbezési tanács megelégedhetett annak jelzésével is, hogy a felperes nem hivatkozhat érvényesen az EUIPO korábbi határozataira annak érdekében, hogy megdöntse azt a következtetést, hogy a bejelentett védjegy a 2017/1001 rendelet 7. cikke (1) bekezdésének b) pontján alapuló kizáró okba ütközik. Egyébként rámutatott arra, hogy a fellebbezési tanács ennek ellenére részletesen megindokolta, hogy miért tért el a felperes által hivatkozott korábbi határozatban elfogadott megoldástól. A fellebbezési tanács ugyanis lényegét tekintve kiemelte, hogy a korábbi határozat tárgyát képező áruk nem kifejezetten a kardiológia területére tartoztak, és így ezen áruk – a jelen eljárás tárgyát képező szolgáltatásoktól eltérően – nem álltak „közvetlen és azonnal felismerhető kapcsolatban az emberi szívvel”. Másrészt a Törvényszék álláspontja szerint a felperes nem vitathatja ezen indokolás megalapozottságát anélkül, hogy ne vonná kétségbe azt, hogy a bejelentett védjegy lajstromozásának megtagadása megalapozott volt. Márpedig rámutat a Törvényszék arra, hogy a fellebbezési tanács helyesen állapította meg azt, hogy a bejelentett védjegy a 2017/1001 rendelet 7. cikke (1) bekezdésének b) pontján alapuló kizáró okba ütközik.

A 2019. június 19-i **adidas kontra EUIPO – Shoe Branding Europe (Három párhuzamos sáv ábrázolása)** ítéletben (T-307/17, [EU:T:2019:427](#)) a Törvényszék elutasította az Európai Unió Szellemi Tulajdoni Hivatalának (EUIPO)

⁴⁹ | Az európai uniós védjegyről szóló, 2017. június 14-i (EU) 2017/1001 európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2017. L 154., 1. o.).

azon határozata elleni keresetet, amelyben az azzal az indokkal törölt egy fehér alapon három párhuzamos, fekete színű sávot ábrázoló ábrás védjegyet, hogy az nem rendelkezik semmilyen megkülönböztető képességgel, így használat révén megszerzett megkülönböztető képességgel sem.

A jelen ügyben az adidas AG egy olyan ábrás védjegyet lajstromoztatott, amely három párhuzamos, egymástól egyenlő távolságra lévő, egyenlő szélességű sávból áll, amelyek bármilyen irányban felvihetők a termékre. A Shoe Branding Europe BVBA a 207/2009 rendelet⁵⁰ 7. cikke (1) bekezdésének b) pontjával összefüggésben értelmezett 52. cikke (1) bekezdésének a) pontja szerinti megkülönböztető képesség hiányára hivatkozva törlési kérelmet nyújtott be e védjeggyel szemben. Az EUIPO azzal az indokkal adott helyt a törlési kérelemnek, hogy a szóban forgó védjegy nem rendelkezett semmiféle – sem önmagában vett, sem használat révén megszerzett – megkülönböztető képességgel.

A Törvényszéknek először is azt kellett a figyelembe vehető védjegyhasználati formákat illetően eldöntenie, hogy a védjegyek „használatának” a 207/2009 rendelet 7. cikkének (3) bekezdése és 52. cikkének (2) bekezdése értelmében vett fogalmát ugyanúgy kell-e értelmezni, mint a „tényleges használatnak” az ugyanezen rendelet 15. cikkének (1) bekezdésében szereplő fogalmát.

Ezzel kapcsolatban a Törvényszék megállapította, hogy a védjegyhasználat 207/2009 rendelet 7. cikkének (3) bekezdése és 52. cikkének (2) bekezdése értelmében vett fogalmát úgy kell értelmezni, mint amely nem csupán a védjegy bejelentett vagy adott esetben lajstromozott alakban való használatára utal, hanem az olyan alakban való használatára is, amely ezen alaktól csupán elhanyagolható elemekben tér el, és ennél fogva összességében egyenértékűnek tekinthető az említett alakkal.

Másodsorban a Törvényszék úgy ítélte meg, hogy egy rendkívül egyszerű védjegy esetén még az e védjegyen eszközölt apró változtatások is nem elhanyagolható eltéréseket képezhetnek, és így a módosított alak nem tekinthető összességében egyenértékűnek az említett védjegy lajstromozott alakjával. Ugyanis, minél egyszerűbb egy védjegy, annál kevésbé rendelkezhet megkülönböztető képességgel, és az e védjegyen eszközölt bármilyen változtatás annál jobban kihat ezen alapvető jellemzőire, és ezáltal módosíthatja az említett védjegy érintett közönség általi észlelését.

Harmadsorban a Törvényszék megállapította, hogy a szóban forgó védjegy lajstromozott alakját a három fekete sáv fehér alapon való használata jellemzi. Ebből arra a következtetésre jutott, hogy – különös figyelemmel a szóban forgó védjegy rendkívüli egyszerűségére és a lajstromozáskor használt színséma fontosságára – a színséma megfordítását nem lehet elhanyagolható eltérésnek minősíteni a szóban forgó védjegy lajstromozott alakjához képest. A Törvényszék ezért megállapította, hogy az EUIPO megalapozottan zárta ki a nem a szóban forgó védjegyet, hanem a fekete (vagy sötét) alapon három fehér (vagy világos) sávból álló más megjelöléseket ábrázoló bizonyítékokat.

A 2019. december 12-i **Conte kontra EUIPO (CANNABIS STORE AMSTERDAM)** ítéletben (T-683/18, [EU:T:2019:855](#)) a Törvényszék elutasította az Európai Unió Szellemi Tulajdoni Hivatala (EUIPO) fellebbezési tanácsának azon határozata ellen benyújtott keresetet, amely a közrendbe ütközése miatt megtagadta a „CANNABIS STORE AMSTERDAM” védjegy lajstromozását.

A felperes Santa Conte a 30., 32. és 43. osztályba tartozó áruk és szolgáltatások (élelmiszerek, italok, valamint étel- és italellátás) tekintetében kérte a „CANNABIS STORE AMSTERDAM” szóelemet és egy kannabiszlevelet ábrázoló ábrás elemet tartalmazó ábrás megjelölés lajstromozását. Az EUIPO fellebbezési tanácsa a 2017/1001

50| A közösségi védjegyről szóló, 2009. február 26-i 207/2009/EK tanácsi rendelet (HL 2009. , L 78., 1. o.).

rendelet 7. cikke (1) bekezdésének f) pontja⁵¹ alapján megtagadta a lajstromozást, mivel úgy vélte, hogy a megjelölés a közrendbe ütközik.

A Törvényszék először is emlékeztetett arra, hogy a megjelölés közrendbe ütközésének értékelése céljából a meghatározó szempont az, hogy az érintett közönség hogyan észleli a védjegyet, amely tudományos vagy műszaki szempontból pontatlan meghatározásokon is alapulhat, ami azt jelenti, hogy a megjelölés konkrét és tényleges észlelése a fontos, függetlenül a fogyasztó rendelkezésére álló információk kimerítő jellegétől. Így amikor a fellebbezési tanács kiemelte, hogy „a kannabisz levelének sajátos formáját gyakran használják a marihuána emblematikus jelképeként”, jogosan nem valamely tudományos tényre, hanem az érintett közönség észlelésére utalt. A Törvényszék egyébként megerősítette a fellebbezési tanács azon állítását, miszerint az „amsterdam” szót az érintett közönség úgy fogja fel, mint amely Hollandia azon városára utal, amely eltűri a kábítószer-használatot, és amely „coffee shopjairól” ismert.

Másodszor, az érintett közönséget illetően a Törvényszék rámutatott arra, hogy az az Unió nagyközönsége, amely nem feltétlenül rendelkezik a kábítószerrel – különösen a kannabiszból származó kábítószerrel – kapcsolatban pontos tudományos vagy műszaki ismeretekkel, még akkor sem, ha e helyzet változó lehet attól függően, hogy épp mely tagállam(ok) területén található az említett közönség. Ezenkívül, mivel a felperes a védjegybejelentésben az életkor szerinti megkülönböztetés nélküli nagyközönségnek szánt mindennapi fogyasztásra szolgáló árukat és szolgáltatásokat jelölt meg, nincs semmilyen érvényes indok az érintett közönségnek kizárólag a fiatalokból álló közönségre való korlátozására.

Harmadszor, a Törvényszék megállapította, hogy számos európai uniós országban a 0,2%-ot meghaladó tetrahidrokannabinol (THC)-tartalommal rendelkező kannabiszból származó termékeket tiltott kábítószernek tekintik. Márpedig, mivel a közrendbe vagy a közkerkölcsbe ütközőként felfogható megjelölések – többek között nyelvi, történelmi, társadalmi vagy kulturális okokból – nem minden tagállamban azonosak, a Törvényszék megállapította, hogy a fellebbezési tanács helyesen hivatkozott e tagállamok szabályozására, nem a normatív erejük miatt, hanem mint olyan ténybeli körülményekre, amelyek lehetővé teszik a szóban forgó megjelölésnek az érintett tagállamokban található érintett közönség általi észlelésének értékelését. A Törvényszék továbbá megállapította, hogy a megjelölést az angolul értő érintett közönség úgy fogja majd fel, mint „amszterdami kannabiszüzetet” jelentőt, az angolul nem értő érintett közönség pedig úgy, mint „amszterdami kannabiszt” jelentőt, ami, a kannabiszlevelek – a marihuána emblematikus jelképének – ábrájával megerősítve, mindkét esetben az ott értékesített kábítószerre való világos és egyértelmű utalást képez.

Negyedszer, a közrend fogalmával kapcsolatban a Törvényszék kiemelte, hogy a törvénybe ütközés nem minősül szükségszerűen közrendbe ütközésnek. Ehhez az is szükséges, hogy ezen ütközés olyan érdeket érintsen, amelyet az érintett tagállam vagy tagállamok a saját értékrendszerük szerint alapvetőnek tekintenek. A jelen ügyben a Törvényszék megállapította, hogy azokban a tagállamokban, amelyekben a kannabiszból származó kábítószer fogyasztása és felhasználása továbbra is tilos, az annak terjedése elleni küzdelem különösen érzékeny jellegű, ami az ezen anyag káros hatásai elleni küzdelemre irányuló közegészségügyi célnak felel meg.

E megfontolásokra tekintettel a Törvényszék arra a következtetésre jutott, hogy a szóban forgó megjelölés, amelyet az érintett közönség úgy észlel, mint a védjegybejelentésben megjelölt olyan élelmiszerek és italok, valamint az azokhoz kapcsolódó szolgáltatások jelölését, amelyek számos tagállamban tiltott kábítószer tartalmaznak, a közrendbe ütközik.

51| Az európai uniós védjegről szóló, 2017. június 14-i (EU) 2017/1001 európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2017. L 154., 1. o.) 7. cikke (1) bekezdésének f) pontja szerint a közrendbe vagy a közkerkölcsbe ütköző védjegyek nem részesülhetnek védjegyoltalomban.

b. Viszonylagos kizáró okok

A 2019. február 7-i *Swemac Innovation kontra EUIPO-SWEMAC Medical Appliances (SWEMAC)* ítélet (T-287/17, [EU:T:2019:69](#)) alapjául szolgáló ügyben a Törvényszék a SWEMAC európai uniós védjegy jogosultja által benyújtott, a fellebbezési tanács azon határozatának hatályon kívül helyezése iránti kérelmet bírálta el, amely egy korábbi védjegy – nevezetesen a Swemac Medical Appliances AB korábbi svéd cégnev – létezése miatt törölte a SWEMAC védjegyet.

Az ügy többek között azt a kérdést vetette fel, hogy azon körülmény, hogy a felperes hivatkozhat egy, a korábbi megjelölésnél régebbi jogra, azt jelenti-e, amint azt a felperes állítja, hogy a korábbi megjelölés jogosultja, azaz a törlés kérelmezője, nem jogosult arra, hogy megtiltsa a későbbi európai uniós védjegy használatát, így a 207/2009 rendelet 8. cikke (4) bekezdésének b) pontjában előírt feltétel nem teljesül.

A Törvényszék ezzel kapcsolatban kifejtette, hogy az ítélezési gyakorlat szerint amennyiben a megtámadott európai uniós védjegy jogosultja korábbi joga alapján érvényteleníthet egy törlési kérelem alapjául szolgáló korábbi védjegyet, ilyen szándéka esetén az esettől függően az illetékes nemzeti hatósághoz vagy bírósághoz kell fordulnia a törlési kérelem alapjául szolgáló védjegy törlése végett.

Emlékeztetett továbbá a felszólalási eljárásokkal kapcsolatban kialakult azon ítélezési gyakorlatra, amely szerint az, hogy a vitatott védjegy jogosultja a korábbi védjegynél régebbi nemzeti védjegy jogosultja is, önmagában semmilyen kihatással nem jár, minthogy az uniós szintű felszólalási eljárásnak nem tárgya a nemzeti szintű összeütközések rendezése.

Az ítélezési gyakorlat szerint ugyanis egy nemzeti védjegy érvényességét nem lehet európai uniós védjegy bejelentésére irányuló eljárás keretében vitatni, hanem kizárólag az érintett tagállamban lefolytatott törlési eljárás keretében. Továbbá, bár az Európai Unió Szellemi Tulajdoni Hivatalának (EUIPO) feladata annak vizsgálata, hogy a felszólaló által előterjesztendő bizonyítékok alapján a felszólalás alátámasztására felhozott nemzeti védjegy létezik-e, nem köteles döntést hozni arról az összeütközésről, amely e védjegy és valamely másik védjegy között nemzeti szinten áll fenn, és amely a nemzeti hatóságok hatáskörébe tartozik.

Ezért az ítélezési gyakorlat szerint, amíg a korábbi nemzeti védjegy tényleges oltalmat élvez, valamely ennél korábbi nemzeti lajstromozás vagy másik korábbi jog fennállása nem döntő az európai uniós védjegybejelentés elleni felszólalás keretében, még akkor sem, ha a bejelentett európai uniós védjegy azonos a felperes korábbi nemzeti védjegyével vagy a felszólalás alapjául szolgáló nemzeti védjegynél korábbi másik joggal.

A Törvényszék rámutat arra, hogy már alkalma volt kimondani, hogy még ha feltételezzük is, hogy a doménnevekhez fűződő korábbi jogok a korábbi nemzeti lajstromozással egyenértékűnek tekinthetők, semmiképpen nem a Törvényszék feladata, hogy a korábbi nemzeti védjegy és a doménnevekhez fűződő korábbi jogok közötti összeütközésről döntsön, mivel az ilyen összeütközés nem tartozik a Törvényszék hatáskörébe.

A Törvényszék úgy ítéli meg, hogy ezen ítélezési gyakorlatot analógia útján kell alkalmazni a jelen ügyben. Ezzel kapcsolatban kifejti, hogy az EUIPO kötelezettségei és a Törvényszék szerepe ellenére meg kell állapítani, hogy sem az EUIPO-nak, sem a Törvényszéknek nem feladata, hogy egy korábbi megjelölés és egy másik cégnev vagy nem lajstromozott védjegy közötti, nemzeti szintű összeütközésben döntsön egy európai uniós védjegy törlése iránti eljárás keretében.

A Törvényszék szerint ezért a korábbi jog kérdését a vitatott európai uniós védjegy lajstromozásával összefüggésben kell vizsgálni, és nem azon állítólagos korábbi jogok kapcsán, amelyekkel a vitatott európai

uniós védjegy jogosultja – a jelen esetben a felperes – rendelkezhetett a korábbi védjegy jogosultjával, azaz a törlés kérelmezőjével szemben. Ezért az egyetlen, a jogvita kimenetele szempontjából figyelembe veendő korábbi jog a korábbi megjelölés.

A 2019. május 22-i **Puma kontra EUIPO – CMS (CMS Italy)** végzés (T-161/16, [EU:T:2019:350](#)) alapjául szolgáló ügy abból eredt, hogy a PUMA – három olyan, több tagállamban joghatásokat kiváltó, lajstromozott nemzetközi ábrás védjegy alapján, amelyek egyetlen vagy fő eleme egy balra ugró nagymacska volt – felszólalást intézett a CMS Italy azon ábrás védjegyének lajstromozásával szemben, amelynek fő ábrás eleme egy jobbra ugró nagymacska volt. A felszólalás alátámasztásaként a 207/2009 rendelet 8. cikkének (5) bekezdésében (jelenleg a 2017/1001 rendelet 8. cikkének (5) bekezdése) foglalt indokra hivatkozott.

Az említett felszólalást azzal az indokkal utasította el a felszólalási osztály, hogy a korábbi védjegyek jóhírnevét nem bizonyították, ezen osztály ugyanis többek között megtagadta az Európai Unió Szellemi Tulajdoni Hivatala (EUIPO) több olyan korábbi határozatának figyelembevételét, amely az említett – és a felszólaló által bizonyítékként hivatkozott – védjegyek közül némelyiknek a jóhírnevét megállapította, mégpedig azzal az indokkal tagadta ezt meg, hogy az EUIPO határozatainak jogszerűségét kizárólag az uniós bíróság által értelmezett 207/2009 rendelet alapján kell értékelni, nem pedig a korábbi határozathozatali gyakorlat alapján. Az e határozat elleni fellebbezést a fellebbezési tanács elutasította, amely lényegében azzal az indokkal fogadta el hallgatólagosan a fenti értékelést és utasította el a fellebbező által hozzá benyújtott bizonyítékokat, hogy nem kiegészítő bizonyítékokról van szó, hanem elsődleges bizonyítékokról.

A Törvényszék eljárási szabályzatának 132. cikke alapján hozott, indokolt végzésével nyilvánvalóan megalapozottnak nyilvánította a keresetet a 2018. június 28-i **EUIPO kontra Puma** ítéletre (C-564/16 P, [EU:C:2018:509](#)) tekintettel, amelynek összefoglalta a lényegét. A Törvényszék különösen arra emlékeztetett, hogy abban az esetben, ha az EUIPO-nak a felszólaló által bizonyítékként hivatkozott azon korábbi határozatai, amelyek megállapítják azon korábbi védjegy jóhírnevét, amelyen a 207/2009 rendelet 8. cikkének (5) bekezdése szerinti felszólalás alapul, részletesen tartalmazzák az e megállapítás alapjául szolgáló bizonyítékokat és tényeket, e határozatok komoly jelzések a folyamatban lévő felszólalási eljárásban arra nézve, hogy e védjegy úgy tekinthető, hogy az említett rendelkezés értelmében jóhírnévvel rendelkezik.

A jelen ügyben a Törvényszék megállapította, hogy a felperes a korábbi védjegyek jóhírnevének bizonyítékeként pontosan hivatkozott az EUIPO három olyan korábbi határozatára, amelyek olyan újabb határozathozatali gyakorlatnak minősülnek, amelyben megállapítást nyert a szóban forgó árukkal azonos vagy azokhoz hasonló árukra és a jelen ügyben érintett bizonyos tagállamokra vonatkozó három korábbi védjegy közül kettő jóhírneve. Ennélfogva a fellebbezési tanácsnak figyelembe kellett volna vennie az EUIPO határozatait és meg kellett volna vizsgálnia azt a kérdést, hogy ugyanúgy kell-e határoznia, és amennyiben nem, kifejezetten megindokolnia ezt az eltérést. A fellebbezési tanács azáltal, hogy tagadta az említett határozatok minden relevanciáját, megsértette a megfelelő ügyintézés elvét. Következésképpen a Törvényszék hatályon kívül helyezte a fellebbezési tanács megtámadott határozatát.

A Törvényszék 2019. június 27-i **Sandrone kontra EUIPO – J. García Carrión (Luciano Sandrone)** ítéletében (T-268/18, [EU:T:2019:452](#)) hatályon kívül helyezte az Európai Unió Szellemi Tulajdoni Hivatala (EUIPO) második fellebbezési tanácsának 2018. február 26-i azon határozatát, amely megsemmisítette a felszólalási osztálynak az „alkoholtartalmú italok (a sörök kivételével)” vonatkozásában lajstromozott DON LUCIANO korábbi szóvédjegy jogosultja által az „alkoholtartalmú italok, a sörök kivételével; alkoholtartalmú italok készítésére szolgáló készítmények” vonatkozásában lajstromoztatni kívánt Luciano Sandrone szóvédjegy bejelentésével szemben benyújtott felszólalást elutasító, 2017. április 12-i határozatát.

A megjelölések összehasonlítását illetően a Törvényszék először is a domináns elem meglétét vizsgálva cáfolta a fellebbezési tanács arra vonatkozó értékelését, hogy az érintett németországi és finnországi fogyasztói kör ritkának tartja a védjegybejelentés tárgyát képező megjelölésben szereplő Luciano keresztnévet.

A Törvényszék itt különbséget tett aközött, hogy az Unión belüli kereskedelmi forgalomra és az elektronikus kommunikáció jelenlegi eszközeire tekintettel az érintett vásárlóközönség milyennek tartja ezt a keresztnévet, illetve hogy mennyire ismeri azt. Így tehát kifejtette, hogy bár köztudott, hogy a Luciano keresztnév a németországi és a finnországi lakosság körében nem túl gyakori, ez a tény önmagában nem jelenti azt, hogy ritka keresztnévnek tartanak ezekben a tagállamokban.

A Törvényszék tehát arra a következtetésre jut, hogy a fellebbezési tanácsnak azt kellett megállapítania, hogy a korábbi védjegyben a „luciano” elem a domináns, és ezt meg is állapította, a védjegybejelentés tárgyát képező megjelölésben pedig a „sandrone” elem a domináns, mivel ezt a vezetéknevet nem tartják gyakorinak, ezt pedig nem állapította meg.

A fogalmi összehasonlítással kapcsolatban a Törvényszék rámutatott arra, hogy a fellebbezési tanács nem talált olyan fogalmat, amely a szóban forgó kereszt- és vezetéknevhez lenne kapcsolható, és ezért önmagában az a tény, hogy az érintett fogyasztói kör a lajstromoztatni kívánt megjelölésről egy keresztnévre és egy vezetéknevre, azaz egy konkrét, virtuális vagy valódi személyre asszociál, és a korábbi védjegyet egy Luciano nevű személy megjelöléseként érti, nem releváns az ütköző megjelölések fogalmi összehasonlítása szempontjából. Cáfolja tehát a fellebbezési tanács általi értékelést, és – az EUIPO-hoz hasonlóan – amely beadványaiban e tekintetben eltért a fellebbezési tanács értékelésétől – úgy ítéli meg, hogy a jelen esetben nem lehet fogalmi összehasonlítást végezni, mivel az ütköző megjelölésekben szereplő keresztnevet és vezetéknev nem jelöl fogalmat.

Az összetéveszthetőség átfogó értékelését illetően a Törvényszék rámutatott arra, hogy a fellebbezési tanács egyrészt hibát követett el azzal, hogy nem vette figyelembe a védjegybejelentés tárgyát képező megjelölésben a „sandrone” elem domináns jellegét, és azt, hogy nem lehet fogalmi összehasonlítást végezni. Másrészt rámutatott arra is, hogy azzal is hibát ejtett a fellebbezési tanács, hogy nem vette figyelembe a szóban forgó áruk több sajátosságát sem, nevezetesen azt, hogy a borágazatban igen fontosak a nevek, akár családnévről, akár bortermő vidék nevééről van szó, mivel ezeket borokra való utalásként és borok megjelöléseként használják. Így tehát azt állapította meg a Törvényszék, hogy valóban a megkülönböztető jellegű „sandrone” elem, illetve a teljes elnevezés, vagyis a „luciano sandrone” szolgál a felperes borainak azonosítására, és nem csak a „luciano” elem. Hangsúlyozta, hogy a fellebbezési tanács azt sem vette figyelembe, hogy milyen gyakran használnak a borágazatban valós vagy kitalált, spanyol vagy olasz kereszt- illetve vezetékneveket, valamint azt sem, hogy a fogyasztók hozzá vannak szokva az olyan védjegyekhez, amelyek ilyen elemeket tartalmaznak, és ezért amikor egy ilyen típusú kereszt- vagy vezetéknev más elemekkel összefüggésben szerepel egy védjegyben, akkor nem gondolják, hogy a név azt jelzi, hogy minden olyan áru, amelyre a nevet használják, ugyanabból a forrásból származik.

Ezért a Törvényszék arra a megállapításra jutott, hogy a borágazatban, ahol igen gyakran használnak vezeték- vagy keresztnevéből álló megjelöléseket, nem valószínű, hogy az átlagos fogyasztó azt hiheti, hogy gazdasági kapcsolat áll fenn az ütköző megjelölések jogosultjai között pusztán amiatt, hogy ugyanazt az olasz Luciano keresztnévet használják. Önmagában ebből nem lehet tehát arra következtetni, hogy a borokra vonatkozó védjegyek tekintetében fennáll az összetévesztés veszélye, mivel az érintett fogyasztói kör nem számít arra, hogy az említett elterjedt keresztnévet csak egy termelő használja védjegyként.

c. Eljárási kérdések

A 2019. május 7-i **mobile.de kontra EUIPO (Egy szövegbuborékban látható autó ábrázolása)** ítéletében (T-629/18, [EU:T:2019:292](#)) a Törvényszék a lajstromoztatni kívánt védjegy áru- és szolgáltatásjegyzékének korlátozása iránti kérelem elbírálásáról határozott. E kérelmet a felperes a fellebbezési tanács előtti eljárásban, azt követően nyújtotta be, hogy az EUIPO elbírálója részben megtagadta a lajstromozást, és e kérelem kiterjedt mindazokra az árukra és szolgáltatásokra, amelyek tekintetében a lajstromozást megtagadták.

A fellebbezési tanács – ahelyett, hogy megállapította volna az okafogyottságot – elfogadhatatlannak nyilvánította a fellebbezést azzal az indokkal, hogy a felperes által benyújtott, az említett korlátozás iránti kérelemre hivatkozó irat nem felelt meg az ahhoz szükséges feltételeknek, hogy a fellebbezés alapjául szolgáló okokat megjelölő írásbeli nyilatkozatnak minősüljön, mivel nem tartalmazott olyan érvet, amely igazolta volna az elbíráló határozatának megsemmisítését. Az EUIPO csatlakozott a felperesnek a fellebbezési tanács határozatának hatályon kívül helyezésére irányuló kérelméhez.

A Törvényszék először is kiemelte, hogy annak ellenére, hogy az EUIPO csatlakozott a fellebbező álláspontjához, a Törvényszék nem mentesül a megtámadott határozat jogszerűségének vizsgálata alól. Az EUIPO fellebbezési tanácsainak függetlensége ugyanis nem teszi lehetővé, hogy ez utóbbi megváltoztassa vagy visszavonja a fellebbezési tanács által hozott határozatot, sem arra, hogy erre vonatkozólag utasítást adjon.

Másodsorban a Törvényszék emlékeztetett arra, hogy a védjegy bejelentője bármikor korlátozhatja a védjegybejelentésében szereplő áru- és szolgáltatásjegyzéket, következésképpen a fellebbezési eljárás alatt is. Mivel az áru- és szolgáltatásjegyzék korlátozása iránti kérelmet a fellebbezés alapjául szolgáló okokat megjelölő írásbeli beadvány benyújtására előírt határidőn belül nyújtották be, a fellebbezési tanács köteles volt e kérelemről attól függetlenül határozni, hogy benyújtottak-e ilyen beadványt.

A Törvényszék ezért arra a következtetésre jutott, hogy a fellebbezési tanács – mivel nem határozott az említett korlátozás iránti kérelemről – megsértette a 2018/625 felhatalmazáson alapuló rendelet⁵² 27. cikkének (5) bekezdésével összefüggésben értelmezett 2017/1001 rendelet 49. cikkének (1) bekezdését, és hatályon kívül helyezte a megtámadott határozatot.

2. Formatervezési minták

A 2019. június 6-i **Rietze kontra EUIPO – Volkswagen (VW Caddy jármű)** ítéletében (T-192/18, [EU:T:2019:379](#)) a Törvényszék helybenhagyta az Európai Unió Szellemi Tulajdoni Hivatala (EUIPO) azon határozatát, amely szerint a VW Caddy járművet ábrázoló formatervezési minta a 6/2002 rendelet⁵³ 5. cikke értelmében újdonsággal és ugyanezen rendelet 6. cikke értelmében egyéni jelleggel bír. Ezen ügy egy miniatűr autókat forgalmazó felperes német társaság, a Rietze által indított megsemmisítési eljárásból ered. A vitatott formatervezési minta a Volkswagen által 2011-ben forgalomba hozott VW Caddy járművet ábrázoló modell volt. A korábbi formatervezési minta nyilvánosságra juttatásának bizonyítása céljából a felperes e jármű egy korábbi modelljére, nevezetesen a 2004-ben forgalomba hozott VW Caddy (2K) Life-ra hivatkozott.

A Törvényszék először is elutasította a felperes azon érvét, amely szerint az EUIPO-nak elsőként is súlyoznia kellett volna az ütköző formatervezési minták jellemzőit, másodsorban azok közös pontjait kellett volna vizsgálnia, harmadszor pedig különbséget kellett volna tennie az esztétikai és a műszaki jellemzők között.

Másodsorban a Törvényszék elutasította a felperes azon érvelését, amely szerint az EUIPO nem vett figyelembe olyan bizonyítékokat, amelyeken a korábbi formatervezési minta illusztrációja szerepelt. A Törvényszék emlékeztetett arra, hogy a megsemmisítési kérelmet előterjesztő félnek kell a korábbi formatervezési minta pontos és teljes körű beazonosíthatóságához és bemutatásához szükséges adatokat szolgáltatnia, és nem követelhető meg a fellebbezési tanácstól, hogy kombinálja a termék különböző azon ábrázolásait, amelyekben

52| Az európai uniós védjegyről szóló (EU) 2017/1001 európai parlamenti és tanácsi rendelet kiegészítéséről és az (EU) 2017/1430 felhatalmazáson alapuló rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2018. március 5-i (EU) 2018/625 felhatalmazáson alapuló bizottsági rendelet (HL 2018. L 104., 1. o.).

53| A közösségi formatervezési mintáról szóló, 2001. december 12-i 6/2002/EK tanácsi rendelet (HL 2002. L 3., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 13. fejezet, 27. kötet, 142. o.).

a korábbi formatervezési minta testet öltött, sem pedig az, hogy az ábrázolások nagy részében felbukkanó elemet egy olyan elemmel váltson fel, amely csupán az ábrázolások egyikén tűnik fel. A Törvényszék ezért elutasította a keresetet.

3. Növényfajták

A 2019. február 5-i **Mema kontra CPVO (Braeburn 78 [11078])** ítéletben (T-177/16, [EU:T:2019:57](#)) a Törvényszék – többek között az Európai Unió Szellemi Tulajdoni Hivatalának (EUIPO) fellebbezési tanácsát terhelő kötelezettségekkel párhuzamot vonva – pontosításokkal szolgált a Közösségi Növényfajta-hivatal (CPVO) fellebbezési tanácsa által elvégzendő vizsgálat terjedelmét illetően. Ebben az ügyben a CPVO fellebbezési tanácsnak határozata helyben hagyta a CPVO azon határozatát, amely elutasította a felperes által benyújtott, a „Braeburn 78” almafajta vonatkozó közösségi növényfajta-oltalom megadása iránti kérelmet. A CPVO lényegében úgy ítélte meg, hogy e fajta nem kellő mértékben különböztethető meg a „Royal Braeburn” fajtától.

A Törvényszék először is felidézte, hogy a CPVO feladatköre a közösségi növényfajta-oltalom megadása iránti kérelmek vizsgálati feltételeinek tudományos és szakmai összetettségével jellemezhető, így feladatainak gyakorlása során mérlegelési mozgásteret kell számára elismerni, amely különösen kiterjed a valamely fajta vonatkozó megkülönböztethetőség értékelésére is. A CPVO fellebbezési tanácsát azonban köti a megfelelő ügyintézés elve, amelynek értelmében feladata gondosan és pártatlanul megvizsgálni valamennyi, az előtte folyó eljárásban releváns jogi és ténybeli elemet. A CPVO előtt indított eljárásokkal kapcsolatos rendelkezések továbbá megfelelően alkalmazandók a jogorvoslati eljárásokban is. Így a tények hivatalból való vizsgálatának a 2100/94 rendelet⁵⁴ 76. cikkében foglalt elvét a fellebbezési tanács előtti ilyen eljárásban is alkalmazni kell.

Másodszor a Törvényszék kifejtette, hogy a 2100/94 rendelet 72. cikkének szövege, amely kimondja, hogy a fellebbezési tanács vagy eljár annak a szervezeti egységnek a hatáskörében, amelyik a fellebbezéssel megtámadott határozatot hozta, vagy az ügyet visszautalja ehhez a szervezeti egységhez új eljárásra, hasonló a 2017/1001 rendelet⁵⁵ 71. cikke (1) bekezdésének szövegéhez. Ebből a rendelkezésből, illetve a 2017/1001 rendelet szelleméből következik, hogy a fellebbezési tanács ugyanazon hatáskörökkel rendelkezik a fellebbezés elbírálása tekintetében, mint az a fórum, amely a megtámadott határozatot hozta, és hogy az általa lefolytatott vizsgálat az egész jogvitára – annak az elbírálás idején mutatkozó terjedelmében – kiterjed. E cikkből az is kitűnik, hogy az EUIPO különböző fórumai és a fellebbezési tanácsok között funkcionális folyamatosság áll fenn, amiből az következik, hogy az Európai Unió Szellemi Tulajdoni Hivatalának (EUIPO) első fokon eljáró fórumai által hozott határozatok tekintetében lefolytatandó felülvizsgálat keretében a fellebbezési tanácsoknak a határozataikat a felek által akár az első fokon döntő fórum előtti eljárásban, akár a fellebbezési eljárásban előterjesztett valamennyi ténybeli és jogi elemre kell a határozataikat alapítaniuk. Ezenkívül az EUIPO fellebbezési tanácsai által a fellebbezéssel megtámadott határozat tekintetében lefolytatandó vizsgálat terjedelme nem függ attól, hogy a fellebbező fél hivatkozott-e a határozattal kapcsolatos külön jogalapra, bírálva egyrészt valamely jogi rendelkezésnek az ügyet első fokon elbíráló EUIPO fórum általi értelmezését vagy alkalmazását, másrészt valamely bizonyíték e fórum általi értékelését.

A Törvényszék ezért megállapította, hogy a 2017/1001 rendelet és a 2100/94 rendelet rendelkezéseinek hasonlóságára tekintettel a CPVO által alkalmazott eljárásokra hasonló elvek alkalmazandók.

⁵⁴ A közösségi növényfajta-oltalmi jogokról szóló, 1994. július 27-i 2100/94/EK tanácsi rendelet (HL 1994. L 227., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 3. fejezet, 16. kötet, 390. o.).

⁵⁵ Az európai uniós védjegyről szóló, 2017. június 14-i (EU) 2017/1001 európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2017. L 154., 1. o.).

A Törvényszék végül megállapította, hogy a vitatott határozat indokolása hiányzik, vagy legalábbis nem megfelelő, és ezért hatályon kívül helyezte azt.

VI. Közös kül- és biztonságpolitika – Korlátozó intézkedések

1. A terrorizmus elleni küzdelem

A 2019. március 6-i **Hamász kontra Tanács** ítéletben (T-289/15, fellebbezett,⁵⁶ [EU:T:2019:138](#)) a Törvényszék a (KKBP) 2015/521 határozat és az (EU) 2015/513 végrehajtási rendelet⁵⁷ ellen a Hamász által benyújtott megsemmisítés iránti keresetről határozott, amelyet felvettek a terrorizmus elleni küzdelem érdekében egyes személyekkel és szervezetekkel szemben hozott különleges korlátozó intézkedésekkel érintett csoportok és szervezetek listájára. Pontosabban, jöllehet csak a Hamász terrorista szárnya (a „Hamás-Izz al-Din al-Qassem”) szerepelt a 2001. évi eredeti listákon,⁵⁸ 2003-ban a 2001. évi jogi aktusok naprakésszé tétele keretében a szervezet politikai szárnyát (a Hamász) is felvették a listákra.⁵⁹ A megtámadott jogi aktusok indokolásában a Tanács utalt arra, hogy négy nemzeti határozatra, nevezetesen egy brit hatóság által elfogadott határozatra (a továbbiakban: a Home Secretary [az Egyesült Királyság belügyminisztere] határozata), és három, az Egyesült Államok hatóságai által hozott határozatra hivatkozott.

A kereset ez utóbbi határozatok tekintetében való elutasítása érdekében a Törvényszék emlékeztetett arra, hogy a 2001/931 közös álláspon 1. cikkének (4) bekezdésében⁶⁰ szereplő „illetékes [helyesen: hatáskörrel rendelkező] hatóság” fogalma nem korlátozódik a tagállamok hatóságaira, hanem főszabály szerint harmadik

56| C-386/19. P. sz., **Hamász kontra Tanács** ügy.

57| A terrorizmus elleni küzdelemre vonatkozó különös intézkedések alkalmazásáról szóló 2001/931/KKBP közös álláspon 2., 3. és 4. cikkének hatálya alá tartozó személyek, csoportok és szervezetek jegyzékének naprakésszé tételéről és módosításáról, valamint a 2014/483/KKBP határozat hatályon kívül helyezéséről szóló, 2015. március 26-i (KKBP) 2015/521 tanácsi határozat (HL 2015. L 82., 107. o.); a terrorizmus elleni küzdelem érdekében egyes személyekkel és szervezetekkel szemben hozott különleges korlátozó intézkedésekről szóló 2580/2001/EK rendelet 2. cikke (3) bekezdésének végrehajtásáról, valamint a 790/2014 végrehajtási rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2015. március 26-i (EU) 2015/513 tanácsi végrehajtási rendelet (HL 2015. L 82., 1. o.).

58| E terrorista szárny neve a terrorizmus elleni küzdelemre vonatkozó különös intézkedések alkalmazásáról szóló, 2001. december 27-i 2001/931/KKBP tanácsi közös álláspon (HL 2001. L 344., 93. o.; magyar nyelvű különkiadás 18. fejezet, 1. kötet, 217. o.; helyesbítés: HL 2004. L 200., 23. o.) mellékletét képező listán, valamint a terrorizmus elleni küzdelem érdekében egyes személyekkel és szervezetekkel szemben hozott különleges korlátozó intézkedésekről szóló 2580/2001/EK tanácsi rendelet 2. cikkének (3) bekezdésében előírt lista létrehozásáról szóló, 2001. december 27-i 2001/927/EK tanácsi határozat (HL 2001. L 344., 83. o.) által megállapított listán szerepelt.

59| A terrorizmus elleni küzdelemre vonatkozó különleges intézkedések alkalmazásáról szóló 2001/931/KKBP közös álláspon naprakésszé tételéről és a 2003/482/KKBP közös álláspon hatályon kívül helyezéséről szóló, 2003. szeptember 12-i 2003/651/KKBP tanácsi közös álláspon (HL 2003. L 229., 42. o.); a terrorizmus elleni küzdelem érdekében egyes személyekkel és szervezetekkel szemben hozott különleges korlátozó intézkedésekről szóló 2580/2001/EK rendelet 2. cikke (3) bekezdésének végrehajtásáról, valamint a 2003/480/EK határozat hatályon kívül helyezéséről szóló, 2003. szeptember 12-i 2003/646/EK tanácsi határozat (HL 2003. L 229., 22. o.).

60| E rendelkezés első mondata értelmében: „[a] mellékletben található listát az idevágó ügyiratok pontos információi, illetve anyagai alapján kell összeállítani, amelyek értelmében az illetékes hatóság határozatot hozott az érintett személyekről, csoportokról és szervezetekről, függetlenül attól, hogy a határozat terrorcselekményre irányuló nyomozás vagy vádemelés [helyesen: büntetőeljárás] megindítására, komoly és hitelt érdemlő bizonyítékok vagy jelek [helyesen: bizonyítékok vagy valószínűsítő körülmények] alapján ilyen cselekmény elkövetésének kísérletére, abban való részvételre vagy annak elősegítésére, vagy ilyen büntettek [helyesen: cselekmények] miatt kiszabott ítéletekre vonatkozik-e.”

államok hatóságait is magában foglalhatja, mivel az Egyesült Nemzetek Biztonsági Tanácsa 1373. sz. határozatának végrehajtása és annak célja, a terrorizmus ellen világ szinten való küzdelem, az összes állam ilyen szoros együttműködését indokolja.

Az ilyen harmadik államok hatóságaitól származó határozatok felhasználását illetően a Törvényszék továbbá kimondta, hogy amennyiben a Tanács egy ilyen határozatot vesz alapul, előzetesen meg kell vizsgálnia, hogy e határozatot a védelemhez való jog és a hatékony bírói jogvédelemhez való jog tiszteletben tartása mellett fogadták-e el. Konkrétabban, a saját jogi aktusainak indoklásában a Tanácsnak meg kell adnia az annak megállapítását lehetővé tévő információkat, hogy ezt a vizsgálatot elvégezte. A Törvényszék szerint ennek érdekében a Tanácsnak ezen indoklásokban ismertetnie kell azokat az okokat, amelyek miatt úgy vélte, hogy a harmadik állam általa alapul vett határozata a védelemhez való jog és a hatékony bírói jogvédelemhez való jog tiszteletben tartása mellett került elfogadásra, és az ezzel kapcsolatos megjegyzések akár rövidek is lehetnek. A jelen ügyben a Törvényszék úgy ítélte meg, hogy az a megállapítás, amely szerint a valamely harmadik állam hatóságától származó határozatot ezen állam hivatalos lapjában kell közzétenni, nem elegendő annak megállapításához, hogy a Tanács eleget tett az annak vizsgálatára vonatkozó kötelezettségnek, hogy ezen államban tiszteletben tartották-e a védelemhez való jogot. Így, mivel az amerikai határozatokra vonatkozó indoklást elégtelennek ítélte, a Törvényszék megállapította, hogy e határozatok nem szolgálhatnak a megtámadott jogi aktusok alapjául. Utalt továbbá arra, hogy mivel a 2001/931 közös álláspont 1. cikkének (4) bekezdése nem követeli meg, hogy a Tanács jogi aktusai a hatáskörrel rendelkező hatóságok több határozatán alapuljanak, a megtámadott jogi aktusok hivatkozhattak egyedül a Home Secretary határozatára, megállapítva, hogy a kereset további vizsgálatát a megtámadott jogi aktusokra kell korlátozni, amennyiben azok a Home Secretary határozatán alapulnak.

Egyebekben, tekintettel a Home Secretary e határozata közigazgatási jellegére vonatkozó vitára, a Törvényszék megállapította, hogy valamely határozat közigazgatási és nem bírósági jellege nem meghatározó a 2001/931 közös álláspont 1. cikke (4) bekezdésének alkalmazása szempontjából, amennyiben e rendelkezésnek már maga a szövege kifejezetten előírja, hogy nem igazságügyi hatóság is minősülhet az e rendelkezés értelmében vett hatáskörrel rendelkező hatóságnak. Ugyanis, noha a 2001/931 közös álláspont 1. cikke (4) bekezdésének második albekezdése az igazságügyi hatóságoktól származó határozatokat részesíti előnyben, a Törvényszék szerint ez nem zárja ki a közigazgatási hatóságoktól származó határozatok figyelembevételét, amikor egyrészt e hatóságok a nemzeti jogban ténylegesen hatáskörrel rendelkeznek a terrorizmus elleni küzdelemre irányuló határozatok elfogadására, másrészt pedig amikor e hatóságok – jóllehet csak közigazgatási hatóságok – az igazságügyi hatóságokkal „egyenértékűeknek” tekinthetők, amikor a határozataik bírósági jogorvoslattal megtámadhatók. A jelen ügyben a Törvényszék megállapította, hogy ez a feltétel teljesült, mivel a Home Secretary vitatott határozata ellen bírósági jogorvoslattal lehet élni, és úgy ítélte meg, hogy e közigazgatási hatóságot a fent hivatkozott rendelkezés értelmében vett, hatáskörrel rendelkező hatóságnak lehet tekinteni.

A Törvényszék továbbá kimondta, hogy a 2001/931 közös álláspont 1. cikke (4) bekezdésének első albekezdése alapján a Tanáccsal szembeni azon követelmény, hogy mielőtt a hatáskörrel rendelkező hatóságok által hozott határozatok alapján a személyek vagy szervezetek nevét felvenné a pénzeszközök befagyasztására vonatkozó listára, vizsgálja meg, hogy ezek a határozatokat „komoly és hitelt érdemlő bizonyítékok vagy jelek [helyesen: valószínűsítő körülmények] alapján” hozták-e meg, csak a nyomozást vagy büntetőeljárást megindító határozatokra vonatkozik, és nem a kiszabott ítéletekre. Úgy ítélte meg tehát, hogy a jelen ügyben a Home Secretary határozata nem minősül nyomozást vagy büntetőeljárást megindító határozatnak, és azt kiszabott ítéletnek kell tekinteni, ezért a 2001/931 közös álláspont 1. cikkének (4) bekezdése alapján a Tanácsnak a megtámadott jogi aktusok indoklásában nem kellett megjelölnie az e hatóság határozatát megalapozó komoly bizonyítékokat és valószínűsítő körülményeket.

Végül a Törvényszék kimondta, hogy ha önmagában annak alapján, hogy a listára való első felvételt megalapozó nemzeti határozat hatályban marad, már nem lehet arra következtetni, hogy továbbra is fennmarad az érintett személynek vagy szervezetnek a terrorista tevékenységekben való részvételére vonatkozó veszély,

a Tanács az említett személy vagy szervezet nevének az e listán való fenntartását köteles a helyzet naprakésszé tett értékelésére alapítani, figyelembe véve az olyan újabb ténybeli elemeket, amelyek azt bizonyítják, hogy az említett veszély továbbra is fennáll. A jelen esetben a Törvényszék megállapította, hogy ez az eset állt fenn, mivel a Tanács a felperes nevének a vitatott listákra való újbóli felvételét egyrészt arra alapozta, hogy a 2001/931 közös álláspont 1. cikkének (4) bekezdése értelmében vett hatáskörrel rendelkező hatóságok által hozott határozatoknak minősülő határozatok hatályban maradtak, másrészt pedig azokra a tényekre, amelyek a Tanács által önállóan hivatkozott újabb bizonyítékoknak minősülnek, és amelyek azt igazolják, hogy továbbra is fennáll a Hamász terrorista szervezetekben való részvételének veszélye.

2. Ukrajna

A 2019. július 11-i **Yanukovych kontra Tanács** (T-244/16 és T-285/502, [EU:T:2019:502](#)), valamint **Klymenko kontra Tanács** ítéletben (T-274/18, [EU:T:2019:509](#)) a Törvényszék az ukrajnai helyzetre tekintettel hozott korlátozó intézkedésekre vonatkozó több tanácsi jogi aktust⁶¹ megsemmisített, amelyek meghosszabbították az e korlátozó intézkedésekkel érintett személyek, szervezetek és szervek jegyzékének időtartamát,⁶² amennyiben a felperesek, a volt elnök, valamint a bevételekért és adókért felelős korábbi ukrán miniszter nevét az említett jegyzéken tartották. A jegyzékbevételt azzal az indokkal rendelték el, hogy a felperesek állami pénzeszközök hűtlen kezelésével és az Ukrajnából való jogellenes kivitelükkel összefüggő bűncselekmények miatti nyomozás alatt álltak, majd ezt meghosszabbították azon az alapon, hogy az említett ország hatóságai büntetőeljárást folytatnak ellenük állami pénzeszközök vagy állami vagyon hűtlen kezelése miatt.

A Törvényszék a 2018. december 19-i **Azarov kontra Tanács** ítéletből⁶³ eredő, az ítélkezési gyakorlatban kialakított elvek alkalmazásával mindenekelőtt arra emlékeztetett e két ügyben, hogy az uniós bíróságoknak az alapvető jogok tiszteletben tartására tekintettel kell vizsgálniuk valamennyi uniós jogi aktus jogszerűségét. Még ha a Tanács alapíthatja is a korlátozó intézkedések elfogadását vagy fenntartását valamely harmadik állam határozatára, meg kell vizsgálnia, hogy az ilyen határozatot többek között a védelemhez való jog és a hatékony bírói jogvédelemhez való jog tiszteletben tartásával hozták-e meg az említett államban. E tekintetben a Törvényszék kifejtette, hogy noha azon tény, hogy a szóban forgó harmadik állam csatlakozott az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló egyezményhez (a továbbiakban: EJE), maga után vonja az EJE-ben biztosított alapvető jogoknak az Emberi Jogok Európai Bírósága (a továbbiakban: EJB) általi felülvizsgálatát, az ilyen körülmény nem teheti feleslegessé a fent említett vizsgálat követelményét. Továbbá, a Tanácsnak indokolási kötelezettsége teljesítése érdekében a korlátozó intézkedéseket előíró jogi aktusokban fel kell tüntetnie annak az általa történt ellenőrzését, hogy a harmadik állam határozatát, amelyen ezek az intézkedések alapulnak, az említett jogok tiszteletben tartásával fogadták el. Másfelől a Tanács az említett vizsgálatot a felperesek által szolgáltatott bármely bizonyítéktól függetlenül köteles elvégezni.

61] Az ügyben a T-244/16. és T-285/17. sz. ügyben a 2016. március 4-i (KKBP) 2016/318 tanácsi határozat (HL 2016. L 60., 76. o.) és a 2016. március 4-i (EU) 2016/311 tanácsi végrehajtási rendelet (HL 2016. L 60., 1. o.), a 2017. március 3-i (KKBP) 2017/381 tanácsi határozat (HL 2017. L 58., 34. o.) és a 2017. március 3-i (EU) 2017/374 tanácsi végrehajtási rendelet (HL 2017. L 58., 1. o.), valamint a T-274/18. sz. ügyben a 2018. március 5-i (EU) 2018/333 tanácsi határozat (HL 2018. L 63., 48. o.) és a 2018. március 5-i (EU) 2018/326 tanácsi végrehajtási rendelet (HL 2018. L 63., 5. o.) megsemmisítését kérték.

62] Vagyis azon személyek, szervezetek és szervek, akikre, illetve amelyekre a 2015. január 29-i (KKBP) 2015/143 tanácsi határozattal (HL 2015. L 24., 16. o.) módosított, az ukrajnai helyzetre tekintettel egyes személyekkel, szervezetekkel és szervekkel szembeni korlátozó intézkedések meghozataláról szóló, 2014. március 5-i 2014/119/KKBP tanácsi határozat (HL 2014. L 66., 26. o.) 1. cikke, valamint a 2015. január 29-i (EU) 2015/138 tanácsi rendelettel (HL 2015. L 24., 1. o.) módosított, 2014. március 5-i 208/2014/EU tanácsi rendelet (HL 2015. L 1., 66. o.) 2. cikke alkalmazandó.

63] A Bíróság 2018. december 19-i **Azarov kontra Tanács** ítélete (C-566/17 P, [EU:C:2018:1031](#)).

A Törvényszék ezt követően megállapította, hogy még ha a Tanács azt is állítja, hogy a büntetőeljárás lefolytatása során Ukrajnában bírósági felülvizsgálatot gyakoroltak, és hogy az ebben az összefüggésben elfogadott számos bírósági határozat azt bizonyítja, hogy a szóban forgó jogok tiszteletben tartását ellenőrizhette, az ilyen határozatok önmagukban nem alkalmasak annak bizonyítására, hogy az ukrán hatóságoknak a büntetőeljárás lefolytatására vonatkozó határozatát, amelyen a korlátozó intézkedések fenntartása alapul, a védelemhez való jog és a hatékony bírói jogvédelemhez való jog tiszteletben tartásával hozták. Márpedig a Tanács által említett valamennyi bírósági határozat azoknak a büntetőeljárásoknak a keretébe illeszkedik, amelyek igazolták a felperes nevének a jegyzékbe való felvételét, valamint az ott történő további szerepeltetését, és ahhoz képest csak járulékosak, mivel biztosítási vagy eljárási jellegűek.

A Klymenko kontra Tanács ítéletben (T-274/18) a Törvényszék különösen azt hangsúlyozta, hogy a Tanács nem magyarázza meg, hogy e határozatok létezése hogyan teszi lehetővé annak a megállapítását, hogy a kérdéses jogok védelmét biztosították, míg az ukrán büntetőeljárás, amely a szóban forgó korlátozó intézkedések alapját képezte, 2014-ben még az előzetes nyomozás szakaszában volt. E tekintetben a Törvényszék az EJEE-re⁶⁴ és az Alapjogi Chartára⁶⁵ hivatkozott, amelyből az következik, hogy a hatékony bírói jogvédelemhez való jog elve magában foglalja többek között az észszerű időn belüli határozathozatalhoz való jogot. A Törvényszék hangsúlyozta, hogy az EJEB már rámutatott arra, hogy ennek az elvnek a megsértése különösen akkor állapítható meg, ha a büntetőeljárás nyomozati szakaszát az inaktivitásnak több olyan szakasza jellemzi, amely az e nyomozás tekintetében hatáskörrel rendelkező hatóságoknak tudható be. A Törvényszék arra is emlékeztetett, hogy ha valamely személlyel szemben több éve alkalmaznak korlátozó intézkedéseket, mégpedig az érintett harmadik államban folytatott ugyanazon büntetőeljárás miatt, a Tanács köteles mélyrehatóan vizsgálni az e személy alapvető jogai hatóságok általi esetleges megsértésének kérdését. Ennélfogva a Tanácsnak legalábbis meg kellett volna jelölnie azokat az okokat, amelyek miatt úgy tekinthette, hogy e jogokat tiszteletben tartották azon kérdést illetően, hogy a felperes ügyét észszerű időn belül tárgyalták-e.

A Törvényszék érdemi megállapítását megelőzően egyébként ugyanebben az ügyben elutasította a felperes arra alapított elfogadhatatlansági kifogását, hogy a Tanács az **Azarov kontra Tanács** ítéletre hivatkozva új jogalapot hozott fel. E tekintetben a Törvényszék először is rámutatott arra, hogy az **Azarov kontra Tanács** ítéletben a Bíróság, miután hatályon kívül helyezte a 2017. július 7-i **Azarov kontra Tanács** ítéletet,⁶⁶ úgy ítélte meg, hogy a per állása lehetővé teszi az érdemi határozat meghozatalát, és megsemmisítette a vitatott jogi aktusokat, megállapítva az indokolási kötelezettség megsértését, amely imperatív jogalap, és mint ilyen, bármikor felhozható. A Törvényszék másodsorban megjegyezte, hogy a felperes által az **Azarov kontra Tanács** ítéletre alapított érvek mindenesetre szoros kapcsolatot mutatnak a keresetlevél bizonyos pontjaival, és így e címen is elfogadhatók. Harmadszor a Törvényszék megjegyezte, hogy mivel a Bíróság hatályon kívül helyezte a Törvényszék akkor fennálló ítélkezési gyakorlatát, amikor a felperes előterjesztette a keresetét, az **Azarov kontra Tanács** ítélet olyan jogi elemnek minősül, amely igazolhatja valamely új jogalap vagy kifogás előterjesztését.

64| A 6. cikk (1) bekezdése.

65| 47. cikk.

66| A Törvényszék 2017. május 4-i **Azarov kontra Tanács** ítélete (T-215/15, [EU:T:2017:479](#)).

VII. Gazdasági, társadalmi és területi kohézió

A 2019. március 12-i **Magyarország kontra Bizottság** ítéletben (T-139/15, [EU:T:2019:156](#)) a Törvényszék elutasította azt a megsemmisítés iránti keresetet, amelyet Magyarország az EUMSZ 263. cikk alapján az (EU) 2015/103 bizottsági végrehajtási határozat⁶⁷ ellen nyújtott be, amely vele szemben a cukoripar szerkezetátalakítására szolgáló ideiglenes rendszer keretében a magyar cukortermelőknek a cukorgyártási telephelyek teljes leszerelésére nyújtott támogatások teljes összegének 25%-át kitevő pénzügyi korrekciót ír elő.

Egyrészt a Törvényszéknek arról kellett határoznia, hogy mely időpontban kellett értékelni azt, hogy a silók a teljes leszerelésre nyújtott szerkezetátalakítási támogatás nyújtása céljából leszerelendő termelőberendezéseknek minősültek-e, vagy a Bíróság által a 2013. november 14-i **SFIR és társai** ítéletben (C-187/12–C-189/12, [EU:C:2013:737](#)) meghatározott kivételek egyike alá tartoztak-e.

A Törvényszék szerint a silók minősítését a támogatás nyújtása iránti kérelem időpontjában, nem pedig a szerkezetátalakítási folyamat végén kellett meghatározni. Ugyanis az Unión belüli veszteséges cukortermelési kapacitás csökkentésére irányuló, a szóban forgó szabályozásban kitűzött cél eléréséhez az uniós jogalkotó két különböző, szerkezetátalakításra szolgáló rendszert hozott létre a leszerelés típusától függően, azaz a teljes leszerelést vagy a részleges leszerelést, amelyek különböző összegű szerkezetátalakítási támogatást vontak maguk után. A teljes leszerelés esetén kivételesen megtartható volt minden olyan berendezés, amely a cukor, az izoglükóz vagy az inulinszirup termeléséhez nem volt szükséges, vagy e termékek termeléséhez közvetlenül nem kapcsolódott, mint például a csomagoló berendezések. Ezzel szemben a részleges leszerelés esetén megtarthatók voltak azon berendezések, amelyek a cukor, az izoglükóz vagy az inulinszirup termeléséhez szükségesek voltak vagy e termékek termeléséhez közvetlenül kapcsolódtak, különösen azzal a feltétellel, hogy azokat többé nem használták a cukorpiac közös szervezésének hatálya alá tartozó termékek előállítására.

Márpedig, először is, ha a silók minősítését a szerkezetátalakítási folyamat végén határozták volna meg, ez teljes és részleges leszerelés esetén is lehetővé tette volna azon silók megtartását, amelyek a támogatási kérelem időpontjában termelőberendezéseknek minősültek. Ezért a termelőberendezések egy részének megtartása már nem a részleges leszerelés jellemzője lett volna, hanem a teljes leszerelés esetén is lehetséges lett volna, jóllehet az ilyen típusú leszereléshez kapcsolódó magasabb költségek miatt a gazdasági szereplők 25%-kal nagyobb összegű szerkezetátalakítási támogatásban részesültek, mint a részleges leszerelésre nyújtott összeg. Másodszor azokat a silókat, amelyek esetleg termelőberendezéseknek minősültek a támogatási kérelem időpontjában, nem említették volna meg leszerelendő termelőberendezésekként a szerkezetátalakítási tervben, megsértve a 320/2006 rendelet⁶⁸ 4. cikke (3) bekezdésének c) pontját. Harmadszor, az összes termelőberendezés leszerelésére vonatkozó kötelezettségvállalás, amely a teljes leszerelésre nyújtott szerkezetátalakítási támogatás nyújtása iránti kérelemhez volt csatolandó, jogellenes lett volna, mivel nem terjedt volna ki e kötelezettségvállalás időpontjában meglévő összes termelőberendezésre.

Másképpen a Törvényszék megvizsgálta azt a kérdést, hogy a Bizottságnak – figyelemmel a szóban forgó szabályozás értelmezésének objektív nehézségeire a silók teljes leszerelés esetén való megtartásának kérdése tekintetében – csökkentenie kellett volna-e a pénzügyi korrekció összegét, vagy akár tartózkodnia kellett

⁶⁷ Az Európai Mezőgazdasági Garanciaalap (EMGA) és az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap (EMVA) terhére a tagállamok által kifizetett egyes kiadásoknak az európai uniós finanszírozásból való kizárásáról szóló, 2015. január 16-i (EU) 2015/103 bizottsági végrehajtási határozat (HL 2015. L 16., 33. o.).

⁶⁸ A Közösségen belül a cukoripar szerkezetátalakítására szolgáló ideiglenes rendszer megállapításáról és a közös agrárpolitika finanszírozásáról szóló 1290/2005/EK rendelet módosításáról szóló, 2006. február 20-i 320/2006/EK tanácsi rendelet (HL 2006. L 58., 42. o.).

volna bármely korrekciótól a VI/5330/97. sz. dokumentumban,⁶⁹ konkrétan pedig e dokumentum 2. mellékletében a „Határesetek” cím alatt a második bekezdésben rögzített iránymutatásoknak (a továbbiakban: határeset) megfelelően.

A Törvényszék szerint a határeset egy súlyozó tényező, amely nem biztosít automatikus jogot az alkalmazására. Ugyanis a határeset alkalmazása feltételekhez kötött: egyrészt a Bizottság által a számlaelszámolási eljárás során megállapított mulasztásnak az európai uniós szabályozás értelmezési nehézségeiből kell fakadnia, másrészt a nemzeti hatóságoknak meg kellett tenniük a szükséges lépéseket a mulasztás orvosolására, amint azt a Bizottság feltárta.

VIII. Egészségvédelem

A 2019. május 16-i GMPO kontra Bizottság ítéletben (T-733/17, fellebbezett,⁷⁰ [EU:T:2019:334](#)) a Törvényszék teljes egészében elutasította a felperes GMP-Orphan (GMPO) által szponzorált, trientin hatóanyagú gyógyszernek a ritka betegségek gyógyszereinek nyilvántartásából való visszavonását azzal az indokkal elrendelő bizottsági határozat részleges megsemmisítésére irányuló keresetet, hogy az nem felel meg a 141/2000 rendeletben⁷¹ foglalt kritériumoknak, nevezetesen annak, hogy egy korábban már engedélyezett, hasonló gyógyszerhez képest a ritka betegségben szenvedő betegekre nézve „jelentős kedvező hatást” gyakorol. A ritka betegségek gyógyszerének való minősítés lehetővé tette a felperes számára, hogy a forgalombahozatali engedély megszerzése után 10 éves piaci kizárolagosságot élvezzen.

A felperes fő érve abban foglalható össze, hogy a gyógyszer, amely tekintetében a 726/2004 rendelettel⁷² bevezetett centralizált eljárás útján történő forgalombahozatali eljárás volt folyamatban, ezen engedélyezésnek köszönhetően a betegek tekintetében ipso iure „jelentős kedvező hatásra” tett szert a 141/2000 rendelet értelmében az olyan hasonló gyógyszerekhez képest, amelyeket már engedélyeztek, de csak az egyik tagállam piacán.

A Törvényszék szerint a 141/2000 rendelet és a 847/2000 rendelet⁷³ egyik rendelkezése sem írja elő azt, hogy egy ritka betegség gyógyszere uniós szintű forgalomba hozatalának engedélyezése már önmagában jelentős kedvező hatásnak minősül a létező, szintén hatásos és bár csak az egyik tagállamban, de már engedélyezett referencia-gyógyszerhez képest. Egyébiránt a Törvényszék szerint a szponzor e tekintetben nem támaszkodhat olyan általános jellegű feltételezésekre, illetve állításokra, mint például hogy feltételezhetően nem áll rendelkezésre elegendő, a tagállamokban már létező és engedélyezett kezelés. Ellenkezőleg, konkrét és megalapozott bizonyítékok és információk alapján kell bizonyítania, hogy az új gyógyszer a betegekre nézve jelentős kedvező hatást fejt ki, és az ellátásukhoz nagymértékű hozzájárulást biztosít. A Törvényszék e

69] „Az EMOGA Garanciarészlege számlaelszámolási határozatának az előkészítése tekintetében felmerülő pénzügyi következmények számítására vonatkozó iránymutatások” címet viselő, 1997. december 23-i VI/5330/97. sz. bizottsági dokumentum.

70] C-575/19. P. sz., **GMPO kontra Bizottság** ügy.

71] A ritka betegségek gyógyszereiről szóló, 1999. december 16-i 141/2000/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2000. L 18., 1. o.; magyar nyelvű kiadás 15. fejezet, 5. kötet, 21. o.).

72] Az emberi, illetve állatgyógyászati felhasználásra szánt gyógyszerek engedélyezésére és felügyeletére vonatkozó közösségi eljárások meghatározásáról és az Európai Gyógyszerügynökség létrehozásáról szóló, 2004. március 31-i 726/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2004. L 136., 1. o.).

73] A gyógyszerek ritka betegségek gyógyszereinek való minősítésére vonatkozó kritériumok alkalmazásával kapcsolatos rendelkezések megállapításáról, valamint a hasonló gyógyszer és a klinikailag nagyobb hatásosság fogalmának meghatározásáról szóló, 2000. április 27-i 847/2000/EK bizottsági rendelet (HL 2000. L 103., 5. o.; magyar nyelvű kiadás 15. fejezet, 5. kötet, 71. o.).

tekintetben kifejtette, hogy ezen új gyógyszertől várható, a már létező gyógyszerhez viszonyított előnynek meg kell haladnia egy bizonyos mennyiségi vagy minőségi minimumot ahhoz, hogy a releváns jogi háttér értelmében „jelentősnek” vagy „nagyértékűnek” lehessen minősíteni.

A jelen ügyben az Európai Gyógyszerügynökség ritka betegségek gyógyszereivel foglalkozó bizottsága véleményében – amely alapján a Bizottság a megtámadott határozatot meghozta – azt állapította meg, hogy a felperes nem nyújtott be elegendő bizonyítékot annak alátámasztására, hogy a már létező gyógyszer elérhetőségével gond lett volna. A Törvényszék ezzel kapcsolatban – annak megállapítása mellett, hogy az említett bizottság véleménye nem tartalmaz összetett szakmai vagy tudományos értékelést, hanem lényegében a referencia-gyógyszer Unióban való beszerezhetőségére vonatkozó, ténybeli megállapításokra támaszkodik – az említett vélemény jogszerűségének teljes körű bírósági felülvizsgálatát végezte el. Rámutatott egyrészt arra, hogy a bizottság által a felperes által hivatkozott feltételezések ellenőrzésére irányulóan lefolytatott vizsgálat jelentős bizonyító erővel bír, másrészt pedig arra, hogy a felperes által a bizottság elé terjesztett bizonyítékokat helyesen értékelték. A Törvényszék ezért arra a következtetésre jutott, hogy a megtámadott határozat, amely jóváhagyta a ritka betegségek gyógyszereivel foglalkozó bizottság véleményét, nem tartalmaz értékelési hibát.

IX. Energia

A 2019. szeptember 10-i **Lengyelország kontra Bizottság** ítéletben (T-883/16, fellebbezett,⁷⁴ [EU:T:2019:567](#)) a Törvényszék helyt adott a Lengyel Köztársaság által a Bizottság azon határozata⁷⁵ ellen benyújtott megsemmisítés iránti keresetnek, amely jóváhagyta az OPAL gázvezeték üzemeltetésére vonatkozó, a német szabályozó hatóság által javasolt, eltérést engedő szabályozás módosítását.

Az OPAL gázvezeték az Nord Stream 1 gázvezeték szárazföldi szakasza, amely az Oroszországból származó gázt a „hagyományos” tranzitországok – mint például Ukrajna, Lengyelország és Szlovákia – megkerülésével szállítja Európába. 2009-ben a Bizottság bizonyos feltételek mellett jóváhagyta a német szabályozó hatóság azon határozatát, hogy mentesítse az OPAL gázvezeték a 2003/55 irányelvnek⁷⁶ (amelyet utóbb a 2009/73 irányelv⁷⁷ váltott fel) a harmadik személyek a gázvezeték hálózathoz való hozzáférése, illetve a tarifális szabályozásra vonatkozó rendelkezései alól. Mivel a Gazprom soha nem felelt meg a Bizottság által előírt egyik feltételnek, az OPAL gázvezeték csak kapacitásának 50%-áig hasznosítható a 2011-ben történt üzembe helyezése óta.

A német szabályozó hatóság 2016-ban értesítette a Bizottságot arról a szándékáról, hogy a 2009-ben engedélyezett eltérés bizonyos feltételeit módosítani kívánja. A tervezett módosítás lényegében lehetővé tette volna az OPAL gázvezeték teljes kapacitásán történő hasznosítását, azzal a feltétellel, hogy e kapacitás legalább 50%-át árverés keretében értékesítik. A Bizottság bizonyos feltételek mellett jóváhagyta a módosítást. Tekintettel arra, hogy a Bizottság e határozata lehetővé tette a Gazprom számára, hogy csökkentse az

74| C-848/19. P. sz., **Németország kontra Lengyelország** ügy.

75| A 2003/55/EK irányelv által engedélyezett, harmadik személyek hozzáférése vonatkozó szabályoktól és tarifális szabályozástól való, az OPAL gázvezeték tekintetében alkalmazott eltérést érintő feltételek felülvizsgálatáról szóló, 2016. október 28-i C(2016) 6950 final bizottsági határozat.

76| A földgáz belső piacára vonatkozó közös szabályokról és a 98/30/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2003. június 26-i 2003/55/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2003. L 176., 57. o.; magyar nyelvű különkiadás 12. fejezet, 2. kötet, 230. o.).

77| A földgáz belső piacára vonatkozó közös szabályokról és a 2003/55/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2009. július 13-i 2009/73/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2009. L 211., 94. o.).

Ukrajnán és Szlovákián, valamint hosszabb távon a Lengyelországon át szállított gázmennyiségeket, ez utóbbi az említett határozat megsemmisítése iránti keresetet nyújtott be a Törvényszékhez, amelyben többek között az energiabiztonság gyengülésére hivatkozott.

A Törvényszék először is mint hatástalant elutasította a 2009/73 irányelv 36. cikke (1) bekezdése a) pontjának megsértésére alapított megsemmisítés iránti jogalapot. E rendelkezés értelmében a gázrendszer-összekötők kérelemre meghatározott ideig élhetnek az ezen irányelvnek a harmadik személyek gázvezetékes hálózatokhoz való hozzáféréseire vonatkozó rendelkezései alóli eltéréssel, feltéve hogy több feltétel teljesül. Mivel az ellátásbiztonság javítása szerepel az említett feltételek között, Lengyelország azt rótta fel a Bizottságnak, hogy tévesen értelmezte ezt a rendelkezést. E tekintetben azonban a Törvényszék megjegyezte, hogy az új jelentősebb gázipari infrastruktúrákba való beruházásnak, vagyis a jelen esetben az OPAL gázvezeték megépítésének, kellett megfelelnie az ellátásbiztonság javítására vonatkozó kritériumnak. Következésképpen a Bizottságnak az eredeti, 2009. évi határozat meghozatala során kellett meggyőződnie arról, hogy a tervezett beruházás megfelel-e ennek a feltételnek. A Bizottság ugyanakkor nem volt köteles az említett feltétel vizsgálatára 2016-ban, a megtámadott határozat meghozatala során, amely csupán az eredeti eltérés feltételeinek módosítását hagyta jóvá. Ebben a szakaszban ugyanis semmilyen új beruházást nem terveztek, és mivel az üzemeltetés feltételeinek a német hatóság által javasolt módosítása nem érintette az OPAL gázvezeték mint beruházás módosítását, ez a kérdés nem is kaphatott más választ 2016-ban, mint 2009-ben.

Másodszor a Törvényszék első alkalommal vizsgálta az energiapolitikai szolidaritásnak az EUMSZ 194. cikk (1) bekezdésében foglalt elvét, amelynek a megsértésére Lengyelország hivatkozott. Először is rámutatott arra, hogy az energiapolitika területén a tagállamok közötti szolidaritás általános elvének sajátos kifejeződéseként ez az elv mind az Unió, mind a tagállamok számára jogokat és kötelezettségeket takar. A Törvényszék ezenkívül pontosította, hogy ez az elv nem korlátozódik a kölcsönös segítségnyújtásra vonatkozó kötelezettségekre a földgázellátást vagy belső piacának működését érintő válság kivételes eseteiben. Ezzel szemben a szolidaritás elve az Unió és a tagállamok részéről magában foglalja azt az általános kötelezettséget is, hogy a hatásköreik gyakorlása során a többi szereplő érdekeire is tekintettel legyenek. Az Unió energiapolitikája keretében ez egyben azt jelenti, hogy az Uniónak és a tagállamoknak az egymásrautaltságuk és a tényleges szolidaritásuk felvállalása érdekében a hatásköreik e politika címén történő gyakorlása során meg kell próbálniuk elkerülni olyan intézkedések meghozatalát, amelyek – az ellátás biztonsága, gazdasági és politikai életképessége, valamint az ellátási források és az ellátás diverzifikációja tekintetében – hatással lehetnek az Unió és a többi tagállam érdekeire. Az uniós intézmények és a tagállamok tehát az említett politika végrehajtása során kötelesek tekintettel lenni az Unió és az egyes tagállamok érdekeire egyaránt, illetve ellentmondás esetén kötelesek egyensúlyba hozni ezeket az érdekeket.

Figyelembe véve a szolidaritás elvének e terjedelmét, a Bizottságnak 2016-ban a megtámadott határozat meghozatala során meg kellett volna vizsgálnia, hogy az OPAL gázvezeték üzemeltetésére vonatkozó szabályozásnak a német szabályozó hatóság által javasolt módosítása hatással járhat-e más tagállamok energetikai érdekeire nézve, továbbá igenlő válasz esetén, hogy egyensúlyba hozza ezeket az érdekeket azzal az érdekekkel, amelyet az említett módosítás a Németországi Szövetségi Köztársaság, illetve adott esetben az Unió számára jelent. Márpedig, mivel a megtámadott határozat keretében ez a vizsgálat elmaradt, a Törvényszék megsemmisítette azt.

X. Vegyi anyagok (REACH)

A 2019. szeptember 20-i **BASF Grenzach kontra ECHA** ítéletben (T-125/17, [EU:T:2019:638](#)) a Törvényszék kibővített tanácsa először foglalt állást az Európai Vegyianyag-ügynökség (ECHA) fellebbezési tanácsának feladatáról és hatásköreiről, továbbá különösen az e tanács által az ECHA-nak a triklózán anyag értékelése keretében kiegészítő információk kéréséről szóló határozata elleni fellebbezés keretében az 1907/2006 rendelet⁷⁸ alapján végzett felülvizsgálat jellegéről és intenzitásáról.

A triklózánt gyártó felperes társaság ezen anyag e rendelet értelmében vett egyetlen regisztrálója. Miután az ECHA olyan határozatot hozott, amelyben kiegészítő információkat kért a felperestől, ez utóbbi fellebbezést nyújtott be ezen ügynökség fellebbezési tanácsához, amelyet részben elutasítottak. A felperes a Törvényszék előtti keresetével az ECHA fellebbezési tanácsa határozatának a megsemmisítését kérte, arra alapított jogalapok alapján, hogy az említett fellebbezési tanács figyelmen kívül hagyta az őt terhelő felülvizsgálati feladatot, mivel nem végezte el az ECHA eredeti határozata alapjául szolgáló tudományos értékelések újbóli vizsgálatát. Mivel a felperes érveinek nem lehetett helyt adni, a Törvényszék az alábbi megállapítások alapján elutasította a keresetet.

A Törvényszék először is az ECHA fellebbezési tanácsa felülvizsgálati feladatának terjedelmét illetően elöljáróban megállapította, hogy sem az 1907/2006 rendelet, sem a 771/2008 rendelet⁷⁹ nem rögzíti kifejezetten, hogy az ECHA-nak a valamely anyag értékelése keretében kiegészítő információk kéréséről szóló határozata ellen a fellebbezési tanácshoz benyújtott fellebbezés keretében a fellebbezési tanács a felperes által leírt újbóli vizsgálatot, vagyis arra vonatkozó vizsgálatot végez, hogy – valamennyi releváns jogi és ténybeli elem, különösen tudományos jellegű kérdések fényében – a fellebbezés elbírálásának időpontjában jogszerűen hozható-e az előtte vitatott határozat rendelkező részével megegyező rendelkező részt tartalmazó új határozat, vagy sem. Ellenkezőleg, e két rendelet rendelkezéseiből kitűnik, hogy ilyen fellebbezés keretében a fellebbezési tanács annak vizsgálatára szorítkozik, hogy a fellebbező által előadott érvek alkalmasak-e arra, hogy alátámasszák a vitatott határozatot érintő hiba fennállását. A Törvényszék ugyanis azt állapította meg, hogy az ECHA fellebbezési tanácsa előtti, a 771/2008 rendelet általános jellegű eljárási szabályaiban foglaltak szerinti eljárás kontradiktórius jellege miatt, ezen eljárás tárgyát a fellebbező által az említett tanácshoz benyújtott fellebbezésben előadott jogalapok határozzák meg, következésképpen e fellebbezés tárgya nem csak annak megvizsgálása lehet, hogy a fellebbező által benyújtott elemek alkalmasak-e annak alátámasztására, hogy az előtte vitatott határozat hibákat tartalmaz.

A Törvényszék megállapította továbbá, hogy az 1907/2006 rendelet rendszeréből kitűnik, hogy nem kell közvetlenül alkalmazni a fellebbezési tanácsra azon eljárási szabályokat, amelyek az elsőfokú határozat elfogadása során az ECHA-ra alkalmazandóak. A Törvényszék tehát azt mondta ki, hogy a fellebbezési tanácsnak nem kell ahhoz hasonló, új vizsgálatot lefolytatnia, mint amilyet az első fokon határozatot hozó ECHA folytat le. A Törvényszék többek között úgy ítélte meg, hogy az ECHA eredeti határozatában elvégzett tudományos értékelést a fellebbezési tanácsnak nem kell megismételnie, amennyiben egyrészt ezt, az

⁷⁸ | A vegyi anyagok regisztrálásáról, értékeléséről, engedélyezéséről és korlátozásáról (REACH), az Európai Vegyianyag-ügynökség létrehozásáról, az 1999/45/EK irányelv módosításáról, valamint a 793/93/EGK tanácsi rendelet, az 1488/94/EK bizottsági rendelet, a 76/769/EGK tanácsi irányelv, a 91/155/EGK, a 93/67/EGK, a 93/105/EK és a 2000/21/EK bizottsági irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2006. december 18-i 1907/2006/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2006. L 396., 1. o.; helyesbítések: HL 2007. L 136., 3. o.; HL 2008. L 141., 22. o.; HL 2009. L 36., 84. o.; HL 2010. L 118., 89. o.; HL 2015. L 212., 39. o.).

⁷⁹ | Az Európai Vegyianyag-ügynökség fellebbezési tanácsa szervezeti és eljárási szabályzatának megállapításáról szóló, 2008. augusztus 1-jei 771/2008/EK bizottsági rendelet (HL 2008. L 206., 5. o.).

elővigyázatosság elvének égisze alatt elvégzendő értékelést tudományos szakértőkre kell bízni, másrészt az 1907/2006 rendelet és a 771/2008 rendelet egyetlen rendelkezése sem ír elő ilyen új tudományos értékelést a fellebbezési tanács előtti fellebbezési eljárás keretében.

A Törvényszék másodszor, az ECHA fellebbezési tanácsa felülvizsgálatának intenzitását illetően azt állapította meg, hogy az uniós bíróság általi felülvizsgálattal ellentétben a fellebbezési tanács által az ECHA határozatában szereplő, igen összetett, tudományos jellegű ténybeli elemekre vonatkozó értékelések tekintetében végzett felülvizsgálat nem korlátozódhat a nyilvánvaló hibák fennállásának ellenőrzésére. Az ECHA fellebbezési tanácsa tagjainak tudományos és jogi képezésére tekintettel, a tanács rendelkezik az ahhoz szükséges szakértelemmel, hogy az ilyen értékelést maga el tudja végezni. Következésképpen az említett tanácsnak – a tagjainak jogi és tudományos ismereteire támaszkodva – kell megvizsgálnia, hogy a fellebbező által előadott érvek alá tudják-e támasztani, hogy az említett határozat alapjául szolgáló megfontolások hibákat tartalmaznak.

A 2019. szeptember 20-i **Németország kontra ECHA** ítéletben (T-755/17, [EU:T:2019:647](#)) a Törvényszék az Európai Vegyianyag-ügynökség (ECHA) fellebbezési tanácsának feladatáról és hatásköreiről foglalt állást, továbbá különösen az e tanács által az ECHA-nak a benpat anyag értékelése keretében kiegészítő információk kéréséről szóló határozata elleni fellebbezés keretében az 1907/2006 rendelet alapján végzett felülvizsgálat jellegéről és intenzitásáról.

Miután az ECHA olyan határozatot hozott, amelyben kiegészítő információkat kért azon társaságoktól, amelyek regisztrálták a benpatot az ECHA-nál, e társaságok fellebbezést nyújtottak be ezen ügynökség fellebbezési tanácsához, amelynek nyomán a vitatott határozatot részben megsemmisítették. A Németországi Szövetségi Köztársaság a Törvényszék előtti keresetével az ECHA fellebbezési tanácsa határozatának a megsemmisítését kérte, lényegében azon az alapon, hogy az említett fellebbezési tanács nem rendelkezik hatáskörrel az ECHA valamely határozatát érintő érdemi hibák fennállásának alátámasztására irányuló jogalapok vizsgálatára. Mivel a felperes tagállam érveinek nem lehetett helyt adni, a Törvényszék részben elutasította a keresetet, és kimondta, hogy az ECHA fellebbezési tanácsa hatáskörrel rendelkezik ilyen jogalapok vizsgálatára.

A Törvényszék először is emlékeztetett – tekintettel többek között arra, hogy az említett fellebbezési tanács tagjait a tudományos és jogi tapasztalataik és szakértelmük alapján nevezik ki – arra, hogy e tanács rendelkezik az ahhoz szükséges szakértelemmel, hogy ő maga tudományos jellegű értékeléseket végezzen, valamint arra, hogy e szakértelem célja, hogy biztosítsa az elbírálás jogi és szakmai szempontból való kiegyensúlyozottságát, A Törvényszék másodszorban jelezte, hogy sem az 1907/2006 rendelet, sem pedig a 771/2008 rendelet nem ír elő különös szabályokat az anyagok értékelésére vonatkozó határozatok elleni fellebbezésre vonatkozóan.

A Törvényszék harmadszorban megállapította, hogy az ECHA határozatával szemben, a fellebbezési tanács előtti fellebbezés benyújtásának lehetősége által követett célkitűzések azt támasztják alá, hogy e tanács rendelkezik hatáskörrel az ilyen határozatot érintő érdemi hibák fennállásának alátámasztására irányuló jogalapok vizsgálatára. A Törvényszék ugyanis úgy ítélte meg, hogy az ECHA fellebbezési tanácsa által végzett felülvizsgálat magasabb intenzitású, mint az uniós bíróság által végzett felülvizsgálat, mivel az említett tanács hatásköre nem korlátozódik a nyilvánvaló hibák fennállásának ellenőrzésére, hanem a kiegészítő információk kéréséről szóló határozat szakmai szempontjainak ellenőrzésére is kiterjed. Ráadásul az ECHA fellebbezési tanácsának korlátozott hatásköre azzal a következménnyel járna, hogy e tanács nem tudná ellátni az arra irányuló szerepét, hogy – hatékony jogorvoslathoz való jog biztosítása mellett – korlátozza az uniós bíróság előtti jogvitákat, és ellentétben állna a már kétszer is – először az említett tanács, másodszor pedig a Törvényszék általi elbírálás tárgyát képezett ügyekben – előterjesztett fellebbezések befogadására vonatkozó szabályok bevezetésének alapját képező megfontolásokkal.⁸⁰

80| Az Európai Unió Bíróságának alapokmányáról szóló 3. jegyzőkönyv módosításáról szóló, 2019. április 17-i (EU, Euratom) 2019/629 európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2019. L 111., 1. o.).

A Törvényszék negyedsorban és végezetül úgy ítélte meg, hogy az ECHA fellebbezési tanácsának korlátozott hatásköre nem lenne alkalmas arra, hogy az Európai Unió Alapjogi Chartája 47. cikkének első bekezdése értelmében vett hatékony jogorvoslatot biztosítson. A Törvényszék, miután emlékeztetett arra, hogy a fellebbezési tanács kontradiktórius eljárásban csupán azt vizsgálja, hogy az előtte előadott érvek alkalmasak-e a vitatott határozatot érintő hiba fennállásának alátámasztására, úgy ítélte meg, hogy egy ilyen korlátozott hatáskör esetében az ECHA valamely határozatát érintő érdemi hibák fennállásának alátámasztására irányuló jogalapokat nem lehetne eredményesen felhozni az említett tanács határozata ellen a Törvényszékhez előterjesztett megsemmisítés iránti kereset keretében. A fellebbezési tanács korlátozott hatáskörében álló megközelítés ezenkívül azzal a következménnyel járhatna, hogy e tanácshoz hiábavaló fellebbezéseket kellene benyújtani, abban az értelemben, hogy ha egy fellebbező az ECHA valamely határozatának kizárólag az e határozatot érintő érdemi hibákra alapított jogalapok alapján történő megsemmisítését kívánná elérni, nem lenne más választása, mint hogy fellebbezést nyújtson be az említett tanácshoz, noha ezt a fellebbezést ilyen esetben következetesen el kellene utasítani.

XI. Dömping

A 2019. március 20-i **Foshan Lihua Ceramic kontra Bizottság** ítéletében (T-310/16, [EU:T:2019:170](#)) a Törvényszék elutasította egy kínai exportáló gyártónak, a Foshan Lihua Ceramicnak (a továbbiakban: felperes) a 917/2011/EU végrehajtási rendelet⁸¹ (a továbbiakban: végleges rendelet) által a Kínai Népköztársaságból származó kerámialapok behozatalával kapcsolatban hozott végleges dömpingellenes intézkedésekre tekintettel az új exportáló gyártóknak járó elbánás iránti kérelem elutasításáról szóló bizottsági végrehajtási határozat megsemmisítése iránti keresetét. A felperesre, aki nem vett részt a végleges rendelet elfogadásához vezető közigazgatási eljárásban, olyan dömpingellenes vámtételeket vetettek ki, amelyeket a reprezentatív terméket előállító együttműködő exportáló gyártó esetében megállapított legmagasabb dömpingkülönbözet alapján határoztak meg. A Bizottság azzal az indokkal utasította el az új exportáló gyártónak járó elbánás iránti kérelmet, hogy a felperes nem bizonyította, hogy megfelel az ezen elbánás biztosítására vonatkozó feltételeknek.

A Törvényszék mindenekelőtt megjegyezte, hogy az 1225/2009 rendelet⁸² (a továbbiakban: alaprendelet) 11. cikkének (5) bekezdése, amely csak az e rendelet 11. cikkének (2)–(4) bekezdésében előírt felülvizsgálati eljárásokra ülteti át az alaprendelet azon releváns rendelkezéseit, amelyek a vizsgálati eljárásokra és a vizsgálatok lefolytatására vonatkoznak, és amelyek között szerepel az alaprendelet 5. cikkének (10) és (11) bekezdése és ugyanezen rendelet 6. cikkének (7) bekezdése, nem alkalmazandó a végleges rendeletet 3. cikkére alapított vizsgálatban.

Ami az 1994. évi Általános Vám- és Kereskedelmi Egyezmény (GATT) VI. cikkének végrehajtásáról szóló megállapodás⁸³ (a továbbiakban: dömpingellenes megállapodás) 9.5. cikkének állítólagos megsértését illeti, a Törvényszék megállapította, hogy bár az alaprendelet 11. cikke (4) bekezdése első, második és harmadik

81] A Kínai Népköztársaságból származó kerámialapok behozatalára vonatkozó végleges dömpingellenes vám kivetéséről és a kivetett ideiglenes vám végleges beszedéséről szóló, 2011. szeptember 12-i 917/2011/EU tanácsi végrehajtási rendelet (HL 2011. L 238., 1. o.).

82] A legutóbb a közös kereskedelempolitikára vonatkozó egyes rendeleteknek bizonyos intézkedések elfogadási eljárásai tekintetében történő módosításáról szóló, 2014. január 15-i 37/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendelettel (HL 2014. L 18., 1. o.) módosított, az Európai Közösségben tagsággal nem rendelkező országokból érkező dömpingelt behozatallal szembeni védelemről szóló, 2009. november 30-i 1225/2009/EK tanácsi rendelet (HL 2009. L 343., 51. o.; helyesbítések: HL 2010. L 7., 22. o.; HL 2016. L 44., 20. o.).

83] A Kereskedelmi Világszervezet (WTO) létrehozó egyezmény (HL 1994. L 336., 3. o.; magyar nyelvű kiadás 11. fejezet, 21. kötet, 82. o., kihirdette: az 1998. évi IX. törvény) 1.A. mellékletében szereplő, az 1994. évi Általános Vám- és Kereskedelmi Egyezmény (GATT) VI. cikkének végrehajtásáról szóló megállapodás (HL 1994. L 336., 103. o.; magyar nyelvű kiadás 11. fejezet, 21. kötet, 189. o.).

albekezdésének szövege – az eredeti vizsgálati időszak utáni export fennállásával kapcsolatos feltétel kivételével – a dömpingellenes megállapodás 9.5. cikkének megfogalmazásához hasonló, az alaprendelet 11. cikkének (4) bekezdése még egy negyedik bekezdést is tartalmaz, amely szerint ez a cikk nem alkalmazandó akkor, ha az intézmények az eredeti vizsgálat keretében mintavételt alkalmaztak. E kivétel célja az, hogy az új exportáló gyártókat ne hozza az eredeti vizsgálatban együttműködő, azonban a mintavételbe be nem vont exportáló gyártóknál kedvezőbb eljárási helyzetbe. Ezt az aggályt nem vették figyelembe a dömpingellenes megállapodásban. Így az alaprendelet 11. cikke (4) bekezdésének negyedik albekezdése az uniós jogalkotó arra irányuló szándékát fejezi ki, hogy az új exportáló gyártók tekintetében a felülvizsgálat megindításának feltételeit illetően az uniós jogrend sajátos megközelítését fogadja el, így az említett rendelkezés nem tekinthető olyan intézkedésnek, amely arra irányul, hogy az Unió jogrendjében biztosítsa a Kereskedelmi Világszervezet keretében vállalt meghatározott kötelezettség végrehajtását. Ebből következik, hogy a dömpingellenes megállapodás 9.5. cikke az uniós jogrendben nem bír közvetlen hatállyal.

Ezt követően a Törvényszék megállapította, hogy mivel a végleges rendelet 3. cikke alapján végzett vizsgálat célkitűzései sokkal korlátozottabbak, mint az alaprendelet 11. cikkének (4) bekezdése alapján végzett vizsgálat célkitűzései, indokolt, hogy kevesebb személyt tájékoztassanak a felülvizsgálat végleges rendelet 3. cikke alapján történő megindításáról. Ugyanis, míg az alaprendelet 11. cikkének (4) bekezdése alapján végzett vizsgálat nemcsak annak meghatározására irányul, hogy a szóban forgó gazdasági szereplő új exportáló gyártó-e, hanem – ezen első kérdésre adandó igenlő válasz esetén – az egyéni dömpingkülönbségének a meghatározására is, a végleges rendelet 3. cikke alapján végzett vizsgálatnak nincs más célja, minthogy megállapítsa azt, hogy a szóban forgó gazdasági szereplő valóban új exportáló gyártó-e. E vizsgálat során ez utóbbinak bizonyítania kell, hogy a végleges rendelet 1. cikkének (1) bekezdésében említett, Kínából származó termékeket nem exportálta az eredeti vizsgálati időszak során, hogy nem áll kapcsolatban az e rendeletben meghozott intézkedésekkel érintett exportálóval vagy gyártóval, és hogy valóban exportálta az érintett árukat, vagy hogy visszavonhatatlan szerződéses kötelezettséget vállalt arra, hogy azokat jelentős mennyiségben exportálja az Unióba az eredeti vizsgálati időszak végét követően. Mivel e feltételek a szóban forgó gazdasági szereplő egyedi helyzetére vonatkoznak, nyilvánvalóan ez utóbbi – bármely harmadik személy kizárásával – van a legjobb helyzetben ahhoz, hogy a szükséges információkat szolgáltatassa.

Végül, ami bizonyítási terhet és a bizonyítottság szintjét illeti, a Törvényszék tisztázta, hogy az új exportáló gyártóknak járó elbánást kérelmező fél által viselt bizonyítási tehernek – mind a végleges rendelet 3. cikke, mind az alaprendelet 11. cikkének (4) bekezdése alapján – önmagában egyáltalán nem lehetetlen eleget tenni. A különösen az eladásainak összességére és a csoportjának a struktúrájára vonatkozó teljes, koherens és ellenőrizhető olyan információk és bizonyítékok benyújtása lehetővé teszi a Bizottság számára annak kizárását – ha valóban nem ez volt a helyzet –, hogy az érintett terméket az eredeti vizsgálati időszak során az Unióba exportálták, vagy akár annak megállapítását, hogy a felperes nem áll kapcsolatban olyan exportáló gyártóval, akire a szóban forgó dömpingellenes vámkat kivetették.

E tekintetben a Bizottságnak nem feladata sem annak bizonyítása, hogy a felperes megvalósította az érintett termék Unióba irányuló exportját, vagy hogy kapcsolatban áll olyan vállalkozásokkal, amelyekre a szóban forgó dömpingellenes vámkat kivetették, sem pedig az, hogy ezzel kapcsolatban valószínűsítő körülményeket adjon elő. Az ezen elbánásban való részesítés iránti kérelem elutasításához lényegében elegendő, hogy a szóban forgó gazdasági szereplő által benyújtott bizonyítékok ne legyenek elegendőek állításai alátámasztására. Ugyanakkor a Bizottság feladata, hogy az új exportáló gyártóknak járó elbánásban való részesítésre irányuló vizsgálatokban játszott szerepe keretében a rendelkezésére bocsátott valamennyi eszközzel ellenőrizze az ilyen gazdasági szereplő által előadott állítások és bizonyítékok pontosságát.

A 2019. május 8-i **Stemcor London és Samac Steel Supplies kontra Bizottság** ítéletben (T-749/16, [EU:T:2019:310](#)) a Törvényszék elutasította a Kínai Népköztársaságból és az Oroszországi Föderációból származó egyes hidegen síkhengerelt acéltermékek behozatalára vonatkozó végleges dömpingellenes vám visszamenőleges hatályú beszedését előíró 2016/1329 bizottsági rendelet⁸⁴ (a továbbiakban: megtámadott rendelet) megsemmisítésére irányuló keresetet.

Ebben az ítéletben a Törvényszék első alkalommal foglalt állást a dömpingellenes alaprendelet⁸⁵ 10. cikkének (4) bekezdésében előírt mechanizmusról, amely lehetővé teszi a Bizottság számára, hogy visszamenőleges hatállyal szedje be a dömpingellenes vámot a forgalomba bocsátás céljából az ideiglenes intézkedések hatálybalépését legfeljebb 90 nappal megelőzően (de nem a vizsgálat megindítását megelőzően) bejelentett termékek után, feltéve hogy a szóban forgó behozatalt nyilvántartásba vették, hogy „a kérdéses termék dömpingje már huzamos ideje zajlik, illetve az importőrnek tudomása volt vagy tudnia kellett volna a dömpingről, a dömping mértékét és a vélt vagy megállapított kárt illetően” (a 10. cikk (4) bekezdésének c) pontja), és hogy „a vizsgálati időszak alatt károkat okozó behozatal szintjén túlmenően a behozatal jelentős mértékű további növekedése tapasztalható, amely – figyelembe véve az időzítést, a behozatal mennyiségét és az egyéb körülményeket – várhatóan komolyan rontaná az alkalmazandó végleges dömpingellenes vám javító hatását” (a 10. cikk (4) bekezdésének d) pontja).

Mivel a felperesek először is azzal érveltek, hogy a Bizottság több hibát követett el az alaprendelet 10. cikke (4) bekezdésének c) pontjában előírt feltételek értelmezése és alkalmazása során, a Törvényszék elutasította azt a javasolt értelmezést, amely szerint az importőrök tudomását a „tényleges”, és nem csupán valamely „vélt” dömping tekintetében kell megállapítani, hogy az alaprendelet 10. cikke (4) bekezdésének c) pontjában foglalt feltétel teljesüljön, és úgy ítélte meg, hogy a „vélt” vagy „megállapított” kifejezést úgy kell tekinteni, mint amely az említett rendelkezés hatékony érvényesülésének garantálása érdekében egyaránt vonatkozik mind a dömping, mind a kár jelentőségére.

Ezt követően a Törvényszék úgy rendelkezett, hogy a panasz nyilvános változatában, valamint a vizsgálat megindításáról szóló értesítésben foglalt bizonyítékok a jelen ügyben elegendőek voltak ahhoz, hogy az importőrök – akik tapasztalt szakemberek – a vizsgálat megindításától kezdődően az alaprendelet 10. cikkének (4) bekezdése értelmében tudomást szerezzenek a vélt dömping mértékéről.

Ami az alaprendelet 10. cikke (4) bekezdésének d) pontját illeti, a Törvényszék úgy ítélte meg, hogy a behozatal „jelentős mértékű további növekedésének” értékelése szempontjából releváns időszaknak magában kell foglalnia a vizsgálat megindításáról szóló értesítés közzétételétől kezdődően eltelt időszakot, mivel az importőröknek ettől az időponttól kezdődően volt tudomásuk arról a lehetőségről, hogy a nyilvántartásba vett behozatalokra vonatkozóan utólagosan visszamenőleges hatállyal vámokat vethetnek ki, és ennél fogva ők ettől az időponttól érezhettek késztetést arra, hogy az érintett termékeket a vámok jövőbeni kivetése előtt tömegesen hozzák be.

A Törvényszék ezt követően pontosította, hogy a behozatal jelentős mértékű további növekedését átfogóan kell értékelni annak meghatározása céljából, hogy az együttesen figyelembe vett behozatok – az érintett importőrök egyéni és szubjektív helyzetének figyelembevétele nélkül – várhatóan komolyan rontanák-e a végleges dömpingellenes vám javító hatását, és ennél fogva további kárt okoznának-e az uniós gazdasági ágazatnak.

84| A Kínai Népköztársaságból és az Oroszországi Föderációból származó egyes hidegen síkhengerelt acéltermékek nyilvántartásba vett behozatalára vonatkozó végleges dömpingellenes vám kivetéséről szóló, 2016. július 29-i (EU) 2016/1329 bizottsági végrehajtási rendelet (HL 2016. L 210., 27. o.).

85| Az Európai Unióban tagsággal nem rendelkező országokból érkező dömpingelt behozattal szembeni védelemről szóló, 2016. június 8-i (EU) 2016/1036/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2016. L 176., 21. o.).

A Törvényszék ezenfelül úgy ítélte meg, hogy a növekedés „jelentős mértékű” jellegét esetről esetre kell meghatározni, nemcsak a vizsgálati időszak alatt, valamint a vizsgálat megindításáról szóló értesítés közzététele és az ideiglenes intézkedések bevezetése közötti időszak alatt történt behozatalok havi súlyozott átlagainak összehasonlításával, hanem az összes egyéb releváns szempont figyelembevételével, amelyek konkrétan az érintett termék Unión belüli összefelhasználásának alakulását, a készletek változását, valamint a piaci részesedések alakulását foglalják magukban.

A Törvényszék így azt mondta ki, hogy a Bizottság helyénvalóan állapíthatta meg azt, hogy a behozatalok ezen jelentős mértékű további növekedése – figyelembe véve azok mértékét, a megvalósításuk időpontját, valamint az egyéb körülményeket, azaz a jelentős árcsökkenéseket és a fontos készletek jelentős növekedését – további negatív hatást gyakorolt az árakra, valamint az uniós gazdasági ágazatnak az Unión belüli piaci részesedésére, tehát komolyan ronthatta a végleges dömpingellenes vám javító hatását.

A 2019. december 3-i **Yieh United Steel kontra Bizottság** ítéletben (T-607/15, [EU:T:2019:831](#)) a Törvényszék elutasította a Kínai Népköztársaságból és Tajvanról származó, rozsdamentes acélból készült, hidegen síkhengerelt termékek behozatalára vonatkozó végleges dömpingellenes vám kivetéséről szóló (EU) 2015/1429 végrehajtási rendelet⁸⁶ ellen a Yieh United Steel Corp. által előterjesztett megsemmisítés iránti kérelmet.

Ezen ügy eredetét a Bizottság által 2014-ben és 2015-ben folytatott azon dömpingellenes eljárás képezi, amelynek eredményeként az intézmény a megtámadott rendeletben 6,8% mértékű dömpingellenes vámot vetett ki a rozsdamentes acélból készült, hidegen síkhengerelt termékek behozatalára. A felperes Tajvanon székhellyel rendelkező társaság, amely az e dömpingellenes vámmal érintett termékek gyártására és forgalmazására irányuló tevékenységet folytat.

A felperes a Törvényszékhez fordult annak érdekében, hogy elérje a 2015/1429 végrehajtási rendeletnek az őt érintő részében történő megsemmisítését, többek között a dömpingellenes alaprendelet⁸⁷ 2. cikkének megsértésére hivatkozva. E rendelkezés (2) bekezdése értelmében a dömpingellenes vámmal érintett termékek „rendes értékű” rendes körülmények között az exportáló ország hazai piacán felhasználásra szánt hasonló termék értékesítései alapján kell meghatározni. Az említett cikk (1) bekezdése értelmében a dömpingellenes vámmal érintett termék rendes értéke rendes körülmények között a független vevők által a szokásos kereskedelmi forgalom keretében ténylegesen fizetett vagy fizetendő árakon alapul.

E tekintetben a felperes többek között azt vitatta, hogy a Bizottság a dömpingellenes vámmal érintett termék rendes értékének meghatározása során e termék előállítási költségeiből nem volt hajlandó levonni az újrahaznosított fémhulladék értékét. A Bizottság továbbá tévedett akkor is, amikor nem volt hajlandó figyelembe venni a felperes által az exportáló országban az egyik független megrendelője – amely az érintett termék forgalmazója is volt – részére teljesített olyan értékesítéseket, amelyek a felperes szerint belső eladásoknak minősültek, mivel a felperes azokat nem exportra szánta, illetve nem tudott arról, hogy mi volt azok végső rendeltetési helye. A Bizottság ezzel szemben megtagadta, hogy az érintett termék rendes

86] A Kínai Népköztársaságból és Tajvanról származó, rozsdamentes acélból készült, hidegen síkhengerelt termékek behozatalára vonatkozó végleges dömpingellenes vám kivetéséről szóló, 2015. augusztus 26-i (EU) 2015/1429 bizottsági végrehajtási rendelet (HL 2015. L 224., 10. o.).

87] Az Európai Közösségben tagsággal nem rendelkező országokból érkező dömpingelt behozatallal szembeni védelemről szóló, 2009. november 30-i 1225/2009/EK tanácsi rendelet (HL 2009. L 343., 51. o.; helyesbítések: HL 2010. L 7., 22. o.; HL 2016. L 44., 20. o.).

értékének meghatározása szempontjából figyelembe vegye az említett értékesítéseket, mivel a vizsgálat alapján léteztek olyan objektív bizonyítékok, amelyek szerint az említett értékesítések valójában exportra történő értékesítések voltak, amelyek közül néhány ezenkívül exportengedményi rendszer tárgyát is képezte.

A Törvényszék először is megállapította, hogy a Bizottság jogosult volt elutasítani az újrahasznosított fémhulladék értékének a dömpingellenes vámmal érintett termék termelési költségeiből történő levonása iránti kérelmet, mivel nem tudta pontosan ellenőrizni, hogy az érintett termék előállításával és értékesítésével összefüggő kiadásokat észszerűen tükrözték-e a felperes számviteli nyilvántartásai.

Azon kérelmet illetően, hogy vegyék figyelembe a rozsdamentes acélból készült, hidegen síkhengerelt termékeknek az exportáló országban, független megrendelő részére történő értékesítéseit, a Törvényszék először is kiemelte, hogy még ha eltérések is állnak fenn a dömpingellenes alaprendelet 2. cikke (2) bekezdésének különböző nyelvi változatai között, az említett nyelvi változatok nagy része az érintett termék rendeltetési helyére utal, anélkül hogy hivatkozna arra, hogy az értékesítés időpontjában mi volt a gyártónak az említett rendeltetési hellyel kapcsolatos szándéka.

A Törvényszék továbbá egyrészt hangsúlyozta, hogy a GATT dömpingellenes megállapodás⁸⁸ 2.1. cikkének három hivatalos nyelvi változata közül az angol a „destined for consumption”, a francia a „destiné à la consommation”, a spanyol pedig a „destinado al consumo” kifejezést használja, másrészt pedig emlékeztetett arra, hogy az alaprendelet rendelkezéseit, amennyire csak lehetséges, a dömpingellenes megállapodás vonatkozó rendelkezéseinek fényében kell értelmezni.

Azt az értelmezést, amely szerint nem szükséges feltárni az eladónak a szóban forgó termék végső rendeltetési helyével kapcsolatos „szándékát” vagy „konkrét tudomását”, ezenkívül megerősíti a dömpingellenes alaprendelet 2. cikkének kontextusára vonatkozóan a Törvényszék által levezett elemzés.

Ezt az értelmezést alátámasztja a dömpingellenes vizsgálat célja is, amely objektív bizonyítási eszközök felkutatására irányul. E kontextusban az, ha az exportált termékek értékesítéseinek a rendes érték meghatározásából történő kizárását annak bizonyításától tennék függővé, hogy az eladó részéről szándék állt fenn az érintett termék végső rendeltetési helyét illetően, a Törvényszék szerint arra vezetne, hogy a rendes érték meghatározása szempontjából az exportált termékek olyan árait is figyelembe lehetne venni, amelyek torzíthatják és veszélyeztethetik az említett rendes érték helyes meghatározását.

A Törvényszék végül pontosította, hogy az említett értelmezés az előreláthatósági és jogbiztonsági elvvel is összeegyeztethető, míg az eladó szándékán vagy konkrét tudomásán alapuló kritérium alkalmazása az exportált termékek vételárának a rendes érték meghatározása szempontjából történő figyelembevételét olyan szubjektív elemtől tenné függővé, amelynek kapcsán megkockáztatható, hogy annak bizonyítása a gyakorlatban esetlegesnek, sőt lehetetlennek bizonyulna.

Így a Törvényszék megállapította, hogy a felperes a jelen ügyben nem bizonyította, hogy a Bizottság tévesen alkalmazta volna a jogot, vagy nyilvánvalóan tévesen értékelte volna a tényeket, amikor a dömpingellenes eljárással érintett termék rendes értékének meghatározása szempontjából nem volt hajlandó figyelembe venni a felperes által a független megrendelője részére teljesített értékesítéseket.

⁸⁸ | A Kereskedelmi Világszervezet (WTO) létrehozó egyezmény (HL 1994. L 336., 3. o.; magyar nyelvű különkiadás 11. fejezet, 21. kötet, 82. o.; kihirdette: az 1998. évi IX. törvény.) 1.A. mellékletében szereplő, 1994. évi Általános Vám- és Kereskedelmi Egyezmény (GATT) (HL 1994. L 336., 103. o.; magyar nyelvű különkiadás 11. fejezet, 21. kötet, 189. o.) VI. cikke.

XII. Az intézmények dokumentumaihoz való hozzáférés

2019-ben a Törvényszéknek alkalma nyílt arra, hogy pontosítsa a belső használatra rendelt dokumentumok védelmére vonatkozó egyik kivételt, nevezetesen a környezetbe való kibocsátásra vonatkozó információk fogalmát, valamint az állami támogatások ellenőrzésére irányuló eljárásokhoz kapcsolódó dokumentumok bizalmas jellegére vonatkozó általános vélelem terjedelmét.

1. A környezetbe való kibocsátásra vonatkozó információk fogalma

A 2019. március 7-i *Tweeddale kontra EFSA* ítéletben (T-716/14, [EU:T:2019:141](#)) a Törvényszék helyt adott az A. C. Tweedale által az EUMSZ 263. cikk alapján az Európai Élelmiszerbiztonsági Hatóság (EFSA) azon határozatának részleges megsemmisítése iránt benyújtott keresetnek, amellyel az EFSA az 1049/2001 rendelet⁸⁹ 4. cikkének (2) bekezdése alapján megtagadta a felperestől a glifozát toxicitására vonatkozó vizsgálatokhoz való hozzáférést. Az EFSA úgy vélte, hogy nincs olyan nyomós közérdek, amely igazolná a kért vizsgálatok részeinek hozzáférhetővé tételét, mivel e vizsgálatok nem minősülnek olyan információknak, amely az 1367/2006 rendelet⁹⁰ szerinti „környezetbe való kibocsátásra vonatkozik”. A felperes különösen az 1049/2001 rendelet 4. cikke (2) bekezdésének és az 1367/2006 rendelet 6. cikke (1) bekezdésének megsértésére hivatkozott, amennyiben a kért vizsgálatok olyan információknak minősíthetők, amelyek az utóbbi rendelkezés szerinti „környezetbe való kibocsátásra vonatkoz[nak]”.

A Törvényszék mindenekelőtt emlékeztetett arra, hogy a valamely dokumentumhoz való hozzáférésre irányuló kérelem ügyében eljáró európai uniós intézmény nem igazolhatja a hozzáférhetővé tétel megtagadását valamely konkrét természetes vagy jogi személy 1049/2001 rendelet 4. cikke (2) bekezdésének első francia bekezdése szerinti kereskedelmi érdekeinek védelmére vonatkozó kivételre alapítva, ha az e dokumentumban foglalt információ az 1367/2006 rendelet 6. cikkének (1) bekezdése szerinti „környezetbe való kibocsátásra vonatkozik”. A Törvényszék ezzel kapcsolatban úgy ítélte meg, hogy az a kérdés merül tehát fel, hogy a kért vizsgálatokban foglalt információ az e rendelkezés szerinti „környezetbe való kibocsátásra vonatkozik”-e.

A Törvényszék, azon információ fogalmát illetően, amely a „környezetbe való kibocsátásra vonatkozik”, azt állapította meg, hogy az nem korlátozható a szóban forgó növényvédő szer vagy hatóanyag növényeken vagy talajon való használata során ténylegesen a környezetbe juttatott kibocsátással kapcsolatos információkra, hanem ugyancsak e fogalom körébe tartoznak a szóban forgó növényvédő szer vagy hatóanyag előre látható, környezetbe történő kibocsátására vonatkozó információk, ha e kibocsátásra e szer vagy anyag rendes vagy

⁸⁹| Az Európai Parlament, a Tanács és a Bizottság dokumentumaihoz való nyilvános hozzáférésről szóló, 2001. május 30-i 1049/2001/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2001. L 145., 43. o.; magyar nyelvű különkiadás 1. fejezet, 3. kötet, 331. o.).

⁹⁰| A környezeti ügyekben az információhoz való hozzáférésről, a nyilvánosságnak a döntéshozatalban történő részvételéről és az igazságszolgáltatáshoz való jog biztosításáról szóló Aarhusi Egyezmény rendelkezéseinek a közösségi intézményekre és szervekre való alkalmazásáról szóló, 2006. szeptember 6-i 1367/2006/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2006. L 264., 13. o.).

reális felhasználási feltételei mellett kerül sor, amely felhasználási feltételek megfelelnek annak, amire vonatkozólag a szóban forgó szer vagy anyag forgalombahozatali engedélyét kiadták, és amelyek megfelelnek az abban a zónában uralkodó viszonyoknak, ahol ezen anyagot vagy szert használni kívánják.

A Törvényszék e tekintetben azt állapította meg, hogy a növényvédő szerekben megtalálható olyan hatóanyag, mint a glifozát, a rendes használata keretében a rendeltetésénél fogva a környezetbe jut, és az előre látható, környezetbe való kibocsátása ennél fogva nem tekinthető hipotetikusnak, és csak előre láthatónak sem. A glifozátot 2002-től engedélyezték a tagállamokban, és ténylegesen is használták növényvédő szerekben, a környezetbe való kibocsátása tehát valós. A kért vizsgálatok ennél fogva a környezetben ténylegesen jelen lévő hatóanyag toxicitásának megállapítására irányulnak.

A Törvényszék ezt követően hangsúlyozta, hogy a Bíróság ítélezési gyakorlata értelmében azon információ fogalma, amely a „környezetbe való kibocsátásra vonatkozik”, nem korlátozódik a kibocsátás értékelését lehetővé tévő információra, hanem az e kibocsátás hatásaira vonatkozó információra is vonatkozik. A Törvényszék ebben az értelemben megállapította, hogy a kért vizsgálatok azon korlátok megállapítására irányulnak, amelyek között az élelmiszerekben jelen lévő glifozát többé-kevésbé hosszú távon nem jelent veszélyt az emberi egészségre, és tehát lehetővé tették azon különböző értékek megállapítását, amelyek meghatározzák a glifozát kibocsátás emberi egészségre való hatását. Márpedig a Törvényszék szerint ahhoz, hogy a vizsgálatokat olyan információnak lehessen minősíteni, amely a „környezetbe való kibocsátásra vonatkozik”, nem e vizsgálatok elvégzésének feltételei – azaz hogy laboratóriumban végezték-e azokat el – bírnak jelentőséggel, hanem azok célja.

A Törvényszék végezetül úgy ítélte meg, hogy a felperesnek a kért vizsgálatokhoz való hozzáférése lehetővé tenné számára annak megértését, hogy miként érinti a glifozát környezetbe való kibocsátása az emberi egészséget, és ezért a kért vizsgálatokat olyan információnak kell tekinteni, amely az 1367/2006 rendelet 6. cikkének (1) bekezdése értelmében a „környezetbe való kibocsátásra vonatkozik”.

2. A belső használatra rendelt dokumentumok védelmére vonatkozó kivétel

A 2019. március 12-i **De Masi és Varoufakis kontra EKB** ítélet (T-798/17, fellebbezett,⁹¹ [EU:T:2019:154](#)) alapjául szolgáló ügyben a Törvényszékhez az Európai Központi Bank (EKB) „A Központi Bankok Európai Rendszere és az Európai Központi Bank alapokmányáról szóló jegyzőkönyv 14.4 cikkének értelmezését érintő kérdésekre adott válaszok” című dokumentumhoz való hozzáférést a felperesekkel, Fabio de Masival és Yanis Varoufakis-szal szemben megtagadó határozatának megsemmisítése iránt nyújtottak be kérelmet. E dokumentum egy külső jogtanácsadó azon válaszát tartalmazta, amelyet az EKB tőle jogi konzultáció keretében kért az említett 14.4 cikk alapján a Kormányzótanácsot megillető hatáskörök vonatkozásában. E dokumentum többek között azokat a tilalmakat, korlátokat vagy feltételeket vizsgálta meg, amelyeket e tanács a funkcióknak a nemzeti központi bankok általi, a Központi Bankok Európai Rendszerén (KBER) kívüli gyakorlására alkalmazhat abban az esetben, ha e funkciók a KBER céljaival és feladataival ellentétesek. Az EKB megtagadta az e dokumentumhoz való hozzáférést, egyrészt a 2004/258 határozat⁹² 4. cikke (2) bekezdésének második francia

91| C-342/19. P. sz., **De Masi és Varoufakis kontra EKB** ügy.

92| Az Európai Központi Bank 2011. május 9-i 2011/342/EU határozatával (EKB/2011/6, HL 2011. L 158., 37. o.) és 2015. január 21-i (EU) 2015/529 határozatával (EKB/2015/1, HL 2015. L 84., 64. o.) módosított, az Európai Központi Bank dokumentumaihoz való nyilvános hozzáférésről szóló, 2004. március 4-i 2004/258/EK európai központi banki határozat (EKB/2004/3, HL 2004. L 80., 42. o.; magyar nyelvű különkiadás 1. fejezet, 5. kötet, 51. o.).

bekezdésében foglalt, a jogi tanácsadás védelmére vonatkozó kivétel, és másrészt az ugyanezen határozat 4. cikke (3) bekezdésének első albekezdésében foglalt, a belső használatra rendelt dokumentumokra vonatkozó kivétel alapján.

A belső használatra rendelt dokumentumok védelmére vonatkozó kivételt illetően a Törvényszék eltérést állapított meg a 2004/258 határozat 4. cikke (3) bekezdése első albekezdésének szövege és az 1049/2001 rendelet 4. cikke (3) bekezdésének szövege között. E tekintetben a Törvényszék úgy ítélte meg, hogy a 2004/258 határozat 4. cikke (3) bekezdésének első albekezdésében előírt kivétel keretében a döntéshozatali eljárás súlyos sérelmének a bizonyítása nem követelmény. A Törvényszék ezenkívül megállapította, hogy az e kivétel alapjául szolgáló közérdek egyrészt az EKB belső mérlegelési terének a védelmére vonatkozik, amely lehetővé teszi a bizalmas eszmecserét az intézmény döntéshozó szervein belül a tanácskozási és az előzetes egyeztetések keretében, és másrészt az EKB és az érintett nemzeti hatóságok közötti bizalmas eszmecsere terének a védelmére. A Törvényszék tehát azt állapította meg, hogy az EKB jogosan vélhette úgy, hogy a vitatott dokumentum a 2004/258 határozat 4. cikke (3) bekezdésének első albekezdése értelmében belső használatra rendelt, mivel az EKB-nek az volt az álláspontja, hogy e dokumentumnak az a célja, hogy információkat és támogatást nyújtson a Kormányzótanács tanácskozásaihoz azon hatáskörök keretében, amelyeket a számára a KBER és az EKB alapokmányáról szóló jegyzőkönyv 14.4 cikke előír.

A szóban forgó dokumentum hozzáférhetővé tételét igazoló nyomós közérdek fennállására alapított érvet illetően a Törvényszék úgy ítélte meg, hogy az ilyen érdek a jelen ügyben nem bizonyított. A Törvényszék mindenesetre hangsúlyozta, hogy az az érdek, amely a dokumentumhoz mint a sürgősségi likviditási támogatás nyújtására vonatkozó megállapodás állítólagos előkészítő dokumentumához való hozzáféréshez fűződik, nem élvezhet elsőbbséget a 2004/258 határozat 4. cikke (3) bekezdésének első albekezdésében előírt kivétel alapjául szolgáló közérdekhez képest. Következésképpen az EKB jogosan alapíthatta a szóban forgó dokumentumhoz való hozzáférés megtagadását a 2004/258 határozat 4. cikke (3) bekezdésének első albekezdésében előírt, a belső használatra rendelt dokumentumokhoz való hozzáférés joga alóli kivételre.

3. Az állami támogatások ellenőrzésére irányuló eljárásokhoz kapcsolódó dokumentumok bizalmas jellegére vonatkozó általános vélelem terjedelme

A 2019. május 14-i **Commune de Fessenheim és társai kontra Bizottság** ítélet (T-751/17, [EU:T:2019:330](#)) alapjául szolgáló ügyben a Törvényszéknek az állami támogatások ellenőrzésére irányuló eljárásokhoz kapcsolódó dokumentumok bizalmas jellegére vonatkozó általános vélelemnek az előzetes bejelentés keretében váltott dokumentumokra való alkalmazásáról kellett határoznia.

Ebben az ügyben a francia kormány előzetes bejelentési eljárás keretében közölte a Bizottsággal a fessenheimi atomerőmű bezárása miatt az Électricité de France (EDF) csoportnak fizetendő kártalanítással kapcsolatos jegyzőkönyvet. Ezen eljárás végén a Bizottság a jegyzőkönyvnek az állami támogatásra vonatkozó uniós joggal való összeegyeztethetőségére vonatkozó véleményét adott ki.

A Commune de Fessenheim és az erőmű bezárásával érintett más helyi hatóságok az 1049/2001 rendelet alapján kérték a Bizottságtól, hogy közölje velük az előzetes bejelentési eljárást befejező véleményt.

A Bizottság az említett rendelet 4. cikke (2) bekezdésének harmadik francia bekezdése szerinti, a vizsgálatok céljának védelmével kapcsolatos kivétel alapján megtagadta az e dokumentumhoz való hozzáférést, az állami támogatások ellenőrzésére irányuló eljárásokhoz kapcsolódó dokumentumok bizalmas jellege általános védelmére hivatkozva.

A Törvényszék elutasította a Bizottság határozatával szemben benyújtott keresetet és megállapította a bizalmas jelleg általános vélelmének az előzetes bejelentés keretében váltott dokumentumokra való alkalmazhatóságát, mégpedig két okból.

Egyrészt a 2015/1589 rendelet⁹³ alapján az előzetes bejelentés során folytatott levélváltásokat előzetes vizsgálat, vagy akár hivatalos vizsgálati eljárás követheti. Márpedig, ha az előzetes bejelentés során váltott dokumentumokat harmadik személyekkel közölni lehetne, az e rendelettel szabályozott ellenőrzési eljáráshoz kapcsolódó dokumentumokra vonatkozó bizalmassági vélelem elveszítené hatékonyságát, mivel a hatálya alá tartozó dokumentumokat előzetesen hozzáférhetővé lehetne tenni.

Másrészt az előzetes bejelentés során folytatott levélváltásoknak is bizalmi légkörben kell zajlaniuk a Bizottság és az érintett tagállam között. Ha a Bizottságnak hozzáférhetővé kellene tennie az előzetes bejelentés során folytatott levélváltás keretében a tagállamok által rendelkezésére bocsátott érzékeny információkat, ezen államok vonakodhatnának attól, hogy ilyen információkat megosszanak, noha ez az együttműködési készség elengedhetetlen az említett levélváltások sikeréhez, amelyek célja a bevált gyakorlatok kódexe szerint az, hogy javítsák a bejelentések minőségét, valamint, hogy a legjobb körülmények között olyan megoldásokat lehessen kidolgozni, amelyek orvosolják az állami támogatásokra vonatkozó európai uniós jog szempontjából potenciálisan problémás helyzeteket.

XIII. Közzolgálat

1. A szerződés megszüntetése

A 2019. január 10-i **RY kontra Bizottság** ítéletben (T-160/17, [EU:T:2019:1](#)) a Törvényszék az ideiglenes alkalmazottnak az Európai Unió Alapjogi Chartája 41. cikke (2) bekezdésének a) pontjában biztosított meghallgatáshoz való jogának megsértése miatt megsemmisítette az ezen alkalmazott határozatlan idejű szerződését a bizalmi viszony megromlása miatt megszüntető bizottsági határozatot.

Az Európai Unió egyéb alkalmazottaira vonatkozó alkalmazási feltételek (a továbbiakban: az egyéb alkalmazottakra vonatkozó alkalmazási feltételek) 2. cikkének c) pontja szerinti ideiglenes alkalmazottként felvett érintett a Bizottság egyik tagjának kabinetjében látta el feladatait. Az érintett a szerződését megszüntető bizottsági határozatot követően az Európai Unió tisztviselőinek személyzeti szabályzata 90. cikkének (2) bekezdése alapján panaszt nyújtott be a szóban forgó határozat ellen a Bizottság munkaszerződés megkötésére jogosult hatóságához, többek között azzal az indokkal, hogy nem tájékoztatták a szerződése felmondásához vezető okokról, és nem volt lehetősége arra, hogy álláspontját a munkaszerződés megkötésére jogosult hatóság előtt érvényesítse. E hatóság elutasította az említett panaszt, mivel úgy ítélte meg, hogy az érintett személy elbocsátás előtti meghallgatására vonatkozó kötelezettség nem áll fenn abban az esetben, ha az egyéb alkalmazottakra vonatkozó alkalmazási feltételek 2. cikkének c) pontja alapján felvett ideiglenes alkalmazott szerződését megszüntető határozatot a bizalmi viszony megromlásával indokolják.

A Törvényszék mindenekelőtt úgy ítélte meg, hogy a biztosi kabinetben ellátott feladatok különleges jellege és a kölcsönös bizalmi viszony fenntartásának szükségessége nem foszthatja meg az érintett munkatársat attól, hogy a szerződését a bizalmi viszony megromlása miatt egyoldalúan megszüntető határozat meghozatala

⁹³ Az Európai Unió működéséről szóló szerződés 108. cikkének alkalmazására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról szóló, 2015. július 13-i (EU) 2015/1589 tanácsi rendelet (HL 2015. L 248., 9. o.).

előtt gyakorolja a meghallgatáshoz való jogát. A Törvényszék emlékeztetett arra, hogy azon jog, hogy az érintettet az őt hátrányosan érintő egyedi határozatok meghozatala előtt meghallgassák, kifejezetten szerepel a Szerződésekkel megegyező jogi erővel bíró Alapjogi Charta 41. cikke (2) bekezdésének a) pontjában foglalt rendelkezésekben. A Törvényszék hozzátette, hogy a meghallgatáshoz való jog tiszteletben tartására a határozatlan időre szóló, ideiglenes alkalmazotti szerződésnek az adminisztráció részéről kezdeményezett megszüntetése esetében még nagyobb szükség van, mivel az ilyen intézkedés – amennyiben indokolt lehet – olyan jogi aktusnak minősül, amely súlyos következményekkel jár az érintett személyre nézve. A Törvényszék szerint a Bizottság érintett tagja, miután a munkatársa lehetőséget kapott arra, hogy közölje észrevételeit, vélheti úgy is, hogy a bizalmi viszony nem romlott meg véglegesen. Ezen túlmenően, bár a munkaszerződés megkötésére jogosult hatóság nem köteles saját értékelésével felváltani a Bizottság érintett tagjának a bizalmi viszony megromlására vonatkozó értékelését, először is ellenőriznie kell azt, hogy a bizalmi viszony hiányára vagy elvesztésére ténylegesen hivatkoztak-e, továbbá meg kell győződnie arról, hogy a tények megfelelnek-e a valóságnak, végül arról is meg kell győződnie, hogy a felhozott indokra tekintettel a megszüntetés iránti kérelem nem sért-e alapvető jogokat, illetve nem tartalmaz-e hatáskörrel való visszaélést. Ebben az összefüggésben a munkaszerződés megkötésére jogosult hatóság az érintett személy által előadott észrevételekre tekintettel azt is megállapíthatja, hogy bizonyos sajátos körülmények az elbocsátáson kívüli más intézkedések kilátásba helyezését indokolják.

Végül a Törvényszék úgy ítélte meg, hogy amennyiben az ideiglenes alkalmazott vitatja azt, hogy meghallgatták, a munkaszerződés megkötésére jogosult hatóságnak kell bizonyítania, hogy az érintett lehetőséget kapott arra, hogy közölje a Bizottság arra irányuló szándékával kapcsolatos észrevételeit, hogy a bizalmi viszony megromlására hivatkozva megszünteti a szerződését.

A 2019. március 7-i **L kontra Parlament** ítéletben (T-59/17, [EU:T:2019:140](#)) a Törvényszék megsemmisített egy akkreditált parlamenti asszisztens (a továbbiakban: APA) szerződésének a bizalmi viszony azon okból bekövetkezett megszűnése miatti felmondásáról szóló parlamenti határozatot, hogy ezen APA engedélyezés iránti előzetes kérelem benyújtása nélkül külső tevékenységet végzett. E tekintetben a Törvényszéknek arról kellett határoznia, hogy be nem jelentett külső tevékenységek végzése esetén mennyiben szűnhet meg az Európai Unió egyéb alkalmazottaira vonatkozó alkalmazási feltételek 139. cikke (1) bekezdésének d) pontjában említett, a parlamenti asszisztens és az európai parlamenti képviselő közötti munkaviszony alapját képező „bizalom”, ha az ügy irataiból kitűnik, hogy e tevékenységek végzését e képviselő kezdeményezte.

A Törvényszék kimondta: egyrészt, bár a munkaszerződés megkötésére jogosult hatóság nem köteles saját értékelésével felváltani a Parlament érintett tagjának a bizalmi viszony megromlására vonatkozó értékelését, e hatóságnak meg kell győződnie arról, hogy a felhozott indok olyan tényeken alapul, amelyek azt hihetően igazolják, másrészt pedig, ha az APA szerződésének megszüntetéséről határozó intézmény konkrétan a megszüntető határozat alapjául szolgáló bizalomvesztésre hivatkozik, a bíróságnak meg kell vizsgálnia ezen indok hihetőségét.

A Törvényszék megállapította, hogy ezen európai parlamenti képviselő tudhatta, hogy a felperes jogi tevékenységet végzett az APA-feladatai mellett, mivel – amint az az ügy irataiból kitűnik – e tevékenység végzésére az ő utasításaira került sor, és azt is tudta az európai parlamenti képviselő, hogy e tevékenységet nem jelentették be a személyzeti szabályzat 12b. cikkének (1) bekezdése alapján, mivel e képviselőnek a munkaszerződés megkötésére jogosult hatóság általi, az egyéb alkalmazottakra vonatkozó alkalmazási feltételek VII. címére vonatkozó végrehajtási rendelkezések 6. cikkének (2) bekezdése szerinti meghallgatására nem került sor. A Törvényszék álláspontja szerint egyébként a kérdéses külső tevékenységek jellegére figyelemmel az európai parlamenti képviselő egyébként sem várhatta el észszerűen, hogy azokról a Parlament az engedélyezésük iránti hivatalos kérelem útján tudomást szerezzen. E tevékenységek ugyanis menedéj jog megadása iránti kérelmeknek e képviselő szabadságvesztés-büntetés végrehajtása alóli kivonása céljából Oroszországban és Svájcban történő benyújtását, e képviselő ugyanilyen célú jogi képviseletét, valamint ad hoc emberi jogi jogviták e képviselő imázsának javítása céljából történő indítását foglalták magukban többek

között, mégpedig annak megnehezítése érdekében, hogy az e képviselő ellen indított büntetőeljárás végrehajtandó szabadságvesztést eredményezzen. Ebből a Törvényszék arra a következtetésre jutott, hogy az európai parlamenti képviselő által a megszüntető határozat igazolásául felhozott indok – vagyis a bizalomvesztés – nem hihető, és így a munkaszerződés megkötésére jogosult hatóság nyilvánvaló értékelési hibát követett el azzal, hogy helyt adott a szerződés megszüntetése iránt e képviselő által előterjesztett kérelemnek.

2. Hivatalból történő nyugdíjazás

A 2019. június 12-i **RV kontra Bizottság** ítéletben (T-167/17, [EU:T:2019:404](#)) a Törvényszék helyt adott egy volt tisztviselő azon keresetének, amelyet az az Európai Unió tisztviselői személyzeti szabályzatának 42c. cikke alapján a szolgálat érdekében történő szabadságra küldését, egyben e rendelkezés ötödik bekezdése alapján hivatalból történő nyugdíjazását elrendelő bizottsági határozat megsemmisítése iránt indított.

A Törvényszéknek először is meg kellett vizsgálnia a személyzeti szabályzat 42c. cikke hatályának meghatározásával kapcsolatos problémakört azon körülmény ellenére, hogy a felperes nem adott elő erre vonatkozó jogalapot. A Törvényszék úgy határozott, hogy e vizsgálatot két alternatív megfontolás alapján végzi el.

Egyfelől és elsődlegesen a Törvényszék megállapította, hogy a személyzeti szabályzat 42c. cikke hatályának és a „nyugdíjkorhatárt” már betöltött tisztviselő esetére való alkalmazásának meghatározása szükségszerű előfeltétele a felperes által előadott kifogások vizsgálatának, és a Törvényszék kötelessége e problémakört vizsgálni, különben adott esetben téves jogi megfontolásokra lenne kénytelen alapítani a határozatát. Másfelől és másodlagosan a Törvényszék megjegyezte, hogy a jogszabály hatályának megsértésére alapított jogalap imperatív jogalap, és azt hivatalból köteles vizsgálni. E tekintetben a Törvényszék álláspontja az, hogy nyilvánvalóan megszegné a törvényesség megállapítására vonatkozó kötelezettségét, ha nem állapítaná meg hivatalból, hogy a megtámadott határozat olyan jogi normán, nevezetesen a személyzeti szabályzat 42c. cikkén alapul, amely az adott esetre nem alkalmazható, és ebből következően az előtte folyamatban lévő jogvitát maga is ilyen jogi norma alapján döntené el.

Érdemben a Törvényszék – a személyzeti szabályzat 42c. cikkének szöveg szerinti, rendszertani és teleologikus értelmezése alapján – arra a következtetésre jutott, hogy e rendelkezés nem alkalmazható az olyan tisztviselőkre, akik, mint a felperes, már elérték az e cikk értelmében vett „nyugdíjkorhatárt”.

3. Szociális biztonság

A 2019. április 30-i **Wattiau kontra Parlament** ítéletben (T-737/17, [EU:T:2019:273](#)) a Törvényszék megsemmisítette az Európai Unió közös egészségbiztosítási rendszere (RCAM) luxembourgi kifizető hivatalának azon határozatát, amelyben a felperesre, egy jelenleg nyugdíjban lévő, az RCAM-ban biztosított korábbi uniós tisztviselőre hárították egy luxemburgi kórházi központ által a felperes által igénybe vett magasnyomású kamrában végzett oxigénterápiás kezelés alapján kiállított orvosi számla 15%-át. A felperes szerint a szóban forgó szolgáltatásra vonatkozó számlák összege túlszámlázásnak minősül azon összeghez képest, amelyet a nemzeti egészségbiztosítási rendszer tagjának számláztak ki. Megsemmisítés iránti kérelmének alátámasztására a felperes jogellenességi kifogást hozott fel az 1996-ban egyrészről az Európai Közösségek és az Európai Beruházási Bank (EBB), másrészről a Luxemburgi Kórházszövetség és a Luxemburgi Nagyhercegség között létrejött, az RCAM és az EBB egészségbiztosítási pénztárának tagjaira vonatkozó díjszabásról szóló megállapodással (a továbbiakban: 1996. évi megállapodás) szemben.

A Törvényszék előzetesen megállapította, hogy a jogellenességi kifogás elfogadható. Pontosabban a Törvényszék kimondta, hogy egyrészt az 1996. évi megállapodást nem csupán az uniós intézmények EUMSZ 277. cikk értelmében vett jogi aktusához hasonlónak lehet tekinteni, hanem az egyben általános hatályú jogi aktusnak is minősül. Másrészt közvetlen jogi kapcsolat áll fenn az 1996. évi megállapodás és a megtámadott határozat között. A megtámadott határozatban szereplő összegek egyike ugyanis azon tarifátáblázatból következett, amelyet az 1996. évi megállapodás alapján állapítottak meg és annak mellékletében szerepelt.

A jogellenességi kifogás megalapozottságát illetően a Törvényszék megállapította, hogy a szóban forgó számlázási rendszer állampolgárságon alapuló közvetett hátrányos megkülönböztetést valósít meg. E tekintetben a Törvényszék kimondta elsősorban azt, hogy az RCAM tagjai összehasonlítható helyzetben voltak a Caisse nationale de santé luxembourgeoise tagjaival, amikor a biztosítottak e két csoportja azonos egészségügyi szolgáltatásokat vett igénybe.

Másodsorban a Törvényszék megállapította, hogy az RCAM tagjaira alkalmazott, az 1996. évi megállapodás alapján elfogadott tarifátáblázatban szereplő díjak jóval magasabbak, mint amelyeket a Caisse nationale de santé luxembourgeoise tagjainak kell megfizetniük. Az 1996. évi megállapodás ugyanis olyan számlázási rendszert hozott létre, amelynek alapján az RCAM tagjai az adott kórházi ellátással kapcsolatban felmerülő állandó és változó költségeket is viselni kötelesek, miközben a Caisse nationale de santé luxembourgeoise tagjainak ugyanezen kezeléssel kapcsolatban semmilyen költséget nem számláztak ki.

Harmadsorban és utoljára a Törvényszék rámutatott arra, hogy semmilyen jogszerű cél nem igazolja a jelen ügyben a két visszatérítési rendszer biztosítottjai közötti eltérő bánásmódot, amely az 1996. évi megállapodás mellékletét képező tarifátáblázatból ered.

4. Visszaélést bejelentő személy

A 2019. április 4-i **Rodriguez Prieto kontra Bizottság** ítéletben (T-61/18, fellebbezett,⁹⁴ [EU:T:2019:217](#)) a Törvényszék megsemmisítette az Európai Bizottságnak az Európai Unió tisztviselői személyzeti szabályzatának 24. cikkén alapuló segítségnyújtás iránti kérelmet elutasító határozatát, és megállapította a felperes ártatlanságra vonatkozó vélelemhez való jogának megsértését.

Az Eurostat 1996 óta biztosította az Európai Közösségek Hivatalos Kiadványainak Hivatalára támaszkodva gyűjtött statisztikai adatok nyilvánosságra hozatalát és az árusítók helyek hálózatának működtetését. Az Eurostat egységvezetőjeként dolgozó felperes 1998-ban belső ellenőrzés lefolytatását kérte. Miután szabálytalanságokat állapítottak meg, majd az Európai Csalás Elleni Hivatal (OLAF) is vizsgálódott, a Bizottság 2003-ban büntetőeljárást kezdeményezett a francia hatóságoknál, amelynek keretében a felperest tanúként idézték be, majd vádat emeltek ellene. A felperes a személyzeti szabályzat 24. cikke alapján benyújtotta az első segítségnyújtás iránti kérelmet, amelyben a visszaélést bejelentői jogállására hivatkozott, és kérte, hogy a Bizottság vállalja át a felmerült ügyvédi költségeit. E kérelmet elutasították.

Miután a francia bíróságok az eljárás alá vont összes személy, köztük a felperes tekintetében is büntetőeljárást megszüntető végzést hoztak, a Bizottság fellebbezést, majd felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő, amelyeket elutasítottak. A felperes ezért egy második segítségnyújtási kérelmet nyújtott be az iránt, hogy a Bizottság vállalja át a francia bíróságok előtt felmerült ügyvédi költségeit. Másodlagosan azt rótta fel a Bizottságnak,

94| C-457/19. P. sz., **Rodriguez Prieto kontra Bizottság** ügy.

hogy az figyelmen kívül hagyta a visszaélést bejelentői jogállását és a személyzeti szabályzat 22a. cikkét megsértve megtagadta tőle az ahhoz kapcsolódó védelmet, továbbá kártérítést is kért. E kérelmek Bizottság általi elutasítását a felperes megtámadta a Törvényszék előtt.

A személyzeti szabályzat 24. cikkének a jelen ügyre való alkalmazhatóságával kapcsolatban a Törvényszék mindenekelőtt emlékeztetett rá, hogy ez a cikk az intézmény által a tisztviselőknek a harmadik személyek részéről ellenük irányuló cselekményekkel, nem pedig az intézmény saját aktusaival szemben biztosított védelemre irányul. Egyrészt a francia igazságügyi hatóságok által a jelen ügyben hozott aktusok a büntetőeljárás rendes menetébe illeszkedtek, és nem minősültek a segítségnyújtást indokoltá tévő, eleve jogellenes cselekménynek. Másrészt a személyzeti szabályzat 24. cikke a jelen ügyben azért nem volt alkalmazható, mivel a felperes valójában a Bizottság azon aktusaival szemben kérte ezen intézmény segítségét, amelyekkel az a büntetőeljárás kezdeményezését és folytatását érte el.

A felperes visszaélést bejelentői jogállásának állítólagos figyelmen kívül hagyását illetően a Törvényszék emlékeztetett arra, hogy a személyzeti szabályzat 22a. cikke, amely 2004. május 1-jén lépett hatályba, minden tisztviselőt kötelez arra, hogy közölje azokat a tényeket, amelyek okot adnak egy esetleges törvényellenes tevékenység vagy az uniós tisztviselőkre vonatkozó kötelezettségek súlyos megszegésének feltételezésére. A Törvényszék megjegyezte, hogy bármely tisztviselő, aki ezen időpont előtt a felettesének törvényellenes tevékenységgel vagy személyzeti szabályzat szerinti kötelezettség megszegésével kapcsolatban tudomására jutott, az Unió pénzügyi érdekeit esetlegesen sértő visszaélést jelentett be, már jogosult volt – feltéve, hogy jóhiszeműen járt el – az intézmény által azzal szemben nyújtott védelemre, hogy a bejelentés miatt megtorló intézkedést alkalmazzanak, vagy hogy az említett intézmény részéről sérelem érje. Mindazonáltal a Törvényszék úgy ítélte meg, hogy e védelem nem terjedhet ki az annak megállapítására irányuló vizsgálatokkal szemben nyújtott védelemre, hogy a tisztviselő mennyiben lehet érintett a bejelentett tényeket illetően. A tisztviselő általi kezdeményezés legfeljebb – amennyiben a vizsgálatok megerősítik a tisztviselő érintettségét – enyhítő körülménynek minősülhet a szankcionálási eljárásokban. A felperes által igényelt, visszaélést bejelentői jogállás ezért nem nyújt védelmet az eljárásokkal szemben.

Ebben az összefüggésben az volt a kérdés, hogy a Bizottság jogellenesen járt-e el akkor, amikor a büntetőeljárást megszüntető végzés meghozatalát követően elérte a büntetőeljárás folytatását. A Törvényszék, miután emlékeztetett arra, hogy a jogok bírói úton történő érvényesíthetősége és az azzal együtt járó bírósági felülvizsgálat egy általános jogelv kifejeződése, és csak egészen rendkívüli körülmények között minősülhet közszolgálati köteleességszegésnek az, ha egy intézmény bírósági eljárást indít, a jelen ügyben azt állapította meg, hogy nem áll fenn ilyen köteleességszegés, és ezért elutasította a felperesnek az állítása szerint azzal okozott kár megtérítése iránti kérelmét, hogy 2003 és 2016 között büntetőeljárás folyt ellene.

Végül a Törvényszék, miután emlékeztetett arra, hogy az ártatlanság védelméhez való jog még büntetőeljárás hiányában is megilleti azt a tisztviselőt, akit azzal vádolnak, hogy olyan súlyos mértékben sértette meg a személyzeti szabályzatból eredő kötelezettségeit, hogy az indokoltá teszi az OLAF vizsgálatát, és erre tekintettel az adminisztráció bármely szükséges – adott esetben szigorú – intézkedést alkalmazhat, megállapította, hogy a Bizottság azáltal, hogy lényegében amiatt utasította el a felperesnek a francia büntetőeljárással összefüggésben felmerült, védekezéssel kapcsolatos költségek átvállalására irányuló kérelmét, hogy továbbra is érdekellentét áll fenn közöttük, megsértette a felperes ártatlanság védelméhez fűződő jogát.

5. Az Unió szolgálatában álló személyi állomány biztonsága

A 2019. november 20-i *Missir Mamachi di Lusignano és társai kontra Bizottság* ítéletben (T-502/16, [EU:T:2019:795](#)) a Törvényszék helyt adott a Rabatban (Marokkó) megölt európai tisztviselő, Alessandro Missir Mamachi di Lusignano anyja, bátyja és nővére (a továbbiakban: felperesek) által benyújtott kártérítési keresetnek.

Alessandro Missir Mamachi di Lusignano (a továbbiakban: Alessandro Missir vagy az elhunyt tisztviselő) 2006. szeptember 18-án emberölés áldozatává vált Rabatban (Marokkó), ahol az Európai Bizottság képviselőjének politikai és diplomáciai tanácsadójaként kellett volna hivatalba lépnie. Az emberölést az e képviselő által az Alessandro Missir, a felesége és négy gyermeke számára bérelt, bútorozott házban követték el. A jelen ügyben a felperesek által benyújtott kereset a Törvényszék 2017. december 7-i **Missir Mamachi di Lusignano és társai kontra Bizottság** ítélet (T-401/11 P RENV RX, [EU:T:2017:874](#)) folyománya, amelyben a Törvényszék az elhunyt tisztviselő édesapja és gyermekei által benyújtott kártérítési kérelemről határozott. A felperesek észrevételeikben úgy vélték, hogy noha az eddig meghozott határozatok nyomán bizonyos károkat már megtérítettek, egyéb károkat – vagyis az elhunyt tisztviselő anyja, bátyja és nővére által elszenvedett nem vagyoni károkat – azonban a jelen kereset keretében kell értékelni. Az elhunyt tisztviselő anyja által felhozott nem vagyoni kárt illetően a Bizottság kijelentette, hogy a megtérítés iránti kérelem késedelmessége okán elfogadhatatlan. Az Alessandro Missir bátyja és nővére által felhozott nem vagyoni károkat illetően a Bizottság azzal az ellenvetéssel élt, hogy a kérelmük késedelmessége mellett e felperesek nem minősülnek az Európai Unió személyzeti szabályzatának hatálya alá tartozó személyeknek.

A Törvényszéknek e tekintetben először arról kellett döntenie, hogy ez EUMSZ 270. cikk alapján van-e valamely elhunyt tisztviselő testvéreinek keresetösségi joga a kártérítési kereset tekintetében. A Törvényszék azt állapította meg, hogy az ezen eljárás alkalmazását meghatározó szempont a „személyzeti szabályzat hatálya alá tartozó személy” (a személyzeti szabályzat 91. cikkének (1) bekezdése). Márpedig a személyzeti szabályzat 73. cikke a biztosított tisztviselő elhalálozásának esetében előírja a biztosított ellátásoknak a tisztviselő házastársa és gyermekei, amennyiben vannak, ilyenek hiányában az egyéb leszármazottai, ilyenek hiányában felmenői, ilyenek hiányában pedig az intézmény részére történő folyósítását. Mivel e cikk nem említi az oldalági rokonokat, a Bizottság szerint e személyek nem kérhetik az elszenvedett kár megtérítését. A Bizottság hozzátette, hogy noha a személyzeti szabályzat 40., 42b. és 55a. cikke említi az oldalági rokonokat, ez nem releváns a jelen ügyben, mivel e cikkek nem alkalmazandók olyan tisztviselő esetében, aki a védelemre vonatkozó kötelezettségnek valamely intézmény általi megsértése miatt életét veszti. A Törvényszék megállapította, hogy a „személyzeti szabályzat hatálya alá tartozó személy” feltétele pusztán amiatt nem tekinthető teljesítettnek, hogy a felperes bármilyen jogcímen a személyzeti szabályzat hatálya alá tartozik. Ennek olyan jogcímen kell fennállnia, amely vagy a közötté és az általa megtámadott aktus közötti releváns kapcsolatot, vagy a közte és az olyan tisztviselő között fennálló ilyen kapcsolatot tükrözi, akinek az érdekei sérülnek, és ez a felperesnek – állítása szerint – kárt okoz. A Törvényszék megállapította, hogy ez a helyzet nem csupán a tisztviselő felmenő ági rokonai, lemenő ági rokonai és házastársa, hanem a testvérei esetén is fennáll. Ha ugyanis e személyek az említett személyzeti szabályzatnak akár a 73. cikke vagy a 40., 42b. és 55a. cikke alapján „a személyzeti szabályzat hatálya alá tartoznak”, annak az az oka, hogy a jogalkotó a személyzeti szabályzat konkrét rendelkezései útján kívánta elismerni a tisztviselőhöz fűződő közeli kapcsolatukat. Következésképpen a testvéreket úgy kell tekinteni, mint akik „a személyzeti szabályzat hatálya alá tartoznak” az általuk azon nem vagyoni kár megtérítésének kérelmezése céljából választandó jogi eljárás meghatározása szempontjából, amely a tisztviselő testvérük halála miatt érte őket, amelyért szerintük az intézmény felelős.

A Törvényszéknek másodsorban az észszerű határidőn túl benyújtott kártérítési kérelmek Bizottság által hivatkozott késedelmes jellegéről, valamint a felperesek azon kifogásáról kellett határoznia, hogy ezt az elfogadhatatlansági kifogást a Bizottság késedelmesen hozta fel. A Törvényszék megállapította, hogy a Bíróság azon ítélkezési gyakorlata, miszerint az Európai Unió Bírósága alapokmánya 46. cikkének (1) bekezdésében előírt elévülési idő betartását nem hivatalból kell vizsgálni, mutatis mutandis a személyzeti szabályzaton alapuló kártérítési kérelem benyújtására vonatkozó észszerű határidő lejártakor bekövetkező elévülésre is érvényes. Következésképpen a Bizottság által hivatkozott elfogadhatatlansági kifogás nem olyan eljárásgátló tény, amelynek fennállását a Törvényszéknek hivatalból kellett volna vizsgálnia. A Törvényszék tehát megvizsgálta a felpereseknek az elfogadhatatlansági kifogás elkésettségére alapított kifogását, és azt mint megalapozatlant elutasította. Ezt követően a Törvényszék a kereset elkésettségére alapított elfogadhatatlansági kifogást vizsgálta meg, és azt is elutasította, pontosítva, hogy bár az Európai Unió Bírósága alapokmányának

46. cikkében a szerződésen kívüli felelősség megállapítása iránti kereset tárgyában előírt ötéves elévülési időt nem kell alkalmazni az Unió és alkalmazottai közötti jogvitákban, az állandó ítélkezési gyakorlat szerint ugyanakkor annak mérlegelése során, hogy a kérelmet észszerű határidőn belül nyújtották-e be, figyelembe kell venni az e határidő által nyújtott összehasonlítási pontot.

Harmadsorban, az ügy érdemét tekintve a **Missir Mamachi di Lusignano és társai kontra Bizottság** ítéletben (T-401/11 P RENV RX) alkalmazott elveket követve, a Törvényszék helyt adott az elhunyt tisztviselő anyja által benyújtott, a nem vagyoni károk megtérítése iránti kérelemnek. Az elhunyt tisztviselő testvérei által benyújtott kártérítési kérelmet és e kártérítés feltételeit, azaz a vétkességet, az okozati összefüggést és a nem vagyoni kárt illetően a Törvényszék megállapította, hogy a jelen ügyben teljes mértékben alkalmazható egyrészt a Bizottságnak a jogerős határozatban megállapított felelőssége Alessandro Missir meggyilkolása tekintetében, másrészt a Bizottságnak az ezen emberölésből eredő károk tekintetében fennálló egyetemleges felelősségének elve. Az elhunyt tisztviselő testvérei által elszenvedett nem vagyoni kárt illetően a Törvényszék megállapította, hogy a személyzeti szabályzatnak az ítélkezési gyakorlattal értelmezett 73. cikkével nem ellentétes az, hogy az Unió kötelezettségsszegése miatt elhunyt tisztviselő testvéreinek adott esetben megtérítsék az elhalálozás miatt elszenvedett nem vagyoni kárukat. E kérdés uniós jogi megítélésének szempontjából fennálló bizonytalanság mellett a Törvényszék megállapította, hogy a tagállamok jogaiból levezethető az az általános alapelv, amely szerint a jelen ügghöz hasonló körülmények között a nemzeti bíróság elismeri az elhunyt munkavállaló testvéreinek ahhoz való jogát, hogy adott esetben az elhalálozás miatt elszenvedett nem vagyoni káruk megtérítését kérjék.

XIV. Kártérítési jogviták

A Törvényszék a 2019. február 12-i **Printeos kontra Bizottság** ítéletben (T-201/17, fellebbezett,⁹⁵ [EU:T:2019:81](#)) az EUMSZ 268. cikk alapján indított, a szerződésen kívüli felelősség megállapítása iránti kereset keretében helyt adott a felperes azon kérelmének, amely elsődlegesen az abból eredő kár megtérítésére irányult, hogy az Európai Bizottság megtagadta, hogy késedelmi kamatot fizessen neki a bíróság azt követően visszafizetett tőkeösszege után, hogy a Törvényszék megsemmisítette az EUMSZ 101. cikkbe ütköző jogsértés miatt a felperest bíróság fizetésére kötelező határozatot.

Az EUMSZ 101. cikk és az EGT-Megállapodás 53. cikkének alkalmazására vonatkozó eljárásban (AT.39780 – „borítékok” ügy) 2014. december 10-én hozott C(2014) 9295 final határozatban (a továbbiakban: 2014. december 10-i határozat) az Európai Bizottság megállapította, hogy a felperes Printeos megsértette az EUMSZ 101. cikket és az Európai Gazdasági Térségről (EGT) szóló megállapodás 53. cikkét azáltal, hogy a szabványos, katalógusból kiválasztható borítékok és az egyedi igények szerint nyomott borítékok európai piacán létrehozott és végrehajtott kartellben vett részt. A Bizottság következképpen a felperessel szemben bizonyos leányvállalataival egyetemleges 4 729 000 euró összegű bírságot szabott ki.

A Törvényszék Hivatalához 2015. február 20-án benyújtott keresetlevélben a felperes az EUMSZ 263. cikk alapján elsődlegesen a 2014. december 10-i határozat részleges megsemmisítése iránti keresetet terjesztett elő. 2015. március 9-én a felperes ideiglenesen megfizette a vele szemben kiszabott bírságot. A 2016. december 13-i **Printeos és társai kontra Bizottság** ítéletben⁹⁶ a Törvényszék helyt adott a 2014. december 10-i határozat részleges megsemmisítése iránti kérelemnek. A Bizottság következképpen visszafizette a felperesnek a

95| C-301/19. P. sz., **Bizottság kontra Printeos** ügy.

96| A Törvényszék 2016. december 13-i **Printeos és társai kontra Bizottság** ítélete (T-95/15, [EU:T:2016:722](#)).

bírság ideiglenesen megfizetett tőkeösszegét, az 1268/2012/EU felhatalmazáson alapuló bizottsági rendelet⁹⁷ 90. cikke (4) bekezdése a) pontjának második mondata (a továbbiakban: vitatott rendelkezés) alapján azonban elutasította az ideiglenesen megfizetett bírságösszeg után kamatok fizetése iránti felperesi kérelmet, mivel ezen összeg pénzügyi eszközökbe való befektetésének teljes hozama negatív volt. A vitatott rendelkezés ugyanis előírja, hogy amennyiben a bírságot törölték vagy csökkentették, valamennyi jogorvoslati lehetőség kimerítése után az indokolatlanul beszedett összeget és annak kamatát vissza kell fizetni az érintett harmadik fél számára, azzal, hogy amennyiben az ideiglenesen megfizetett és pénzügyi eszközökbe fektetett bírságösszegnek a vonatkozó időszakban elért hozama összességében negatív, az indokolatlanul beszedett összeg névértékét kell csak visszafizetni.

A Törvényszék, miután emlékeztetett az Unió szerződésen kívüli felelősségének megállapításához szükséges feltételekre, rámutatott arra, hogy a felperes többek között az EUMSZ 266. cikk megsértésére hivatkozik, következésképpen e rendelkezés kellően súlyos megsértése fennállásának vizsgálatát kéri. A Törvényszék a jelen ügyben megállapította, hogy az EUMSZ 266. cikk magánszemélyek számára jogokat keletkeztető jogszabálynak minősül, mivel abszolút és feltétlen kötelezettséget ír elő a megsemmisített aktust kibocsátó intézménnyel szemben arra vonatkozóan, hogy a pernyertes felperes érdekében tegye meg a megsemmisítést kimondó ítéletben foglaltak teljesítéséhez szükséges intézkedéseket, amelynek megfeleltethető a felperes e kötelezettség maradéktalan tiszteletben tartásához fűződő joga. Márpedig abban az esetben, ha bírságot kiszabó határozat megsemmisítéséről van szó, az ítélezési gyakorlat elismerte a felperes ahhoz való jogát, hogy visszahelyezzék őt abba a helyzetbe, amelyben e határozatot megelőzően volt, ami magában foglalja többek között azt, hogy fizessék vissza a megsemmisített határozat folytán jogalap nélkül megfizetett tőkeösszeget, valamint fizessenek késedelmi kamatokat. A kompenzációs kamatok fizetésétől eltérően ugyanis a késedelmi kamatok fizetése az EUMSZ 266. cikk első bekezdésének értelmében vett, valamely bírságot törölő ítéletben foglaltak teljesítésére irányuló intézkedésnek minősül, mivel annak célja, hogy átalányösszegben kompenzálja a követelés nyújtotta előnyök élvezetétől való megfosztást, és hogy az adóst ösztönözze az említett ítéletben foglaltak mielőbbi teljesítésére (2015. február 12-i **Bizottság kontra IPK International** ítélet, C-336/13 P, [EU:C:2015:83](#), 29. és 30. pont; 2006. március 21-i **Holcim (France) kontra Bizottság** végzés, T-86/03, nem tették közzé, [EU:T:2006:90](#), 30. és 31. pont; 2001. október 10-i **Corus UK kontra Bizottság** ítélet, T-171/99, [EU:T:2001:249](#), 50., 52. és 53. pont).

Ezt követően hangsúlyozva, hogy a vitatott rendelkezés – tekintettel a szabályozási összefüggéseire, egyértelmű szövegére, valamint a benne foglalt, a jogorvoslati lehetőségekre, illetve a bírságot kiszabó határozat megsemmisítésére való kifejezett hivatkozásra – arra irányul, hogy az EUMSZ 266. cikk első bekezdésében előírt követelményeket végrehajtsa, tehát azt ez utóbbi rendelkezés fényében kell értelmezni, a Törvényszék rámutatott többek között arra, hogy az 1268/2012 felhatalmazáson alapuló bizottsági rendelet nem pontosítja az „annak kamatát” fordulat tartalmát, és az említett kamatokat nem is minősíti „késedelmi” kamatnak. Ennélfogva emlékeztetve arra, hogy a közvetlenül az EUMSZ 266. cikk első bekezdéséből eredő kötelezettség célja, hogy a restitutio in integrum elvének való megfelelés érdekében átalányösszegben kompenzálja a követelés nyújtotta előnyök élvezetétől való megfosztást, a Törvényszék megállapította, hogy mivel a 2014. december 10-i határozatot visszaható hatállyal semmisítették meg, a Bizottság az említett ideiglenes megfizetéstől kezdve szükségképpen késedelemben volt a bírság tőkeösszegének visszafizetésével.

A Törvényszék ebből azt a következtetést vonja le, hogy a Bizottság az EUMSZ 266. cikk első bekezdése alapján a T-95/15. sz. ügyben hozott ítéletben foglaltak teljesítése címén nem csupán arra volt köteles, hogy visszafizesse a bírság tőkeösszegét, hanem arra is, hogy késedelmi kamatokat fizessen annak érdekében, hogy

⁹⁷ Az Unió általános költségvetésére alkalmazandó pénzügyi szabályokról szóló 966/2012/EU, Euratom európai parlamenti és tanácsi rendelet alkalmazási szabályairól szóló, 2012. október 29-i 1268/2012/EU felhatalmazáson alapuló bizottsági rendelet (HL 2012. L 362., 1. o.).

átalányösszegben kompenzálja a referencia-időszak során az említett összeg nyújtotta előnyök élvezetétől való megfosztást, e vonatkozásban pedig nem rendelkezett mérlegelési mozgástérrel, és ezen abszolút és feltétlen kötelezettség megsértése e rendelkezés olyan kellően súlyos megsértésének minősül, amely alkalmas arra, hogy kiváltsa az Unió szerződésen kívüli felelősségét.

A Törvényszék egyébiránt kimondta, hogy az, hogy a Bizottság nem teljesítette azon kötelezettségét, hogy az EUMSZ 266. cikk első bekezdése alapján késedelmi kamatokat fizessen, kellően közvetlen okozati összefüggésben áll a felperest ért kárral, e kár pedig egyenértékű az azon késedelmi kamatoknak a referencia-időszak során bekövetkező elvesztésével, amelyek az ugyanezen időszak során a bíróság tőkeösszege nyújtotta előnyök élvezetétől való megfosztásért járó átalányösszegű kompenzációt juttatják kifejezésre, és amelyek az Európai Központi Bank (EKB) által alkalmazott, a felperes által kért 2 százalékponttal növelt irányadó refinanszírozási kamatlábnak felelnek meg

A Törvényszék következképpen arra kötelezte a Bizottság által képviselt Európai Uniót, hogy térítse meg a felperes annak következtében felmerült kárát, hogy nem került megfizetésre az a 184 592,95 euró összeg, amely a 2015. március 9-től 2017. február 1-jéig terjedő időszak során felhalmozott késedelmi kamatok címén járt neki, amely kártérítés után a jelen ítélet kihirdetésének napjától kezdve a teljes megfizetésig késedelmi kamatot kell fizetni, amelynek mértéke az EKB által a fő refinanszírozási műveleteire vonatkozóan megállapított kamatláb, 3,5 százalékponttal növelve.

A 2019. május 23-i **Steinhoff és társai kontra EKB** ítéletben (T-107/17, fellebbezett,⁹⁸ [EU:T:2019:353](#)) a Törvényszék elutasította azt a kártérítési keresetet, amely a magánhitelezőket állítólag annak következtében ért kár megtérítésére irányul, hogy az Európai Központi Bank (EKB) elfogadta a Görög Köztársaság által kibocsátott és garantált értékpapírokra vonatkozó véleményét.⁹⁹

2012. február 2-án a Görög Köztársaság az EUMSZ 282. cikk (5) bekezdésével összefüggésben értelmezett EUMSZ 127. cikk (4) bekezdése alapján a 4050/2012. sz. görög törvénytervezetről elfogadandó vélemény iránti kérelemmel fordult az EKB-hoz, amely tervezet a görög államadósság átütetése érdekében a görög állam által kibocsátott vagy garantált, átruházható, hitelviszonyt megtestesítő értékpapírokra alkalmazandó feltételeknek az ezen értékpapírok tulajdonosaival való megállapodás keretében, különösen „kollektív fellépési záradékok” (a továbbiakban: KFZ) alkalmazása alapján történő módosításáról szóló szabályokat vezetett be. Mivel az EKB pozitív véleményt adott ki a törvénytervezettel kapcsolatban, a törvényt 2012. február 23-án elfogadta a görög parlament.

A KFZ mechanizmusa értelmében az érintett hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok tekintetében javasolt módosítások jogilag kötelezővé váltak a görög jog hatálya alá tartozó és 2011. december 31-ét megelőzően kibocsátott, a magánbefektetők részvételére vonatkozó (*Private Sector Involvement*, a továbbiakban: PSI) felhívásokat jóváhagyó minisztertanács aktusában meghatározott, hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok minden tulajdonosára abban az esetben, ha az említett módosításokat az értékpapír-tulajdonosoknak az említett értékpapírok névértékének legalább kétharmadát képviselő többsége jóváhagyja. Mivel elérték az értékpapírcsere megvalósításához előírányzott határozatképességet és többséget, a 4050/2012. sz. törvény alkalmazásában a hitelviszonyt megtestesítő görög értékpapírok valamennyi tulajdonosa értékpapírjainak cseréjére, és következképpen ezen értékpapírok értékének csökkentésére sor került. A felperesek görög

98| C-571/19. P. sz., **EMB Consulting és társai kontra EKB** ügy.

99| A görög állam által kibocsátott vagy garantált, hitelviszonyt megtestesítő értékpapírokra vonatkozó feltételekről szóló 2012. február 17-i EKB vélemény (CON/2012/12).

hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok tulajdonosaiként a PSI és a 4050/2012. sz. törvénnyel végrehajtott KFZ alapján részt vettek a görög államadóság átütöztetésében azt követően, hogy elutasították az értékpapírjaik cseréjére vonatkozó ajánlatot.

Keresetükben a felperesek az EKB-t tették felelőssé azon kárért, amelyet állítólag amiatt szenvedtek el, hogy az EKB a véleményében nem hívta fel a Görög Köztársaság figyelmét arra, hogy a görög államadóságnak a hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok kötelező cseréjén keresztül tervezett átütöztetése jogellenes.

Az EKB szerződésen kívüli felelőssége kapcsán a Törvényszék először is megállapította, hogy az EKB véleményei nem kötik a nemzeti hatóságokat. A 98/415 határozat¹⁰⁰ (3) preambulumbekzdése és 4. cikke értelmében ugyanis a nemzeti hatóságoknak csak figyelembe kell venniük e véleményeket, és e vélemények nem érintik e hatóságoknak az e tervezetekben említett ügyekkel kapcsolatos felelősségét. Ebből következik, hogy noha az EKB-val való konzultáció kötelezettsége megköveteli, hogy az EKB célravezető módon a nemzeti hatóságok tudomására hozhassa álláspontját, nem kötelezheti a nemzeti hatóságokat arra, hogy azt kövessék. Másodszor a Törvényszék megállapította, hogy az EKB a véleményei elfogadása során széles mérlegelési jogkörrel rendelkezik. Az EKB-t megillető széles mérlegelési jogkör azt jelenti, hogy az EKB szerződésen kívüli felelősségét csak e mérlegelési jogkör korlátainak nyilvánvaló és súlyos túllépése válthatja ki. Következésképpen az EKB szerződésen kívüli felelősségét csak a magánszemélyek számára jogokat keletkeztető jogszabály kellően súlyos megsértése válthatja ki.

Ebben az összefüggésben a Törvényszék úgy ítélte meg, hogy a felperesek tévesen állították, hogy az EKB a szerződésen kívüli felelősségének kiváltására alkalmas módon, jogellenesen járt el akkor, amikor a vitatott véleményben nem kifogásolta a pacta sunt servanda elv megsértését, amelyet a 4050/2012. sz. törvény elfogadása valósított meg velük szemben. Az ugyanis, hogy a felperesek a Görög Köztársaság által kibocsátott és garantált, hitelviszonyt megtestesítő értékpapírokat jegyezték, a felperesek és a Görög Köztársaság között szerződéses jogviszonyt teremtett. E szerződéses jogviszonyra nem irányadó a szerződések jogáról szóló Bécsi Egyezmény¹⁰¹ 26. cikkében szereplő pacta sunt servanda elv. Ezen Egyezmény 1. cikkének alkalmazásában ugyanis ezt az Egyezményt csak az államok közötti szerződésekre kell alkalmazni. Következésképpen a szerződések jogáról szóló Bécsi Egyezmény 26. cikke nem minősül a magánszemélyek számára jogokat keletkeztető jogszabálynak.

Ezenkívül a Törvényszék megjegyezte, hogy az EKB véleményeinek címzettjei nem a magánszemélyek, és fő tárgyukat nem a hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok valamely tagállam általi kibocsátását követően valamely magánszemély és e tagállam között fennálló szerződéses jogviszony képezi. A 98/415 határozat 2. cikke értelmében ugyanis az EKB véleményeinek címzettjei az EKB-val történő konzultációra kötelek tagállami hatóságok, és nem a magánszemélyek. Következésképpen, amikor a Görög Köztársaság egy olyan törvénytervezetről konzultál az EKB-val, amely a nemzeti bankokat és a pénzintézetekre vonatkozó szabályokat érinti, amennyiben e szabályok lényegesen befolyásolják a pénzintézetek és pénzpiacok stabilitását, az EKB nem kötelek állást foglalni arról, hogy e tagállam a hitelviszonyt megtestesítő állami értékpapírok tulajdonosaival szemben tiszteletben tartja-e a szerződések jogának általános elvét, a pacta sunt servandát. Így az EKB véleményezési hatásköre nem biztosít a felpereseknek ahhoz való jogot, hogy az EKB az őket a Görög Köztársaság által kibocsátott és garantált, hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok jegyzése nyomán a Görög Köztársasággal szemben megillető szerződéses jog megsértését kifogásolja.

¹⁰⁰ | A nemzeti hatóságoknak az Európai Központi Bankkal a jogszabálytervezetekről folytatott konzultációjáról szóló, 1998. június 29-i 98/415/EK tanácsi határozat (HL 1998. L 189., 42. o.; magyar nyelvű kiadás 1. fejezet, 1. kötet, 446. o.).

¹⁰¹ | A szerződések jogáról szóló 1969. május 23-i Bécsi Egyezmény (Recueil des traités des Nations unies, 1155. kötet, 331. o.; kihirdette: az 1987. évi 12. törvényerejű rendelet).

Ezt követően a Törvényszék megállapította, hogy a felperesek hitelviszonyt megtestesítő értékpapírai értékének korlátozása nem minősült aránytalan beavatkozásnak a Görög Köztársaság gazdaságának és az euróövezetnek a kifizetések Görög Köztársaság általi beszüntetésének és a Görög Köztársaság gazdasága összeomlásának a kockázatával szembeni védelmére irányuló célhoz viszonyítva. A felperesek tehát tévesen állították, hogy a szóban forgó intézkedések az Európai Unió Alapjogi Chartája 17. cikkének (1) bekezdésében biztosított, tulajdonhoz való jog megsértésének minősülnek.

Továbbá a Törvényszék az EUMSZ 63. cikk (1) bekezdésében biztosított szabad tőkemozgás megsértésének hiányára következtetett, úgy ítélve meg, hogy a jelen esetben a 4050/2012. sz. törvény alapján hozott intézkedéseket közérdeken alapuló nyomós okok igazolták, mivel az e törvényhez vezető körülmények valóban kivételesek voltak, mivel átütő hiányában hiteles kilátás volt a Görög Köztársaság rövid távú fizetőképzetlenségére, vagy legalábbis részleges teljesítőképzetlenségére. Ezzel együtt a szóban forgó intézkedések célja az is volt, hogy biztosítsák az egész euróövezet bankrendszerének stabilitását. A felperesek továbbá nem bizonyították, hogy a szóban forgó intézkedések aránytalanok voltak. Ezek lehetővé tették az egész euróövezet bankrendszere stabilitásának a helyreállítását, és nem bizonyított, hogy túllépték volna az e stabilitás helyreállításához szükséges mértéket. Közelebbről, a magánhitelezőknek a hitelviszonyt megtestesítő görög értékpapírok cseréjében kizárólag önkéntes alapon történő részvétele, amelyet a felperesek javasolnak, nem tette volna lehetővé ezen értékpapírcsere sikerének biztosítását. Ugyanis, mivel az említett csere nem biztosította volna a magánhitelezők közötti egyenlő bánásmódot, kevés magánhitelező fogadta volna el a cserét, figyelemmel az azzal járó erkölcsi kockázatra, tudniillik arra, hogy ők viselnék a hitelviszonyt megtestesítő görög értékpapírok cseréjében részt nem vevő hitelezők által vállalt kockázatok következményeit.

Végül a Törvényszék úgy vélte, hogy a felperesek tévesen hivatkoztak az EKB velük szemben fennálló felelősségét megalapozó, abból adódó jogellenes magatartásra, hogy az EKB a jelen ügyben nem hozta fel az EUMSZ 124. cikket. Az EUMSZ 124. cikk ugyanis tilt minden olyan, nem prudenciális megfontoláson alapuló intézkedést, amely többek között a tagállamoknak kiváltságos hozzáférést biztosít a pénzügyi szervezetekhez, annak biztosítása érdekében, hogy a tagállamok hatékony és eredményes költségvetési politikát folytassanak, elkerülve azt, hogy az államháztartási hiány monetáris finanszírozása vagy a kormányok pénzpiacokhoz való kiváltságos hozzáférése a tagállamok túlzott eladósodásához vagy túlzott hiányhoz vezessen. Márpedig a 4050/2012. sz. törvénynek nem az a célja, hogy a Görög Köztársaság eladósodását növelje, hanem épp ellenkezőleg, arra irányul, hogy ezen eladósodás túlzott jellegére tekintettel azt a felperesek tulajdonában álló értékpapírok leértékelése révén csökkentse. Továbbá a törvénytervezet hozzájárult mind a görög államháztartás stabilitásának, mind az euróövezet pénzügyi rendszere stabilitásának a megőrzéséhez. Mindenesetre az EUMSZ 124. cikknek nem célja a felperesek védelme, és nem biztosít számukra jogokat.

XV. Ideiglenes intézkedés iránti kérelmek

A 2019. január 21-i **Agrochem-Maks kontra Bizottság** végzésben (T-574/18 R, [EU:T:2019:25](#)) a Törvényszék elnöke elutasította az EUMSZ 278. és EUMSZ 279. cikk alapján a növényvédő szerek horvát piacán tevékenységet végző társaság által az oxaszulfuron hatóanyag jóváhagyása megújításának megtagadásáról szóló (EU) 2018/1019 bizottsági végrehajtási rendelet¹⁰² végrehajtásának felfüggesztése iránt benyújtott, ideiglenes intézkedés iránti kérelmet. E kérelmet az említett végrehajtási rendelet megsemmisítése iránti kereset keretében

¹⁰² | Az oxaszulfuron hatóanyag jóváhagyása megújításának a növényvédő szerek forgalomba hozataláról szóló 1107/2009/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet szerinti megtagadásáról, valamint az 540/2011/EU bizottsági végrehajtási rendelet módosításáról szóló, 2018. július 18-i (EU) 2018/1019 bizottsági végrehajtási rendelet (HL 2018. L. 183., 14. o.).

nyújtották be. A társaság lényegében a forgalma tekintetében bekövetkező sérelem kockázata, a piacirészesedés-vesztés kockázata, valamint a teljes vállalkozási értéke csökkenésének kockázata folytán felmerülő súlyos és helyrehozhatatlan kárra hivatkozott.

Először is a jelen ügyben a sürgősséget és különösen az állítólagos, tisztán vagyoni jellegű kár súlyosságát illetően a Törvényszék elnöke emlékeztetett arra, hogy egyfelől, az erőteljesen szabályozott piacokon működő vállalkozások forgalmának 10%-ánál alacsonyabb résznek megfelelő veszteséget illetően, azok a pénzügyi nehézségek, amelyek e vállalkozások esetében kockázatként felmerültek, nem tűnnek olyan jellegűnek, hogy e vállalkozásoknak magát a létezését veszélyeztessék, másfelől annak elismerése mellett, hogy az e vállalkozások forgalma közel kétharmadának megfelelő veszteséget illetően, az e vállalkozásoknak okozott pénzügyi nehézségek lehetnek olyan jellegűek, hogy e vállalkozások létezését veszélyeztessék egy erőteljesen szabályozott olyan ágazatban, mint a növényvédő szerek ágazata, amely gyakran jelentős befektetéseket igényel, és amelyben a hatáskörrel rendelkező hatóságok közegészségügyi kockázatok felmerülése esetén kénytelenek lehetnek olyan okokból beavatkozni, amelyeket az érintett vállalkozások nem mindig láthatnak előre; e vállalkozások feladata, hogy – hacsak nem maguknak kell viselniük az ilyen beavatkozásból eredő kárt – megfelelő üzletpolitika kialakításával felvértezzék magukat e beavatkozás következményeivel szemben. A Törvényszék elnöke pontosította, hogy a kár súlyosságának értékelése során az ideiglenes intézkedésről határozó bíró nem szorítkozhat arra, hogy gépiesen és mereven csak a releváns forgalmat vegye alapul. E bírónak figyelembe kell vennie az adott ügy sajátos körülményeit is, és a határozatának elfogadásakor azokat összefüggésbe kell hoznia a forgalomban okozott kárral. A Törvényszék elnöke szerint a gépies és rugalmatlan elemzés e tilalma, amelyre különösen annak lehetővé tétele érdekében hivatkoztak, hogy e bíró értékelje, hogy az állítólagos kár súlyossága annak ellenére megállapítható-e, hogy a forgalom nem haladta meg a 10%-os indikatív küszöbértéket, azt is jelenti, hogy e bíró köteles az ügy sajátos körülményeit figyelembe véve megvizsgálni, hogy e küszöbérték meghaladása ellenére a súlyosság megállapítását mellőzni kell-e.

A Törvényszék elnöke e tekintetben mindenekelőtt megállapította, hogy az érintett anyag forgalmazóját e minőségében egyrészt nem ugyanazok a pénzügyi kiadások terhelik, mint a gyártási tevékenység kialakításából eredő kiadások, másrészt neki kell a helyettesítésre alkalmas megoldások hiányát bizonyítani.

A Törvényszék elnöke ezt követően megállapította, hogy az a tény, hogy a kérelmező erőteljesen szabályozott piacon tevékenykedik, azt eredményezi, hogy a kérelmező által alkalmazott kereskedelmi stratégiát is figyelembe kell vennie. Ezen értékelés keretében más olyan esetleges intézkedésre vonatkozó bizonyíték hiányában, amelyet a társaság tett azért, hogy a szóban forgó piac jellegére tekintettel ne kerüljön esetlegesen kockázatos helyzetbe, a 10%-os indikatív küszöbérték meghaladása önmagában nem lehet meggyőző az ideiglenes intézkedésről határozó bíró számára az állítólagos kár súlyosságát illetően.

Ezzel összefüggésben a Törvényszék elnöke – emlékeztetve arra, hogy a bizalomvédelem elvére kizárólag olyan feltételezhetően jogos bizalmat keltő helyzetben lehet hivatkozni, amelyet a végső döntés meghozatalára jogosult intézmény hozott létre – ismételten hangsúlyozta, hogy a növényvédő szer jóváhagyásának megújítására irányuló eljárás keretében nem merülhet fel a bizalomvédelem elve a jelentéstevő tagállam által kiadott közbenső jelentés következtetéseivel szemben, mivel e jelentés mindössze egy jól ismert eljárás köztes szakaszának minősül, és egyáltalán nem határozza meg a Bizottság végső álláspontját.

Másodszor, az érdekek egymással szembeni mérlegelését, és különösen a szóban forgó társaság azon érvét illetően, hogy az érintett hatóanyag nem jelent ismert és bizonyított veszélyt a közegészségre, a Törvényszék elnöke többek között megállapította, hogy a szóban forgó társaság nem alapíthat meggyőző érvet arra, hogy az anyagot hosszú időszakon keresztül teljes biztonsággal alkalmazták az Unióban anélkül, hogy bármilyen, az emberi egészségre ártalmas hatást valaha is jeleztek volna. A növényvédő szerek ágazatában ugyanis a tudományos fejlődés nem ritka, ezáltal pedig alkalmat biztosít arra, hogy az újabb tudományos ismeretek és felfedezések mércéjéhez viszonyítva újból értékeljék az anyagokat. Ez képezi a jóváhagyás meghosszabbítására irányuló eljárások alapját, valamint a forgalmazási engedélyekre vonatkozó időbeli korlátok létjogosultságát.

Következésképpen az ideiglenes intézkedésről határozó bíró által az érdekek mérlegelése keretében lefolytatott vizsgálatnak egyrészt az ettől kezdve azonosított, másrészt a ki nem zárható kockázatokra kell vonatkoznia. E bírónak ezenkívül nem feladata tudományos adatok olyan mérlegelését lefolytatni, amely meghaladná a hatáskörét. Következésképpen a közegészségügyi kockázat hiányára vonatkozó, a fumus boni iurist érintő bizonyítás keretében hivatkozott érvek az eljárás jogszerűségének felülvizsgálata körébe tartoznak, és egyéb adatok nélkül, továbbá nyilvánvaló mérlegelési hiba esetleges elismerése kivételével nem eredményezhetik azt, hogy az ideiglenes intézkedésről határozó bíró az érdekek mérlegelése keretében úgy ítélje meg, hogy ezen érveknek elsőbbséget kell élvezniük azon vitatott megállapításokhoz képest, amelyek elvileg egy aprólékos és kimerítő vizsgálat eredményei. Ez annál is inkább igaz, ha az állítólagos kár a közegészség tekintetében nem összegyűjtött tudományos adatokból, hanem éppen azok hiányából ered. Márpedig az információhiány nem teszi lehetővé a közegészségügyi kockázatok kizárását, amelyeket a szóban forgó többi érdekre tekintettel kell figyelembe venni, szem előtt tartva egyrészt azt, hogy a közegészség védelmével összefüggő követelményeknek főszabály szerint vitathatatlanul döntő jellegűnek kell lenniük a gazdasági megfontolásokhoz képest, másrészt pedig azt, hogy a közegészség védelmével összefüggő, feltétlenül érvényesítendő követelmények elsőbbsége igazolhat olyan korlátozásokat, amelyek – akár jelentős – kedvezőtlen következményekkel járhatnak bizonyos gazdasági szereplőkre.

A 2019. szeptember 10-i **Athanasiadou és Soulantikas kontra Bizottság** végzésben (T-762/18 R, [EU:T:2019:574](#)) a Törvényszék elnöke ideiglenes intézkedés iránti kérelem keretében elutasította az alapkereset benyújtásának elmaradására vonatkozó elfogadhatatlansági kifogást.

A Görögországban lakóhellyel rendelkező S. Athanasiadou és K. Soulantikas megalapította az ECOSE polgári jogi társaságot. Ez a társaság az Oktatási, Audiovizuális és Kulturális Végrehajtó Ügynökséggel támogatási megállapodást kötött a „Cselekvő idők” projekt megvalósítása céljából. Egy, 59 696,98 euró összeg behajtását javasoló könyvvizsgálati jelentés következtében a Bizottság elfogadta az ezen összegnek és kamatainak az ECOSE-től történő behajtására vonatkozó határozatot (a továbbiakban: megtámadott határozat). A görög polgári perrendtartás rendelkezéseinek megfelelően a Bizottság a megtámadott határozat és a fizetési meghagyás kézbesítését bírósági végrehajtóra bízta. 2018. október 30-án a felperesek kifogást terjesztettek az athéni egyesbíróság (Görögország) elé. 2018. december 31-én ugyanezen felperesek a megtámadott határozat végrehajtásának felfüggesztése iránti, az EUMSZ 299. cikk¹⁰³ alapuló kérelmet nyújtottak be a Törvényszékhez. Észrevételeiben a Bizottság az ideiglenes intézkedés iránti kérelem elfogadhatatlanságára hivatkozott azon okból, hogy nem nyújtottak be semmiféle, a megtámadott határozat megsemmisítésére irányuló keresetet, megsértve a Törvényszék eljárási szabályzatának 161. és 156. cikkét.¹⁰⁴

Először is a Törvényszék elnöke emlékeztetett azon kizárólagos hatáskörére, hogy kimondja a megtámadott határozat végrehajtásának felfüggesztését, mivel az érintett nemzeti bíróságok hatásköre a végrehajtási intézkedések jogszerűségének ellenőrzésére korlátozódik.¹⁰⁵

¹⁰³ | Az EUMSZ 299. cikk szerint a Bizottság olyan jogi aktusai, amelyek az államoktól eltérő jogalanyokra vagyoni kötelezettséget rónak, végrehajthatók. A behajtásra annak az államnak a hatályos polgári eljárásjogi szabályai vonatkoznak, amelynek területén arra sor kerül. A határozatot végrehajtási záradékkal az a nemzeti hatóság látja el – az okirat valóságának vizsgálatán kívül minden más ellenőrzést mellőzve –, amelyet az egyes tagállamok kormányai erre a célra kijelölnek, és amelyről a Bizottságot és az Európai Unió Bíróságát tájékoztatják. Ha ezeknek az alaki követelményeknek az érintett fél kérelmére eleget tettek, a fél a nemzeti jognak megfelelően közvetlenül az illetékes hatóságtól kérheti a végrehajtást. A végrehajtás csak az Európai Unió Bíróságának határozatával függeszthető fel. A végrehajtási eljárás szabálytalanságára vonatkozó panaszok tekintetében azonban a nemzeti igazságszolgáltatási szervek rendelkeznek hatáskörrel.

¹⁰⁴ | A Törvényszék eljárási szabályzata 156. cikkének (1) bekezdéséből következik, hogy a valamely intézmény által hozott jogi aktus végrehajtásának felfüggesztése iránti kérelem az EUMSZ 278. cikk és az EAKSZ 157. cikk alapján csak akkor fogadható el, ha a kérelmező ezt a jogi aktust a Törvényszék előtt megtámadta.

¹⁰⁵ | Az EUMSZ 256. cikk (1) bekezdésével, az EUMSZ 39. cikk (1) bekezdésével és az Európai Unió Bírósága Alapokmánya 53. cikkének (1) bekezdésével összefüggésben értelmezett EUMSZ 299 cikknek megfelelően.

Másodszor megállapította, hogy az eljárási szabályzat 156. cikke aszerint ír elő különböző eljárási szabályokat, hogy az ideiglenes intézkedés iránti kérelem milyen jogalapon alapul. Ennek megfelelően az említett szabályzat 156. cikkének (1) bekezdésében rögzített követelmény, amely egy intézmény aktusa végrehajtásának felfüggesztésére irányuló ideiglenes intézkedés iránti kérelem elfogadhatóságát attól teszi függővé, hogy nyújtottak-e be elsődlegesen vagy egyidejűleg ezen aktussal szemben elsődleges keresetet, kifejezetten az EUMSZ 278. cikk és az EAKSZ 157. cikk alapján előterjesztett keresetekre korlátozódik. Következésképpen e kötelezettség nem szükségszerűen alkalmazandó a jelen ügyben.

Harmadszor a Törvényszék elnöke úgy ítélte meg, hogy e kötelezettség teljesítése megfosztaná a felpereseket a hatékony jogorvoslathoz való jogtól.¹⁰⁶ A jelen ügy körülményei között ugyanis ahhoz, hogy lehetővé váljék a nemzeti bíróságok számára, hogy rendelkezzenek az ahhoz szükséges idővel, hogy az EUMSZ 299. cikk (4) bekezdése értelmében gyakorolhassák a végrehajtási intézkedések szabályszerűségének ellenőrzésére vonatkozó hatáskörüket, kizárólag az erre egyedül jogosult uniós bíróságtól kérhető, hogy adott esetben mondja ki a végrehajtás felfüggesztését.

Ezen eset tekintetében a Törvényszék elnöke hangsúlyozta, hogy ennek egyenes következményeként a *fumus boni juris* fennállásának bizonyítása keretében hivatkozott jogalapoknak olyan jogalapoknak kell lenniük, amelyek a nemzeti bíróság hatáskörébe tartoznak, és amelyek láthatóan megalapozottak. A határozat jogszerűségére vonatkozó jogalapok ugyanis hatástalanok, kivéve ha azokra valamely, az EUMSZ 278. cikkben alapuló olyan kérelem keretében hivatkoznak, amely valamely, az EUMSZ 263. cikk értelmében benyújtott alapkeresethez kapcsolódik, mivel a végrehajtható határozatok megalapozottsága kizárólag a megsemmisítés elbírálására hatáskörrel rendelkező bíróság előtt, e rendelkezés alapján vitatható.

E tekintetben, és anélkül, hogy ebben a szakaszban szükséges lenne megalapozottságukról határozni, a Törvényszék elnöke megállapította, hogy a jelen ügyben a felperesek által a *fumus boni juris* feltétele teljesítésének alátámasztására hivatkozott bizonyos indokok éppen hogy a görögországi végrehajtási eljárásra és a végrehajtási intézkedések szabályszerűségére vonatkoznak, következésképpen a nemzeti bíróság hatáskörébe tartoznak. Következésképpen a jelen kérelem arra irányul, hogy a nemzeti bíróság számára lehetővé váljon az EUMSZ 299. cikkben alapuló hatásköreinek gyakorlása.

Következésképpen a Törvényszék elnöke úgy határozott, hogy az alapkereset benyújtásának hiányán alapuló elfogadhatatlansági kifogást el kell utasítani. Végül a sürgősség hiánya miatt elutasította az ideiglenes intézkedés iránti kérelmet.

¹⁰⁶ | A hatékony jogorvoslathoz való jogot az Európai Unió Alapjogi Chartájának 47. cikke rögzíti, és azt az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló, 1950. november 4-én Rómában aláírt egyezmény 6. cikke biztosítja.

C | A Törvényszék Hivatalának tevékenysége 2019-ben

Emmanuel Coulon, a Törvényszék hivatalvezetője

A 2019. év két korszak fordulópontján új időszámítás kezdetét jelentette a Törvényszék és a Hivatala számára.

Ez az év a Törvényszék első tagjai hivatalba lépésének¹ harmincadik évfordulójára való megemlékezés éveként, valamint az Európai Unió igazságszolgáltatási szervezetrendszerére irányuló, 2015. december 16-án rendeleti úton² megkezdett reform befejezésének éveként vonul majd be a Törvényszék történelmébe. Harminc évvel azután, hogy hivatalba lépett az első tizenkét bíró és a hivatalvezető, a Törvényszék – amely 2019 szeptemberéig a jogszabályi előírás szerint tagállamonként két bíróból áll, a munkáját pedig hivatalvezető segíti – a világon a legnagyobb számú bíróból álló nemzetközi igazságszolgáltatási fórummá nőtte ki magát.

E nagyléptékű változás, továbbá az igazságszolgáltatási fórum által hozott határozatok hatékony érvényesülését biztosítani hivatott végrehajtási intézkedések, valamint a Törvényszék vezetése részére annak érdekében nyújtott segítség, hogy előkészítsék az új bírók érkezését, 2019 szeptemberének végétől kezdve pedig véghezvigyék a Marc van der Woude elnök által prioritásként megjelölt projekteket, bizonyosan nem múltak el anélkül, hogy hatással legyenek a Hivatal szervezetére és működésének módjára.

A Hivatal mégis állandóan igazodva az új kontextushoz, a változásokat pedig működési paraméterként integrálva kitartóan, módszeresen és elkötelezetten teljesítette az igazságszolgáltatási segítségnyújtással és az adminisztratív segítségnyújtással kapcsolatos feladatait. E kollektív sikerhez hozzájárult a Hivatal személyi állománya, amely nagyon tudatában van ezen átalakulások mély értelmének. A Hivatal a stabilitás olyan alapkövét képezte, amelyre az igazságszolgáltatási fórum biztosan támaszkodhatott.

A sokféle átalakulás folyamatos és gyors sorozata ellenére a Hivatal tanúbizonyságot tett azon képességéről, hogy együtt munkálkodjon a bírakkal, a kabinetek személyi állományával és az intézmény közös szervezeti egységeivel annak érdekében, hogy mindenki számára hasznos értéket teremtsen. A valódi szolgáltatási kultúrával áthatott Hivatal többnyelvű tárgyalópartnere volt azon ügyvédeknek és meghatalmazottaknak, akik az uniós bíróság elé kerülő jogviták keretében a felek érdekeit képviselik.

A Hivatalnak, amely a költségvetésből fizetett 72 álláshellyel (55 asszisztens és 17 tanácsos) rendelkezett, szeptemberben azzal kellett szembesülnie, hogy az erőforrásait 69 álláshelyre csökkentették olyan átalakítási művelet keretében, amely a további bírók kabinetjeinek összeállítását volt hivatott lehetővé tenni. Az, hogy május folyamán szolgálatba lépett a hivatalvezető-helyettes, lehetővé tette a szervezeti egység olyan átszervezését, amely éppen annyira sürgetővé vált, mint amennyire elengedhetetlen volt. Ez utóbbi fejlemény mindenképp üdvözlendő.

A Hivatal által az igazságszolgáltatási fórum igazságszolgáltatási és adminisztratív tevékenységeihez való hozzájárulás különböző formákban nyilvánult meg.

1] Azon konferencia anyagai, amelyre 2019. szeptember 25-én került sor „Az Európai Unió Törvényszéke a digitális korban”, témakörben, továbbá az a film, amely tiszteletét fejezi ki az alapító tagok és mindazon személyek előtt, akik a létrehozása óta biztosították az igazságszolgáltatási fórum működését, elérhető az Európai Unió Bíróságának internetes oldalán.

2] Az Európai Unió Bíróságának alapokmányáról szóló 3. jegyzőkönyv módosításáról szóló, 2015. december 16-i (EU, Euratom) 2015/2422 európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2015. L 341., 14. o.), valamint az Európai Unió és alkalmazottai közötti jogviták elsőfokú elbírálásával kapcsolatos hatáskörnek a Törvényszékre történő átruházásáról szóló, 2016. július 6-i (EU, Euratom) 2016/1192 európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2016. L 200., 137. o.).

I. Az igazságszolgáltatási tevékenységhez való hozzájárulás

A Hivatal a Törvényszék eljárási szabályzata által rá bízott igazságszolgáltatási segítségnyújtási feladatot teljesítve:

- biztosította az eljárások megfelelő lefolytatását és az iratanyagok megfelelő kezelését;
- biztosította a felek képviselői és a bírák közötti kommunikációt;
- tevékenyen segítette a bírakat és munkatársaikat.

Az érkezett ügyek számát illetően 2018-ban tapasztalt viszonylagos csökkenést követően az új ügyek száma 939 benyújtott üggyel ismét emelkedni kezdett, anélkül azonban, hogy elérte volna a máig is történelmi felső határnak számító 2016-os értéket.

A befejezett ügyek száma magas szinten maradt, a 2018. évhez képest viszont alacsonyabb lett. 2019-ben összesen 874 ügy került befejezésre, szemben az előző évi 1009-cel. Ezen enyhe statisztikai visszaesést bőven magyarázzák a következő tényezők: jelentős számú bíró távozása, több bíró esetében a megbízatásuk meghosszabbításával kapcsolatos bizonytalanságok, 14 bíró hivatalba lépése, tanácsok összetételének teljes átalakítása, a bírák tanácsokba való beosztása és az összes folyamatban lévő ügy újrakiosztása (azon ügyek kivételével, amelyek már a tanácskozás szakaszában voltak, vagy amelyekkel kapcsolatban a Törvényszék 2019. szeptember 26. előtt úgy határozott, hogy azokat az eljárás szóbeli szakasza nélkül bírálja el).

A folyamatban maradt ügyek száma 2019. december 31-én 1398 volt.

Az eljárás átlagos időtartama az ítélettel vagy végzéssel befejezett ügyek esetében 17 hónapnál alacsonyabb, az ítélettel befejezett ügyek kategóriája esetében pedig 20 hónapnál alacsonyabb volt.

a. Az eljárási iratanyagok kezelése

A Törvényszék Hivatalának az eljárási iratanyagok kezelésével kapcsolatos tevékenysége mennyiségi szempontból tartotta ugyanazt a szintet, mint 2018-ban.

A Hivatal ezenkívül az eljárási szabályzatban felsorolt 24 eljárási nyelv közül 21 eljárási nyelven bejegyzett 54 723 eljárási iratot a nyilvántartásba, feldolgozott az eljárást megindító 939 keresetlevelet és a felek által a folyamatban lévő ügyek keretében benyújtott 4446 egyéb beadványt, végrehajtotta az ítélező testületek által pervezető intézkedések vagy bizonyításfelvétel formájában hozott határozatokat, valamint megszövegezett 1699, az Európai Unió Hivatalos Lapjában közzéteendő közleményt.

Jóllehet nyilvánvalóan lehetetlen megemlíteni az összes olyan adatot, amelyek alapján fogalmat lehet alkotni a Hivatal által elvégzett munka mértékéről, ezek közül néhány, elsősorban statisztikai jellegű adat megjelölése mégis elegendő ahhoz, hogy rávilágítson a Hivatal tevékenységének jelentőségére:

- a benyújtott 9734 eljárási irat között szerepel 288 beavatkozási kérelem és 251, a felekkel vagy a nyilvánossággal szembeni bizalmas kezelés iránti kérelem;
- az ügyek vizsgálatával összefüggő követelmények teljesítése keretében 11 024, a Hivatal által összeállított továbbítási űrlapot (vagyis minden hónapban több mint 918-at) továbbítottak (digitalizált formában) a bírói kabineteknek;

- több száz pervezető intézkedést és több tucat bizonyításfelvételt hajtottak végre, különösen olyan dokumentumok benyújtását illetően, amelyek bizalmas jellegére a felek hivatkoztak.

Az, hogy az államokra vonatkozó versenyjog (állami támogatások) és az intézményi jog területén az év folyamán több esetben az ügyek egész csoportját, illetve sorozatát nyújtották be, szükségessé tette mind a Hivatalon belüli koordinációt, mind pedig az ítélező testületekkel folytatott koordinációt annak érdekében, hogy ezen ügyek mindegyikében feldolgozzák a határidők meghosszabbítása iránti kérelmeket, az egyesítés iránti kérelmeket, a beavatkozási kérelmeket, valamint hogy határozzanak a második beadványváltásról, adott esetben pedig az iratanyag elemeinek bizalmas kezeléséről. E koordináció bizonyos olyan szervezési rugalmasságot követel a Hivatal munkacsoportjai részéről, amely időnként nehezen egyeztethető össze azzal, hogy elengedhetetlen azon eljárási nyelvek ismerete, amelyeken az ügyek e csoportjait vagy sorozatait benyújtották.

Ezenkívül a vállalkozásokra vonatkozó versenyjog területén bizonyos nagyon érzékeny ügyek feldolgozása megkövetelte olyan munkafolyamatok kialakítását, amelyek arra irányulnak, hogy a legteljesebb mértékben megóvják az ilyen ügyekben felmerülő adatok bizalmas jellegét, és biztosítsák, hogy magán az igazságszolgáltatási fórumon belül biztonságos legyen a kommunikáció. E belső eljárások hozzáadódnak ahhoz az eljáráshoz, amely az eljárási szabályzat 105. cikkének (1) vagy (2) bekezdése alapján benyújtott, vagyis az olyan tájékoztatások vagy mellékletek esetében irányadó biztonságot hivatottak garantálni, amelyek érintik az Uniónak, illetve egy vagy több tagállamának a biztonságát vagy nemzetközi kapcsolatainak irányítását.³

A Hivatal részéről az eljárások iratanyagainak kezelésével megbízott 11 tanácsos⁴ ezenkívül 334 olyan tanácsülés és tárgyalás során teljesített szolgálatot, amelyekre 315 ügy keretében került sor, azzal, hogy az iratanyagok előkészítésén kívül minden egyes tanácsülést és tárgyalást követően el kellett készíteni a jegyzőkönyvet, amelyet jóvá kellett hagyatni a bírakkal.

A Hivatal által kezelt iratanyagok terjedelmét két adat szemlélteti. Egyrészt, az e-Curia alkalmazáson keresztül a Hivatalhoz benyújtott eljárási iratok összesen 749 895 oldalt tett ki. Másrészt, a 2019. év végén folyamatban maradt 1398 ügyben a Hivatal által kezelt iratanyagok dossziéi 636 folyóméternyi helyet foglaltak el.

E feladatok teljesítése során a Hivatal a legnagyobb mértékben kihasználta azon eljárási szabályok előnyeit, amelyek 2015. július 1-jén léptek hatályba, különösen a szellemi tulajdon területén (a nyelvhasználati szabályok változása és a második beadványváltás eltörlése olyan intézkedések, amelyek e területen nagyban hozzájárultak az eljárás átlagos időtartamának csökkentéséhez). Ezenkívül a Törvényszék ténylegesen élt azzal a lehetőséggel, hogy az ügyeket tárgyalás nélkül hozott ítélettel bírálja el, többek között azért, mert a felek nem kérték tárgyalás tartását (valamennyi peres eljárásban összesítve az esetek 39%-ában, egyedül a szellemi tulajdon területén pedig az esetek 52%-ában). Azon kívül, hogy a tárgyalás ezen elmaradása folytán nem kellett az eljárás nyelvén összegző jelentést készíteni a tárgyalásra, ezáltal lehetővé vált az is, hogy gyorsabb legyen az ügyek ítélettel történő elbírálása (tárgyalás nélkül átlagosan 15,1 hónap, míg tárgyalással 22,7 hónap).

Másfelől, növekvő tendenciát mutat a közvetlen keresetek teljes számán belüli azon százalékos arány, amelynek esetében a Törvényszék az ügyet második beadványváltás nélkül bírálta el ítélettel (22%, szemben a 2018. évi 13%-kal⁵).

3] Az eljárási szabályzat 105. cikkének (1) vagy (2) bekezdése alapján benyújtott tájékoztatásokra vagy mellékletekre alkalmazandó biztonsági szabályokról szóló, 2016. szeptember 14-i (EU) 2016/2387 törvényszéki határozat (HL 2016. L 355., 18. o.) által szabályozott e területen 2019-ben egyetlen dokumentumot sem nyújtottak be.

4] Figyelembe véve az AD csoportba tartozó személyi állományon belüli mozgásokat.

5] A szellemi tulajdonjogokkal kapcsolatos jogviták ki vannak zárva e számításból, mivel az eljárási szabályzat az ügyek e kategóriája esetében nem rendelkezik második beadványváltásról.

A közszolgálat területén a Törvényszék az ügyek 22%-ában határozott úgy, hogy mellőzi a második beadványváltást (szemben a 2018. évi 32%-kal). Meg kell jegyezni, hogy ez utóbbi területen az év folyamán indított jogviták egyezség útján történő rendezésére irányuló kísérletek két alkalommal vezettek eredményre.

Végül, jóllehet aggodalomra ad okot annak megállapítása, hogy a szellemi tulajdon területén öt keresetlevélből három esetében hiánypótlást kellett elrendelni az alaki előírások betartásának elmulasztása miatt, üdvözlendő, hogy a szellemi tulajdonon kívüli egyéb területeken benyújtott közvetlen kereseteket illetően folyamatosan csökken a hiánypótlásra szoruló keresetlevelek aránya (24%).

A Hivatal nagyon kedvezően kihasználta a dokumentumok feldolgozásának az azon reform által lehetővé tett racionalizálásából⁶ eredő előnyöket is, amely 2018. december 1-je óta az e-Curia informatikai alkalmazást tette a felek képviselői és a Törvényszék közötti bírósági iratváltások kizárólagos módjává.⁷ Az e racionalizálásból eredő előnyök 2019-ben nagyon értékesnek bizonyultak,⁸ mivel lehetővé tették a Hivatalhoz intézett azon megkeresések számának növekedéséből eredő hatások enyhítését, amelyekre különösen az igazságszolgáltatási fórum kabinetjei számának bővítése keretében került sor.

A Hivatal a benyújtott összes iratot és a bírák által hozott valamennyi határozatot köteles a lehető leghamarabb feldolgozni.

Objektív okoknál fogva azonban bizonyos iratokat soron kívül fel kell dolgozni más iratokhoz képest, például akkor, ha rövid idővel a tárgyalás előtt benyújtott dokumentumokról van szó, vagy ha a keresettől akkor állnak el, amikor az ügyet már tanácskozássra utalták. A sürgősségi eljárásokban pedig haladéktalanul gondoskodni kell az eljárási iratok feldolgozásáról. Ez a helyzet többek között az ideiglenes intézkedés iránti azon kérelmek esetében, amelyeket az ügy érdemi elbírálását megelőzően (vagyis még azelőtt, hogy a másik fél megtehetette volna észrevételeit) történő határozathozatal iránti kérelemmel együtt terjesztenek elő, és amelyekről az elnöknek a benyújtásukat követő néhány órán belül állást kell foglalnia. A Hivatal 2019-ben több alkalommal rendkívül rövid időn belül gondoskodott az ideiglenes intézkedés iránti kérelem feldolgozásáról, valamint arról, hogy az elnök által e kérelem tárgyában hozott végzést néha nagyon kései órában kézbesítsék.

b. A koherenciához nyújtott segítség

A Hivatal által az igazságszolgáltatási tevékenységhez teljesített hozzájárulás a Törvényszék által megállapított iránymutatásokkal összhangban arra is irányul, hogy elősegítse a döntéshozatali gyakorlatok és az eljárási szabályok területén kialakított értelmezések koherenciáját. A Hivatal tehát e célkitűzés szolgálatába állította az eszközeit.

6] Az e-Curia kötelezővé tétele lehetővé tette, hogy megszűnjön a többféle változatban (papír és digitális formában) történő iratkezelés, továbbá a papírváltozatban benyújtott dokumentumok szkennelése, valamint az, hogy a papírváltozatban történő benyújtást megelőzően faxon történő benyújtás esetén az adatokat kétszer kelljen felvenni a Hivatal által vezetett eljárási adatbázisba, és ellenőrizni kelljen, hogy a papírváltozatban benyújtott irat megegyezik-e a faxon benyújtott változattal. E kötelezővé tétel véget vetett az iratok faxon történő átvétele vagy kézbesítése során tapasztalt visszatérő nehézségeknek is, különösen a terjedelmes dokumentumok esetében.

7] E változás érinti az összes felet (felperesek, alperesek és beavatkozó felek) és az összes eljárástípust. Az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférés elvének tiszteletben tartása érdekében ugyanakkor bizonyos kivételeket biztosítottak (különösen akkor, ha az e-Curia használata technikailag lehetetlennek bizonyul, vagy ha ügyvéd által nem képviselt felperes kér költségmentességet).

8] Még akkor is, ha az eljárási iratok ezen alkalmazáson keresztül teljesített benyújtásainak aránya nem 100%, hanem 93% azon tény folytán, hogy az e-Curián kívüli egyéb módokat használják a költségmentesség iránti kérelmek, a tárgyalások során csatolt dokumentumok, továbbá az USB-kulcs vagy DVD formájában megjelenő, az e-Curián keresztül nem továbbítható adatokat tartalmazó mellékletek benyújtására, valamint a Bíróság azon levelei esetében, amelyek fellebbezés benyújtásáról tájékoztatnak, vagy a fellebbezés tárgyában hozott határozatot küldik meg.

Először is, a Hivatal ex ante szolgáltatások formájában támogatást nyújt a kabineteknek az ügyek feldolgozásához egészen addig, amíg az ügy tanácskozásra kerül. A cél mindenekelőtt az, hogy az elnök, a tanácselnökök és az ítélkező testületek számára lehetővé tegyék, hogy a rendelkezésükre álljanak mindazon elemek, amelyek alapján az e szempontból hasznos információk birtokában gyorsan határozatot hozhatnak.

Így a Törvényszék elé terjesztett keresetek első elemzése során a Hivatal azonosítja a kereset tárgyát, az érintett jogterületet és az egyéb ügyekkel fennálló esetleges összefüggéseket, bármi is legyen az eljárás nyelve, amelyen a keresetet benyújtották. E művelet – amellyel kapcsolatban a Hivatal célként tűzte ki maga elé, hogy a keresetlevél benyújtásától számított tíz munkanapos határidőn belül elvégezze azt – többek között arra irányul, hogy lehetővé tegye a Törvényszék elnöke számára, hogy tájékozottan ossza ki az ügyeket. A Hivatal ennek keretében jelzi a gyorsított eljárás iránti kérelmeket és a soron kívüli feldolgozás iránti kérelmeket, valamint a névtelenség biztosítása iránti kérelmeket. A Hivatal ezenkívül jelzi azokat az ügyeket, amelyek nem tartoznak a Törvényszék hatáskörébe, vagy amelyek nyilvánvalóan elfogadhatatlannak tűnnek.

Amikor a Hivatal a folyamatban lévő ügyek keretében benyújtott beadványok feldolgozása során közli e beadványokat a bírák kabinetjeivel, azokhoz olyan továbbítási űrlapot mellékel, amely azonosítja a felmerülő eljárási kérdéseket, és – néha akár részletes – javaslatokat is tartalmaz e kérdések elbírálására.

Általánosabb jelleggel, napi szintű és erőteljes együttműködés zajlik a Hivatal képviselői és a bírói kabinetek személyi állományai között. Az, hogy a Hivatal részt vesz a tanácsok adminisztratív értekezletein (tanácsüléseken), elősegíti az információáramlást, a kontextus elemeinek szükséges ismerete révén pedig lehetővé teszi annak biztosítását, hogy gyorsan végrehajtsák az ítélkező testületek által hozott eljárási határozatokat.

Másodszor, a Hivatal gondoskodik az ismeretek megosztásáról azáltal, hogy célzott dokumentációt bocsát az igazságszolgáltatási fórum rendelkezésére. Az eljárási témakörökkel kapcsolatos információkat rendszeresen naprakészen tartja, az eljárási tárgyú végzéseket hozzáférhetővé teszi egy osztályozási rendszer szerint, továbbá havonta jelzi a Törvényszék, a Bíróság és az Emberi Jogok Európai Bírósága eljárási jellegű ítélkezési gyakorlatát. A Hivatal az elemzést, odafigyelést és tájékoztatást szolgáló ezen eszközöket és a tematikus anyagokat annak érdekében alakította ki, hogy megfeleljen egy olyan igazságszolgáltatási fórum elvárásainak, amely a prioritásai közé emelte a koherenciát. A szóban forgó eszközök a döntéshozatali gyakorlaton és az ítélkezési gyakorlaton belüli következetlenségek megelőzésére és feltárására irányuló mechanizmusok részét képezik, ezáltal pedig meghatározott területen kiegészítik a Törvényszék elnökhelyettesére bízott alapvető jelentőségű feladatot, vagyis azt, hogy fejlesszen ki egy keresztmetszeti jellegű jogi elemzésre irányuló munkacsoportot, amelynek az a célja, hogy erősítse az ítélkezési gyakorlat koherenciáját és minőségét.

c. A megállapodás nélküli Brexit kockázatával összefüggő, megelőző jellegű intézkedések

Arra törekedve, hogy segítse a Törvényszék előtti eljárásokban részt vevő ügyvédeket, továbbá azzal a szándékkal, hogy minden körülmények között biztosított legyen a hatékony bírói jogvédelem, a Hivatal megelőző intézkedéseket tett annak kockázatával összefüggésben, hogy Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királysága a kilépésről rendelkező megállapodás aláírása nélkül távozik az Unióból.

Figyelembe véve annak kockázatát, hogy az Egyesült Királyság barristerei, solicitorai és advocate-jei („egyesült királysági ügyvédek”) vonatkozásában előfordulhat, hogy a kilépésről rendelkező megállapodás nélküli Brexit esetén a továbbiakban nem felelnek meg az Európai Unió Bíróságának alapokmányáról szóló jegyzőkönyv

19. cikkében ahhoz megkövetelt feltételeknek,⁹ hogy valamely felet szabályszerűen képviseljenek a Törvényszék előtt, két alkalommal olyan tájékoztató kampányra került sor, amely az ezen igazságszolgáltatási fórum előtt folyamatban lévő eljárásokban részt vevő felek képviselőihez szólt. A hivatalvezető egyenként hozzájuk intézett levelekben felhívta e képviselők figyelmét annak eljárási következményeire, ha az Egyesült Királyság a kilépésről rendelkező megállapodás aláírása nélkül távozik az Unióból, és felhívta őket, hogy az ügyfelek védelme érdekében tegyék meg a megfelelő intézkedéseket.

Az első műveletet 2019. április 12. előtt még időben, nem sokkal azt követően végrehajtották, hogy az Egyesült Királyság Parlamentjének Képviselőháza 2019. március 29-én akként határozott, hogy elutasítja a kilépésről rendelkező megállapodás tervezetét.

A második műveletet néhány nappal a 2019. október 31-i határidő lejárta előtt hajtották végre.

Az, hogy az Európai Tanács az EUSZ 50. cikk (3) bekezdésében előírt határidőt néhány órával annak lejárta előtt egymást követően többször meghosszabbította, végül lehetővé tette annak elkerülését, hogy az Egyesült Királyság 2019-ben megállapodás nélkül lépjen ki.

II. A reform harmadik szakasza keretében tett intézkedések

a. A bírák soha nem látott mértékű távozásához és hivatalba lépéséhez kapcsolódó intézkedések

A Törvényszék 2019 márciusában üdvözölte a tagjai között a máltai bírót, akit a 2018 októberében a Bíróság bírójává kinevezett bíró utódjaként neveztek ki.

2019 szeptemberében a Törvényszék bírói karának részleges megújítására irányuló, az EUMSZ 254. cikk második bekezdésében előírt¹⁰ művelet keretében nyolc bírónak megszűnt a megbízatása, hét bíró pedig esküt tett a Bíróság előtt. Ugyanezen a napon tett esküt a Bíróság előtt az a hét további bíró is, akiket a reform harmadik és egyben utolsó szakasza keretében neveztek ki.

A Törvényszék tehát 2019-ben 15 új bírót üdvözölt a tagjai között, közülük 14-et 2019. szeptember 26-án. Ezen időpontban a Törvényszéket alkotó bírák száma 46-ról 52-re nőtt.¹¹

Az igazságszolgáltatási fórum összetételében bekövetkező e változások keretében számos intézkedésre került sor. Az elnöki kabinet és a hivatalvezető (továbbá az ő munkacsoportjainak egy része) által összehangolt intézkedéseket az intézmény közös szervezeti egységei hajtották végre, különösen az Épületkezelési és Biztonsági Igazgatóság, a Humánerőforrás és Személyzeti Adminisztrációs Igazgatóság, valamint az Információtechnológiai Igazgatóság.

9] Az Európai Unió Bíróságának alapokmányáról szóló jegyzőkönyv 19. cikkének negyedik bekezdése akként rendelkezik, hogy „[a] felet a Bíróság előtt csak olyan ügyvéd képviselheti vagy segítheti, aki valamely tagállam bírósága előtt vagy az Európai Gazdasági Térségről szóló megállapodás más részes államának bírósága előtt eljárni jogosult”.

10] 2019. augusztus 31-én lejárt 23 bíró megbízatása. Megjegyzendő, hogy a 2019. szeptember 1-jétől 26-ig terjedő időszak vonatkozásában a Törvényszék határozatot fogadott el az igazságszolgáltatási tevékenység folytatásáról (HL 2019. C 238., 2. o.).

11] A 2019. december 31-i állapot szerint még több tagállamnak javaslatot kell tennie a bírói álláshelyekre jelölt személyekre.

Ezek az intézkedések a következőkből álltak:

- időben szabadabbá kellett tenni az ahhoz szükséges teret, hogy ki lehessen alakítani a Törvényszék új bírái és a kabinetjeiket alkotó személyek elhelyezésére szolgáló helyiségeket, valamint ki lehessen alakítani olyan termet, amely lehetővé teszi az összes tag (a bírák és a hivatalt vezető) számára, hogy a plenáris értekezlet munkájával járó találkozókat megtartsák, összhangban a Törvényszék által kifejezésre juttatott szükségletekkel;
- javaslatlételre irányuló iratanyagok formájában kezelni kellett a kabinetek személyi állományának (referensek és asszisztensek) azon felvételeit, áthelyezéseit és a szerződéseik lejártát, amelyeket a hatáskörrel rendelkező hatóságoknak jóvá kell hagyniuk;
- az új kabinetek részére biztosítani kellett az informatikai és telefonos háttérrel, az informatikai alkalmazásokat pedig ki kellett igazítani annak érdekében, hogy figyelembe vegyék a tanácsok számával és az összeállításuk módjával kapcsolatos változást (átállítás arra, hogy 60 olyan ítélkező testület van, amelyek három bíróval járnak el, és tíz olyan ítélkező testület, amelyek öt bíróval);
- fogadni kellett az új bírákat: annak érdekében, hogy e bírák összképet kaphassanak a Törvényszék működéséről, az eljárásairól, az informatikai alkalmazásairól (amelyek az ügyek feldolgozására, a dokumentációs kutatásra és a tagok tevékenységeire vonatkoznak), továbbá a multimédiás eszközeiről, a tiszteletben tartandó szabályozásokról (különösen a személyes adatok védelmével kapcsolatos szabályozásról), valamint a Törvényszék által alkalmazandó összeállítási paraméterekről (különösen az informatikai biztonság területén), a referensek, valamint a Hivatalba és az intézmény közös szervezeti egységeibe beosztott tisztviselők és alkalmazottak a Törvényszék vezetése által szervezett és nagyon célzott képzéseket tartottak, amelyeket a fogadás érdekében a hivatalt vezető által szervezett olyan program követett, amelynek során az intézmény felsővezetői bemutathatták a szervezeti egységek tevékenységeit és prioritásait.

Másfelől, mivel a reform harmadik szakaszát anélkül hajtották végre, hogy költségvetési szempontból álláshelyeket hoztak volna létre a bírák kabinetjeiben, az egész év során elmélyült eszmecserék zajlottak annak eldöntése érdekében, hogy milyen módon állítsák össze a valamely távozó bíró helyére érkező bírák és a további bírák kabinetjeit. A Törvényszék által elfogadott megoldás szakaszos megközelítést alkalmazva lehetővé teszi majd, hogy 2020. január 1-jétől helyreálljon a Törvényszék összes bírójának kabinetjei közötti funkcionális egyenlőség.

b. Az igazságszolgáltatási fórum szervezetére irányuló intézkedések

Először is, a Törvényszék a bírák megnövekedett számát figyelembe véve újragondolta az igazságszolgáltatási fórum szervezetét. A Törvényszék a tanácsainak számát kilencről tízre emelte. Most már minden egyes tanács öt bíróból áll, azon lehetőség sérelme nélkül, hogy hat bíróból álló tanácsokat hozzanak létre, amikor már kinevezték az összes bírót.

Másodszor, a Törvényszék annak érdekében, hogy lehetővé tegye az ítélkező testületek változatosabb összetételét, felülvizsgálta az összeállításuk módját. 2019. szeptember 26-ig az öt bíróból álló tanács két állandó testületre oszlott, amelyeket ugyanaz a tanácselnök elnökölt. 2019. szeptember 30. óta az ítélkező testületek számát a bírák rotációjára irányuló rendszer keretében megemelték. Valamely öt bíróból álló tanács így hat ítélkező testület összeállítását teszi lehetővé.

Harmadszor, a 15 bíróból álló nagytanács összeállításának módját módosították annak érdekében, hogy azon bírák számára, akik nem tanácselnökök, lehetővé tegyék, hogy egymást követő beosztások révén eljárassanak a nagytanácsban. Eltérően attól az összeállítási módtól, amely az elnök, az elnökhelyettes, az

összes tanácselnök, valamint azon tanács bírának részvételét írta elő, amelynek az ügyet eredetileg kiosztották, a 2019. szeptember 26. óta hatályban lévő összeállítási mód az elnök, az elnökhelyettes, korlátozott számú tanácselnök, az ügyben eredetileg eljáró tanács bírái, valamint olyan további bírák részvételéről rendelkezik, akiket a hivatali idő szerinti rangsor és a hivatali idő szerinti fordított rangsor alapján felváltva választanak ki.

Negyedszer, a Törvényszék akként határozott, hogy bevezeti a tanácsok bizonyos szintű szakosodását. Így 2019. szeptember 30. óta négy tanács bírálja el a közszolgálati ügyeket,¹² hat tanács pedig a szellemi tulajdonnal kapcsolatos ügyekkel foglalkozik.¹³ Az összes többi peres ügy az összes tanács között kerül kiosztásra.

E kontextusban a Törvényszék azzal együtt, hogy az ügyek kiosztásának az eljárási szabályzatában meghatározott rendszerét kiigazította annak érdekében, hogy figyelembe vegye a tanácsok viszonylagos szakosodását, továbbra is fenntartotta e rendszert, amely a rotáció szabályán alapul, a főszabálytól való azon eltérések sérelme nélkül, amelyek alapját a bizonyos ügyek közötti összefüggések azonosítása (olyan ügyek esetében, amelyeknek azonos a tárgya, vagy amelyek ugyanazon sorozatba tartoznak, vagy amelyek jogi szempontból hasonlóságokat mutatnak) és a munkateher kiegyensúlyozott megosztása képezi.

Ötödször, a Törvényszék akként határozott, hogy megerősíti az elnök és az elnökhelyettes részvételét az igazságszolgáltatási tevékenységben. A felelősségeik terjedelmével kapcsolatos okokból a Törvényszék megerősítette, hogy az elnök és az elnökhelyettes nem minősül teljes jogkörben eljáró bírónak az ítélkező testületekben. Ezzel szemben 2019. szeptember 27. óta az elnök helyettesíti valamely akadályoztatott bírót (korábban e helyettesítést az elnökhelyettes látta el). Ezenkívül az elnökhelyettes – akinek elsődleges felelőssége arra irányul, hogy hozzájáruljon az ítélkezési gyakorlat koherenciájának megőrzéséhez – tanácsonként és évenként egy ügy erejéig részt vesz az öt bíróból álló kibővített ítélkező testületekben.

A Törvényszéket alkotó bírák számának növekedése keretében meghozott mindezen határozatot megelőzték olyan eszmecserék és javaslatok, amelyekben részt vett a hivatalvezető és a szervezeti egységének egy része. E határozatok mindegyikét kihirdették az Európai Unió Hivatalos Lapjában, és azok a Curia honlapon is hozzáférhetők.¹⁴

III. Az igazságszolgáltatási fórumnak nyújtott segítség egyéb formái

A Hivatal – a hivatalvezető és a képviselői közvetítésével – segítséget nyújtott az igazságszolgáltatási fórum különböző szervezeti egységeinek (többek között a plenáris értekezletnek, a tanácselnökök értekezletének és az „Eljárási szabályzat” bizottságnak), valamint a szükségletektől és az érintett tárgykörök jellegétől függően egyéb bizottságoknak és munkacsoportoknak (szakmai etikai, intézményi vagy informatikai kérdések).

Ezenkívül intézkedésekre került sor a Törvényszéket érintő aktusok közzétételének vagy terjesztésének biztosítása érdekében. Először is, a hivatalvezető gondoskodott a Határozatok Tárának közzétételéről, továbbá az igazságszolgáltatási fórum által az eljárási szabályoknak megfelelően hozott határozatoknak az Európai

12| Az EUMSZ 270. cikk, adott esetben pedig az Európai Unió Bíróságának alapokmányáról szóló jegyzőkönyv 50a. cikke alapján benyújtott keresetekről van szó.

13| Az Európai Unió Szellemi Tulajdoni Hivatala (EUIPO) és a Közösségi Növényfajta-hivatal (CPVO) fellebbezési tanácsai által hozott határozatok ellen benyújtott keresetekről van szó.

14| A nagytanács összetétele (HL 2019. C 172., 2. o.); a tanácsok közötti ügyelosztás rendje (HL 2019. C 372., 2. o.) és az akadályoztatott bírót helyettesítő bíró kijelölésének módja (HL 2019. C 263., 2. o.).

Unió Hivatalos Lapjában történő kihirdetéséről, valamint a Törvényszékkel kapcsolatos dokumentumok internetes terjesztéséről. A Curia honlapon a Törvényszék menüpont alatt az „Eljárás” oldal tökéletesen naprakészen van tartva. Másodszor, az Európai Unió Bírósága tagjainak és korábbi tagjainak etikai kódexe 8. cikke (3) bekezdésének harmadik albekezdése alapján intézkedések történtek annak érdekében, hogy az intézmény honlapján közzétegyék a tagok azon külső tevékenységeit, amelyeket a Törvényszék 2018-ban engedélyezett.

Másfelől a bírósági határozatokhoz való internetes hozzáférés keretében történt, hogy a névtelenség utólagos biztosítása iránti több kérelmet terjesztettek a hivatalvezető mint a Törvényszék közzétételi felelőse elé olyan természetes személyek, akik azt követően, hogy a Törvényszék előtt félként jártak el, kifejezésre juttatták azon kérésüket, hogy a személyük azonosítását lehetővé tevő adatokat töröljék a Törvényszék vagy az Európai Unió Közzétételi Törvényszéke által hozott azon bírósági határozatokból, amelyeket az interneten hozzáférhetővé tesznek a nyilvánosság számára. A hivatalvezető, akit a határozatokban foglalt személyes adatoknak az ügy lezárását követően történő kezeléséért felelős személyként jelöltek ki, az elé terjesztett minden egyes kérelemről határozott.

A hivatalvezető által e tárgykörben hozott határozat jogszerűségét vitató kereset lehetőségének sérelme nélkül a Törvényszék – összhangban azzal, amit a Bíróság tett¹⁵ – olyan határozatot fogadott el, amely megállapítja azt a határidőt, amelyen belül a hivatalvezetőnek állást kell foglalnia, az általa hozott határozatok vonatkozásában pedig egy három bíróból álló bizottság által gyakorolt független ellenőrzési mechanizmust alakított ki.¹⁶ A Törvényszék ezáltal megfelelt az Európai Unió Alapjogi Chartája 8. cikkének (3) bekezdésében előírásnak, amely szerint „[a személyes adatok védelmével kapcsolatos] szabályok tiszteletben tartását független hatóságnak kell ellenőriznie”, továbbá figyelembe vette azt, hogy az európai adatvédelmi biztos által gyakorolt ellenőrzés nem terjed ki a személyes adatoknak a Törvényszék általi kezelésére, amennyiben az igazságszolgáltatási feladatkörében jár el.¹⁷

IV. Adminisztratív munkák

Az igazságszolgáltatási fórum adminisztrációjával összefüggő munkateher jelentősen nőtt. Ezt értelemszerűen magyarázza a bizottságok és munkacsoportok rendszeres gyakorisággal tartott értekezleteinek előkészítése (napirend, az iratanyagok vizsgálata, a jegyzőkönyvek vagy a beszámolók megszövegezése) és a 2019. december 31-i állapot szerint több mint 300 személyből álló igazságszolgáltatási fórumon kezelendő adminisztratív kérdések sokrétűbbé válása.

Másfelől jelentős maradt a szervezeti egység adminisztrációjával, a tisztviselőinek és alkalmazottainak igazgatásával (felvételi eljárások, értékelések, a személyzeti szabályzatból eredő jogok gyakorlása), az informatikai alkalmazások fejlesztéseinek nyomán követésével, a koordinációval, a dokumentációval, az információk terjesztésével és a kommunikációval (ideértve a Törvényszék Hivatala intranetes oldalának teljes átdolgozását) összefüggő munkateher.

15] A személyes adatoknak a Bíróság igazságszolgáltatási feladatainak ellátása körében történő kezelésére vonatkozó belső ellenőrzési mechanizmus létrehozásáról szóló, 2019. október 1-jei bírósági határozat (HL 2019. C 383., 2. o.).

16] A személyes adatoknak a Törvényszék igazságszolgáltatási feladatainak ellátása körében történő kezelésére vonatkozó belső ellenőrzési mechanizmus létrehozásáról szóló, 2019. október 16-i törvényszéki határozat (HL 2019. C 383., 4. o.).

17] Lásd a természetes személyeknek a személyes adatok uniós intézmények, szervek, hivatalok és ügynökségek általi kezelése tekintetében való védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, valamint a 45/2001/EK rendelet és az 1247/2002/EK határozat hatályon kívül helyezéséről szóló, 2018. október 23-i (EU) 2018/1725 európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2018. L 295., 39. o.; helyesbítés: HL 2019. L 290., 42. o.) 57. cikke (1) bekezdésének a) pontját.

Adminisztratív szervezeti egységként a Hivatal eleget tett a hozzá intézett különböző egyéb megkereséseknek. Abból a célból, hogy megfelelhessen a jogszabályokból eredő követelményeknek, intézkedéseket tett annak érdekében, hogy:

- védje a környezetet azáltal, hogy az „EMAS” (Eco-Management and Audit Scheme) rendszer keretében, az intézmény különböző egyéb adminisztratív szereplőivel és a bírói kabinetekkel összehangolt módon továbbra is megteszi a tudatosságfejlesztő intézkedéseket;
- végrehajtsa a pénzügyi szabályozásból¹⁸ eredő szabályokat;
- gondoskodjon a személyes adatoknak az uniós intézmények, szervek, hivatalok és ügynökségek általi kezeléséről szóló rendeletnek¹⁹ való megfelelésről;
- a Törvényszék elnöke által megjelölt ügyek keretében biztosítsa a különösen érzékeny információk védelme érdekében kialakított szabályok teljes körű érvényesülését.

A Hivatal végül erőforrásokat mozgósított annak érdekében, hogy segítse az Információtechnológiai Igazgatóságot egy intézményi jellegű informatikai projekt specifikációs jegyzékének előkészítése során (egy integrált ügykezelési rendszer kialakítására irányuló projektről van szó).

A Hivatalon belül a dokumentáció és az eljárások megfelelőségének megteremtése, valamint a tisztviselőknek és alkalmazottaknak a környezetvédelem, a személyes adatok védelme és az informatika területein történő bevonása azon feladatok között szerepel, amelyeket egyensúlyba kellett hozni az igazságszolgáltatási tevékenységhez való hozzájárulással. A Hivatal tehát, amely mindig egyre erőteljesebb észszerűsítési követelménynek van alávetve, miközben alkalmazkodóképesnek és rugalmasnak is kell lennie, a Törvényszék szükségletei és prioritásai által megkövetelt valós helyzetnek, valamint azon jogszabályi kötelezettségeknek megfelelően osztotta be az erőforrásait, amelyeket adminisztratív szervezeti egységként tiszteletben kell tartania.

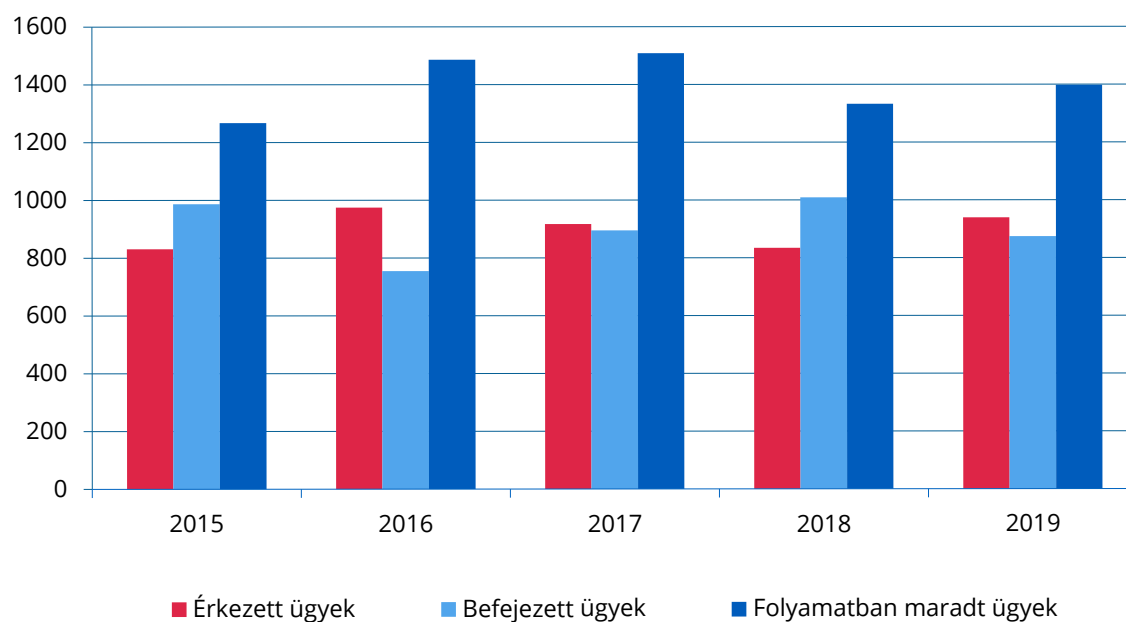
18| Az Unió általános költségvetésére alkalmazandó pénzügyi szabályokról, az 1296/2013/EU, az 1301/2013/EU, az 1303/2013/EU, az 1304/2013/EU, az 1309/2013/EU, az 1316/2013/EU, a 223/2014/EU és a 283/2014/EU rendelet és az 541/2014/EU határozat módosításáról, valamint a 966/2012/EU, Euratom rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2018. július 18-i (EU, Euratom) 2018/1046 európai parlamenti és a tanácsi rendelet (HL 2018. L 193., 1. o.).

19| A fent hivatkozott 2018/1725 rendelet.

D | A Törvényszék igazságügyi statisztikái

I. A Törvényszék tevékenysége általában – Érkezett, befejezett és folyamatban maradt ügyek (2015–2019)	289
II. Érkezett ügyek – Az eljárások jellege (2015–2019)	290
III. Érkezett ügyek – A kereset jellege (2015–2019)	291
IV. Érkezett ügyek – A kereset tárgya (2015–2019)	292
V. Befejezett ügyek – Az eljárások jellege (2015–2019)	293
VI. Befejezett ügyek – A kereset tárgya (2019)	294
VII. Befejezett ügyek – A kereset tárgya (2015–2019)	295
VIII. Befejezett ügyek – Ítélező testületek (2015–2019)	296
IX. Befejezett ügyek – Az eljárások időtartama hónapokban (2015–2019)	297
X. Az eljárások időtartama hónapokban (2015–2019)	298
XI. December 31-én folyamatban maradt ügyek – Az eljárások jellege (2015–2019)	299
XII. December 31-én folyamatban maradt ügyek – A kereset tárgya (2015–2019)	300
XIII. December 31-én folyamatban maradt ügyek – Ítélező testület (2015–2019)	301
XIV. Egyéb – Ideiglenes intézkedés iránti eljárások (2015–2019)	302
XV. Egyéb – Gyorsított eljárások (2015–2019)	303
XVI. Egyéb – A Bíróság előtti fellebbezéseknek az eljárás jellege szerinti megoszlása (2015–2019)	305
XVII. Egyéb – A Bíróság előtti fellebbezések eredménye (2019)	306
XVIII. Egyéb – A Bíróság előtti fellebbezések eredménye (2015–2019)	307
XIX. Egyéb – Általános áttekintés (1989–2019)	308
XX. A Törvényszék Hivatalának tevékenysége (2015–2019)	309
XXI. A Törvényszékhez benyújtott eljárási iratok benyújtásának módjai	310
XXII. Az e-Curián keresztül benyújtott oldalak (2015–2019)	311
XXIII. Az Európai Unió Hivatalos Lapjában közzétett közlemények (2015–2019)	312
XXIV. Tárgyalásra bocsátott ügyek (2015–2019)	313

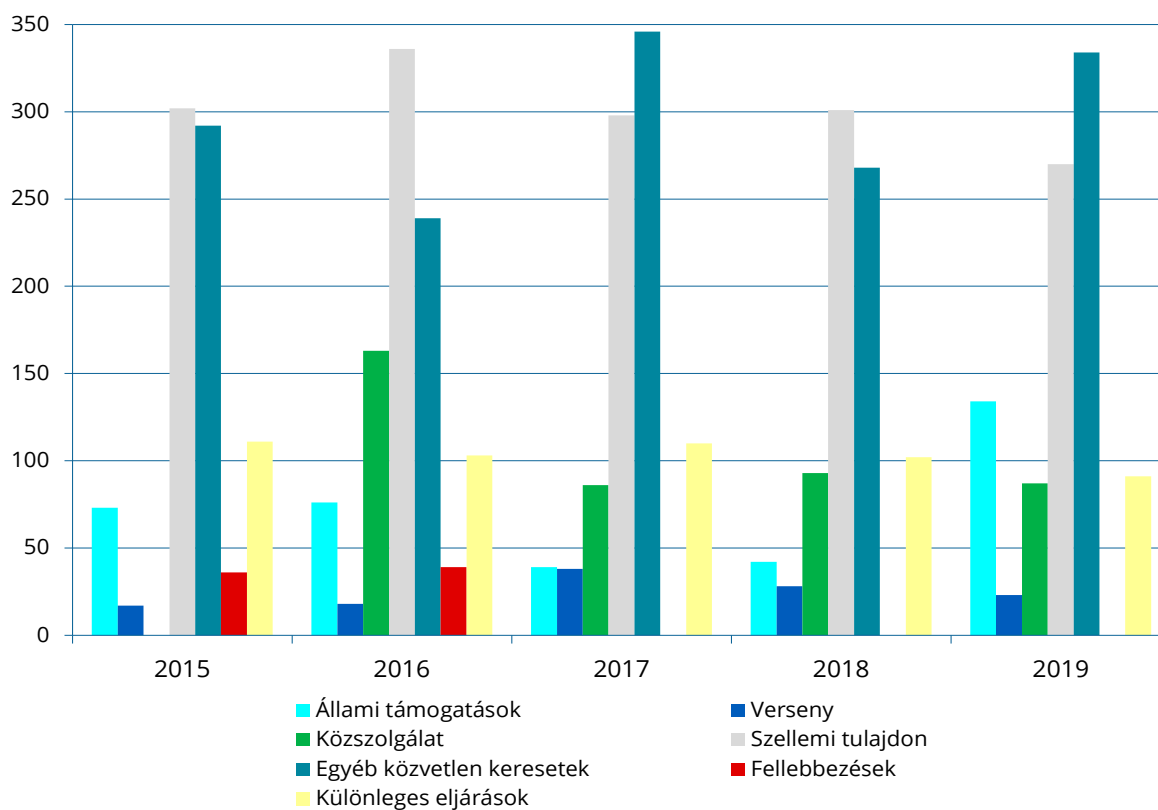
**I. A Törvényszék tevékenysége általában –
Érkezett, befejezett és folyamatban maradt ügyek (2015–2019)^{1 2}**

	2015	2016	2017	2018	2019
Érkezett ügyek	831	974	917	834	939
Befejezett ügyek	987	755	895	1 009	874
Folyamatban maradt ügyek	1267	1486	1508	1333	1398

- 1| Ellenkező értelmű megjegyzés hiányában a jelen táblázat és a következő oldalak táblázatai tartalmazzák a különleges eljárásokat is.
„Különleges eljárásnak” minősülnek: a mulasztási ítélet elleni ellentmondásra (a Bíróság alapokmányának 41. cikke; a Törvényszék eljárási szabályzatának 166. cikke); a harmadik személy jogorvoslatára (a Bíróság alapokmányának 42. cikke; a Törvényszék eljárási szabályzatának 167. cikke); az ítéletek és végzések értelmezésére (a Bíróság alapokmányának 43. cikke; a Törvényszék eljárási szabályzatának 168. cikke); a perújításra (a Bíróság alapokmányának 44. cikke; a Törvényszék eljárási szabályzatának 169. cikke); a költségmentességre (a Törvényszék eljárási szabályzatának 148. cikke); az ítéletek és végzések kijavítására (a Törvényszék eljárási szabályzatának 164. cikke); a határozathozatal elmulasztására (a Törvényszék eljárási szabályzatának 165. cikke) és a megtérítendő költségek vitatására (a Törvényszék eljárási szabályzatának 170. cikke) vonatkozó eljárások.
- 2| Ellenkező értelmű megjegyzés hiányában a jelen táblázat és a következő oldalak táblázatai nem tartalmazzák az ideiglenes intézkedés iránti eljárásokat.

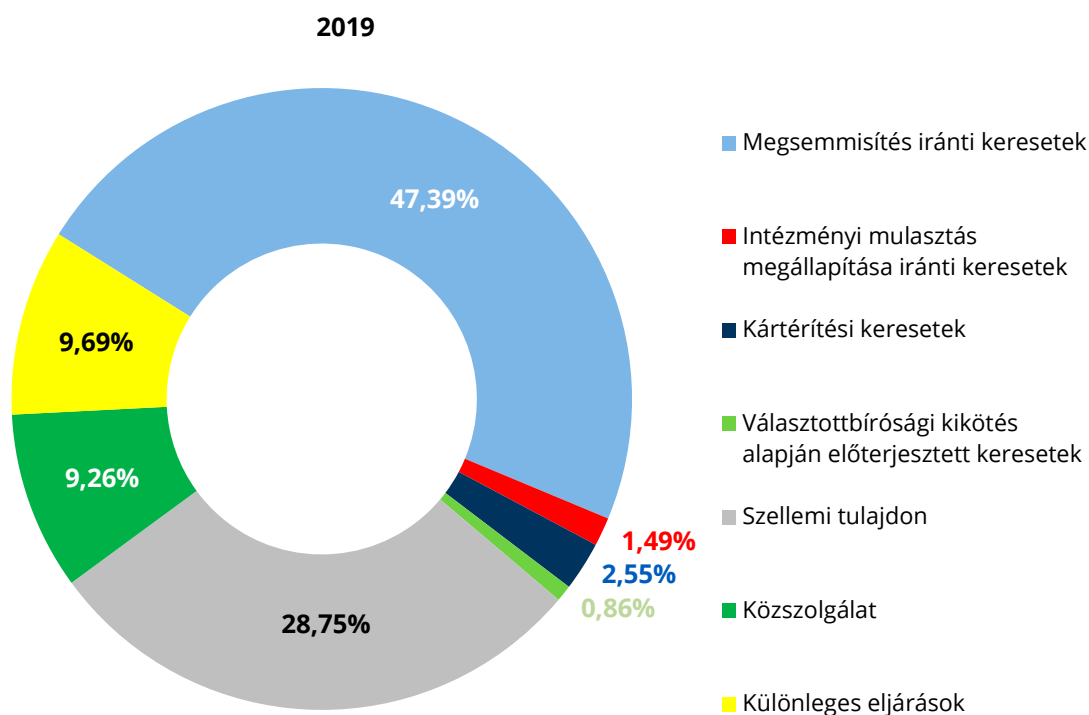
II. Érkezett ügyek – Az eljárások jellege (2015–2019)

	2015	2016 ¹	2017	2018	2019
Állami támogatások	73	76	39	42	134
Verseny	17	18	38	28	23
Közzszolgálat		163	86	93	87
Szellemi tulajdon	302	336	298	301	270
Egyéb közvetlen keresetek	292	239	346	268	334
Fellebbezések	36	39			
Különleges eljárások	111	103	110	102	91
Összesen	831	974	917	834	939

1| 2016. szeptember 1-jén 123 közzszolgálati ügyet és 16, e tárgykörrel kapcsolatos különleges eljárást tettek át a Törvényszékhez.

III. Érkezett ügyek – A kereset jellege (2015–2019)

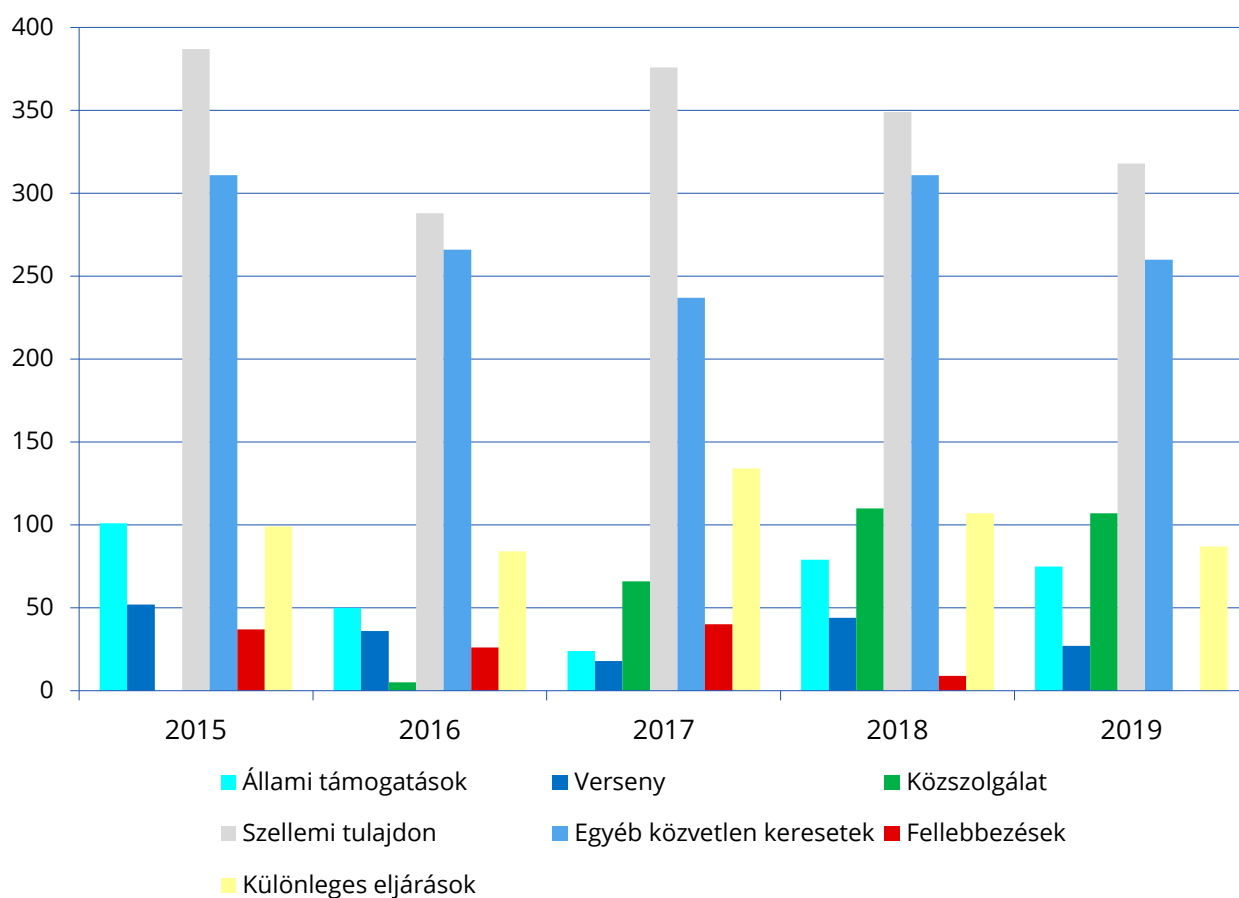

	2015	2016	2017	2018	2019
Megsemmisítés iránti keresetek	332	297	371	288	445
Intézményi mulasztás megállapítása iránti keresetek	5	7	8	14	14
Kártérítési keresetek	30	19	23	29	24
Választottbíróági kikötés alapján	15	10	21	7	8
Szellemi tulajdon	302	336	298	301	270
Közzolgálat		163	86	93	87
Fellebbezések	36	39			
Különleges eljárások	111	103	110	102	91
Összesen	831	974	917	834	939

IV. Érkezett ügyek – A kereset tárgya (2015–2019)

	2015	2016	2017	2018	2019
A szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség		7		2	1
Adózás	1	2	1	2	
Állami támogatások	73	76	39	42	134
Áruk szabad mozgása	2	1			
Az Európai Unió külső fellépése	1	2	2	2	6
Dokumentumokhoz való hozzáférés	48	19	25	21	17
Energia	3	4	8	1	8
Fogyasztóvédelem	2	1		1	1
Gazdaság- és monetáris politika	3	23	98	27	24
Gazdasági, társadalmi és területi kohézió	5	2	3		3
Intézményi jog	53	52	65	71	148
Jogszabályok közelítése	1	1	5	3	2
Kereskedelempolitika	6	17	14	15	13
Korlátozó intézkedések (külső fellépés)	55	28	27	40	42
Környezetvédelem	5	6	8	7	10
Közbeszerzések	23	9	19	15	10
Közegészség	2	6	5	9	5
Közös halászati politika		1	2	3	
Közös kül- és biztonságpolitika		1			1
Kultúra		1			
Kutatás, technológiai fejlesztés és űrkutatás	10	8	2	1	3
Letelepedés szabadsága				1	
Mezőgazdaság	37	20	22	25	12
Oktatás, szakképzés, ifjúság és sport	3	1		1	1
Pénzügyi rendelkezések (költségvetés, pénzügyi keret, saját források, csalás elleni küzdelem)	7	4	5	4	5
Szállítás				1	1
Szellemi és ipari tulajdon	303	336	298	301	270
Személyek szabad mozgása	1	1	1	1	2
Szociálpolitika		1		1	1
Szolgáltatásnyújtás szabadsága		1			
Tőke szabad mozgása	2	1		1	
Transzeurópai hálózatok			2	1	1
Uniós polgárság					1
Választottbírói kikötés	15	10	21	7	8
Vállalkozások joga	1				
Vámunió és Közös Vámtarifa		3	1		2
Vegyiparok regisztrálása, értékelése, engedélyezése és korlátozása (REACH-rendelet)	5	6	10	4	6
Verseny	17	18	38	28	23
Összesen EK-Szerződés/EUM-Szerződés	684	669	721	638	761
A tisztviselők személyzeti szabályzata	36	202	86	94	87
Különleges eljárások	111	103	110	102	91
ÖSSZESEN	831	974	917	834	939

V. Befejezett ügyek – Az eljárások jellege (2015–2019)

	2015	2016	2017	2018	2019
Állami támogatások	101	50	24	79	75
Verseny	52	36	18	44	27
Közzszolgálat		5	66	110	107
Szellemi tulajdon	387	288	376	349	318
Egyéb közvetlen keresetek	311	266	237	311	260
Fellebbezések	37	26	40	9	
Különleges eljárások	99	84	134	107	87
Összesen	987	755	895	1009	874

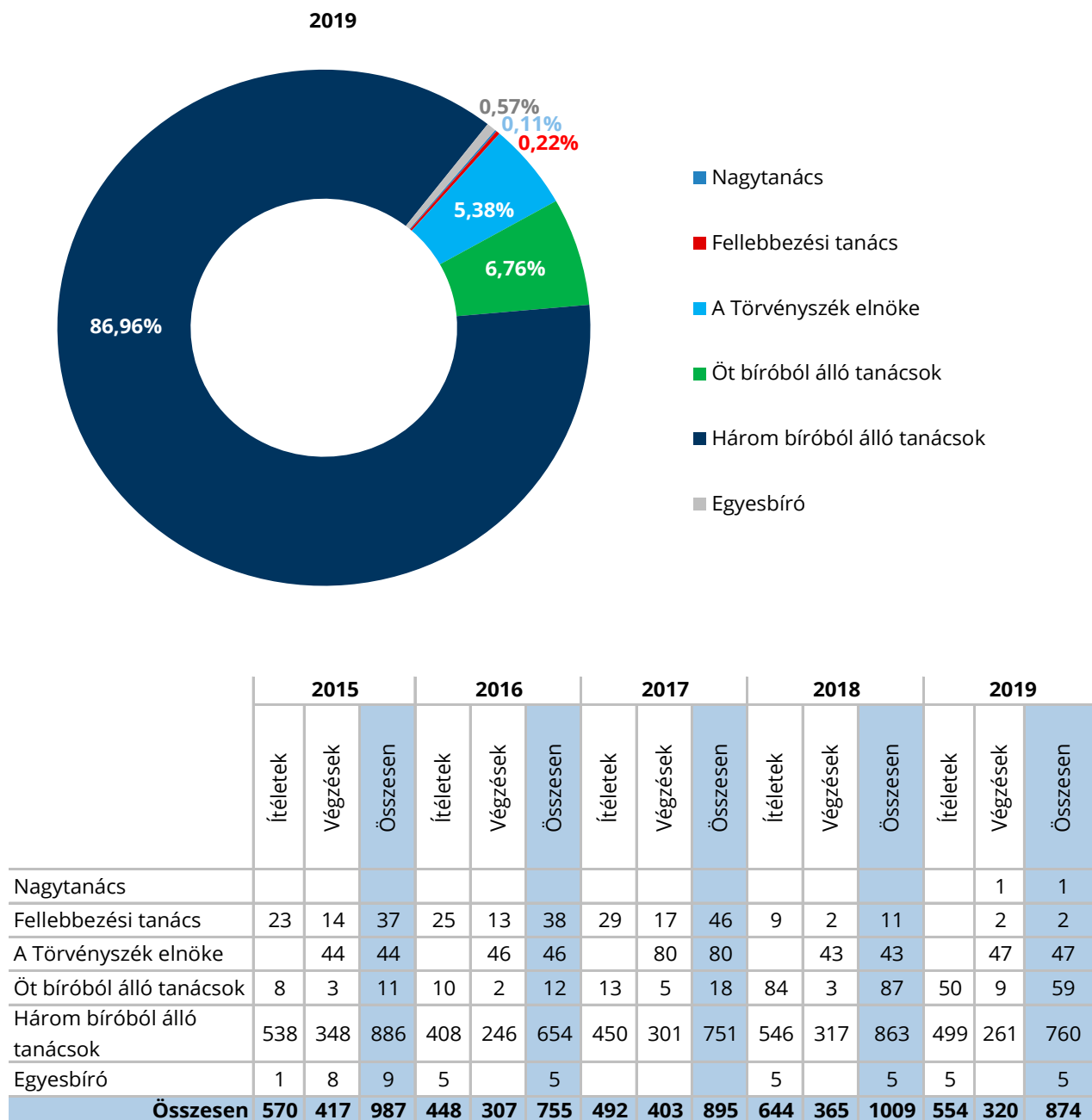
VI. Befejezett ügyek – A kereset tárgya (2019)

	Ítéletek	Végzések	Összesen
Adózás		2	2
Állami támogatások	50	25	75
Az Európai Unió külső fellépése	1	2	3
Dokumentumokhoz való hozzáférés	10	7	17
Energia	3		3
Fogyasztóvédelem		1	1
Gazdaság- és monetáris politika	7	6	13
Gazdasági, társadalmi és területi kohézió	2		2
Intézményi jog	23	48	71
Jogszabályok közelítése	2	2	4
Kereskedelempolitika	10	2	12
Korlátozó intézkedések (külső fellépés)	29	1	30
Környezetvédelem		6	6
Közbeszerzések	13	4	17
Közegészség	3	4	7
Kutatás, technológiai fejlesztés és úrkutatás	2	1	3
Letelepedés szabadsága		1	1
Mezőgazdaság	23	10	33
Pénzügyi rendelkezések (kölségvetés, pénzügyi keret, saját források, csalás elleni küzdelem)	1	3	4
Szellemi és ipari tulajdon	260	58	318
Személyek szabad mozgása		1	1
Szociálpolitika	1		1
Tőke szabad mozgása		1	1
Transzeurópai hálózatok	1	1	2
Unió polgárság		1	1
Választottbírósi kikötés	13		13
Vállalkozások joga	1		1
Vegy anyagok regisztrálása, értékelése, engedélyezése és korlátozása (REACH-rendelet)	9	1	10
Verseny	18	9	27
Összesen EK-Szerződés/EUM-Szerződés	482	197	679
A tisztviselők személyzeti szabályzata	71	37	108
Különleges eljárások	1	86	87
ÖSSZESEN	554	320	874

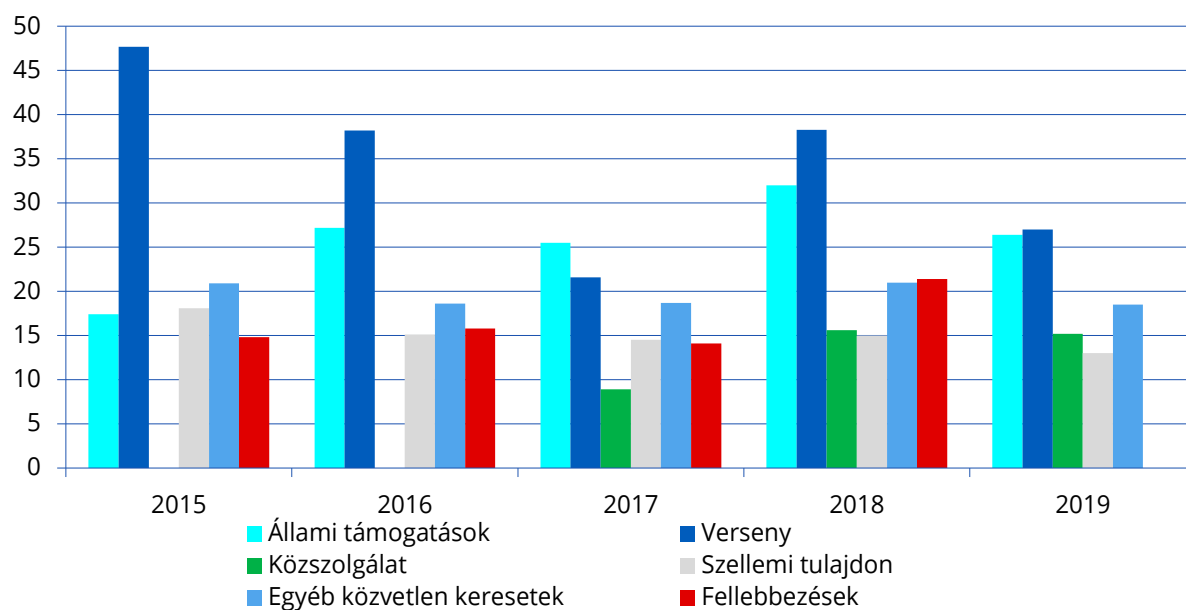
VII. Befejezett ügyek – A kereset tárgya (2015–2019)
(ítéletek és végzések)

	2015	2016	2017	2018	2019
A szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség			5	3	
Adózás	1		3		2
Állami támogatások	101	50	24	79	75
Áruk szabad mozgása	2	1			
Az Európai Unió külső fellépése	2		4	2	3
Dokumentumokhoz való hozzáférés	21	13	14	67	17
Energia	1	3	3	6	3
Fogyasztóvédelem	2	1	1	1	1
Gazdaság- és monetáris politika	9	2	6	16	13
Gazdasági, társadalmi és területi kohézió	6	1	12	4	2
Intézményi jog	58	46	54	64	71
Iparpolitika	2				
Jogszabályok közelítése		1	2	1	4
Kereskedelempolitika	24	21	15	10	12
Korlátozó intézkedések (külső fellépés)	60	70	26	42	30
Környezetvédelem	18	4	3	11	6
Közbeszerzések	22	20	16	20	17
Közegészség	15	3	3	5	7
Közös halászati politika	3	2	2	2	
Közös kül- és biztonságpolitika	1			1	
Kultúra		1	1		
Kutatás, technológiai fejlesztés és úrkutatás	2	6	12	7	3
Letelepedés szabadsága	1				1
Mezőgazdaság	32	34	21	25	33
Oktatás, szakképzés, ifjúság és sport		1		3	
Pénzügyi rendelkezések (költségvetés, pénzügyi keret, saját források, csalás elleni küzdelem)	5	1	5	5	4
Szállítás	3			1	
Szellemi és ipari tulajdon	388	288	376	349	318
Személyek szabad mozgása	1		2	1	1
Szociálpolitika		1		1	1
Szolgáltatásnyújtás szabadsága		1			
Tőke szabad mozgása	2	1			1
Transzeurópai hálózatok		2		1	2
Unió polgárság					1
Új államok csatlakozása	1				
Választottbírósági kikötés	2	17	17	7	13
Vállalkozások joga	1				1
Vámunió és Közös Vámtarifa	4	3	5	1	
Vegyi anyagok regisztrálása, értékelése, engedélyezése és korlátozása (REACH-rendelet)	9	8	4	4	10
Verseny	52	36	18	44	27
Összesen EK-Szerződés/EUM-Szerződés	851	638	654	783	679
A tisztviselők személyzeti szabályzata	37	33	107	119	108
Különleges eljárások	99	84	134	107	87
ÖSSZESEN	987	755	895	1009	874

VIII. Befejezett ügyek – Ítélező testületek (2015–2019)

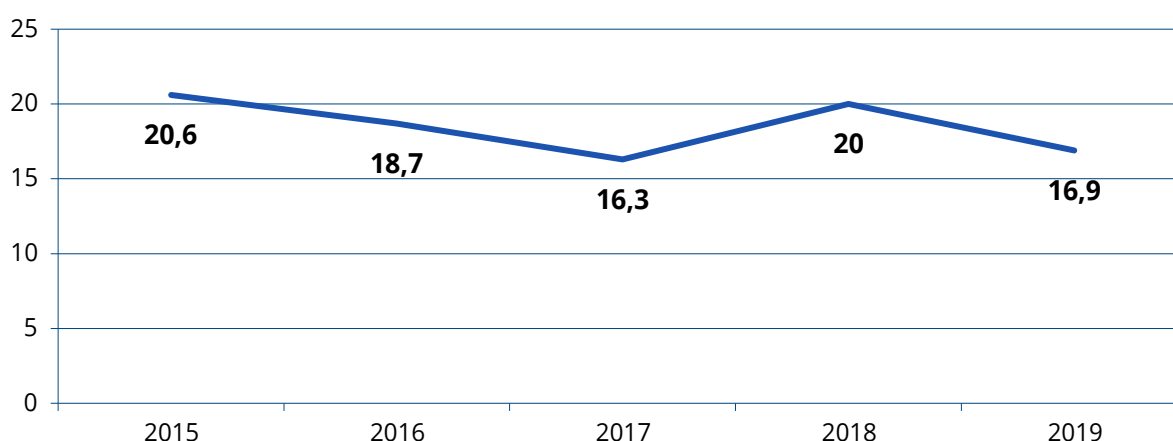

IX. Befejezett ügyek – Az eljárások időtartama hónapokban (2015–2019)¹ (ítéletek és végzések)

	2015	2016	2017	2018	2019
Állami támogatások	17,4	27,2	25,5	32	26,4
Verseny	47,7	38,2	21,6	38,3	27
Közzszolgálat			8,9	15,6	15,2
Szellemi tulajdon	18,1	15,1	14,5	15	13
Egyéb közvetlen keresetek	20,9	18,6	18,7	21	18,5
Fellebbezések	14,8	15,8	14,1	21,4	
Összes ügy	20,6	18,7	16,3	20	16,9

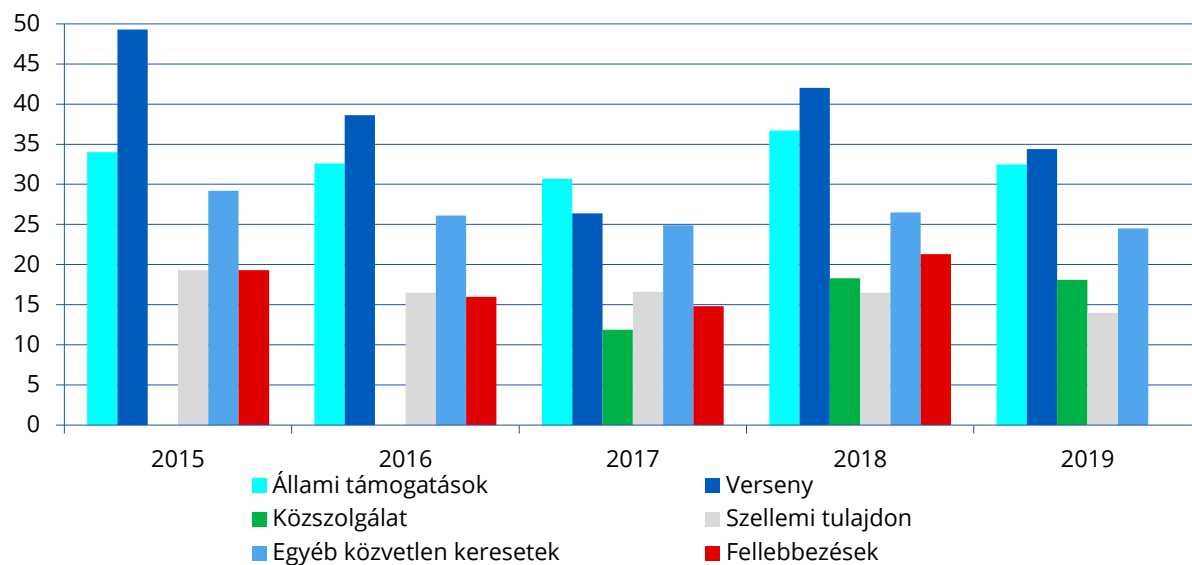
Az eljárások időtartama (hónapokban) Ítélettel vagy végzéssel elbírált összes ügy

¹ Az időtartam hónapokban és a hónapok tizedrészében van megadva. Az eljárások átlagos időtartamára vonatkozó számításnál nincsenek figyelembe véve: azok az ügyek, amelyek során a Törvényszék közbeni ítéletet hozott; a különleges eljárások; az ideiglenes intézkedés vagy beavatkozás tárgyában hozott határozat elleni fellebbezések; a Törvényszékhez 2016. szeptember 1-jén áttett közzszolgálati ügyek.

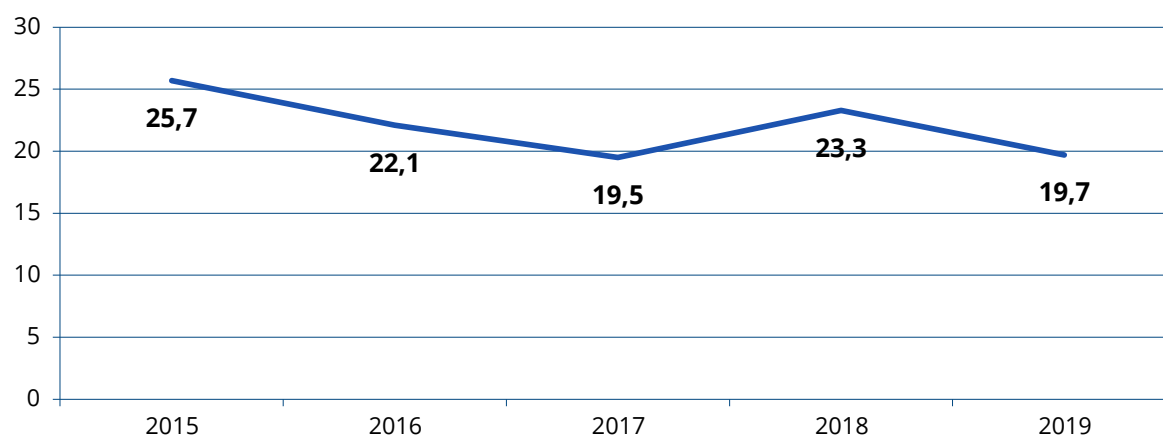
A Törvényszékhez 2016. szeptember 1-jén áttett, és a Törvényszék által ítélettel vagy végzéssel elbírált közzszolgálati ügyekben az eljárás átlagos időtartama 20,7 hónap (figyelembe véve a Közzszolgálati Törvényszék előtti és a Törvényszék előtti időszakot).

X. Az eljárások időtartama hónapokban (2015–2019)¹ (Ítéletek)

	2015	2016	2017	2018	2019
Állami támogatások	34	32,6	30,7	36,7	32,5
Verseny	49,3	38,6	26,4	42	34,4
Közzszolgálat			11,9	18,3	18,1
Szellemi tulajdon	19,3	16,5	16,6	16,5	14
Egyéb közvetlen keresetek	29,2	26,1	24,9	26,5	24,5
Fellebbezések	19,3	16	14,8	21,3	
Összes ügy	25,7	22,1	19,5	23,3	19,7

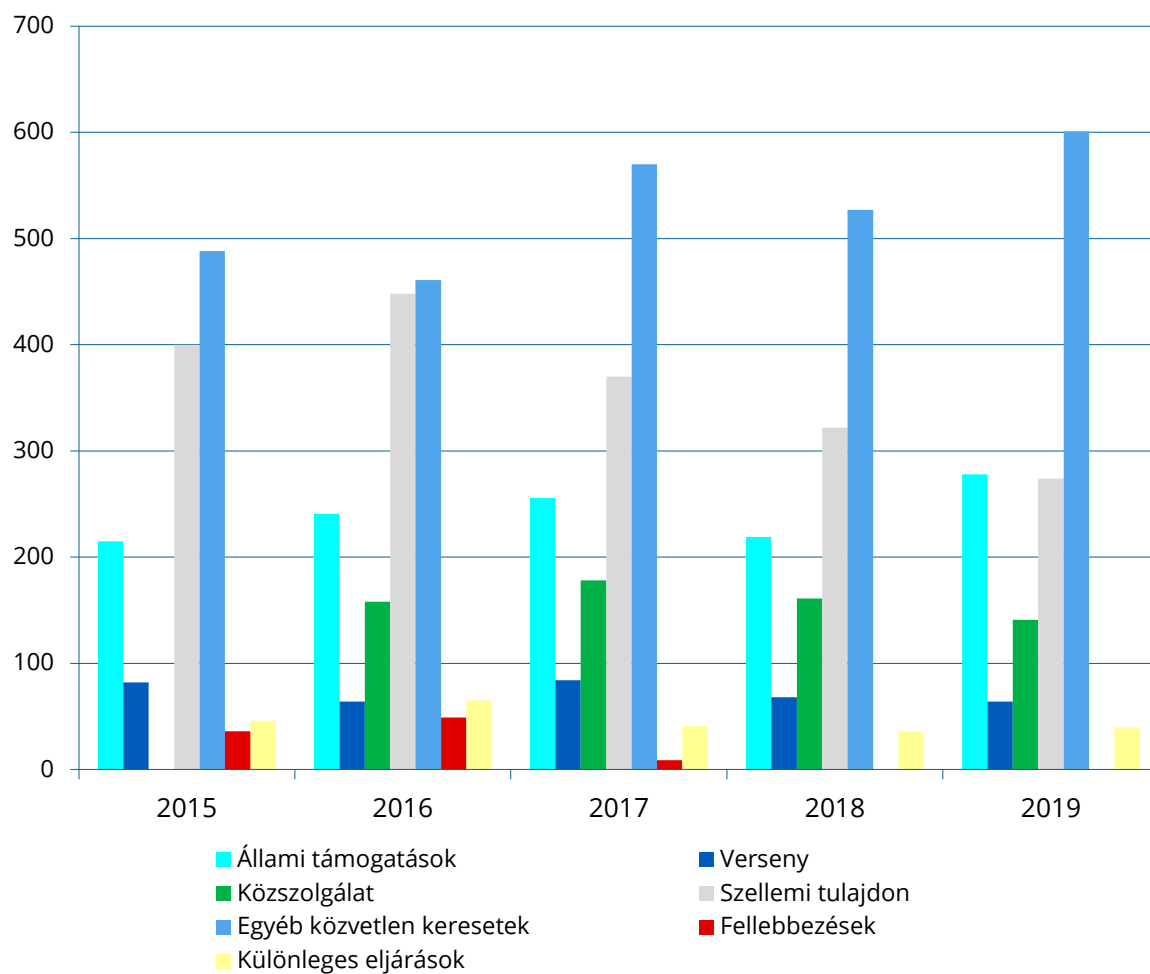
Az eljárások időtartama (hónapokban) Ítélettel elbíralt összes ügy

1| Az időtartam hónapokban és a hónapok tizedrészében van megadva. Az eljárások átlagos időtartamára vonatkozó számításnál nincsenek figyelembe véve: azok az ügyek, amelyek során a Törvényszék közbeni ítéletet hozott; a különleges eljárások; az ideiglenes intézkedés vagy beavatkozás tárgyában hozott határozat elleni fellebbezések; a Törvényszékhez 2016. szeptember 1-jén áttett közzszolgálati ügyek.

A Törvényszékhez 2016. szeptember 1-jén áttett, és a Törvényszék által ítélettel elbíralt közzszolgálati ügyekben az eljárás átlagos időtartama 23,7 hónap (figyelembe véve a Közzszolgálati Törvényszék előtti és a Törvényszék előtti időszakot).

XI. December 31-én folyamatban maradt ügyek – Az eljárások jellege (2015–2019)

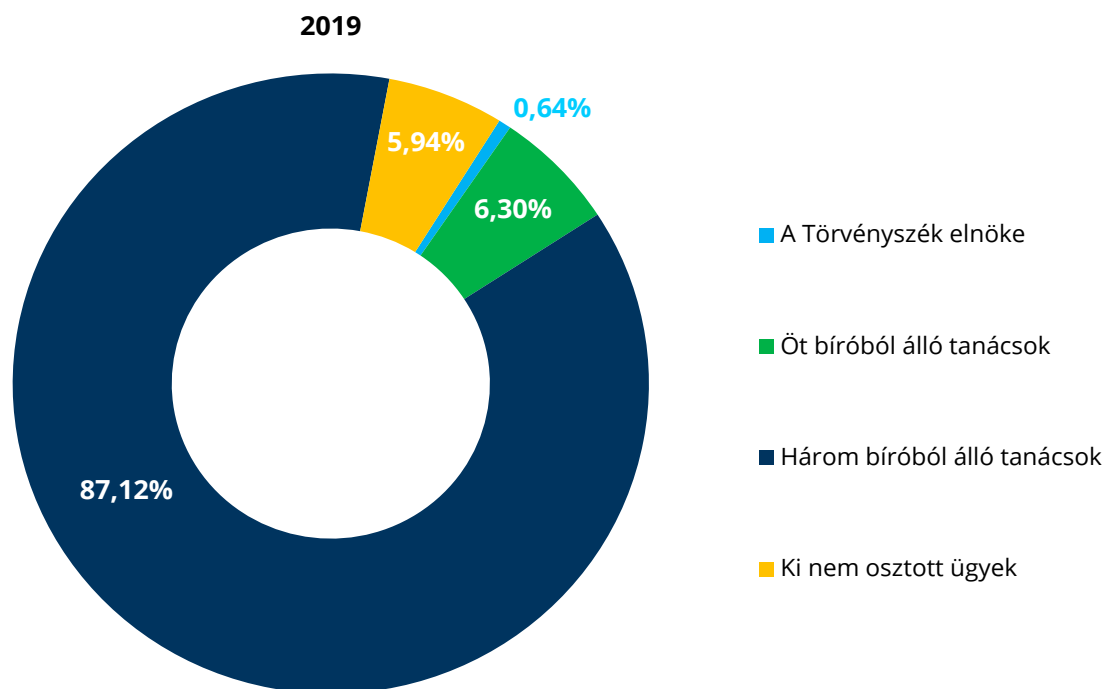

	2015	2016	2017	2018	2019
Állami támogatások	215	241	256	219	278
Verseny	82	64	84	68	64
Közzszolgálat		158	178	161	141
Szellemi tulajdon	400	448	370	322	274
Egyéb közvetlen keresetek	488	461	570	527	601
Fellebbezések	36	49	9		
Különleges eljárások	46	65	41	36	40
Összesen	1267	1486	1508	1333	1398

XII. December 31-én folyamatban maradt ügyek – A kereset tárgya (2015–2019)

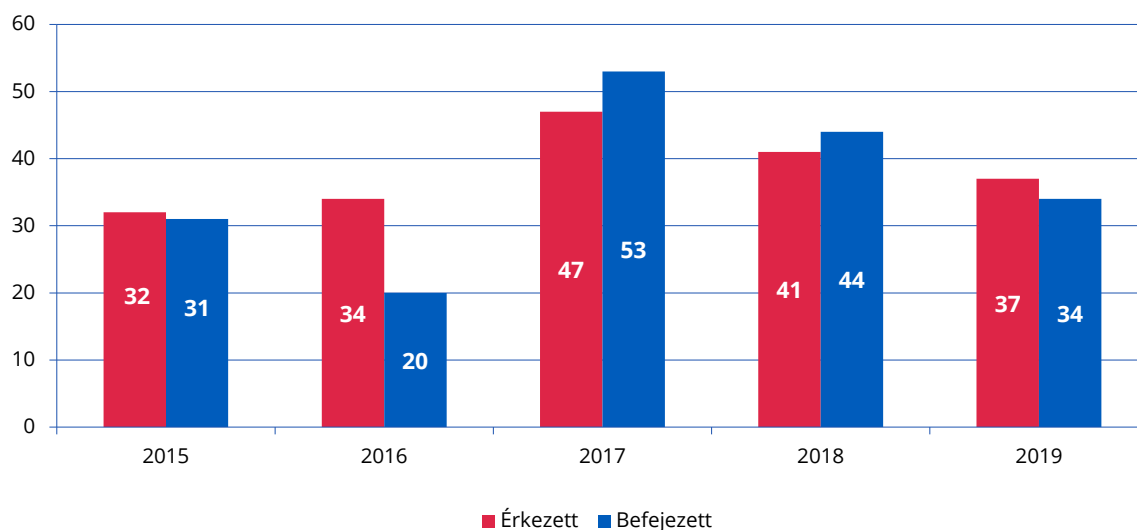
	2015	2016	2017	2018	2019
A szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség		7	2	1	2
Adózás		2		2	
Állami támogatások	215	241	256	219	278
Az Európai Unió külső fellépése	2	4	2	2	5
Dokumentumokhoz való hozzáférés	59	65	76	30	30
Energia	3	4	9	4	9
Fogyasztóvédelem	2	2	1	1	1
Gazdaság- és monetáris politika	3	24	116	127	138
Gazdasági, társadalmi és területi kohézió	14	15	6	2	3
Intézményi jog	79	85	96	103	180
Jogszabályok közelítése	1	1	4	6	4
Kereskedelempolitika	40	36	35	40	41
Korlátozó intézkedések (külső fellépés)	103	61	62	60	72
Környezetvédelem	5	7	12	8	12
Közbeszerzések	35	24	27	22	15
Közegészség	4	7	9	13	11
Közös halászati politika	2	1	1	2	2
Közös kül- és biztonságpolitika		1	1		1
Kultúra	1	1			
Kutatás, technológiai fejlesztés és úrkutatás	17	19	9	3	3
Letelepedés szabadsága				1	
Mezőgazdaság	56	42	43	43	22
Oktatás, szakképzés, ifjúság és sport	3	3	3	1	2
Pénzügyi rendelkezések (költségvetés, pénzügyi keret, saját források, csalás elleni küzdelem)	7	10	10	9	10
Szállítás					1
Szellemi és ipari tulajdon	400	448	370	322	274
Személyek szabad mozgása		1			1
Szociálpolitika	1	1	1	1	1
Tőke szabad mozgása				1	
Transzeurópai hálózatok	2		2	2	1
Választottbírói kikötés	30	23	27	27	22
Vállalkozások joga	1	1	1	1	
Vámunió és Közös Vámtarifa	5	5	1		2
Vegyí anyagok regisztrálása, értékelése, engedélyezése és korlátozása (REACH-rendelet)	10	8	14	14	10
Verseny	82	64	84	68	64
Összesen EK-Szerződés/EUM-Szerződés	1182	1213	1280	1135	1217
A tisztviselők személyzeti szabályzata	39	208	187	162	141
Különleges eljárások	46	65	41	36	40
ÖSSZESEN	1267	1486	1508	1333	1398

XIII. December 31-én folyamatban maradt ügyek – Ítélező testület (2015–2019)

	2015	2016	2017	2018	2019
Nagytanács				1	
Fellebbezési tanács	48	51	11	1	
A Törvényszék elnöke	12	12	1	1	9
Öt bíróból álló tanácsok	6	23	100	77	88
Három bíróból álló tanácsok	1099	1253	1323	1187	1218
Egyesbíró	1			2	
Ki nem osztott ügyek	101	147	73	64	83
Összesen	1267	1486	1508	1333	1398

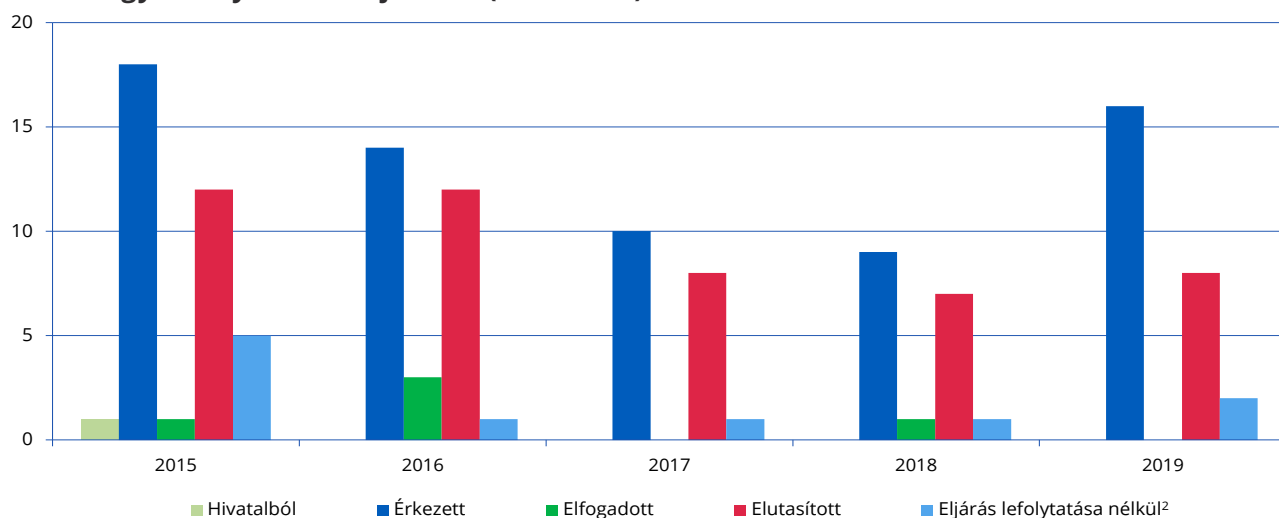
XIV. Egyéb – Ideiglenes intézkedés iránti eljárások (2015–2019)

2019

	Ideiglenes intézkedés iránti beérkezett kérelmek	Ideiglenes intézkedés iránti befejezett eljárások	A határozat tartalma		
			Helytadás	Törlés/A kérelem oka fogottá válásának megállapítása	Megtagadás
A szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség	1	1			1
A tisztviselők személyzeti szabályzata	5	6			6
Állami támogatások	4	3		1	2
Gazdaság- és monetáris politika	1	1			1
Intézményi jog	6	4		1	3
Környezetvédelem	1	1			1
Közbeszerzések	6	3			3
Közegészség	3	4			4
Mezőgazdaság	4	8		1	7
Pénzügyi rendelkezések (kölségvetés, pénzügyi keret, saját források, csalás elleni küzdelem)		1			1
Személyek szabad mozgása	1				
Vámunió és Közös Vámtarifa	1				
Vegyi anyagok regisztrálása, értékelése, engedélyezése és korlátozása (REACH-rendelet)	2	1			1
Verseny	2	1			1
Összesen	37	34		3	31

XV. Egyéb – Gyorsított eljárások (2015–2019)¹

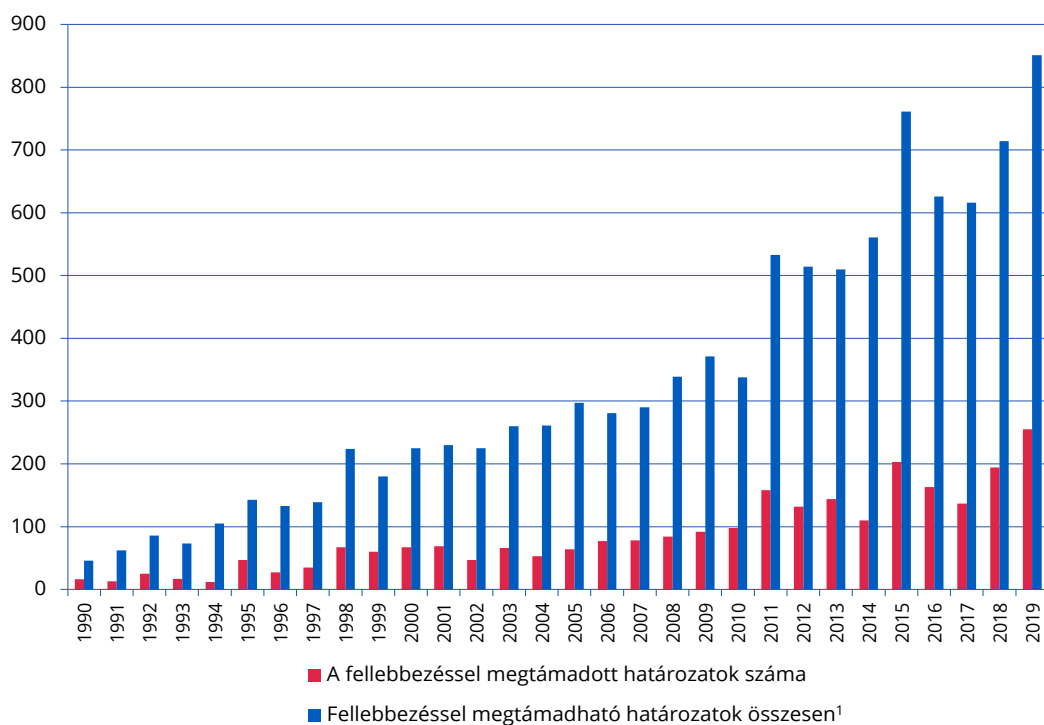

	2015					2016					2017					2018					2019				
	Hivatalból	Érkezett	A határozat tartalma			Hivatalból	Érkezett	A határozat tartalma			Hivatalból	Érkezett	A határozat tartalma			Hivatalból	Érkezett	A határozat tartalma							
			Elfogadott	Elutasított	Eljárás lefolytatása nélkül ²			Elfogadott	Elutasított	Eljárás lefolytatása nélkül ²			Elfogadott	Elutasított	Eljárás lefolytatása nélkül ²			Elfogadott	Elutasított	Eljárás lefolytatása nélkül ²	Elfogadott	Elutasított	Eljárás lefolytatása nélkül ²		
A szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség						3	3					1			1										
A tisztviselők személyzeti szabályzata		1		1			1		1			1		1		2		2							
Állami támogatások		3		2					2										2			2			
Áruk szabad mozgása						1			1																
Az Európai Unió külső fellépése		1		1																					
Dokumentumokhoz való hozzáférés		2		2			2		2			2		1				1			2		2		
Fogyasztóvédelem																1							1		
Gazdaság- és monetáris politika		1		1												1		1							
Intézményi jog		2			2		2		2			5		4	1						2		1	1	
Kereskedelempolitika							1		1												1		1		
Korlátozó intézkedések (külső fellépés)		4		4			1		1												1		1		
Környezetvédelem			1																						
Közbeszerzések	1	1			1		1		1			1		1											
Közegészség							1		1																
Mezőgazdaság		1		1												1		1							
Pénzügyi rendelkezések (költségvetés, pénzügyi keret, saját források, csalás elleni küzdelem)																					1				
Szellemi és ipari tulajdon																					5				
Tőke szabad mozgása		2			2																				
Verseny							1		1			1		1			3	1	2			2		1	2
Összesen	1	18	1	12	5		14	3	12	1		10		8	1		9	1	7	1		16		8	2

1| Az ügyeknek a Törvényszék előtti gyorsított eljárásban való elbírálásáról a Törvényszék a felperes vagy az alperes kérelmére, illetve 2015. július 1-jétől hivatalból határozhat.

2| Az „eljárás lefolytatása nélkül” jelzésű csoportba a következő esetek tartoznak: a kérelem visszavonása, elállás, valamint az az eset, amikor a Törvényszék a keresetről már a gyorsított eljárás iránti kérelemről való döntést megelőzően végzésben határozott.

16. Egyéb – A Törvényszéknek a Bíróság előtt fellebbezéssel megtámadott határozatai (1990–2019)

	A fellebbezéssel megtámadott határozatok száma	Fellebbezéssel megtámadható határozatok összesen ¹	A fellebbezéssel megtámadott határozatok százalékos aránya
1990	16	46	35%
1991	13	62	21%
1992	25	86	29%
1993	17	73	23%
1994	12	105	11%
1995	47	143	33%
1996	27	133	20%
1997	35	139	25%
1998	67	224	30%
1999	60	180	33%
2000	67	225	30%
2001	69	230	30%
2002	47	225	21%
2003	66	260	25%
2004	53	261	20%
2005	64	297	22%
2006	77	281	27%
2007	78	290	27%
2008	84	339	25%
2009	92	371	25%
2010	98	338	29%
2011	158	533	30%
2012	132	514	26%
2013	144	510	28%
2014	110	561	20%
2015	203	761	27%
2016	163	626	26%
2017	137	616	22%
2018	194	714	27%
2019	255	851	30%

1| Összesen a fellebbezéssel megtámadható olyan határozatok – ítéletek, ideiglenes intézkedés tárgyában hozott végzések, beavatkozást elutasító végzések, illetve az eljárást törléssel vagy visszautalással befejező végzésektől eltérő, eljárást befejező végzések –, amelyekkel szemben lejárt a fellebbezési határidő, vagy fellebbezést terjesztettek elő.

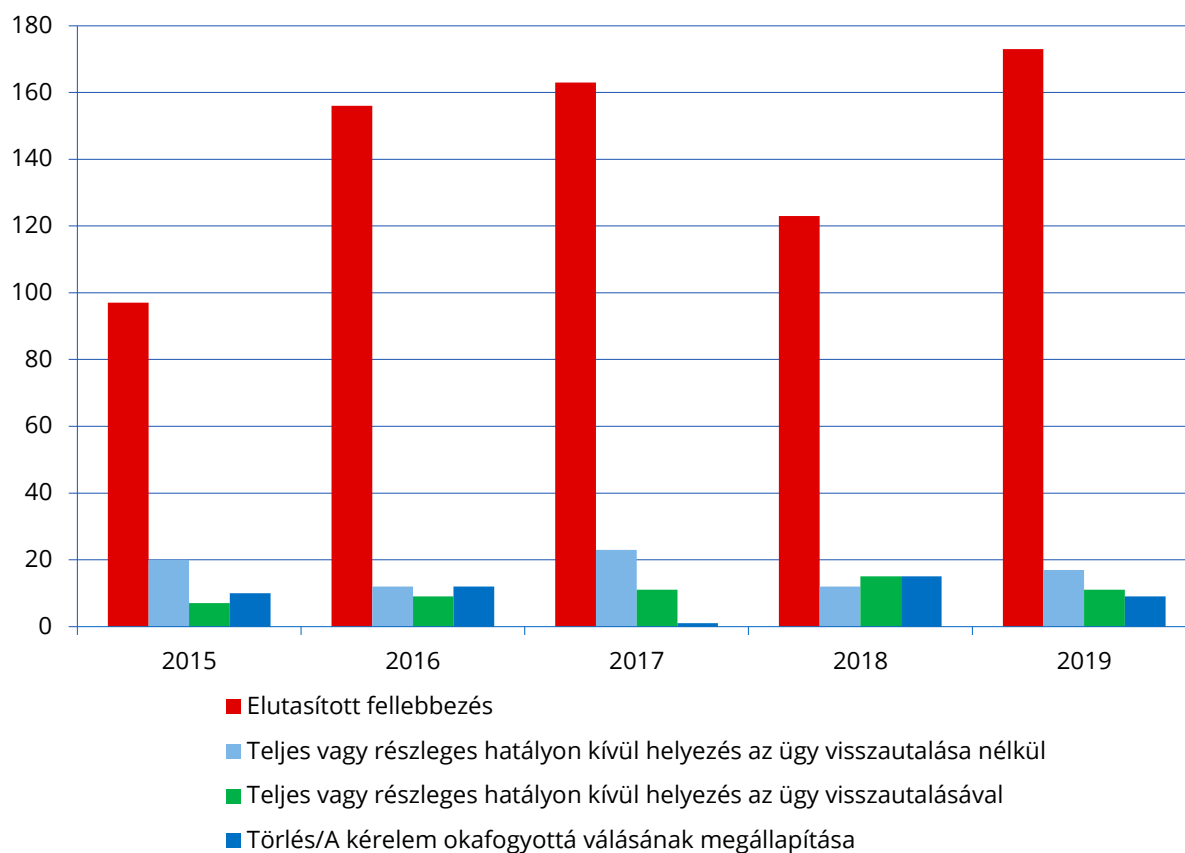
XVI. Egyéb – A Bíróság előtti fellebbezéseknek az eljárás jellege szerinti megoszlása (2015–2019)

	2015			2016			2017			2018			2019		
	Fellebbezéssel megtámadott határozatok	Megtámadható határozatok	Fellebbezések (százalékban)	Fellebbezéssel megtámadott határozatok	Megtámadható határozatok	Fellebbezések (százalékban)	Fellebbezéssel megtámadott határozatok	Megtámadható határozatok	Fellebbezések (százalékban)	Fellebbezéssel megtámadott határozatok	Megtámadható határozatok	Fellebbezések (százalékban)	Fellebbezéssel megtámadott határozatok	Megtámadható határozatok	Fellebbezések (százalékban)
Állami támogatások	22	75	29%	23	56	41%	8	25	32%	20	55	36%	38	86	44%
Verseny	32	61	52%	17	41	41%	5	17	29%	21	35	60%	28	40	70%
Közzszolgálat							8	37	22%	15	79	19%	32	110	29%
Szellemi tulajdon	64	333	19%	48	276	17%	52	298	17%	68	295	23%	57	315	18%
Egyéb közvetlen keresetek	85	290	29%	75	253	30%	61	236	26%	69	249	28%	97	297	33%
Fellebbezések		2													
Különleges eljárások							3	3	100%	1	1	100%	3	3	100%
Összesen	203	761	27%	163	626	26%	137	616	22%	194	714	27%	255	851	30%

XVII. Egyéb – A Bíróság előtti fellebbezések eredménye (2019)
(ítéletek és végzések)

	Elutasított fellebbezés	Teljes vagy részleges hatályon kívül helyezés az ügy visszautalása nélkül	Teljes vagy részleges hatályon kívül helyezés az ügy visszautalásával	Törlés/A kérelem okafogyottá válásának megállapítása	Összesen
A tisztviselők személyzeti szabályzata	15	2		2	19
Állami támogatások	8	1	1	2	12
Az Európai Unió külső fellépése		1			1
Dokumentumokhoz való hozzáférés	4	1		1	6
Eljárás	1				1
Energia	3				3
Fogyasztóvédelem	1				1
Gazdaság- és monetáris politika	3		3		6
Intézményi jog	24	1	2		27
Jogszabályok közelítése	1				1
Kereskedelempolitika	5	2	1		8
Környezetvédelem	3				3
Közbeszerzések	1				1
Közegészség	1	1			2
Közös kül- és biztonságpolitika	3	2	2		7
Kutatás, technológiai fejlesztés és úrkutatás		1			1
Mezőgazdaság	6	2	1		9
Pénzügyi rendelkezések (költségvetés, pénzügyi keret, saját források, csalás elleni küzdelem)			1		1
Szellemi és ipari tulajdon	75	2		4	81
Személyek szabad mozgása	1				1
Szociálpolitika	1				1
Választottbírósági kikötés	2				2
Vegyi anyagok regisztrálása, értékelése, engedélyezése és korlátozása (REACH-rendelet)	1				1
Verseny	14	1			15
Összesen	173	17	11	9	210

XVIII. Egyéb – A Bíróság előtti fellebbezések eredménye (2015–2019)
(ítéletek és végzések)

	2015	2016	2017	2018	2019
Elutasított fellebbezés	97	156	163	123	173
Teljes vagy részleges hatályon kívül helyezés az ügy visszautalása nélkül	20	12	23	12	17
Teljes vagy részleges hatályon kívül helyezés az ügy visszautalásával	7	9	11	15	11
Törlés/A kérelem okafogyottá válásának megállapítása	10	12	1	15	9
Összesen	134	189	198	165	210

XIX. Egyéb – Általános áttekintés (1989–2019)**Érkezett, befejezett és folyamatban maradt ügyek**

	Érkezett ügyek ¹	Befejezett ügyek ²	December 31-én folyamatban maradt ügyek
1989	169	1	168
1990	59	82	145
1991	95	67	173
1992	123	125	171
1993	596	106	661
1994	409	442	628
1995	253	265	616
1996	229	186	659
1997	644	186	1117
1998	238	348	1007
1999	384	659	732
2000	398	343	787
2001	345	340	792
2002	411	331	872
2003	466	339	999
2004	536	361	1174
2005	469	610	1033
2006	432	436	1029
2007	522	397	1154
2008	629	605	1178
2009	568	555	1191
2010	636	527	1300
2011	722	714	1308
2012	617	688	1237
2013	790	702	1325
2014	912	814	1423
2015	831	987	1267
2016	974	755	1486
2017	917	895	1508
2018	834	1009	1333
2019	939	874	1398
Összesen	16 147	14 749	

1| 1989: A Bíróság 153 ügyet tett át az akkor létrehozott Törvényszékhez.
1993: A Bíróság 451 ügyet tett át a Törvényszékhez ez utóbbi hatáskörének első kiterjesztése nyomán.
1994: A Bíróság 14 ügyet tett át a Törvényszékhez ez utóbbi hatáskörének második kiterjesztése nyomán.
2004–2005: A Bíróság 25 ügyet tett át a Törvényszékhez ez utóbbi hatáskörének harmadik kiterjesztése nyomán.
2016: 2016. szeptember 1-jén 139 községi ügyet tettek át a Törvényszékhez.

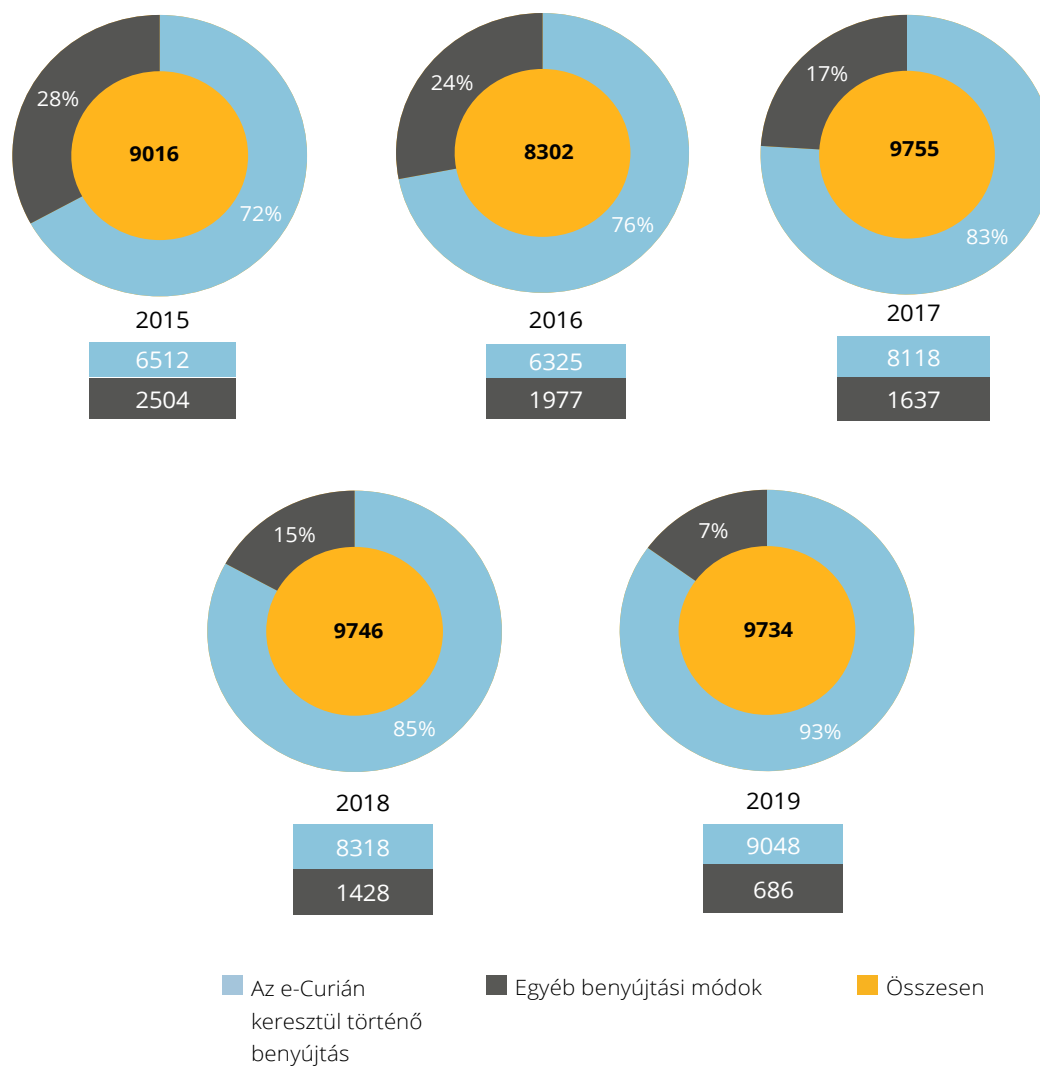
2| 2005–2006: A Törvényszék 118 ügyet tett át az akkor létrehozott Községi Törvényszékhez.

XX. A Törvényszék Hivatalának tevékenysége (2015–2019)

Cselekmény	2015	2016	2017	2018	2019
A Hivatal nyilvántartásába bejegyzett eljárási iratok ¹	46 432	49 772	55 069	55 389	54 723
Keresetlevelek ²	831	835	917	834	939
A Törvényszékhez áttett közszolgálati ügyek ³	–	139	–	–	–
A keresetlevelek hiánypótlásainak aránya ⁴	42,50%	38,20%	41,20%	35,85%	35,04%
Beadványok (a keresetleveleken kívül)	4484	3879	4449	4562	4446
Beavatkozási kérelmek	194	160	565	318	288
A(z) eljárási iratokban szereplő adatokra vonatkozó) bizalmas kezelés iránti kérelmek ⁵	144	163	212	197	251
A Hivatal által készített végzéstervezetek ⁶ (kézbesítés előtti nyilvánvaló elfogadhatatlanság, felfüggesztés/folytatás, ügyek egyesítése, az elfogadhatatlansági kifogásról az eljárást befejező határozatban való döntés elrendelése, nem vitatott beavatkozás, törlés, okafogyottság a szellemi tulajdonnal kapcsolatos ügyekben, a szóbeli szakasz újbóli megnyitása és kijavítás)	521	241	317	285	299
Tanácsulések (a Hivatal közreműködésével)	303	321	405	381	334
Tárgyalási jegyzőkönyvek és ítélelhirdetésekről készült jegyzőkönyvek	873	637	812	924	787

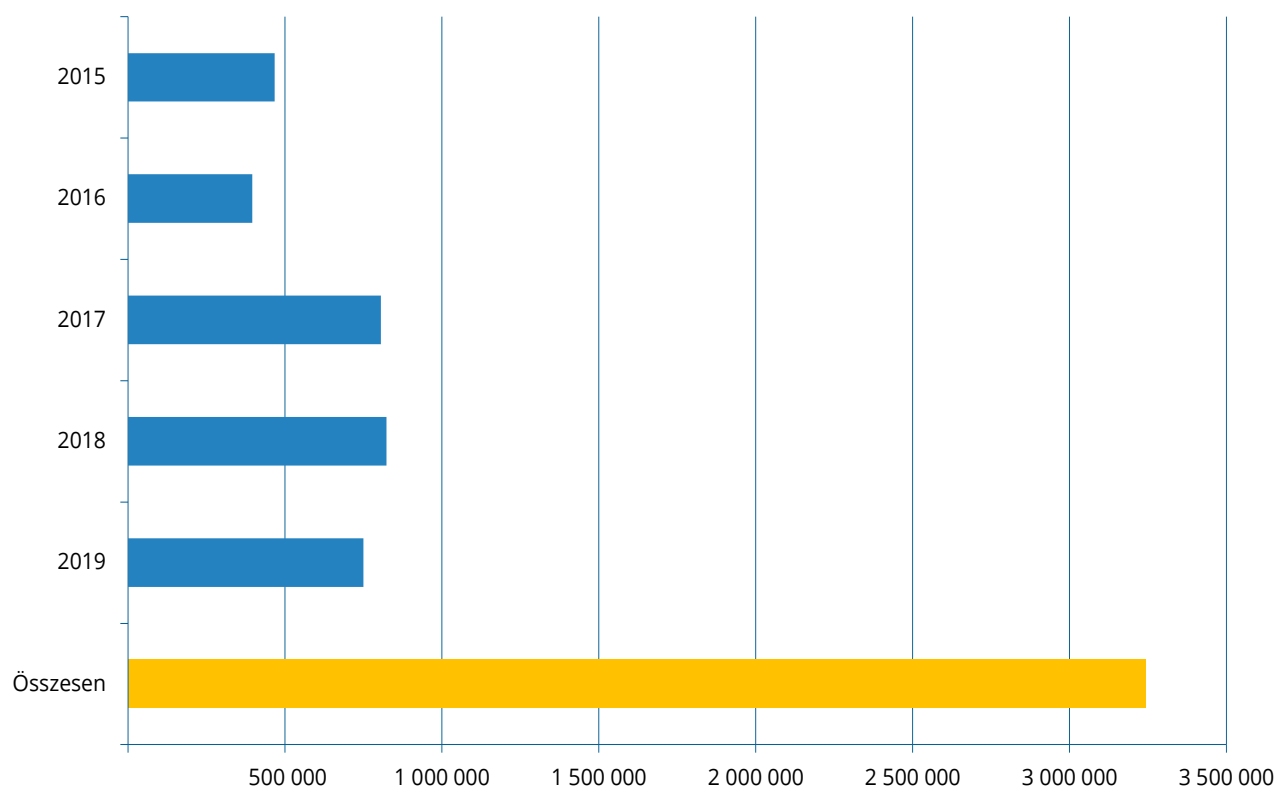
- 1| Ez a szám a szervezeti egység munkaterhének mértékét jelzi, hiszen minden egyes bejövő vagy kimenő iratot be kell jegyezni a nyilvántartásba. A nyilvántartásba bejegyzett eljárási iratok számát az igazságszolgáltatási fórum hatáskörébe tartozó eljárások jellegét figyelembe véve kell értékelni. Mivel a közvetlen keresetek keretében az eljárás résztvevőinek száma korlátozott (felperes, alperes, és adott esetben beavatkozó(k)), a kézbesítések csak e felek számára történnek.
- 2| Minden benyújtott beadványt (a keresetlevelet is ideértve) be kell jegyezni a nyilvántartásba, csatolni kell az ügy iratanyagához, adott esetben pótolni kell a hiányait, meg kell küldeni a bírói kabineteknek – esetenként részletes – továbbítási úrlappal, majd esetleg le kell fordítani és végül kézbesíteni kell a feleknek.
- 3| 2016. szeptember 1.
- 4| Ha a keresetlevél nem felel meg bizonyos rendelkezéseknek (ez igaz bármely más beadványra is), a Hivatal hiánypótláshoz folyamodik, amint azt az eljárási szabályzat előírja.
- 5| A bizalmas kezelés iránti kérelmek száma független az azon egy vagy több beadványban szereplő adatok számától, amely(ek)nek a bizalmas kezelését kérték.
- 6| 2015. július 1-je, a Törvényszék új eljárási szabályzata hatálybalépésének időpontja óta bizonyos határozatokat, amelyeket korábban végzés formájában hoztak meg (felfüggesztés/folytatás, ügyek egyesítése, valamely tagállam vagy intézmény bizalmas kezelés nélküli beavatkozása) az ügy iratanyagához csatolt egyszerű határozat formájában hoznak meg.

XXI. A Törvényszékhez benyújtott eljárási iratok benyújtásának módjai¹

1| 2018. december 1-je óta az e-Curia a kötelező iratváltási mód a felek képviselőivel a Törvényszék előtti valamennyi eljárásban (az eljárási szabályzat szerinti kivételek sérelme nélkül).

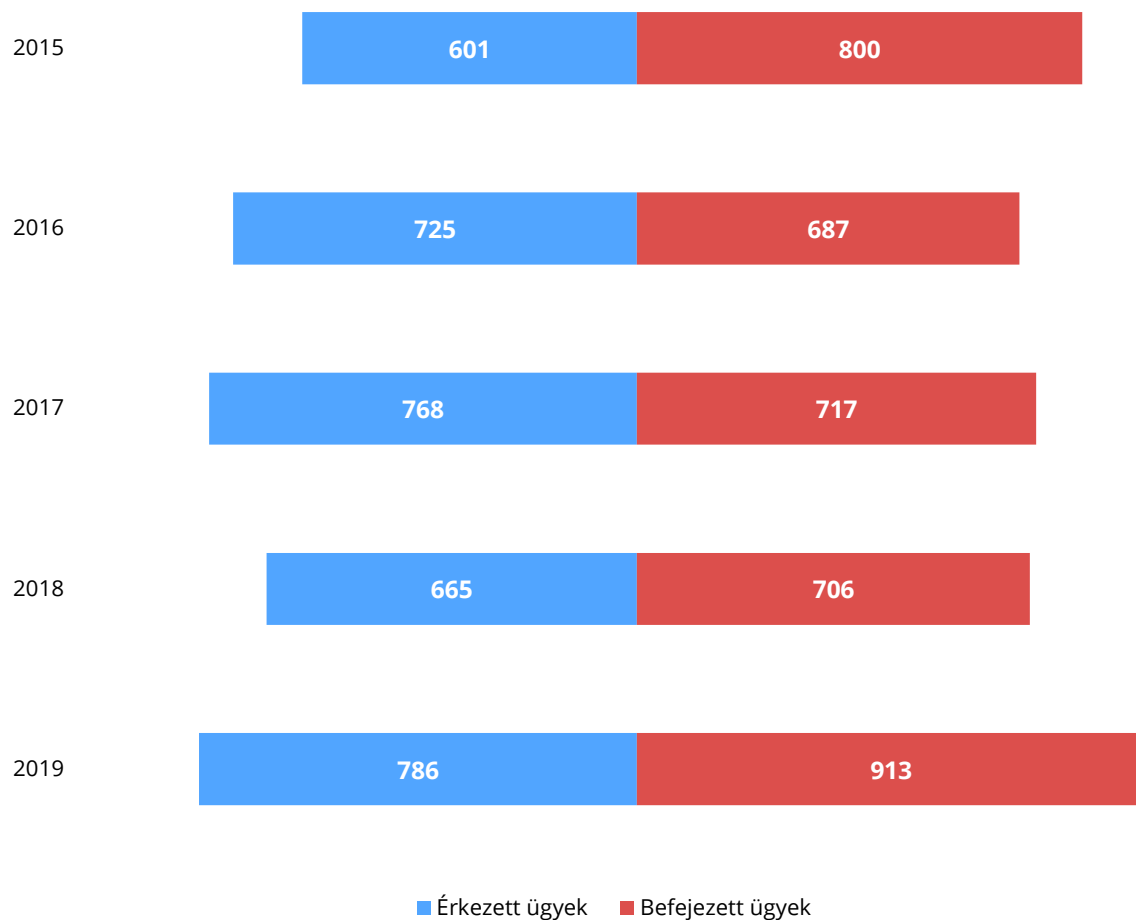
XXII. Az e-Curián keresztül benyújtott oldalak (2015–2019)

	2015	2016	2017	2018	2019	Összesen
Az e-Curián keresztül benyújtott oldalak	466 875	396 072	805 768	823 076	749 895	3 241 686

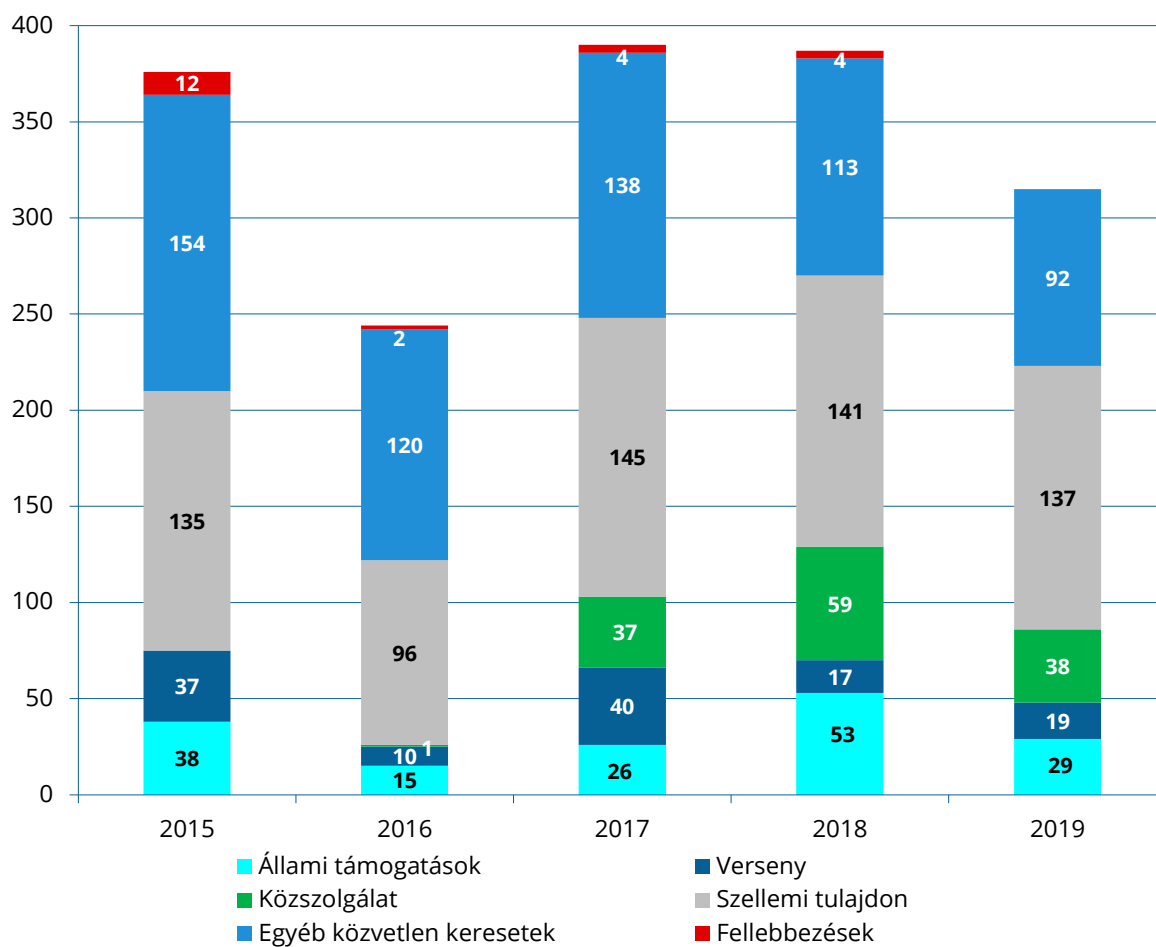
1| A 2015–2016. évek tekintetében az adatok nem tartalmazzák a keresetlevelek oldalainak számát.

XXIII. Az Európai Unió Hivatalos Lapjában közzétett közlemények (2015–2019)¹

1| Az eljárási szabályzat (79. és 122. cikk) alapján az új keresetlevelekre és az eljárást befejező határozatokra vonatkozó közleményt kell közzétenni az *Európai Unió Hivatalos Lapjában*.

XXIV. Tárgyalásra bocsátott ügyek (2015–2019)

	2015	2016	2017	2018	2019
Összesen	376	244	390	387	315

E | A Törvényszék összetétele

(2019. december 31-i protokolláris sorrend)

Első sor, balról jobbra:

A. Kornezov, J. Svenningsen, A. Marcoulli, S. Gervasoni, V. Tomljenović tanácselnökök, S. Papasavvas, a Törvényszék elnökhelyettese, M. van der Woude, a Törvényszék elnöke, H. Kanninen, A. M. Collins, D. Spielmann, R. da Silva Passos, M. J. Costeira tanácselnökök, M. Jaeger bíró

Második sor, balról jobbra:

C. Iliopoulos, L. Madise, E. Buttigieg, D. Gratsias, S. Frimodt Nielsen, I. Labucka, J. Schwarcz, M. Kancheva, V. Kreuschitz és I. S. Forrester bírák

Harmadik sor, balról jobbra:

O. Spineanu-Matei, Berke B., R. Barents, F. Schalin, Csehi Z., V. Valančius, N. Póltorak, I. Reine, P. Nihoul és U. Öberg bírák

Negyedik sor, balról jobbra:

J. Martín y Pérez de Nanclares, J. Laitenberger, T. Pynnä, G. De Baere, K. Kowalik-Bańczyk, J. Passer, C. Mac Eochaidh, R. Frendo, L. Truchot és R. Mastroianni bírák

Ötödik sor, balról jobbra:

E. Coulon hivatalvezető, R. Norkus, I. Nömm, M. Stancu, G. Hesse, O. Porchia, M. Sampol Pucurull, P. Škvařilová-Pelzl, G. Steinfatt és T. Perišin bírák

1. A Törvényszék összetételének változása 2019-ben

2019. március 20-i ünnepélyes ülés

Az Európai Unió tagállamai kormányainak képviselői 2019. március 6-i határozatukkal és Peter George Xuerebnek a Bíróság bírójává történő kinevezését követően Peter George Xuereb megbízási idejének hátralévő részére, vagyis a 2019. március 12-től 2019. augusztus 31-ig terjedő időszakra a Törvényszék bírójává nevezték ki Ramona Frendót.

A Törvényszék ezen új bírójának eskütétele és hivatalba lépése alkalmából a Bíróság 2019. március 20-án ünnepélyes ülést tartott.

2019. szeptember 26-i ünnepélyes ülés

A Törvényszék részleges megújítása keretében az Európai Unió tagállamai kormányainak képviselői 2019. február 1-jei határozataikkal a Törvényszék bírójává nevezték ki a 2019. szeptember 1-jétől 2025. augusztus 31-ig terjedő időszakra Stéphane Gervasonit, Mariyana Kanchevát, Alexander Kornezovot, Ulf Öberget, Inga Reinét és Fredrik Schalint.

A Törvényszék részleges megújítása keretében az Európai Unió tagállamai kormányainak képviselői a 2019. május 29-i határozattal a Törvényszék bírójává nevezték ki a 2019. szeptember 1-jétől 2025. augusztus 31-ig terjedő időszakra Eugène Buttigieget, Anthony Collins-t, Ramona Frendót, Colm Mac Eochaidh-t, Jan Passert és Vesna Tomljenović-ot.

Az intézmény igazságszolgáltatási szervezetrendszerére vonatkozó reform harmadik szakaszának végrehajtása keretében, amely többek között a Törvényszék bírái számának növelését írja elő,¹ az Európai Unió tagállamai kormányainak képviselői tizennégy új bírót neveztek ki a Törvényszékre.

- A 2019. február 1-jei határozattal a Törvényszék bírójává nevezték ki a 2019. szeptember 1-jétől 2025. augusztus 31-ig terjedő időszakra Laurent Truchot-t és a 2019. szeptember 1-jétől 2022. augusztus 31-ig terjedő időszakra Mirela Stancut.
- A 2019. március 6-i határozattal a Törvényszék bírójává nevezték ki a 2019. szeptember 1-jétől 2022. augusztus 31-ig terjedő időszakra Tuula Riitta Pynnät.
- A 2019. május 29-i határozattal a Törvényszék bírójává nevezték ki a 2019. szeptember 1-jétől 2025. augusztus 31-ig terjedő időszakra Johannes Laitenbergert, José Martín y Pérez de Nanclarest, Rimvydas Norkus, Tamara Perišint, Miguel Sampol Pucurullt, Petra Škvařilová-Pelzl, Gabriele Steinfattot, valamint a 2019. szeptember 1-jétől 2022. augusztus 31-ig terjedő időszakra Iko Nömmt.
- A 2019. július 10-i határozattal a Törvényszék bírójává nevezték ki a 2019. szeptember 1-jétől 2025. augusztus 31-ig terjedő időszakra Roberto Mastroiannit és Ornella Porchiát.
- A 2019. szeptember 4-i határozattal a Törvényszék bírójává nevezték ki a 2019. szeptember 6-tól 2022. augusztus 31-ig terjedő időszakra Gerhard Hessét.

1| Az Európai Unió Bíróságának alapokmányáról szóló 3. jegyzőkönyv módosításáról szóló, 2015. december 16-i (EU, Euratom) 2015/2422 európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2015. L 341., 14. o.).

A Törvényszék részleges megújítása, valamint a Törvényszék tizennégy új bírójának eskütétele és hivatalba lépése alkalmából a Bíróság 2019. szeptember 26-án ünnepélyes ülést tartott.

A 2019. szeptember 27-i határozattal a Törvényszék Marc van der Woudét választotta a Törvényszék elnökévé a 2019. szeptember 27-től 2022. augusztus 31-ig terjedő időszakra, és Savvas Papasavvast a Törvényszék elnökhelyettesévé a 2019. szeptember 27-től 2022. augusztus 31-ig terjedő időszakra.

2. Protokolláris sorrend

2019. december 31-én

M. van der WOUDE, a Törvényszék elnöke
S. PAPASAVVAS, a Törvényszék elnökhelyettese
H. KANNINEN tanácselnök
V. TOMLJENOVIC tanácselnök,
A. M. COLLINS tanácselnök
S. GERVASONI tanácselnök
D. SPIELMANN tanácselnök
A. MARCOULLI tanácselnök
R. da SILVA PASSOS tanácselnök
J. SVENNINGSSEN tanácselnök
M. J. COSTEIRA tanácselnök
A. KORNEZOV tanácselnök
M. JAEGER bíró
I. LABUCKA bíró
S. FRIMODT NIELSEN bíró
J. SCHWARCZ bíró
D. GRATSIAS bíró
M. Kancheva bíró
E. BUTTIGIEG bíró
V. KREUSCHITZ bíró
L. MADISE bíró
I. S. FORRESTER bíró
C. ILIOPOULOS bíró
V. VALANČIUS bíró
CSEHI Z. bíró
N. Póltorak bíró
F. SCHALIN bíró
I. REINE bíró
R. BARENTS bíró
P. NIHOUL bíró
BERKE B. bíró
U. ÖBERG bíró
O. SPINEANU-MATEI bíró
J. PASSER bíró
K. KOWALIK-BAŃCZYK bíró
C. MAC EOCHADH bíró
G. DE BAERE bíró
R. FRENDÓ bíró
T. PYNNÄ bíró
L. TRUCHOT, bíró
J. LAITENBERGER bíró
R. MASTROIANNI bíró
J. MARTÍN Y PÉREZ DE NANCLARES bíró
O. PORCHIA bíró

G. HESSE bíró
M. SAMPOL PUCURULL bíró
M. STANCU bíró
P. ŠKVAŘILOVÁ-PELZL bíró
I. NÖMM bíró
G. STEINFATT bíró
R. NORKUS bíró
T. PERIŠIN bíró

E. COULON hivatalvezető

3. A Törvényszék korábbi tagjai

(hivatalba lépésük sorrendjében)

Bírák

Donal Patrick Michael BARRINGTON (1989–1996) (†)
Antonio SAGGIO (1989–1998), elnök (1995–1998) (†)
David Alexander Ogilvy EDWARD (1989–1992)
Heinrich KIRSCHNER (1989–1997) (†)
Christos YERARIS (1989–1992)
Romain Alphonse SCHINTGEN (1989–1996)
Cornelis Paulus BRIËT (1989–1998)
José Luis da CRUZ VILAÇA (1989–1995), elnök (1989–1995)
Bo VESTERDORF (1989–2007), elnök (1998–2007)
Rafael GARCÍA-VALDECASAS Y FERNÁNDEZ (1989–2007)
Jacques BIANCARELLI (1989–1995)
Koen LENAERTS (1989–2003)
Christopher William BELLAMY (1992–1999)
Andreas KALOGEROPOULOS (1992–1998)
Virpi TIILI (1995–2009)
Pernilla LINDH (1995–2006)
Josef AZIZI (1995–2013)
André POTOCKI (1995–2001)
Rui Manuel GENS de MOURA RAMOS (1995–2003)
John D. COOKE (1996–2008)
Jörg PIRRUNG (1997–2007) (†)
Paolo MENGOZZI (1998–2006)
Arjen W. H. MEIJ (1998–2010)
Mihalis VILARAS (1998–2010)
Nicholas James FORWOOD (1999–2015)
Hubert LEGAL (2001–2007)
Maria Eugénia MARTINS de NAZARÉ RIBEIRO (2003–2016)
Franklin DEHOUSSE (2003–2016)
Ena CREMONA (2004–2012)
CZÚCZ Ottó (2004–2016)
Irena WISZNIEWSKA-BIAŁECKA (2004–2016) (†)
Irena PELIKÁNOVÁ (2004–2019)
Daniel ŠVÁBY (2004–2009)
Vilenas VADAPALAS (2004–2013)
Küllike JÜRIMÄE (2004–2013)
Verica TRSTENJAK (2004–2006)
Enzo MOAVERO MILANESI (2006–2011)
Nils WAHL (2006–2012)
Miro PREK (2006–2019)
Teodor TCHIPEV (2007–2010)
Valeriu M. CIUCĂ (2007–2010)
Santiago SOLDEVILA FRAGOSO (2007–2013)
Laurent TRUCHOT (2007–2013)

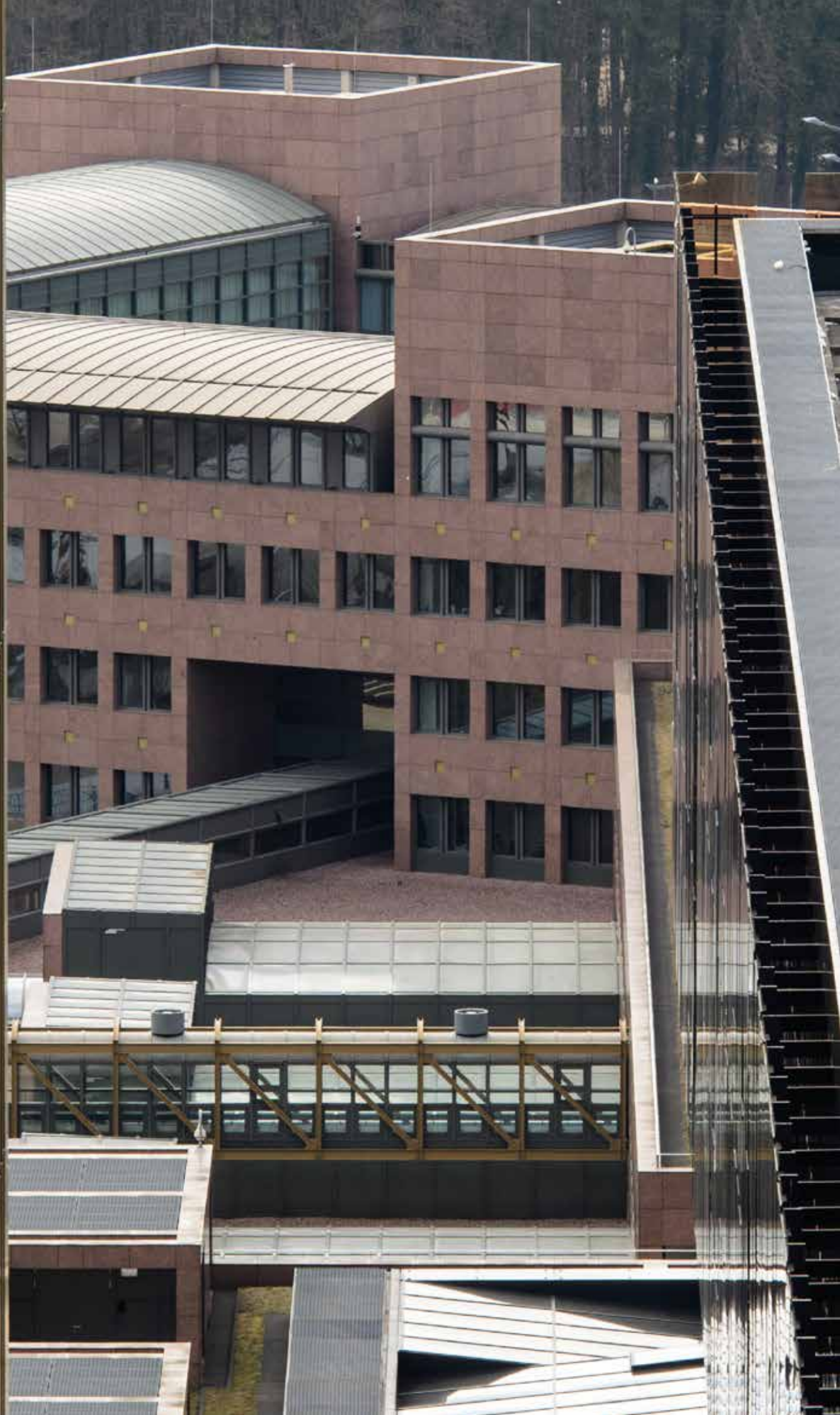
Alfred DITTRICH (2007–2019)
Kevin O’HIGGINS (2008–2013)
Andrei POPESCU (2010–2016)
Guido BERARDIS (2012–2019)
Carl WETTER (2013–2016)
Egidijus BIELŪNAS (2013–2019)
Ignacio ULLOA RUBIO (2013–2019)
Ezio PERILLO (2016–2019)
Peter George XUEREB (2016–2018)
Leopoldo CALVO-SOTELO IBÁÑEZ-MARTÍN (2016–2019)

Elnökök

José Luis da CRUZ VILAÇA (1989–1995)
Antonio SAGGIO (1995–1998) (†)
Bo VESTERDORF (1998–2007)
Marc JAEGER (2007–2019)

Hivatalvezető

Hans JUNG (1989–2005) (†)

AZ EURÓPAI UNIÓ
BÍRÓSÁGA

Kommunikációs Igazgatóság
Kiadványok és Elektronikus Média Egység

